

การพัฒนากระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

นางสาววรรณ ศรีตะลานุกค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**DEVELOPMENT OF ACCREDITATION SYSTEM FOR THAI WISDOM SAVANTS AS
INSTRUCTORS AT HIGHER EDUCATION LEVEL**

Miss Warrawon Sritalanook

**A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Higher Education**

Department of Educational Policy, Management and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

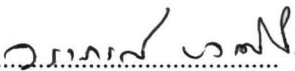
511434

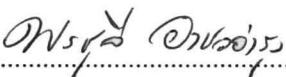
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน
ระดับอุดมศึกษา
โดย นางสาวรอรพรรณ ศรีตะลานุกค์
สาขาวิชา อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. พรชูลี อาชวอำรุง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎิบัณฑิต

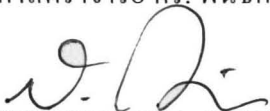
..... คณบดีคณะกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบริวรรณพิทักษ์)

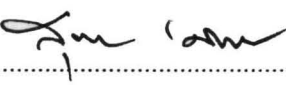
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บวรศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรชูลี อาชวอำรุง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ตันธนะเดชา)

..... กรรมการ
(ดร. สุชาติ เมืองแก้ว)

วรวรรณ ศรีตะลาบุคก์: การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา (DEVELOPMENT OF AN ACCREDITATION SYSTEM FOR THAI WISDOM SAVANTS AS INSTRUCTORS AT HIGHER EDUCATION LEVEL) อ.ที่ปรึกษา: รศ. ดร. พรชูลี อาชวอำรุง อ.ที่ปรึกษาร่วม ผศ. ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์, 386 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อยกระดับภูมิปัญญาไทยสู่สถาบันอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การจัดการ การอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา การรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาใน ต่างประเทศ และในประเทศ พัฒนาและตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 1 - 4 จำนวน 190 คน ตามการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา จำนวน 110 คน กลุ่ม ตัวอย่าง ได้แก่ ครูภูมิปัญญาไทย จำนวน 190 คน และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา จำนวน 88 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบวิเคราะห์สาระ แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาแต่มีความ เชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒิการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูล โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที และการวิเคราะห์ องค์ประกอบ

ผลการวิจัย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาต้องมียุทธศาสตร์การจัดการบุคลากรที่เป็นปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และระบบการ รับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา มี 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน และระดับชาติ ระบบการ รับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ ปึงจัญนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ 1) ปึงจัญนำเข้าในระดับสถาบัน ประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษาและปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และปึงจัญนำเข้าในระดับชาติ ประกอบด้วย รายงานแจ้งผลการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยของสถาบันอุดมศึกษาต่อ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2) กระบวนการในระดับสถาบัน ประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษาประเมินปราชญ์ภูมิปัญญา ไทยเพื่อรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอน โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 - 4 ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ ด้านผลงาน และด้านการสอน สถาบันอุดมศึกษาจัดทำรายงานแจ้งผลการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทย ต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระบวนการในระดับชาติ ประกอบด้วย คณะกรรมการการอุดมศึกษาทำการตรวจสอบ รายงานนั้น ก่อนประกาศยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา 3) ผลผลิตของระบบ ใน ระดับสถาบัน คือ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และในระดับชาติ คือปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทยได้รับการยืนยันการรับรองวิทยฐานะ และ 4) ข้อมูลป้อนกลับ คือ ผลการปฏิบัติป้อนสู่กระบวนการและปึงจัญนำเข้า

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย คือ ควรจัดทำโครงการวิจัยติดตามการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในระดับอุดมศึกษา และโครงการวิจัย และพัฒนาเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาไทยสู่ตลาดสากล โดยความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญา ไทยสาขานั้น ๆ และกรมทรัพย์สินทางปัญญา

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนิติกร *Borworn*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา พรชูลี อาชวอำรุง
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *Phu*

##4884634627: MAJOR HIGHER EDUCATION

KEYWORD : ACCREDITATION /LOCAL WISDOM/THAI WISDOM SAVANT/HIGHER EDUCATION/INSTRUCTORS AT HIGHER EDUCATION LEVEL

WARRAWON SRITALANOOK : DEVELOPMENT OF AN ACCREDITATION SYSTEM FOR THAI WISDOM SAVANTS AS INSTRUCTORS AT HIGHER EDUCATION LEVEL. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. PORNCHULEE ACHAVA-AMRUNG, Ed.D. THESIS CO-ADVISOR: ASST. PROF. PANSUK POLSARUM, Ed.D, 386 pp.

This research aimed at elevating Thai local wisdom to higher education. The objectives were to study and analyze higher education management in the aspect of using Thai wisdom savants as instructors, to study and analyze instructor accrediting both in other countries and in Thailand, and to develop an accreditation system for Thai wisdom savants as instructors at higher education level. Due to the limited number of the population of Thai Wisdom Savants; thus, the study involved all of them. However, the 88 Vice Chancellors out of 110 were selected. Instruments used were a content analysis, questionnaires and informal interview. Data was analyzed by using descriptive statistics, Content analysis, t-test, and factor analysis.

Results of the study were that the institutes must develop strategies in using Thai wisdom savants as instructors and that the accreditation system for Thai wisdom savants as instructors at higher education level consisted of 2 accreditation levels – the institutional and national. There were 4 main components in the system: inputs, process, outputs, and feedback. The inputs at the institute level were composed of the institutes and Thai wisdom savants while the input at the national level were the report from the institute accrediting Thai wisdom savants as instructors and the Higher Education Commission . The process were that the institution evaluated Thai wisdom savants by using Standard 1 - 4 which consisted of personal characteristics, knowledge and expertise, performance, and instructional skills before accrediting them as instructors at higher education level, submitted the evaluation report to the Higher Education Commission for further revision. The Higher Education Commission made decision to confirm the accredited Thai wisdom savants. The outputs were the accredited Thai wisdom savants at both level of the institute and the nation. The feedback were sent to the process and the inputs.

Among recommendations suggested were following-ups of Thai wisdom promoted and implemented at higher education level. Furthermore, a consortium among the ministry of education, other ministries related to particular fields of Thai wisdom and the department of intellectual property in research and development to promote Thai wisdom to global market was encouraged.

Department Educational Policy, Management and Leadership
Field of StudyHigher Education.....
Academic Year2551.....

Student's signature Warrawon S.
Advisor's signature P. Achava-Amruny
Co-advisor's signature Pansuk Pol.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและผู้รู้ในท้องถิ่นทุกท่าน ผู้ซึ่งเพียบพร้อมด้วยความอุตสาหะ ขยัน อุตุน มานะ และฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ นานา เพื่ออนุรักษ์ พัฒนา และถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่เยาวชน ชุมชน และสังคม เพื่อสืบทอดมรดกอันล้ำค่าของประเทศชาติ หากขาดเสียซึ่งท่านเหล่านี้แล้ว คุณค่าของความเป็นไทยคงหมดสิ้นไป

ผู้วิจัยสำนึกในพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พรชูลี อาชาวำรุง อาจารย์ที่ปรึกษา ครูบาสุทธินันท์ ปรัชญพฤทธิ์ และนายเกษมศักดิ์ แสนโกชน์ ผู้ซึ่งได้กรุณาจุดประกายความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนให้แก่ผู้วิจัย ให้มาศึกษาต่อ ณ. สถานศึกษาแห่งนี้ ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ให้ความรู้ และความเข้าใจด้วยความอดทน จนกระทั่งงานวิจัยนี้สำเร็จ

ขอกราบขอพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บวรศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ต้นธนะเดชา และดร. สุชาติ เมืองแก้ว ที่ให้ความเมตตาตรวจสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะอันนำมาซึ่งความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ ดร. สุวิมล ธนะผลเลิศ และนางสาวทองสุข พูนลาภเพิ่มพูน ผู้ซึ่งมีคุณูปการมาก เป็นกำลังใจ ช่วยตรวจทานต้นฉบับ และประสานงานต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยตลอดการศึกษา

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและตรวจสอบร่างระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา พร้อมทั้งให้แง่คิดต่าง ๆ คือ ดร. สุดารัตน์ ชาญเลขุ ผศ. ดร. ปานจิต โรจนวนิชชากร รศ. ดร. พิศิษฐ์ ตัณฑวนิช ผศ. ดร. มาลินี อุทธิเสน รศ.ดร. เกสร จันทร์ศิริ รศ.ดร. วศิน อิงคพัฒนากุล ผศ.ดร. บังอร เสรีรัตน์ นางอรสา ภาววิมล นางมยุรี สิงห์ไฉ่มุก นางสาวอัมพา สุวรรณศรี นายมนตรี รัตนวิจิตร นายทิม ไทยทวี นายจักรกริช สุขสวัสดิ์ นายนิกสิทธิ์ วงศ์สวัสดิ์ นายธาดา ปรีชาชาติ และนายอิสรา จรรย์ยานนท์

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาอุดมศึกษาทุกท่านที่ได้กรุณาอบรม ฝึกฝน ให้ทั้งความรู้และประสบการณ์ อันก่อให้เกิดคุณลักษณะที่ดีแก่ศิษย์ และขอขอบคุณบุคลากรในสาขาวิชาและเพื่อนพ้องน้องพี่ชาวอุดมศึกษาทุกคนที่ได้ให้การช่วยเหลือและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

คุณความดีทั้งหลายจากผลงานนี้ ผู้วิจัยขอกราบมอบเป็นกุศลแก่บรรพบุรุษไทย ครูบาอาจารย์ บิดามารดา ตลอดจนท่านทั้งหลายที่ได้กล่าวนามมาในข้างต้น ขออาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก โปรดดลบันดาลและอภิบาลรักษาทุกท่าน ให้มีความสุขกาย สบายใจ มีสุขภาพแข็งแรง และมีความสงบร่มเย็นในชีวิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
สารบัญแผนภาพ	ฑ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	4
ขอบเขตในการวิจัย	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	17
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	19
ตอนที่ 2 การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	29
ในฐานะผู้สอน	
ตอนที่ 3 การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ	41
ตอนที่ 4 การรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับ	58
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	
ตอนที่ 5 ระเบียบวิจัยที่ใช้ในการศึกษา	67
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	71
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	74
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	74
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
การสร้างเครื่องมือวิจัย	79
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	82

บทที่ 3 (ต่อ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล	83
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	86
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	108
ตอนที่ 1 : ผลการศึกษาและวิเคราะห์การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิ ... ปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	108
ตอนที่ 2 : ผลการศึกษาและวิเคราะห์การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ	139
ในประเทศ และเกณฑ์มาตรฐานและแนวทางสู่การรับรองวิทยฐานะ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	
ตอนที่ 3 : ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/	160
ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา และปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	
ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	167
ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ด้วยสถิติที	186
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ	219
ผลการวิเคราะห์สาระแบบสอบถามตอนที่ 3	239
ตอนที่ 4 : การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน .. ระดับอุดมศึกษา	245
ตอนที่ 5 : ผลการตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	255
ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	
ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะ	258
ผู้สอนระดับอุดมศึกษา	
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	277
สรุปผลการวิจัย	279
อภิปรายผลการวิจัย	290
ข้อเสนอแนะ	296
รายการอ้างอิง	299
ภาคผนวก	316
ภาคผนวก ก : เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	317
แบบวิเคราะห์เอกสาร	318

ภาคผนวก (ต่อ)

ตัวอย่างการวิเคราะห์สาระสำคัญของปัญหาไทย	319
แบบสอบถามรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	332
แบบสอบถามปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	334
ภาคผนวก ข : บทสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	344
ภาคผนวก ค : รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	364
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	365
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	366
ภาคผนวก ง : รายชื่อเอกสารที่เกี่ยวข้อง	367
เอกสารแนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	368
เอกสารเกี่ยวกับการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	368
ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	
เอกสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา	370
เอกสารเกี่ยวกับครุภูมิปัญญาไทย	371
เอกสารเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ..	372
เอกสารเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ	374
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	
ภาคผนวก จ : เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย	375
การสรรหาและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ	376
เกณฑ์มาตรฐานคณาจารย์ไทย	378
ภาคผนวก ฉ : หนังสือประสานงาน	381
หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	382
หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล	383
หนังสือขอเชิญประชุมผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะ	384
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	385

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	จำนวนครุภูมิปัญญาไทย จำแนกเป็น 9 สาขา	24
3.1	จำนวนประชากรปราชญ์ภูมิปัญญาไทย จำแนกตาม 9 สาขาและภูมิภาค	76
3.2	จำนวนประชากรมหาวิทยาลัย จำแนกตามภูมิภาคและประเภท	95
3.3	จำนวนกลุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัย จำแนกตามภูมิภาคและประเภท	96
4.1	ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 – 4 จำแนกตามสาขาความเชี่ยวชาญ	120
4.2	จำนวนและร้อยละสถานภาพทั่วไปของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	160
4.3	จำนวนและร้อยละการให้คำตอบแทนแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยของสถาบันอุดมศึกษา	162
4.4	จำนวนและร้อยละการได้รับคำตอบแทนจากสถาบันอุดมศึกษา ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย...	163
4.5	จำนวนและร้อยละสถานภาพทั่วไปของรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/	164
	มาตรฐานการศึกษา	
4.6	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	169
	ในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน รายด้านของทุกกลุ่ม	
4.7	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	170
	ในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา	
4.8	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของเกณฑ์รายด้านของทุกกลุ่ม.	178
4.9	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของเกณฑ์รายชื่อของทุกกลุ่ม...	179
4.10	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน และ	189
	ความเหมาะสมของเกณฑ์ รายด้านของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา	
4.11	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างความเหมาะสมของเกณฑ์และสภาพการใช้ปราชญ์	190
	ภูมิปัญญาไทย ในปัจจุบัน รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา	
4.12	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน.....	199
	ระหว่างปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดี ฯ ในรายด้าน	
4.13	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน.....	200
	ระหว่างปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดี ฯ ในรายชื่อ	
4.14	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน	209
	ระหว่างปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดี ฯ ในรายด้าน	
4.15	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน	210
	ระหว่างปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดี ฯ ในรายชื่อ	

ตารางที่	หน้า
4.16	สภาพการใช้ปราชญ์ ฯ ในปัจจุบัน ด้านคุณสมบัติ 224
	องค์ประกอบที่ 1 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ ฯ ด้านผลงานและศักยภาพ
4.17	สภาพการใช้ปราชญ์ ฯ ในปัจจุบัน ด้านคุณสมบัติ 225
	องค์ประกอบที่ 2 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ ฯ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล
4.18	สภาพการใช้ปราชญ์ ฯ ในปัจจุบัน ด้านคุณสมบัติ 225
	องค์ประกอบที่ 3 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ ฯ ด้านความรู้และประสบการณ์
4.19	ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 เกณฑ์ ด้านคุณสมบัติ 226
	องค์ประกอบที่ 1 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ ฯ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล
4.20	ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 เกณฑ์ ด้านคุณสมบัติ 227
	องค์ประกอบที่ 2 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ ฯ ด้านความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ
4.21	ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 เกณฑ์ ด้านคุณสมบัติ 228
	องค์ประกอบที่ 3 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ ฯ ด้าน ผลงานและศักยภาพ
4.22	สภาพการใช้ปราชญ์ ฯ ในปัจจุบัน ด้านบทบาทและหน้าที่ 228
	องค์ประกอบที่ 1 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ ฯ ด้านการสอน
4.23	สภาพการใช้ปราชญ์ ฯ ในปัจจุบัน ด้านบทบาทและหน้าที่ 229
	องค์ประกอบที่ 2 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ ฯ ด้านการประเมินการสอน
4.24	สภาพการใช้ปราชญ์ ฯ ในปัจจุบัน ด้านบทบาทและหน้าที่ 230
	องค์ประกอบที่ 3 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ ฯ ด้านบทบาท
4.25	ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 เกณฑ์ ด้านบทบาทและหน้าที่ 231
	องค์ประกอบที่ 1 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ ฯ ด้านการสอน
4.26	ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 เกณฑ์ ด้านบทบาทและหน้าที่ 232
	องค์ประกอบที่ 2 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ ฯ ด้านการประเมินการสอน
4.27	ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 เกณฑ์ ด้านบทบาทและหน้าที่ 233
	องค์ประกอบที่ 3 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ ฯ ด้านบทบาท
4.28	สภาพการใช้ปราชญ์ ฯ ในปัจจุบัน เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร 233
	และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้างและหน่วยงาน
4.29	สภาพการใช้ปราชญ์ ฯ ในปัจจุบัน เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร 234
	และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ องค์ประกอบที่ 2 การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ตารางที่	หน้า	
4.30	สภาพการใช้ปราชญ์ฯ ในปัจจุบัน เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ องค์ประกอบที่ 3 การคัดเลือกและการแต่งตั้ง	235
4.31	ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ องค์ประกอบที่ 1 การคัดเลือกและการแต่งตั้ง	236
4.32	ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ องค์ประกอบที่ 2 โครงสร้างและหน่วยงาน	237
4.33	ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ องค์ประกอบที่ 3 การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	237
4.34	ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ องค์ประกอบที่ 4 บุคลากร	238
4.35	เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านคุณสมบัติ : คุณลักษณะส่วนบุคคล	247
4.36	เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านคุณสมบัติ : ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ	248
4.37	เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านคุณสมบัติ : ผลงาน	248
4.38	เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านบทบาทและหน้าที่ : การสอน	249
4.39	เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ด้านบทบาทและหน้าที่ : บทบาท	249
4.40	โครงสร้างและหน่วยงานในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	250
4.41	บุคลากรในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	250
4.42	การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน	250
4.43	การคัดเลือกและการแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	251

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
3.1	ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย	104
4.1	ภาพเดนไดรแกรม แสดงแนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	109
4.2	ภาพเดนไดรแกรม แสดงผลการวิเคราะห์สาระการจัดการอุดมศึกษา	113
	ด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน	
4.3	ภาพเดนไดรแกรม แสดงผลการวิเคราะห์สาระปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	118
	ในฐานะผู้สอน	
4.4	ภาพเดนไดรแกรม แสดงผลการวิเคราะห์สาระความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของ	122
	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน	
4.5	ภาพเดนไดรแกรม แสดงผลการวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ	139
4.6	ภาพเดนไดรแกรม แสดงผลการวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะในประเทศ	147
4.7	ภาพเดนไดรแกรม แสดงการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ	148
	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	
4.8	ภาพเดนไดรแกรม แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามตอนที่ 3	239
5.1	กระบวนการของระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	288
	ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1.1	ร่างระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	8
2.1	กระบวนการเกิดและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	21

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทย มีวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายโดดเด่น และระบบความสัมพันธ์ที่เป็นวัฒนธรรม เป็นรากฐานในการสร้างความเข้มแข็งให้สังคมไทย และเป็นตาข่ายนิรภัยทางสังคม รวมทั้งมีกฎหมายไทย ที่มีการส่งเสริม สืบทอดและรักษาไว้อย่างรู้คุณค่า มีปราชญ์และผู้รู้ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศกว่า 1.7 ล้านคน หากยังมีการถ่ายทอด สืบค้น ถอดความรู้ รวบรวม พัฒนาและนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบน้อย (สมพร เทพสิทธา, 2549) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สถาบันอุดมศึกษา จึงเป็นยุทธศาสตร์อย่างหนึ่งในการกิจ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (UNESCO, 1998) เนื่องจาก อุดมศึกษาต้องยอมรับว่า มีความรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วต้องเชื่อมโยงเข้าสู่วิชาการ เพื่อเป็นการสร้างความรู้พื้นฐาน วิธีการสอนการวิจัยใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วยความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้ง การตระหนักในสิทธิการถ่ายทอดความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่น (Teasdale and Rhea, 2000)

การรับรองวิทยฐานะเป็นองค์ประกอบหลักองค์ประกอบหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพ และผู้สอนเป็นตัวบ่งชี้หลักตัวหนึ่งในการรับรองวิทยฐานะทั้งในระดับหลักสูตรและสถาบัน (Council for Higher Education Accreditation, 2007) เพราะผู้สอนเป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดเพียงหนึ่งเดียวของนิสิตนักศึกษา (European Network for Quality Assurance in Higher Education, 2005) ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญกับการรับรองวิทยฐานะ โดยได้จัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อทำหน้าที่ให้การรับรองวิทยฐานะหลักสูตรและสถาบัน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1917 หรือประมาณ 80 ปีมาแล้ว (Northwest Commission on Colleges and Universities, 2003) และกลุ่มประเทศในยุโรปได้ให้ความสำคัญมากในเรื่อง การรับรองวิทยฐานะ โดยได้มีแนวคิดในเรื่องการรับรองวิทยฐานะหลักสูตรและสถาบัน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 (European Network for Quality Assurance in Higher Education, 2005) สำหรับประเทศไทย หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการรับรองวิทยฐานะเพื่อนำสู่การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นเวลากว่า 23 ปีมาแล้ว เห็นได้จากงานวิจัยของพรชูลี อาชวอรุ่ง เรื่อง เหน้ที่ประเมินสถาบันอุดมศึกษา ในปี พ.ศ. 2527 งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการรับรองวิทยฐานะหลักสูตร ว่าต้องประกอบด้วยเกณฑ์พิจารณาความพร้อม/ขีดความสามารถในการดำเนินงานหลักสูตรของอาจารย์และบุคลากร และพบว่า หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบกลไกการควบคุมคุณภาพภายใน ด้านเกณฑ์พิจารณาระบบการพัฒนาการเรียนการสอน ควรมีระบบการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกในการพัฒนาการเรียนการสอน

การรับรองวิทยฐานะมีความสำคัญต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ดังเห็นได้จาก แผนอุดมศึกษา ระยะยาว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 – 2565) ได้กำหนดกรอบสำคัญไว้ 4 ประเด็น ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร อุดมศึกษา การเงินอุดมศึกษา ธรรมภิบาลและการบริหารจัดการ คุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550) นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 – 2554) ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการองค์ความรู้ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของคนไทยและสามารถนำมาใช้ ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการ พัฒนาต่อยอด ใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อรักษาองค์ความรู้ดั้งเดิมที่สืบทอดกัน มาให้คงอยู่และเผยแพร่สู่สากล โดยได้กำหนดในแนวทางการพัฒนา ให้มีการสนับสนุนคนรุ่นใหม่ได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการปฏิบัติจริงร่วมกับปราชญ์ ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ผ่าน ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และผลักดันให้เป็นวิชาในการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา เพื่อนำภูมิปัญญา ไปพัฒนาต่อยอด สามารถนำไปใช้กับชีวิตจริง และจัดการกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้ ด้วยเหตุนี้ สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งจึงได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะมาสอน ดังเช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในโครงการความร่วมมือกับสถาบันวิชาชีพชุมชนจัดทำโครงการมหาวิทยาลัย ชีวิต ใช้ผู้รู้ในท้องถิ่นทำการสอน 21 คน ในปีการศึกษา 2548 ในปีการศึกษา 2549 ใช้ผู้รู้ในท้องถิ่นทำการ สอน จำนวน 70 คน (เดลินิวส์, 23 กุมภาพันธ์ 2550)

อาจารย์พิเศษที่เชิญมาสอนในมหาวิทยาลัยเป็นบุคคล 2 กลุ่ม กล่าวคือ อาจารย์พิเศษที่มีวุฒิทาง การศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) และปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้รู้ในท้องถิ่น และ/หรือครูภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการประเมินและประกาศยกย่อง เชิดชูเกียรติจากคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ใน 9 สาขา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม สาขาการแพทย์แผน ไทย สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม สาขาการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สาขากองทุนและธุรกิจ ชุมชน สาขาศิลปกรรม สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาโภชนาการ และสาขาปรัชญา ศาสนาและ ประเพณี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

อย่างไรก็ตาม ยังไม่ปรากฏการรับรองวิทยฐานะของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่เข้ามาสอนใน มหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการ จะมีแต่เป็นการแต่งตั้งจากสถาบันอุดมศึกษาที่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเข้าไป สอน เป็นเฉพาะราย เฉพาะแห่งเท่านั้น

การรับรองวิทยฐานะ (accreditation) เป็นเรื่องของการรับรองฐานะของสถาบันการศึกษานั้นๆ ว่า ได้รับรองตามกฎหมาย (วันชัย ศิริชนะ, 2537) การรับรองวิทยฐานะจึงเป็นเรื่องของการตรวจวัดสถาบัน อุดมศึกษาให้เป็นที่ยอมรับว่า มีมาตรฐานและคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด (worldwidelearn.com, 2007)

หลายประเทศทั่วโลกต่างเผชิญกับปัญหาคล้ายกัน คือ ประสิทธิภาพทางต้นของการอุดมศึกษา กล่าวคือ ไม่ว่าการบริหารสถาบัน การบริหารวิชาการ หลักสูตรและการสอน และแม้กระทั่งการวิจัย ต่างย่อ

รอยเค็ม อยู่ในกรอบแนวคิดเค็ม ผู้สอนไม่มีประสบการณ์ตรงในการทำงาน แต่อาศัยความรู้ในตำราเพื่อนำมาจัดการเรียนการสอน (Peters, 2006) อีกทั้ง อุดมศึกษาได้แยกตัวออกจากชุมชนและสังคม แยกวิชาการออกจากชีวิตจริง (ประเวศ วะสี, 2547) การอุดมศึกษาจึงถูกมองว่าเป็นหอคอยงาช้าง ที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการจำเป็นของชุมชน สังคม และแม้แต่ผู้เรียน มหาวิทยาลัยต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา ได้พยายามหาทางแก้ไข โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ตรงมาปฏิบัติหน้าที่ทั้งด้านการสอนและด้านวิทยานิพนธ์ ประเทศสหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศในยุโรป ได้มีการออกเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะ และเกณฑ์เกี่ยวกับองค์กรรับรองวิทยฐานะ (Council for Higher Education Accreditation, 2007; European Consortium for Accreditation, 2005) มีการระบุดึงการให้อาจารย์พิเศษที่เป็นปราชญ์ภูมิปัญญา และมีประสบการณ์ตรงในศาสตร์สาขานั้นๆ มาสอนในมหาวิทยาลัย (National Center of Education Information, 2007)

อย่างไรก็ดี แม้ในหลายประเทศมีระบบการรับรองวิทยฐานะหลักสูตรและสถาบันอุดมศึกษาแล้ว แต่กลับยังไม่ปรากฏว่ามีระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ทั้งที่มีปัจจัยผลักดันหลัก 2 ปัจจัย ได้แก่ การยอมรับว่าผู้สอนเป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดเพียงหนึ่งเดียวของนิสิตนักศึกษา (European Network for Quality Assurance in Higher Education, 2005) และการยอมรับว่าผู้สอนเป็นองค์ประกอบหลักส่วนหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพ (British Accreditation Council, 2006; Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs, 2006; European Consortium for Accreditation, 2005; Japan University Accreditation Association, 2004)

อุดมศึกษา ที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อเป็นคลังสมองของชาติ จำเป็นต้องทบทวนองค์ความรู้ที่มีอยู่ว่าเหมาะสมและสามารถแก้ปัญหาของประเทศชาติได้ดีเพียงไร หากองค์ความรู้ที่ใช้อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเกิดจากประสบการณ์ตรงของอาจารย์ผู้สอน ย่อมส่งผลดีต่อคุณภาพของบัณฑิต แต่ในความเป็นจริงในปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนบางส่วนยังขาดประสบการณ์ตรงในสาขาวิชาที่สอน เป็นแต่เพียงการอ้างอิงจากตำราเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้การอุดมศึกษามาถึงทางตัน และมีสภาพเป็นหอคอยงาช้างที่ไม่สามารถแก้ปัญหาใดๆ ได้ ดังนั้นการที่อาจารย์ผู้สอนมีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชาที่สอนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก (Peters, 2006) นอกจากนี้ การอุดมศึกษามีภารกิจในด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (จรัส สุวรรณเวลา, 2545) ดังปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ว่า จุดมุ่งหมายสูงสุดของการพัฒนาอุดมศึกษา คือ ทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เป็นการพัฒนาองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลาง มีคุณภาพทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ให้คนไทยรู้เท่าทันโลก สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย เน้นการใช้วัฒนธรรม ซึ่งรวมความถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีพัฒนาการมาก่อนวิทยาศาสตร์ เป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ และเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างชาติบ้านเมือง ดังนั้น การอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นทุกสาขา และจำเป็นต้องให้ปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือผู้มีประสบการณ์ตรงและมีความ

เชี่ยวชาญในภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาขานั้นๆเป็นผู้สอน และจำเป็นอย่างยิ่งที่การอุดมศึกษาต้องให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ท่านเหล่านั้น ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวของแต่ละท่านอย่างมีเกียรติ และมีศักดิ์ศรี และเพื่อให้มีการต่อยอด และแยกยอดองค์ความรู้ที่มีคุณค่าเหล่านั้นในระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา จึงเป็นการวิจัยที่จะพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะให้ครอบคลุมครบถ้วนในเรื่องของโครงสร้าง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในระบบ เกณฑ์มาตรฐานเพื่อการประเมินให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ยังไม่ปรากฏที่ใดมาก่อน อีกทั้งเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรผู้ทรงคุณค่าเหล่านั้น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์ความรู้ให้สถาบันอุดมศึกษา อันส่งผลให้ผลิตผลสังคมของชาติ ที่จะเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาและวิเคราะห์การจัดการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
2. ศึกษาและวิเคราะห์การรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ และในประเทศ
3. พัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
4. ตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีขอบเขต ดังนี้

1. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เฉพาะกลุ่มที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) และสำนักงานสภาการศึกษา (2550) รุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 4 จำนวน 190 คน ที่มีชีวิตอยู่ ณ. เดือนกันยายน พ.ศ. 2550 เท่านั้น และเนื่องจากประชากรปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีจำนวนจำกัด ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงทำการเก็บข้อมูลจากจำนวนประชากรทั้งหมดของปราชญ์หรือครุภูมิปัญญาไทย จำนวน 190 คน

2. การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ทำการศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย และการนำภูมิปัญญาไทยสู่สถาบันอุดมศึกษา การรับรองวิทยฐานะอุดมศึกษาในต่างประเทศ และการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยใน

ฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางบริหารหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) เกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2549 (บัณฑิตวิทยาลัย, 2549) ระเบียบการ โครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชน (มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2550; มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2550) เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2548 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548) เกณฑ์อาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ (Chickering and Gamson, 1989) และเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2542)

3. ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เป็นระบบ กลาง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ โดยควรคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของกลุ่มปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา และกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษา เป็นไปตามเกณฑ์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ระบบ หมายถึง หลักการและเหตุผล พันธกิจ สาระของระบบ มาตรฐาน เงื่อนไข และโครงสร้าง ที่ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็น ระเบียบขั้นตอน

การรับรองวิทยฐานะ หมายถึง การยอมรับให้บุคคลมีศักดิ์และสิทธิในฐานะผู้สอน ระดับอุดมศึกษา โดยพิจารณาจากคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบออก ประกาศนียบัตรให้การรับรอง

ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย หมายถึง ครูภูมิปัญญาไทยซึ่งเป็นบุคคลผู้มีประสบการณ์ตรงในภูมิปัญญา ด้านหนึ่งด้านใดใน 9 สาขา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม สาขากาพย์แพทย์แผนไทย สาขาคหกรรมและ หัตถกรรม สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน สาขา ศิลปกรรม สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาโภชนาการ และสาขาปรัชญา ศาสนาและประเพณี

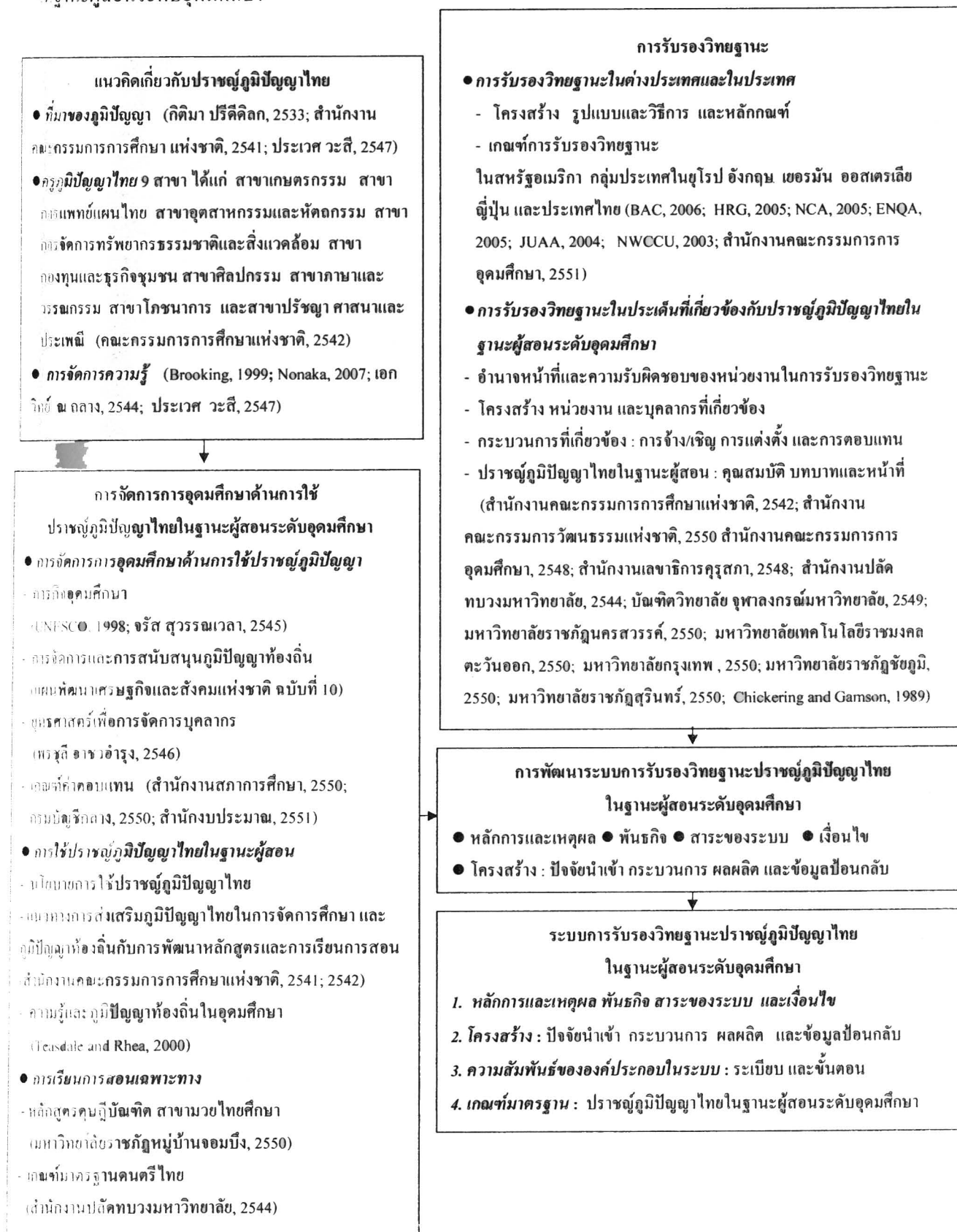
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา หมายถึง บุคคลผู้ที่ได้มีวุฒิทางการศึกษา ในสาขาวิชาที่ทำการสอน แต่เป็นผู้มีประสบการณ์ตรงด้านการสอนและหรือที่ปรึกษา

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย หมายถึง หลักการและเหตุผล พันธกิจ สาระ ของระบบ มาตรฐาน เงื่อนไข และโครงสร้างที่ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูล ป้อนกลับ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระเบียบขั้นตอน เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โดยพิจารณาจากคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบออกประกาศนียบัตรให้การ รับรอง

การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน หมายถึง การบริหารจัดการงานด้านบุคลากรที่เป็นปราชญ์ภูมิปัญญาไทยซึ่งเป็นผู้สอน ปฏิบัติงานด้านการสอนและหรือที่ปรึกษา การดำเนินการจัดการเกี่ยวข้องกับปณิธาน พันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย หลักสูตร นิสิต นักศึกษา การบริหาร การเงิน การจัดการแหล่งเรียนรู้และแหล่งทรัพยากร และการคัดเลือกและการแต่งตั้ง และการตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ศึกษาและวิเคราะห์ หมายถึง การค้นคว้า รวบรวมเอกสาร สื่อ และสิ่งที่ปรากฏ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน แล้วนำข้อมูลนั้นมาจัดกระทำ แยกแยะ เพื่อให้ได้เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะ

แผนภูมิที่ 1.1 กรอบแนวคิดเรื่องการพัฒนากระบวนการรับรองวิทยฐานะของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

หลักการ

- การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ : เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะ
- แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย และการนำภูมิปัญญาไทยสู่อุดมศึกษา : ด้านการสอนและวิทยานิพนธ์

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)
- แผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 – 2565)
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ 2545 : เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา
- การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย : การจัดการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ระดับอุดมศึกษา และการเรียนการสอนเฉพาะทาง

แผนภาพที่ 1.1 ร่างระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนากระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยต้องรู้และเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ และการรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา กรอบแนวคิดในการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กำหนดนโยบายด้านการใช้ภูมิปัญญา เพื่อเป็นรากฐานและเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคน พัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้นำภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษา ยกย่องและเชิดชูเกียรติ ครูภูมิปัญญา และสนับสนุนให้มีบทบาทในการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทุกระดับ และทุกระบบ โดยเน้นการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ที่ต้องการให้นำปราชญ์ภูมิปัญญา ที่มีประสบการณ์ตรงมาเป็นผู้สอนในระดับอุดมศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาที่มีการเชิญปราชญ์ภูมิปัญญามาเป็นอาจารย์พิเศษ หากแต่ปราชญ์ภูมิปัญญาเหล่านั้นไม่ได้รับการยกย่องและเชิดชูเกียรติ ในทางนิตินัย

แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เกี่ยวข้องกับประเภทของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ที่มาของภูมิปัญญา ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และการจัดการความรู้ ดังนี้

1.1 ที่มาของภูมิปัญญา

องค์ความรู้ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการสืบทอดถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนท้องถิ่นต่างๆ แล้วพัฒนา เลือกรองร ปรับปรุงองค์ความรู้ เหล่านี้จึงเกิดทักษะและความชำนาญที่สามารถแก้ไขปัญหา และพัฒนาชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย แล้วเกิดภูมิปัญญา (องค์ความรู้ใหม่) ที่เหมาะสมและสืบทอดพัฒนาต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด โดยลักษณะทางภูมิปัญญาไทย ประกอบด้วย การใช้ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความเชื่อ (belief) และพฤติกรรม (behavior) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541)

1.2 ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ทำการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ คือ ครูภูมิปัญญาไทย 9 สาขา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม สาขาการแพทย์แผนไทย สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม สาขาการจัดการทรัพยากรและ

สิ่งแวดล้อม สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน สาขาศิลปกรรม สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาโภชนาการ และสาขาปรัชญา ศาสนาและประเพณี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

1.3 การจัดการความรู้

ภูมิปัญญาไทยเป็นองค์ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวปราชญ์ภูมิปัญญาไทย จึงจำเป็นต้องถอดองค์ความรู้เหล่านั้นออกมาบริหารจัดการด้วยกระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งกระบวนการจัดการความรู้ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความคิดเห็น เช่น การบริหารจัดการความรู้ ควรเริ่มด้วยกระบวนการย่อย 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการระบุนความรู้ กระบวนการตรวจสอบความรู้ กระบวนการรวบรวมและจัดเก็บเอกสารความรู้ และกระบวนการแพร่กระจายความรู้ (Brooking, 1999) และวัฏจักรของการจัดการความรู้ เริ่มจากแหล่งที่มีความรู้บรรจุอยู่ เพื่อนำสู่การสกัดความรู้ออกมาจัดระบบความรู้ จากนั้นทำการปรับปรุง ทำการบันทึก ถ้าความรู้นั้นใช้ไม่ได้ ก็ทิ้งไป แต่ถ้าใช้ได้ ก็ทำการกลั่นกรองและสังเคราะห์ ทำการแลกเปลี่ยนความรู้ที่บูรณาการแล้ว จากนั้นสามารถนำความรู้นั้น ไปใช้ก่อให้เกิดการสร้างมูลค่า/คุณค่า ทำการทบทวนความรู้ที่ถูกนำไปใช้ หรือนำความรู้ที่ถูกใช้ผนวกกับความรู้อื่นซึ่งเป็นการสร้างความรู้ใหม่ แล้วเข้าสู่วัฏจักรเดิมคือปรับปรุง บันทึก/ทิ้ง กลั่นกรอง สังเคราะห์ แลกเปลี่ยนนำไปใช้ (พรชูลี อาชวอำรุง, 2549)

2. การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และภารกิจของสถาบัน (มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2551) อย่างไรก็ตาม เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สอนให้มีคุณวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับที่ทำการสอน ดังนั้น การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะให้แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาที่มีคุณสมบัติไม่เกินไปตามเกณฑ์ข้างต้น จึงเกี่ยวข้องกับ การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน และการเรียนการสอนเฉพาะทาง ดังนี้

2.1 การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

คลาร์กและนีฟ (Clark and Neave, 1992) ได้กล่าวว่า การบริหาร การจัดการ บางครั้งทั้งสองคำมีความหมายเช่นเดียวกัน บางครั้งการจัดการหมายถึงกระบวนการการดำเนินการเพื่อไปสู่เป้าหมาย ตามแผน และปฏิบัติตามนโยบาย การบริหารมีความหมายสำคัญมากกว่าการจัดการ โดยหมายถึงงานในระดับสูงกว่า ภาระงานในการจัดทำเป้าหมาย การริเริ่ม และการกำกับดูแล ในขณะที่การจัดการ หมายถึงภาระงานที่เฉพาะเจาะจง การปฏิบัติตามภาระงานประจำขององค์กร และการดำเนินการตามนโยบาย

การจัดการ หมายถึง การกระทำเพื่อสั่งการและบริหาร การบริหารงานภาครัฐและกิจการของสถาบัน ในขณะที่ การบริหาร หมายถึง การกระทำอันเป็นศาสตร์และศิลป์ หรือวิธีการจัดการหรือ

ควบคุมและสั่งการ ทักษะในการจัดการ ความสามารถของผู้บริหาร การบริหารต้องอาศัยทักษะ ความระมัดระวังและกลวิธีในการจัดการ (Webster, 1971)

การจัดการ หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารงานภาครัฐหรือสถาบันขนาดใหญ่ (theFreeDictionary.com, 2007)

การบริหาร หมายถึง การกระทำ การดำเนินการ หรือการปฏิบัติ เพื่อจัดการ ให้คำชี้แนะ ให้การกำกับดูแลและควบคุม (theFreeDictionary.com, 2007)

การจัดการการอุดมศึกษา หมายถึง ขอบเขตงานของสถาบันอุดมศึกษา เกี่ยวข้องกับการจัดองค์กรและการควบคุม การกำหนดวัตถุประสงค์ การพัฒนานโยบายและแผน และการดำเนินการตามนโยบายและแผน คำถามที่ควรพิจารณาในการจัดการการอุดมศึกษา ได้แก่ ภาระงานได้รับการดำเนินการอย่างไร ภาระงานได้รับการนำสู่การปฏิบัติอย่างไร และอำนาจในการจัดการมีการกระจายอย่างไร (Clark and Neave, 1992; 1279)

ดังนั้น การจัดการอุดมศึกษา จึงหมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อจัดการ กำกับดูแล และควบคุมสถาบันอุดมศึกษา สำหรับการศึกษาครั้งนี้เน้นการบริหารจัดการงานด้านบุคลากรที่ไม่ใช่บุคลากรประจำของสถาบันอุดมศึกษา บุคลากรเหล่านี้เป็นปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ได้มีวุฒิทางการศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา แต่เป็นอาจารย์พิเศษ ปฏิบัติงานด้านการสอนและหรือด้านวิทยานิพนธ์ การดำเนินการจัดการเกี่ยวข้องกับปณิธาน พันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย หลักสูตร นิสิตนักศึกษา การบริหารการเงิน การจัดการแหล่งเรียนรู้และแหล่งทรัพยากร การคัดเลือกและการแต่งตั้ง และการตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

การบริหารจัดการที่ดี

ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ (ปอมท) โดยประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ จำนวน 21 แห่ง ดำเนินการวิจัยเรื่อง รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย ผลการศึกษา พบว่า แนวทางที่เป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาในปัจจุบัน ครอบคลุมองค์ประกอบ 10 ประการ ได้แก่ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความเป็นธรรม ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความมีอิสระและคล่องตัว การตรวจสอบได้ การกระจายอำนาจ การมีกฎระเบียบ การมีแผนงานและเป้าหมาย และการประเมิน องค์ประกอบทั้ง 10 ประการนี้สามารถนำมาใช้กับงานบริหารจัดการงานบุคคล เช่น สถาบันอุดมศึกษาควรมีกระบวนการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน โดยให้มี การประกาศกฎระเบียบที่ชัดเจนและเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ อย่างทั่วถึง ระบุรายละเอียดบุคลากรประเภทที่ต้องการอย่างชัดเจน ลักษณะงานที่จะปฏิบัติ พร้อมทั้งระบุเงินเดือนขั้นต่ำ ขั้นสูงให้ผู้สมัครได้พิจารณาตัดสินใจ การกำหนดค่าตอบแทนควรประกาศตารางเงินเดือนและขั้นเงินเดือนให้ประชาคมทราบ การประเมินผลงานและการพิจารณาความดีความชอบ ควรประกาศกฎระเบียบในการประเมินผล หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบ การประกาศให้บุคลากรรับทราบก่อนการประเมิน และกำหนดช่วงเวลา

แน่นอนในการประเมิน การประเมินผลควรมีคณะกรรมการพิจารณาและกรรมการควรเป็นผู้แทนของบุคลากรหรือสภาอาจารย์ พร้อมทั้งผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น เมื่อสถาบันอุดมศึกษาคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานแล้ว การจ้างงานควรใช้ระบบสัญญาจ้างที่เป็นธรรม มีกฎระเบียบที่ชัดเจนที่ต้องผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละช่วงเวลา การกำหนดค่าตอบแทน ควรมีคณะกรรมการพิจารณาให้เหมาะสมกับงานแต่ละตำแหน่งและเขียนเป็นประกาศหรือกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนในการดำเนินการ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544)

เกณฑ์อาจารย์พิเศษ

ปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจัดทำระเบียบการเชิญ/จ้างผู้สอนจากภายนอก สำหรับใช้เฉพาะในสถาบันเท่านั้น ระเบียบการจ้าง/เชิญ ได้แก่ รับสมัครทั่วไป ความเหมาะสมของคุณวุฒิ ความเหมาะสมของประสบการณ์ รายวิชาที่เปิดสอน จำนวนกลุ่ม/นักศึกษา ความรู้และความสามารถตรงกับความต้องการ โดยมีโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการในการเชิญ/จ้าง ได้แก่ คณะกรรมการของคณะพิจารณาคูณวุฒิ ประสบการณ์ และความเหมาะสม เสนอเรื่องเพื่อผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารของคณะพิจารณากลับกรอง ก่อนเสนอสภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550; มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก, 2550; มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2550)

เกณฑ์ค่าตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ประเภทค่าตอบแทนที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถจ่ายให้กับอาจารย์พิเศษ ตามหมวดค่าใช้จ่าย (สำนักงบประมาณ, 2551) ได้แก่ ค่าตอบแทน ค่าจ้าง ค่าใช้สอยซึ่งรวมถึงค่าที่พัก ค่าเดินทาง ค่าเบี้ยเลี้ยง และอื่น ๆ โดยมีเกณฑ์ค่าตอบแทน ได้แก่ การจ่ายค่าตอบแทนโดยหน่วยงานที่เชิญ/จ้างให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยไปสอน และการอนุมัติค่าสอนพิเศษโดยกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ดังนี้

การจ่ายค่าตอบแทนครูภูมิปัญญาไทยที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษามี 2 ประเภท ได้แก่

1) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับค่าตอบแทนวันละ 600 บาท และ 2) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รับค่าตอบแทนวันละ 1,200 บาท (สำนักงานสภาการศึกษา, 2550)

การอนุมัติค่าสอนพิเศษ รับผิดชอบโดยกลุ่มงานอนุมัติพิเศษ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง โดยให้หน่วยงานที่ต้องการทำการเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนพิเศษในมหาวิทยาลัย ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าสอนพิเศษในสถานศึกษา พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2538 (ปรับปรุง) สำหรับกรณีที่มีการเบิกจ่ายนอกเหนือจากระเบียบข้างต้น สถานศึกษาต้องทำหนังสือขออนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายในเรื่องนั้นๆ เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งกรมบัญชีกลางจะให้การอนุมัติเป็นราย ๆ ไป (กรมบัญชีกลาง, 2550)

2.2 การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกี่ยวข้องกับนโยบายการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สถาบันอุดมศึกษาเป็นนโยบายระดับนานาชาติด้านภารกิจทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (UNESCO, 1998) และระดับชาติในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ด้านแนวทางการพัฒนาด้านการจัดการ พัฒนาต่อยอด ใช้ประโยชน์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) และยังเชื่อมโยงถึงนโยบายระดับสถาบัน โดยทีสเดลและรี (Teasdale and Rhea, 2000) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สถาบันอุดมศึกษาไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1) อุดมศึกษาต้องยอมรับว่า มีความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) อุดมศึกษาต้องเชื่อมประสานกับชาวบ้าน และให้โอกาสพวกเขาได้มีส่วนช่วยเหลือด้านวิชาการ 3) อุดมศึกษาต้องตระหนักว่าคลังความรู้ของท้องถิ่นสามารถช่วยสร้างความรู้พื้นฐานได้ 4) อุดมศึกษาต้องตระหนักถึงความเป็นเจ้าของและชาวบ้านต้องได้รับสิทธิในการควบคุมและถ่ายทอดความรู้ของพวกเขา และ 5) วิธีการสอนและการวิจัยใหม่ๆ จะเกิดขึ้น โดยความร่วมมือร่วมใจระหว่างอุดมศึกษากับชาวบ้าน โดยยึดภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นหลัก

การนำภูมิปัญญาไทยสู่สถาบันอุดมศึกษา โดยใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอน จึงมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้นๆ แม้ไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษาที่รับรองความสามารถในการเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษาก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปีเตอร์ (Peters, 2006) ที่กล่าวถึงความจำเป็นต้องใช้ผู้มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้นๆ เป็นผู้สอน เพราะการสอนจากตำราเพียงอย่างเดียว นั้น ไม่สามารถผลิตบัณฑิตที่สามารถแก้ปัญหาได้ (ประเวศ วะสี, 2547) ด้วยเหตุนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์และมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยความร่วมมือสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้มีนำปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นผู้สอนในหลักสูตรมหาวิทยาลัยชีวิต และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดทำเกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2549 เรื่อง การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งหมายรวมถึงผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก ที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นอย่างดี มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้สอน (บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 31 มีนาคม 2549; 19 กรกฎาคม 2549)

2.3 การเรียนการสอนเฉพาะทาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้พัฒนาการเรียนการสอนเฉพาะทางด้านภูมิปัญญาไทยในหลักสูตรดุสิตบัณฑิต โดยเปิดการเรียนการสอนเฉพาะทางสาขาวิชามวยไทยศึกษา โดยมีคณาจารย์ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) ครอบคลุมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอม

บึงได้เชิญอาจารย์ยอดธง ศรีวรลักษณ์ ซึ่งมีวุฒิกการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 แต่เป็นผู้มีประสบการณ์ตรงในสาขานี้ เป็นอาจารย์ร่วมสอนด้วย ทั้งนี้ การเชิญและแต่งตั้งอาจารย์ยอดธง ศรีวรลักษณ์ เป็นผู้สอนเป็นไปตามเกณฑ์การแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (2550) ได้แก่ การพิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น ความเชี่ยวชาญและผลงานที่เป็นที่ยอมรับ โดยที่มหาวิทยาลัยดำเนินการ โดยให้คณะกรรมการบริหารคณะพิจารณาแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบจากสภาวิชาการ

การพัฒนากระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา จึงเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนสำหรับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ไม่มีวุฒิกการศึกษาตามเกณฑ์ของคณะกรรมการการอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่คุณสมบัติไม่ครบถ้วนเหล่านี้

3. การรับรองวิทยฐานะ

Accreditation มาจากกริยา accredit มีความหมายหลายประการ ได้แก่ ให้การรับรองวิทยฐานะ หรือ ชื่นชอบ ไว้วางใจ มีศักดิ์ศรี มีความคาดหวังสูง ให้ความเชื่อมั่นหรือมีอำนาจ ได้รับการประทับตรารับรองโดยผู้มีอำนาจ (Webster, 1971; 13)

การรับรองวิทยฐานะ หมายถึง กระบวนการควบคุมคุณภาพและประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษา อันเป็นผลมาจากการตรวจสอบหรือประเมินหรือทั้งสองอย่าง สถาบันอุดมศึกษาหรือหลักสูตรว่าได้รับการรับรองว่ามีมาตรฐานตามมาตรฐานขั้นต่ำ (Clark and Neave, 1992; 1313)

การรับรองวิทยฐานะ คือ การตรวจสอบตนเองและให้ผู้เกี่ยวข้องที่กำหนดโดยสังคมการศึกษาเป็นผู้ตรวจสอบด้วย ทั้งนี้กระบวนการรับรองมาตรฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงบำรุงรักษาคุณภาพและบูรณาภาพของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นที่ยอมรับนับถือโดยสังคมและลดการควบคุมจากภายนอก ขอบข่ายที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งยอมรับและปฏิบัติตามความรับผิดชอบที่ระบุในกระบวนการรับรองวิทยฐานะ (Council for higher education accreditation, 2007)

การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา การรับรองวิทยฐานะได้รับการจัดทำประเมินโดยหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอิสระซึ่งเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มมหาวิทยาลัย โดยได้จัดทำเกณฑ์ กระบวนการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะของแต่ละประเทศ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันเป็นส่วนมาก โดยเฉพาะเกณฑ์ด้านอาจารย์ผู้สอน ในเกณฑ์มาตรฐานการคัดเลือกอาจารย์พิเศษ ใ้ระบุให้อาจารย์พิเศษต้องมีประสบการณ์ทางอาชีพเพียงพอที่จะทำการสอนได้ (Northwest Commission on Colleges and Universities, 2003) และมีประสบการณ์ ที่สามารถจัดโปรแกรมการสอนและบริการ สำหรับด้านการประเมินอาจารย์ผู้สอน ให้ทำการประเมินจากประสิทธิภาพในการสอน ความเชี่ยวชาญ หรือกิจกรรมที่แสดง

ให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญ และการมีส่วนร่วมในการให้บริการของสถาบัน (Western Association of Schools and Colleges, 2002)

สมาคมการรับรองวิทยฐานะมหาวิทยาลัยญี่ปุ่น (Japan University Accreditation Association, 2004) ได้กำหนดในส่วนรายละเอียดการจ้างงานอาจารย์ มีความแตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือ ในการจ้างอาจารย์ มหาวิทยาลัยต้องค้นหาผู้ซึ่งมีความสามารถทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อมั่นใจว่ามหาวิทยาลัยได้อาจารย์ที่มีความสามารถอย่างแท้จริง ในส่วนของคุณสมบัติของอาจารย์ ให้มหาวิทยาลัยพิจารณาด้านบุคลิกภาพ ภาวะผู้นำในฐานะนักการศึกษาและนักวิจัย ผลงานทางการศึกษาและการวิจัย ความสำเร็จและความถี่ของต่อสาขาวิชาและสังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง มหาวิทยาลัยต้องสร้างความสมดุลของจำนวนระหว่างอาจารย์หญิงและอาจารย์ชาย

ประเทศเยอรมัน ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อให้สถาบันต่างๆ ถือปฏิบัติร่วมกัน นอกจากนี้ จารีตของการอุดมศึกษาของเยอรมัน ที่เน้นการสอบวัดมาตรฐานความรู้ในแต่ละชั้นปีและของบัณฑิตที่จบการศึกษา เพื่อเป็นการกำกับมาตรฐานความรู้ของผู้เรียน รวมทั้งความเข้มงวดในการดำรงตำแหน่งทางวิชาการของศาสตราจารย์ ก็เป็นกลไกเสริมภายในที่ส่งผลต่อการยกระดับมาตรฐานการศึกษาอีกทาง (พรชูลี อาชวอรุง, 2527) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของอาจารย์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ประเทศออสเตรเลีย ได้แต่งตั้งกรมการการจ้างงาน การศึกษา และการฝึกอบรม (National Board of Employment, Education and Training – NBEET) ซึ่งได้ทำการศึกษาและพัฒนาดัชนีบ่งชี้สมรรถภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นเสนอต่อรัฐบาล และหน่วยมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ (Register of Australian Tertiary Awards – RATE) ทำหน้าที่วางเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับต่างๆและให้การรับรองวิทยฐานะอย่างเป็นทางการแก่หลักสูตรที่ดำเนินการได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งเหล่านี้ต่างสัมพันธ์กับคุณภาพของอาจารย์ทั้งสิ้น (Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs, 2006; พรชูลี อาชวอรุง, 2527)

การรับรองวิทยฐานะในประเทศ

การรับรองวิทยฐานะในประเทศไทยนั้น วันชัย ศิริชนะ (2537) ได้อธิบาย วิทยฐานะว่า เป็นเรื่องของการรับรองฐานะของตัวสถาบันว่าได้รับการรับรองตามกฎหมายหรือไม่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เมื่อได้รับการอนุญาตให้เปิดดำเนินการแล้ว ก็ถือว่าได้รับการรับรองวิทยฐานะโดยปริยาย ซึ่งต่างจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ต้องดำเนินการให้ได้การรับรองวิทยฐานะจากคณะกรรมการการอุดมศึกษาทั้งในส่วนของสถาบันและหลักสูตรที่เปิดสอน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความเลื่อมล้ำด้านการปฏิบัติระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและของเอกชน ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงได้เรียกร้องให้แก้ไขเพิ่มเติมความในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 โดยเป็นกฎกระทรวงว่าด้วยการขอรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 และประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุมัติ

หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนยื่นคำขอให้รับรองวิทยฐานะต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา พร้อมรายละเอียดที่แสดงศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เมื่อคณะกรรมการการอุดมศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นแล้ว ให้เสนอต่อรัฐมนตรีโดยเร็ว และให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษาออกใบรับรองวิทยฐานะให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น การพิจารณาให้ความเห็นชอบการรับรองวิทยฐานะจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนเวลาที่จะเปิดรับนักศึกษาในสาขาวิชาตามที่ได้รับใบอนุญาต และการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้มีระยะเวลาห้าปีการศึกษา

การวิจัยนี้ ทำการศึกษาการรับรองวิทยฐานะในประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และประเทศไทย เพื่อให้ได้โครงสร้าง รูปแบบและวิธีการ หลักเกณฑ์ และเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะ

4. การรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

ระดับอุดมศึกษา

การรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้การรับรองวิทยฐานะ และเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยด้านคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ ด้านโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยทำการศึกษาจากเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ที่ปรากฏในปัจจุบัน อาทิ เกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย (สำนักงานสภาการศึกษา, 2550) แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) เกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2549 (บัณฑิตวิทยาลัย, 2549) การแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (2550) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (2550) และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550) เป็นต้น

การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาที่มีได้มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) ให้สามารถเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษานั้น ไม่มีการกล่าวถึง แม้ว่า ผู้สอนซึ่งเป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดเพียงหนึ่งเดียวของนิสิตนักศึกษา (European Network for Quality Assurance in Higher Education, 2005) เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการรับรองวิทยฐานะสถาบันและหลักสูตร ดังนั้น การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ จึงเป็นการหาแนวทางให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์

มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) แต่เป็นผู้มีความสามารถพิเศษ มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้นๆ เพื่อให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเหล่านี้ทำการเผยแพร่องค์ความรู้ที่ตนมีอยู่แก่นิสิตนักศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ และการรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ทำให้ได้มาซึ่งประเด็นสำคัญ 4 ส่วนหลัก ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล พันธกิจ สาระของระบบ และเงื่อนไข
2. โครงสร้าง ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ
3. ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในระบบ ได้แก่ ระเบียบ และขั้นตอน
4. เกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยให้ประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้ภาครัฐนำไปใช้ในการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
2. ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาเปิดโอกาสให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาอุดมศึกษาไทย ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
3. เป็นแนวทางในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นภารกิจที่ 4 ของการอุดมศึกษา โดยปราชญ์ภูมิปัญญาไทยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่กับสถาบันอุดมศึกษา
4. ทำให้อุดมศึกษาเป็นคลังสมองของชาติอย่างแท้จริง โดยการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนและสังคม มาไว้เพื่อการต่อยอด แลกยอด และบูรณาการเข้ากับศาสตร์อื่นๆ
5. อุดมศึกษาสามารถพึ่งพาตนเองด้านวิชาการ ตามปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลที่เป็นแนวคิดจากเอกสารทางราชการ ได้แก่ แผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2565) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 – 2554) แนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541; 2542) และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 นอกจากนั้นยังได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารในต่างประเทศ คือ คู่มือการรับรองวิทยฐานะ เพื่อนำมาพัฒนารอบแนวคิดและใช้เป็นแนวทางในการวิจัย โดยประมวลสรุปตามหัวข้อต่างๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

- 1.1 ที่มาของภูมิปัญญา
- 1.2 ครูภูมิปัญญาไทย
- 1.3 การจัดการความรู้

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ตอนที่ 2 การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

- 2.1 การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
- 2.2 การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาในฐานะผู้สอน
- 2.3 การเรียนการสอนเฉพาะทาง

สรุปการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

ตอนที่ 3 การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ

- 3.1 สหรัฐอเมริกา
- 3.2 อังกฤษ
- 3.3 เยอรมัน
- 3.4 ออสเตรเลีย
- 3.5 ญี่ปุ่น
- 3.6 ไทย

สรุปการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ

ตอนที่ 4 การรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

4.1 หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

4.2 เกณฑ์การรับรองวิทยฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

4.2.1 เกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย

4.2.2 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548

4.2.3 เกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(2549)

4.2.4 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2548

4.2.5 เกณฑ์อาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ

สรุปการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 5 ระเบียบวิจัยที่ใช้ในการศึกษา

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ เกี่ยวข้องกับ ที่มาของภูมิปัญญาครูภูมิปัญญาไทย และการจัดการความรู้ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ที่มาของภูมิปัญญา

ความหมายของภูมิปัญญา

คำว่าภูมิปัญญา ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า wisdom ซึ่งพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2525) ได้ให้ความหมาย ภูมิปัญญา ว่าหมายถึง พื้นความรู้ ความสามารถ

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2544) ให้ความหมาย ภูมิปัญญา ว่าหมายถึง ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความชัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สะสมไว้ในการปรับตัวและดำรงชีวิตในระบบนิเวศ หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรองร ประยุกต์ พัฒนาและถ่ายทอด สืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย โดยมีลักษณะเป็นองค์รวมและมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์

ความรู้ที่องกวมขึ้นใหม่ ที่จะช่วยในการเรียนรู้การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

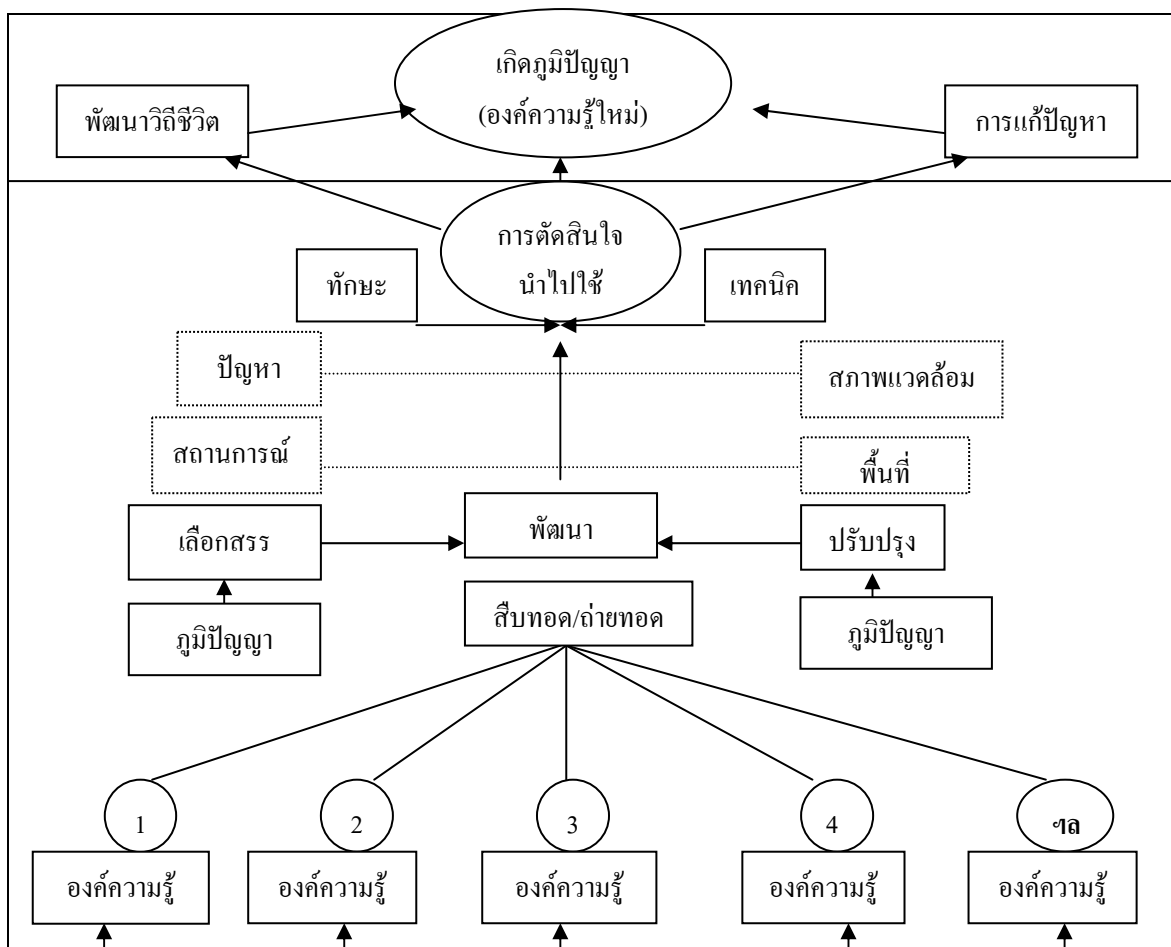
เสรี พงศ์พิศ (2529) ได้กล่าวว่า ภูมิปัญญาภูมิ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่เป็นนามธรรม เป็นโลกทัศน์ ชีวทัศน์ เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิต เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย คุณค่าและความหมายของทุกสิ่งในชีวิตประจำวัน และลักษณะเป็นรูปธรรม เป็นเรื่องเกี่ยวกับเฉพาะด้านต่างๆ เช่น การทำมาหากิน การเกษตร หัตถกรรม ศิลปดนตรี และอื่นๆ โดยที่ภูมิปัญญาเหล่านี้สะท้อนออกมาใน 3 ลักษณะที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกันดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับโลก สิ่งแวดล้อม สัตว์ พืช ธรรมชาติ
2. ความสัมพันธ์กับคนอื่นๆ ที่ร่วมกันในสังคม หรือในชุมชน
3. ความสัมพันธ์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติ สิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้ทั้งหลาย ทั้ง

สามลักษณะนี้ คือ สามมิติของเรื่องเดียวกัน คือ ชีวิตของชาวบ้านสะท้อนออกมาถึงภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างมีเอกภาพ เหมือนสามมุมของรูปสามเหลี่ยม ภูมิปัญญาจึงเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้สรุปลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

1. การเกิดภูมิปัญญา ภูมิปัญญามีกระบวนการที่เกิดจากการสืบทอด ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนท้องถิ่นต่างๆ แล้วพัฒนา เลือกรองร ปรับปรุงองค์ความรู้ เหล่านี้จึงเกิดทักษะและความชำนาญที่สามารถแก้ไขปัญหา และพัฒนาชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย แล้วเกิดภูมิปัญญา (องค์ความรู้ใหม่) ที่เหมาะสมและสืบทอดพัฒนาต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด ซึ่งแสดงได้โดยแผนภาพที่ 2.1 ดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 กระบวนการเกิดและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541: 16)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของภูมิปัญญาท้องถิ่น มีดังนี้

- 1) ความรู้เดิมในเรื่องนั้นๆ ผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ
- 2) การสั่งสม การสืบทอดของความรู้ในเรื่องนั้น
- 3) ประสบการณ์เดิมที่สามารถเทียบเคียงกับเหตุการณ์หรือประสบการณ์ใหม่
- 4) สถานการณ์ที่ไม่มั่นคง หรือมีปัญหาที่ยังหาทางออกไม่ได้
- 5) รากฐานทางพุทธศาสนา วัฒนธรรมและความเชื่อ

3. ลักษณะทางภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นเรื่องของการใช้ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill)

ความเชื่อ (belief) และพฤติกรรม (behavior) มีดังนี้

- 1) แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง คนกับคน คนกับธรรมชาติแวดล้อม และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ
- 2) เป็นองค์รวม หรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต
- 3) เป็นเรื่องของการแก้ปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้ เพื่อความอยู่รอดของบุคคล ชุมชน และสังคม

4) เป็นแกนหลัก หรือกระบวนทัศน์ในการมองชีวิตเป็นพื้นฐานความรู้ ในเรื่องต่างๆ

5) มีลักษณะเฉพาะ หรือมีเอกลักษณ์ในตัวเอง

6) มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคมตลอดเวลา

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ภูมิปัญญาเป็นกระบวนการของความรู้ที่มีการพัฒนาเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ มีความเหมาะสมกับสภาพชุมชนและสังคม และสามารถแก้ไขปัญหาได้ โดยมีลักษณะเป็นความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรม ดังนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นองค์ความรู้ที่เน้นทั้งวิชาการและวิชาชีพ สามารถนำมาใช้กับการศึกษาทุกระดับได้อย่างเหมาะสม

1.2 ครูภูมิปัญญาไทย

ความเป็นมาและความสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กำหนดนโยบายด้านการใช้ภูมิปัญญาเพื่อเป็นรากฐานและเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคน พัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้นำภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษา ยกย่องและเชิดชูเกียรติ ครูภูมิปัญญา และสนับสนุนให้มีบทบาทในการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทุกระดับ และทุกระบบ โดยเน้นการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ที่ต้องการให้นำปราชญ์ภูมิปัญญา ที่มีประสบการณ์ตรงมาเป็นผู้สอนในระดับอุดมศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาที่มีการเชิญปราชญ์ภูมิปัญญาจากภายนอกสถาบันมาเป็นอาจารย์พิเศษ หากแต่ปราชญ์ภูมิปัญญาเหล่านั้นไม่ได้รับการยกย่องและเชิดชูเกียรติ สมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติข้างต้น

ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในที่นี้หมายถึง ครูภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ครูภูมิปัญญาไทย หมายถึง บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสาน ภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชนและได้รับการยกย่อง ให้เป็น "ครูภูมิปัญญาไทย" เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งใน ระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน โรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ประกอบด้วย บุคคลที่ได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 9 สาขา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาขาการแพทย์แผนไทย สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน สาขาศิลปกรรม สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาโภชนาการ และสาขาปรัชญา ศาสนาและประเพณี ปัจจุบันมีผู้

ได้รับการรับรองให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย ทั้งหมด 4 รุ่น จาก 4 ภูมิภาค ทั่วประเทศไทย จำนวนรวม 190 คน
 ทุกคนต่างเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษในสาขาที่ได้รับการประกาศรับรอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 แห่งชาติ, 2542) ความเชี่ยวชาญของครุภูมิปัญญาไทยแต่ละสาขามีรายละเอียด มีดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ
 และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาจากพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพา
 ตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตรด้านการตลาด
 การแก้ปัญหาด้านการผลิต (เช่น การแก้ไขโรคและแมลง) และความรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับ
 การเกษตร เป็นต้น

2. สาขาอุตสาหกรรม และหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การ
 รู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการ
 บริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นขบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทาง
 เศรษฐกิจ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงาน
 ยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

3. สาขาการแพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและ
 รักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

4. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถ
 เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์จากคุณค่า
 ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

5. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้าน
 การสะสมและบริหารกองทุน ธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงใน
 ชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

6. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขา
 ต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทักษะศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

7. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้าน
 ภาษาทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

8. สาขาโภชนาการ หมายถึง ความสามารถในการเลือกสรร ประดิษฐ์และปรุง
 แต่งอาหารและยาได้ เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนผลิต เป็นสินค้า
 และ บริการส่งออกที่ได้รับความนิยมแพร่หลายมาก รวมถึงการขายคุณค่าเพิ่มของทรัพยากรด้วย

9. สาขาปรัชญา ศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ ปรับใช้
 หลักธรรม คำสอนทางศาสนา ความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติ
 ให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักธรรมทางศาสนา การบวชป่า การประยุกต์
 ประเพณีบุญประเพณีข้าว เป็นต้น

จำนวนครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 – 4 สามารถจำแนกตามสาขาความเชี่ยวชาญ 9 สาขา โดยแสดงในตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 จำนวนครุภูมิปัญญาไทย จำแนกตาม 9 สาขาความเชี่ยวชาญ

สาขาครุภูมิปัญญาไทย	จำนวนทั้งหมด
1. สาขาเกษตรกรรม	29
2. สาขาการแพทย์แผนไทย	19
3. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม	14
4. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	20
5. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน	16
6. สาขาศิลปกรรม	52
7. สาขาภาษาและวรรณกรรม	19
8. สาขาโภชนาการ	3
9. สาขาปรัชญา ศาสนาและประเพณี	18
รวม	190

แหล่งที่มาของข้อมูล : สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ (2550)

1.3 การจัดการความรู้

ในการจัดการความรู้ นั้น กระบวนการจัดการความรู้ถือว่ามีความสำคัญมาก จึงมีนักวิชาการหลายคนได้แสดงความคิดเห็น ไว้ดังนี้

องค์กรการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นระบบนั้น ได้มีการนำเอากระบวนการย่อย 4 กระบวนการ มาประยุกต์ใช้ กระบวนการย่อยทั้ง 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการกัก เก็บ และกักเก็บความรู้ และกระบวนการถ่ายโอน และการใช้ความรู้ (Marquardt, 1996)

การบริหารจัดการความรู้ ควรเริ่มด้วยกระบวนการย่อย 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการระบุความรู้ กระบวนการตรวจสอบความรู้ กระบวนการรวบรวมและจัดเก็บเอกสารความรู้ และกระบวนการแพร่กระจายความรู้ (Brooking, 1999)

การบริหารจัดการความรู้ ควรเริ่มต้นด้วยการะบวนการย่อย 4 กระบวนการ ได้แก่ การทำความรู้ที่สามารถมองเห็นได้ การสร้างองค์ความรู้อย่างเข้มข้น การพัฒนาวัฒนธรรมความรู้ และการสร้างโครงสร้างความรู้ (Boynton, 1999)

วิสัยทัศน์ของการจัดการความรู้ เริ่มจากแหล่งที่มีความรู้บรรจุอยู่ เราต้องสกัดความรู้ออกมาเพื่อจัดระบบความรู้ จากนั้นทำการปรับปรุง ทำการบันทึก ถ้าความรู้นั้นใช้ไม่ได้ ก็ทิ้งไป แต่ถ้าใช้ได้ ก็ทำการ

กลั่นกรองและสังเคราะห์ ทำการแลกเปลี่ยนความรู้ที่บูรณาการแล้ว จากนั้นสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ ก่อให้เกิดการสร้างมูลค่า/คุณค่า ทำการทบทวนความรู้ที่ถูกนำไปใช้ หรือนำความรู้ที่ถูกใช้ผนวกกับความรู้ อื่นซึ่งเป็นการสร้างความรู้ใหม่ แล้วเข้าสู่วัฏจักรเดิมคือปรับปรุง บันทึกลง/ทิ้ง กลั่นกรอง สังเคราะห์ แลกเปลี่ยน นำไปใช้ (พรชูลิ อาชาวอรุณ, 2549)

กระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วยกระบวนการย่อย 6 กระบวนการที่สัมพันธ์กับแบบ เครื่องมือ ได้แก่ การพัฒนาความรู้ การจำแนกความรู้ การเก็บรักษาความรู้ การประเมินและปรับปรุงความรู้ การส่งและการแปลงความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ (บุญส่ง หาญพานิช, 2546)

การบริหารจัดการความรู้ ประกอบด้วยกระบวนการย่อย 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการ แสวงหาและระบุนความรู้ กระบวนการสร้างและตรวจสอบความรู้ กระบวนการรวบรวม กักเก็บ และกึ่งคืน ความรู้ และกระบวนการเผยแพร่ แบ่งปันและใช้ความรู้ (ประกอบ ใจมั่น, 2547)

การจัดการความรู้ สามารถสรุปได้ว่า หมายถึง การนำองค์ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวปราชญ์ภูมิ ปัญญาออกมาจัดกระทำ เพื่อการเผยแพร่ บูรณาการกับองค์ความรู้อื่น และเก็บรักษา การจัดการความรู้จึง ประกอบด้วยกระบวนการย่อย 5 กระบวนการ ได้แก่ การได้มาซึ่งความรู้ การพัฒนาความรู้ให้อยู่ในรูปแบบ ที่พร้อมสื่อสาร การถ่ายทอดความรู้ การบูรณาการความรู้ และการเก็บรักษาความรู้

การบริหารความรู้ในอุดมศึกษา

องค์ความรู้เป็นผลผลิตของการอุดมศึกษา ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรจัดตั้งหน่วยงานสำคัญ ในการดูแลโดยเฉพาะ คือ รองอธิการบดีฝ่ายบริหารองค์ความรู้ หลักการในการจัดโครงสร้างและการบริหาร องค์ความรู้ ครอบคลุมรูปแบบต่าง ๆ ขององค์ความรู้ กรอบกระบวนการจัดการ องค์ความรู้เชิงมนทัศน์ กรอบกระบวนการบริหารจัดการ องค์ความรู้การตรวจสอบความพร้อมการบริหารจัดการองค์ความรู้โดยใช้ ฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรเรียนรู้ (พรชูลิ อาชาวอรุณ, 2543)

แหล่งที่มาของความรู้ อาจแบ่งออกเป็น 2 แหล่ง ได้แก่ ญาณวิทยาเก่าที่ยึดฐานความรู้ที่อยู่ใน ตำรา ทำให้มนุษย์ขาดศักดิ์ศรี และขาดศักยภาพแห่งความสร้างสรรค์ และญาณวิทยาใหม่ที่ยึดฐานความรู้อยู่ใน ตัวมนุษย์ทุกคน จะทำให้คนทุกคนมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีศักยภาพ มีความมั่นใจ เกิดความมั่นใจแห่งชาติ ทำให้หันไปสนใจรากเหง้าหรือวัฒนธรรมของตนเอง (ประเวศ วะสี, 2547)

กระบวนการเรียนรู้ ถ่ายทอด และเก็บรักษา

องค์ความรู้ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีกระบวนการที่น่าสนใจ 2 กระบวนการหลัก ได้แก่ 1) กระบวนการเรียนรู้ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และ 2) กระบวนการถ่ายทอดและเก็บรักษาภูมิปัญญา ไทย ซึ่งในอดีตมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น การบอกเล่า การประกอบพิธีกรรม การประกอบอาชีพ และลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ใบลาน สมุดข่อย ทว่าปัจจุบัน ได้มีการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือ และการสื่อสารในรูปแบบต่างๆมาใช้ จึงทำให้ภูมิปัญญาต่างๆ ถูกใช้ง่าย ขึ้นและเข้าถึงง่ายขึ้น ส่งผลดีต่อกระบวนการเรียนรู้ การถ่ายทอดและการเก็บรักษาภูมิปัญญาทุกประเภท

1. กระบวนการเรียนรู้ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ปัจจัยที่หล่อหลอมให้เกิดการเรียนรู้ของผู้ทรงภูมิปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 11 ประการ ดังนี้

1.1 เรียนรู้ฝึกฝนและได้รับการอบรมสั่งสอนจากญาติผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครอบครัว และผู้มีบุญคุณบางคนเข้าวัดฟังธรรม บางคนเข้าป่าเรียนรู้จากธรรมชาติ

1.2 เรียนรู้จากสภาพธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว ชุมชน ตลอดจนการดำเนินชีวิตในชุมชนที่เป็นแรงกระตุ้น เป็นแรงผลักดัน หรือเป็นแรงจูงใจให้ผู้ทรงภูมิปัญญานำสิ่งเหล่านี้มาใคร่ครวญ แล้วนำมาเป็นฐานการเรียนรู้ของตนในเวลาต่อมา

1.3 การศึกษาจากสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นวัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงภูมิปัญญาชาวบ้านหลายท่าน จบเพียงระดับประถมศึกษา เรียนโรงเรียนวัด เรียนจากวัด บางท่านเรียนจากสถาบันอุดมศึกษา และหลายท่านนอกจากเรียนจากวัดและโรงเรียนแล้ว อาจได้รับการศึกษา การฝึกอบรมจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ทำหลายคนได้รับความรู้จากการเข้าร่วมฝึกอบรม นำมาปรับให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของตนเอง

1.4 การเรียนรู้จากกิจกรรมต่างๆ ที่สถาบันการศึกษาและสถาบันอื่นๆ จัดขึ้นมา เราพบว่าผู้ทรงภูมิปัญญาที่ผ่านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหลายท่าน ขณะที่เรียนอยู่ก็พยายามที่จะร่วมกิจกรรมทั้งที่สถาบันตัวเอง และหน่วยงานภายนอกจัดขึ้น ทำให้ได้รับความรู้มากมาย

1.5 เรียนรู้จากภูมิปัญญา จากตำราทั้งเก่าและใหม่ เป็นการเรียนรู้โดยตรง

1.6 เรียนรู้จากการอบรม ฝึกฝนจากองค์กรทั้งรัฐและเอกชน โดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา หน่วยงานราชการต่างๆ ได้นำความรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่สู่ชุมชน ทำให้เกิดความรู้ใหม่อย่างกว้างขวางแล้วนำมาปรับประยุกต์ให้สอดคล้องเมื่อนำไปใช้ใน ชีวิตของตนเอง

1.7 เรียนรู้จากการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ หลายท่านที่เป็นครูอาจารย์ ได้ตระหนักว่านอกจากสอนเด็กในโรงเรียนแล้ว จำเป็นต้องขยายการศึกษาไปสู่ชุมชน

1.8 เรียนรู้จากการสัมผัส สัมพันธ์กับคนในชุมชนและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ปฏิบัติงาน ผู้ทรงภูมิปัญญาเมื่อเข้าไปสัมผัสชุมชน เกิดการเรียนรู้และเห็นคุณค่าของความรู้ภูมิปัญญา

1.9 เรียนรู้จากการทดลองปฏิบัติ เป็นลักษณะร่วมของทุกท่านเพราะผู้ทรงภูมิปัญญาได้ลงมือปฏิบัติเอง

1.10 การเรียนรู้จากเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ทรงภูมิปัญญาชาวบ้าน นักพัฒนาผู้สนใจทั้งระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด ในประเทศและต่างประเทศ เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน เครือข่าย

1.11 ถิ่นจากพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในแนวทางการพัฒนาด้านต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ สืบทอด และนำภูมิปัญญาที่ตนเองมีอยู่เข้ามานำการพัฒนาและการใช้ชีวิต

2. กระบวนการถ่ายทอดความรู้ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ประเวศ วะสี (2534) ได้กล่าวถึง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนาไว้ว่า ควรมีการศึกษา ค้นคว้า พิสูจน์ หรือประยุกต์ ภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาเทคโนโลยีขึ้นมาเอง โดยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 ต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้อง และให้คุณค่ากับภูมิปัญญาชาวบ้าน
- 2.2 ศึกษาจากชาวบ้านให้มากที่สุด
- 2.3 เอาข้อมูลมาหาความหมาย เพื่อจัดระบบใหม่ แล้วค่อยเอาภูมิปัญญาอื่น

เข้ามาเชื่อมโยง

2.4 จัดการศึกษา อบรมชาวบ้าน พยายามเข้าถึงวิธีการถ่ายทอดความรู้ และศิลปวิทยาของเขา

ประเวศ วะสี (2547) ยังได้กล่าวถึง การพัฒนาที่เอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง โดยใช้ฐานความรู้ที่อยู่ในตัวคนทุกคน ภายใต้การเปลี่ยนวิถีคิดใหม่ 8 ประการ ดังนี้

1. คนทุกคนไม่ว่าจะเข้าทำอะไร เป็นคนมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และมีคุณค่าขึ้นมาทั้งหมด เพราะทุกคนมีความรู้อยู่ในตัวจากประสบการณ์ชีวิตและการทำงาน นี่คือรูปธรรมของการสร้างศีลธรรมพื้นฐาน คือการเคารพศักดิ์ศรี และคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

2. ความรู้ในตัวคนเป็นความรู้ที่เขาคุ้นเคย เพราะได้มาจากชีวิตจริงและปฏิบัติจริง ถ้าเราให้คุณค่ากับสิ่งที่มี เขารู้ เขามั่นใจ จะสร้างความมั่นใจแห่งชาติขึ้นมา ตรงกันข้ามกับที่เราไปให้คุณค่ากับสิ่งที่ห่างไกล ที่เขาไม่คุ้นเคย เขาไม่มี ซึ่งบั่นทอนและทำลายความมั่นใจของชาติ

3. ความรู้ในตัวคนแต่ละคนแตกต่างกันหลากหลาย ไม่เหมือนกันเลย ในขณะที่ตำรา (เรื่องเดียวกัน) เหมือนกันทุกเล่ม ความแตกต่างหลากหลายมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะทำให้เกิดความมั่นคง ถ้าของที่ต่างกันมาเจอกัน จะมีสิ่งใหม่หรือนวัตกรรม ผุดบังเกิด (emerge) ขึ้นมาจากความไม่เคยมี เช่น การเกิดขึ้นของน้ำจากไฮโดรเจน 2 อะตอม และออกซิเจน 1 อะตอม ถ้าส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีอยู่ในตัวคน จะเกิดนวัตกรรม

4. ในทุกพื้นที่ควรทำแผนที่มนุษย์ คือ ค้นคว้าวิจัยทำข้อมูลว่า ใครเก่งในเรื่องใดบ้าง แล้วนำความรู้ที่ได้มาทำระบบข้อมูล เป็น GIS ทางศักยภาพของมนุษย์ทุกพื้นที่ทั้งประเทศ คนทั้งหมดจะมีความรู้สึกที่ดีมาก มีความภาคภูมิใจในตนเอง และอยากจะทำความดีหรือสร้างความรู้เพิ่มขึ้น

5. ถ้าเปลี่ยนปฏิรูปการศึกษาจากการศึกษาที่เอาตำราเป็นตัวตั้ง มาเป็นการศึกษาที่เอาความรู้ในตัวคนเป็นตัวตั้ง ตำราเป็นตัวประกอบ จะย้ายระบบการศึกษาที่อยู่นอกสังคมมาเป็นระบบการศึกษาที่อยู่ในสังคม คือ รู้ร้อนรู้หนาวกับสังคม จะทำให้สติปัญญาเข้มแข็งจากการสัมผัสความจริงของมนุษย์ ความรู้สึกนึกคิดของอาจารย์และของนักเรียนก็เปลี่ยนไป จากการเป็นแบบโรบอตที่ไม่มีมิติแห่ง

มนุษย์ มามีมิติแห่งมนุษย์ในความรู้สึกนึกคิด มีความสุขจากการ ได้สัมผัสความเป็นมนุษย์ การงานจะได้ผล การวิจัยค้นคว้าจะงอกงามขึ้นมาจากฐานความเป็นจริงและเป็นพลังแก้ปัญหาสังคมได้

6. ขณะนี้มีปัญหาใหญ่ของการศึกษาและของโลก คือ การคิดแบบแยกส่วน ชีวิตกับการศึกษาแยกจากกัน ชีวิตก็ส่วนหนึ่ง การศึกษาแยกส่วนไป เอาวิชาเป็นตัวตั้ง ลอยออกไปจากชีวิต การเปลี่ยนแนวคิดใหม่ว่า ฐานของความรู้อยู่ในตัวคน แท้จริงคือการย้ายการศึกษาให้มาอยู่ที่เดียวกับชีวิต การเรียนรู้จะง่ายและสนุก ทั้งแผ่นดินเต็มไปด้วยเรื่องราวชีวิตของผู้คน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้

7. วิถีชีวิตร่วมกันต้องเป็นตัวตั้ง ถ้าเอาอย่างอื่นเป็นตัวตั้งจะผิดพลาดหมด การที่จะมีการอยู่ร่วมกันด้วยสันติระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับธรรมชาติเป็นเรื่องใหญ่ที่สุด การย้ายฐานความรู้จากตำรามาอยู่ในตัวคน คือ การย้ายจากเอาวิชาการเป็นตัวตั้ง มาเอาวิถีชีวิตร่วมกันเป็นตัวตั้ง

8. เมื่อชีวิตกับการศึกษามาอยู่ที่เดียวกัน เราจะเห็นระบบการศึกษาในรูปแบบใหม่โดยสิ้นเชิง เหมือนเป็นภาพภูมิใหม่ของการศึกษา การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ (interactive learning through action) จะเป็นการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด เรียนรู้เพื่อให้ปฏิบัติได้ แก้ปัญหาเป็น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2542) ได้เสนอแนวทางดำเนินการศึกษา และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์ตรงในรูปแบบต่างๆ ให้กับผู้ที่รับการถ่ายทอดให้เกิด การปฏิบัติจริง โดยเฉพาะวัยเด็ก ผู้ทรงภูมิปัญญาหลายท่านเห็นตรงกันว่าวัยเด็กเป็นวัยที่สำคัญที่จะต้อง ถ่ายทอดและปลูกฝังให้พวกเขาได้ปฏิบัติจริง

2. เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่สถาบันและองค์กรต่าง ๆ จัดขึ้น

3. ถ่ายทอดผ่านสื่อประเภทต่างๆ เช่นวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ตาม เงื่อนไขและโอกาสที่มี

4. จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เชื่อมโยงเข้าสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียนในบางพื้นที่ ที่มีลักษณะ เฉพาะ

5. สร้างบุคคล และกลุ่มตัวแทนสืบทอด เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มเด็กกรักถิ่น เป็นต้น

6. สร้างสถาบันการเรียนรู้ในชุมชนในรูปแบบต่างๆ อาจจะเรียกว่า กลุ่ม ชมรม สมาคม มหาวิทยาลัยชาวบ้าน เป็นต้น กระจายอยู่ในระดับชุมชนทั่วไป และมองว่าเป็นสถาบันการเรียนรู้ ของชุมชนเอง

7. สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับต่างๆ และมีการแลกเปลี่ยนการสร้าง เครือข่ายนี้ หมายถึง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ทรัพยากรและผลผลิต เพื่อให้กระบวนการทาง ปัญญาเกิดขึ้นและมีพลังเคลื่อนไหวได้จริง

แนวคิดด้านกระบวนการถ่ายทอดและเก็บรักษาภูมิปัญญาไทยข้างต้น เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้มีการจัดทำโครงการ “ครุภูมิปัญญาไทย” เพื่อส่งเสริมการใช้ พัฒนาต่อยอด เผยแพร่ และเก็บรักษาภูมิปัญญาไทย อันเป็นความภาคภูมิใจของชนชาวไทย และเป็นมรดกล้ำค่าแก่ลูกหลานไทย

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสม ประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรสร รุ่งแต่ง พัฒนาและถ่ายทอด สืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและ เหมาะสมกับยุคสมัย โดยมีลักษณะเป็นองค์รวมและมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) จึงได้กำหนดนโยบายด้านการใช้ภูมิปัญญา เพื่อเป็นรากฐานและเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคน พัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้นำภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษา ยกย่องและเชิดชูเกียรติ ครุภูมิปัญญา และสนับสนุนให้มีบทบาทในการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทุกระดับ และทุกระบบ โดยเน้นการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ที่ต้องการให้นำปราชญ์ภูมิปัญญา ที่มีประสบการณ์ตรงมาเป็นผู้สอนในสถาบันการศึกษา ซึ่งปัจจุบันสภาพการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการคัดเลือก สรรหา และทำการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้รู้ในท้องถิ่นให้เป็น “ครุภูมิปัญญาไทย” จำนวน 9 สาขา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม สาขาการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม สาขาการแพทย์แผนไทย สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน สาขาศิลปกรรม สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาโภชนาการ และสาขาศาสนาและประเพณี การนำองค์ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวปราชญ์ภูมิปัญญาออกมาจัดกระทำ เพื่อการเผยแพร่ บูรณาการกับองค์ความรู้อื่น และเก็บรักษา เป็นภารกิจหนึ่งของอุดมศึกษาในฐานะคลังสมองของชาติ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงควรจัดโครงสร้างและการบริหารองค์ความรู้ ครอบคลุมรูปแบบต่าง ๆ ขององค์ความรู้ ครอบคลุมกระบวนการจัดการ องค์ความรู้เชิงมนิทัศน์ ครอบคลุมกระบวนการบริหารจัดการ องค์ความรู้การตรวจสอบความพร้อมการบริหารจัดการองค์ความรู้ โดยใช้ฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตอนที่ 2 การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ เกี่ยวข้องกับ การจัดการการอุดมศึกษา การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน และการเรียนการสอนเฉพาะทาง มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

คลาร์กและนีฟ (Clark and Neave, 1992) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการ ได้รับการนิยามจากนักวิชาการหลายท่าน บางครั้งทั้งสองคำมีความหมายเช่นเดียวกัน บางครั้งการจัดการหมายถึงกระบวนการดำเนินการเพื่อไปสู่เป้าหมาย ตามแผน และปฏิบัติตามนโยบาย ในกรณีของการบริหารธุรกิจ การบริหาร

มีความหมายสำคัญมากกว่าการจัดการ โดยหมายถึง งานในระดับสูงกว่า ภาระงานในการจัดทำเป้าหมาย การริเริ่ม และการกำกับดูแล ในขณะที่การจัดการ หมายถึง ภาระงานที่เฉพาะเจาะจง การปฏิบัติตามภาระงานประจำขององค์กร และการดำเนินการตามนโยบาย

การจัดการ หมายถึง การกระทำเพื่อสั่งการและบริหาร การบริหารงานภาครัฐและกิจการของสถาบัน ในขณะที่ การบริหาร หมายถึง การกระทำอันเป็นศาสตร์และศิลป์ หรือวิธีการจัดการหรือควบคุม และสั่งการ ทักษะในการจัดการ ความสามารถของผู้บริหาร การบริหารต้องอาศัยทักษะ ความระมัดระวัง และกลวิธีในการจัดการ (Webster, 1971)

การจัดการ หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารงานภาครัฐหรือสถาบันขนาดใหญ่ (theFreeDictionary.com, 2007)

การบริหาร หมายถึง การกระทำ การดำเนินการ หรือการปฏิบัติ เพื่อจัดการ ให้คำชี้แนะ ให้การกำกับดูแลและควบคุม(theFreeDictionary.com, 2007)

การจัดการการอุดมศึกษา หมายถึง ขอบเขตงานของสถาบันอุดมศึกษา เกี่ยวข้องกับการจัดองค์กรและการควบคุม การกำหนดวัตถุประสงค์ การพัฒนานโยบายและแผน และการดำเนินการตามนโยบายและแผน คำถามที่ควรพิจารณาในการจัดการการอุดมศึกษา ได้แก่ ภาระงานได้รับการดำเนินการอย่างไร ผลิตานได้รับการนำสู่การปฏิบัติอย่างไร และอำนาจในการจัดการมีการกระจายอย่างไร (Clark and Neave, 1992; 1279)

ดังนั้น การจัดการอุดมศึกษา จึงหมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อจัดการ กำกับดูแลและควบคุมสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามภารกิจของอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต้องมียุทธศาสตร์เพื่อจัดการบุคลากร การบริหารจัดการที่ดี สำหรับการศึกษาครั้งนี้เน้นการบริหารจัดการงานด้านบุคลากรที่ไม่ใช่บุคลากรประจำของสถาบันอุดมศึกษา บุคลากรเหล่านี้เป็นปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่เป็นผู้สอนปฏิบัติงานด้านการสอนและหรือด้านวิทยานิพนธ์

ภารกิจของอุดมศึกษา

ภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา 4 ประการ คือ การสอน การวิจัย การบริหารวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมซึ่งสถาบันอุดมศึกษาได้กระทำอย่างต่อเนื่อง การสอนและการวิจัยเป็นงานจำเป็นที่สุดที่อาจารย์มหาวิทยาลัยทุกคนรับผิดชอบ (จรัส สุวรรณเวลา, 2545) การให้บริการสังคมของสถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการหลายรูปแบบ ทั้งในรูปของโครงการการฝึกอบรม การประชุมปฏิบัติการ การให้คำปรึกษาแนะนำ การบรรยาย และการอภิปราย และในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน ได้ให้ความเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นแหล่งสะสมศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมแล้วเผยแพร่ให้สังคมรู้ว่า วัฒนธรรมได้เปลี่ยนแปลงไป สถาบันอุดมศึกษาต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมอย่างจริงจังต่อเนื่องเพื่อเผยแพร่ให้สังคมได้ตระหนักและจัดการตามที่เหมาะสม และประการสำคัญ สถาบันอุดมศึกษาควรสร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมหลายรูปแบบให้มีขึ้นในสถาบัน (ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน, 2546) เช่นเดียวกับ ชนิตา รัศมีพลเมือง กล่าวไว้ว่า ระบบการศึกษาทำหน้าที่

ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมได้ดีที่สุด เพราะวัตถุประสงค์ของการศึกษาทำให้ผู้เรียนเข้าใจสังคมและโครงสร้าง รวมทั้งความสัมพันธ์ต่าง ๆ ในสังคม การศึกษาจะต้องไม่เพียงแต่ถ่ายทอดและบำรุงรักษาวัฒนธรรมในอดีตเท่านั้น แต่ต้องสร้างให้สมาชิกตระหนักถึงปัจจุบันและอนาคต (ชนิดา รัศมีพลเมือง, 2537)

ยุทธศาสตร์เพื่อการจัดการบุคลากร

ยุทธศาสตร์การจัดการบุคลากรระดับอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นเกี่ยวข้องกับภาครัฐและสถาบันอุดมศึกษา โดยที่ภาครัฐนั้นต้องสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสัมฤทธิ์ผลของภารกิจที่หลากหลายของการอุดมศึกษา ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดทำโครงสร้างและกระบวนการตัดสินใจที่จำเป็นต่อการสร้างกรอบแนวคิดที่เอื้อต่อภารกิจที่หลากหลายและสภาพการทำงานที่มีประสิทธิภาพในหน่วยงานพื้นฐานต่าง ๆ ของตน ยุทธศาสตร์ที่จำเป็นต้องปรากฏในนโยบายการอุดมศึกษาแห่งชาติ และในนโยบายของหน่วยงาน (พรชูลี อาชาวอรุณ, 2546) ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ประเภทบุคลากรเพื่อการสอนที่หลากหลาย ได้แก่ การจ้างบุคลากรทางวิชาการ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีภาระงานทางการวิจัย แต่มีภาระงานหลักทางการสอน การแก้ปัญหาโดยนำเอามืออาชีพจากภายนอกสถาบันอุดมศึกษามาเป็นอาจารย์พิเศษชั่วคราว

2. ยุทธศาสตร์ซึ่งสัมพันธ์กับการจัดโครงสร้างตำแหน่งใหม่ ได้แก่ กำหนดตำแหน่งส่วนหนึ่งไว้สำหรับความต้องการของสถาบัน โดยให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมให้มีการริเริ่มจากระดับภาควิชา การเพิ่มสัดส่วนการสอนนอกเวลา และการพัฒนาการสอนโดยบุคลากรทางวิชาการจากหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ ทั้งนี้การคำนวณค่าตอบแทนคิดจากฐานของชั่วโมง ซึ่งยืดหยุ่นกว่าและเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการกำหนดตำแหน่งใหม่

3. ยุทธศาสตร์การประเมินและพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การจัดตั้งกลไกสำหรับการประเมินและตรวจสอบติดตามผลโครงสร้างบุคลากร – ดัชนีบ่งชี้ การพัฒนาระบบการประเมินรวม โดยบูรณาการบุคลากรทางวิชาการ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุภารกิจและวัตถุประสงค์ของสถาบัน การจัดตั้งกระบวนการปฏิบัติเพื่อการประเมิน เกณฑ์ประเมิน ดัชนีบ่งชี้ และการให้คำแนะนำโดยการปรึกษาหารือกับตัวแทนของบุคลากรทางวิชาการ เพื่อทำให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้นในกลุ่มบุคลากรที่ได้รับการประเมิน การก่อให้เกิดความคงเส้นคงวาในกลุ่มของเกณฑ์ ซึ่งใช้ในกระบวนการประเมินและนโยบายพัฒนาบุคลากรโดยทั่วไป

4. ดัชนีบ่งชี้การปฏิบัติการ ประกอบด้วยดัชนีต่าง ๆ ได้แก่ สมดุลระหว่างบุคลากรกับค่าใช้จ่ายอื่น ๆ คุณสมบัติและประสบการณ์ของบุคลากร ความสมดุลของกลุ่มอายุและความจำเป็นที่ต้องรับเข้า สภาพการเรียนการสอน บุคลากรนานาชาติ ปัญหาของการเชิญชวนให้มีผู้สนใจมาทำงานเพิ่มขึ้น และคงไว้ซึ่งบุคลากรเดิม ความมั่นคงของบุคลากร ความน่าสนใจของงาน สภาพการทำงาน การใช้บุคลากร ความพึงพอใจของบุคลากร ความสมดุลของเพศ ศักยภาพในการได้รับการจ้างงาน คุณภาพและ

ผลงานของบุคลากรผู้ทำงานวิจัย คุณภาพและผลงานของบุคลากรผู้สอน คุณภาพของบุคลากรที่ทำงานในกิจกรรมอื่น ๆ

การบริหารจัดการที่ดี

ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ (ปอมท) โดยประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ จำนวน 21 แห่ง ดำเนินการวิจัยเรื่อง รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย ผลการศึกษา พบว่า แนวทางที่เป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาในปัจจุบันครอบคลุมองค์ประกอบ 10 ประการ ได้แก่ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความเป็นธรรม ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความมีอิสระและคล่องตัว การตรวจสอบได้ การกระจายอำนาจ การมีกฎระเบียบ การมีแผนงานและเป้าหมาย และการประเมิน องค์ประกอบทั้ง 10 ประการนี้สามารถนำมาใช้กับงานบริหารจัดการงานบุคคล (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543) ได้ดังนี้

ด้านความโปร่งใส สถาบันอุดมศึกษามีกระบวนการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน โดยให้มีการประกาศกฎระเบียบที่ชัดเจนและเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ อย่างทั่วถึง ระบุรายละเอียดบุคลากรประเภทที่ต้องการอย่างชัดเจน ลักษณะงานที่จะปฏิบัติ พร้อมทั้งระบุเงินเดือนขั้นต่ำ ขั้นสูงให้ผู้สมัครได้พิจารณาตัดสินใจ การกำหนดค่าตอบแทนควรประกาศตารางเงินเดือนและขั้นเงินเดือนให้ประชาคมทราบ การประเมินผลงานและการพิจารณาความดีความชอบ ควรประกาศกฎระเบียบในการประเมินผล หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบ การประกาศให้บุคลากรรับทราบก่อนการประเมิน และกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมในการประเมิน

ด้านความเป็นธรรม เมื่อสถาบันอุดมศึกษาคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานแล้ว การจ้างงานควรใช้ระบบสัญญาจ้างที่เป็นธรรม มีกฎระเบียบที่ชัดเจนที่ต้องผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละช่วงเวลา การกำหนดค่าตอบแทน ควรมีคณะกรรมการพิจารณาให้เหมาะสมกับงานแต่ละตำแหน่งและเขียนเป็นประกาศหรือกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนในการดำเนินการ การประเมินผลควรมีคณะกรรมการพิจารณาและกรรมการควรเป็นผู้แทนของบุคลากรหรือสภาอาจารย์ พร้อมทั้งผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

ด้านการมีส่วนร่วม ประชาคมสามารถมีส่วนร่วมตั้งแต่การออกกฎระเบียบในการบริหารงานบุคคล มีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร และแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาในแต่ละด้าน มีส่วนร่วมในการพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล สถาบันอุดมศึกษาต้องสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้บุคลากร ทราบความก้าวหน้าของตำแหน่งงานที่ทำ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เป็นต้น

ด้านกฎระเบียบ ขั้นตอนการบริหารงานบุคคลต้องมีกฎระเบียบที่ชัดเจน ที่เป็นคำสั่งของสำนักงาน ของสถาบัน หรือระเบียบอื่นๆ เช่น กฎระเบียบการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน ระเบียบการเข้าทำงาน สวัสดิการ และอื่นๆ

ด้านการประเมิน สถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบการประเมินบุคลากรในช่วงระยะเวลาที่กำหนด

ด้านแผนงานและเป้าหมาย ในทุกตำแหน่งควรมีแผนงานระบุที่ชัดเจนในแต่ละช่วงเวลา
ที่ดำเนินงาน พร้อมทั้งเป้าหมายของงาน ซึ่งเป็นเอกสารที่ใช้เปรียบเทียบการประเมินผลงานของบุคลากร

ด้านความเป็นนิติธรรม กฎระเบียบทุกอย่างต้องสามารถอ้างอิง และหาที่มาได้ เพื่อเป็น
แนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัย

ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับสถาบันอุดมศึกษา

ปัจจุบัน พบว่า ปราชญ์หรือครุภูมิปัญญาไทยร่วมงานกับสถาบันการศึกษา (สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544; 2545; สำนักงานสภาการศึกษา, 2546; 2546) โดยสามารถจำแนก
ปราชญ์เหล่านี้ออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิทางการศึกษาดำกว่าระดับปริญญา
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาและมีความเชี่ยวชาญตรงกับสาขาที่จบการศึกษา
และปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาแต่มีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับสาขาที่จบ
การศึกษา ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีคุณสมบัติโดยรวม 4 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ ทักษะ
และความเชี่ยวชาญ ผลงาน และการถ่ายทอดความรู้หรือการสอน ที่สามารถสรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ มีการค้นคว้า ทดลองด้วย
ตนเอง ทำการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ การประยุกต์ ปรับปรุง พัฒนาจนเป็นวิธีการเฉพาะของตน จึงทำให้มี
ประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่สาธารณะ โดยการ
จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและตามอัคราศัยเต็มรูปแบบ และสถานที่ฝึกประสบการณ์ เป็นผู้นำที่ดี และ
มีความสามารถในการแก้ปัญหา ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ใน
ท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีปฏิภาณไหวพริบเป็นเยี่ยม

2. ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ ประกอบด้วย การสืบสาน การพัฒนาและสร้างองค์
ความรู้ใหม่ โดยที่ปราชญ์ภูมิปัญญามีการฝึกฝนภูมิปัญญามาตั้งแต่เด็ก ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก
บรรพบุรุษ จากครอบครัวและจากครูพื้นบ้านหรือปราชญ์ชาวบ้าน ได้ศึกษา ค้นคว้า ทดลองเรียนรู้จากการ
ปฏิบัติจริง ลองผิดลองถูก และประยุกต์องค์ความรู้โดยผสมผสานกับภูมิปัญญาดั้งเดิม ทำให้ได้องค์ความรู้ที่
เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้ มีการคิดค้นรูปแบบใหม่ ๆ ในการจัดทำ
โครงการพัฒนาตลอดเวลา จนเกิดเป็นผลึกความคิดที่เป็นแก่นแกนสำคัญขององค์ความรู้ นอกจากนี้ องค์
ความรู้เกิดจากการทำงานและประสบการณ์ ทำให้ได้แนวคิดที่ผ่านการครุ่นคิด การเรียนรู้ การสังเกตและ
การเปิดใจรับความคิดที่แตกต่าง

3. ผลงาน ประกอบด้วย มีการริเริ่ม ฟื้นฟู ส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตให้
กลับมามีความเข้มแข็ง โดยก่อตั้งศูนย์วัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยว มีผลงานที่
สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคมได้ และได้รับการยอมรับในภูมิ
ปัญญาด้านนั้น ๆ จากหน่วยงานต่างๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ ดำเนินการก่อตั้งเครือข่าย
องค์กรชาวบ้านในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับชาติ มีผลงานทางวิชาการ จัดทำแบบเรียนและเอกสาร
ประกอบการเรียน และนำเอาตำราเก่าทั้งหมดถ่ายลงในไมโครฟิล์ม

4. การสอน ประกอบด้วย ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ถ่ายทอดความรู้ถ่ายทอด ความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยทั้งแบบตัวต่อตัว กลุ่มและเครือข่าย โดยกระตุ้น ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างธรรมชาติ จนเกิดความคุ้นเคยและเป็นความเคยชินจากการเห็นและสามารถ จดจำได้ โดยที่ผู้สอนมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นที่ สนใจและดึงดูดใจคนรุ่นใหม่ ใช้การเล่าประสบการณ์ การบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติจริงที่เปล่งนา และการ พักอยู่ที่บ้านครูเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต ปลูกจิตสำนึกความสัมพันธ์ระหว่างคน สถานที่ และสิ่งแวดล้อม ธรรมะ กับการทำงาน ใช้สื่อสำเร็จรูปเพื่อความสะดวกและประหยัดเวลา ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน ได้รู้ ได้เห็น ได้ฝึกปฏิบัติ และทดลองเชิงประจักษ์ โดยเน้นเนื้อหาการใช้คุณธรรมนำความรู้ ให้รู้จักอดทนอดบอดพรองของ ชีวิต ใช้วิธีการบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนและกระบวนการการวิจัยแบบ PAR ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา ได้คิดค้นการถ่ายทอดความรู้แบบ interpreter ซึ่งหมายถึง ผู้ถ่ายทอดความรู้ ทางวิชาการ จากนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ด้วยภาษาและวิธีการที่ทำให้ผู้รับการถ่ายทอดรู้สึกเป็น กันเอง ไม่เหมือนกับคุยกับผู้เชี่ยวชาญ ในส่วนของการขยายเครือข่ายนั้น เมื่อทำการสอนเบื้องต้นแล้ว ให้ไป ฝึกเพิ่มความชำนาญที่บ้าน โดยมีข้อแม้ว่า เมื่อฝึกจนเชี่ยวชาญแล้วให้ถ่ายทอดต่ออีกอย่างน้อย 1 คน สำหรับการศึกษิตตามอัธยาศัย ได้จัดการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิด และจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่ง กันและกัน จัดนิทรรศการ ให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้สอบถาม จัดนิทรรศการร่วมกับองค์กรต่าง ๆ เขียนบทความ และจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ และในด้านการติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิ ปัญญาด้านนั้น ใช้การสังเกตพฤติกรรม ให้ทำแบบฝึกหัด และทดสอบเมื่อสอบผ่านจะได้รับวุฒิบัตรในลัก สุธรรการเรียนการสอนนั้น

การจ้าง/เชิญปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมาสอน

สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจัดทำระเบียบการเชิญ/จ้าง สำหรับใช้เฉพาะในสถาบันเท่านั้น เกณฑ์การเชิญ/จ้าง ได้แก่ รับสมัครทั่วไป ความเหมาะสมของคุณวุฒิ ความเหมาะสมของประสบการณ์ รายวิชาที่เปิดสอน จำนวนกลุ่ม/นักศึกษา ความรู้และความสามารถตรงกับความต้องการ คณะกรรมการ ของคณะวิชาพิจารณาคุณวุฒิ ประสบการณ์ และความเหมาะสม ผ่านความเห็นชอบจากคณะ กรรมการบริหารสภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550; มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก, 2550; มหาวิทยาลัยกรุงเทพ , 2550)

การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

เกณฑ์การตอบแทน มี 2 ลักษณะ คือ การตอบแทนที่เป็นเงิน และการตอบแทนที่ไม่ใช่เงิน แต่ เป็นการให้การยอมรับ การตอบแทนที่เป็นเงิน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การจ่ายค่าตอบแทนโดย หน่วยงานที่เชิญ/จ้างให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยไปสอน และการอนุมัติค่าสอนพิเศษโดยกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ดังนี้

การจ่ายค่าตอบแทนครูภูมิปัญญาไทยที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษามี 2 ประเภท ได้แก่ 1) ครูภูมิปัญญาไทยเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐได้รับค่าตอบแทนวันละ 600 บาท และ 2) ครูภูมิปัญญาไทยที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับค่าตอบแทนวันละ 1,200 บาท (สำนักงานสภาการศึกษา, 2550)

ประเภทค่าตอบแทนที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถจ่ายให้กับอาจารย์พิเศษ ตามหมวดค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าตอบแทน ค่าจ้าง ค่าใช้สอยซึ่งรวมถึงค่าที่พัก ค่าเดินทาง ค่าเบี้ยเลี้ยง และอื่น ๆ (สำนักงบประมาณ, 2551)

การอนุมัติค่าสอนพิเศษ รับผิดชอบ โดยกลุ่มงานอนุมัติพิเศษ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง โดยให้หน่วยงานที่ต้องการทำการเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนพิเศษในมหาวิทยาลัย ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าสอนพิเศษในสถานศึกษา พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2538 (ปรับปรุง) สำหรับกรณีที่มีการเบิกจ่ายนอกเหนือจากระเบียบข้างต้น สถานศึกษาต้องทำหนังสือขออนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายในเรื่องนั้นๆ เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งกรมบัญชีกลางจะให้การอนุมัติเป็นรายรายไป (กรมบัญชีกลาง, 2550)

สำหรับการตอบแทนที่ไม่ใช่เงิน แต่เป็นการให้การยอมรับนั้น สถาบันอุดมศึกษาสามารถให้ประกาศนียบัตรรับรองการสอน เพื่อจูงใจให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยช่วยงานด้านการสอน วิทยานิพนธ์ และวิจัยให้แก่สถาบัน สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการ 5 ชั้นของมาสโลว์ ได้แก่ ความต้องการด้านร่างกาย ด้านความปลอดภัย ด้านสังคม ด้านการได้รับการยอมรับและได้รับการยกย่อง และด้านการตระหนักในความสามารถของตนหรือรู้จักตน (Maslow, 1987) นอกจากนี้ ทีสเดลและรี (Teasdale and Rhea, 2000) ได้กล่าวไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาต้องยอมรับในภูมิปัญญาท้องถิ่น ต้องให้โอกาสพวกเขาได้มีส่วนช่วยเหลือสถาบัน และต้องตระหนักว่าคลังความรู้ท้องถิ่นสามารถช่วยสร้างความรู้พื้นฐานในอุดมศึกษาได้

2.2 การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน เกี่ยวข้องกับนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา และความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในอุดมศึกษา ดังนี้

นโยบายการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

นโยบายด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น มิใช่มีเฉพาะในระดับสถาบัน หากแต่ยังปรากฏในระดับชาติ และระดับนานาชาติ อาทิ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ปรับปรุง พ.ศ. 2545) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) และการพิทักษ์รักษามรดกวัฒนธรรมและวัฒนธรรมพื้นบ้านตามแนวทางของยูเนสโก ดังนี้

1. นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดับนานาชาติ ตามแนวทางของยูเนสโกที่กำหนดไว้ ในเรื่อง “การพิทักษ์รักษามรดกวัฒนธรรมและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ในปี ค.ศ. 1989” (UNESCO, 1998) ดังนี้

1.1 เพื่อรักษาทักษะและเทคนิคที่จำเป็นสำหรับการสร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรม อันมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปะ (Artistic Value) เหล่านั้นไว้

1.2 เพื่อให้รางวัลกับบุคคลที่มีทักษะและเทคนิคขั้นสูงดังกล่าวได้ สร้างผลงานของตนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาและขยายขอบข่ายงานของตน ถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นใหม่ให้เป็นผู้สืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาต่อไป

1.3 เพื่อส่งเสริมเยาวชนให้ตระหนักในความสำคัญและอุทิศตนให้กับการเรียนรู้ทักษะ และเทคนิคที่จำเป็นในการสร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรม โดยสนับสนุนให้เขาเหล่านี้ได้มีชื่อเสียง มีฐานะที่ดีขึ้น และมีโอกาสได้พัฒนางานได้ถึงระดับความเป็นเลิศ

2. นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา ระดับชาติ

บทบัญญัติเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ นั้น มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ภูมิปัญญาไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) จึงดำเนินการวิจัย เรื่อง แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษาขึ้น ซึ่งผลงานวิจัยดังกล่าวได้สรุปให้เห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของภูมิปัญญาไทยในฐานะของฐานความคิดสำคัญของชาติมาแต่อดีต รวมถึงวิธีการ แนวทางในการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผลงานวิจัยดังกล่าวได้นำไปสู่การจัดทำนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา ซึ่งนโยบายดังกล่าวได้รับความเห็นชอบตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้หน่วยงานทางด้านการศึกษานำ นโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติต่อไป

สาระสำคัญของนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) เพื่อให้ภูมิปัญญาเป็นฐานราก และเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคนและการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สาระสำคัญในนโยบายกำหนดไว้ดังนี้

1. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่การศึกษาของชาติ โดยเลือกสรรสาระและกระบวนการเรียนรู้เข้าสู่ระบบการศึกษา ทั้งการศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

2. ยกย่องและเชิดชูเกียรติ “ครูภูมิปัญญา” และสนับสนุนให้มีบทบาทเสริมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกระบบ รวมทั้งให้แบบอย่างและชี้นำด้านวิถีชีวิต การเรียนรู้และการดำเนินชีวิตที่ได้ผ่านการทดสอบมา

3. สนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

4. ประมวลคลังข้อมูลเกี่ยวกับสาระัตถะ องค์กร และเครือข่ายภูมิปัญญา ทั้งในระดับ ท้องถิ่นและระดับชาติ

สาระสำคัญของนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติดำเนินการ ไปนั้น เพื่อเป็นแนวทางแก่หน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษา ได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละหน่วยงานต่อไป

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2550 -2554)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 – 2554) ได้กำหนดทิศทาง การพัฒนาประเทศบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจาก “คน” เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อน การพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพอพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่ การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบและระมัดระวัง ด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและ“คุณธรรม” ทำให้ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมี จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทนขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการ เปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัว ที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข ขณะเดียวกันเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ มี เสถียรภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานการดำรงชีวิต และการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข

แนวทางการพัฒนาด้านการจัดการ พัฒนาต่อยอด ใช้ประโยชน์วัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น เพื่อรักษาองค์ความรู้ดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาให้คงอยู่และเผยแพร่สู่สากล โดยสนับสนุนให้ คนรุ่นใหม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการปฏิบัติจริงร่วมกับปราชญ์ ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มี ประสบการณ์ผ่านศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และผลักดันให้เป็นวิชาในการเรียนการสอนของ สถาบันการศึกษา ควบคู่กับการทำวิจัยพื้นที่บ้านที่นักวิจัยในชุมชนร่วมกับสถาบันการศึกษาและภาครัฐ รวมทั้งจัดระบบการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงลึก

4. นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทย ระดับสถาบันอุดมศึกษา

นโยบายของสถาบันอุดมศึกษา เกี่ยวข้องกับกลุ่มสถาบัน 4 กลุ่ม ในคู่มือการประเมิน คุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550) ดังนี้

4.1 กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย เป็นกลุ่มสถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจของ

สถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นด้านการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา และวิจัยสร้างความรู้ใหม่เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการในทุกภารกิจ และ เผยแพร่ความรู้ไปสู่ผู้ใช้ทุกระดับชาติและนานาชาติโดยมุ่งสู่ความทันสมัย และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

4.2 กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม เป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ได้ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาโดยการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ผลิตบัณฑิตระดับสูงในบางสาขาวิชาและเน้นการพัฒนาสังคม โดยการประยุกต์ความรู้เพื่อบริการวิชาการ/วิชาชีพแก่สังคม

4.3 กลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสถาบันที่ได้ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ผลิตบัณฑิตระดับสูงในบางสาขาวิชา โดยการประยุกต์ความรู้ เพื่อสร้างและพัฒนามาตรฐานศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งการเผยแพร่องค์ความรู้ ภูมิปัญญาไทยสู่สากล อาทิ มหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งมีนโยบายในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ได้จัดทำนโยบายสู่การปฏิบัติ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (2551) ได้จัดหลักสูตรคุณภูมิบัณฑิต สาขาวิชามวยไทย

4.4 กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิต เป็นกลุ่มสถาบันที่เน้นการสอนในระดับปริญญาตรี ประยุกต์ความรู้เพื่อใช้ในการผลิตบัณฑิต เป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการผลิตและพัฒนาคนในด้านวิชาการ และวิชาชีพต่าง ๆ

นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยจึงเกี่ยวข้องกับกลุ่มสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม เพราะภูมิปัญญาไทยครอบคลุม 9 สาขา ได้แก่ ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม สาขาการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม สาขาการแพทย์แผนไทย สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน สาขาศิลปกรรม สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาโภชนาการ และสาขาศาสนาและประเพณี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) และยังเกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ในทุกระดับ กล่าวคือ ระดับสถาบันอุดมศึกษา ระดับชาติ และระดับนานาชาติ อย่างไรก็ตามการศึกษาในครั้งนี้ ครอบคลุมเฉพาะนโยบายของสถาบันและของชาติ เท่านั้น

ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาทั้งในต่างประเทศและในประเทศ ได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในสถาบันของตน ทั้งในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน การวิจัย และการส่งเสริมสนับสนุนนิสิตนักศึกษาให้ทำกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ดังที่ ทีสเดล ได้กล่าวในการสอนนิสิตนักศึกษาไว้ว่า สาขาวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ต้องมีความรับผิดชอบในการปกป้องรักษา อนุรักษ์ สถานที่ ซึ่งเก็บรักษาความรู้ เพื่อที่จะฝึกฝน นิสิตนักศึกษาสำหรับอนาคต เพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในการเพิ่มสื่อความรู้ การวิเคราะห์ความรู้ และการถ่ายทอดความรู้ ขณะที่ อุดมศึกษาทั่วไป มักมีพื้นฐานประเพณีทางวิชาการ ซึ่งสัมพันธ์โดยตรงในโลภวิทยาศาสตร์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงในตัว และได้มีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว อย่างไรก็ตามโลกตะวันออกมีการสะสมองค์ความรู้ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับแล้วว่ามีความจริง

และสามารถใช้ได้ดีพอ ๆ กับวิทยาศาสตร์ ดังนั้น อุดมศึกษาจึงต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลง 5 ประการ (Teasdale and Rhea, 2000) ดังนี้

1. อุดมศึกษาต้องยอมรับว่า มีความรู้ และภูมิปัญญาชาวบ้าน
2. อุดมศึกษาต้องเชื่อมประสานกับชาวบ้าน และให้โอกาสพวกเขาได้มีส่วนช่วยเหลือ อุดมศึกษา
3. อุดมศึกษาต้องตระหนักว่าคลังความรู้ของท้องถิ่นสามารถช่วยสร้างความรู้พื้นฐานได้
4. อุดมศึกษาต้องตระหนักถึงความเป็นเจ้าของ กล่าวคือชาวบ้านต้องได้รับสิทธิในการควบคุมและถ่ายทอดความรู้ของพวกเขา
5. วิธีการสอนและการวิจัยใหม่ๆ จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงข้างต้น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจที่อุดมศึกษายึดภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นหลัก

นอกจากนี้ พรชูลี อาชวอำรุง (2543) ได้ให้หลักปฏิบัติในการชำระ รักษา สืบสาน รังสรรค์ และเผยแพร่วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ดังนี้

1. มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนัก มีจิตสำนึก มีความภูมิใจในความเป็นไทย ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และศิลปวัฒนธรรมของชาติ เพื่อยกระดับอารยธรรมของประเทศ
2. บูรณาการความรู้ที่มีอยู่ในบุคคล ความรู้ระหว่างบุคคล ความรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างบุคคล กับสังคม ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย โดยการประยุกต์ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเหล่านี้ไว้ในกระบวนการเรียนการสอน
3. สร้างสรรค์และปลูกฝังค่านิยมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ดีงาม ทั้งวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมอันเป็นสากล เพื่อให้คนไทยเป็นผู้ที่มีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต
4. ร่วมกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในสังคม ในการจัดการศึกษาอบรม การแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ

2.3 การเรียนการสอนเฉพาะทาง

ปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาได้จัดการเรียนการสอนเฉพาะทางด้านภูมิปัญญาไทย เช่น ทบวงมหาวิทยาลัยร่วมกับกรมศิลปากรจัดทำเกณฑ์มาตรฐานคณาจารย์ไทย(สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2544) และมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (2550) ได้จัดหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ สาขาวิชามวยไทยศึกษา ภายใต้อาจารย์วิทยากรของวิทยาลัยมวยไทย เพื่อสร้างศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ระดับนักวิจัยมวยไทย ขั้นสูง เพื่อการแข่งขันกับนานาชาติ ซึ่งขีดความสามารถดังกล่าว จะสามารถสร้างนักวิชาการและวิชาชีพ ไว้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม สามารถพัฒนาบุคคลและสังคมคุณภาพ เพิ่มทุนทางสังคมด้าน วัฒนธรรม ในยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง ใ้มวยไทยสร้างความเข้มแข็งในการแข่งขันด้านวัฒนธรรมภูมิ ปัญญา อันเป็นการส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมด้านศิลปะการป้องกันตัวของชาติ ซึ่งมีประโยชน์ในด้านของ

การออกกำลังกาย การแข่งขันกีฬาและนันทนาการ และการนำไปใช้ประกอบอาชีพกมวยไทยทั้งในและต่างประเทศ หลักสูตรดังกล่าวประกอบด้วยมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานด้านทรัพยากรการเรียนการสอน และการวิจัย มาตรฐานด้านการเรียนการสอนและการวิจัย โดยมีองค์ประกอบคุณภาพ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ 2) ทรัพยากรทางการศึกษา คณาจารย์ นักศึกษา สื่อ แหล่งฝึกงาน ฯลฯ 3) การบริหารจัดการ 4) ระบบการเรียนการสอน 5) การประกันคุณภาพ และ 6) ความพอใจ และการยอมรับของผู้ใช้บัณฑิต มหาวิทยาลัยมีคณาจารย์ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) ครอบคลุมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม อาจารย์ยอดธง ศรีวราลักษณ์ ซึ่งมีวุฒิกการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 แต่เป็นผู้มีประสบการณ์ตรงในสาขานี้ เป็นอาจารย์ร่วมสอนด้วย อาจารย์ยอดธง ศรีวราลักษณ์ เป็นอดีตนักมวยอาชีพ ยอดธง เสนานันท์ มีประสบการณ์ชกมวยตั้งแต่อายุ 15 ปี ปัจจุบันเป็นเจ้าของค่ายมวยศิษย์ยอดธง นอกจากนี้ยังเป็นเทรนเนอร์นักมวย อาทิ สามารถ พยัคฆ์อรุณ, ก้องธณี พยัคฆ์อรุณ, 3 เคแบตเตอร์ (อดีตแชมป์โลกของสมาคมมวยโลก), นัตรชัย ใฝ่สีทอง ฯลฯ เป็นผู้จัดทำรายการ “แม่ไม้มวยไทย” ร่วมกับนายพิษณุ นิลกลัด ออกอากาศทางช่อง 7 และเป็นผู้เผยแพร่และถ่ายทอดศิลปะมวยไทยให้เป็นที่แพร่หลายทั้งชาวไทยและต่างชาติมานานกว่า 45 ปี ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติยกย่องให้เป็นครูมวยดีเด่นคนแรกของประเทศไทย ปี 2533

ทั้งนี้ การเชิญและแต่งตั้งอาจารย์ยอดธง ศรีวราลักษณ์ เป็นผู้สอน เป็นไปตามเกณฑ์การแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (2550) ได้แก่ การพิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น ความเชี่ยวชาญและผลงานที่เป็นที่ยอมรับ โดยที่มหาวิทยาลัยมีกระบวนการแต่งตั้ง โดยให้คณะกรรมการบริหารคณะพิจารณาแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบจากสภาวิชาการ ดังนั้น การรับรองวิทยฐานะให้กับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยอย่างเช่น อาจารย์ยอดธง ศรีวราลักษณ์ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อทั้งตัวของอาจารย์และสถาบันอุดมศึกษา

สรุปตอนที่ 2 การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

สถาบันอุดมศึกษา ได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ทั้งในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน การวิจัย และการส่งเสริมสนับสนุนนิสิตนักศึกษาให้ทำกิจกรรมด้านภูมิปัญญา โดยปราชญ์ส่วนหนึ่งมีวุฒิกการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นผู้สอน จึงจำเป็นต้องเป็นนโยบายระดับสถาบัน นโยบายระดับชาติ ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ปรับปรุง พ.ศ. 2545) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้ความสำคัญต่อการการใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาที่ฝังอยู่ในตัวคนออกมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ ให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงกับปราชญ์ภูมิปัญญา เพื่อนำภูมิปัญญาไปพัฒนาต่อยอด สามารถนำไปใช้กับชีวิตจริง สถาบันอุดมศึกษาใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีได้มีวุฒิกทางการศึกษาดตรงกับสาขาวิชา แต่มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น มีความเชี่ยวชาญและผลงานเป็นที่ยอมรับ สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องสร้างความมั่นใจได้ว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สามารถสอนและช่วยผลิต

บัณฑิตที่มีคุณภาพได้ ดังตัวอย่างเช่นอาจารย์ยอดตรง ศรีวราลักษณ์ ซึ่งเป็นอดีตนักมวยอาชีพ มีวุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 แต่เป็นผู้มีประสบการณ์ตรงในสาขานี้ เป็นอาจารย์ร่วมสอนในหลักสูตรดุขยบัณฑิต สาขามวยไทยศึกษา ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้วยเหตุนี้ สถาบันอุดมศึกษาต้องมียุทธศาสตร์ เพื่อการจัดการบุคลากร การบริหารจัดการที่ดี สำหรับบริหารจัดการงานด้านบุคลากรที่ไม่ใช่บุคลากรประจำ ของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันยังต้องคำนึงถึงการจัดทำเกณฑ์ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ซึ่ง ได้แก่ การคัดเลือกและการแต่งตั้ง การกำหนดหน้าที่และบทบาทให้แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และการตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ตอนที่ 3 การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ

การรับรองวิทยฐานะ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเทียบเท่า (equivalence) การเทียบโอนผล การเรียน (credit transfer) และการรับรองคุณสมบัติ (certification) ดังนี้

การรับรองวิทยฐานะ(Accreditation)

Accreditation มาจากกริยา accredit มีความหมายหลายประการ ได้แก่ ให้การรับรองวิทยฐานะ หรือ ชื่นชอบ ไว้วางใจ มีศักดิ์ศรี มีความคาดหวังสูง ให้ความเชื่อมั่นหรือมีอำนาจ ได้รับการประทับตรา รับรองโดยผู้มีอำนาจ (Webster, 1971; 13)

การรับรองวิทยฐานะ หมายถึง กระบวนการควบคุมคุณภาพและประกันคุณภาพใน ระดับอุดมศึกษา อันเป็นผลมาจากการตรวจสอบหรือประเมินหรือทั้งสองอย่าง สถาบันอุดมศึกษาหรือ หลักสูตรที่ได้รับการรับรองว่ามีมาตรฐานตามมาตรฐานขั้นต่ำ (Clark and Neave, 1992; 1313)

การรับรองวิทยฐานะ คือ การตรวจสอบตนเองและให้ผู้เกี่ยวข้องที่กำหนดโดยสังคมการศึกษา เป็นผู้ตรวจสอบด้วย ทั้งนี้กระบวนการรับรองมาตรฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงบำรุงรักษาคุณภาพและ บุรณภาพของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นที่ยอมรับนับถือโดยสังคมและลดการควบคุมจากภายนอก ขอบข่ายที่ สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งยอมรับและปฏิบัติตามความรับผิดชอบที่ระบุในกระบวนการรับรองวิทยฐานะ (Council for higher education accreditation, 2007)

การรับรองวิทยฐานะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าสถาบันการศึกษานั้นต้องการรักษาเสรีภาพและคุณภาพ ระดับอุดมศึกษาและยอมผูกมัดตนเองในการปฏิบัติการให้ได้ความเป็นเลิศในสิ่งที่กระทำ การรับรองวิทย ฐานะโดยสมาคมภาคกลาง (Middle states commission on higher education, 2003) คือ การให้ความมั่นใจ ในพันธกิจ (mission) เป้าหมาย (goal) การปฏิบัติ (performance) และทรัพยากร (resource) จากผลการ ตรวจสอบภายในสถาบันการศึกษาเองและการตรวจสอบโดย คณะกรรมการจากภายนอกจะให้การรับรอง วิทยฐานะ เมื่อ

- มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเหมาะสม
- มีการกำหนดข้อจำกัดและวิธีปฏิบัติที่จะให้บรรลุเป้าหมาย
- สามารถบรรลุเป้าหมายได้เป็นส่วนมาก

- มีการจัดองค์กร มีบุคลากร มีการสนับสนุนเพียงพอที่จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ต่อไป
- เป็นไปตามมาตรฐานของคณะกรรมการรับรองมาตรฐานของสมาคมภาคกลาง

การรับรองวิทยฐานะ และมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา (accreditation) วันชัย ศิริชนะ (2537) ได้อธิบายคำว่า วิทยฐานะว่าเป็นเรื่องของการรับรองฐานะของตัวสถาบันว่าได้รับการรับรองตามกฎหมายหรือไม่ เช่น โรงเรียนเคยได้รับการรับรองวิทยฐานะจากกระทรวงศึกษาธิการ แต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว ทุกแห่งได้รับการรับรองหมดเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เมื่อได้รับการอนุญาตให้เปิดดำเนินการแล้ว ก็ถือว่าได้รับการรับรองวิทยฐานะโดยปริยาย ไม่ต้องมีใครไปตรวจสอบดูแลอีก ส่วนมาตรฐานการศึกษานั้น ในระยะเวลาที่ผ่านมาไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร กลไกการประกันคุณภาพการศึกษาจึงจำเป็นเพื่อเสริมบทบาทในเรื่องของมาตรฐานการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเมื่ออนุญาตให้เปิดดำเนินการนั้น ยังไม่รับรองวิทยฐานะจนกว่าจะดำเนินการให้ครบถ้วนตามรูปแบบหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนด และเมื่อได้ตรวจสอบแล้วจึงให้การรับรองวิทยฐานะ แต่ในส่วนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเมื่อเปิดดำเนินการก็มีการรับรองวิทยฐานะทันที ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจึงมีแต่รับรองวิทยฐานะ แต่ไม่มีการรับรองมาตรฐานการศึกษา

สรุปว่า การรับรองวิทยฐานะ หมายถึง กระบวนการควบคุมคุณภาพในระดับอุดมศึกษา อันเป็นผลมาจากการตรวจสอบหรือประเมินหรือทั้งสองอย่าง ประกอบด้วย โครงสร้าง รูปแบบและวิธีการ กระบวนการ หลักเกณฑ์ เกณฑ์มาตรฐาน เพื่อสถาบันอุดมศึกษาเป็นที่ยอมรับนับถือโดยสังคม อย่งไรก็ตามจากการศึกษาค้นคว้า ไม่ปรากฏการรับรองวิทยฐานะผู้สอนทั้งในต่างประเทศและในประเทศ

การเทียบเท่า (equivalence)

กูตัน (Guiton, 1977) มีความเห็นว่า คำว่า “เทียบเท่า” (equivalence) หมายถึงการเปรียบเทียบระหว่างบัณฑิต (end results) ของ 2 สาขาวิชา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน เป็นการเปรียบเทียบในหลักการ แต่ยากที่จะเปรียบเทียบในทางปฏิบัติ หรือความเข้าใจเกี่ยวกับการเทียบเท่า (equivalence) จะคล้ายกับความเหมือนกัน (identity) ของการศึกษา ระยะเวลา เนื้อหา และ คุณภาพของการเรียนการสอน (intrinsic quality) ดังนั้น การรับรองการเทียบเท่า (recognition of equivalences) ดูเหมือนจะเป็นตัวชี้ให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสู่มาตรฐานของระบบอุดมศึกษา บางครั้งแนวคิดของการเทียบเท่าจะขึ้นอยู่กับหลักการทางวัฒนธรรม (culture expansionism) เพราะการใช้หลักการทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือวัดในแง่ของการเปรียบเทียบ

การเทียบโอนผลการเรียน (credit transfer)

คณะกรรมการการดำเนินการปฏิรูปเทียบโอนผลการเรียนทุกระดับการศึกษา ได้ให้ความหมายของการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การนำผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ระหว่างรูปแบบการศึกษาเดียวกัน และหรือต่างรูปแบบไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกัน หรือต่างสถานศึกษาทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การอบรม การฝึกอาชีพ และ

หรือประสบการณ์การทำงานที่สะท้อนกระบวนการทำงานและการพัฒนาอาชีพมาเป็นผลการเรียนส่วนหนึ่งของหลักสูตรในระดับการศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง นอกจากนี้ ยังได้ให้ความหมายของการเทียบระดับ หมายถึง การเทียบวุฒิการศึกษาหรือเทียบหลักสูตรหลังสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าเป็นต้น ไป เพื่อกำหนดความเทียบเท่ากันของวุฒิการศึกษาจากในและต่างประเทศตามมาตรฐานการศึกษาของกระทรวง ระหว่างรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้จบการศึกษาในระบบ หรือการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในรูปแบบการศึกษาเดียวกันหรือต่างรูปแบบก็ได้ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 11 กำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ เช่น แหล่งการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มาตรา 12 กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะต่อรัฐมนตรีในการจัดทำและการพัฒนาระบบการเทียบโอนผลการเรียนจากการเรียนรู้ในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และมาตรา 14 กำหนดให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้การส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการเทียบระดับการศึกษา

การรับรองคุณสมบัติ (certification)

การรับรองคุณสมบัติ (certification) (theFreeDictionary.com, 2007) โดยทั่วไปมักให้การรับรองโดยออกใบประกาศนียบัตร โดยมีความหมาย ดังนี้

- ใบประกาศนียบัตรเพื่อรับรองบุคคลที่จบหลักสูตรที่ไม่ได้นำไปสู่การรับรองปริญญาบัตร
- ใบประกาศนียบัตรเพื่อรับรอง บุคคลที่อาจได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นทางการในวิชาชีพ
- ใบประกาศนียบัตรเพื่อรับรองความเป็นเจ้าของ

ดังนั้น การรับรองวิทยฐานะผู้สอน จึงหมายถึง การยอมรับให้บุคคลมีศักดิ์และสิทธิในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยพิจารณาจากคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบออกประกาศนียบัตรให้

การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ ประกอบด้วย โครงสร้าง รูปแบบและวิธีการ กระบวนการ หลักเกณฑ์ เกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอน และเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา เพื่อแสดงให้เห็นถึงภาพรวมทั้งหมดของแต่ละประเทศ ดังนี้

3.1 สหรัฐอเมริกา

การรับรองวิทยฐานะในสหรัฐอเมริกา เป็นการรับรองวิทยฐานะสถาบันและหลักสูตร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (Eaton, 2007)

โครงสร้าง

การรับรองวิทยฐานะในสหรัฐอเมริกาเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพและการปรับปรุงคุณภาพ สหรัฐอเมริกาแบ่งพื้นที่การรับรองวิทยฐานะ ออกเป็น 6 ภูมิภาค องค์การระดับภูมิภาคทำหน้าที่ในการให้การรับรองสถาบัน หรือเรียกว่า องค์การเพื่อการรับรองสถาบัน (institutional accrediting organizations) และองค์การย่อยในแต่ละภูมิภาคทำหน้าที่ในการให้การรับรองหลักสูตร หรือเรียกว่า องค์การเพื่อการรับรองเฉพาะทาง (North Central Association, 2005) องค์การที่เป็นกลไกหลักในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกา ได้แก่

1. สมาคมรับรองวิทยฐานะระดับชาติและระดับภูมิภาค (National and Regional Accrediting Association) เป็นหน่วยงานอิสระที่ตั้งขึ้นจากการรวมตัวของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยกำกับดูแลมาตรฐานการศึกษาระหว่างสถาบันกันเอง และเป็นการป้องกันมิให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาแทรกแซงไปในตัว สมาคมรับรองวิทยฐานะระดับชาติและระดับภูมิภาคจะให้การรับรองวิทยฐานะในลักษณะที่เป็นการรับรอง ทั้งระดับสถาบันและระดับหลักสูตร

2. สมาคมวิชาชีพ เป็นหน่วยงานอิสระที่เกิดจากการรวมตัวของนักวิชาชีพของแต่ละสาขาวิชาชีพ เพื่อกำกับดูแลมาตรฐานในวิชาชีพนั้นๆ มีบทบาทที่ทั้งในเชิงการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และการรับรองวิทยฐานะในระดับหลักสูตรหรือสาขาวิชา (program accreditation)

3. ฝ่ายการศึกษาประจำมลรัฐ (State Department of Education) เป็นหน่วยงานของรัฐ ทำหน้าที่อนุมัติการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาใหม่ และในบางมลรัฐก็มีหน้าที่รวมไปถึงการอนุมัติการขอเปิดหลักสูตรใหม่ด้วย อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ได้มีการอนุมัติการจัดตั้งสถาบันหรือการอนุมัติหลักสูตรใหม่ไปแล้ว ฝ่ายการศึกษาประจำมลรัฐเกือบไม่มีบทบาทใดๆ ยกเว้น เมื่อมีการจัดสรรเงินอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาในโครงการพิเศษบางโครงการจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลมลรัฐก็มีส่วนใหญ่ฝ่ายการศึกษาของแต่ละมลรัฐมักได้รับมอบหมายให้ติดตามตรวจสอบและประเมินการใช้จ่ายเงินในโครงการนั้นๆ

4. กลไกภายในสถาบันอุดมศึกษา กลไกการดูแลคุณภาพภายในสถาบันมีความหลากหลายค่อนข้างมาก โดยมากอยู่ในรูปของการติดตามประเมินหลักสูตร นอกจากนั้นในกระบวนการของการรับรองวิทยฐานะ โดยหน่วยงานภายนอก ยังเน้นเรื่องของการให้สถาบันอุดมศึกษามีการศึกษาตนเอง (self-study)

รูปแบบและวิธีการ

รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เป็นหลัก ได้แก่

1. การอนุมัติการจัดตั้งสถาบันและการขอเปิดดำเนินการหลักสูตร จะต้องเสนอผ่านหน่วยงานการศึกษาของแต่ละมลรัฐ เพื่อขอความเห็นชอบ ซึ่งแต่ละรัฐก็มีการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาแตกต่างกันไป ส่วนใหญ่เน้นเกณฑ์ความพร้อมทั่วไป และเมื่อได้รับอนุญาตให้จัดตั้งสถาบันแล้ว เมื่อจะเปิดดำเนินการหลักสูตรต่างๆ บางมลรัฐก็กำหนดให้สถาบันต้องแจ้งขอความเห็นชอบจากทางมลรัฐด้วย ทั้งนี้ การอนุญาตให้จัดตั้งสถาบัน หรือการอนุญาตให้เปิดหลักสูตรเป็นแต่เพียงการยอมรับตาม

กระบวนการของกฎหมายเท่านั้น มิได้หมายรวมไปถึงการให้การรับรองวิทยฐานะด้วย เพราะการรับรองวิทยฐานะเป็นอีกกระบวนการหนึ่งต่างหาก

2. การรับรองวิทยฐานะ โดยหลักปฏิบัติทั่วไป สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งเมื่อเปิดดำเนินการ ไประยะหนึ่งก็จะทำการยื่นขอการรับรองวิทยฐานะจากสมาคมรับรองวิทยฐานะระดับชาติและระดับภูมิภาค แล้วแต่กรณี ขึ้นอยู่กับประเภทและจุดที่ตั้งของสถาบันว่าจะต้องขอรับรองวิทยฐานะจากสมาคมใด ทั้งนี้ แม้การยื่นขอรับรองวิทยฐานะจะกำหนดโดยหน่วยงานรับรองวิทยฐานะต่างๆ ให้เป็นไปโดยสมัครใจก็ตาม แต่เนื่องจากการได้รับการรับรองวิทยฐานะมีผลต่อภาพพจน์การดึงดูดนักศึกษา ตลอดจนการขอทุนสนับสนุนจากรัฐบาล ดังนั้นสถาบันส่วนใหญ่จึงถือเป็นเรื่องสำคัญในการที่จะได้รับการรับรองวิทยฐานะ นอกจากการขอการรับรองวิทยฐานะระดับสถาบันแล้ว แต่ละสถาบันยังต้องยื่นขอรับรองวิทยฐานะระดับสาขาวิชาจากสมาคมรับรองวิทยฐานะและสมาคมวิชาชีพต่างๆ สำหรับหลักสูตรทั้งหลายที่เปิดสอน ด้วยเหตุผลของความต้องการเสริมสร้างภาพพจน์ และดึงดูดนักศึกษา ตลอดจนการรับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ระบบการรับรองวิทยฐานะกลายเป็นกลไกหลักในการกำกับดูแลคุณภาพการศึกษาของระบบอุดมศึกษาอเมริกัน

กระบวนการ

กระบวนการรับรองวิทยฐานะ มีความคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นการรับรองวิทยฐานะระดับสถาบันหรือสาขาวิชา ประกอบด้วย ดังนี้

1. เสนอการรับรองวิทยฐานะ
2. การจัดทำรายงานการศึกษาตนเองในระดับสถาบันหรือสาขาวิชา แล้วแต่กรณี เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการประเมินตนเอง และเป็นเครื่องมือให้สมาคมรับรองวิทยฐานะใช้ประเมิน
3. การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ (peer) ไปตรวจเยี่ยมสถาบัน (on-site visit) เพื่อประเมินมาตรฐานการดำเนินงานเทียบกับหลักเกณฑ์ที่สมาคมรับรองวิทยฐานะกำหนดขึ้น โดยพิจารณาประกอบกับรายงานการศึกษาตนเองที่สถาบันเสนอ
4. การพิจารณาลงมติให้การรับรองหรือไม่ให้การรับรองวิทยฐานะแก่สถาบันนั้นๆ จะพิจารณาจากรายงาน “การศึกษาตนเอง” รายงานของกรรมการตรวจเยี่ยม พร้อมกับเปิดโอกาสให้ทางสถาบันได้ชี้แจงเพิ่มเติมในกระบวนการพิจารณาด้วย

สำหรับการขอรับรองวิทยฐานะจากสมาคมวิชาชีพนั้น แต่ละสถาบันก็จะต้องดำเนินการยื่นขอรับการรับรองเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ สมาคมวิชาชีพต่างๆ ยังใช้ระบบการตั้งเกณฑ์ให้สถาบันปฏิบัติอีกด้วย รวมทั้งกลไกของการสอบรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพนั้นๆ

นอกจากนั้น เมื่อครบกำหนด 5-7 ปี สถาบันอุดมศึกษาจะต้องยื่นขอประเมินเพื่อรับรองวิทยฐานะซ้ำ (re-accreditation) เพื่อเป็นหลักประกันว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถธำรงรักษาคุณภาพการทำงานไว้ได้อย่างต่อเนื่อง

หลักเกณฑ์

ลักษณะการกำหนดเกณฑ์ มีลักษณะเป็นเกณฑ์เชิงคุณภาพที่ใช้การประเมินด้วยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นหลัก เนื่องจากไม่อาจใช้วิธีวัดหรือประเมินอย่างอื่นที่เหมาะสมกับความหลากหลายและธรรมชาติของสถาบันอุดมศึกษาได้ และเป็นการสอดคล้องกับหลักการของการประเมินการศึกษาระดับสูง ซึ่งเป็นการประเมินที่อิงวิจารณญาณของผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ (professional judgment) ค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตาม มีการกำหนดเกณฑ์ที่มีลักษณะเชิงปริมาณอยู่บ้าง เฉพาะในการประเมินผลบางวิชาชีพซึ่งสามารถกำหนดตัวเลขความต้องการ หรือมาตรฐานของวิชาชีพนั้นๆ ได้ชัดเจน เช่น สัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา โครงสร้างหลักสูตร เป็นต้น หลักเกณฑ์แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1. เกณฑ์การจัดตั้งสถาบันและการเปิดสอนหลักสูตร กำหนดโดยฝ่ายการศึกษาของมลรัฐ ประกอบด้วย เกณฑ์ความพร้อมด้านต่างๆ เช่น อาคารสถานที่ ทรัพยากรการบริหาร และจำนวนคณาจารย์ เป็นหลัก

2. เกณฑ์การรับรองวิทยฐานะ กำหนดโดยสมาคมรับรองวิทยฐานะต่างๆ ทั้งระดับสถาบันและระดับสาขาวิชา ซึ่งส่วนใหญ่จะมีองค์ประกอบของเกณฑ์คล้ายคลึงกัน ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ 11 ด้าน ดังนี้

2.1 พันธกิจและเป้าหมาย ประกอบด้วย พันธกิจและเป้าหมายมาจากความคิดเห็นและการยอมรับของประชาคมของสถาบันอุดมศึกษา เน้นการส่งเสริมให้มีการถ่ายทอด วิจัย และพัฒนา มีความสอดคล้องกับทรัพยากรมนุษย์ สภาพแวดล้อม และการเงิน และเป็นตัวกำหนดทิศทางของกิจกรรมการศึกษา

2.2 การกำหนดพันธกิจและเป้าหมาย ประกอบด้วย มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการประเมินประสิทธิภาพ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากประชาคมของสถาบันอุดมศึกษา มีการใช้ผลการประเมินอย่างมีระบบ และมีการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อการประเมินและการวางแผน

2.3 หลักสูตร ประกอบด้วย มีหลักสูตรได้มาตรฐานระดับสูง ปริญญาบัตรแสดงความสัมพันธ์ คุณลักษณะที่มีความเหมาะสมทั้งขอบเขต ความลุ่มลึก และลำดับของรายวิชา การสังเคราะห์ การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ และความจำเป็นของบริการ ห้องสมุดและสารสนเทศ หลักสูตรที่เปิดสอนในแต่ละสาขาวิชา มีการระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ของปริญญาบัตร สาระเนื้อหาหลักสูตร ทักษะทางสติปัญญา ความสามารถทางการสร้างสรรค์ วิธีการ และศักยภาพการเตรียมพร้อมด้านอาชีพ นโยบายข้อกำหนดและระเบียบวิธีในการเพิ่มเติมหรือยกเลิกหลักสูตร มีระบบที่ชัดเจนและได้รับการทบทวนเป็นระยะ

2.4 การวางแผนการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย กระบวนการประเมินหลักสูตร พร้อมรายละเอียดของหลักสูตร หลักสูตรมีความชัดเจนและสอดคล้องกับแผนการประเมิน คณะกรรมการการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วยประชาคมของสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์มี

บทบาทหลักในการวางแผน และประเมินหลักสูตร และสถาบันมีหลักฐานการประเมินกิจกรรมต่างๆ อันนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอน

2.5 นิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

2.5.1 ด้านจุดมุ่งหมายและการจัดการ ประกอบด้วย การบริการที่เพียงพอ จัดบริการมีประสิทธิภาพ มีนโยบายและขั้นตอนเหมาะสมกับโครงการพัฒนา/บริการนักศึกษา มีการจัดสรรทรัพยากรมนุษย์ สภาพแวดล้อม และการเงินอย่างเพียงพอ

2.5.2 ด้านความรับผิดชอบของสถาบัน ประกอบด้วย การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษา การตอบสนองความจำเป็นต้องการจำเพาะที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา การให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถาบัน การให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการพัฒนา นโยบายและหลักสูตร และการให้บริการนิสิตนักศึกษา รวมถึงการเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับข้อกำหนดและขั้นตอนของการรับเข้าศึกษา สิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษา ระเบียบของสถาบัน ข้อกำหนดของปริญญาบัตร หน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตร พร้อมรายละเอียด ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม นโยบายการเงิน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.6 อาจารย์ ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ความรับผิดชอบต่องานวิชาการ งานวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.7 ห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์และขอบเขตของงาน แหล่งสารสนเทศและบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึงบริการ และการวางแผนและการประเมิน

2.8 การบริหาร ประกอบด้วย ระบบบริหารกำหนดไว้อย่างชัดเจนในธรรมนูญ ข้อกำหนด ระเบียบปฏิบัติ และนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน การมีส่วนร่วมจากประชาคม ในส่วนของคณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย อำนาจหน้าที่ และองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหาร

2.9 การเงิน ประกอบด้วย การวางแผนการเงิน และการจัดสรรเงินทุน

2.10 การจัดสรรทรัพยากรของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการสนับสนุนการสอน อุปกรณ์และวัสดุ และการวางแผนการจัดการแหล่งทรัพยากร

2.11 ปณิธานของสถาบันอุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอน ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ (Northwest Commission on Colleges and Universities, 2003; North Central Association, 2005) ได้แก่ สถาบันมีอาจารย์ในจำนวนที่เพียงพอ จัดจ้างอาจารย์ที่มีคุณสมบัติตรงตามความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน โดยมอบหมายภาระงานที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายและพันธกิจ ส่งเสริมความก้าวหน้าของอาจารย์โดยพิจารณาจากภาระงาน มีนโยบายด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ของอาจารย์อย่างชัดเจน โดยเผยแพร่และไม่

หลีกเลี่ยงในการดำเนินการตามนโยบายด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ของอาจารย์ ทั้งนี้ เงินเดือนและผลประโยชน์แก่อาจารย์เพียงพอที่จะรักษาอาจารย์ที่มีศักยภาพไว้ สถาบันปริกษาคณาจารย์ก่อนทำการประเมินผลงานอาจารย์อย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือจากบุคคลทั้งฝ่ายจัดการและคณาจารย์ และสถาบันจัดให้มีการพัฒนาอาจารย์อย่างต่อเนื่อง ในกรณีของอาจารย์พิเศษ สถาบันมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบให้ โดยให้สอดคล้องกับเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน อาจารย์พิเศษมีวุฒิทางการศึกษา/ปริญญา/ประสบการณ์ทางอาชีพเพื่อที่จะทำการสอนและ/หรือความรับผิดชอบที่ระบุไว้ในเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน ในการจ้างงานอาจารย์พิเศษ สถาบันเปิดเผยข้อมูลของสถาบันด้านภารกิจ สิทธิ ความรับผิดชอบ และเงื่อนไขการจ้าง ให้อาจารย์มีสิทธิและหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในสัญญาจ้าง

เกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยคุณสมบัติ บทบาท หน้าที่ และการประเมินการสอน (Northwest Commission on Colleges and Universities, 2003; North Central Association, 2005) ดังนี้

1. คุณสมบัติ ได้แก่ ได้แก่ อาจารย์มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเพื่อทำงานสอนให้เป็นที่ปัจจุบัน มีศักยภาพและพรสวรรค์ในการที่จะทำให้ภาระงานให้สำเร็จ มีคุณสมบัติตรงตามความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน นอกจากนั้น ยังครอบคลุมถึงอาจารย์พิเศษ ได้แก่ อาจารย์พิเศษมีวุฒิทางการศึกษาหรือประสบการณ์ทางอาชีพ และมีความรับผิดชอบที่ระบุไว้ในเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน

2. บทบาท ได้แก่ อาจารย์เป็นตัวแทนของแต่ละสาขาหรือหลักสูตร มีบทบาทในการพัฒนาและบริหารนโยบายงานวิจัย และทำการวิจัย โดยสอดคล้องกับเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน

3. หน้าที่ ได้แก่ การทุ่มเทเวลาอย่างเพียงพอในการปฏิบัติภาระงาน การสนับสนุนทางวิชาการ การร่วมกิจกรรมวิชาการด้านการวางแผน การประเมินและพัฒนาหลักสูตร การให้คำปรึกษาและบริหารสถาบัน การรักษาไว้ซึ่งการสอนที่มีประสิทธิภาพในทุกสถาบันอุดมศึกษา การปฏิบัติงานตามเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน โดยอาจารย์มีหน้าที่สอน ทำวิจัย และสร้างสรรค์งานศิลป์ ทั้งนี้ อาจารย์มีเสรีภาพทางวิชาการด้านการสอน การวิจัย และงานศิลป์

4. การประเมินการสอน สถาบันอุดมศึกษาใช้เป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน และพันธสัญญาของอาจารย์ผู้สอน งานวิจัย และงานศิลป์ ในการประเมินการสอนของอาจารย์

3.2 อังกฤษ

สภาการรับรองวิทยฐานะแห่งอังกฤษ หรือ The British Accreditation Council - BAC (2007) เป็นองค์กรเพื่อการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาของอังกฤษ ซึ่งก่อตั้งในปี ค.ศ. 1984 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและการศึกษาต่อเนื่อง เป็นองค์กรที่ไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ สมาชิกของสภาเป็นตัวแทนที่ได้รับการแต่งตั้งจากองค์กรหลายองค์กร ให้ทำหน้าที่รักษามาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ โดยทำการประเมินสถาบัน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักฐานและการจัดการเกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการบริหารจัดการและบุคลากร ด้านสวัสดิการนิสิตนักศึกษา

ด้านการบริหารคุณภาพ ด้านการจัดการเรียนการสอน และแหล่งเรียนรู้ สำหรับโครงสร้าง รูปแบบและวิธีการ หลักเกณฑ์ เกณฑ์มาตรฐานสถาบันและผู้สอน มีรายละเอียดไว้ดังนี้

โครงสร้าง

การศึกษาระดับอุดมศึกษาของอังกฤษเป็นระบบคู่ขนาน (binary system) ที่ประกอบด้วยสถาบัน 2 ประเภท ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาประเภททั่วไปหรือ มหาวิทยาลัยต่างๆ และสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นวิชาชีพ คือ วิทยาลัยและสถาบันโพลีเทคนิค แต่ละสถาบันมีรูปแบบการประกันคุณภาพเฉพาะของตนเอง หน่วยงานกลางและบุคคลภายนอกจะมีบทบาทค่อนข้างมากในการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญแก่การวิพากษ์วิจารณ์จากภายนอก (external scrutiny) ในการประเมินผลการจัดการศึกษา แต่ในขณะเดียวกัน ก็เข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยอ้างความชอบธรรม อันเนื่องมาจากการที่รัฐเป็นผู้ให้การอุดหนุนการศึกษาระดับนี้มาก หน่วยงานที่เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของอังกฤษ ได้แก่

1. สภาการประศาสน์ปริญญาแห่งชาติ (Council of National Academic Awards – CNA) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีขอบเขตการกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานเฉพาะสถาบันประเภทวิทยาลัยและสถาบันโพลีเทคนิค โดยทำหน้าที่ให้การรับรองมาตรฐานหลักสูตร ตลอดจนการวางระเบียบข้อบังคับอื่นๆ เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยและสถาบันโพลีเทคนิค ทั้งในระดับปริญญาและระดับต่ำกว่าปริญญา

2. สภาอธิการบดีและผู้อำนวยการสถาบัน (Council of Vice-Chancellor and Principals – CVCP) เป็นหน่วยงานอิสระที่มีได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย แต่เกิดจากการรวมตัวกันของอธิการบดีของมหาวิทยาลัยต่างๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำกับดูแลสถาบันสมาชิกโดยเฉพาะ มีขอบเขตการกำกับดูแลเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยมีได้ทำหน้าที่ในการรับรองมาตรฐานหลักสูตรโดยตรงเหมือน CNA เนื่องจากโดยกฎหมายของอังกฤษ มหาวิทยาลัยต่างๆ มีอำนาจในการอนุมัติหลักสูตรและให้ปริญญาด้วยตนเอง อำนาจหน้าที่ของ CVCP นั้น เน้นในด้านการประเมินและตรวจสอบระบบการประเมินตนเอง (meta-evaluation) หรือกลไกการควบคุมคุณภาพมาตรฐานของสถาบันมากกว่าจะไปประเมินการจัดการศึกษาโดยตรง โดย CVCP จัดตั้งหน่วยงานที่เรียกว่า หน่วยตรวจสอบทางวิชาการ (Academic Audit Unit – AAU) ทำหน้าที่วางแนวปฏิบัติและติดตามดูแลให้มหาวิทยาลัยต่างๆ มีกลไกการกำกับดูแลคุณภาพภายในอย่างเหมาะสม และเชื่อถือว่า ได้ดำเนินการไปอย่างมีคุณภาพแล้ว ทั้งนี้ CVCP จะทำหน้าที่กำกับมาตรฐานการศึกษาในแวดวงมหาวิทยาลัยด้วยตนเอง และร่วมกันวางแนวปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมมาตรฐานการศึกษาในระหว่างสถาบันให้มากขึ้น

3. หน่วยงานงบประมาณ ได้แก่ หน่วยจัดสรรงบประมาณมหาวิทยาลัย (University Funding Council – UFC) และหน่วยจัดสรรงบประมาณให้วิทยาลัยและสถาบันโพลีเทคนิค (Polytechnic and College Funding Council – ZPCFC) เป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกำกับดูแล

คุณภาพการศึกษา โดยใช้กลไกการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณแต่ละปีให้ โดยได้ริเริ่มให้มีการประเมินผลทั้งในระดับมหาวิทยาลัย และระดับวิทยาลัย นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาดัชนีบ่งชี้สมรรถภาพ (performance indicators) ขึ้นเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการดำเนินงานระหว่างสถาบันต่างๆ อีกด้วย ผลการประเมินด้านคุณภาพและศักยภาพในการดำเนินการ จะถูกนำไปเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงงบประมาณที่จะได้รับจัดสรรในแต่ละปีต่อไป

4. กลไกภายในสถาบันอุดมศึกษา มีกลไกการควบคุมคุณภาพภายในที่ได้รับการพัฒนามาเป็นระยะเวลาอันนานจนถือเป็นจารีตในระบบอุดมศึกษาของอังกฤษ ได้แก่ การใช้กรรมการสอบไล่ภายนอก (external examiners) ในการดูแลคุณภาพของข้อสอบและกระบวนการวัดผลการศึกษาของสถาบัน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ทำให้รูปแบบการใช้กรรมการสอบไล่ภายนอกมีความหลากหลายระหว่างสถาบันมาก ดังนั้นเรื่องการใช้กรรมการสอบไล่ภายนอก สภาอธิการบดี (CVCP) จึงให้ความสนใจในการวางแนวปฏิบัติอย่างกว้างๆ ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยไว้ พร้อมทั้งมีกลไกคือ Academic Audit Unit ในการติดตามตรวจสอบการใช้กรรมการสอบไล่ภายนอกและกลไกการควบคุมคุณภาพอื่นๆ ของสถาบันต่างๆ อีกด้วย

รูปแบบและวิธีการ

รูปแบบหลักในระบบอุดมศึกษาของประเทศอังกฤษ ได้แก่

1. การประเมินคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยและสถาบันโพลิเทคนิค การประกันคุณภาพระดับนี้ CNAА ได้กำหนดให้วิทยาลัยเหล่านี้จะต้องเสนอรายละเอียดหลักสูตรให้ CNAА พิจารณาให้การรับรองก่อนจึงจะเปิดสอนได้ การดำเนินงานของ CNAА จึงมีลักษณะเป็นการตรวจสอบก่อน (pre-auditing) แล้วจึงอนุมัติให้ดำเนินการได้โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรขึ้นอย่างละเอียดประกอบการพิจารณา นอกจากนี้ CNAА ยังมีกลไกของการควบคุมการดำเนินการภายหลังการเปิดดำเนินการติดตามมาด้วย

2. การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันประเภทมหาวิทยาลัย เป็นระบบการดำเนินการที่อาจเรียกว่า เป็นการประเมินกลไกการประเมินภายในอีกชั้นหนึ่ง (meta-evaluation) ของสถาบันประเภทมหาวิทยาลัย ตามแนวทางของหน่วยตรวจสอบทางวิชาการ (AAU) ของ CVCP ซึ่งมีการส่งคณะผู้ตรวจสอบ (inspectors) ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาการวิชาชีพต่างๆ จำนวนหนึ่งนั่นเอง เป็นผู้ไปตรวจเยี่ยมเพื่อดูแลกลไกการควบคุมคุณภาพการศึกษาภายในสถาบัน อาทิ การใช้กรรมการสอบไล่ภายนอก การอนุมัติหลักสูตรภายในสถาบัน การติดตามประเมินสัมฤทธิ์ผลของนักศึกษาและบัณฑิต การพัฒนาบุคลากร ว่าเป็นไปตามมาตรฐานและถูกต้องตามเกณฑ์เพียงใด เป็นต้น

3. การประเมินคุณภาพการเรียนการสอน (quality assessment) เพื่อการจัดสรรงบประมาณ เป็นบทบาทของหน่วยงานจัดสรรงบประมาณของรัฐ (UFC และ PCFC) ที่มีการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อนำผลมาใช้ประกอบการพิจารณาประกอบการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปี ในกรณีนี้ มีการส่งข้าหลวงผู้ตรวจการศึกษา (Her Majesty Inspector) เป็นผู้ไปตรวจเยี่ยม และ

ประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักเกณฑ์ที่หน่วยจัดสรรงบประมาณของรัฐกำหนด ทั้งในด้านประสิทธิภาพการดำเนินการและจำนวนนักศึกษาที่รับเข้าเรียน แล้วกลับมาจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะเพื่อการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้สถาบันนั้นๆ ซึ่งโดยมากจะใช้ผลการประเมินในเชิงการให้เงินเพิ่มพิเศษแก่สถาบันที่จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพมากกว่าจะใช้ไปในเชิงการลงโทษ คือไม่ใช้วิธีการตัดเงินที่ให้แก่สถาบันที่ผลการประเมินไม่เป็นที่น่าพอใจ

4. การใช้กรรมการสอบไต่ภายนอก (external examiners) เป็นกลไกดูแลคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันแต่ละแห่งเอง โดยในระยะหลัง CVCP ได้มีการวางแนวทางปฏิบัติขึ้นเป็นมาตรฐาน ซึ่งกรรมการสอบไต่ภายนอกที่สถาบันต่างๆ ตั้งขึ้นนั้น นอกจากจะช่วยดูแลการออกข้อสอบและกระบวนการวัดผลการศึกษาแล้ว ยังอาจช่วยเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภายในสถาบันอีกด้วย

หลักเกณฑ์

1. เกณฑ์การรับรองมาตรฐานหลักสูตรของ CNAAs สำหรับสถาบันประเภทวิทยาลัยและโพลีเทคนิค
2. เกณฑ์การใช้กรรมการสอบไต่ภายนอกของสถาบันอุดมศึกษา และเกณฑ์การพิจารณาการดูแลคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันโดย AAU ที่กำหนดขึ้น โดย CCP
3. เกณฑ์การประเมินคุณภาพการเรียนการสอนของหน่วยจัดสรรงบประมาณของรัฐ
4. เกณฑ์การประเมินด้วยดัชนีสมรรถภาพที่พัฒนาขึ้นโดยหน่วยจัดสรรงบประมาณ

เกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอน ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ (British Accreditation Council, 2006; European Network for Quality Assurance in Higher Education, 2005) ได้แก่ สถาบันมีกระบวนการแต่งตั้งบุคลากรทางวิชาการ โดยดำเนินการตามกรอบคุณสมบัติของบุคลากรทางวิชาการ สถาบันให้ความสำคัญต่อสมดุลระหว่างอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ และประเมินอาจารย์จากความเหมาะสมของคุณสมบัติและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่เปิดสอน

เกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยคุณสมบัติ หน้าที่ ศักยภาพ และการประเมินการสอน (British Accreditation Council, 2006; European Network for Quality Assurance in Higher Education, 2005) ดังนี้

1. คุณสมบัติ ได้แก่ อาจารย์มีศักยภาพในการสอน มีทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการถ่ายทอดความรู้ มีความรู้เต็มเปี่ยมและเข้าใจในวิชาที่ตนสอน และมีคุณสมบัติและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่เปิดสอน อาจารย์สามารถประเมินผลสะท้อนกลับด้านการสอนของตนได้

2. หน้าที่ ได้แก่ อาจารย์มีวิธีการสอนที่หลากหลาย สามารถถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะและความสามารถในการสอนในระดับที่ยอมรับได้ มีการวางแผนและจัดการสอนในระดับที่ยอมรับได้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะของตน พัฒนาและเพิ่มพูนความสามารถในการสอนของตน และรับผิดชอบต่อความจำเป็นต้องการเฉพาะของนิสิตนักศึกษา

3. การประเมินการสอน ได้แก่ สถาบันประเมินประสิทธิภาพการสอนจากแผนการสอน บทเรียน และความรับผิดชอบต่อกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ไม่เข้าใจบทเรียน โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ความสามารถในการแก้ไขความประพฤตินอกระบบของนิสิตนักศึกษา และให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในบทเรียน

3.3 ประเทศเยอรมัน

ระบบอุดมศึกษาของเยอรมันประกอบด้วยสถาบันหลัก 2 ประเภท คือ มหาวิทยาลัย และสถาบันเทคนิค สถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการดำเนินงานสูง ทั้งในด้านวิชาการและการบริหาร และไม่มีกลไกการกำกับดูแลควบคุมคุณภาพโดยตรงจากหน่วยงานภายนอกใดๆ ที่ชัดเจน สถาบันแต่ละแห่งรับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของตนเองเป็นหลัก หน่วยงานกลางที่มีส่วนดูแลคุณภาพ ได้แก่ ที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาของรัฐต่างๆ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อให้สถาบันต่างๆ ถือปฏิบัติร่วมกัน นอกจากนี้ จารีตของการอุดมศึกษาของเยอรมันที่เน้นการสอบวัดมาตรฐานความรู้ในแต่ละชั้นปีและของบัณฑิตที่จบการศึกษา เพื่อเป็นการกำกับมาตรฐานความรู้ของผู้เรียน รวมทั้งความเข้มงวดในการดำรงตำแหน่งทางวิชาการของศาสตราจารย์ ก็เป็นกลไกเสริมภายในที่ส่งผลต่อการยกระดับมาตรฐานการศึกษาอีกทาง การรับรองวิทยฐานะของทั้งสถาบันและหลักสูตร เพื่อนำสู่การประกันคุณภาพการศึกษาของเยอรมัน ในด้านโครงสร้าง รูปแบบและวิธีการ และหลักเกณฑ์ (Foundation for Accreditation in Germany, 2005) มีรายละเอียดดังนี้

โครงสร้าง

หน่วยงานที่มีส่วนในการกำกับดูแลคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่

1. ที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาของรัฐต่างๆ (Standing Conference of Ministers of Education) มีส่วนในการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาในระดับสถาบันและสาขาวิชาต่างๆ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาในรัฐต่างๆ ได้ถือปฏิบัติร่วมกัน โดยเน้นหนักในด้านเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน และมาตรฐานในการจัดสอบ เพื่อวัดมาตรฐานความรู้ของนักศึกษาและบัณฑิตในสาขาวิชาต่างๆ โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่สำคัญที่ต้องมีใบประกอบวิชาชีพ

2. ที่ประชุมอธิการบดี (German Rectors Conference) มีบทบาททางอ้อมในการเสนอแนวคิดและมาตรการใหม่ๆ ในการกำกับดูแลคุณภาพการศึกษา อาทิ การเสนอโครงการทดลองเพื่อทำการประเมินผลสถาบัน (institutional evaluation) โครงการกำหนดมาตรฐานการศึกษาร่วมกันระหว่างประเทศเยอรมัน ออสเตรีย สวิตเซอร์แลนด์ เป็นต้น

รูปแบบและวิธีการ

สถาบันอุดมศึกษาของเยอรมันมีอิสระในการดำเนินการภายในค่อนข้างมาก แต่ละสถาบันสามารถกำหนดกลไกการควบคุมคุณภาพของตนได้โดยอิสระ บนพื้นฐานของความมีมาตรฐานตามหลักการของระบบอุดมศึกษาของเยอรมันที่ว่า “Freedom to teach, freedom to learn” แต่ก็ยังคงมีกลไกหลักที่ปฏิบัติอยู่ด้วย คือ

1. การกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกัน ดังเช่นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการสอบที่กำหนดโดยที่ประชุมรัฐมนตรีการศึกษา หรือ ที่ประชุมอธิการบดี

2. การเน้นการสอบวัดมาตรฐานความรู้ เป็นกลไกหลักในการประกันคุณภาพของผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีการจัดสอบทั้งโดยสถาบันและโดยกระทรวงศึกษาของแต่ละรัฐเป็นระยะๆ ตลอดหลักสูตร โดยมีการวางแผนปฏิบัติในเรื่องนี้ร่วมกัน โดยที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาของรัฐทุกรัฐ

หลักเกณฑ์

หลักเกณฑ์ที่สำคัญต่างๆ ได้แก่

1. แนวการจัดการศึกษาและการสอบ กำหนดโดยที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษา
2. แนวการประเมินผลสถาบัน กำหนดโดยที่ประชุมอธิการบดี

เกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอน ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ

(HOCHSCHULRAHMENGESETZ, 2005) ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอนซึ่งเป็นบุคคลภายนอก โดยสถาบันอาจทำสัญญาจ้างอาจารย์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้าสอนได้เพื่อให้รายวิชามีความสมบูรณ์ อาจารย์สัญญาจ้างได้รับค่าจ้างตามสัญญา สถาบันไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามเกณฑ์การคัดสรรบุคลากรสำหรับตำแหน่งทางวิชาการอย่างครบถ้วน หากเป้าประสงค์หลักของงานสอน มุ่งสร้างทักษะและความรู้เชิงปฏิบัติการ

เกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยคุณสมบัติ และหน้าที่

(HOCHSCHULRAHMENGESETZ, 2005) ดังนี้

1. คุณสมบัติ ได้แก่ อาจารย์มีศักยภาพในการสอน และมีทักษะและความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่เปิดสอน และอาจารย์สัญญาจ้างเพื่อทำการสอนเฉพาะทางนั้น ไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ของอาจารย์ประจำ

2. หน้าที่ ได้แก่ รับผิดชอบงานสอนที่มุ่งเน้นทักษะและความรู้เชิงปฏิบัติการ และอาจารย์สัญญาจ้างรับผิดชอบในการสอนตามที่ได้รับมอบหมายในสัญญา

3.4 ออสเตรเลีย

ระบบอุดมศึกษาของออสเตรเลีย เป็นระบบคู่ขนาน (binary system) ประกอบด้วยสถาบันหลัก 2 ประเภท คือ มหาวิทยาลัย และสถาบันเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่อง (Technical and Further

Education Institution หรือ TAFE) ระบบอุดมศึกษาออสเตรเลียต้องเผชิญกับแรงกดดันจากสังคมภายนอก และรัฐบาล จึงต้องแสดงผลงานและคุณภาพของการจัดการศึกษาให้เป็นที่ประจักษ์ (National Board of Employment, Education and Training, 2005) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

โครงสร้าง

หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่

1. หน่วยมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ (Register of Australian Tertiary Awards – RATE) ทำหน้าที่วางเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับต่างๆ และให้การรับรองวิทยฐานะอย่างเป็นทางการแก่หลักสูตรที่ดำเนินการได้ตามมาตรฐานที่กำหนด
2. ที่ประชุมอธิการบดี (Australian Vice-Chancellor Committee – AVCC) มีบทบาทในการวางกลไกพิเศษในการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาขึ้นมาเป็นครั้งคราวหรือข้อปฏิบัติที่เห็นสมควรกำหนดขึ้น เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน อาทิ การตั้งคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา (Academic Standard Panel) เพื่อติดตามการจัดการศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะบางสาขาที่จัดสอนในสถาบันอุดมศึกษา เช่น แพทย์ ทันตแพทย์ ทนาย ครู เป็นต้น
3. คณะกรรมการพิเศษ เช่น คณะกรรมการศึกษาของเครือจักรภพ (Commonwealth Education Authorities – CEA) มีบทบาทในการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ โดยดำเนินการในรูปกรรมการประเมินผลสาขาวิชา (Discipline Review Board) นอกจากนี้ยังมีกรรมการการจ้างงาน การศึกษา และการฝึกอบรม (National Board of Employment, Education and Training – NBEET) ซึ่งได้ทำการศึกษาและพัฒนาดัชนีชี้วัดสมรรถภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นเสนอต่อรัฐบาล

รูปแบบและวิธีการ

รูปแบบและวิธีการ ประกอบด้วยกลไกหลัก ได้แก่

1. การรับรองมาตรฐานตามแนวทางของ RATE ที่มีบทบาทหน้าที่ในการพิจารณาให้การรับรองหลักสูตรทุกระดับแก่สถาบันอุดมศึกษาทั้งหมด โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาแต่ละระดับขึ้นเป็นเกณฑ์ประกอบการพิจารณาการให้การรับรองวิทยฐานะ
2. การติดตามประเมินผลเฉพาะกิจ เช่น การใช้คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา (Academic Standard Panels) ของที่ประชุมอธิการบดี และการมีคณะกรรมการประเมินผลสาขาวิชา (Discipline Review Board) ของคณะกรรมการการศึกษาของเครือจักรภพ เป็นต้น
3. การใช้ดัชนีชี้วัดสมรรถภาพ ที่พัฒนาขึ้นโดยคณะกรรมการการจ้างงาน การศึกษาและนักรรรม เป็นต้น

หลักเกณฑ์

หลักเกณฑ์ ประกอบด้วยเกณฑ์ที่สำคัญ ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและการให้การรับรองวิทยฐานะของ RATE เกณฑ์การประเมินจากการใช้ดัชนีบ่งชี้สมรรถภาพ และเกณฑ์การประเมินของคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดโดยที่ประชุมอธิการบดี

เกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยคุณสมบัติ และหน้าที่ (Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs, 2006) ดังนี้

1. คุณสมบัติ ได้แก่ อาจารย์มีความก้าวหน้าทางความรู้อย่างมีระบบ
2. หน้าที่ ได้แก่ อาจารย์มีทักษะอาชีพที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมกับหลักสูตร

และมีอิสรภาพทางวิชาการ

3.5 ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีระบบการรับรองวิทยฐานะคล้ายกับประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ มีโครงสร้างในระดับประเทศ และองค์การของกลุ่มมหาวิทยาลัย มีวิธีการ และหลักเกณฑ์เพื่อทำการรับรองสถาบันอุดมศึกษาและหลักสูตร โดยได้มีการจัดทำคู่มือเพื่อการรับรองวิทยฐานะ

เกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอน ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ (Japan University Accreditation Association , 2004) ได้แก่ สถาบันต้องจัดหาอาจารย์ให้มีจำนวนเพียงพอ และได้สัดส่วนตามหลักสูตรและความสามารถในการรับนิสิตนักศึกษาของสถาบัน มีความสมดุลของจำนวนอาจารย์ชายและอาจารย์หญิง มีความเท่าเทียมกันระหว่างชาย-หญิง ในด้านการจัดการคัดเลือก แต่งตั้ง/ถอดถอนและส่งเสริมอาจารย์มีความเหมาะสม เพื่อประกันสถานะภาพการทำงานของอาจารย์

เกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยคุณสมบัติ และหน้าที่ (Japan University Accreditation Association , 2004) ดังนี้

1. คุณสมบัติ ได้แก่ อาจารย์มีทักษะอาชีพที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมกับหลักสูตร มีบุคลิกดี มีภาวะผู้นำในฐานะนักการศึกษาและนักวิจัย และมีผลงานด้านการศึกษาและวิจัย
2. หน้าที่ ได้แก่ อาจารย์มีความสำเร็จและเกื้อกูลต่อสาขาวิชาการและสังคม

และมีอิสรภาพทางวิชาการ

3.6 ประเทศไทย

การรับรองวิทยฐานะในประเทศไทย และมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา (accreditation) วันชัย ศิริชนะ (2537) ได้อธิบายคำว่า วิทยฐานะว่าเป็นเรื่องของการรับรองฐานะของตัวสถาบันว่าได้รับการรับรองตามกฎหมายหรือไม่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เมื่อได้รับการอนุญาตให้เปิดดำเนินการแล้ว ก็ถือว่าได้รับการรับรองวิทยฐานะโดยปริยาย ซึ่งต่างจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ต้องดำเนินการให้ได้การรับรองวิทยฐานะจากคณะกรรมการการอุดมศึกษาทั้งในส่วนของสถาบันและหลักสูตรที่เปิดสอน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความเลื่อมล้ำด้านการปฏิบัติระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและของเอกชน ดังนั้น

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงได้เรียกร้องให้แก้ไขเพิ่มเติมความในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 โดยเป็นกฎกระทรวงว่าด้วยการขอให้รับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 และประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 มีรายละเอียด ดังนี้

โครงสร้าง

การรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย โครงสร้าง 2 ระดับ ได้แก่ โครงสร้างภายในสถาบัน และโครงสร้างภายนอกสถาบัน โครงสร้างภายในสถาบัน ประกอบด้วย คณะกรรมการวิชาการหรือสภาวิชาการ และสภาสถาบัน ส่วนโครงสร้างภายนอก ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และรัฐมนตรี

รูปแบบและวิธีการ

ภายในสถาบัน ได้แก่ คณะกรรมการวิชาการหรือสภาวิชาการ เพื่อพิจารณาก่อนรองหลักสูตร สภาสถาบันพิจารณาอนุมัติ

ภายนอกสถาบัน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษานำหลักสูตรที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดการศึกษา เสนอต่อรัฐมนตรี และรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษาออกไปรับรองวิทยฐานะให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตรแก่ประชาชนเพื่อเป็นหลักประกันว่า เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

หลักเกณฑ์

เกณฑ์สำคัญ ได้แก่ กฎกระทรวงว่าด้วยการขอให้รับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการหลักสูตรระดับปริญญาในระบบการศึกษาทางไกล พ.ศ. 2548

สรุปการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ

การรับรองวิทยฐานะ ทำการศึกษาประเด็นหลัก 2 ประเด็น ดังนี้

1. การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ พบว่า ประกอบด้วยโครงสร้าง รูปแบบและวิธีการ กระบวนการ หลักเกณฑ์ เกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอน และเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ซึ่งแต่ละประเทศไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ดังนี้

1.1 โครงสร้าง ประกอบด้วย โครงสร้างระดับชาติ และสถาบัน โดยหน่วยงาน ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานอิสระ และหน่วยงานภายในสถาบัน

1.2 รูปแบบและวิธีการ ประกอบด้วย การประเมินตนเองของสถาบันอุดมศึกษา และการจัดทำรายงาน การตรวจเยี่ยมสถานที่ของคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนิน การตรวจสอบและประเมิน

1.3 หลักเกณฑ์ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและการให้การรับรองวิทยฐานะ เกณฑ์การประเมินจากการใช้ดัชนีบ่งชี้สมรรถภาพ และเกณฑ์การประเมินของคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา เป็นต้น

1.4 เกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอน ประกอบด้วยสาระ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านอาจารย์ และด้านวิชาการ

1.5 เกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย คุณสมบัติ บทบาท หน้าที่ และการประเมินการสอน

2. การรับรองวิทยฐานะในประเทศ พบว่า ประกอบด้วยโครงสร้าง รูปแบบและวิธีการ และหลักเกณฑ์ ดังนี้

2.1 โครงสร้าง ประกอบด้วย โครงสร้างภายในสถาบัน ได้แก่ คณะกรรมการวิชาการหรือสภาวิชาการ และสภาสถาบัน ส่วนโครงสร้างภายนอก ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และรัฐมนตรี

2.2 รูปแบบและวิธีการ มีดังนี้

ภายในสถาบัน ได้แก่ คณะกรรมการวิชาการหรือสภาวิชาการพิจารณาคั่นกรองหลักสูตร สภาสถาบันพิจารณาอนุมัติ

ภายนอกสถาบัน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษานำหลักสูตรที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดการศึกษา เสนอต่อรัฐมนตรี และรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษาออกไปรับรองวิทยฐานะให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตรแก่ประชาชนเพื่อเป็นหลักประกันว่า เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

2.3 หลักเกณฑ์ ประกอบด้วย 3 เกณฑ์สำคัญ ได้แก่ กฎกระทรวงว่าด้วยการขอรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548

การรับรองวิทยฐานะในประเทศต่างและในประเทศ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญา ในด้านที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์มาตรฐานผู้สอน เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากร และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 4 การรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

การรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยด้านคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ ด้านโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เอกสารที่ใช้เป็นกรอบแนวคิด ได้แก่ เกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2548 เกณฑ์อาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ (Chickering, A.W. and Gamson, Z.F., 1989) เกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2549 การแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (2550) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (2550) และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550) ระเบียบการ โครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและสุรินทร์ โดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2550; มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2550) เกณฑ์การสรรหาและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2550) และเกณฑ์มาตรฐานคนตรีไทย (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2544) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

4.1.1 สถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาสามารถให้การรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ดังจะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551) มาตรา 61 มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ปริญญา อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรในสาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัย ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงสามารถออกประกาศนียบัตรรับรองวิทยฐานะให้แก่ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะและใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะนั้นทำการสอนในสถาบัน โดยในกรณี ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาออกประกาศนียบัตรรับรองวิทยฐานะให้แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

4.1.2 คณะกรรมการการอุดมศึกษา

หนึ่งในอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการอุดมศึกษาและจัดทำข้อเสนอนโยบายและ

มาตรฐานการอุดมศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งให้การสนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาไทยสู่สถาบันการศึกษาทุกระดับ โดยมีหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทยและการรับรองวิทยฐานะ 2 หน่วยงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) ดังนี้

กลุ่มส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สังกัดงานประสานและส่งเสริมกิจการการอุดมศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ส่งเสริมสนับสนุนและประสานสถาบันอุดมศึกษา และสถานประกอบการ ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษา เสริมสร้างนวัตกรรม เพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมศักยภาพในการสร้างรายได้ โดยการฝึกอบรม ให้ความรู้และทักษะในการประกอบวิชาชีพแก่ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมสนับสนุนและประสานกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น

สำนักมาตรฐานและประเมินผลการศึกษา มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ได้แก่ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อเสนอนโยบาย และมาตรฐานการอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อเสนอระบบการรับรองวิทยฐานะและการรับรองมาตรฐานการศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งเสนอแนวทางการเทียบระดับ และการเทียบโอนผลการเรียน และส่งเสริม สนับสนุน การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการศึกษาวิจัย ด้านการเรียนการสอน การส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ใหม่และการจัดการความรู้ ตลอดจนเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลหลักสูตรและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

อย่างไรก็ตาม การรับรองวิทยฐานะที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเป็นการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) ยังมิได้ปรากฏมีการรับรองวิทยฐานะผู้สอนที่เป็นปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

4.2 เกณฑ์การรับรองวิทยฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

4.2.1 เกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทย

ครุภูมิปัญญาไทยเป็นชื่อที่ใช้เรียกผู้รู้ชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ทรงภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งท่านเหล่านั้นเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) การวิจัยครั้งนี้เรียกครุภูมิปัญญาไทย ว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โดยทำการศึกษากเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทยใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. คุณสมบัติ ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย 7 ข้อ ดังนี้

1.1.1 ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

1.1.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง

1.1.3 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.1.4 ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ

1.1.5 มีความรู้ ความสามารถในการบริหารและการจัดการ

1.1.6 เป็นผู้นำ ที่ดี และมีความสามารถในการแก้ปัญหา

1.1.7 มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของคนสู่สาธารณะ

1.2 บทบาทและหน้าที่ ประกอบด้วย 11 ข้อ ดังนี้

1.2.1 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

1.2.2 ประสานงานกับหน่วยงานการศึกษา

1.2.3 เป็นผู้นำการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษาทุกรูปแบบ เช่น โรงเรียน สถาบันราชภัฏ มหาวิทยาลัย เป็นต้น

1.2.4 มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ

1.2.5 ได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ หรือนานา ประเทศ

1.2.6 มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน

1.2.7 มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย

1.2.8 มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

1.2.9 มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.2.10 มีส่วนร่วมในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ

1.2.11 มีการติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ

2. โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน มหาวิทยาลัย คุรุภูมิปัญญาไทยและผู้ช่วย หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป

2.2 คณะทำงานคัดเลือกที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

2.3 คณะทำงานคัดเลือกคุรุภูมิปัญญาไทยในระดับภาค

2.4 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

3. กระบวนการ มีขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

มหาวิทยาลัย คุรุภูมิปัญญาไทยและผู้ช่วย หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป เสนอรายชื่อบุคคลเพื่อประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นคุรุภูมิปัญญาไทยต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

3.2 คณะทำงานคัดเลือกที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ทำการคัดเลือกคุรุภูมิปัญญาไทยรอบแรก โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมทั้งประเมินผลงานใน 9 สาขา

3.3 คณะทำงานคัดเลือกคุรุภูมิปัญญาไทยในระดับภาค ทำการศึกษาและประเมินผลงานของผู้ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นคุรุภูมิปัญญาไทยในพื้นที่ แล้วเสนอต่อคณะทำงานคัดเลือกคุรุภูมิปัญญาไทย

3.4 คณะทำงานคัดเลือกคุรุภูมิปัญญาไทยพิจารณาคัดเลือกรอบสุดท้าย โดยพิจารณาจากคณะทำงานคัดเลือกคุรุภูมิปัญญาไทยในระดับภาค แล้วเสนอต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เพื่อทำการประกาศรายชื่อคุรุภูมิปัญญาไทย

4.2.2 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 ด้านที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในด้านที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ได้ให้นิยาม ผู้เชี่ยวชาญ ว่าหมายถึง บุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เปิดสอน ซึ่งอาจเป็นบุคลากรที่ไม่อยู่ในสายวิชาการหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน โดยไม่ต้องพิจารณาด้านคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจึงครอบคลุมถึงปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาภูมิปัญญาไทย โดยนัยแห่งนิยามข้างต้น กล่าวคือ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ เป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ โดยสถาบันไม่ต้องพิจารณาคุณวุฒิของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในการเชิญ/จ้าง คัดเลือกและแต่งตั้ง เป็นผู้สอนในสถาบัน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ด้านโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1. คุณสมบัติ ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล มีดังนี้

วิชาชีพด้านนั้นๆ

- 1.1.1 เป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เปิดสอน
- 1.1.2 มีประสบการณ์สูงในสาขาวิชานั้นๆ
- 1.1.3 เป็นที่ยอมรับในระดับหน่วยงานหรือระดับกระทรวงหรือวงการ

1.1.4 ไม่จำกัดคุณสมบัติ

1.2 บทบาทและหน้าที่ มีดังนี้

- 1.2.1 เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
- 1.2.2 เป็นอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์
- 1.2.3 เป็นอาจารย์ผู้สอน

2. โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 สถาบันอุดมศึกษา
- 2.2 สภาสถาบันอุดมศึกษา
- 2.3 คณะกรรมการการอุดมศึกษา

3. กระบวนการ มีดังนี้

- 3.1 สถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเป็นกรณีๆ ไป
- 3.2 โดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา
- 3.3 แจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้รับทราบการแต่งตั้งนั้น

4.2.3 เกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2549

เกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2549 (บัณฑิตวิทยาลัย , 2549) ในด้านผู้เชี่ยวชาญเฉพาะของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ให้นิยาม ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ไว้ว่าหมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน ที่มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งเป็นอย่างดี มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงครอบคลุมถึงปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาภูมิปัญญาไทย โดยนัยแห่งนิยามข้างต้น กล่าวคือ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งเป็นอย่างดี และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ ด้าน โครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ดังนี้

1. คุณสมบัติ ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล มีดังนี้

- 1.1.1 มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ
- 1.1.2 มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งเป็นอย่างดี
- 1.1.3 มีผลงานเป็นที่ประจักษ์
- 1.2 บทบาทและหน้าที่ มีดังนี้
 - 1.2.1 เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร
 - 1.2.2 เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
 - 1.2.3 เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
 - 1.2.4 เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
 - 1.2.5 เป็นอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์
 - 1.2.6 เป็นอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรปริญญาโทหรือปริญญาเอกหรือประกาศนียบัตรบัณฑิต หรือประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ตามที่สภามหาวิทยาลัยอนุมัติ
2. โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้
 - 2.1 ภาควิชา/หลักสูตร
 - 2.2 คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรสหสาขาวิชา หรือคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย/สถาบัน/สำนักวิชา
 - 2.3 บัณฑิตวิทยาลัย
 - 2.4 สภามหาวิทยาลัย
 - 2.5 คณะกรรมการการอุดมศึกษา
3. กระบวนการ มีดังนี้
 - 3.1 ภาควิชา/หลักสูตรเสนอประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน ผลงานทางวิชาการฉบับเต็ม และประวัติการควบคุมวิทยานิพนธ์ พร้อมข้อสรุปของภาควิชา/หลักสูตรเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคล สาขาวิชาที่คณะแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ และหน้าที่ที่จะมอบหมายให้ปฏิบัติงานด้านบัณฑิตศึกษา
 - 3.2 คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรสหสาขาวิชา หรือคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย/สถาบัน/สำนักวิชา พิจารณารับรองว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ
 - 3.3 บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณากันกรอง
 - 3.4 สภามหาวิทยาลัยพิจารณาแต่งตั้ง
 - 3.5 แจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบ

4.2.4 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2548

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2548 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548) ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน เกี่ยวข้องกับ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนที่มีคุณสมบัติด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล บทบาทและหน้าที่ สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ดังนี้

1. คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย 7 ข้อ ดังนี้
 - 1.1 มีความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.2 มีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้
 - 1.3 มีจรรยาบรรณต่อตนเอง
 - 1.4 มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ
 - 1.5 มีจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ
 - 1.6 มีจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ
 - 1.7 มีจรรยาบรรณต่อสังคม
2. บทบาทและหน้าที่ ประกอบด้วย 12 ข้อ ดังนี้
 - 2.1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
 - 2.2 ตัดสินใจปฏิบัติการกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน
 - 2.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
 - 2.4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
 - 2.5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
 - 2.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
 - 2.7 รายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
 - 2.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
 - 2.9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
 - 2.10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
 - 2.11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
 - 2.12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

4.2.5 เกณฑ์อาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ

เกณฑ์อาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ (Chickering, A.W. and Gamson, Z.F., 1989) ประกอบด้วย หลักการ 7 ประการ ได้แก่

1. สนับสนุนให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษาปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
2. สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา

3. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับทันที
5. เน้นการใช้เวลาที่สัมพันธ์กับงาน
6. สื่อสารให้ทราบถึงความหวังสูง
7. ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลาย

ครุภูมิปัญญาไทย ตามประกาศแต่งตั้งของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสภาการศึกษา ประกอบด้วย กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญา กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาและมีเชี่ยวชาญตามวุฒิการศึกษานั้น และกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาแต่มีเชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒิการศึกษานั้น ไม่มี ความแตกต่างกันทั้งในประเด็นคุณลักษณะส่วนบุคคล และการถ่ายทอดความรู้หรือการสอน (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544; 2545; สำนักงานสภาการศึกษา, 2546; 2546) ดังนี้

คุณลักษณะส่วนบุคคล

ครุภูมิปัญญาไทยมีประสบการณ์ตรงในสาขานั้น จากการค้นคว้า ทดลองด้วยตนเอง ความสามารถในการประยุกต์ ปรับปรุง และพัฒนาองค์ความรู้จนเป็นวิธีการเฉพาะของตน การเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา คุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนการมีไหวพริบปฏิภาณ เป็นต้น

การถ่ายทอดความรู้หรือการสอน

ครุภูมิปัญญาไทยปลุกจิตสำนึกความสัมพันธ์ระหว่างคน สถานที่ และสิ่งแวดล้อม ให้ผู้เรียนได้ ทำงานร่วมกัน ได้รู้ ได้เห็น ได้ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมทดลองเชิงประจักษ์ และร่วมติดตามผล กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างธรรมชาติ จนเกิดเป็นความคุ้นเคยและเป็นความเคยชิน จัดกิจกรรมเวที เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ใช้พลังศรัทธาเป็นศูนย์รวมมือร่วมใจ ให้เกิดการมีส่วนร่วมแบบสาม ประสาน คือ บ้าน วัด/มัสยิด และสถานศึกษา ใช้การทำแปลงสาธิตหรือให้ศึกษาดูงานจากศูนย์การเรียนรู้ที่ บ้านของตน และฝึกให้ผู้เรียนเป็นนักปฏิบัติ นักคิด และนักแก้ปัญหา เป็นต้น

นอกจากนั้น การปฏิบัติจริงในการแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะของมหาวิทยาลัยราช ภัฏนครสวรรค์ (2550) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (2550) และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550) ซึ่งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเกี่ยวข้องในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาภูมิปัญญาไทย ประกอบด้วย เกณฑ์และกระบวนการ ดังนี้

เกณฑ์การแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ สถาบันพิจารณาความเหมาะสมของ ประสบการณ์ คุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น และจำนวนกลุ่ม/นักศึกษา

กระบวนการแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ได้แก่ คณะกรรมการของคณะ พิจารณาก่อนกรอง แล้วนำเสนอต่อสภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้ง

สำหรับระเบียบการ โครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2550; มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2550) ซึ่งได้เชิญปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะบุคคลในท้องถิ่น/ผู้รู้ มาเป็นผู้สอน ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. คุณสมบัติของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ประกอบด้วย

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เป็นบุคคลในท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้รู้ในเนื้อหาวิชาการในหลักสูตร ได้รับการคัดเลือกและการรับรองจากมหาวิทยาลัยราชภัฏและสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ให้เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยชีวิต มีวุฒิปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย มีประสบการณ์การเรียนการสอนหรือการทำงานในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 5 ปี และสามารถสื่อสารด้วยอีเมลล์และอินเทอร์เน็ต

1.2 บทบาทและหน้าที่ ประกอบด้วย ศึกษาทำความเข้าใจเค้าโครงการสอนและแผนการสอนร่วมกับผู้อำนวยการเรียนรู้ประจำศูนย์และอาจารย์เจ้าของวิชา สอนและหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตารางเวลาที่ผู้อำนวยการเรียนรู้จัดให้สำหรับรายวิชาหรือหัวข้อวิชาที่ตนรับผิดชอบ จัดกิจกรรมและตรวจให้คะแนนงานนักศึกษาตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการเรียนรู้ประจำศูนย์และอาจารย์เจ้าของวิชา และรายงานต่อผู้อำนวยการเรียนรู้ประจำศูนย์

2. โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะบุคคลในท้องถิ่น/ผู้รู้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิชัยภูมิและมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

3. กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะบุคคลในท้องถิ่น/ผู้รู้ คือ ได้รับการคัดเลือกและการรับรองจากมหาวิทยาลัยราชภัฏและสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

4. ค่าตอบแทน เป็นค่าตอบแทนการสอนและหรือการจัดกิจกรรม คิดเป็นรายชั่วโมงตามระเบียบและโดยงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สรุปเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

การรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา พบว่า ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย คุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่

2. โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา พบว่า สถาบันอุดมศึกษามีเกณฑ์การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภูมิปัญญาไทย จึงสามารถจัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้ การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะประกอบด้วย ภาควิชา/หลักสูตร คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรสห

สาขาวิชา หรือคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย/สถาบัน/สำนักวิชา บัณฑิตวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัย และ คณะกรรมการการอุดมศึกษา

3. กระบวนการเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้กระบวนการการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าว ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ภาควิชา/หลักสูตรเสนอให้มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรสหสาขาวิชา หรือ คณะกรรมการบริหารวิทยาลัย/สถาบัน/สำนักวิชา พิจารณารับรอง บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณากันกรอง สภามหาวิทยาลัยพิจารณาแต่งตั้ง และแจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบ

ตอนที่ 5 ระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษา

5.1 การวิจัยเชิงธรรมชาติ

กูบา (Guba, 1985) ได้ให้ความหมายของการสืบค้นเชิงธรรมชาติว่าเป็นการสืบค้นข้อมูลที่มีได้มีการควบคุมตัวแปรใด ๆ โดยเริ่มจากการค้นจากสิ่งที่ปรากฏอยู่แล้วตามธรรมชาติ เครื่องมือที่ใช้สืบค้น คือ คน วิธีการหาข้อมูลใช้วิธีการเชิงคุณภาพ สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (inductive analysis) คือ วิเคราะห์จากข้อมูลส่วนย่อย (segments) ก่อนแล้วพิจารณาส่วนย่อยที่คล้าย ๆ กัน หรือประเภทเดียวกันมารวมกันจัดเป็นประเด็นรวม (topics) และหลายประเด็นรวมกันเป็นกลุ่ม (categories) และหลาย ๆ กลุ่มจัดเป็นแบบแผน (pattern) (พรชูลี อาชวอรุง, 2546 ก)

ดังนั้น คุณลักษณะของการวิจัยเชิงธรรมชาติ ได้แก่ สิ่งที่ปรากฏอยู่แล้วตามธรรมชาติ เครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล คือ คน การอาศัยความรู้ที่มีอยู่แล้วในตัวผู้วิจัย ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ และการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อต้องการกลุ่มที่ลึกเฉพาะเรื่องที่ต้องการศึกษา ซึ่งมีผู้รู้อยู่จำกัด การรวบรวมข้อมูลใช้หลาย ๆ วิธีเช่น สอบถาม สัมภาษณ์ สังเกต วิเคราะห์เอกสาร เป็นต้น

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ หมายถึง การแสวงหาความรู้โดยการพิจารณาปรากฏการณ์สังคม จากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงในทุกมิติ (สุภางค์ จันทวนิช, 2545)

ลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพมีสาระสำคัญ ดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน, 2539)

1. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) เพียงแต่มีโครงการของคำถามสำหรับเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ทำให้ได้ข้อมูลที่ลึก โดยผู้สัมภาษณ์มีหัวข้อหรือประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้า แต่ไม่กำหนดคำตอบซึ่งนิยมใช้เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์มีจำนวนไม่มากนัก และผู้วิจัยต้องการเสาะแสวงหาประเด็นมโนทัศน์หรือเพื่อชี้แนวทางในการกำหนดสมมติฐานการวิจัย และใช้เพื่อการอภิปรายผลการวิจัยให้กว้างขวางและลึกซึ้ง

2. การอภิปรายกลุ่มเฉพาะ (focus group discussion) หรือการระดมความคิด ได้แก่ การนำผู้ให้ข้อมูลมารวมกัน เป็นกลุ่ม ๆ เล็ก ๆ แล้วถามคำตอบเพื่อให้กลุ่มให้ข้อมูลการอภิปราย

3. การสังเกตพฤติกรรมหรือวิธีการปฏิบัติการ เป็นวิธีเก็บข้อมูลเพื่อการแสวงหาข้อมูลจากกลุ่มเล็ก เทคนิคนี้ต้องใช้ผู้ที่ชำนาญในการสังเกตการวิเคราะห์ และความอดทนในการสังเกตที่ใช้เวลา

4. การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ร่วมกับวิธีรวบรวมข้อมูลแบบอื่น โดยเฉพาะ ในการอ่านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ผลจากการอ่านจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถออกแบบการวิจัยได้เหมาะสม เลือกเทคนิค วิเคราะห์ เขียนรายงานและอภิปรายผลได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง

การวิจัยเชิงคุณภาพ ไม่จำเป็นต้องใช้สาระสำคัญของทั้ง 4 ประการ จะเลือกอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกสาระสำคัญของการวิจัยคุณภาพ (qualitative) จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร (content analysis)

5.3 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สาระ

การวิเคราะห์สาระ คือ เทคนิคการวิจัยเพื่อการสกัดประเด็นและสาระที่ต้องการอย่างมีระบบและเป็นปรนัย โดยการบ่งชี้ลักษณะบางประการในข้อความ (เช่น บทสัมภาษณ์ ประโยคต่าง ๆ ในเอกสาร เป็นต้น) ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ความคิด คำนิยาม ทศนคติที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาจัดประเภทนับความถี่ปรากฏ เพื่อยืนยันลักษณะเชิงประจักษ์ (empirical) ดังนั้น การวิเคราะห์สาระจึงต้องพิจารณาบริบทของข้อมูลเสมอ (Stone et al, 1966)

พรชูลี อาชาวอรุณ (2547) สรุปว่า การวิเคราะห์สาระ คือ เทคนิคการวิจัยซึ่งใช้เป็นกลไกในการสกัดประเด็นของสาระออกมาจากบริบทอย่างมีความตรงและทำซ้ำได้ เป็นกลไกวิธีการสืบค้นให้ได้ความหมายจากสัญลักษณ์ (symbolic meaning) จากข้อความ

กรอบในการวิเคราะห์สาระ มี 6 ประการ ได้แก่ ข้อมูลตามที่ถูกวิเคราะห์ที่ได้รับ (data) บริบทของข้อมูล (context) ความรู้ของผู้วิเคราะห์ ทำให้จำแนกประเด็นอย่างไร (analyst's knowledge) เป้าหมายของการวิเคราะห์สาระ (target) การสกัดเป็นทักษะทางปัญญา (inference) และความตรงเป็นเกณฑ์สำคัญที่สุด (validity) ขั้นตอนในการวิเคราะห์สาระ มี 4 ขั้นตอน (พรชูลี อาชาวอรุณ, 2547) ดังนี้

1. จัดกระทำกับข้อมูล (data making) ได้แก่ จัดทำหน่วยวิเคราะห์ (unitization) การกำหนดตัวอย่าง (sampling) และการบันทึก (recording)

2. การลดทอนข้อมูล (data reduction) เป็นการเลือก การทำให้ชัดเจน การปรับให้เข้าใจง่าย การจับสาระสำคัญและปรับเปลี่ยนข้อมูล ในลักษณะการบันทึกได้อย่างชัดเจน ใช้วิธีการจับสาระสำคัญของข้อมูล แล้วนำมาคัดเลือกและปรับเขียนรายงานให้ง่าย ต่อการเข้าใจโดยไม่ลอกเอกสารมาทั้งหมด

3. การสกัด (inference) คือ การที่ต้องแยกให้ออกอะไรเป็นจริงที่ปรากฏต้องใช้ วิจารณ์ญาณ พิจารณาบริบทที่วิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ (analysis) เพื่อนำไปสู่กระบวนการที่จะก่อให้เกิดความตรง การตรวจสอบและสอดคล้องของการวิเคราะห์สาระ

การวิเคราะห์สาระมีความเที่ยง 3 ประเภทคือ ความมั่นคง ไม่แปรปรวน (stability) การทำซ้ำได้ข้อสรุปเดียวกัน (reproductivity) และความแม่นยำ (accuracy)

5.4 หลักการเขียนภาพเดนโดแกรม

การเขียนภาพเดนโดแกรม (dendrogram) เป็นการเสนอข้อมูลวิเคราะห์สาระประเภทหนึ่ง ตามทฤษฎีของคริปเพนดอร์ฟ (Krippendorff, 1986) ซึ่งข้อมูลที่เสนอเป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปสาระต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์สาระของแต่ละเรื่อง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในประเด็นนั้นประกอบด้วยประเด็นย่อย ๆ อะไรบ้าง ทำการลดทอนข้อมูลเรื่อย ๆ เพื่อให้ได้ประเด็นหลักที่แท้จริงของแต่ละเรื่องซึ่งอาจจะเป็นสาระ วิธีการผลกระทบ การปฏิสัมพันธ์ ฯลฯ ดังนั้น การเขียนภาพเดนโดแกรมจึงเป็นวิธีที่สามารถแสดงให้เห็นประเด็นหลักและประเด็นรองย่อย ๆ ของเรื่องที่อยู่ในกลุ่มเรื่องเดียวกัน

ขั้นตอนในการเขียนภาพเดนโดแกรม มีดังนี้

1. อ่านและสรุปเอกสารในเรื่องที่ศึกษาโดยใช้เทคนิควิเคราะห์สาระ (content analysis) เพื่อประมวลสรุปสาระที่สำคัญของเรื่อง แล้วเขียนสรุปสาระสำคัญให้ได้ประเด็นหลักและประเด็นรองย่อย ๆ ลงในแผ่นแบบสรุปการวิเคราะห์สาระ ทั้งนี้ใช้แผ่นแบบสรุปการวิเคราะห์สาระ 1 แผ่น ต่อ 1 รายการอ้างอิง

2. นำแผ่นแบบสรุปการวิเคราะห์สาระมาแยกแยะและจัดกลุ่มเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันในแต่ละกลุ่มเรื่องนั้น อ่านวิเคราะห์อีกครั้งเพื่อให้ได้ประเด็นหลักและประเด็นรองย่อย ๆ ออกมาโดยการขีดเส้นใต้คำเหล่านั้น แล้วนำคำเหล่านั้นมาเขียนภาพเดนโดแกรมแต่ละเรื่องแต่ละแผ่นเป็นจำนวนมาก

3. นำภาพเดนโดแกรมแต่ละเรื่อง แต่ละแผ่นนั้นมาวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ของสาระ หลังจากนั้นจึงจัดเป็นประเด็นหลักและประเด็นย่อย

4. รวบรวมและจัดกลุ่มสาระที่เป็นเรื่องเดียวกัน แล้วทำการลดทอนข้อมูลและสรุปให้ได้ประเด็นหลักที่เป็นแก่นแท้ของแต่ละเรื่องที่ศึกษา

5.5 หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis)

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการลดปริมาณข้อมูลให้น้อยลงเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ และทำให้ทราบถึงโครงสร้างและแบบแผน กล่าวคือ เมื่อ ผู้วิจัยมีจำนวนตัวแปรหลายตัว และมีความไม่สะดวกในการที่จะใช้ตัวแปรจำนวนมากดังกล่าว เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบจะลดจำนวนตัวแปรให้เหลือน้อยลง และสามารถเลือกเอาเฉพาะบางตัวแปรไปอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ โดยอาศัยโครงสร้างและแบบแผนของความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในข้อมูลหรือระหว่างตัวแปรซึ่งทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

แนวคิดพื้นฐานและเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ว่า การวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ นักวิจัยต้องการศึกษาคุณลักษณะภายในตัวบุคคลที่เป็นตัวแปรแฝง ซึ่งไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงและต้องศึกษาคุณลักษณะดังกล่าวนี้จากพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลโดยการวัดหรือการสังเกตพฤติกรรมเหล่านั้นแทนคุณลักษณะที่ต้องการศึกษา ในทางปฏิบัติ นักวิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลได้เป็นตัวแปรสังเกตได้หลายตัว และใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้องค์ประกอบอันเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่นักวิจัยต้องการศึกษา กล่าวโดยสรุปคือ การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ช่วยให้นักวิจัยสร้างองค์ประกอบจากหลายๆ ตัวแปร โดยรวมกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นองค์ประกอบเดียวกัน และแต่ละองค์ประกอบคือ ตัวแปรแฝง อันเป็นคุณลักษณะที่นักวิจัยต้องการศึกษา โดยที่ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องมี 5 หน่วยต่อ 1 ตัวแปร หรือขนาดกลุ่มตัวอย่างรวมอย่างน้อย 100 คน

อุทุมพร จามรมาน (2539) กล่าวว่า เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญมี 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสกัดองค์ประกอบ (factor extraction) เป็นวิธีที่อาศัยหลักความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรที่ใช้เป็นข้อมูลองค์ประกอบหลักของตัวแปร คือ การผสมเชิงเส้นของตัวแปรที่อธิบายการผันแปรของข้อมูลได้มากที่สุด จากนั้น หากการผสมที่สองที่สามารถอธิบายการผันแปรได้มากที่สุดเป็นอันดับที่สอง โดยที่ไม่สัมพันธ์กับการผสมแรก ทำเช่นนี้เรื่อยไป การสกัดองค์ประกอบ มักจะพยายามที่จะให้ได้ความแปรปรวนมากที่สุดสำหรับองค์ประกอบแต่ละตัว หลังจากที่ได้สกัดองค์ประกอบร่วมของตัวแปรต่างๆ ได้แล้ว จะทราบว่า ตัวแปรใดมีองค์ประกอบร่วมกับตัวแปรใด โดยดูจากเมตริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแต่ละตัวกับตัวแปรต่างๆ เหล่านี้ วัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งของการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ การหาองค์ประกอบที่มีความหมาย ซึ่งองค์ประกอบที่ได้จะมีความหมายที่ชัดเจนก็ต่อเมื่อ ประกอบด้วยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด และมีน้ำหนักมากต่อองค์ประกอบหนึ่งเป็นพิเศษ เทคนิคการสกัดองค์ประกอบที่เป็นสาระสำคัญด้วยวิธีการทางสถิติซึ่งมีวิธีสำคัญๆ ที่นิยมทำกัน 7 วิธีคือ 1) วิธีองค์ประกอบสำคัญ 2) วิธีแกนหลัก 3) วิธีความเป็นไปได้้น้อยที่สุด 4) วิธีกำลังสองน้อยที่สุดไม่ปรับน้ำหนัก 5) วิธีกำลังสองน้อยที่สุดทั่วไป 6) วิธีอัลฟา และ 7) วิธีภาพพจน์หรือวิธีเงา

2. การหมุนแกนองค์ประกอบ (factor rotation) หลังจากสกัดตัวแปร มักพบว่า องค์ประกอบตัวแรกที่ได้จะอธิบายความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรได้มากกว่าองค์ประกอบตัวต่อมาตามลำดับ องค์ประกอบที่สองจะอธิบายความแปรปรวนที่เหลือจากการอธิบายด้วยองค์ประกอบ 2 ตัวแรก เช่นนี้เรื่อยไป จากผลการสกัดองค์ประกอบในบางครั้ง พบความสลับซับซ้อนขององค์ประกอบ ในกรณีที่องค์ประกอบตัวหนึ่งมีน้ำหนักบนองค์ประกอบ 1 ตัว ยังมีความสลับซับซ้อนขององค์ประกอบมากเท่าใด ความยุ่งยากในการแปลความหมายขององค์ประกอบและตัวแปรก็มีมากเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องลดความ

สลับซับซ้อนของตัวแปรให้ต่ำลง เพื่อตัวแปรแต่ละตัวจะได้มีน้ำหนักบนองค์ประกอบเพียงตัวเดียว ซึ่งการลดความซับซ้อนของตัวแปรลง ทำได้โดยการหมุนแกน เทคนิคการลดความซับซ้อนของตัวแปรให้ต่ำลง เพื่อที่ตัวแปรแต่ละตัวจะได้มีน้ำหนักบนองค์ประกอบเพียงตัวเดียว ทำโดยการหมุนแกน สำหรับการวิจัยนี้ ใช้การหมุนแกนแบบ varimax

การหมุนแกนแบบแวร์ริแมกซ์ เป็นวิธีการหมุนแกนโดยให้กำลังสองของน้ำหนักองค์ประกอบแต่ละสมรภ์ (column) ในเมตริกชองค์ประกอบมีค่าสูงสุด วิธีนี้ได้องค์ประกอบที่มีค่าง่าย และได้องค์ประกอบเฉพาะ ซึ่งทำให้การแปรความหมายขององค์ประกอบสะดวกขึ้น

สรุประเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงบรรยาย โดยใช้การวิเคราะห์สาระเพื่อให้ได้ประเด็นด้านการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ และการรับรองวิทยฐานะในประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยแสดงเป็นแผนภาพเดนไดรแกรม ใช้สถิติ (t-test) ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันด้านการจัดการปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และความเหมาะสมของเกณฑ์ด้านปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน โครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อให้ได้รายการที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชเนศ จิตสุทธิภากร (2547) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า องค์ประกอบ โปรแกรมนานาชาติสู่ความเป็นสากล ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ กิจกรรมนานาชาติ ทรัพยากรการสนับสนุนในการเรียนค้นคว้าหาข้อมูล การบริหารจัดการ และหลักสูตรนานาชาติ และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการ โปรแกรมนานาชาติ ประกอบด้วย 13 ปัจจัย คือ วิสัยทัศน์ ภาวะความเป็นผู้นำ ความคล่องตัวในการบริหาร คุณภาพอาจารย์ หลักสูตรทันสมัย เว็บไซต์ทันสมัย การสื่อสารดี การประชาสัมพันธ์เชิงรุก ใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากภายนอก ความมีชื่อเสียงของสถาบัน ความสนใจร่วมกัน และการบอกต่อของศิษย์เก่า

พงศ์ธร โพธิ์พลศักดิ์ (2546) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดความรู้ในชนบทของครูภูมิปัญญาไทยด้านการเกษตรกรรม พบว่า ครูภูมิปัญญาไทยเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ทางการเกษตรระดับสูง เคยประสบปัญหาต่างๆ อย่างรุนแรง แต่ด้วยอุตสาหกรรม อีกรทั้งเป็นนักคิดและนักปฏิบัติจึงสามารถสร้างรายได้อย่างมั่นคง และได้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชนเป็นจำนวนมาก โดยองค์ความรู้ที่

ถ่ายทอด ได้เน้นการทำการเกษตรกรรมแบบเกษตรกรรมทางเลือก ซึ่งเป็นการทำการเกษตรที่ปฏิเสธการใช้สารเคมี แต่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและใช้วิถีธรรมชาติเป็นหลัก และใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจแบบพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ด้านกระบวนการถ่ายทอดความรู้ในชนบทของครูภูมิปัญญาไทย มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ การประมวลปัญหาและความต้องการของผู้รับการถ่ายทอด การปรับเปลี่ยนวิธีคิด การพัฒนาโครงการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรกรรม การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ การฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงาน และการประเมินผลนำไปปฏิบัติ โดยครูภูมิปัญญาไทยแต่ละท่านมีกลวิธีในการถ่ายทอดความรู้ที่แตกต่างกัน อาทิ การฝึกอบรมระยะสั้น การสาธิต การบรรยาย การศึกษาดูงาน การฝึกปฏิบัติ การอภิปรายซักถาม การศึกษาเรียนรู้ตามอัธยาศัย และการใช้อีเล็คทรอนิกส์

จารุวรรณ ประทุมศรี (2546) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาโทบัณฑิต ในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า อาจารย์ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่ง คัดนี้บ่งชี้คุณภาพของอาจารย์ ประกอบด้วย กระบวนการคัดเลือกอาจารย์จะต้องมีเกณฑ์มาตรฐานการคัดเลือก และวิธีการคัดเลือกที่ชัดเจน คุณภาพอาจารย์ มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์อาจารย์บัณฑิตศึกษาของสถาบัน มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาการ จำนวนอาจารย์เพียงพอ มีคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพผู้บริหารและวิชาชีพครู มีกระบวนการพัฒนาอาจารย์ และมีระบบประกันความน่าเชื่อถือของการประเมินผลการสอนและการประเมินผลงานวิชาการ

สุภารัตน์ ชาญเลข (2545) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันราชภัฏกับชุมชนเพื่อพัฒนาด้านวัฒนธรรม พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันราชภัฏกับชุมชนเพื่อพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) การจัดการศึกษาด้านวัฒนธรรม ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร และการปรับกระบวนการเรียนการสอน 2) การจัดกระทำสื่อปฏิสัมพันธ์วัฒนธรรมของชาติ ได้แก่ การรวบรวม การเผยแพร่ การพัฒนา และการให้ความรู้วิธีรวบรวมและพัฒนา และ 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านวัฒนธรรมโดยกระบวนการพลังร่วม ได้แก่ ให้ความรู้วิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรม ฝึกปฏิบัติวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรม แสวงหาความร่วมมือด้านบุคลากร ด้านทรัพยากร ด้านงบประมาณ แสวงหางบประมาณกับองค์กรชุมชน แลกเปลี่ยนความรับผิดชอบด้านงบประมาณ ทรัพยากร บุคลากร กิจกรรมและการประสานให้เป็นเอกภาพ

ลลิตา จันทร์แก้ง (2543) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการประกันคุณภาพของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ตามแนวทบทวมหาวิทยาลัย ซึ่งได้ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 101 ตัว พบว่า ตัวบ่งชี้ด้านการเรียนการสอนมีจำนวนมากที่สุด คือ 23 ตัว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญมากกว่าอีก 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารและจัดการ (19 ตัวบ่งชี้) ด้านการวิจัย (10 ตัวบ่งชี้) ด้านปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และการดำเนินงาน (10 ตัวบ่งชี้) ด้านคุณภาพการอุดมศึกษา (9 ตัวบ่งชี้) ด้านระบบและกลไกคุณภาพ (9 ตัวบ่งชี้) ด้านกิจกรรมพัฒนานิสิตนักศึกษา (9 ตัวบ่งชี้) ด้านการเงินและงบประมาณ (8 ตัวบ่งชี้) ด้านการบริการสังคม (7 ตัวบ่งชี้) และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (6 ตัวบ่งชี้)

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาบันอุดมศึกษาที่ประสบความสำเร็จต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ ผู้สอน ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญต่อผู้สอนที่มีคุณภาพ เพื่อจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ตรง เป็นนักคิดและนักปฏิบัติ และได้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชน โดยองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดค้ำถึงสิ่งแวดล้อม ใช้วิถีธรรมชาติเป็นหลัก และใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจแบบพอเพียง ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยใช้กระบวนการถ่ายทอดความรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ การประมวลปัญหาและความต้องการของผู้รับการถ่ายทอด การปรับเปลี่ยนวิธีคิด การพัฒนาโครงการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรกรรม การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ การฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงาน และการประเมินผลนำไปปฏิบัติ โดยมีกลวิธีในการถ่ายทอดความรู้ อาทิ การฝึกอบรมระยะสั้น การสาธิต การบรรยาย การศึกษาดูงาน การฝึกปฏิบัติ การอภิปรายซักถาม การศึกษาเรียนรู้ตามอัธยาศัย และการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงสามารถใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนได้ แม้ว่าปราชญ์เหล่านั้นอาจขาดคุณสมบัติด้านวุฒิทางการศึกษา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เป็นการวิจัยที่บูรณาการแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ พัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มข้อมูลจากเอกสาร จำนวน 147 รายการ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม (ดูภาคผนวก ง) ดังนี้

ก. เอกสารที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน และการเรียนการสอนเฉพาะทาง เป็นต้น

ข. เอกสารที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์การรับรองวิทยฐานะ มีดังนี้

1) เอกสารด้านการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ ได้แก่

- คณะกรรมการวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือ (Northwest Commission on Colleges and Universities, 2003) และสมาคมภูมิภาคตอนกลางส่วนเหนือ (North Central Association, 2005) ของประเทศสหรัฐอเมริกา

- สภาการรับรองวิทยฐานะแห่งอังกฤษ (British Accreditation Council, 2006)

- Hochschulrahmengesetz (2005) ของเยอรมัน

- เครือข่ายยุโรปเพื่อการประกันคุณภาพศึกษาระดับอุดมศึกษา (European Network for Quality Assurance in Higher Education, 2005)

- สภาที่ปรึกษารัฐมนตรีด้านการศึกษา การจ้างงาน การฝึกอบรม และกิจการเยาวชน (Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs, 2006) ของออสเตรเลีย

- คณะกรรมการการรับรองวิทยฐานะมหาวิทยาลัยญี่ปุ่น (Japan University Accreditation Association , 2004)

2) เอกสารด้านการรับรองวิทยฐานะในประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) ได้แก่

- กฎกระทรวงว่าด้วยการขอให้รับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551

- ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551

ค. เอกสารด้านการรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่

- เกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

- เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)

- เกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549)

- การแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (2550) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (2550) และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550)

- ระเบียบการโครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์โดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2550; มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2550)

- เกณฑ์อาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ (Chickering, A.W. and Gamzon, Z.F., 1991)

- เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2548

1.2 กลุ่มข้อมูลจากบุคคลที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

ก. ประชากรที่ใช้ในการสอบถาม จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย คือ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 – 4 จำนวน 190 คน ตามการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544; 2545) และสำนักงานสภาการศึกษา (2546; 2547) จำแนกออกเป็น 9 สาขา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม สาขาการแพทย์แผนไทย สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน สาขาศิลปกรรม สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาโภชนาการ และสาขาปรัชญา ศาสนาและประเพณี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550) ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรปราชญ์ภูมิปัญญาไทย จำแนกเป็น 9 สาขาใน 4 ภูมิภาค

ลำดับ ที่	สาขา	จำนวน ประชากร	ภาคกลางและ ตะวันออก	ภาค เหนือ	ภาค อีสาน	ภาคใต้
1	เกษตรกรรม	29	11	2	12	4
2	การแพทย์แผนไทย	19	3	6	5	5
3	อุตสาหกรรมและหัตถกรรม	14	2	5	3	4
4	การจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	20	8	4	4	4
5	กองทุนและธุรกิจชุมชน	16	4	2	2	8
6	สาขาศิลปกรรม	52	14	13	16	9
7	สาขาภาษาและวรรณกรรม	19	3	10	6	0
8	สาขาโภชนาการ	3	2	0	0	1
9	สาขาปรัชญา ศาสนาและ ประเพณี	18	3	4	10	1
	รวม	190	50	46	58	36

แหล่งที่มาของข้อมูล : สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ (2550)

2) รองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวนรวม 110 แห่ง โดยจำแนกมหาวิทยาลัยเป็น 4 ประเภท ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 29 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 32 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง

ข. ประชากรที่ใช้ในการตรวจสอบระบบรับรองวิทยฐานะภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้วยวิธีการประเมินตามกระบวนการอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมตรวจสอบระบบมีเกณฑ์คุณสมบัติ ดังนี้

1) รองอธิการบดี ผู้รับผิดชอบงานการประกันคุณภาพการศึกษา/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ จำนวน 3 คน

- 2) นักวิชาการด้านมาตรฐานการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 3 คน
- 3) นักวิชาการอุดมศึกษาที่มีความรู้และผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร มาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน
- 4) นักวิชาการอุดมศึกษาที่มีความรู้และผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการประเมินสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 3 คน
- 5) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ร่วมงานกับมหาวิทยาลัยด้านการสอน มาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

ค. ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยหรือครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 – 4 จำนวน 24 คน ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา แต่มีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษามา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544; 2545; สำนักงานสภาการศึกษา, 2546; 2546)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวนรวม 110 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความแม่นยำร้อยละ 95 ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 88 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดกลุ่มมหาวิทยาลัย โดยแบ่งกลุ่มตามประเภทของมหาวิทยาลัย ได้ 4 ประเภท ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 29 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 32 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง จำนวนรวม 110 แห่ง

ขั้นที่ 2 จัดกลุ่มมหาวิทยาลัยตามภูมิภาค ได้ 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลางและตะวันออก ภาคอีสาน และภาคใต้ (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550) ดูตารางที่ 3.2

ขั้นที่ 3 เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัยทุกประเภทในแต่ละภูมิภาค โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เพื่อให้ได้สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด คือมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 24 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 82.75 มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 26 แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 81.25 มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 32 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 80 อย่างไรก็ตาม สุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 6 แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 66.67 รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 88 แห่ง ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของ Krejcie and Morgan (1970) ดูตารางที่ 3.3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. **แบบวิเคราะห์สาระ** แบบวิเคราะห์สาระตามกรอบแนวคิด ในประเด็นหลัก 2 ประเด็น ดังนี้

1.1 การศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ใน 4 ประเด็น ดังนี้

ก. แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ข. การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในประเด็นภารกิจอุดมศึกษา ยุทธศาสตร์การจัดการบุคลากร และการจัดการด้านการจ้าง/เชิญมาสอน และการตอบแทน

ค. การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ในประเด็นคุณสมบัติ และภาระงาน

ง. การเรียนการสอนเฉพาะทาง ในประเด็นเกณฑ์ และกระบวนการในการพิจารณาแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

1.2 การศึกษาและวิเคราะห์การรับรองวิทยฐานะ ใน 3 ประเด็น ดังนี้

ก. การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ ในประเด็นเกณฑ์มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา และการบริหารจัดการผู้สอน เกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะ และ โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะ

ข. การรับรองวิทยฐานะในประเทศ ในประเด็น โครงสร้าง รูปแบบ วิธีการ และหลักเกณฑ์

ค. การรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานในการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน และ โครงสร้าง หน่วยงานบุคลากรและกระบวนการในการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

2. **แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับ**

อุดมศึกษา เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 2 ชุด เพื่อใช้สอบถามปราชญ์ภูมิปัญญา จำนวน 190 คน และรองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ จำนวน 88 คน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ เช่น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

3. **แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน**

ระดับอุดมศึกษา เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (สุภางศ์ จันทวานิช, 2545) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

จำนวน 1 ชุด เพื่อใช้สอบถามปราชญ์ภูมิปัญญาไทยซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา แต่มีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษามา รุ่นที่ 1 – 4 จำนวน 24 คน

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถามการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา จำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และแบบสอบถามรองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ มีการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย และปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550) แนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541; 2542) เพื่อให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และการจัดการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาในฐานะผู้สอน โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์สาระ และเก็บผลการวิเคราะห์ไว้ในรูปแบบแผนภูมิเดนไดรแกรม

1.2 ศึกษาและวิเคราะห์การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ และการรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์สาระ เก็บผลการวิเคราะห์ไว้ในรูปแบบแผนภูมิเดนไดรแกรม เอกสารที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ในครั้งนี้ มีดังนี้

1.2.1 เอกสารด้านการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ ได้แก่

- คู่มือการรับรองวิทยฐานะ ปี ค.ศ. 2006-2007 (สภาการรับรองวิทยฐานะแห่งอังกฤษ, 2006)
- คู่มือการรับรองวิทยฐานะ (คณะกรรมการวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือ, 2003)
- คู่มือการรับรองวิทยฐานะ (สมาคมภูมิภาคกลางตอนเหนือ, 2005)
- กรอบกฎหมายสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Hochschulrahmengesets, 2005)
- ต้นแบบแห่งชาติสำหรับกระบวนการอนุมัติสถาบันอุดมศึกษา (สภาที่ปรึกษารัฐมนตรีด้านการศึกษา การจ้างงาน การฝึกอบรม และกิจการเยาวชน, 2006)

- มาตรฐานและคู่มือสำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศในยุโรป (เครือข่ายยุโรปเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา,
2005)

- มาตรฐานมหาวิทยาลัยและคำอธิบาย (สมาคมการรับรองวิทยฐานะ
มหาวิทยาลัยญี่ปุ่น, 2004)

1.2.2 เอกสารด้านการรับรองวิทยฐานะในประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษา, 2551) ได้แก่

- กฎกระทรวงว่าด้วยการขอให้รับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน พ.ศ. 2551

- ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุมัติหลักสูตร
และการปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551

1.2.3 เอกสารด้านการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิ
ปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่

- เกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย (สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ, 2542)

- แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา
(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)

- เกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549)

- เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2548

- เกณฑ์อาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ (Chickering, A.W. and Gamzon,
Z.F., 1989)

1.3 นำผลการวิเคราะห์มาใช้เป็นฐานในการสร้างแบบสอบถาม ใช้ในการสอบถาม
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดี เพื่อให้ได้เกณฑ์มาตรฐาน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

ก. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ใน 3 ด้าน
ได้แก่ ด้านคุณสมบัติ ประกอบด้วย ความรู้และทักษะ ความเชี่ยวชาญ ลักษณะส่วนบุคคล ผลงาน และ
ศักยภาพ ด้านบทบาทและหน้าที่ และด้านการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ข. โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์
ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ค. กระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดม
ศึกษา ได้แก่ การจ้าง/เชิญมาสอน การคัดเลือกและแต่งตั้งผู้สอน และการตอบแทน

1.4 แบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ใช้สอบถามประชากรครูภูมิปัญญาไทย จำนวน 190 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542; สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2550) และกลุ่มตัวอย่างรองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ จำนวน 88 คน ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 รายการเกณฑ์มาตรฐานผู้สอน เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะผู้สอน แบบสอบถามเป็นแบบสอบถาม 2 มิติ คือ มิติด้านสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันและมิติด้านความเหมาะสมในสาระและวิธีการการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และเป็นแบบสอบถามแบบเศษส่วน 5 ระดับ

4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	ไม่มีความเหมาะสม
0	หมายถึง	ไม่สามารถตอบได้/ไม่มีข้อมูล/ไม่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ แบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด รายละเอียดของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ประกอบด้วย ข้อคำถามซึ่งได้จำแนกให้ครอบคลุมตามประเด็น ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 คำถามแสดงระดับความคิดเห็นของผู้ตอบใน 2 มิติ คือ มิติความเหมาะสมในสาระและวิธีการรับรองวิทยฐานะผู้สอนในมหาวิทยาลัย และมิติสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน โดยสอบถามให้ครอบคลุมตามเกณฑ์มาตรฐาน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

ก. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณสมบัติ ประกอบด้วย ความรู้และทักษะ ความเชี่ยวชาญ ลักษณะส่วนบุคคล ผลงาน และศักยภาพ ด้านบทบาทและหน้าที่ และด้านการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ข. โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ค. กระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ การจ้าง/เชิญมาสอน การคัดเลือกและแต่งตั้งผู้สอน และการตอบแทน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

2. แบบสัมภาษณ์การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 ชุด ใช้การสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา แต่มีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษามา รุ่นที่ 1 – 4 จำนวน 24 คน เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2545) ในประเด็นภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการรับรองวิทยฐานะให้เป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา จำนวน 2 ชุด และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด มีการดำเนินการตรวจสอบตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ก. สร้างแบบประเมินความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด

ข. นำแบบสอบถามทั้งหมดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการวิจัยและภูมิปัญญาไทยในสถาบันอุดมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 4 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร เป็นรายชื่อ โดยลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

ให้ค่า	+1	เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
	0	เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
	-1	เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่ตรงกับเนื้อหา

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน (ดูภาคผนวก ค) ประกอบด้วย

1. นักวิชาการอุดมศึกษาที่ปฏิบัติงานในศาสตร์อุดมศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี

จำนวน 1 คน

2. นักวิชาการที่มีความรู้และผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย จำนวน 2 คน

3. นักวิชาการที่มีความรู้ด้านวิจัย จำนวน 1 คน

ค. นำคะแนนที่ได้แต่ละข้อ ไปหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Index Of Congruence)

ง. ปรับปรุงข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาที่ต่ำกว่า 0.5

2. แบบสัมภาษณ์การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสัมภาษณ์กับอาจารย์ที่ปรึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และจากแบบสอบถาม โดยดำเนินการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

เก็บข้อมูลจากเอกสาร 2 กลุ่ม ได้แก่

ก. ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาภูมิปัญญาไทย การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปรัชญาภูมิปัญญาไทย ปรัชญาภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน และการเรียนการสอนเฉพาะทาง

ข. ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ และการรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร มีดังนี้

1) เก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ กระจาย เช่น หนังสือตำรา วารสาร รายงานการวิจัย เอกสารการประชุมสัมมนา และจากเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสามารถสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตผ่านทางเว็บไซต์ต่างๆ เช่น onec.go.th, nesac.go.th, firstsearch.org, google.com และเว็บไซต์อื่นๆ

2) วิเคราะห์แนวคิดแต่ละเรื่อง และจัดเก็บผลการวิเคราะห์ที่เป็นหมวดหมู่

3) นำผลการวิเคราะห์ทั้งหมดมารวมกัน จัดหมวดหมู่ใหม่ และบันทึกไว้ในรูปแผนภูมิเดรน

โปรแกรม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ปรัชญาภูมิปัญญาไทย จำนวน 190 คน และรองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ จำนวน 88 คน มีขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอจดหมายจากรองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงครุภูมิปัญญาไทย และรองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ เพื่อขออนุญาตสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยดำเนินการติดตามเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จนได้ครบตามจำนวนรวมทั้งสิ้น 278 ชุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1) ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ และจัดส่งเอกสารฉบับย่อเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปรัชญาภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาให้แก่ปรัชญาภูมิปัญญาไทยซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา แต่มีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษามา รุ่นที่ 1 – 4 จำนวน 24 คน เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้มีเวลาศึกษาก่อนการให้สัมภาษณ์

- 2) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง จนได้ครบตามจำนวนรวมทั้งสิ้น 24 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

ก. ผู้วิจัยหากลุ่มคำที่มีความสำคัญในเอกสารแต่ละชิ้น สกัดกลุ่มคำออกเป็นประเด็นหลักและประเด็นรอง โดยจำแนกออกเป็นหลายๆ ประเด็น จำแนก จัดกลุ่ม และจัดเรียงลำดับประเด็น ทำการลดทอนข้อมูล พิจารณาความสัมพันธ์ของประเด็นแล้วนำมาร้อยเชื่อมโยงกัน ให้เห็นถึงประเด็นหลัก ประเด็นรอง และหน่วยวิเคราะห์ข้อมูลเรียงลำดับกันเป็นชั้นๆ อย่างชัดเจน (อุทุมพร จามรมาน, 2531; พรชูลี อาชวอรุ่ง, 2547)

ข. ผู้วิจัยนำเอกสารแต่ละชุด มาพิจารณาหาความสัมพันธ์ มาเชื่อมโยงกัน โดยการจัดกลุ่มจัดลำดับ ลดทอน เรียงลำดับกันเป็นชั้นที่ขยายออกไป ในขั้นตอนนี้จะได้ภาพแผนโครงข่ายที่ครอบคลุมสาระ และมีความชัดเจน ดำเนินการเช่นนี้จนครบถ้วนเอกสารที่ศึกษาทั้งหมด จนได้แผนโครงข่ายที่สมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยรายการต่างๆ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะผู้สอน

ในการนำเสนอรายการและประเด็นต่างๆ และผลของการวิเคราะห์ ซึ่งนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิแผนโครงข่ายนั้น ผู้วิจัยคำนึงถึงความสอดคล้องและความตรงของข้อมูลเป็นประเด็นสำคัญ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

2.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการคำนวณสถิติ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หน่วยวิเคราะห์โดยหาความถี่ของคำตอบจากเครื่องมือที่ใช้ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแสดงจำนวนและร้อยละ

ตอนที่ 2 รายการเกณฑ์มาตรฐานผู้สอน เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะผู้สอน โดยแสดงสถิติดังต่อไปนี้

- 1) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยทำสถิติบรรยาย
- 2) การจัดอันดับตามคะแนนเฉลี่ย
- 3) เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในปัจจุบัน และความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทย

ฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยใช้สถิติค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบว่าสภาพปัจจุบันและความเหมาะสมมีความแตกต่างกันหรือไม่

4) เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จำแนกตามสถานภาพผู้ตอบ 2 กลุ่ม ได้แก่ ครูภูมิปัญญาไทย และรองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ โดยใช้สถิติค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ 2 กลุ่มว่าเท่ากันทางสถิติหรือไม่

5) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ ส่วนการหมุนแกนนั้นใช้การหมุนแกนแบบอิสระ (orthogonal) ด้วยวิธีเวริแมกซ์ (varimax rotation) เนื่องจากการวิเคราะห์องค์ประกอบมีลักษณะเด่น 2 ประการคือ เป็นการลดทอนข้อมูลให้น้อยลง และเป็นการจัดกลุ่มองค์ประกอบ ซึ่งจะทำได้ตัวแปรและการจัดกลุ่มของเกณฑ์มาตรฐานผู้สอน เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะผู้สอน

2.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์สาระสำหรับข้อมูลที่เป็นข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ ที่ได้จากตอนที่ 3 โดยผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) นำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีของมหาวิทยาลัยแต่ละท่าน ไปวิเคราะห์ แยกแยะเนื้อหาสาระเพื่อให้ได้ภาพหรือคุณค่า โดยอาศัยกระบวนการจัดกระทำระบบระเบียบกับสาระ โดยการสกัดสาระที่เกี่ยวข้องจำแนกประเด็นหลัก ประเด็นรอง จัดกลุ่ม ลดทอนข้อมูล เรียงลำดับ เพื่อนำสู่กระบวนการที่ก่อให้เกิดความตรงความสอดคล้องของการวิเคราะห์สาระ (อุทุมพร จามรมาน, 2531; พรชูลี อาชาวอรุณ, 2547) โดยสรุปเป็นประเด็นต่างๆ และจัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

2) นำผลสรุปจากการสอบถามปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีแต่ละท่าน มาเชื่อมโยงและสรุปเป็นภาพรวมของผลการวิเคราะห์การสอบถาม

3) จัดเก็บผลรวมการวิเคราะห์การสอบถามปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีทั้งหมด ไว้ในรูปแบบแผนภูมิเดรนโครแกรม

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาและแปลผลค่าเฉลี่ย

เกณฑ์ที่ใช้กับค่าเฉลี่ยของรายการเกณฑ์มาตรฐานผู้สอน รายการเกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และรายการเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยเกณฑ์การพิจารณา 2 กลุ่ม ดังนี้

1. เกณฑ์การพิจารณาแบบสอบถามแบบเศษส่วน 5 ระดับ (Likert scale)
2. เกณฑ์การพิจารณาแบบสอบถาม 2 มิติ ประกอบด้วยมิติ ดังนี้

- 1) มติสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในปัจจุบัน
- 2) มติความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- 1) นำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยแต่ละท่าน ไปวิเคราะห์แยกแยะเนื้อหาสาระเพื่อให้ได้ภาพหรือคุณค่า โดยอาศัยกระบวนการจัดกระทำระบบระเบียบกับสาระ โดยสรุปเป็นประเด็นต่างๆ และจัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย
- 2) นำผลสรุปจากการสอบถามปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีแต่ละท่าน มาเชื่อมโยงและสรุปเป็นภาพรวม ในประเด็นภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการรับรองวิทยฐานะให้เป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 8 ขั้นตอนตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร รายงานการวิจัย และเว็บไซต์ต่างๆ ได้แก่ onec.go.th, nesac.go.th, google.com เป็นต้น เอกสารที่ใช้คือ แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน และการเรียนการสอนเฉพาะทาง (คูภาคผนวก ง)

ในการวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์สาระ ดังนี้

- ก. ผู้วิจัยหากลุ่มคำที่มีคำสำคัญในเอกสารแต่ละชิ้น สกัดกลุ่มคำออกเป็นประเด็นหลัก ประเด็นรอง จำแนก จัดกลุ่ม จัดเรียง

ข. ผู้วิจัยพิจารณาหาความสัมพันธ์ เชื่อมโยง จัดกลุ่ม จัดลำดับ เป็นแผนภูมิเดนไดรแกรมที่ครอบคลุมสาระและมีความชัดเจน เช่น การเชื่อมโยงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) กับแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541; 2542)

ผลที่ได้รับจากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย และปรัชญาภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ทำให้ได้ประเด็นสำคัญ ดังนี้

- ก. แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาภูมิปัญญาไทย
- ข. การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปรัชญาภูมิปัญญาไทย ในประเด็นภารกิจอุดมศึกษา ยุทธศาสตร์การจัดการบุคลากร และการจัดการด้านการจ้าง/เชิญมาสอน และการตอบแทน
- ค. ปรัชญาภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ในประเด็นคุณสมบัติ และภาระงาน
- ง. การเรียนการสอนเฉพาะทาง ในประเด็นเกณฑ์ และกระบวนการในการพิจารณาแต่งตั้ง ปรัชญาภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์การรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศและในประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร รายงานการวิจัย และเว็บไซต์ต่างๆ ได้แก่ onec.go.th, mua.go.th, firstsearch.org และ google.com เป็นต้น เอกสารที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) เอกสารด้านรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ ได้แก่
 - คณะกรรมการวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือ (Northwest Commission on Colleges and Universities, 2003) และสมาคมภูมิภาคตอนกลางส่วนเหนือ (North Central Association, 2005) ของประเทศสหรัฐอเมริกา
 - สภาการรับรองวิทยฐานะแห่งอังกฤษ (The British Accreditation Council, 2006)
 - กรอบกฎหมายสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Hochschulrahmengesetz, 2005) ของเยอรมัน
 - เครือข่ายยุโรปเพื่อการประกันคุณภาพศึกษาระดับอุดมศึกษา (European Network for Quality Assurance in Higher Education, 2005)
 - สภาที่ปรึกษารัฐมนตรีด้านการศึกษา การจ้างงาน การฝึกอบรม และกิจการเยาวชน (Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs, 2006) ของออสเตรเลีย

- คณะกรรมการการรับรองวิทยฐานะมหาวิทยาลัยญี่ปุ่น (Japan University Accreditation Association , 2004)

2) เอกสารด้านการรับรองวิทยฐานะในประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) ได้แก่

- กฎกระทรวงว่าด้วยการขอให้รับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551

- ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551

3) เอกสารด้านการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่

- เกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

- แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)

- เกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549)

- เกณฑ์อาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ
การวิเคราะห์สาระมีขั้นตอน ดังนี้

ก. ผู้วิจัยหากลุ่มคำที่มีคำสำคัญในเอกสารแต่ละชิ้น สกัดกลุ่มคำออกเป็นประเด็นหลัก ประเด็นรอง และตัวบ่งชี้ จำแนก จัดกลุ่ม จัดเรียง แล้วบันทึกไว้ในโปรแกรม Microsoft Access 2007 เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลหลัก ทำให้เพิ่มความสะดวกในการคัดกรองข้อมูลเฉพาะด้านตามที่ต้องการ ผู้วิจัยสามารถกำหนดให้คัดกรองและแสดงข้อมูลเฉพาะด้านทั้งในส่วนประเด็นหลัก ประเด็นรอง ตัวบ่งชี้ และอื่นๆ ตามที่ต้องการได้ในระยะเวลารวดเร็ว

ตัวอย่างการใช้โปรแกรมฐานข้อมูล

รายการการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ						
สาระเนื้อหา	ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ตัวบ่งชี้	ผู้แต่ง	ปีที่แต่ง	ชื่อหนังสือ
สถาบันควรมีความมั่นใจว่ากระบวนการคัดเลือกและแต่งตั้งบุคลากรครอบคลุมวิธีการที่ชัดเจนว่าบุคลากรใหม่มีสมรรถนะด้านที่จำเป็นในระดับต่ำสุดเป็นอย่างน้อย	เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน	ด้านการจัดการ	สถาบันคัดเลือกบุคลากรใหม่ที่มีสมรรถนะด้านที่จำเป็นในระดับต่ำสุดเป็นอย่างน้อย	ENQA	2005	Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area
สิ่งสำคัญคืออาจารย์ผู้สอนมีความรู้เต็มเปี่ยมและเข้าใจในวิชาที่ตนสอน มีทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการถ่ายทอดความรู้และมีความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพให้กับนิสิตนักศึกษาในเรื่องที่สอน และสามารถประเมินผลสะท้อนกลับด้านการสอนของตน	เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน	ด้านคุณสมบัติ	อาจารย์ผู้สอนมีทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ	ENQA	2005	Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area
มหาวิทยาลัยต้องคัดเลือกอาจารย์ที่มีคุณสมบัติด้านบุคลิก ภาวะผู้นำในฐานะนักการศึกษาและนักวิจัย ผลงานในด้านการศึกษาและวิจัย ความสำเร็จและการเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาการและสังคม (หน้า 9)	เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน	ด้านคุณสมบัติ	อาจารย์มีคุณสมบัติด้านบุคลิก ภาวะผู้นำในฐานะนักการศึกษาและนักวิจัย	JUAA.	2004	University Standard and Explanation
มหาวิทยาลัยต้องคัดเลือกอาจารย์ที่มีคุณสมบัติด้านบุคลิก ภาวะผู้นำในฐานะนักการศึกษาและนักวิจัย ผลงานในด้านการศึกษาและวิจัย ความสำเร็จและการเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาการและสังคม (หน้า 9)	เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน	ด้านคุณสมบัติ	อาจารย์มีผลงานด้านการ ศึกษา และวิจัย มีความ สำเร็จและเกี่ยวข้องกับ สาขา วิชาการและสังคม	JUAA.	2004	University Standard and Explanation

ข. ผู้วิจัยทำการคัดกรองข้อมูล จากนั้นนำประเด็นหลัก ประเด็นรอง และตัวบ่งชี้

ค. ผู้วิจัยนำแผนภูมิเคนโครแกรมมาพิจารณาหาความสัมพันธ์ เชื่อมโยง จัดกลุ่ม จัดลำดับ เป็นแผนภูมิเคนโครแกรมที่ครอบคลุมสาระยิ่งขึ้นและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์สาระทำให้ได้ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ และในประเทศ และการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้ข้อสรุปสาระสำคัญ 3 ประเด็น ดังนี้

ก. การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ ในประเด็นเกณฑ์มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา และการบริหารจัดการผู้สอน เกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะ และ โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะ

ข. การรับรองวิทยฐานะในประเทศ ในประเด็น โครงสร้าง รูปแบบ วิธีการ และหลักเกณฑ์

ค. การรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานในการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน และ โครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากรและกระบวนการในการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

วัตถุประสงค์ที่ 3 พัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถามใช้ผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 และ 2 ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไปนี้

1. ผลจากขั้นตอนที่ 1 ทำให้ได้ 4 ประเด็นสำคัญ ดังนี้
 - ก. แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
 - ข. การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในประเด็นภารกิจอุดมศึกษา ยุทธศาสตร์การจัดการบุคลากร และการจัดการด้านการจ้าง/เชิญมาสอน และการตอบแทน
 - ค. การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ในประเด็นคุณสมบัติ และภาระงาน
 - ง. การเรียนการสอนเฉพาะทาง ในประเด็นเกณฑ์ และกระบวนการในการพิจารณาแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน
 2. ผลจากขั้นตอนที่ 2 การรับรองวิทยฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศและในประเทศ และการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้ข้อสรุปสาระสำคัญ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่
 - ก. การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ ในประเด็นเกณฑ์มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา และการบริหารจัดการผู้สอน เกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะ และโครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะ
 - ข. การรับรองวิทยฐานะในประเทศ ในประเด็น โครงสร้าง รูปแบบ วิธีการ และหลักเกณฑ์
 - ค. การรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานในการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน และโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากรและกระบวนการในการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน
- ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอน (อุทุมพร จามรมาน, 2540) ดังนี้
1. กำหนดประเด็นหลัก ให้ครบถ้วนตามกรอบแนวคิดของการวิจัย เช่น
 - ก. ประเด็นหลักเรื่อง เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน แยกย่อยออกเป็นประเด็นรอง ได้แก่
 - คุณสมบัติ แยกออกเป็นประเด็นย่อย ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ ความรู้และทักษะ ลักษณะส่วนบุคคล ผลงาน และศักยภาพ
 - บทบาทและหน้าที่

- การประเมินผลการสอน

ข. แจกแจงแต่ละประเด็นย่อย เปรียบเทียบผลที่ได้จากการวิเคราะห์สาระการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ และในประเทศ และการรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยการแจงเป็นรายการ แล้วบรรจุไว้ในแบบสอบถาม เช่น

ประเด็นรอง ด้านคุณสมบัติ มีตัวบ่งชี้ที่สกัดได้จากเอกสารต่างๆ อาทิ

1. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีทักษะอาชีพที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมกับหลักสูตร
2. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความเชี่ยวชาญ และสามารถเป็นตัวแทนของแต่ละสาขาหรือหลักสูตรซึ่งสถาบันเปิดสอน
3. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงในสาขาวิชานั้นๆ เป็นที่ยอมรับในระดับหน่วยงานหรือระดับกระทรวงหรือวงการวิชาชีพด้านนั้นๆ
4. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนความรู้

บทบาทและหน้าที่ มีตัวบ่งชี้ที่สกัดได้จากเอกสารต่างๆ เช่น

5. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน
6. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่สาธารณะ
7. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลการเรียนถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
8. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้นำการเรียนรู้อุณหภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษาทุกรูปแบบ เช่น โรงเรียน สถาบันราชภัฏ และมหาวิทยาลัย

การประเมินผลการสอน มีตัวบ่งชี้ที่สกัดได้จากเอกสารต่างๆ เช่น

9. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยผู้สอนสามารถประเมินผลสะท้อนกลับด้านการสอนของตน
10. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีการติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้นๆ

2. กำหนดประเภทของคำถาม ซึ่งได้แก่ ประเภทความรู้ความจริง ประเภทความคิดเห็น และประเภทพฤติกรรม โดยออกแบบแบบสอบถามให้มีลักษณะ 2 มิติ เพื่อให้ได้ทั้งความรู้ความจริง ความคิดเห็น และพฤติกรรม ต่อสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบันและต่อความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา (ดูภาคผนวก ก)

3. กำหนดรูปแบบของคำถาม เป็นแบบประมาณค่าแบบให้ค่า โดยการกำหนดความหมายเป็นค่าตามความมากน้อย จาก 1 – 4 และ 0 คือ ผู้ตอบไม่สามารถตอบได้/ไม่มีข้อมูล/ไม่เกี่ยวข้อง

ความเหมาะสมในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	ความเห็นต่อสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในปัจจุบัน
4 คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด 3 คือ มีความเหมาะสมมาก 2 คือ มีความเหมาะสมน้อย 1 คือ ไม่มีความเหมาะสม 0 คือ ไม่สามารถตอบได้/ไม่มีข้อมูล/ไม่เกี่ยวข้อง	4 คือ ปรากฏในปัจจุบันมากที่สุด 3 คือ ปรากฏในปัจจุบันมาก 2 คือ ปรากฏในปัจจุบันน้อย 1 คือ ไม่ปรากฏในปัจจุบัน 0 คือ ไม่สามารถตอบได้/ไม่มีข้อมูล/ไม่เกี่ยวข้อง

ความเหมาะสมในการระบุไว้ในเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะ					ประเด็น	สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในปัจจุบัน				
0	1	2	3	4	1. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความเชี่ยวชาญ และสามารถเป็นตัวแทนของแต่ละสาขาหรือหลักสูตรซึ่งสถาบันเปิดสอน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	2. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงในสาขาวิชานั้นๆ เป็นที่ยอมรับในระดับหน่วยงานหรือระดับกระทรวงหรือวงการวิชาชีพด้านนั้นๆ	0	1	2	3	4

4. จัดทำส่วนต่างๆ ในแบบสอบถาม ดังนี้

ก. ชื่อของแบบสอบถาม ประกอบด้วย แบบสอบถามปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และแบบสอบถามรองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ เกี่ยวกับระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ข. คำชี้แจง ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการถามและวิธีตอบ

ค. เนื้อหาสาระ ประกอบด้วย ข้อคำถาม 3 ตอน ได้แก่ ข้อคำถามแบบตรวจรายการเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ข้อคำถามแบบประมาณค่าแบบให้ค่าเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน และความเหมาะสมในการกำหนดสาระไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะผู้สอน

และข้อคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะ
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน (ภาคผนวก ค)

ประกอบด้วย

- ก. นักวิชาการอุดมศึกษาที่ปฏิบัติงานในศาสตร์อุดมศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน
- ข. นักวิชาการที่มีความรู้และผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย จำนวน 2 คน
- ค. นักวิชาการที่มีความรู้ด้านวิจัย จำนวน 1 คน

การตรวจสอบแบบสอบถาม มีขั้นตอน ดังนี้

- ก. สร้างแบบประเมินความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด
- ข. นำแบบสอบถามทั้งหมด ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการวิจัย และการใช้ภูมิปัญญาไทย

ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 4 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความ
ชัดเจนของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร เป็นรายข้อ โดยลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

ให้ค่า	+1	เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
	0	เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
	-1	เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่ตรงกับเนื้อหา

ค. นำคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อ ไปหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (index of congruence) โดย
ผู้วิจัยรวมคะแนนที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละข้อคำถาม แล้วนำมาหารด้วยจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่า
ความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.881

- ง. ปรับปรุงข้อคำถามที่มีคะแนนต่ำกว่า 0.5

ผลที่ได้รับจากการตรวจสอบ ทำให้ได้ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามแสดงระดับความคิดเห็นของผู้ตอบใน 2 มิติ คือ มิติความเหมาะสมใน
สาระและวิธีการรับรองวิทยฐานะผู้สอนในมหาวิทยาลัย และมิติสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะ
ผู้สอนระดับอุดมศึกษาปัจจุบัน โดยสอบถามให้ครอบคลุมตามเกณฑ์มาตรฐาน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

ก. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ใน 3 ด้าน
ได้แก่ ด้านคุณสมบัติ ประกอบด้วย ความรู้และทักษะ ความเชี่ยวชาญ ลักษณะส่วนบุคคล ผลงาน และ
ศักยภาพ ด้านบทบาทและหน้าที่ และด้านการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ข. โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิ
ปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ก. กระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ การจ้าง/เชิญมาสอน การคัดเลือกและแต่งตั้งผู้สอน และการตอบแทน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลมีการดำเนินการ 2 ลักษณะ ดังนี้

ก. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากปราชญ์ภูมิปัญญาไทย จำนวน 190 คน ซึ่งเป็นประชากรของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เนื่องจากประชากรในกลุ่มนี้มีอยู่อย่างจำกัด

ข. รองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 110 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความแม่นยำร้อยละ 95 ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 88 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดกลุ่มมหาวิทยาลัย โดยแบ่งกลุ่มตามประเภทของมหาวิทยาลัย ได้ 4 ประเภท ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 29 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 32 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง จำนวนรวม 110 แห่ง

ขั้นที่ 2 จัดกลุ่มมหาวิทยาลัยตามภูมิภาค ได้ 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลางและตะวันออก ภาคอีสาน และภาคใต้ (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550) ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 : จำนวนประชากรมหาวิทยาลัย จำแนกตามภูมิภาคและประเภท

ประเภท	ภูมิภาค	จำนวนประชากร	มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยของรัฐ	ภาคเหนือ	4	เชียงใหม่ แม่โจ้ แม่ฟ้าหลวง นเรศวร
	ภาคกลางและตะวันออกเฉียง	16	จุฬาลงกรณ์ ธรรมศาสตร์ มหิดล เกษตรศาสตร์ ศิลปากร บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ บรูพา รามคำแหง สุขุขทัยธรรมมาธิราช มหาลงกรณ์ มหามกุฏราชวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เทคโนโลยีปทุมวัน
	ภาคอีสาน	5	ขอนแก่น มหาสารคาม เทคโนโลยีสุรนารี อุบลราชธานี นครพนม
	ภาคใต้	4	สงขลานครินทร์ ทักษิณ วลัยลักษณ์ นราธิวาสราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยเอกชน	ภาคเหนือ	4	นอร์ทเชียงใหม่ พายัพ ฟาร์อีสเทิร์น โยนก
	ภาคกลางและตะวันออกเฉียง	24	กรุงเทพ เกริก เกษมบัณฑิต คริสเตียน เซ็นจอห์น ชินวัตร เจ้าพระยา เทคโนโลยีมหานคร ชูรกิจบัณฑิต นานาชาติ แสตนฟอร์ด ปทุมธานี ภาคกลาง รังสิต รัตนบัณฑิต เอเชียเน็บบสเตอร์ (ประเทศไทย) เวสเทิร์น ศรีปทุม สยาม หอการค้าไทย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ อัสสัมชัญ อีสเทิร์นเอเชีย เอเชียอาคเนย์ ธนบุรี
	ภาคอีสาน	3	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ราชธานี วงษ์ชวลิตกุล
	ภาคใต้	1	หาดใหญ่
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	ภาคเหนือ	8	เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง อุดรดิตถ์ นครสวรรค์ พิบูลสงคราม กำแพงเพชร เพชรบูรณ์
	ภาคกลางและตะวันออกเฉียง	15	สวนดุสิต สวนสุนันทา จันทเกษม บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา พระนคร ธนบุรี พระนครศรีอยุธยา ราไพพรรณี ราชนครินทร์ เทพสตรี วไลยลงกรณ์ เพชรบุรี กาญจนบุรี นครปฐม หมู่บ้านจอมบึง
	ภาคอีสาน	12	อุดรธานี มหาสารคาม เลข สกลนคร บุรีรัมย์ สุรินทร์ นครราชสีมา อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ชัยภูมิ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ
	ภาคใต้	5	นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ยะลา ภูเก็ต สงขลา

ตารางที่ 3.2 : จำนวนประชากรมหาวิทยาลัย จำแนกตามภูมิภาคและประเภท (ต่อ)

ประเภท	ภูมิภาค	จำนวนประชากร	มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	ภาคเหนือ	1	ล้านนา
	ภาคกลางและตะวันออกเฉียง	6	ธัญบุรี กรุงเทพ ตะวันออก พระนคร รัตนโกสินทร์ สุวรรณภูมิ
	ภาคอีสาน	1	อีสาน
	ภาคใต้	1	ศรีวิชัย
รวม		110	

แหล่งที่มาของข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2550)

ขั้นที่ 3 เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัยทุกประเภทในแต่ละภูมิภาค โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เพื่อให้ได้สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด คือมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 24 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 82.75 มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 26 แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 81.25 มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 32 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 80 อย่างไรก็ตาม สุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 6 แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 66.67 รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 88 แห่ง ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของ Krejcie and Morgan (1970) ดูตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 : จำนวนกลุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัย จำแนกตามภูมิภาคและประเภท

ประเภท	ภูมิภาค	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยของรัฐ	ภาคเหนือ	4	เชียงใหม่ แม่โจ้ แม่ฟ้าหลวง นเรศวร
	ภาคกลางและตะวันออกเฉียง	11	ธรรมศาสตร์ มหิดล เกษตรศาสตร์ ศิลปากร บูรพา บัณฑิตพัฒน บริหารศาสตร์ ศรีนครินทร์วิโรฒ มหาจุฬาลงกรณ์ เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
	ภาคอีสาน	5	ขอนแก่น มหาสารคาม เทคโนโลยีสุรนารี อุบลราชธานี นครพนม
	ภาคใต้	4	สงขลานครินทร์ ทักษิณ วลัยลักษณ์ นราธิวาสราชนครินทร์

ตารางที่ 3.3 : จำนวนกลุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัย จำแนกตามภูมิภาคและประเภท (ต่อ)

ประเภท	ภูมิภาค	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเอกชน	ภาคเหนือ	4	นอร์ทเชียงใหม่ พายัพ ฟาร์อีสเทิร์น โยนก
	ภาคกลางและตะวันออก	18	กรุงเทพ เกริก เกษมบัณฑิต คริสเตียน เซ็นจอห์น ธุรกิจบัณฑิต เทคโนโลยีมหานคร นานาชาติเสตมฟอร์ด ปทุมธานี รังสิต รัตนบัณฑิต เว็บบสเตอร์ (ประเทศไทย) เวสเทิร์น ศรีปทุม สยาม หอการค้าไทย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ อีสเทิร์นเอเชีย
	ภาคอีสาน	3	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ราชธานี วงษ์ชาลิตกุล
	ภาคใต้	1	หาดใหญ่
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	ภาคเหนือ	8	เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง อุดรดิตถ์ นครสวรรค์ พิบูลสงคราม กำแพงเพชร เพชรบูรณ์
	ภาคกลางและตะวันออก	10	สวนดุสิต สวนสุนันทา จันทเกษม บ้านสมเด็จพระยาชนบุรี พระนครศรีอยุธยา ราชนครินทร์ เพชรบุรี หมู่บ้านจอมบึงนครปฐม
	ภาคอีสาน	9	มหาสารคาม สกลนคร บุรีรัมย์ นครราชสีมา อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ชัยภูมิ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ
	ภาคใต้	5	นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ยะลา ภูเก็ต สงขลา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	ภาคเหนือ	1	ล้านนา
	ภาคกลางและตะวันออก	3	ตะวันออก พระนคร รัตนโกสินทร์
	ภาคอีสาน	1	อีสาน
	ภาคใต้	1	ศรีวิชัย
รวม		88	

การเก็บข้อมูล มีการดำเนินการ ดังนี้

ก. ผู้วิจัยขอจดหมายจากรองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงครุภูมิปัญญาไทย และรองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ เพื่อขออนุญาตสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

ข. ผู้วิจัยดำเนินการติดตามเก็บข้อมูลด้วยตนเองระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน จนได้แบบสอบถามกลับคืนมารวมทั้งสิ้น 251 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 90.29

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของข้อมูล ซึ่งลักษณะของข้อมูลที่เก็บได้มี 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลเชิงคุณภาพ และข้อมูลเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ก. ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลจากการสอบถามในตอนต้น 3 ใช้วิธีวิเคราะห์สาระ แล้วนำมาเขียนแผนภูมิเคนโครแกรม

ข. ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 3 วิธี ได้แก่

1. การหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของปราชญ์ภูมิปัญญา และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่จำแนกออกเป็น 5 ระดับ ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ ในมิติสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน และมติความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย โดยการวิเคราะห์ t-test

2.1 การเปรียบเทียบค่าที่ระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในปัจจุบัน และความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

2.2 การเปรียบเทียบค่าที่ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ที่มีต่อสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในปัจจุบัน

2.3 การเปรียบเทียบค่าที่ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ที่มีต่อความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เพื่อพิจารณาหารูปแบบของการรวมกลุ่มของตัวแปรเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในมหาวิทยาลัย ให้ได้องค์ประกอบให้ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบร่วม ช่วยลดจำนวนตัวแปรลง และได้

องค์ประกอบที่ทำให้เข้าใจลักษณะข้อมูลได้ง่าย และสะดวกในการแปลความหมาย เมื่อนำตัวแปรทั้งหมด มาวิเคราะห์องค์ประกอบ จะมีการเกาะกลุ่มกัน จะพบว่าองค์ประกอบที่เกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนจะมี ปัจจัยจำนวนหนึ่ง เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะมีปัจจัยจำนวนหนึ่ง และ เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะผู้สอนจะมีปัจจัยจำนวนหนึ่ง มาเกาะกลุ่มกัน จะทำให้ได้ องค์ประกอบของเกณฑ์มาตรฐานผู้สอน เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และ เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะผู้สอน

สำหรับการพิจารณาค่าเฉลี่ย เกณฑ์การพิจารณาของรายการเกณฑ์มาตรฐานผู้สอน รายการ เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะผู้สอนในมหาวิทยาลัย และรายการเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะผู้สอนในมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยเกณฑ์การ พิจารณา 2 กลุ่ม ดังนี้

1. เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามแบบเศษส่วน 5 ระดับ (สมบุรณ์ สุริยวงศ์และคณะ, 2544) มีเกณฑ์ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.50 – 4.00 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นเหมาะสมมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นเหมาะสมมาก
- ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นเหมาะสมปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.49 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นไม่เหมาะสม
- ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.00 – .49 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นไม่เกี่ยวข้อง หรือ ผู้ตอบไม่สามารถตอบได้ หรือ ไม่มีข้อมูล

2. เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถาม 2 มิติ คือ สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในปัจจุบัน และความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทย ฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เป็นดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ยในมิติสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนใน ปัจจุบันอยู่ในระดับเหมาะสมมากถึงมากที่สุด แต่ค่าเฉลี่ยในมิติความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ใน ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา อยู่ในระดับไม่เหมาะสม หมายถึง มิติสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบันนั้นควรคงไว้

2.2 ค่าเฉลี่ยในมิติสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนใน ปัจจุบันอยู่ในระดับไม่เหมาะสม แต่ค่าเฉลี่ยในมิติความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการ รับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา อยู่ในระดับเหมาะสมมากถึงมากที่สุด หมายถึง ควรปฏิบัติตามมิติความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ก. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำให้ได้แผนภูมิเดรนโครแกรม เพื่อนำไปประกอบเป็นร่างระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ข. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำให้ได้ความคิดเห็นที่มีความสอดคล้องและแตกต่างของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ที่มีต่อสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในปัจจุบัน และความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ค. ผลการเปรียบเทียบโดยการวิเคราะห์ t-test ทำให้ได้ความสอดคล้องและความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมิติของสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในปัจจุบัน และความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ง. ผลการเปรียบเทียบโดยการวิเคราะห์ t-test ทำให้ได้ความสอดคล้องและความแตกต่างระหว่างบุคคลสองกลุ่ม คือ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ที่มีต่อสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในปัจจุบัน และความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

จ. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ ทำให้ได้องค์ประกอบของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน องค์ประกอบของเกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบของเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะ

ขั้นตอนที่ 7 การจัดทำร่างระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัยทำการประมวลผลที่ได้รับจากขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 6 เพื่อจัดทำร่างระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ดังนี้

1. ผลที่ได้รับจากขั้นตอนที่ 1 ด้านการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย และปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ทำให้ได้ประเด็นสำคัญ ดังนี้

ก. แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ข. การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในประเด็นภารกิจอุดมศึกษา ยุทธศาสตร์การจัดการบุคลากร และการจัดการด้านการจ้าง/เชิญมาสอน และการตอบแทน

ค. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในประเด็นคุณสมบัติ และภาระงาน

ง. การเรียนการสอนเฉพาะทาง ในประเด็นเกณฑ์ และกระบวนการในการพิจารณาแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

2. ผลที่ได้รับจากขั้นตอนที่ 2 ด้านการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ และการรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

ก. การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ ในประเด็นเกณฑ์มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา และการบริหารจัดการผู้สอน เกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะ และโครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะ

ข. การรับรองวิทยฐานะในประเทศ ในประเด็น โครงสร้าง รูปแบบ วิธีการ และ หลักเกณฑ์

ค. การรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานในการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน และโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากรและกระบวนการในการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

3. ผลที่ได้รับจากขั้นตอนที่ 6 มีดังนี้

ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะ

ข. องค์ประกอบของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน องค์ประกอบของเกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบของเกณฑ์มาตรฐาน กระบวนการรับรองวิทยฐานะ

การพัฒนากระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา จำแนกออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การบูรณาการผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน ด้านผู้สอนระดับ อุดมศึกษา ด้านโครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และด้านกระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

2. การจัดทำเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

3. การจัดทำโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการของระบบการรับรองวิทยฐานะ

4. การจัดทำระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ 4 ตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 8 ตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

ประชากรที่ใช้ในการตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน ดังนี้

- 1) รองอธิการบดี ผู้รับผิดชอบงานการประกันคุณภาพการศึกษา/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ จำนวน 3 คน
- 2) นักวิชาการด้านมาตรฐานการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 3 คน
- 3) นักวิชาการอุดมศึกษาที่มีความรู้และผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร มาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน
- 4) นักวิชาการอุดมศึกษาที่มีความรู้และผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการประเมินสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 3 คน
- 5) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ร่วมงานกับมหาวิทยาลัยด้านการสอน มาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

การจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ก. ผู้วิจัยขอจดหมายจากรองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเรียนเชิญเข้าร่วมประชุมผู้ทรงคุณวุฒิร่วมตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา พร้อมแนบร่างระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในหนังสือเรียนเชิญด้วย

ข. ผู้วิจัยนัดหมายผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมเตรียมเอกสาร และสื่อที่ใช้ในการประชุม

ค. ผู้วิจัยประสานงานเรื่องขอใช้สถานที่ สื่อและอุปกรณ์การประชุมกับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ง. ผู้วิจัยจัดการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เก็บรวบรวมข้อเสนอแนะ และทำการปรับปรุงร่างระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

จ. ผู้วิจัยเขียนรายงานสรุปผลการวิจัย ทำให้ได้ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

หลังการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยทำการแยกแยะและสรุปประเด็นจากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ โดยประเด็นที่มีความเห็นสอดคล้อง ผู้วิจัยนำมาประกอบในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญา

ไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และประเด็นที่มีความเห็นแตกต่าง ผู้วิจัยนำมาอภิปรายไว้ใน ข้อเสนอแนะในการเขียนรายงานสรุปผลการวิจัย ผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ได้ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 9 ตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เฉพาะกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา แต่มีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษามา

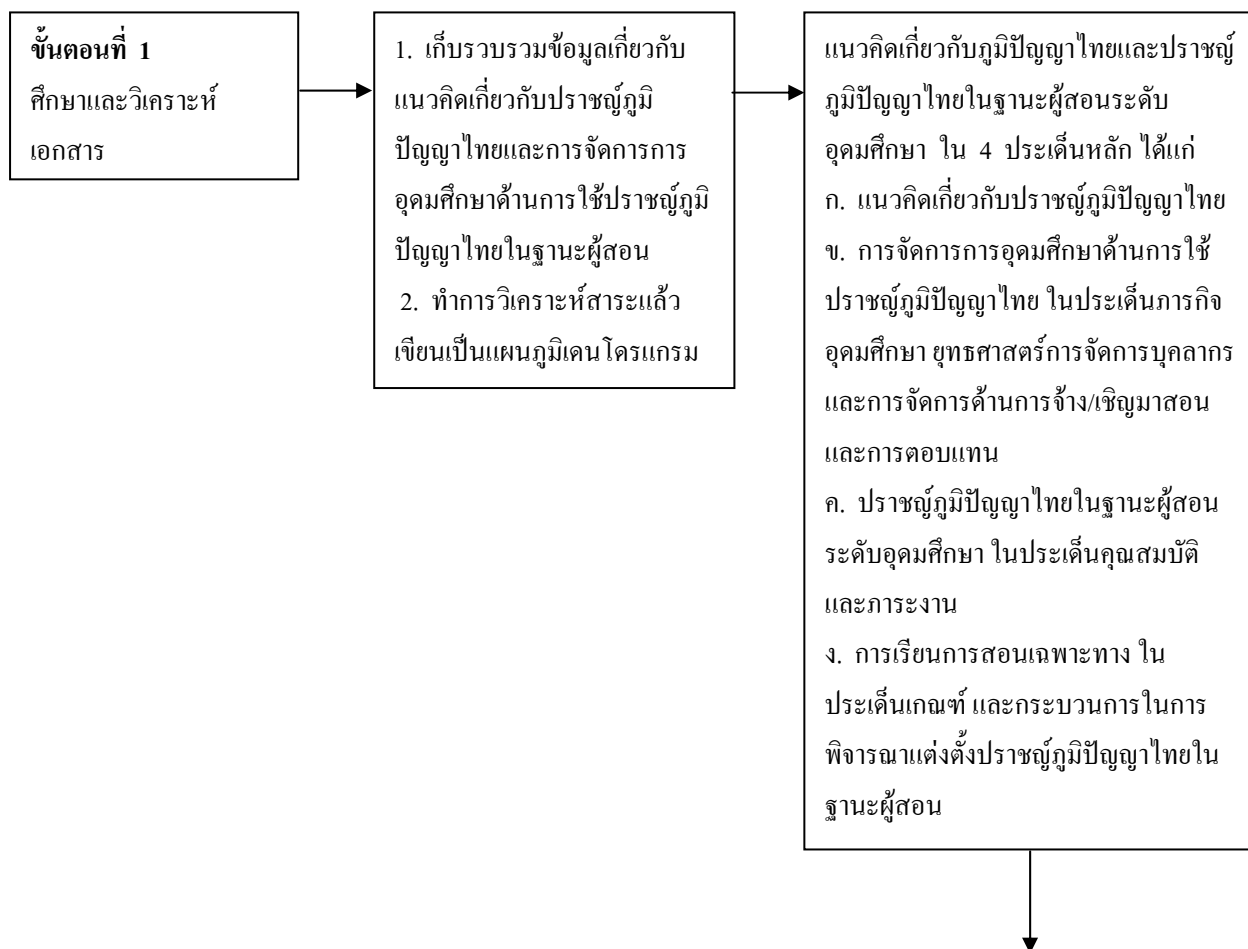
การตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา แต่มีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษามา รุ่นที่ 1 - 4 จำนวน 24 คน ในประเด็นภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการรับรองวิทยฐานะให้เป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2551

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 9 ผู้วิจัยได้แสดงในแผนภูมิที่ 3.1 ดังนี้

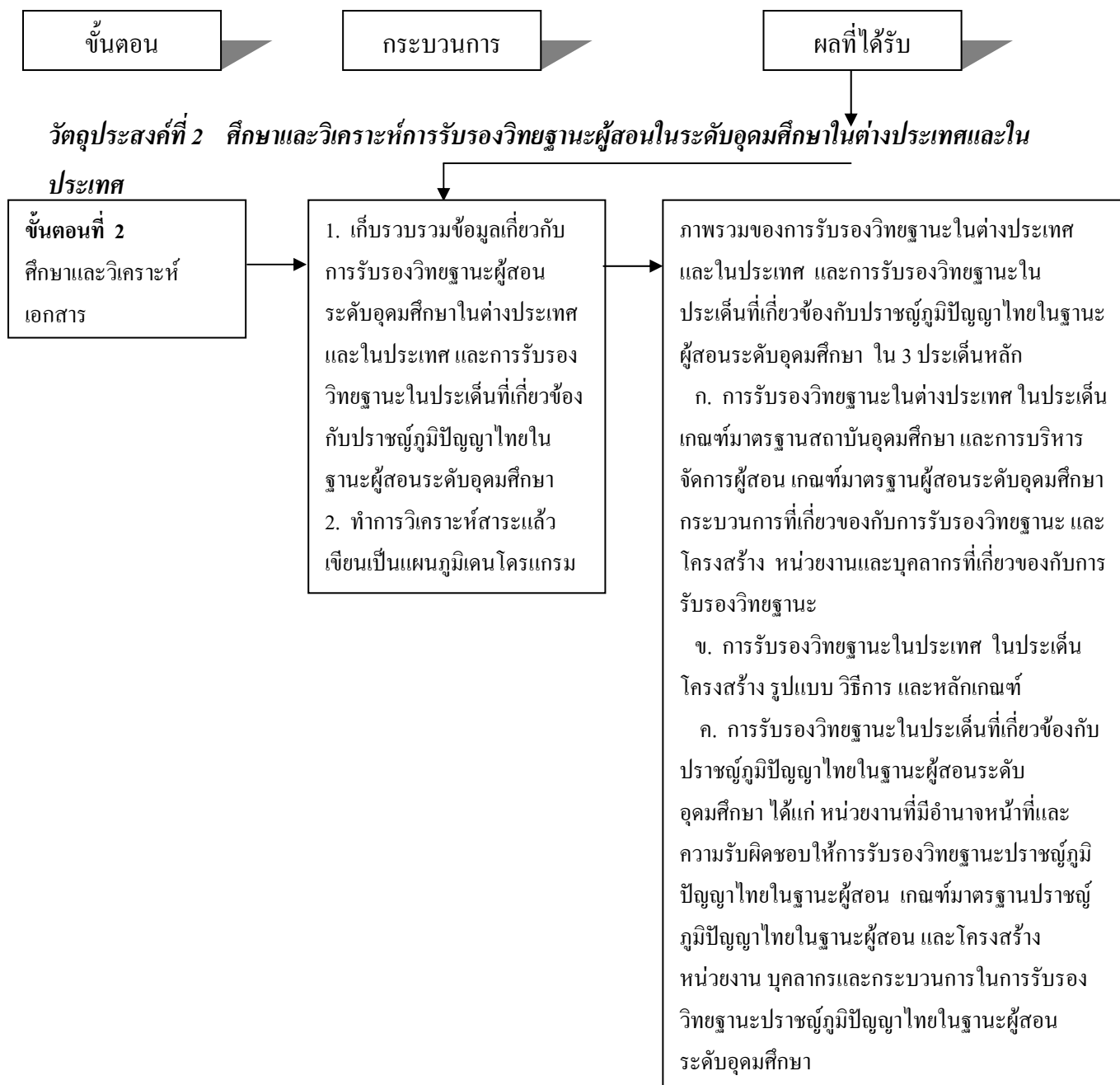
แผนภูมิที่ 3.1 : ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

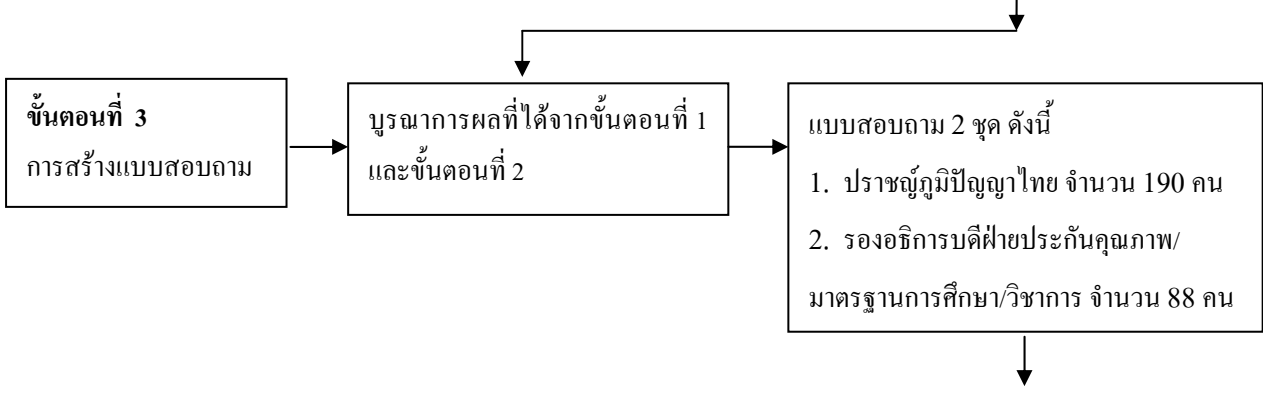
วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาในฐานะผู้สอน

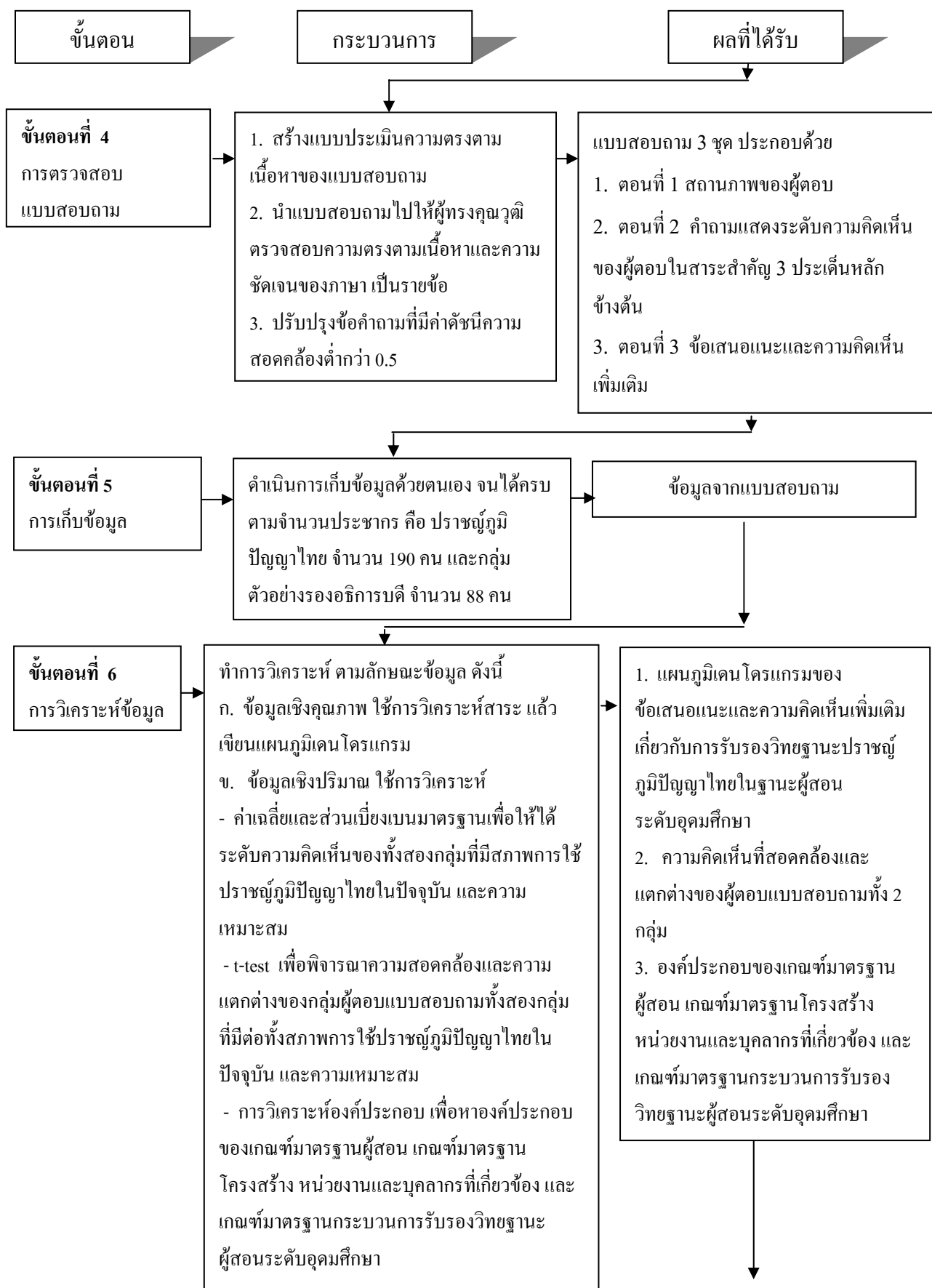
แผนภูมิที่ 3.1 : ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย (ต่อ)

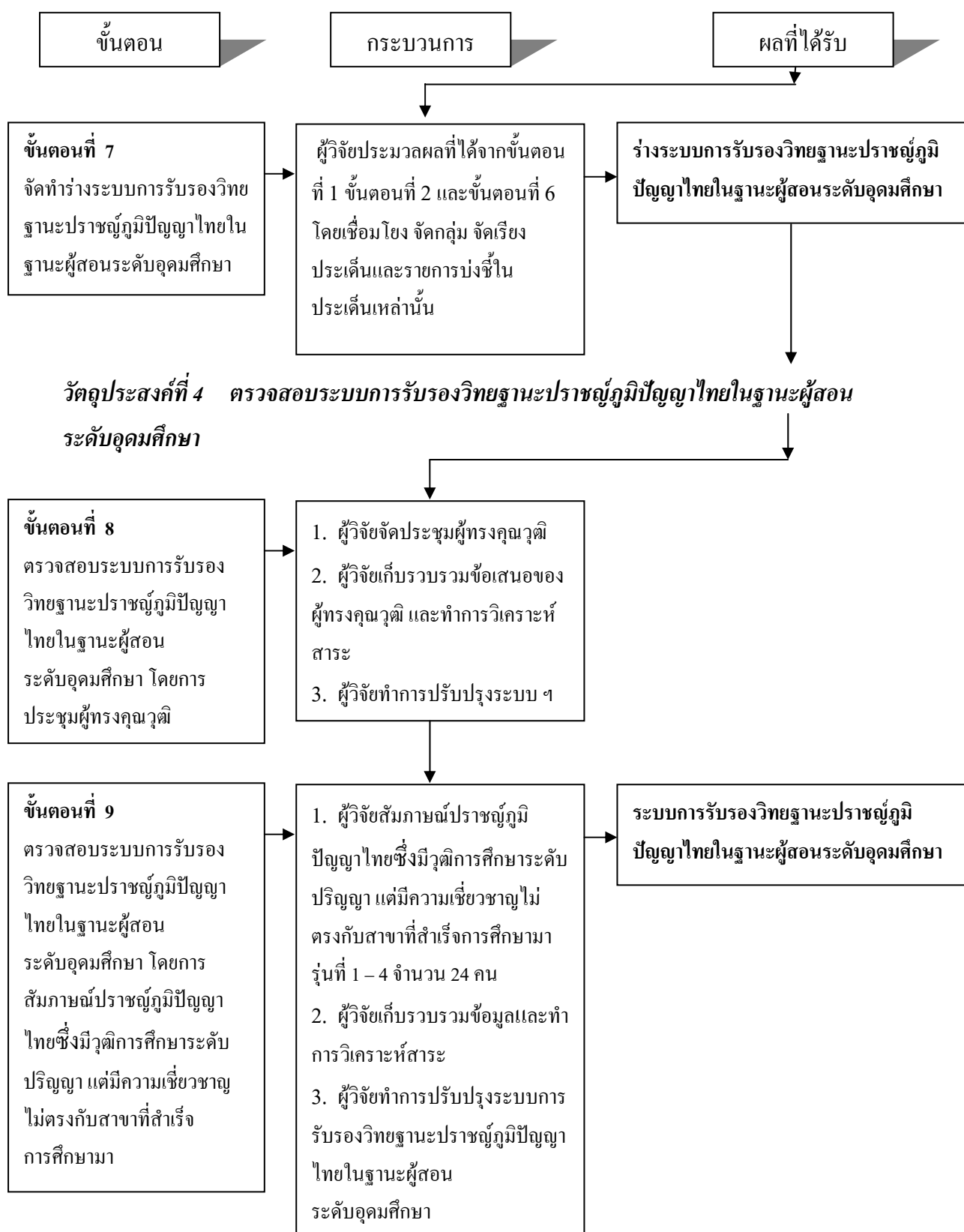
วัตถุประสงค์ที่ 3 พัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

แผนภูมิที่ 3.1 : ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย (ต่อ)

แผนภูมิที่ 3.1 : ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย (ต่อ)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกผลการวิจัยเป็น 5 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์การรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศและในประเทศ

ตอนที่ 3 ผลการสอบถามรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา และปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ตอนที่ 4 การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 5 ผลการตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 : ผลการศึกษาและวิเคราะห์การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยผลวิเคราะห์สาระ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน และปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

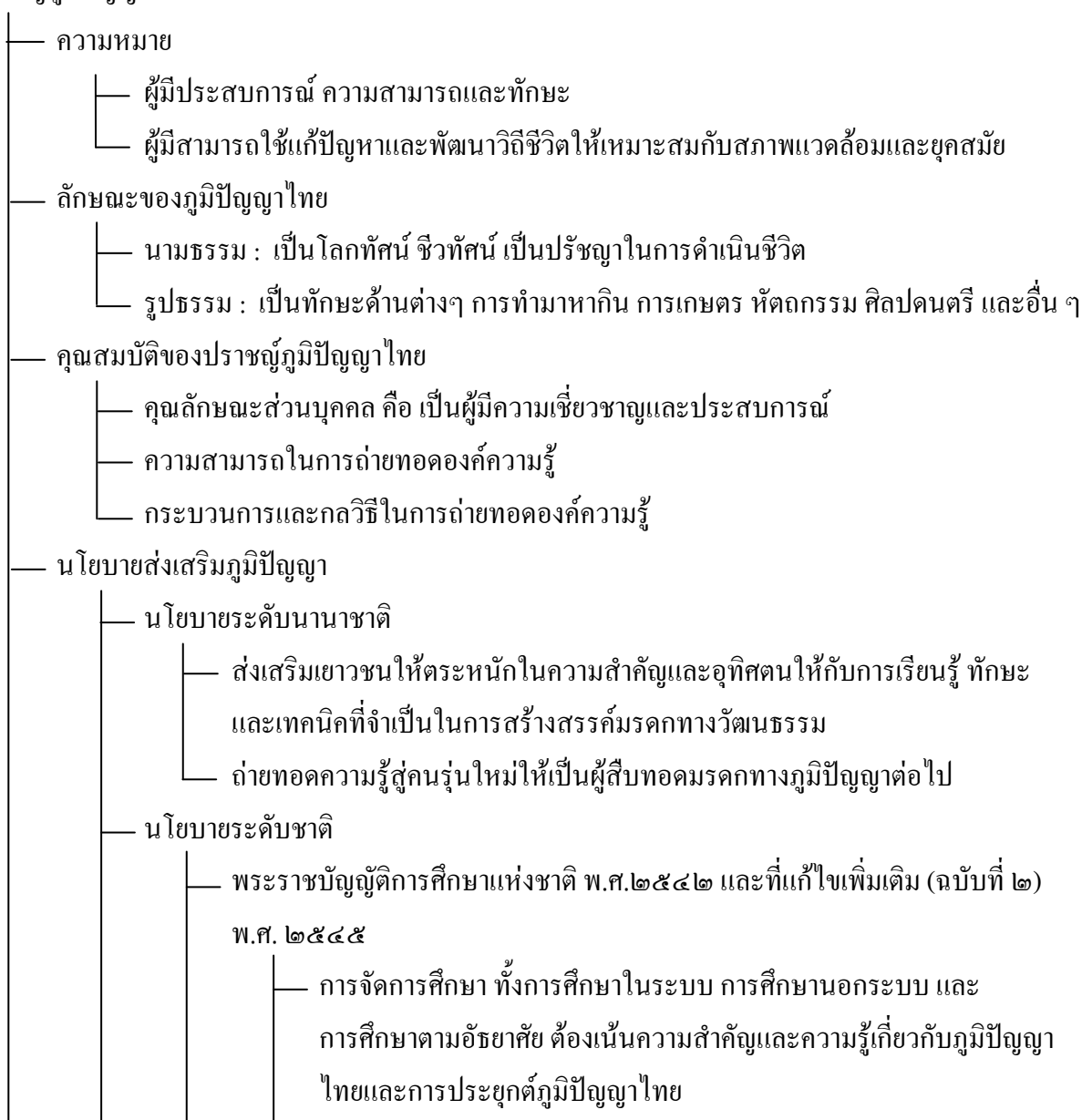
1.1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541) รายงานการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) คีนสุราษฎร์ : ทางเลือกและทัศนะวิจารณ์ว่าด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน(เสรี พงศ์พิศ, 2529) การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง (ประเวศ วะสี, 2547) การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (ประเวศ วะสี, 2534) ครูภูมิปัญญาไทย (สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2550) คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ

การศึกษา, 2550) การพัฒนากระบวนการถ่ายทอดความรู้ในชนบทของครูภูมิปัญญาไทยด้านการเกษตรกรรม (พงษ์ธร โปธิ์พูลศักดิ์, 2546) หลักปฏิบัติในการชำระ รักษา สืบสาน รังสรรค์ และเผยแพร่วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย (พรชูลี อาชาวอรุง, 2543) หลักสูตรคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชามวยไทยศึกษา (มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2550) ภาพรวมภูมิปัญญาไทย (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2544) Local knowledge and wisdom in higher education (Teasdale,G.R. and Ma Rhea Z, 2000) National strategies and regional co-operation for the 21st century (UNESCO, 1998) เป็นต้น (ดูภาคผนวก ง) ผลการวิเคราะห์สรุปเป็นแผนภูมิเดนโดรแกรมที่ 4.1 ดังนี้

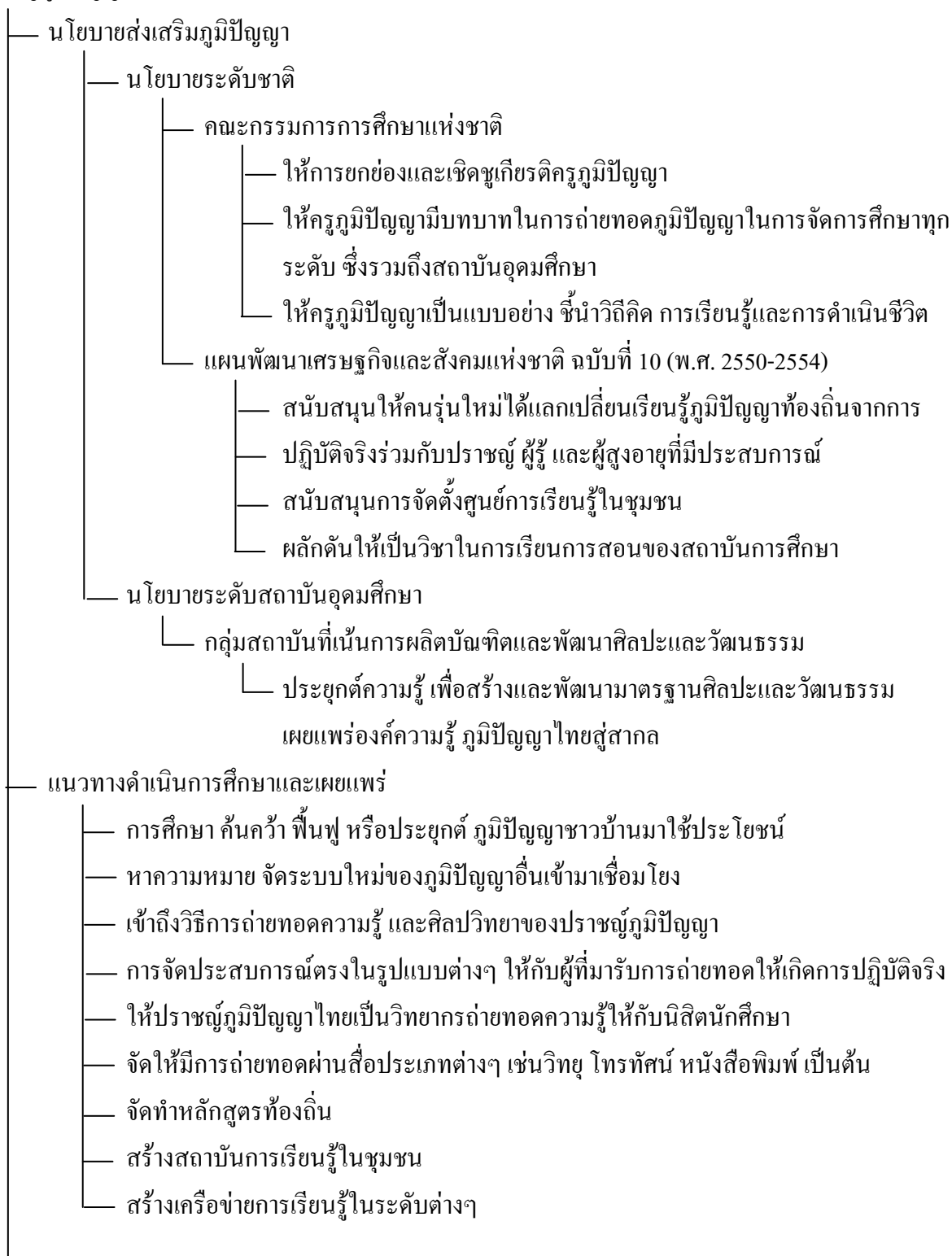
แผนภูมิที่ 4.1 แสดงแนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

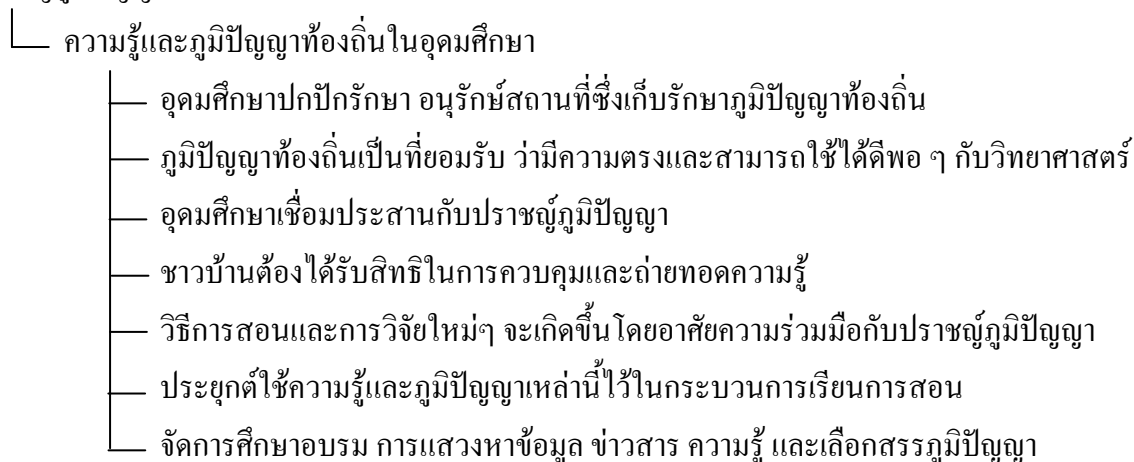
แผนภูมิที่ 4.1 แสดงผลการวิเคราะห์สาระแนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)

ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงผลการวิเคราะห์สาระแนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)

ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

จากแผนภูมิเดรนโดแกรมที่ 4.1 สามารถสรุปเป็นประเด็นหลักได้ดังนี้

ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความชัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สะสมไว้ในการปรับตัวและดำรงชีวิตในระบบนิเวศ หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2544) ซึ่งองค์ความรู้ ความสามารถและทักษะนั้นสามารถใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) โดยภูมิปัญญาไทยมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่เป็นนามธรรม เป็นโลกทัศน์ ชีวทัศน์ เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิต เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย คุณค่าและความหมายของทุกสิ่งในชีวิตประจำวัน และลักษณะเป็นรูปธรรม เป็นเรื่องเกี่ยวกับเฉพาะด้านต่างๆ เช่น การทำมาหากิน การเกษตร หัตถกรรม ศิลปดนตรี และอื่นๆ (เสรี พงศ์พิศ, 2529) เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความเชื่อ (belief) และพฤติกรรม (behavior) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541) จากรายงานการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) และรายงานการวิจัยของพงษ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ (2546) พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยต้องมีคุณสมบัติ อันประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคล คือ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ มีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ มีกระบวนการและกลวิธีในการถ่ายทอดองค์ความรู้

ในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาเพื่อพัฒนานั้น สถาบันการศึกษาควรมีการศึกษา ค้นคว้า ฟันฟู หรือประยุกต์ ภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาตนเอง โดยที่ต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้อง เอาข้อมูลมาหาความหมาย เพื่อจัดระบบใหม่ แล้วค่อยเอาภูมิปัญญาอื่นเข้ามาเชื่อมโยง และพยายามเข้าถึงวิธีการถ่ายทอดความรู้ และศิลปวิทยาของเขา (ประเวศ วะสี, 2534) เช่นเดียวกับทีสเดลและรี (Teasdale and Rhea, 2000) ว่าสถาบันอุดมศึกษาต้องมีความรับผิดชอบในการปกปกรักราษา อนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน และต้องยอมรับว่า มีความรู้และภูมิปัญญาชาวบ้าน ต้องเชื่อมประสานกับชาวบ้าน และให้โอกาสพวกเขาได้มีส่วนช่วยเหลืออุดมศึกษา โดยให้พวกเขาได้ถ่ายทอดความรู้ของพวกเขา ด้วยเหตุนี้ รัฐและสถาบันอุดมศึกษาจึงควรแนวทาง

ดำเนินการศึกษาและเผยแพร่ภูมิปัญญาไทย การจัดประสบการณ์ตรงในรูปแบบต่างๆ ให้กับผู้ที่มารับการถ่ายทอดให้เกิดการปฏิบัติจริง ให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย จัดให้มีการถ่ายทอดผ่านสื่อประเภทต่างๆ เช่นวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สร้างสถาบันการเรียนรู้ในชุมชน และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

นอกจากนั้น นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญา ยังปรากฏทั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับสถาบันอุดมศึกษา โดยที่ ยูเนสโก ได้กำหนดไว้ใน “การพิทักษ์รักษามรดกวัฒนธรรมและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ในปี ค.ศ. 1989” (UNESCO, 1998) ให้ถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นใหม่ให้เป็นผู้สืบทอดมรดกทางภูมิปัญญา และส่งเสริมเยาวชนให้ตระหนักในความสำคัญและคุณค่าของการเรียนรู้ ทักษะ และเทคนิคที่จำเป็นในการสร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรม สำหรับประเทศไทย ก็ได้กำหนดการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา 23 การจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญในเรื่องความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ภูมิปัญญาไทย ต่อมาคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กำหนดให้นำภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษา ยกย่องและเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญา และสนับสนุนให้มีบทบาทในการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทุกระดับ รวมถึงระดับอุดมศึกษา โดยให้ครูภูมิปัญญาไทยเป็นแบบอย่างและชี้นำด้านวิถีคิด วิธีการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ก็ได้สนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการปฏิบัติจริงร่วมกับปราชญ์ ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ผ่านศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และผลักดันให้เป็นวิชาในการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา ส่วนในระดับสถาบันอุดมศึกษานั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2550) ได้จำแนกสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม โดยที่หนึ่งในกลุ่มนั้นเป็นกลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนามาตรฐานศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งการเผยแพร่องค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยสู่สากล

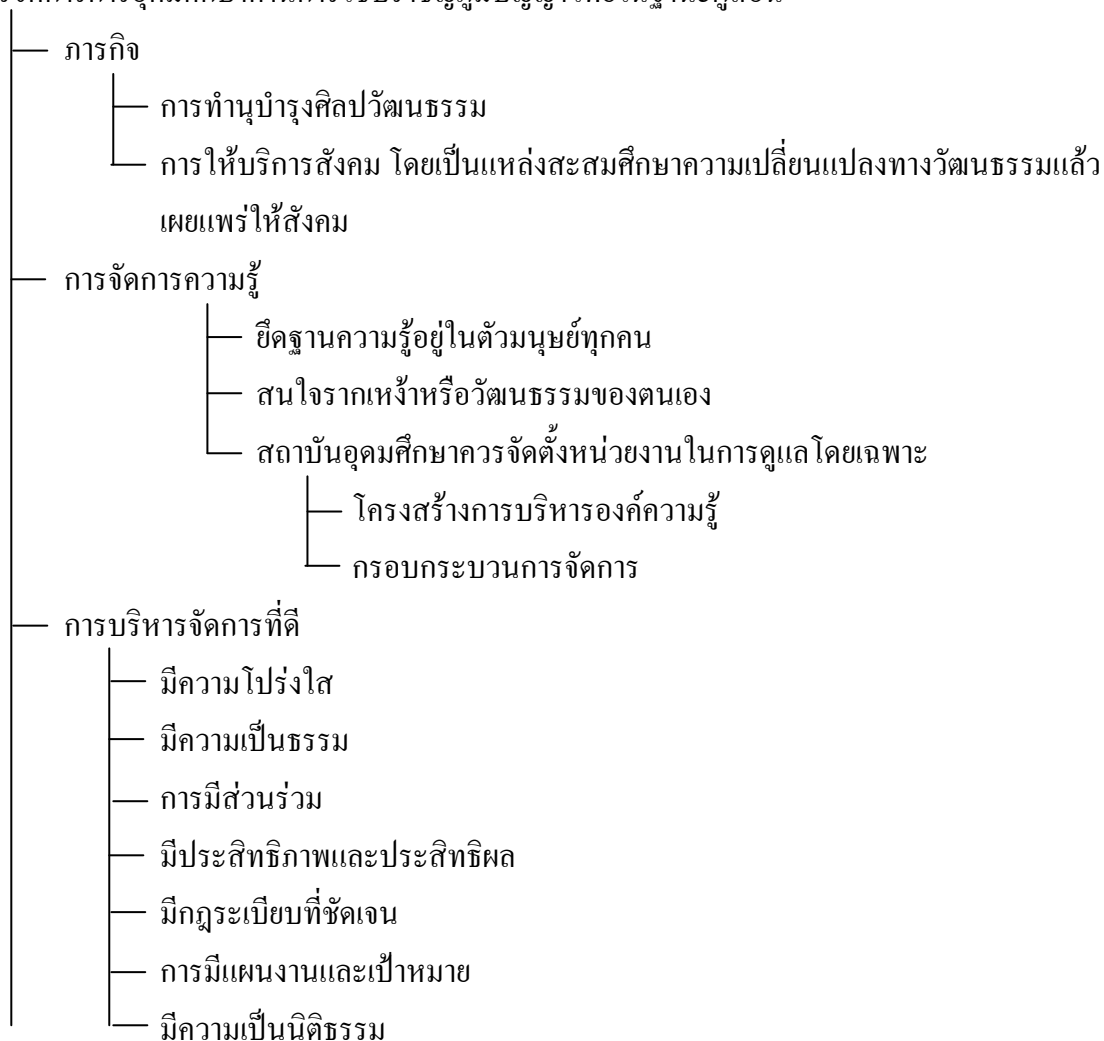
1.2 ผลการวิเคราะห์สาระการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวทางการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการอุดมศึกษา : รูปแบบการจัดกลุ่มอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพปัจจุบัน (พรชูลี อาชวอำรุงและคณะ, 2543) รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปีการศึกษา 2545 – 2549 (มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2550) รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปีการศึกษา 2545 – 2549 (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี, 2550) รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปี การศึกษา 2545 – 2549 (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550) หลักการจำแนกประเภทรายจ่ายตาม

งบประมาณ (สำนักงบประมาณ, 2551) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าสอนพิเศษในสถานศึกษา พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2538 (ปรับปรุง) (กรมบัญชีกลาง, 2550) การพัฒนากลยุทธ์การจัดโปรแกรมนานาชาติของ สถาบันอุดมศึกษาไทย (ชเนศ จิตสุทธิภากร, 2547) อุดมศึกษาไทย (จรัส สุวรรณเวลา, 2545) อุดมศึกษาไทย ในอุดมศึกษาโลก (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2546) การศึกษาเพื่อการพัฒนา (ชนิดา รักษ์พลเมือง, 2537) การ บริหารอุดมศึกษา (พรชูลี อาชาวอำรุง, 2546) วิสัยทัศน์การอุดมศึกษา แนวความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาของ ประเทศ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543) Motivation and Personality (Maslow A.H., 1987) และ Local knowledge and wisdom in higher education (Teasdale and Ma Rhea, 2000) เป็นต้น (ดูภาคผนวก ง) ผลการวิเคราะห์สรุป เป็นแผนภูมิเดรนโครแกรมที่ 4.2 ดังนี้

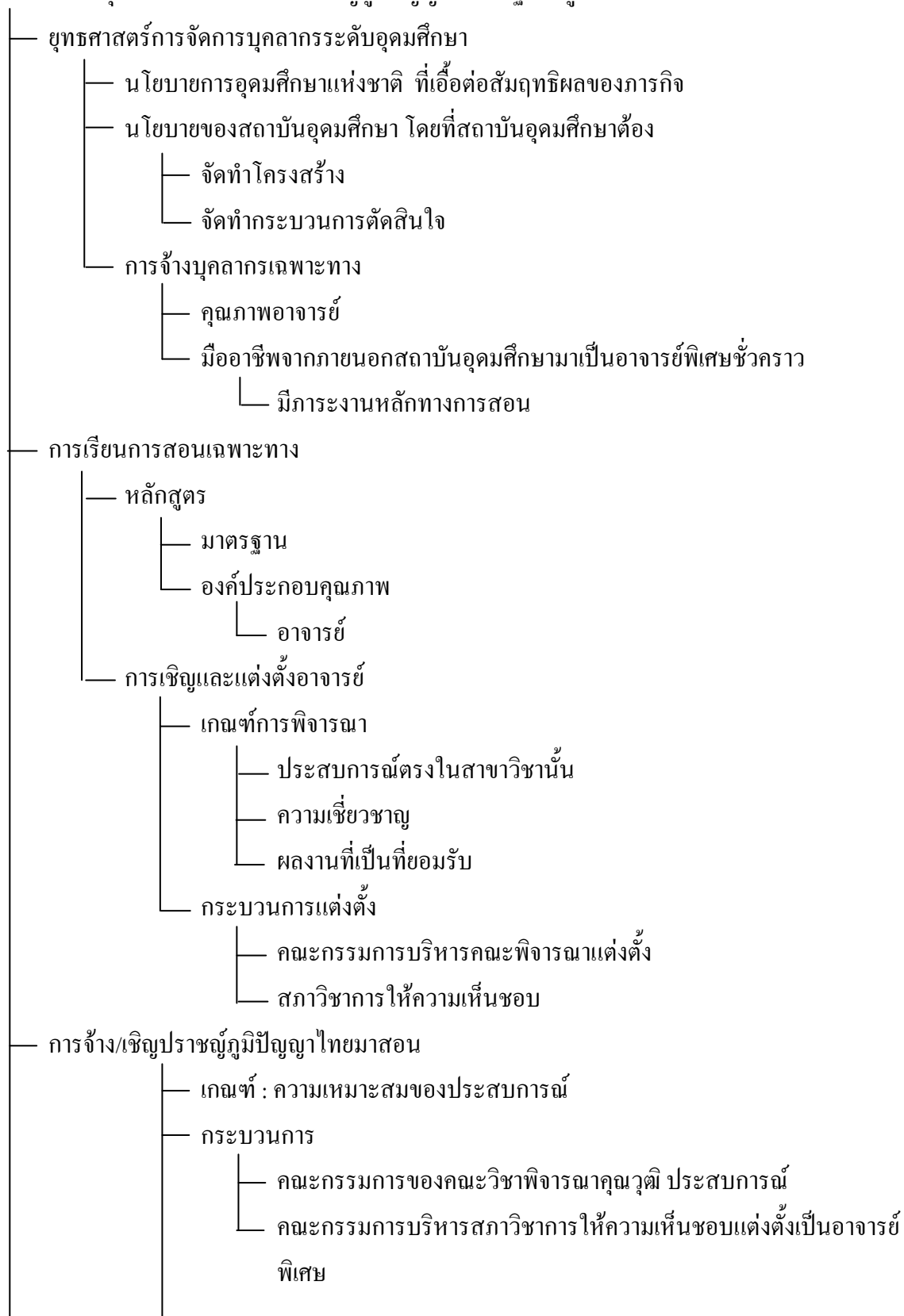
แผนภูมิที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์สาระการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้สอน

การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

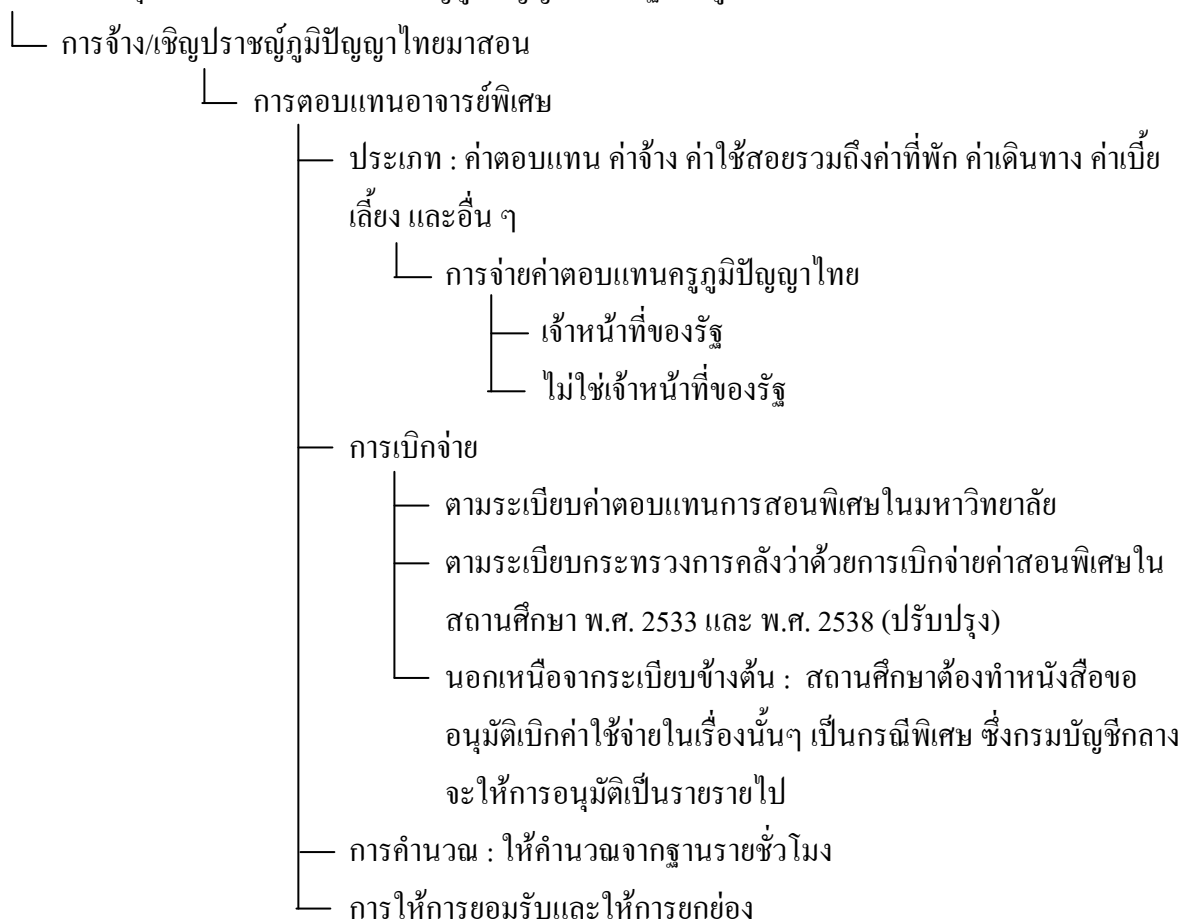
แผนภูมิที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์สาระการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
ในฐานะผู้สอน (ต่อ)

การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

แผนภูมิที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์สาระการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
ในฐานะผู้สอน (ต่อ)

การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

จากแผนภูมิเดรนโครแกรมที่ 4.2 สามารถสรุปได้ ดังนี้

การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

ภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา 4 ประการ คือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคมและ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (จรัส สุวรรณเวลา, 2545) ในด้านการบริการสังคมนั้น สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการหลายรูปแบบ ทั้งในรูปของโครงการการฝึกอบรม การประชุมปฏิบัติการ การให้คำปรึกษาแนะนำ การบรรยาย และการอภิปราย และในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นแหล่งสะสมศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมแล้วเผยแพร่ให้สังคมรู้ว่า วัฒนธรรมได้เปลี่ยนแปลงไป สถาบันอุดมศึกษาต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมอย่างจริงจังต่อเนื่องเพื่อเผยแพร่ให้สังคมได้ตระหนักและจัดการตามที่เหมาะสม และประการสำคัญ สถาบันอุดมศึกษาควรสร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมหลายรูปแบบให้มีขึ้นในสถาบัน (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2546) ซึ่งจะทำให้นิสิตนักศึกษาเข้าใจสังคมและโครงสร้างทางวัฒนธรรม (ชนิดา รักรัษพลเมือง, 2537) ด้วยเหตุนี้ สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีการจัดการความรู้ที่ดี ซึ่งในการจัดการความรู้นั้น สถาบันควรยึดฐานความรู้ที่อยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน (ประเวศ วะสี, 2547)

อุดมศึกษาในฐานะผู้ผลิตองค์ความรู้ จึงควรจัดตั้งหน่วยงานในการดูแลโดยเฉพาะ ที่มีโครงสร้างและการบริหารองค์ความรู้อย่างชัดเจน มีกระบวนการบริหารจัดการองค์ความรู้ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรเรียนรู้ (พรชูลี อาชาวำรุงและคณะ, 2543) อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์การจัดการบุคลากรที่เป็นปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นสิ่งจำเป็น และยังเกี่ยวข้องกับภาครัฐและสถาบันอุดมศึกษา โดยที่ภาครัฐนั้นต้องมีนโยบายโดยสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสัมฤทธิ์ผลของภารกิจที่ของอุดมศึกษา ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาต้องมีนโยบายของสถาบัน โดยจัดทำโครงสร้างและกระบวนการตัดสินใจที่จำเป็นต่อการสร้างกรอบแนวคิดที่เอื้อต่อภารกิจที่หลากหลายและสภาพการทำงานที่มีประสิทธิภาพในหน่วยงานพื้นฐานต่าง ๆ ของตน สถาบันอุดมศึกษาต้องมียุทธศาสตร์การจัดการบุคลากรเพื่อการสอนที่หลากหลาย โดยการจ้างบุคลากรมืออาชีพจากภายนอกสถาบันมาเป็นอาจารย์พิเศษชั่วคราว (พรชูลี อาชาวำรุง, 2546) ทั้งนี้ สถาบันต้องคำนึงถึงคุณภาพอาจารย์พิเศษเหล่านั้น ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยคุณภาพ (ธเนศ จิตสุทธิภากร, 2547; จารุวรรณ ประทุมศรี, 2546) ในการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์นั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการบริหารจัดการที่ดี กล่าวคือ มีความโปร่งใส โดยมีกระบวนการคัดเลือก สถาบันควรมีคณะกรรมการพิจารณาให้เหมาะสมกับงานแต่ละตำแหน่ง และเขียนเป็นประกาศหรือกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนในการดำเนินการ ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้บุคลากร ต้องมีกฎระเบียบที่ชัดเจนที่เป็นคำสั่งของสำนักงานของสถาบัน หรือระเบียบอื่นๆ ต้องมีระบบการประเมินบุคลากรในช่วงระยะเวลาที่กำหนด ควรมีแผนงานระบุที่ชัดเจนในแต่ละช่วงเวลาที่ดำเนินงาน พร้อมทั้งเป้าหมายของงาน และมีความเป็นนิติธรรม กฎระเบียบทุกอย่างของสถาบันต้องสามารถอ้างอิงและหาที่มาได้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถาบัน (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543)

ในการจ้าง/เชิญปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมาสอนนั้น สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งที่มีการจ้าง/เชิญปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมาสอนจึงมีระเบียบการเชิญ/จ้าง ซึ่งประกอบด้วย เกณฑ์การเชิญ/จ้าง ได้แก่ รับสมัครทั่วไป ความเหมาะสมของคุณวุฒิ ความเหมาะสมของประสบการณ์ รายวิชาที่เปิดสอน จำนวนกลุ่ม/นักศึกษา ความรู้และความสามารถตรงกับความต้องการ และ กระบวนการการแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นอาจารย์พิเศษ โดยคณะกรรมการของคณะวิชาพิจารณาคูณวุฒิ ประสบการณ์ และความเหมาะสม ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารสภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษ (มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2550; มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี, 2550; มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550) สำหรับการตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนนั้น สถาบันคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง ประเภทการตอบแทน ซึ่ง ได้แก่ ค่าตอบแทน ค่าจ้าง ค่าใช้สอยรวมถึงค่าที่พัก ค่าเดินทาง ค่าเบี้ยเลี้ยง และอื่น ๆ (สำนักงานประมาณ, 2551) ประการที่สอง คือ การเบิกจ่าย ซึ่งมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การเบิกจ่ายตามระเบียบค่าตอบแทนการสอนพิเศษในมหาวิทยาลัย ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าสอนพิเศษในสถานศึกษา พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2538 (ปรับปรุง) และการเบิกจ่าย นอกเหนือจากระเบียบข้างต้น ให้สถานศึกษาต้องทำหนังสือขออนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายในเรื่องนั้นๆ เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งกรมบัญชีกลางจะให้การอนุมัติเป็นรายรายไป(กรมบัญชีกลาง, 2550) ประการที่สาม คือ การคำนวณ

ค่าตอบแทน สถาบันสามารถคำนวณจากฐานรายชั่วโมง (พรชูลี อาชาวำรุง, 2546) และประการที่สี่ คือ การที่สถาบันให้การยอมรับและให้การยกย่องปราชญ์ภูมิปัญญาในฐานะผู้สอน (Teasdale and Rhea Z, 2000) ในทางปฏิบัตินั้น สำนักงานสภาการศึกษาได้กำหนดอัตราค่าตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยไว้ 2 อัตรา ได้แก่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับค่าตอบแทนวันละ 600 บาท และที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับค่าตอบแทนวันละ 1,200 บาท (สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2550)

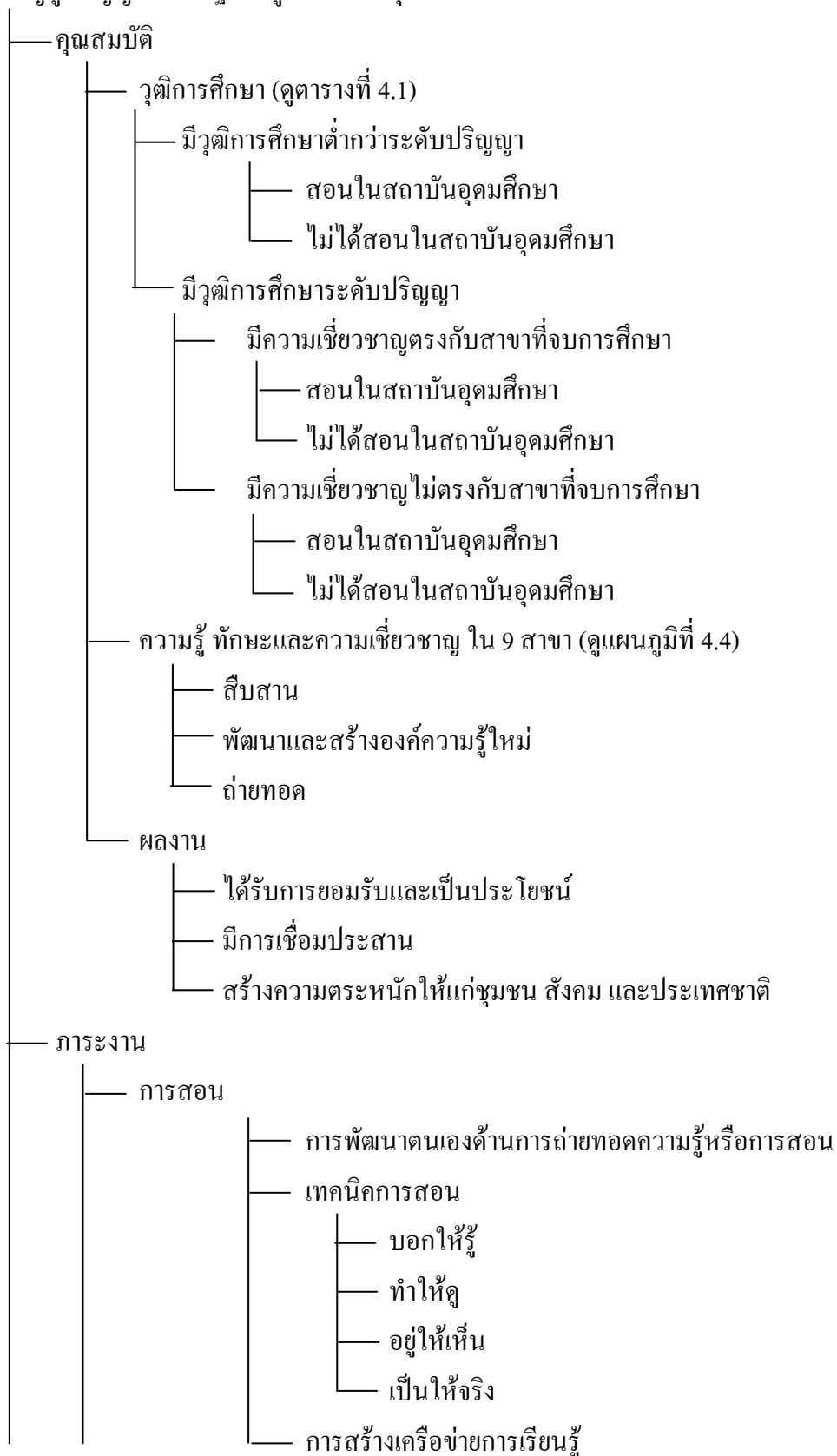
การเรียนการสอนเฉพาะทาง

ปัจจุบัน กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550) คือ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งได้จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเฉพาะทางขึ้น อาทิ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (2551) ได้จัดหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ สาขาวิชามวยไทยศึกษา ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานด้านทรัพยากรการเรียนการสอนและการวิจัย มาตรฐานด้านการเรียนการสอนและการวิจัย โดยมีหนึ่งในองค์ประกอบคุณภาพ คือ คณาจารย์ ดังนั้นในการเชิญและแต่งตั้งอาจารย์จึงได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาความเหมาะสมไว้ 3 ประการ ได้แก่ ประสิทธิภาพตรงในสาขาวิชานั้น ความเชี่ยวชาญและผลงานที่เป็นที่ยอมรับ ในส่วนของกระบวนการแต่งตั้ง นั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน คือ ให้คณะกรรมการบริหารคณะพิจารณาแต่งตั้ง และได้รับความเห็นชอบจากสภาวิชาการ

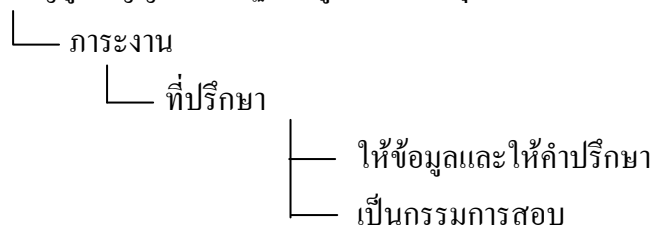
1.3 ผลการวิเคราะห์สาระปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คุรุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) คุรุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 2 ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) คุรุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 3 ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ (สำนักงานสภาการศึกษา, 2546) และคุรุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 4 ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ (สำนักงานสภาการศึกษา, 2547) (ดูภาคผนวก ง) ผลการวิเคราะห์สรุปเป็นแผนภูมิเดน ไตรแกรมที่ 4.3 แผนภูมิเดน ไตรแกรมที่ 4.4 และตารางที่ 4.1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 4.3 แสดงผลการวิเคราะห์สาระปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

แผนภูมิที่ 4.3 แสดงผลการวิเคราะห์สาระปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

จากแผนภูมิเคมโคโรแกรมที่ 4.3 สามารถสรุปประเด็นหลักได้ 2 ประเด็น ดังนี้

คุณสมบัติ พบว่า ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา (ดูตารางที่ 4.1) ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ (ดูแผนภูมิที่ 4.4) และผลงาน ดังนี้

ผลงาน ประกอบด้วย ผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ จากหน่วยงานต่างๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ ที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม มีการเชื่อมประสานกับเครือข่ายต่าง ๆ และสามารถสร้างความตระหนักให้แก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ภาระงาน พบว่า ประกอบด้วย การสอน และที่ปรึกษา ดังนี้

การสอน ประกอบด้วย การพัฒนาตนเอง เทคนิคการสอน และการสร้างเครือข่าย โดยการพัฒนาตนเองนั้น ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย และอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นที่สนใจและดึงดูดใจคนรุ่นใหม่ สำหรับด้านเทคนิคการสอนนั้น ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน อาทิ บอกให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น และเป็นให้จริง กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างธรรมชาติจนเกิดเป็นความคุ้นเคยและเป็นความเคยชิน ปลูกจิตสำนึกความสัมพันธ์ระหว่างคน สถานที่ และสิ่งแวดล้อม เน้นเนื้อหาการใช้คุณธรรมนำความรู้ ให้ผู้เรียนรู้จุดบกพร่องของชีวิต ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน ได้รู้ ได้เห็น ได้ร่วมปฏิบัติ ร่วมกันรับผิดชอบ ร่วมทดลองเชิงประจักษ์ และร่วมติดตามผล จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนจากง่ายไปสู่ยาก ใช้กระบวนการวิจัย ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ และเหมาะสมกับผู้เรียน ใช้วิธีการสอนที่บูรณาการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ฝึกให้ผู้เรียนเป็นนักปฏิบัติ นักคิด และนักแก้ปัญหา ให้กำลังใจแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดความรู้ หากผู้เรียนทำไม่ถูกต้อง จะแก้ไขให้ทันที ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยยังมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ให้ผู้เรียน ชุมชน และสถาบันการศึกษามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ ใช้พลังศรัทธาเป็นศูนย์รวมมือร่วมใจ ให้เกิดการมีส่วนร่วมแบบสามประสาน คือ บ้าน วัด/มัสยิด และสถานศึกษา และใช้การทำแปลงสาธิตหรือให้ศึกษาดูงานจากศูนย์การเรียนรู้ที่บ้านของตน

ที่ปรึกษา ประกอบด้วย นิสิตนักศึกษาไปขอข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ขอคำปรึกษาทั้งด้านข้อมูลและการทำวิจัย และการเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ตารางที่ 4.1 ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 – 4 จำนวน 190 คน จำแนกตามสาขาความเชี่ยวชาญ

สาขาความเชี่ยวชาญ	กลุ่มที่ 1 มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญา				กลุ่มที่ 2 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา และเชี่ยวชาญตามวุฒินั้น				กลุ่มที่ 3 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา แต่เชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น				รวม			
	สอนระดับ อุดมศึกษา		ไม่ได้สอน ระดับอุดมศึกษา		สอนระดับ อุดมศึกษา		ไม่ได้สอน ระดับอุดมศึกษา		สอนระดับ อุดมศึกษา		ไม่ได้สอน ระดับอุดมศึกษา		สอนระดับ อุดมศึกษา		ไม่ได้สอน ระดับอุดมศึกษา	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
1. เกษตรกรรม	21	11.05	2	1.05	1	0.53	2	1.05	1	0.53	2	1.05	23	12.11	6	3.16
2. แพทย์แผนไทย	12	6.32	6	3.16	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	0.53	12	6.32	7	3.68
3. อุตสาหกรรมและหัตถกรรม	5	2.63	7	3.68	0	0.00	0	0.00	1	0.53	1	0.53	6	3.16	8	4.21
4. การจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	5	2.63	7	3.68	0	0.00	0	0.00	5	2.63	3	1.58	10	5.26	10	5.26
5. กองทุนและธุรกิจชุมชน	6	3.16	6	3.16	1	0.53	1	0.53	0	0.00	2	1.05	7	3.68	9	4.74
6. ศิลปกรรม	27	14.21	9	4.74	4	2.11	1	0.53	5	2.63	6	3.16	36	18.95	16	8.42
7. ภาษาและวรรณกรรม	4	2.11	0	0.00	3	1.58	1	0.53	5	2.63	6	3.16	12	6.32	7	3.68
8. โภชนาการ	0	0	1	0.53	1	0.53	0	0.00	0	0.00	1	0.53	1	0.53	2	1.05
9. ปรัชญา ศาสนา และ ประเพณี	7	3.68	1	0.53	1	0.53	1	0.53	7	3.68	1	0.53	15	7.89	3	1.58
รวม	87	45.79	39	20.53	11	5.79	6	3.16	24	12.63	23	12.11	122	64.21	68	35.79

จากตารางที่ 4.1 ประชาชนหรือครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 – 4 จำนวน 190 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544; 2545; สำนักงานสภาการศึกษา, 2546; 2546) พบว่า สามารถจำแนกประชาชณ์ภูมิปัญญาไทยตามวุฒิการศึกษา การสอนระดับอุดมศึกษา และสาขาความเชี่ยวชาญ ดังนี้

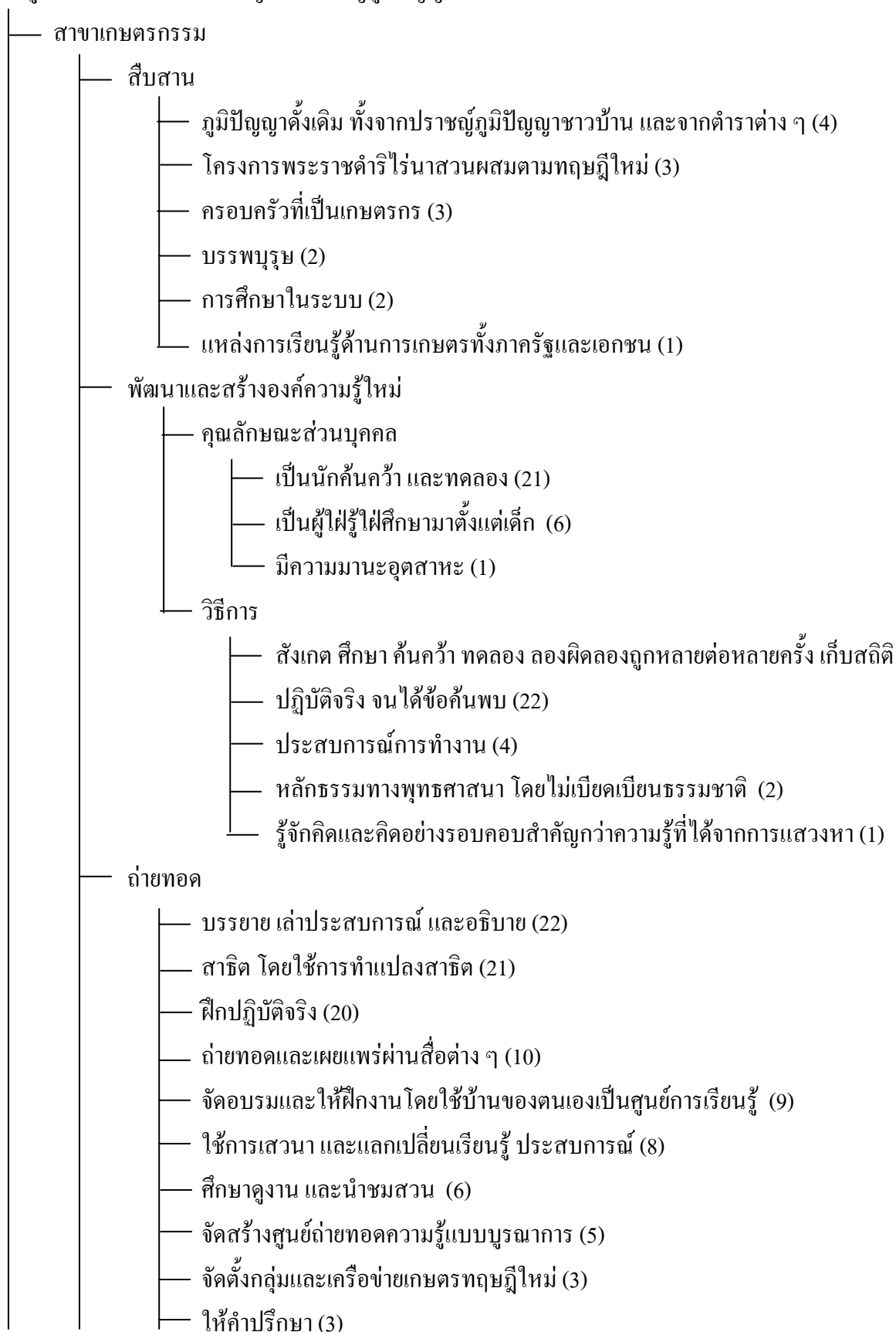
วุฒิการศึกษา พบว่า สามารถจำแนกประชาชณ์หรือครูภูมิปัญญาไทยออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประชาชณ์หรือครูภูมิปัญญาไทยมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญา จำนวน 126 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 66.32 และกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญา จำนวน 64 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 33.68 และยังพบอีกว่า ในกลุ่มนี้สามารถจำแนกประชาชณ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาตรงกับความเชี่ยวชาญ ซึ่งมีจำนวน 17 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 8.95 และประชาชณ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับความเชี่ยวชาญ ซึ่งมีจำนวน 47 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 24.73

การสอนในระดับอุดมศึกษา พบว่า ในแต่ละกลุ่มวุฒิการศึกษานั้นสามารถจำแนกย่อยออกเป็นกลุ่มที่สอนในระดับอุดมศึกษา และกลุ่มที่ไม่ได้สอนในระดับอุดมศึกษา โดยที่ประชาชณ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในระดับอุดมศึกษา มีจำนวนทั้งหมด 122 คน หรือ 64.21% และไม่ได้สอนในระดับอุดมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 68 คน หรือ 35.79%

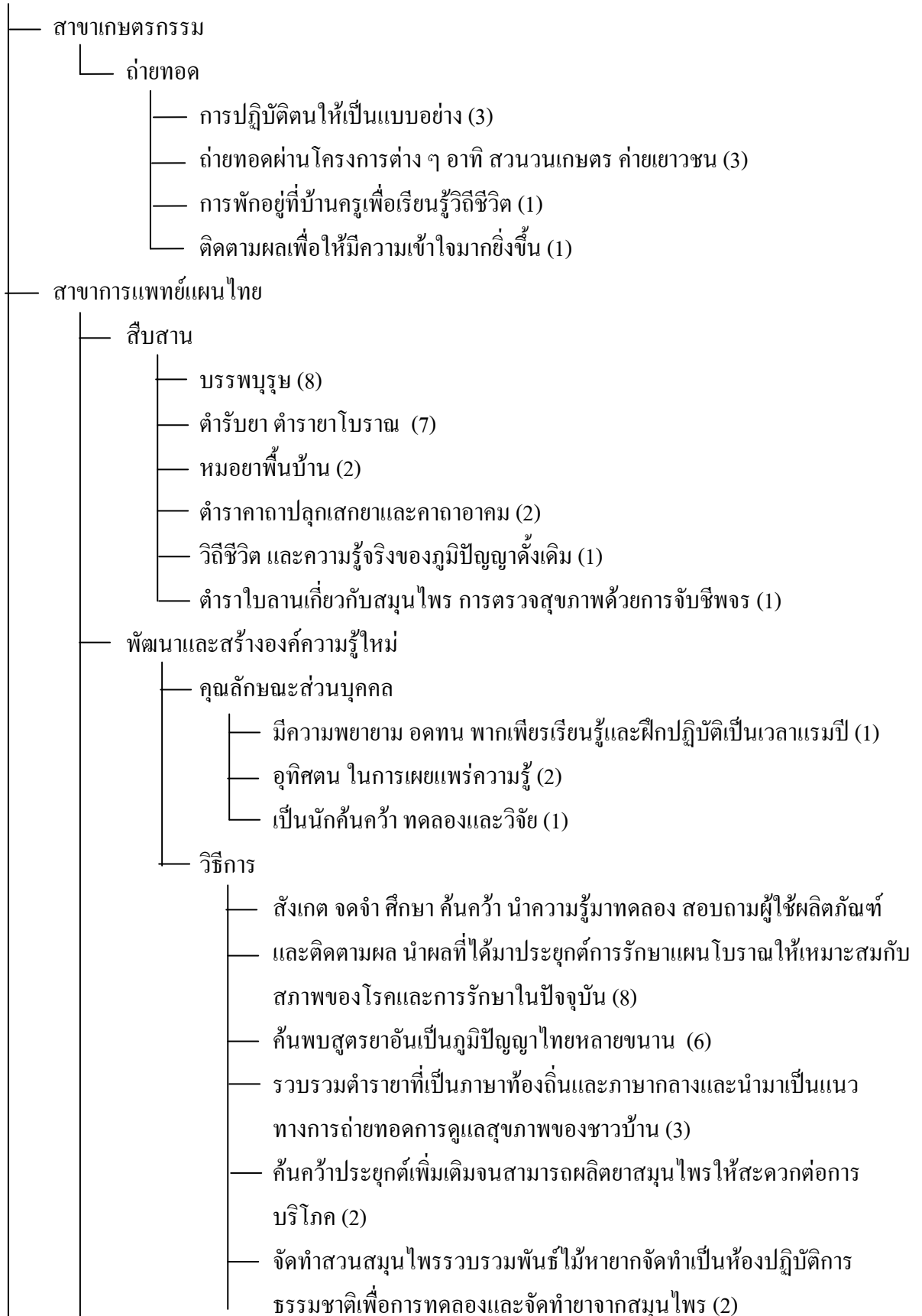
สาขาความเชี่ยวชาญทั้ง 9 สาขา พบว่า ประชาชณ์ภูมิปัญญาไทยสาขาศิลปกรรม สอนในสถาบันอุดมศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.95 รองลงมาเป็นสาขาเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 12.11 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่สอนในระดับอุดมศึกษา พบว่า กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญา มีจำนวน 87 คนหรือร้อยละ 45.79 กลุ่มที่วุฒิการศึกษาระดับปริญญาและมีความเชี่ยวชาญตามวุฒินั้น มีจำนวน 11 คนหรือร้อยละ 5.79 และกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาแต่เชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น มีจำนวน 24 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 12.63 และเมื่อพิจารณาเฉพาะผู้ที่สอนในระดับอุดมศึกษาในกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาแต่เชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น พบว่า สาขาที่สอนมากที่สุด คือ ปรัชญา ศาสนาและประเพณี มีจำนวน 7 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 3.68 รองลงมา ได้แก่ ศิลปกรรม ภาษาและวรรณกรรม และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีจำนวนสาขาละ 5 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 2.63 ในขณะที่สาขาแพทย์แผนไทย กองทุนและธุรกิจชุมชน และโภชนาการ ไม่มีประชาชณ์หรือครูภูมิปัญญาไทยในกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาแต่เชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น ทำการสอนเลย

ผลการวิเคราะห์สาระความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของประชาชณ์ภูมิปัญญาไทยทั้ง 9 สาขา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544; 2545; สำนักงานสภาการศึกษา, 2546; 2546) แสดงเป็นแผนภูมิโดนโดแกรมที่ 4.4 และแสดงความถี่ของข้อมูลไว้ในวงเล็บท้ายรายการ ดังนี้

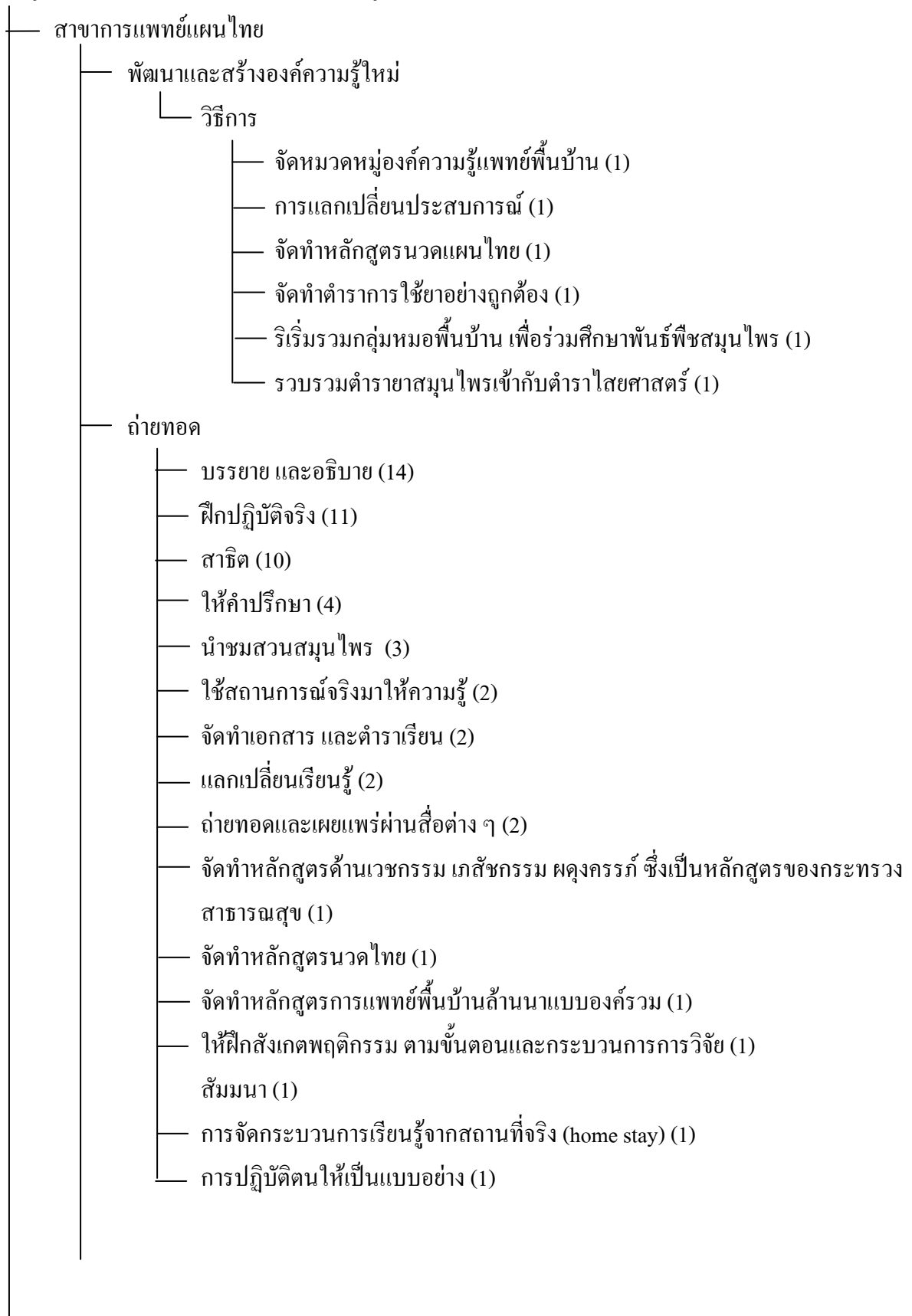
แผนภูมิที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์สาระความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

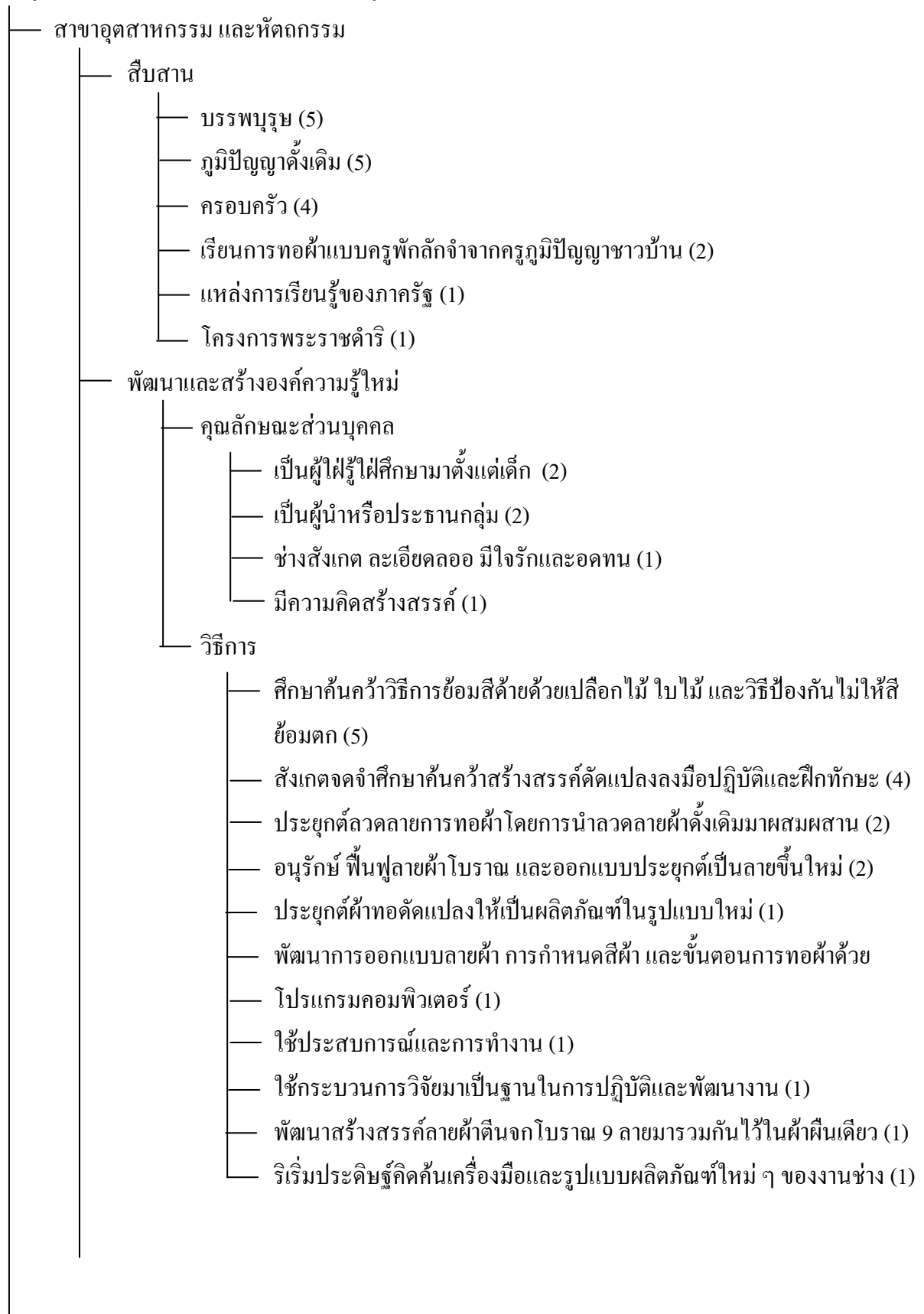
แผนภูมิที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์สาระความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)
 ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

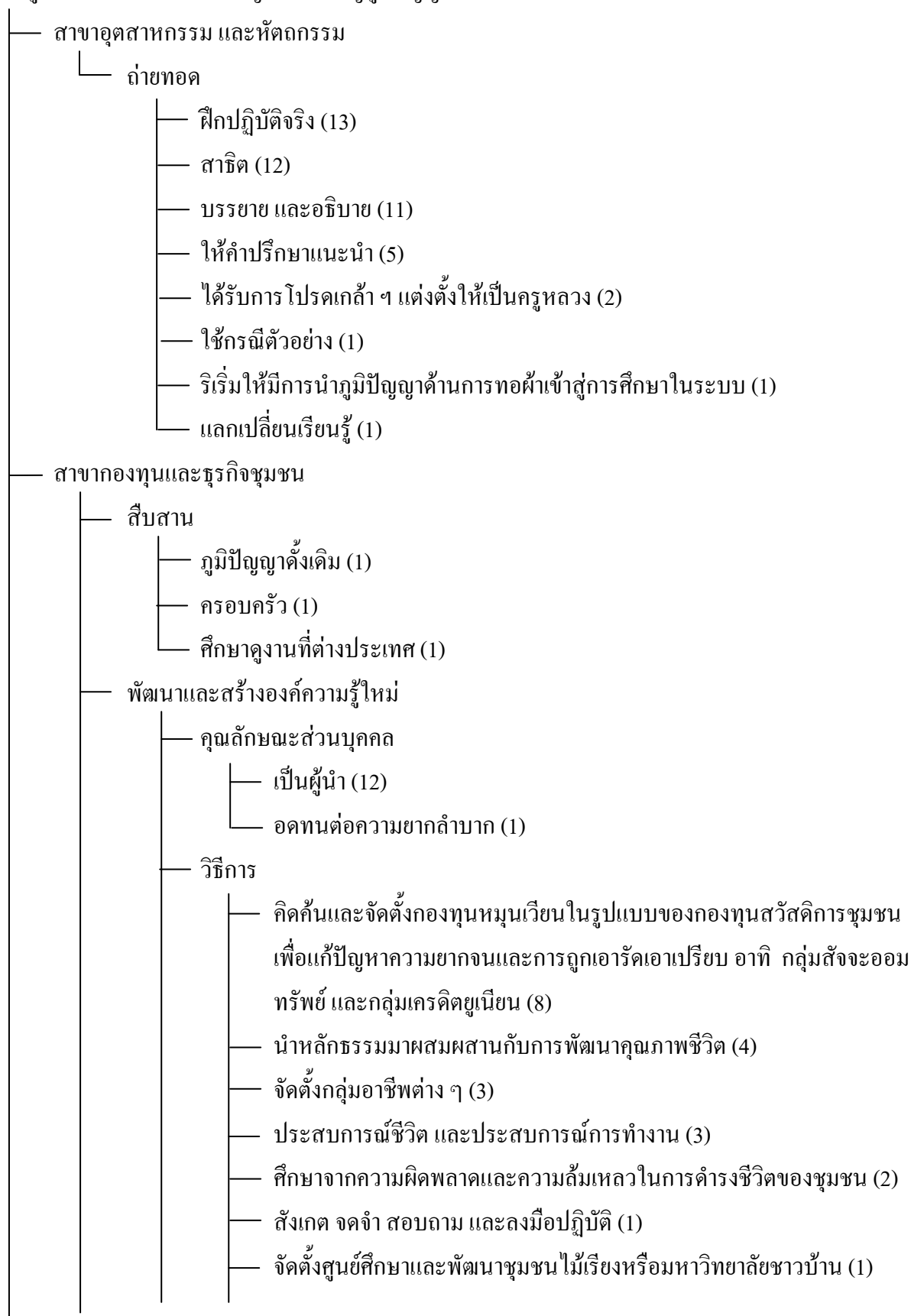
แผนภูมิที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์สาระความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)
 ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

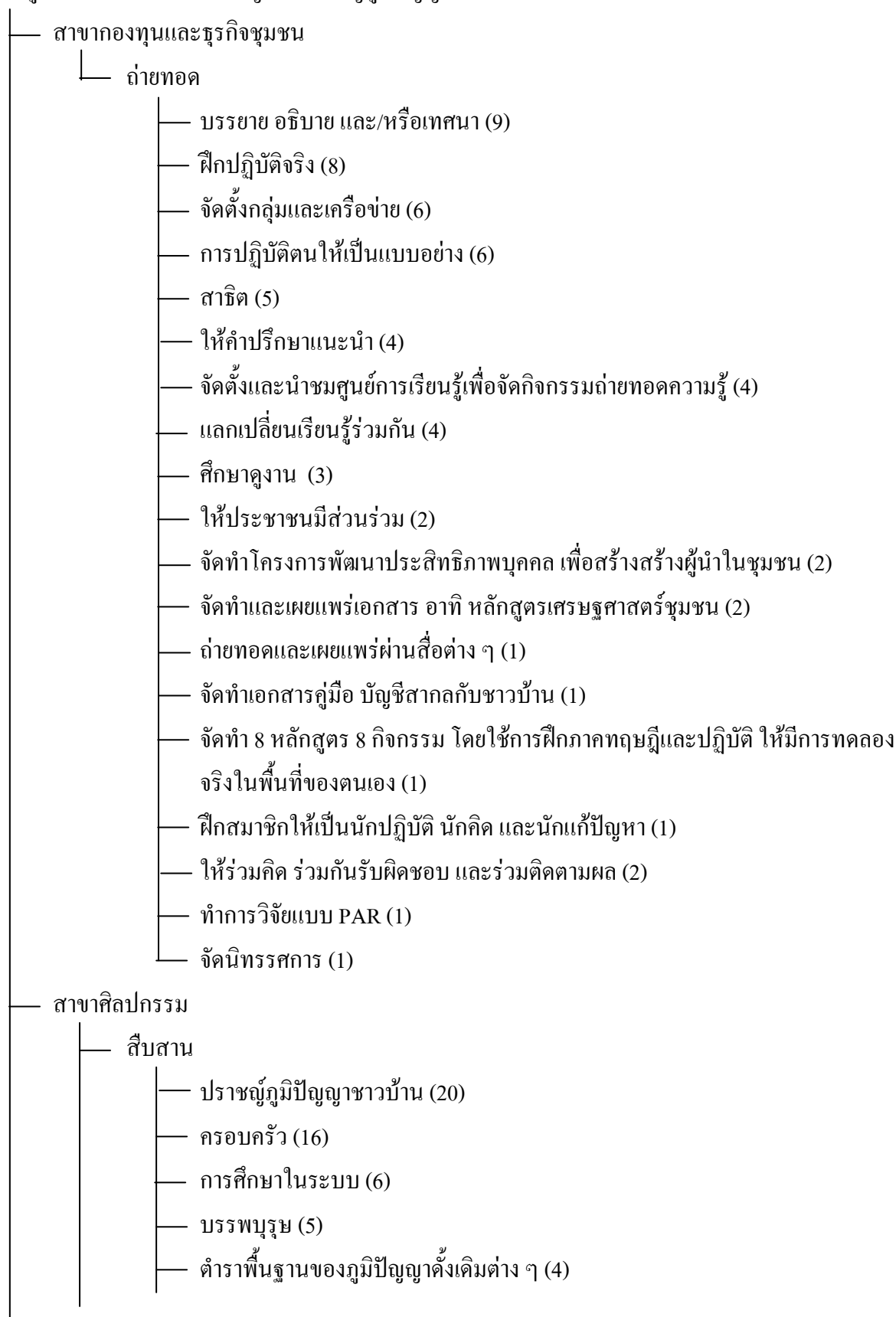
แผนภูมิที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์สาระความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)
 ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

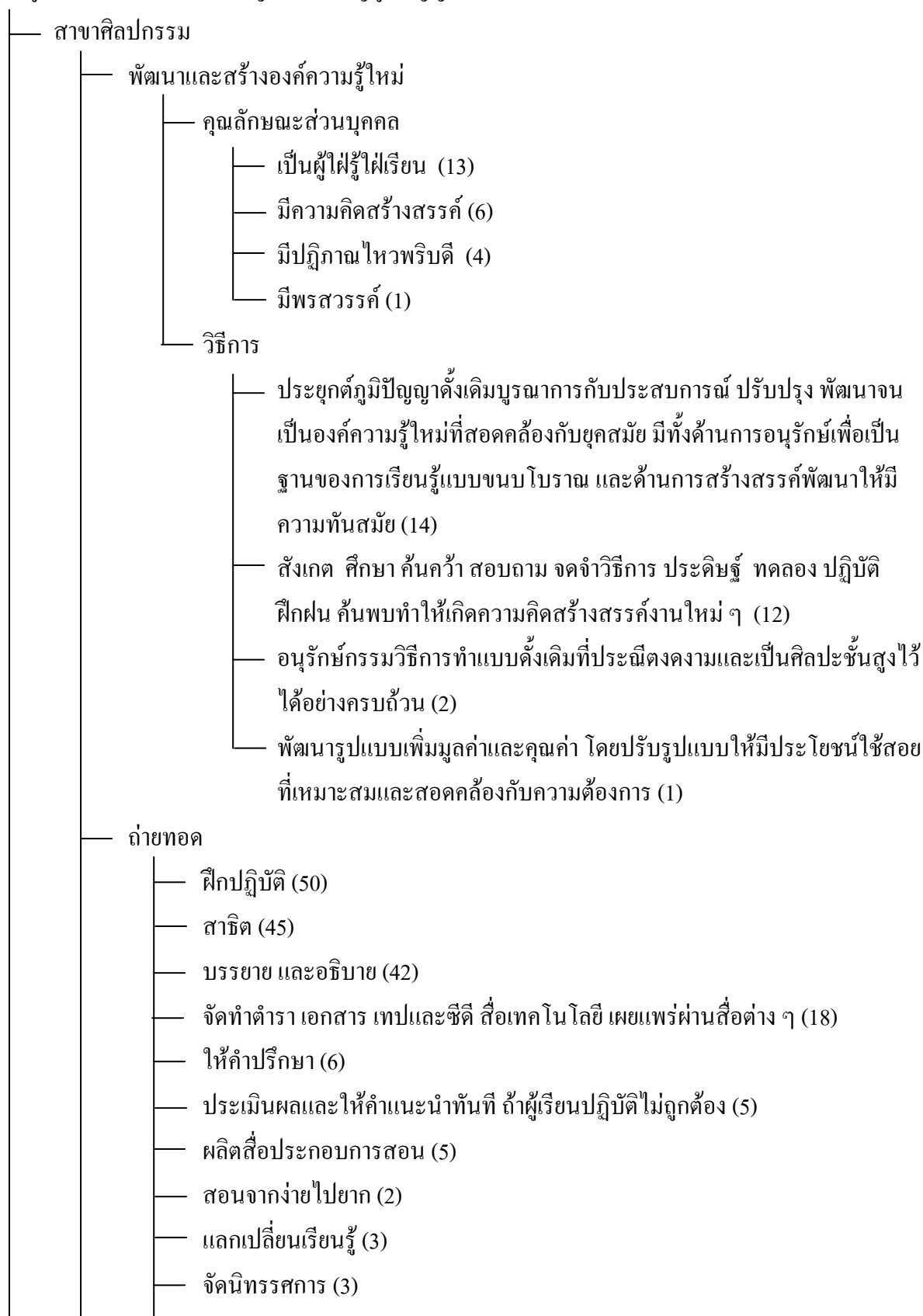
แผนภูมิที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์สาระความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)
 ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

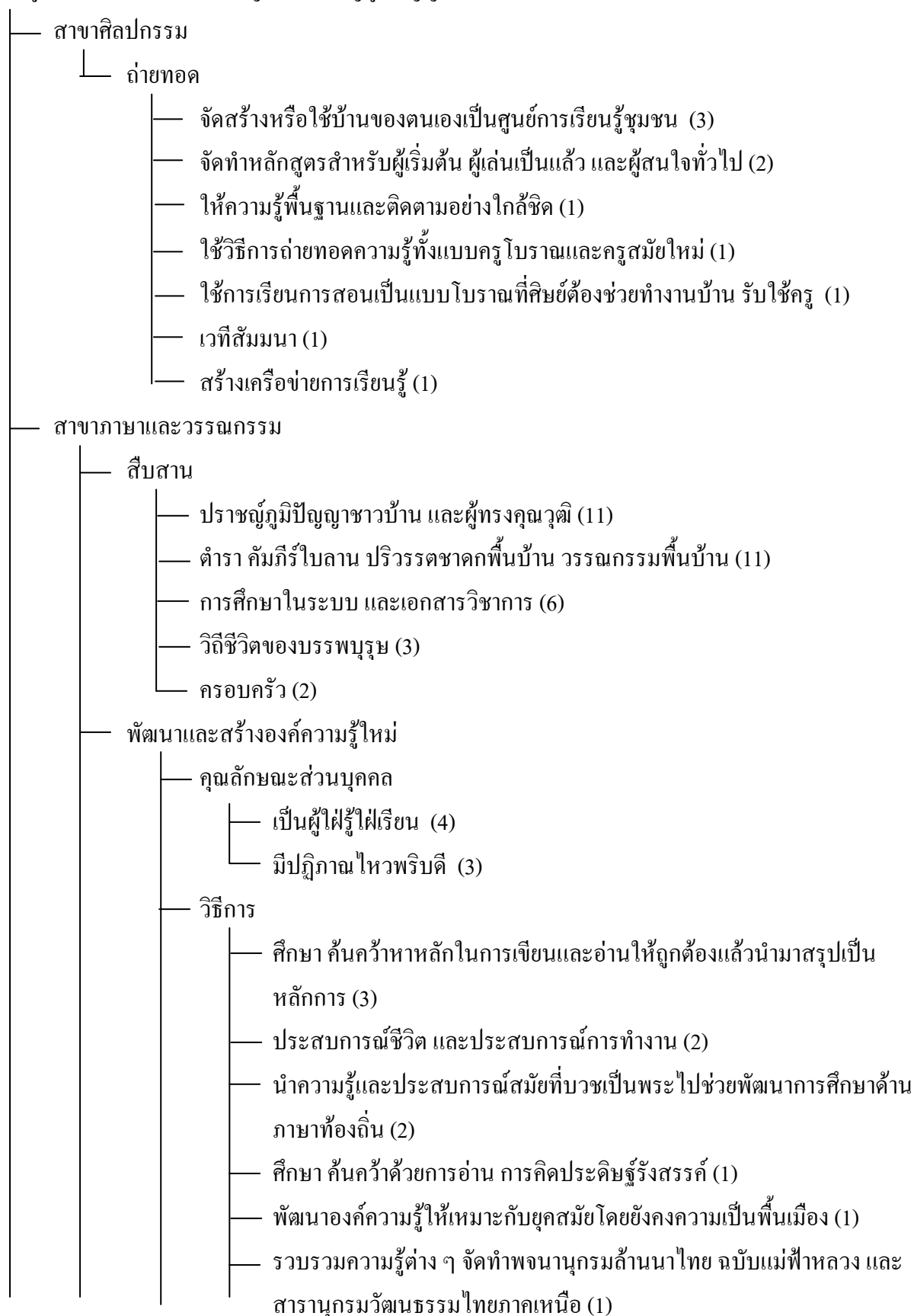
แผนภูมิที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์สาระความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)
ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

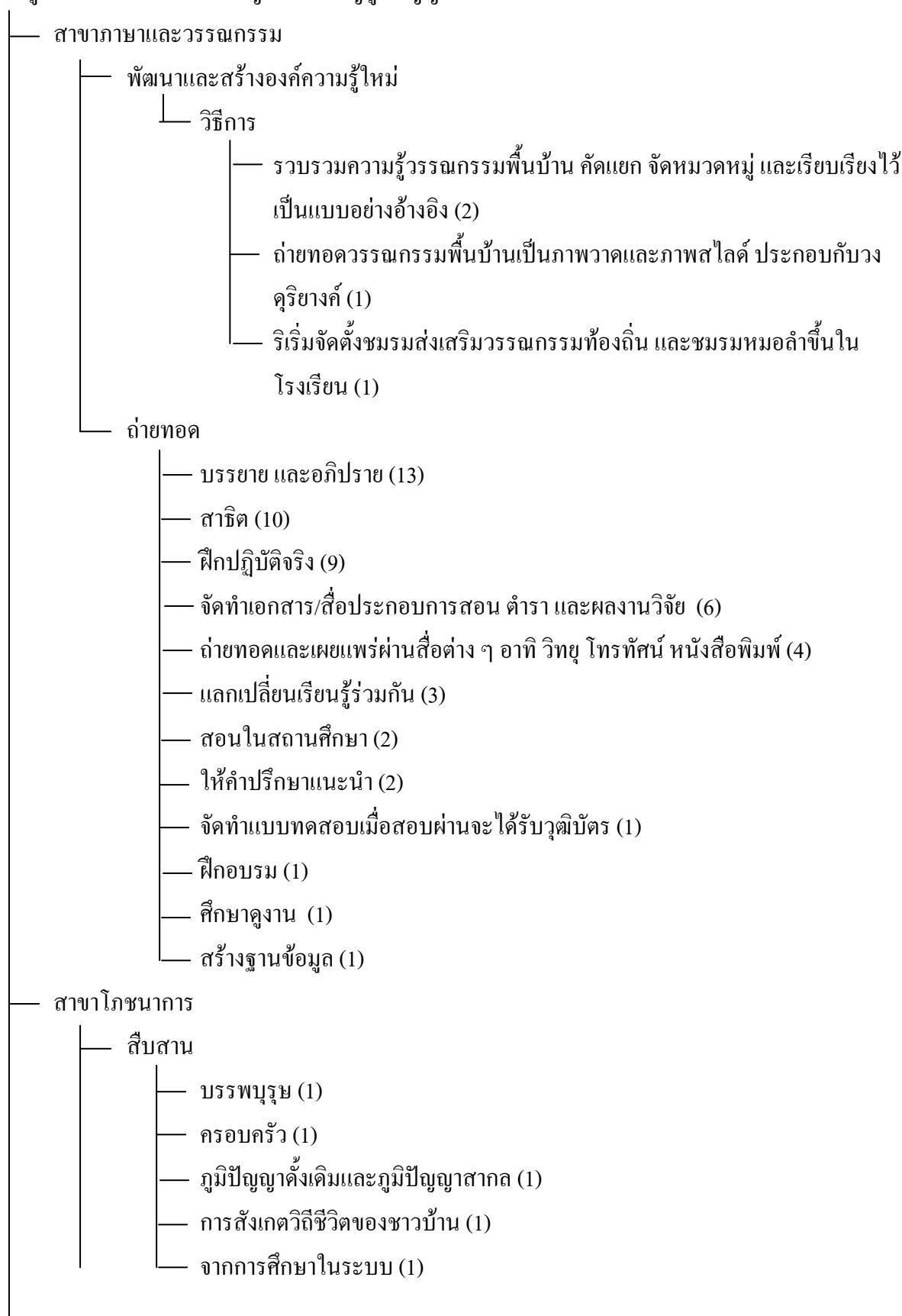
แผนภูมิที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์สาระความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)
 ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

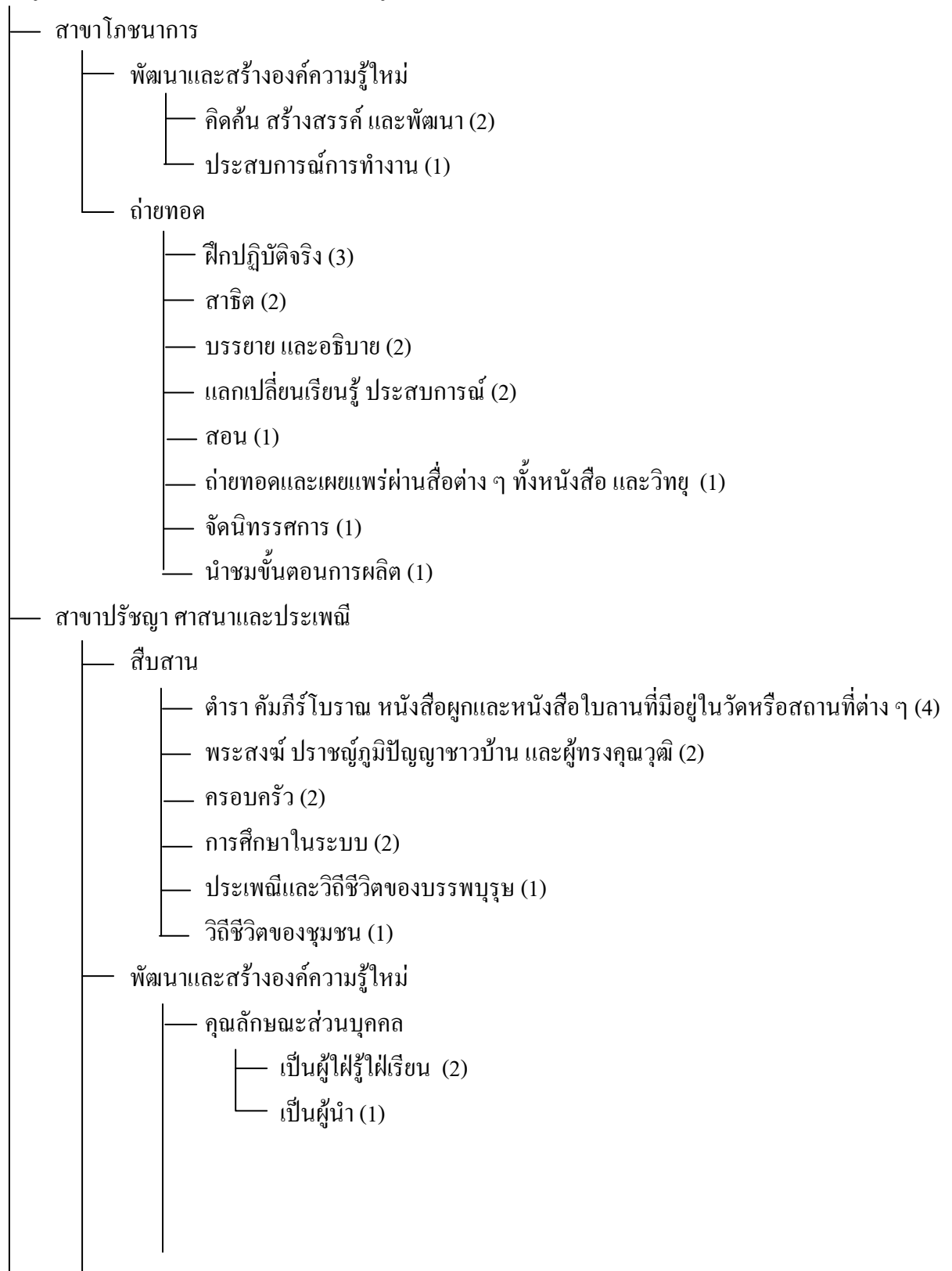
แผนภูมิที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์สาระความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)
 ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

แผนภูมิที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์สาระความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)
ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

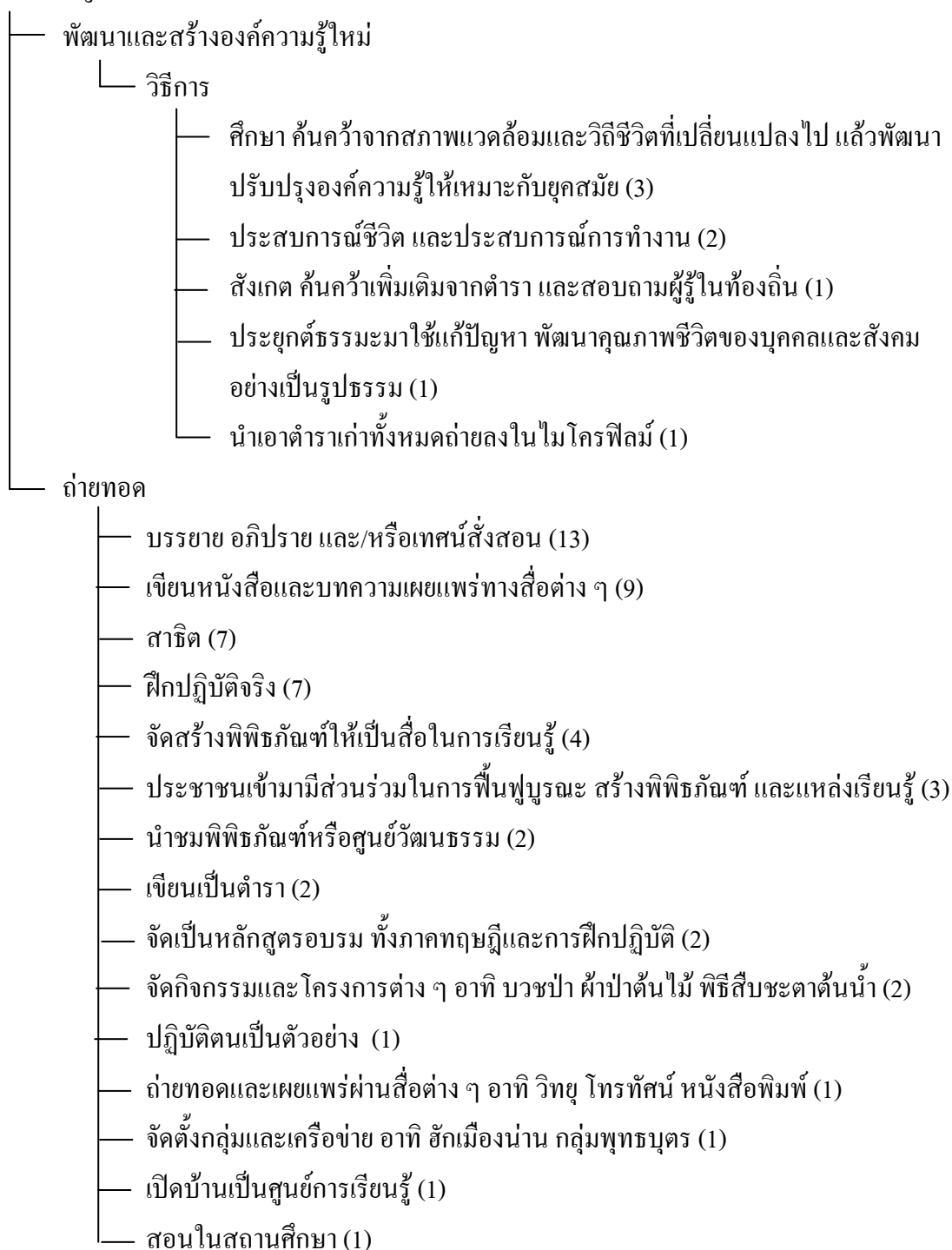

แผนภูมิที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์สาระความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)
 ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

แผนภูมิที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์สาระความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ) ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

└ สาขาปรัชญา ศาสนาและประเพณี

จากแผนภูมิเดินโครงการที่ 4.4 ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย จำนวน 190 คน จำแนกตามสาขา พบว่า ปราชญ์หรือครุภูมิปัญญาไทยในแต่ละสาขามีความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ในการสืบสาน การพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการถ่ายทอด ดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ดังนี้
 - 1.1 การสืบสานองค์ความรู้ ส่วนใหญ่เกิดจากภูมิปัญญาดั้งเดิม ทั้งจากปราชญ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน และจากตำราต่าง ๆ โครงการพระราชดำริไร่นาสวนผสมตามทฤษฎีใหม่ และครอบครัวที่เป็นเกษตรกร
 - 1.2 การพัฒนาและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นนักค้นคว้า และทดลอง เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษามาตั้งแต่เด็ก และมีความมานะอดุสาหะ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยใช้การสังเกต ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง ลองผิดลองถูกหลายต่อหลายครั้ง เก็บสถิติ ปฏิบัติจริง และประสบการณ์การทำงาน จึงได้ข้อค้นพบ
 - 1.3 การถ่ายทอด ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยใช้การบรรยาย เล่าประสบการณ์ อธิบาย ทำแปลงสาธิต ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง จัดอบรมและใช้บ้านของตนเองเป็นศูนย์การเรียนรู้ในการเสวนา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนถ่ายทอดองค์ความรู้และเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ
2. สาขาการแพทย์แผนไทย พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ดังนี้
 - 2.1 การสืบสานองค์ความรู้ ส่วนใหญ่สืบสานจากบรรพบุรุษ หมอยาพื้นบ้าน และตำรับยา ตำรายาโบราณ
 - 2.2 การพัฒนาและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยอุทิศตน ในการเผยแพร่ความรู้ มีความพยายาม อดทน พากเพียรเรียนรู้วิชาและฝึกฝนปฏิบัติเป็นเวลาหลายปี โดยอาศัยการสังเกต จดจำ ศึกษา ค้นคว้า นำความรู้มาทดลอง สอบถามผู้ป่วย ติดตามผล นำผลที่ได้มาประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพของโรค และการรักษาในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังได้ค้นพบสูตรยาอันเป็นภูมิปัญญาไทยหลายขนาน และรวบรวมตำรายาที่เป็นภาษาท้องถิ่นและภาษากลาง เพื่อเป็นแนวทางการถ่ายทอดการดูแลสุขภาพของชาวบ้าน
 - 2.3 การถ่ายทอด ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยใช้การบรรยาย อธิบาย สาธิต ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ให้คำปรึกษา และนำชมสวนสมุนไพร

อย่างไรก็ตาม หลักสูตรแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบอาชีพแพทย์แผนไทย และเจ้าของตำรับยาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงสาธารณสุข
3. สาขาอุตสาหกรรม และหัตถกรรม ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ดังนี้
 - 3.1 การสืบสานองค์ความรู้ ส่วนใหญ่มาจากบรรพบุรุษ ภูมิปัญญาดั้งเดิม และครอบครัว โดยอาศัยการเรียนแบบครูพักลักจำจากครูภูมิปัญญาชาวบ้าน
 - 3.2 การพัฒนาและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษามาตั้งแต่เด็ก เป็นผู้นำหรือประธานกลุ่ม เป็นคนช่างสังเกต ละเอียดลออ มีใจรักในงานและอดทน โดยอาศัยการสังเกต จดจำ ศึกษา ค้นคว้า สร้างสรรค์ ดัดแปลง ลงมือปฏิบัติ และฝึกทักษะ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยสาขานี้ได้ศึกษาค้นคว้า วิธีการย้อมสีด้วยเปลือกไม้ ใบไม้ และวิธีป้องกันไม่ให้สีย้อมตก อนุรักษ์ พื้นฟูลายผ้าโบราณ ประยุกต์ ลวดลายการทอผ้าโดยการนำลวดลายผ้าดั้งเดิมมาผสมผสาน

3.3 การถ่ายทอด ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง หลังจากสาธิต บรรยาย อธิบาย และให้คำปรึกษาแนะนำ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยหลายคนได้รับการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้เป็นครูหลวง

4. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ ดังนี้

4.1 การสืบสานองค์ความรู้ ส่วนใหญ่มาจากวิถีชีวิตของบรรพบุรุษและภูมิปัญญาดั้งเดิม

4.2 การพัฒนาและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในสาขานี้มีความเป็นผู้นำสูง โดยพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่จากการสังเกต จดจำ สอบถาม เชื่อมโยงหลักธรรมคำสอนเข้ากับ ธรรมชาติ ลงมือปฏิบัติ บูรณาการกับประสบการณ์และการทำงาน และใช้ชีวิตอยู่ในธรรมชาติ

4.3 การถ่ายทอด ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยใช้การบรรยาย อธิบาย สาธิต ฝึกปฏิบัติจริง เผยแพร่ความรู้ ผ่านป้ายณรงค์ สื่อโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ โดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน หรือ สามประสาน คือ บ้าน วัด/ มัสยิด และโรงเรียน

5. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ดังนี้

5.1 การสืบสานองค์ความรู้ ส่วนใหญ่มาจากปราชญ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ครอบครัว และการศึกษาดูงานที่ ต่างประเทศ

5.2 การพัฒนาและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความเป็นผู้นำสูง และสามารถอดทนต่อความยากลำบาก โดยได้คิดค้นและจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนในรูปแบบของกองทุนสวัสดิการ ชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและการถูกเอารัดเอาเปรียบ อาทิ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และกลุ่มเครดิตยูเนียน

5.3 การถ่ายทอด ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยใช้การบรรยาย อธิบาย เทศนา สาธิต ฝึกปฏิบัติจริงจากการ จัดตั้งกลุ่มและเครือข่าย และการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง

6. สาขาศิลปกรรม พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ดังนี้

6.1 การสืบสานองค์ความรู้ ส่วนใหญ่มาจากบรรพบุรุษครอบครัว ปราชญ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน

6.2 การพัฒนาและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความคิดสร้างสรรค์และมีปฏิภาณไหวพริบดี โดยการสังเกต ศึกษา ค้นคว้า สอบถาม จดจำวิธีการ ประดิษฐ์ ทดลอง ประยุกต์ภูมิปัญญาดั้งเดิมกับประสบการณ์ ปรับปรุง พัฒนาจนเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับยุคสมัย มีทั้งด้านการอนุรักษ์เพื่อเป็นฐานของการเรียนรู้แบบชนบทโบราณ และด้านการสร้างสรรค์พัฒนาให้มีความทันสมัย

6.3 การถ่ายทอด ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในสาขานี้เน้นการฝึกปฏิบัติ หลังจากที่มีการสาธิต บรรยาย และอธิบาย นอกจากนั้น ยังได้จัดทำตำรา เอกสาร เทปและซีดี สื่อเทคโนโลยี เผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ อีกด้วย

7. สาขาภาษาและวรรณกรรม พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ดังนี้

7.1 การสืบสานองค์ความรู้ ส่วนใหญ่มาจากปราชญ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ตำรา คัมภีร์ ไบลาน ปริวรรตชาดกพื้นบ้าน และวรรณกรรมพื้นบ้าน

7.2 การพัฒนาและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และมีปฏิภาณไหวพริบเป็นเยี่ยม โดยศึกษา ค้นคว้า คิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ บูรณาการกับประสบการณ์ชีวิต และประสบการณ์การทำงาน พัฒนาปรับปรุงองค์ความรู้ให้เหมาะกับยุคสมัย โดยยังคงความเป็นพื้นเมือง นอกจากนั้น ยังได้รวบรวมความรู้วรรณกรรมพื้นบ้าน คัดแยก จัดหมวดหมู่ และเรียบเรียงไว้เป็นแบบอย่างอ้างอิง

7.3 การถ่ายทอด ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยใช้การบรรยาย อภิปราย สาธิต ฝึกปฏิบัติจริง จัดทำเอกสาร/สื่อประกอบการสอน ตำรา และผลงานวิจัย ถ่ายทอดและเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์

8. สาขาโภชนาการ พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ดังนี้

8.1 การสืบสานองค์ความรู้ มาจากบรรพบุรุษ ครอบครั้ว ภูมิปัญญาดั้งเดิมและภูมิปัญญาสากล

8.2 การพัฒนาและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยการคิดค้น สร้างสรรค์ พัฒนา จากประสบการณ์การทำงาน

8.3 การถ่ายทอด ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเน้นการฝึกปฏิบัติจริง สาธิต บรรยาย อธิบาย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และถ่ายทอดเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งหนังสือ และวิทยุ

9. สาขาปรัชญา ศาสนาและประเพณี พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ดังนี้

9.1 การสืบสานองค์ความรู้ ส่วนใหญ่เกิดจากตำรา คัมภีร์โบราณ หนังสือผูกและหนังสือใบลานที่มีอยู่ในวัดหรือสถานที่ต่าง ๆ

9.2 การพัฒนาและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตั้งแต่เด็ก และเป็นผู้นำ โดยศึกษา ค้นคว้าจากสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป แล้วพัฒนาปรับปรุงองค์ความรู้ให้เหมาะกับยุคสมัย โดยใช้ประสบการณ์ชีวิตและประสบการณ์การทำงาน

9.3 การถ่ายทอด ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยใช้การบรรยาย อภิปราย และ/หรือเทศน์สั่งสอน เขียนหนังสือและบทความเผยแพร่ทางสื่อต่าง ๆ สาธิต และให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ

กล่าวโดยสรุป ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทั้ง 9 สาขา ต่างมีการสืบสาน พัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ และถ่ายทอด ที่เน้นในเรื่องการนำไปใช้ได้จริง เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและสามารถแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ จำนวนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในแต่ละสาขาที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาสอนในระดับอุดมศึกษามีจำนวนมาก และไม่พบความแตกต่างของการสืบสาน การพัฒนาและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการถ่ายทอดระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาและกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา

สรุปผลที่ได้จากตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สาระการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

การวิเคราะห์สาระการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาสามารถสรุปได้ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน และการเรียนการสอนเฉพาะทางแนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความชัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สะสมไว้ในการปรับตัวและดำรงชีวิตในระบบนิเวศ หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ซึ่งองค์ความรู้ความสามารถและทักษะนั้นสามารถใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาไทยมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่เป็นนามธรรม และลักษณะเป็นรูปธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การใช้ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรม ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีคุณสมบัติ อันประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคล คือ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ มีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ มีกระบวนการและกลวิธีในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนา นั้น สถาบันการศึกษาควรมีการศึกษาค้นคว้า ฟันฟู หรือประยุกต์ ภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาตนเอง อาทิ สถาบันอุดมศึกษาต้องปกป้องรักษา อนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ขอมรับความรู้และภูมิปัญญาชาวบ้าน เชื่อมประสานกับชาวบ้าน และให้โอกาสพวกเขาได้ถ่ายทอดความรู้ของพวกเขา รัฐและสถาบันอุดมศึกษาควรรหาแนวทางดำเนินการศึกษาและเผยแพร่ภูมิปัญญาไทย การจัดประสบการณ์ตรงในรูปแบบต่างๆ ให้กับผู้ที่มารับการถ่ายทอดให้เกิดการปฏิบัติจริง ให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ และจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น นอกจากนี้ นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญา ยังปรากฏทั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับสถาบันอุดมศึกษา โดยที่ ยูเนสโก ได้กำหนดไว้ใน “การพิทักษ์รักษามรดกวัฒนธรรมและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ในปี ค.ศ. 1989” ให้ถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นใหม่ให้เป็นผู้สืบทอดมรดกทางภูมิปัญญา สำหรับประเทศไทย ก็ได้กำหนดการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา 23 การจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญในเรื่องความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ภูมิปัญญาไทย ต่อมาคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กำหนดให้นำภูมิปัญญาเข้าสู่

การศึกษา และสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทุกระดับ รวมถึงระดับอุดมศึกษา โดยให้ครูภูมิปัญญาไทยเป็นแบบอย่างและชี้นำด้านวิถีคิด วิธีการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต นอกจากนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ก็ได้สนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการปฏิบัติจริงร่วมกับปราชญ์ ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ผ่าน ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และผลักดันให้เป็นวิชาในการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา ส่วนในระดับสถาบันอุดมศึกษานั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2550) ได้จำแนกสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม โดยที่หนึ่งในกลุ่มนั้นเป็นกลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนา ศิลปะและวัฒนธรรมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนามาตรฐานศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งการเผยแพร่ องค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยสู่สากล

การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

ภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา 4 ประการ คือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคมและ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นแหล่งสะสมศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมแล้วเผยแพร่ให้สังคมรู้ สถาบันอุดมศึกษาต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมอย่างจริงจังต่อเนื่องเพื่อเผยแพร่ให้สังคมได้ตระหนักและจัดการตามที่เหมาะสม และประการสำคัญ สถาบันอุดมศึกษาควรสร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมหลายรูปแบบให้มีขึ้นในสถาบัน ซึ่งจะทำให้บัณฑิตนักศึกษาเข้าใจสังคมและโครงสร้างทางวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีการจัดการความรู้ที่ดี ซึ่งในการจัดการความรู้ นั้น สถาบันควรยึดฐานความรู้ที่อยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน ดังนั้น อุดมศึกษาในฐานะผู้ผลิตองค์ความรู้ จึงควรจัดตั้งหน่วยงานในการดูแลโดยเฉพาะ ที่มีโครงสร้างและมีกระบวนการบริหารจัดการองค์ความรู้ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรเรียนรู้ สถาบันต้องจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการบุคลากรที่เป็นปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการสอนที่หลากหลาย โดยการจ้างบุคลากรมีอาชีพจากภายนอกสถาบันมาเป็นอาจารย์พิเศษชั่วคราว แต่สถาบันอุดมศึกษาต้องคำนึงถึงคุณภาพอาจารย์พิเศษเหล่านั้นด้วย และในการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์นั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการบริหารจัดการที่ดี อย่างไรก็ตาม ในการจ้าง/เชิญปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมาสอนนั้น สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งที่มีการจ้าง/เชิญปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมาสอนจึงมีระเบียบการเชิญ/จ้าง ซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านเกณฑ์การเชิญ/จ้าง และด้านกระบวนการการแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นอาจารย์พิเศษ โดยคณะกรรมการของคณะวิชาพิจารณาคุณสมบัติ ประสบการณ์ และความเหมาะสม ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารสภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษ ในส่วนของการตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรคำนึงถึงองค์ ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ประเภทการตอบแทน การเบิกจ่าย การคำนวณค่าตอบแทน และการให้การยอมรับและการยกย่องปราชญ์ภูมิปัญญาในฐานะผู้สอน ในทางปฏิบัติ นั้น ไม่พบอัตราที่แน่นอนในการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย แต่สำนักงานสภาการศึกษาซึ่งเป็นผู้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย ได้กำหนดไว้ 2 อัตรา ได้แก่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับค่าตอบแทนวันละ 600 บาท และที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รับค่าตอบแทนวันละ 1,200 บาท

การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

สามารถสรุปประเด็นหลักได้ 2 ประเด็น ได้แก่ คุณสมบัติ และภาระงาน ดังนี้

1. คุณสมบัติ ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ และผลงาน ดังนี้

1.1 วุฒิการศึกษา พบว่า สามารถจำแนกปราชญ์หรือครุภูมิปัญญาไทยออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มปราชญ์หรือครุภูมิปัญญาไทยมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญา ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด และกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา และยังพบอีกว่า ในกลุ่มนี้สามารถจำแนกปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาตรงกับ ความเชี่ยวชาญ และปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับ ความเชี่ยวชาญ ซึ่งมีจำนวนมากว่า ในแต่ละกลุ่มวุฒิการศึกษานั้นสามารถจำแนกย่อยออกเป็นกลุ่มที่สอนในระดับอุดมศึกษา และกลุ่มที่ไม่ได้สอนในระดับอุดมศึกษา โดยที่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในระดับอุดมศึกษา มีจำนวนมากว่ากลุ่มที่ไม่ได้สอนในระดับอุดมศึกษา สำหรับด้านสาขาความเชี่ยวชาญทั้ง 9 สาขา พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยสาขา ศิลปกรรม สอนในสถาบันอุดมศึกษา มากที่สุด รองลงมาเป็นสาขาเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่สอนในระดับอุดมศึกษา พบว่า กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาดำรงระดับปริญญา มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาแต่เชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น และเมื่อพิจารณาเฉพาะผู้ที่สอนในระดับอุดมศึกษาในกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาแต่เชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น พบว่า สาขาที่สอนมากที่สุด คือ ปรัชญา ศาสนาและประเพณี รองลงมา ได้แก่ ศิลปกรรม ภาษาและวรรณกรรม และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่สาขาแพทย์แผนไทย กองทุนและธุรกิจชุมชน และโภชนาการ ไม่มีปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในกลุ่มนี้ทำการสอนเลย

1.2 ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ทั้ง 9 สาขา ประกอบด้วย การสืบสาน การพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการถ่ายทอด ดังนี้

1.2.1 การสืบสาน พบว่า ส่วนใหญ่มีการสืบสานมาจากปราชญ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน บรรพบุรุษและครอบครัว ดำรง คัมภีร์โบราณ

1.2.2 การพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยอาศัยการสังเกต จดจำ ศึกษา ค้นคว้า นำความรู้มาทดลอง คิดตามผล นำผลที่ได้มาประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน นอกจากนั้นยังได้รวบรวมองค์ความรู้ไว้ในหลายรูปแบบทั้งบทความ หนังสือ ทีวีซีดี เพื่อการเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ

1.2.3 การถ่ายทอด พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเน้นการฝึกปฏิบัติ เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้

1.3 ผลงาน ประกอบด้วย ผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ และเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม

2. ภาระงาน พบว่า ประกอบด้วย การเป็นอาจารย์หรือผู้สอน และการเป็นอาจารย์ด้านวิทยานิพนธ์ การเรียนการสอนเฉพาะทาง

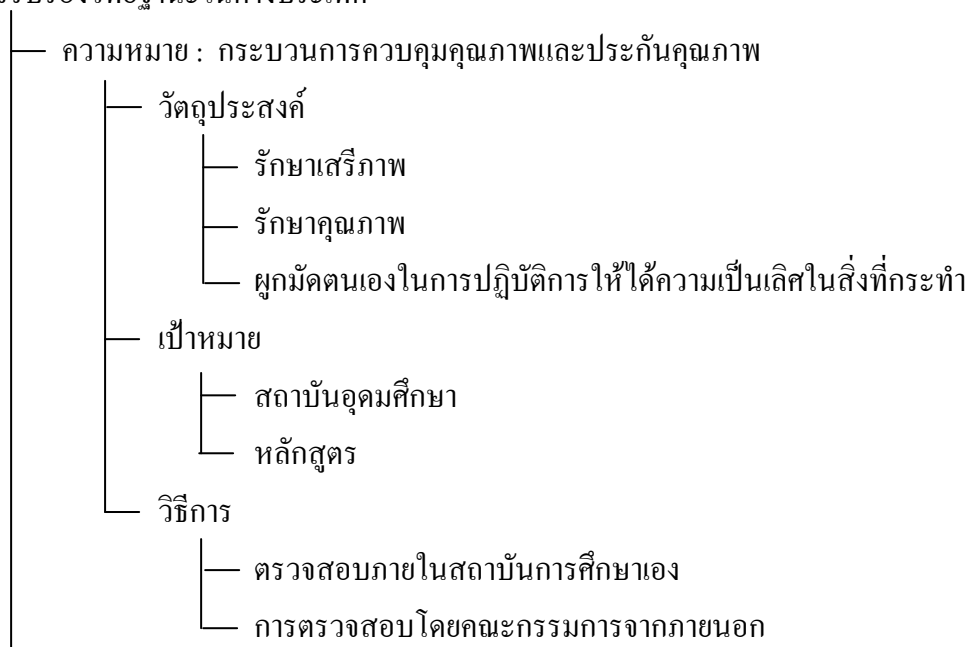
ปัจจุบัน กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม คือ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งได้จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเฉพาะทางขึ้น อาทิ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้จัดหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ สาขาวิชามวยไทยศึกษา โดยได้กำหนดเกณฑ์การเชิญและแต่งตั้งอาจารย์สอนมวยไทย 3 ประการ ได้แก่ ประสพการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น ความเชี่ยวชาญและผลงานที่เป็นที่ยอมรับ ในส่วนของกระบวนการแต่งตั้งนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน คือ ให้คณะกรรมการบริหารคณะพิจารณาแต่งตั้ง และได้รับความเห็นชอบจากสภาวิชาการ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์การรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ และในประเทศ ประกอบด้วยผลวิเคราะห์สาระ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ผลการวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ ผลการวิเคราะห์สาระในประเทศไทย และการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ดังนี้

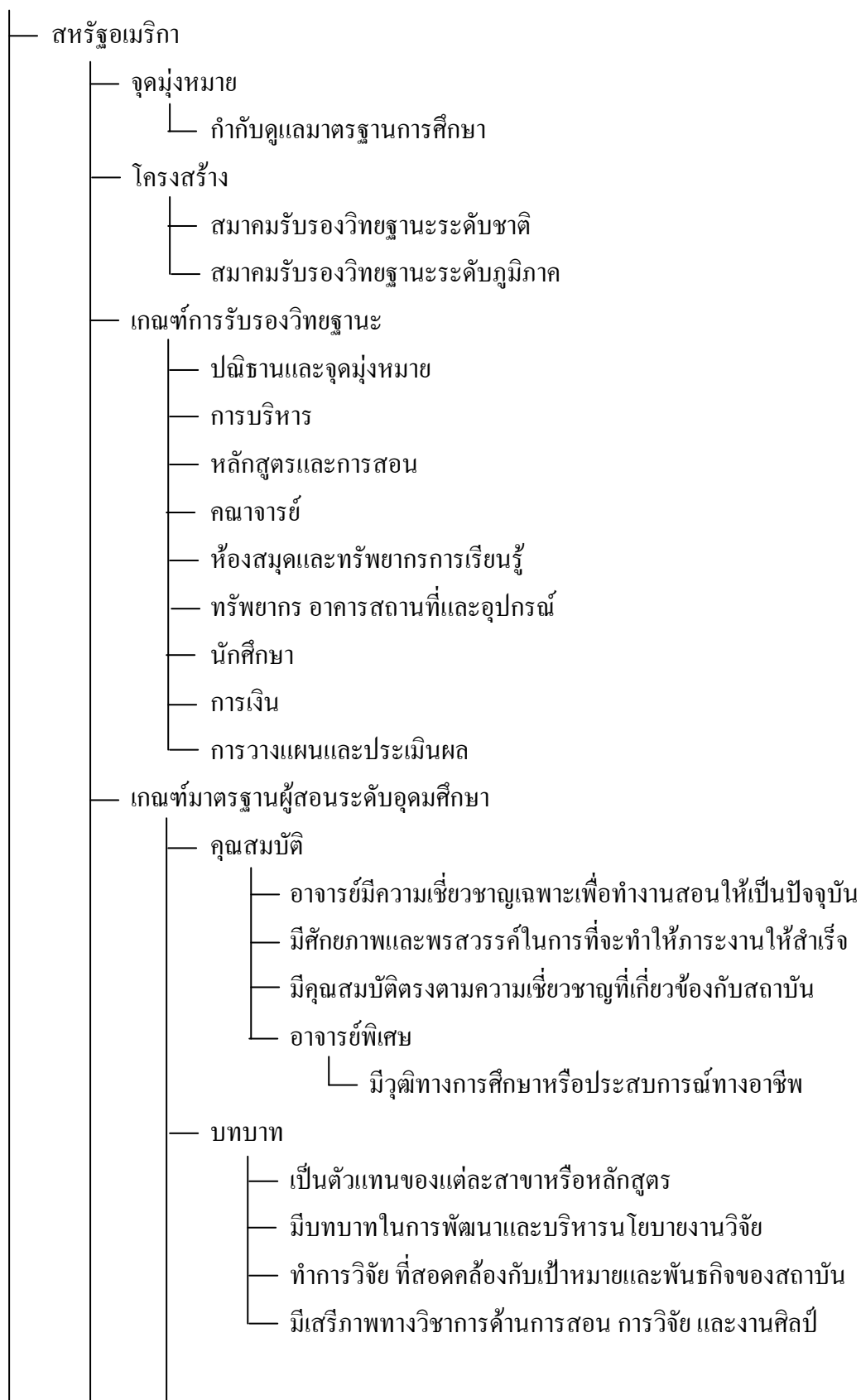
2.1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Accreditation handbook 2006-2007 (British Accreditation Council, 2006) The encyclopedia of higher education (Clark and Neave, 1992) An overview of U.S. accreditation (Council for Higher Education Accreditation, 2007) Framework act for higher education (Hochschulrahmengesets, 2005) University standards and explanation (Japan University Accreditation Association, 2004) Characteristics of excellence in higher education : eligibility requirements and standards for Accreditation (Middle States Commission on Higher Education, 2003) National protocols for higher education approval processes (Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs, 2006) Handbook of accreditation (North Central Association, 2005) และ Accreditation handbook (Northwest Commission on Colleges and Universities, 2003) เป็นต้น (ดูภาคผนวก ง) ผลการวิเคราะห์สรุปเป็นแผนภูมิเดนไดรแกรมที่ 4.5 ดังนี้

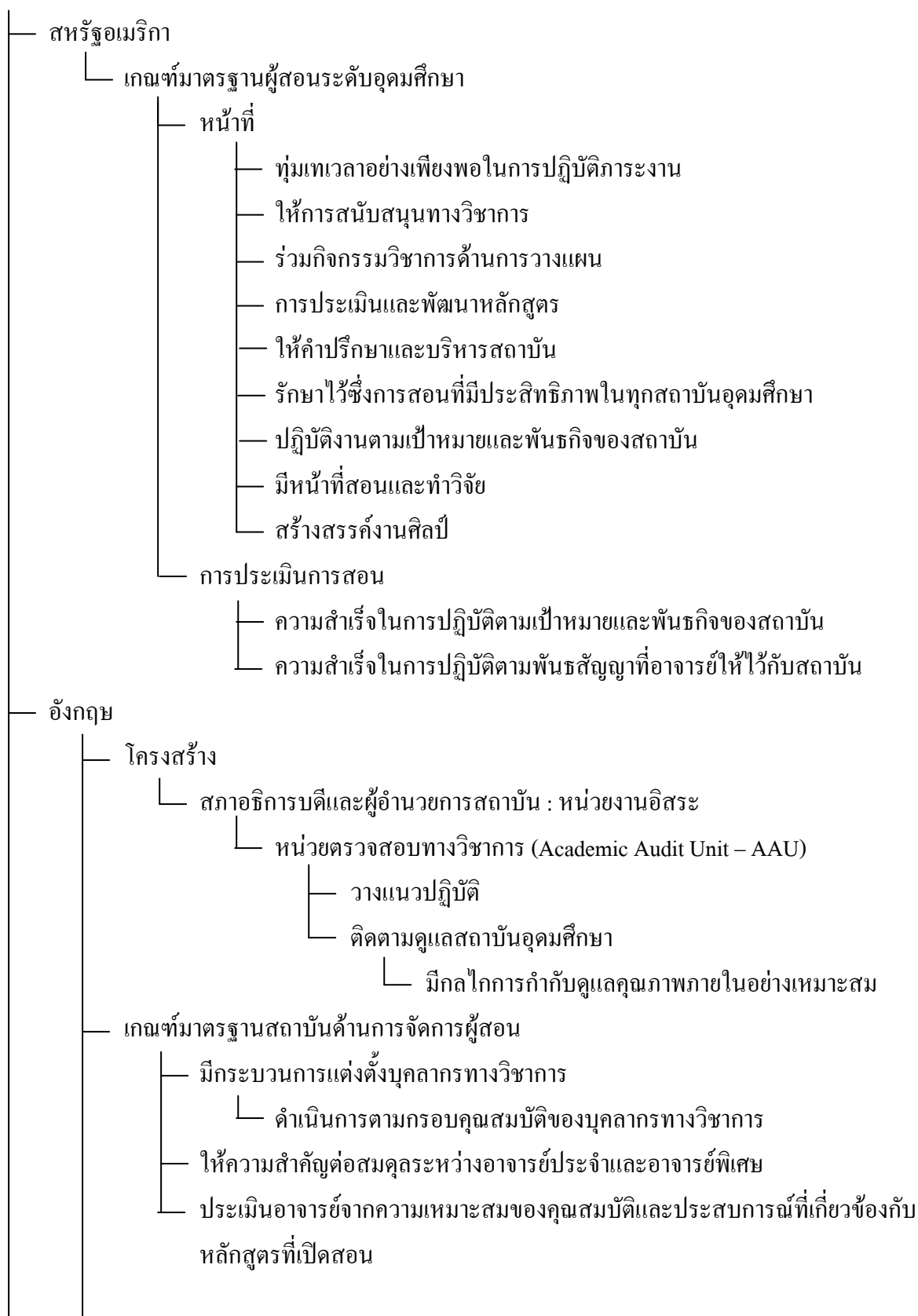
แผนภาพที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ
การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ

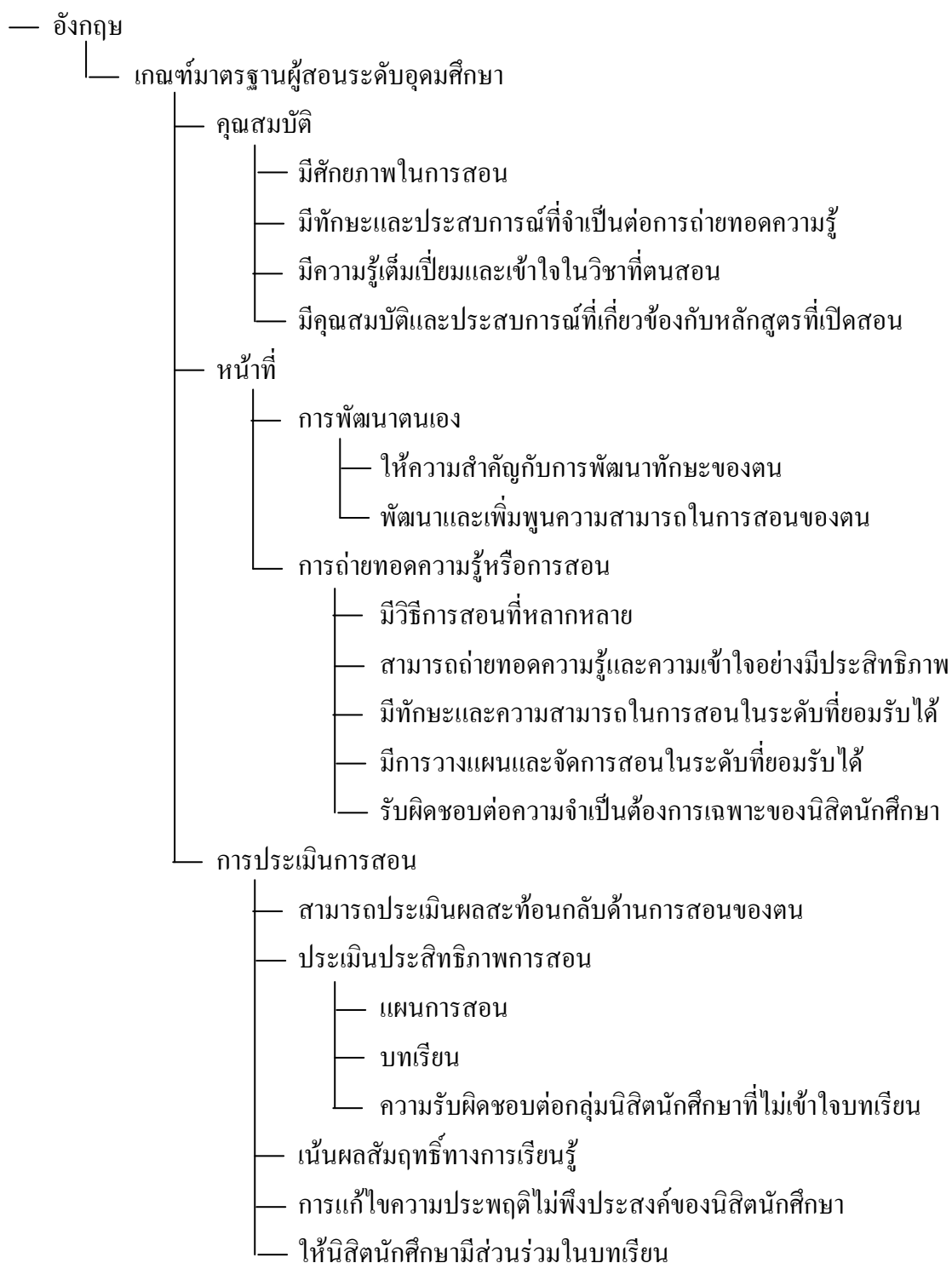
แผนภาพที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ (ต่อ)
การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ

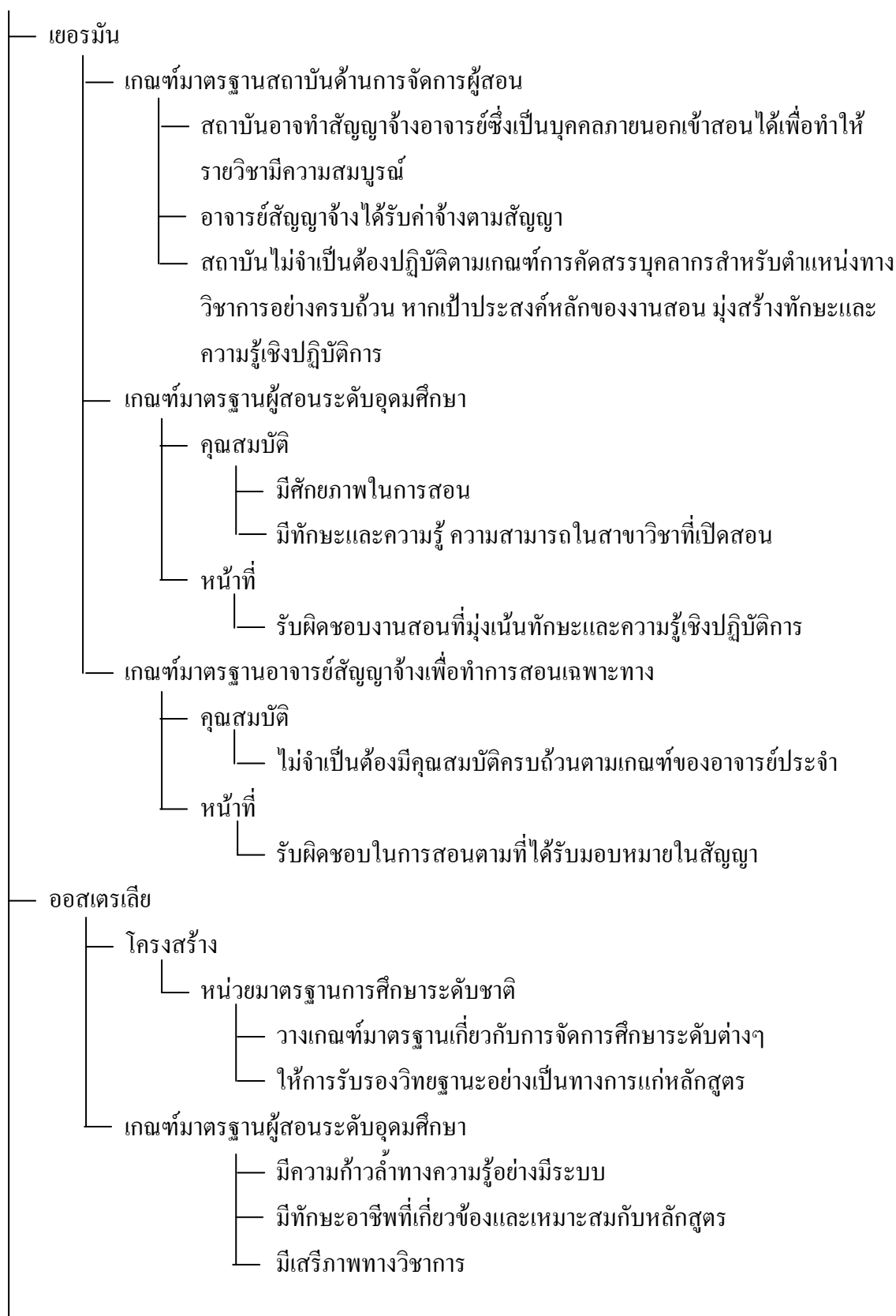
แผนภาพที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ (ต่อ)
การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ

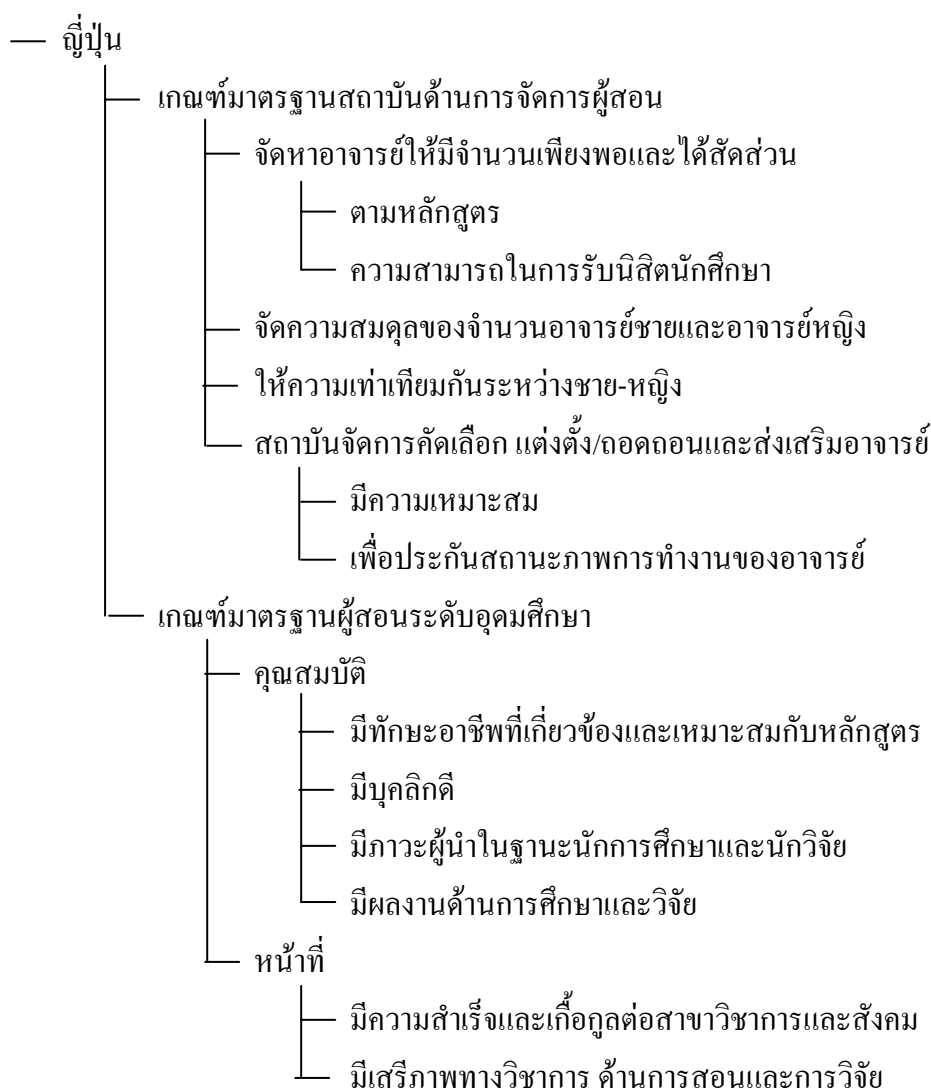
แผนภาพที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ (ต่อ)
การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ

แผนภาพที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ (ต่อ)
การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ

แผนภาพที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ (ต่อ)
การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ

จากแผนภูมิเดินโครงการที่ 4.5 สามารถสรุปเป็นประเด็นหลัก ได้ดังนี้

การรับรองวิทยฐานะ หมายถึง กระบวนการควบคุมคุณภาพและประกันคุณภาพ เพื่อรักษาเสรีภาพ และ คุณภาพ โดยที่สถาบันอุดมศึกษาขอผูกมัดตนเองในการปฏิบัติการให้ได้ความเป็นเลิศในสิ่งที่กระทำ เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและหลักสูตร โดยมีกระบวนการตรวจสอบภายใน สถาบัน และการตรวจสอบโดยคณะกรรมการจากภายนอก

ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การรับรองวิทยฐานะมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำกับดูแลมาตรฐานการศึกษา สมาคมรับรองวิทยฐานะระดับชาติและระดับภูมิภาคให้การรับรองวิทยฐานะสถาบันและหลักสูตร จัดทำ เกณฑ์การรับรองวิทยฐานะครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปรัชญาและจุดมุ่งหมาย การบริหาร หลักสูตรและ การสอน คณาจารย์ ห้องสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้ ทรัพยากร อาคารสถานที่และอุปกรณ์ นักศึกษา การเงิน การวางแผนและประเมินผล ในส่วนของเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติ ได้แก่ อาจารย์มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเพื่อทำงานสอนให้เป็นปัจจุบัน มีศักยภาพและพรสวรรค์ในการที่จะทำให้ภาระงานให้สำเร็จ มีคุณสมบัติตรงตามความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง กับสถาบัน นอกจากนั้น ยังครอบคลุมถึงอาจารย์พิเศษ ได้แก่ อาจารย์พิเศษมีวุฒิทางการศึกษาหรือ

ประสบการณ์ทางอาชีพ ในด้านบทบาท อาจารย์เป็นตัวแทนของแต่ละสาขาหรือหลักสูตร มีบทบาทในการพัฒนาและบริหารนโยบายงานวิจัย และทำการวิจัย โดยสอดคล้องกับเป้าหมายและพันธกิจของสถาบันในด้านหน้าที่ ประกอบด้วย การทุ่มเทเวลาอย่างเพียงพอในการปฏิบัติภาระงาน การสนับสนุนทางวิชาการ การร่วมกิจกรรมวิชาการด้านการวางแผน การประเมินและพัฒนาหลักสูตร การให้คำปรึกษาและบริหารสถาบัน การรักษาไว้ซึ่งการสอนที่มีประสิทธิภาพในทุกสถาบันอุดมศึกษา การปฏิบัติงานตามเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน โดยอาจารย์มีหน้าที่สอน ทำวิจัย และสร้างสรรค์งานศิลป์ และในด้านการประเมินการสอนของอาจารย์นั้น สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน และความสำเร็จในการปฏิบัติตามพันธสัญญาที่อาจารย์ให้ไว้กับสถาบัน

ในประเทศอังกฤษ พบว่า สภาอธิการบดีและผู้อำนวยการสถาบันซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ แต่งตั้งหน่วยตรวจสอบทางวิชาการ (Academic Audit Unit – AAU) โดยมอบหมายให้วางแนวปฏิบัติ และติดตามดูแลสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้กลไกการกำกับดูแลคุณภาพภายในอย่างเหมาะสม สำหรับเกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอน ประกอบด้วย กระบวนการแต่งตั้งบุคลากรทางวิชาการ ที่ดำเนินการตามกรอบคุณสมบัติของบุคลากรทางวิชาการ ให้ความสำคัญต่อสมดุลระหว่างอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ และประเมินอาจารย์จากความเหมาะสมของคุณสมบัติและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่เปิดสอน ส่วนเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติ ได้แก่ อาจารย์มีศักยภาพในการสอน มีทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการถ่ายทอดความรู้ มีความรู้เต็มเปี่ยมและเข้าใจในวิชาที่ตนสอน และมีคุณสมบัติและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่เปิดสอน ด้านหน้าที่ ประกอบด้วย การพัฒนาตนเอง และการถ่ายทอดความรู้หรือการสอน การพัฒนาตนเอง ได้แก่ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะของตน พัฒนาและเพิ่มพูนความสามารถในการสอนของตน และการถ่ายทอดความรู้หรือการสอน ได้แก่ อาจารย์มีวิธีการสอนที่หลากหลาย สามารถถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะและความสามารถในการสอนในระดับที่ยอมรับได้ มีการวางแผนและจัดการสอนในระดับที่ยอมรับได้ และรับผิดชอบต่อความจำเป็นต้องการเฉพาะของนิสิตนักศึกษา และด้านการประเมินการสอนนั้น ได้แก่ อาจารย์สามารถประเมินผลสะท้อนกลับด้านการสอนของตนได้ และสถาบันประเมินประสิทธิภาพการสอนจากแผนการสอน บทเรียน และความรับผิดชอบต่อกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ไม่เข้าใจบทเรียน โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ความสามารถในการแก้ไขความประพุดติไม่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา และให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในบทเรียน

ในประเทศเยอรมัน พบว่า มีเกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอนซึ่งเป็นบุคคลภายนอก โดยสถาบันอาจทำสัญญาจ้างอาจารย์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้าสอนได้เพื่อทำให้อาจารย์มีความสมบูรณ์ อาจารย์สัญญาจ้างได้รับค่าจ้างตามสัญญา สถาบันไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามเกณฑ์การคัดสรรบุคลากรสำหรับตำแหน่งทางวิชาการอย่างครบถ้วน หากเป้าประสงค์หลักของงานสอน มุ่งสร้างทักษะและความรู้เชิงปฏิบัติการ ในส่วนเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนทั่วไป ประกอบด้วย คุณสมบัติ ได้แก่ อาจารย์มีศักยภาพในการสอน และมีทักษะและความรู้ ความสามารถในการสาขาวิชาที่เปิดสอน มีหน้าที่รับผิดชอบงานสอนที่มุ่งเน้นทักษะและความรู้เชิง

ปฏิบัติการ และอาจารย์สัญญาจ้างเพื่อทำการสอนเฉพาะทางนั้น ไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ของอาจารย์ประจำ และให้รับผิดชอบในการสอนตามที่ได้รับมอบหมายในสัญญาเท่านั้น

ในประเทศออสเตรเลีย พบว่า หน่วยมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ เป็นผู้วางเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับต่างๆ และให้การรับรองวิทยฐานะอย่างเป็นทางการแก่หลักสูตร ด้านเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย อาจารย์มีความก้าวหน้าทางความรู้ อย่างมีระบบ มีทักษะอาชีพที่เกี่ยวข้อง และเหมาะสมกับหลักสูตร และมีเสรีภาพทางวิชาการ

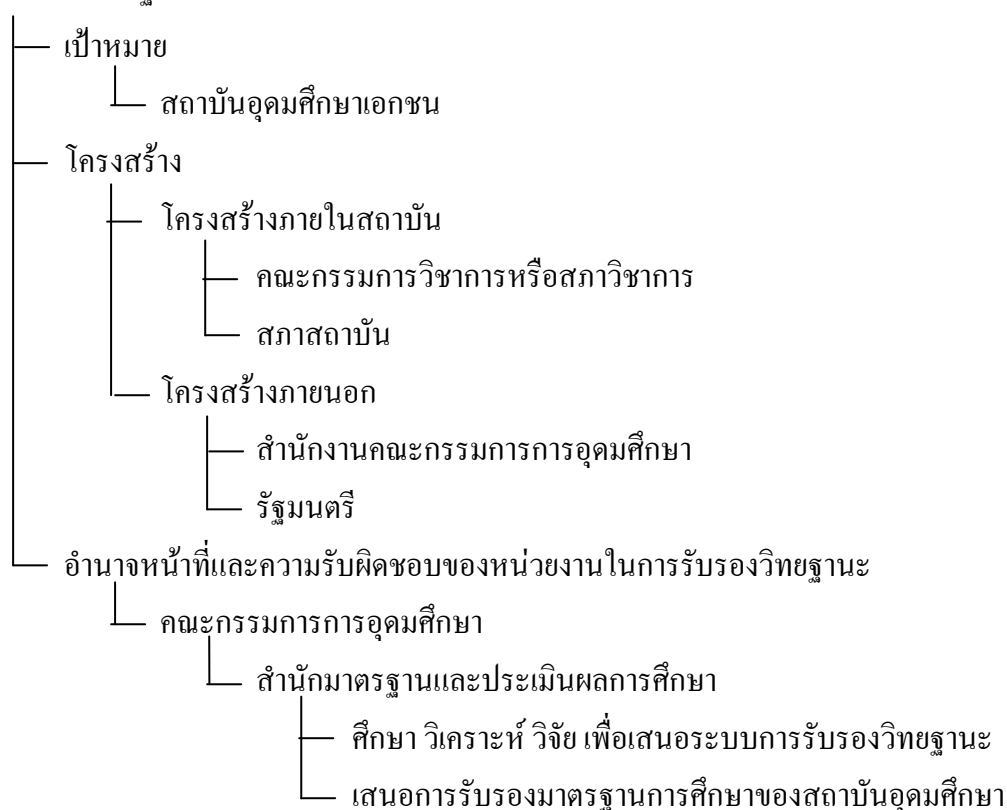
ในประเทศญี่ปุ่น พบว่า เกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอน ประกอบด้วย มีจำนวนอาจารย์เพียงพอและได้สัดส่วนตามหลักสูตรและความสามารถในการรับนิสิตนักศึกษาของสถาบัน มีความสมดุลของจำนวนอาจารย์ชายและอาจารย์หญิง มีความเท่าเทียมกันระหว่างชาย-หญิง ในด้านการจัดการคัดเลือก แต่งตั้ง/ถอดถอนและส่งเสริมอาจารย์มีความเหมาะสม เพื่อประกันสถานะสภาพการทำงานของอาจารย์ ในด้านเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย คุณสมบัติ ได้แก่ อาจารย์มีทักษะอาชีพที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมกับหลักสูตร มีบุคลิกดี มีภาวะผู้นำในฐานะนักการศึกษาและนักวิจัย และมีผลงานด้านการศึกษาและวิจัย โดยที่อาจารย์มีเสรีภาพทางวิชาการ และมีหน้าที่เกื้อกูลต่อสาขาวิชาการและสังคม

2.2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์การรับรองวิทยฐานะในประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) กฎกระทรวงว่าด้วยการขอให้รับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (วันชัย สิริชนะ, 2537) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) เป็นต้น (ดูภาคผนวก ง) ผลการวิเคราะห์สรุปเป็นแผนภูมิเดนไดรแกรมที่ 4.6 ดังนี้

แผนภูมิที่ 4.6 แสดงผลการวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะในประเทศไทย

การรับรองวิทยฐานะในประเทศไทย

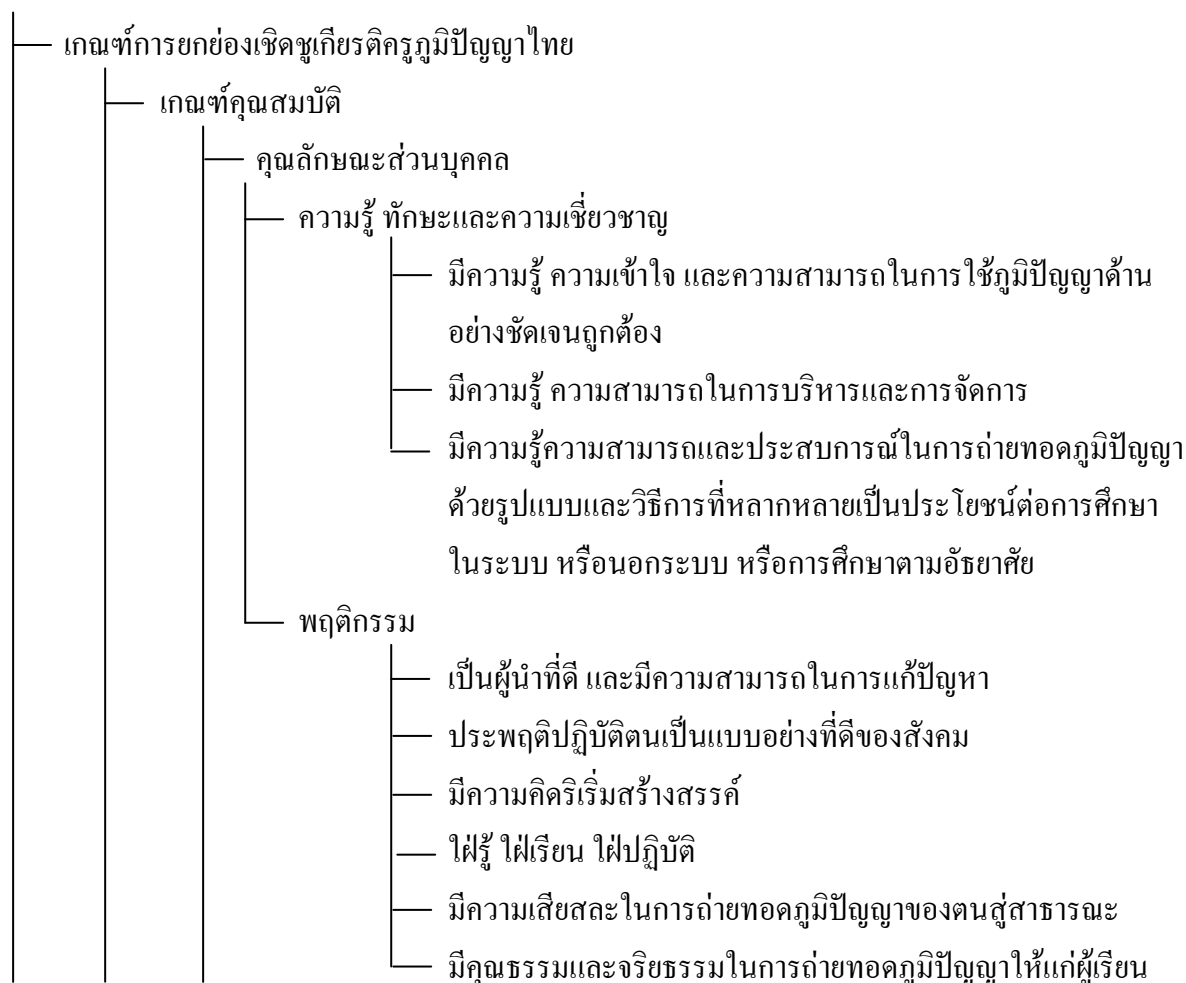
จากแผนภูมิที่ 4.6 พบว่า การรับรองวิทยฐานะในประเทศไทย เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เท่านั้น โดยประกอบด้วยโครงสร้างภายในสถาบัน ได้แก่ คณะกรรมการวิชาการหรือสภาวิชาการ และสภาสถาบัน และโครงสร้างภายนอก ประกอบด้วยคณะกรรมการการอุดมศึกษา และรัฐมนตรีเพื่อลงนามเห็นชอบตามเสนอของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทั้งนี้ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการรับรองวิทยฐานะ ได้แก่ คณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งกำกับดูแลสำนักมาตรฐานและประเมินผลการศึกษา โดยที่สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลศึกษามีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อเสนอระบบการรับรองวิทยฐานะและการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

2.3 ผลการศึกษาและวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายงานการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2551 (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551) รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปีการศึกษา 2545 – 2549 (มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2550) รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปีการศึกษา 2545 – 2549 (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์,

2550) รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปีการศึกษา 2545 – 2549 (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี, 2550) ระเบียบการ โครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2550) ระเบียบการ โครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2550) มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548) Inventories of Good Practice (Chickering and Gamson, 1989) คู่มือการสรรหาและคัดเลือกคณาจารย์แห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2543) การพัฒนารูปแบบการเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับสาขาวิชา บริหารการศึกษาระดับปริญญาโทในมหาวิทยาลัยของรัฐ (จารุวรรณ ประทุมศรี, 2546) การพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการประกันคุณภาพของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ตามแนวทบทวมหาวิทยาลัย (ลลิตา จันทร์แก้ง, 2543) เป็นต้น (ดูภาคผนวก ง) ผลการวิเคราะห์สรุปเป็นภาพเด่น โดรแกรมที่ 4.7 ดังนี้

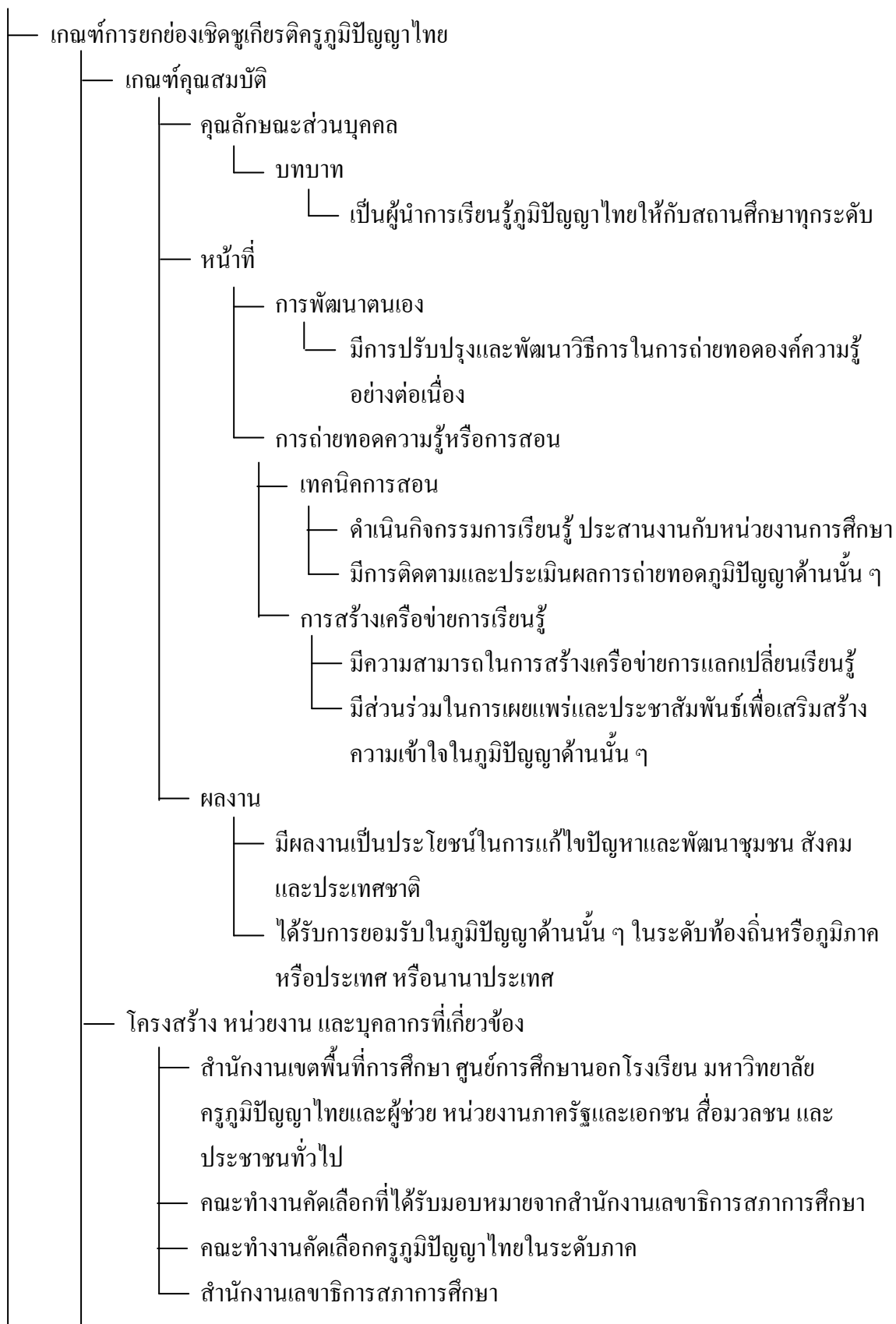
แผนภูมิที่ 4.7 แสดงการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
 ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
 ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

แผนภูมิที่ 4.7 แสดงการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)

ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

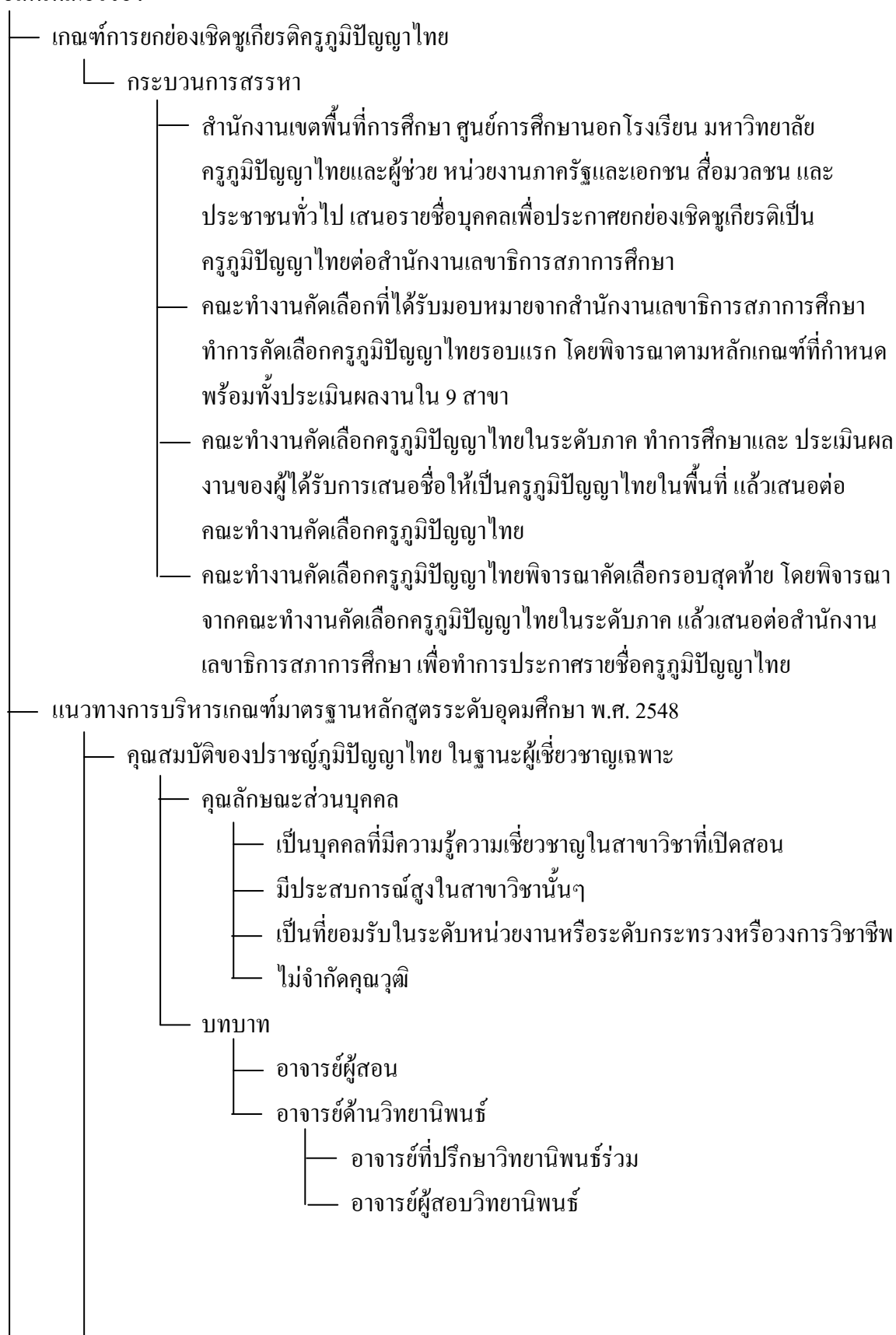
ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

แผนภูมิที่ 4.7 แสดงการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)

ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

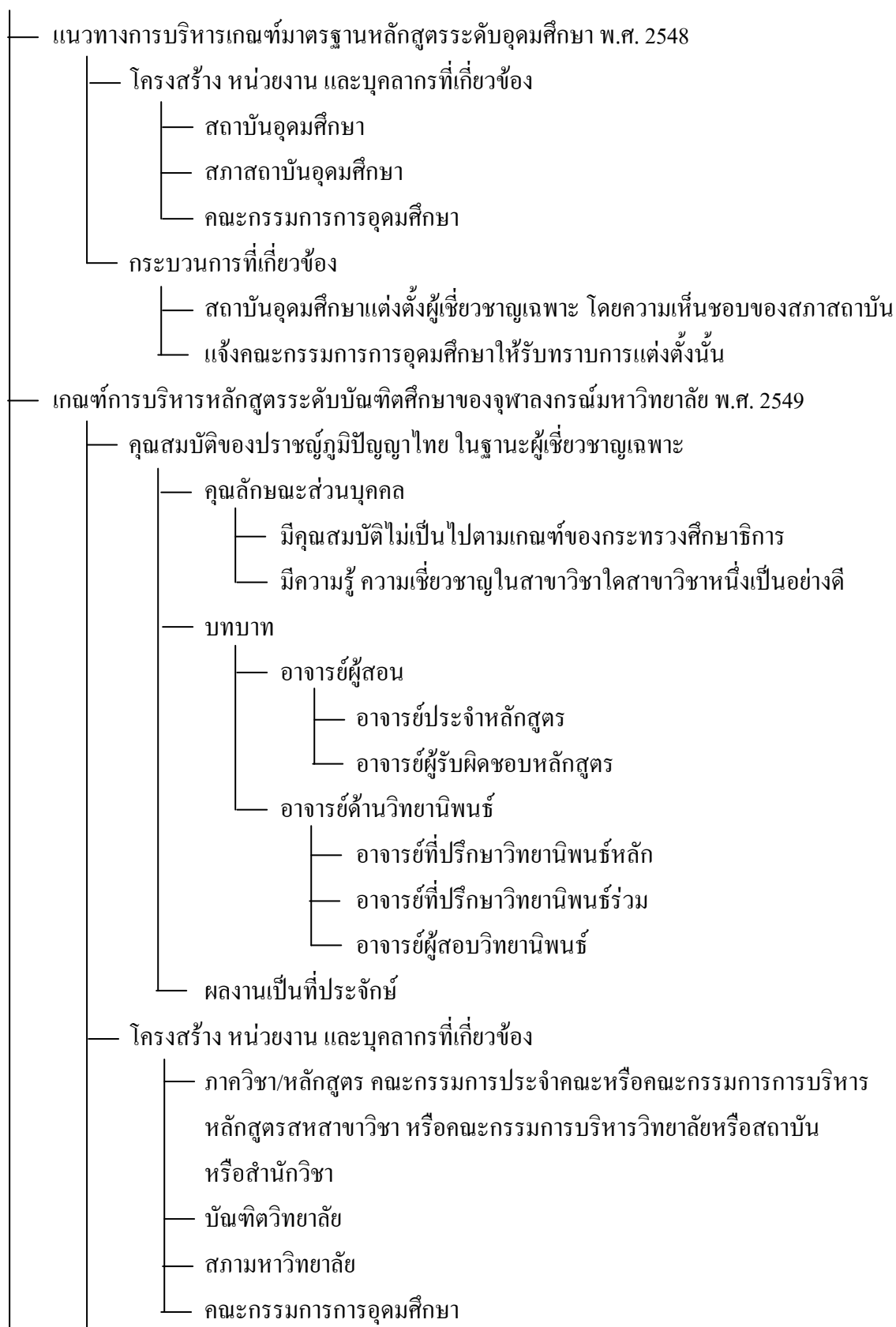
ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

แผนภูมิที่ 4.7 แสดงการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)

ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

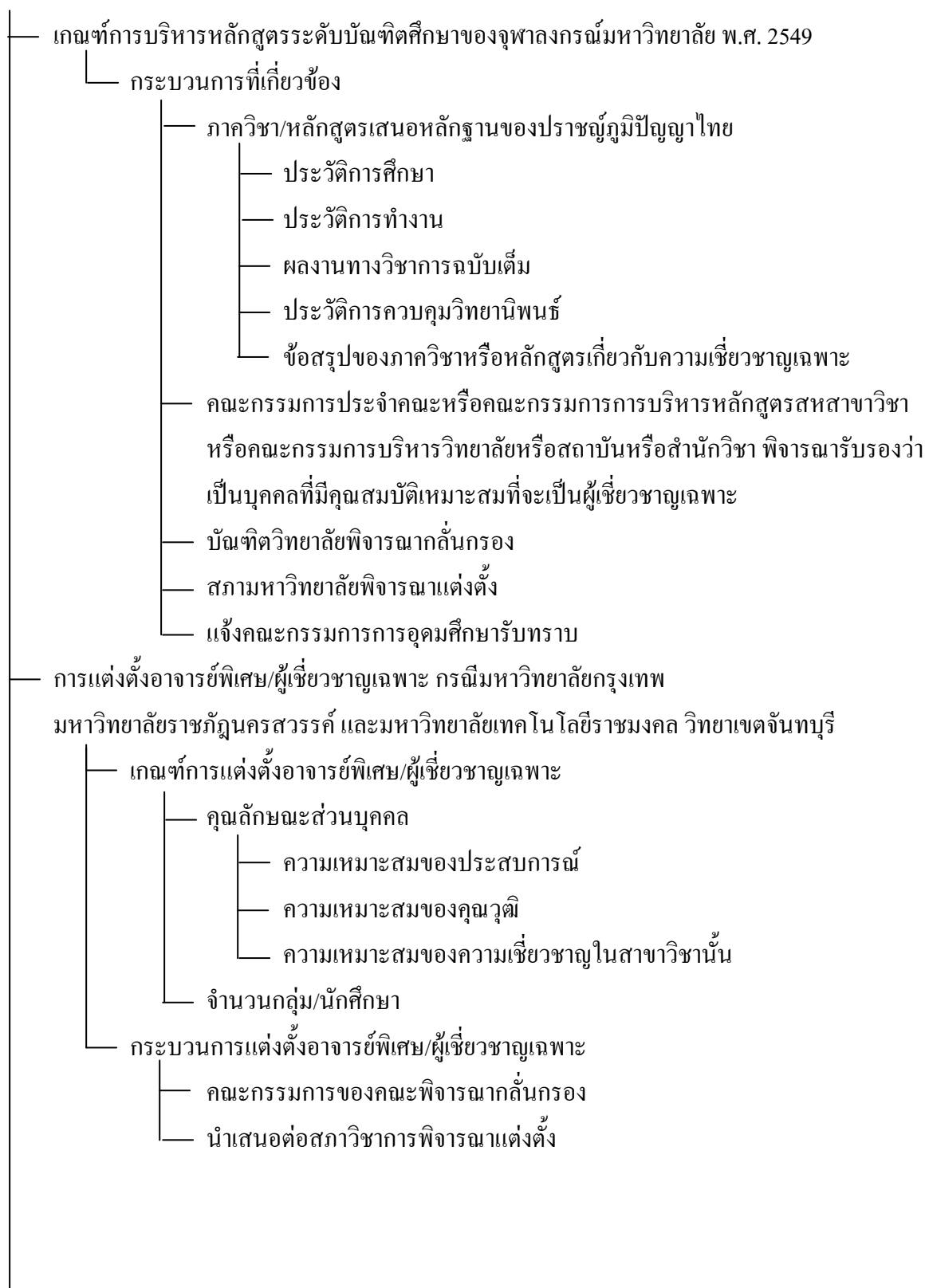
ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

แผนภูมิที่ 4.7 แสดงการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)

ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

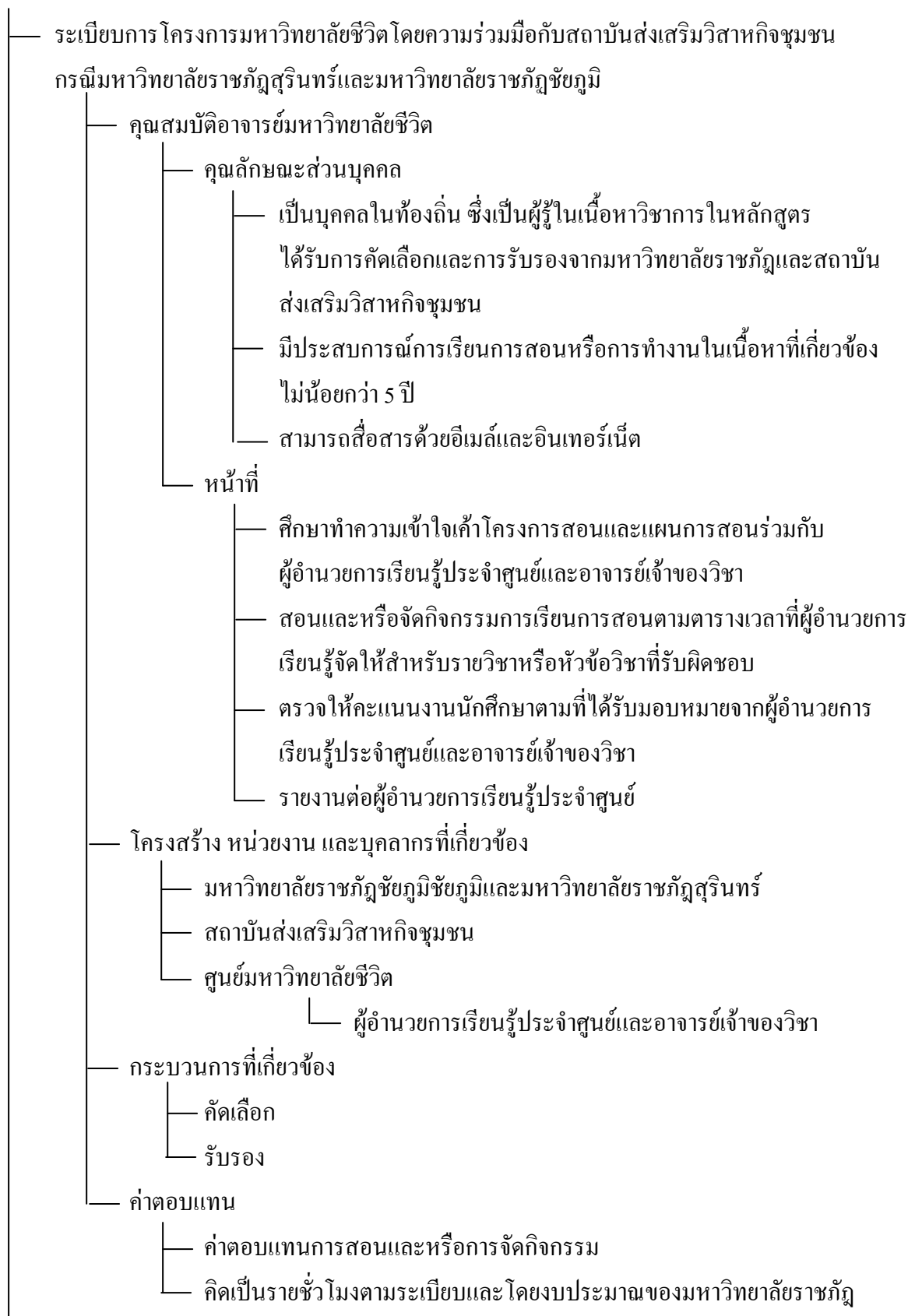
ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

แผนภูมิที่ 4.7 แสดงการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)

ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

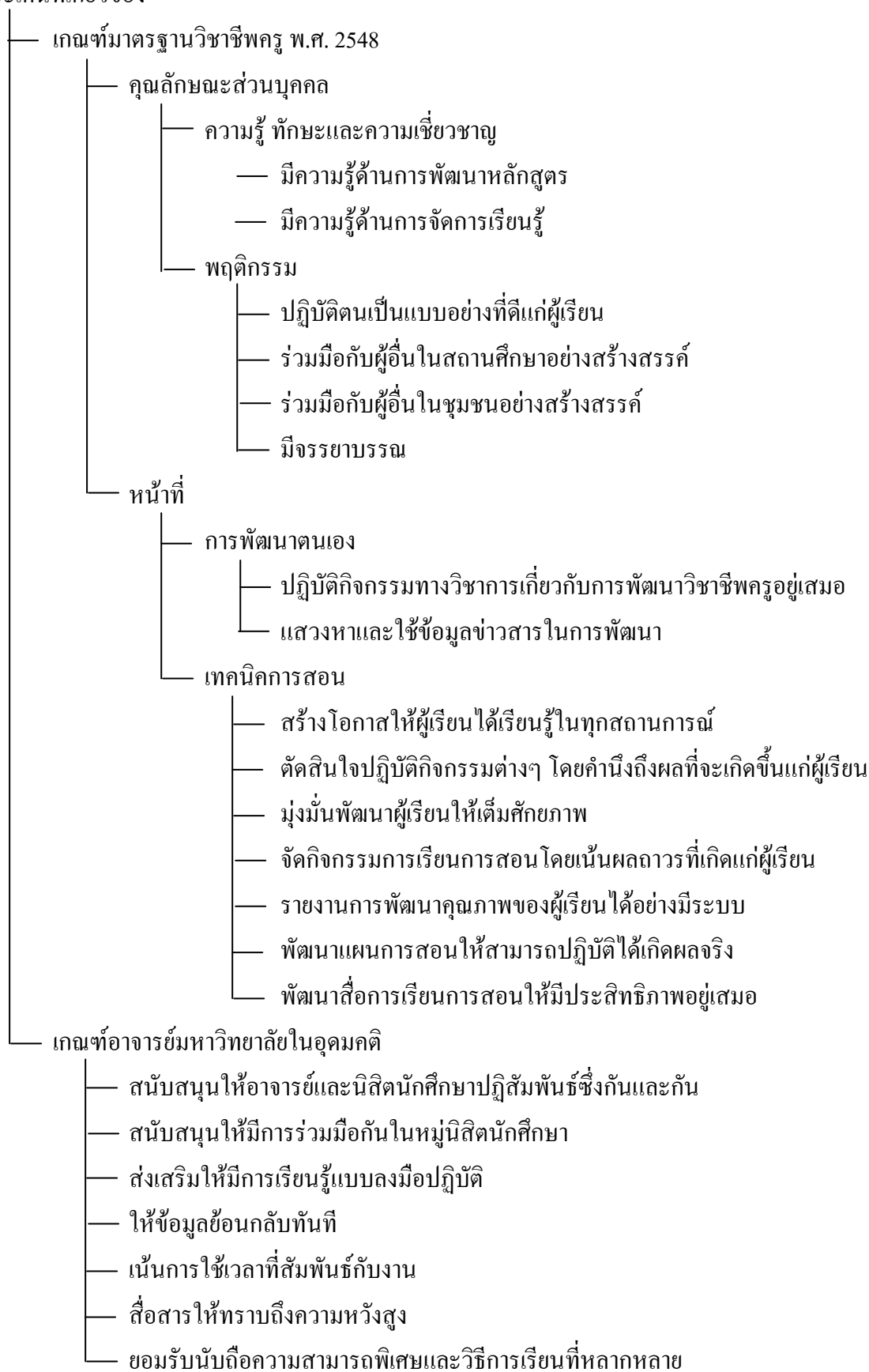
ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

แผนภูมิที่ 4.7 แสดงการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)

ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

แผนภูมิที่ 4.7 แสดงการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)

ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

└─ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

└─ สถาบันอุดมศึกษา

└─ มีอำนาจให้ประกาศนียบัตรในสาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัย

└─ คณะกรรมการการอุดมศึกษา

└─ สำนักมาตรฐานและประเมินผลการศึกษา

└─ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อเสนอระบบการรับรองวิทยฐานะ

└─ กลุ่มส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

สังกัดงานประสานและส่งเสริมกิจการการอุดมศึกษา

└─ ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษา เสริมสร้างนวัตกรรม

เพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น

จากแผนภูมิโคโรแกรมที่ 4.7 รับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาสามารถสรุปเป็นประเด็นหลักได้ 2 ประการ ประกอบด้วย เกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความ รับผิดชอบให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา พบว่า ประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคล บทบาทหน้าที่ และผลงาน ดังนี้

คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ และพฤติกรรม ดังนี้

ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ได้แก่ มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง มีความรู้ความสามารถในการบริหารและจัดการ มีความรู้ ความ สามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อ การศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย มีประสบการณ์สูงในสาขาวิชานั้นๆ จนเป็นที่ ยอมรับในระดับหน่วยงานหรือระดับกระทรวงหรือวงการวิชาชีพด้านนั้นๆ มีความรู้ความสามารถในการ บริหารและการจัดการ มีประสบการณ์การเรียนการสอนหรือการทำงานในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 5 ปี สามารถสื่อสารด้วยอีเมลล์และอินเทอร์เน็ต และมีความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร

พฤติกรรม ได้แก่ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม เป็นผู้นำที่ดี และมี ความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ มีความเสียสละในการ ถ่ายทอดภูมิปัญญาของคณาจารย์ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่บัณฑิตศึกษา

มุ่งมั่นพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เต็มศักยภาพ และมีจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ ต่อนิสิตนักศึกษา ต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และต่อสังคม

บทบาท ประกอบด้วย การเป็นอาจารย์หรือผู้สอน และอาจารย์ด้านวิทยานิพนธ์ การเป็นอาจารย์หรือผู้สอนนั้น ได้แก่ เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรปริญญาโทหรือปริญญาเอกหรือประกาศนียบัตรบัณฑิต หรือประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงตามที่สภามหาวิทยาลัยอนุมัติ นอกจากนี้ ยังเป็นผู้นำการเรียนรู้อุบัติปัญญาไทยให้กับสถานศึกษาทุกระดับ เป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เปิดสอน เป็นบุคคลในท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้รู้ในเนื้อหาวิชาการในหลักสูตร สำหรับการเป็นอาจารย์ด้านวิทยานิพนธ์นั้น ได้แก่ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์

หน้าที่ พบว่า ประกอบด้วย การพัฒนาตนเอง และการถ่ายทอดความรู้หรือการสอน ดังนี้

การพัฒนาตนเอง ได้แก่ มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

การถ่ายทอดความรู้หรือการสอน ประกอบด้วย เทคนิคการสอน และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ดังนี้

เทคนิคการสอน ประกอบด้วย ศึกษาทำความเข้าใจเค้าโครงการสอนและแผนการสอนร่วมกับผู้อำนวยการเรียนรู้ประจำศูนย์และอาจารย์เจ้าของวิชา ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่นิสิตนักศึกษา พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่นิสิตนักศึกษา รายงานการพัฒนาคุณภาพของนิสิตนักศึกษาได้อย่างมีระบบ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นิสิตนักศึกษา แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา สร้างโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ สนับสนุนให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษาปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ ให้ข้อมูลย้อนกลับทันที เน้นการใช้เวลาที่สัมพันธ์กับงาน สื่อสารให้ทราบถึงความหวังสูง ขอมรับนับถือความ สามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลาย และมีการติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ประกอบด้วย ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยประสานงานกับหน่วยงานการศึกษา ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ

ผลงาน ประกอบด้วย ผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศหรือนานาชาติ และเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ

เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถาบันอุดมศึกษามีเกณฑ์การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภูมิปัญญาไทย จึงสามารถจัด

อยู่ในกลุ่มนี้ได้ การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะประกอบด้วย ภาควิชา/หลักสูตร คณะกรรมการประจำคณะหรือ คณะกรรมการการบริหารหลักสูตรสาขาวิชา หรือคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย/สถาบัน/สำนักวิชา บัณฑิตวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัย และคณะกรรมการการอุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการที่เกี่ยวข้องการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้กระบวนการการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าว ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ภาควิชา/หลักสูตรเสนอให้มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรสาขาวิชา หรือคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย/สถาบัน/สำนักวิชา พิจารณารับรอง บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาก่อนกรอง สภามหาวิทยาลัยพิจารณาแต่งตั้ง และแจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบ

หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน พบว่า ประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาสามารถให้การรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ดังจะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551) มาตรา 61 มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ประกาศนียบัตรในสาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัย และระดับชาติ เกี่ยวข้องกับ 2 หน่วยงานในสังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา คือ สำนักมาตรฐานและประเมินผล การศึกษา มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อเสนอระบบการรับรองวิทยฐานะ และกลุ่มส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สังกัดงานประสานและส่งเสริมกิจการ การอุดมศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษา เสริมสร้างนวัตกรรม เพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551)

สรุปผลที่ได้จากตอนที่ 2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์การรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ในต่างประเทศ และในประเทศ

ผลที่ได้รับจากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารตอนที่ 2 ทำให้ได้ประเด็นสำคัญจาก 3 ด้านหลัก คือ ด้านการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ และด้านการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ดังนี้

การรับรองวิทยฐานะ หมายถึง กระบวนการควบคุมคุณภาพและประกันคุณภาพ เพื่อรักษาเสถียรภาพ และ คุณภาพ โดยที่สถาบันอุดมศึกษาขอมุมักตนเองในการปฏิบัติการให้ได้ความเป็นเลิศในสิ่งที่กระทำ ทั้ง ในสถาบันอุดมศึกษาและหลักสูตร โดยมีกระบวนการตรวจสอบภายในสถาบัน และการตรวจสอบโดย คณะกรรมการจากภายนอก

การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การรับรองวิทยฐานะมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำกับดูแลมาตรฐาน การศึกษาระหว่างสถาบันกันเอง โดยมีสมาคมรับรองวิทยฐานะระดับชาติและระดับภูมิภาคให้การรับรองวิทยฐานะสถาบันและหลักสูตร โดยมีเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปณิธานและ

อุดมมุ่งหมาย องค์กรและการบริหาร หลักสูตรและการสอน คณาจารย์ ห้องสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้ ทรัพยากร อาคารสถานที่และอุปกรณ์ นักศึกษา การเงิน การวางแผนและประเมินผล ในส่วนของเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ คุณสมบัติ บทบาท หน้าที่ และการประเมินการสอนของอาจารย์

ในประเทศอังกฤษ พบว่า สภาอธิการบดีและผู้อำนวยการสถาบันซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ แต่งตั้งหน่วยตรวจสอบทางวิชาการ (Academic Audit Unit – AAU) โดยมอบหมายให้วางแผนปฏิบัติ และติดตามดูแลสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้กลไกการกำกับดูแลคุณภาพภายใน ทั้งนี้ ปรากฏเกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอน และเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ คุณสมบัติ หน้าที่ และการประเมินการสอน

ในประเทศเยอรมัน พบว่า มีเกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอนซึ่งเป็นบุคคลภายนอก โดยสถาบันอาจทำสัญญาจ้างอาจารย์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้าสอนได้เพื่อให้รายวิชามีความสมบูรณ์ สถาบันไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามเกณฑ์การคัดสรรบุคลากรสำหรับตำแหน่งทางวิชาการอย่างครบถ้วน หากเป้าประสงค์หลักของงานสอน มุ่งสร้างทักษะและความรู้เชิงปฏิบัติการ ในส่วนเกณฑ์มาตรฐานผู้สอน ประกอบด้วย คุณสมบัติ และหน้าที่

ในประเทศออสเตรเลีย พบว่า หน่วยมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ เป็นผู้วางเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับต่างๆ และให้การรับรองวิทยฐานะอย่างเป็นทางการแก่หลักสูตร โดยมีเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ในประเทศญี่ปุ่น พบว่า มีเกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอน การจัดการคัดเลือก แต่งตั้ง/ถอดถอนและส่งเสริมอาจารย์ และเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย คุณสมบัติ และหน้าที่

การรับรองวิทยฐานะในประเทศ

การรับรองวิทยฐานะในประเทศ เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยมีโครงสร้างภายในสถาบัน ได้แก่ คณะกรรมการวิชาการหรือสภาวิชาการ และสภาสถาบัน และโครงสร้างภายนอก ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และรัฐมนตรี สำหรับรูปแบบและวิธีการ ประกอบด้วย ภายในสถาบัน ได้แก่ คณะกรรมการวิชาการหรือสภาวิชาการพิจารณากลับกรองหลักสูตร สภาสถาบันพิจารณาอนุมัติ และภายนอกสถาบัน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษานำหลักสูตรที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดการศึกษา เสนอต่อรัฐมนตรี และรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษาออกไปรับรองวิทยฐานะให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตรแก่ประชาชน เพื่อเป็นหลักประกันว่า เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ด้านหลักเกณฑ์ ประกอบด้วย 3 เกณฑ์สำคัญ ได้แก่ กฎกระทรวงว่าด้วยการขอให้รับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548

การรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย เกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา พบว่า ประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคล บทบาทหน้าที่ และผลงาน ดังนี้

คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ และพฤติกรรม บทบาท ประกอบด้วย การเป็นอาจารย์หรือผู้สอน และอาจารย์ด้านวิทยานิพนธ์ หน้าที่ พบว่า ประกอบด้วย การพัฒนาตนเอง และการถ่ายทอดความรู้หรือการสอน ซึ่ง ประกอบด้วย เทคนิคการสอน และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

ผลงาน ประกอบด้วย ผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ และเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ

เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถาบันอุดมศึกษามีเกณฑ์การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภูมิปัญญาไทย จึงสามารถจัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้ การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะประกอบด้วย ภาควิชา/หลักสูตร คณะกรรมการประจำคณะหรือ คณะกรรมการการบริหารหลักสูตรสหสาขาวิชา หรือคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย/สถาบัน/สำนักวิชา บัณฑิตวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัย และคณะกรรมการการอุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้กระบวนการการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าว ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ภาควิชา/หลักสูตรเสนอให้มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรสหสาขาวิชา หรือคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย/สถาบัน/สำนักวิชา พิจารณารับรอง บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาก่อนกรอง สภามหาวิทยาลัยพิจารณาแต่งตั้ง และแจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบ

หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน พบว่า ประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาสามารถให้การรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ดังจะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551) มาตรา 61 มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ประกาศนียบัตรในสาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัย และระดับชาติ เกี่ยวข้องกับ 2 หน่วยงานในสังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา คือ สำนักมาตรฐานและประเมินผล การศึกษา มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อเสนอระบบการรับรองวิทยฐานะ และกลุ่มส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สังกัดงานประสานและส่งเสริมกิจการ การอุดมศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษา เสริมสร้างนวัตกรรม เพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา และปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ผู้วิจัยได้รับคืนแบบสอบถามจากรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา จำนวน 76 ชุดจาก 88 ชุด และจากปราชญ์ภูมิปัญญาไทย จำนวน 175 ชุดจาก 190 ชุด รวม 251 ชุดจาก 278 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.29

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใน 3 ด้าน ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะผู้สอน ระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะผู้สอน ระดับอุดมศึกษา และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีดังต่อไปนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามปรากฏในตารางที่ 4.2 ถึงตารางที่ 4.5 ดังต่อไปนี้

3.1.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละสถานภาพทั่วไปของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย จำนวน 175 คน

สถานภาพทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ			
1.1	ชาย	146	83.43
1.2	หญิง	29	16.57
2. อายุ			
2.1	20-40 ปี	1	0.57
2.2	41-50 ปี	20	11.43
2.3	51-60 ปี	56	32.00
2.4	มากกว่า 60 ปี	98	56.00
3. การศึกษา			
3.1	ประถมศึกษา	60	34.29
3.2	มัธยมตอนต้น	17	9.71
3.3	มัธยมตอนปลาย	22	12.57
3.4	ปวช	0	0.00
3.5	ปวส	7	4.00

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละสถานภาพทั่วไปของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย จำนวน 175 คน (ต่อ)

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3. การศึกษา (ต่อ)		
3.6 ปริญญาตรี	42	24.00
3.7 ปริญญาโท	14	8.00
3.8 ปริญญาเอก	2	1.14
3.9 อื่นๆ	11	6.29
4. ประสบการณ์ที่สอนในมหาวิทยาลัย		
4.1 ไม่เคยสอนในมหาวิทยาลัย	10	5.71
4.2 น้อยกว่า 5 ปี	74	42.29
4.3 5-10 ปี	30	17.14
4.4 มากกว่า 10 ปี	61	34.86
5. ความเชี่ยวชาญ		
5.1 เกษตรกรรม	30	17.14
5.2 แพทย์แผนไทย	16	9.14
5.3 อุตสาหกรรมและหัตถกรรม	11	6.29
5.4 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	15	8.57
5.5 กองทุนและธุรกิจชุมชน	15	8.57
5.6 ศิลปกรรม	49	28.00
5.7 ภาษาและวรรณกรรม	18	10.29
5.8 โภชนาการ	3	1.71
5.9 ปรัชญา ศาสนาและประเพณี	18	10.29
รวม	175	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 175 คน เป็นผู้ชาย จำนวน 146 คน ซึ่งมากกว่าผู้หญิง อายุส่วนใหญ่มากกว่า 60 ปี รองลงมาคืออายุระหว่าง 51-60 ปี ด้านการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมาเป็นปริญญาตรี และปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเชี่ยวชาญสาขาศิลปกรรม รองลงมาเป็นด้านเกษตรกรรม ด้านประสบการณ์สอนในมหาวิทยาลัย พบว่า ส่วนใหญ่สอนในมหาวิทยาลัยน้อยกว่า 5 ปี ทั้งนี้ เพราะโครงการยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทยเริ่มในปี พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละการให้คำตอบแทนแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยของสถาบันอุดมศึกษา

ประเด็น	มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 59 แห่ง		มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 17 แห่ง		จำนวนรวม 76 แห่ง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การตอบแทนของสถาบันที่ให้แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย						
1. คำตอบแทน	49	64.47	14	18.42	63	82.89
2. ค่าเบี่ยงเลียง	8	10.53	3	3.95	11	14.47
3. ค่าใช้สอย	8	10.53	1	1.32	9	11.84
4. อื่น ๆ	3	3.95	2	2.63	5	6.58
อัตราค่าตอบแทน คำนวณจาก						
1. ข้อกำหนดของสถาบันฯ	53	69.74	15	19.74	68	89.47
2. ชื่อเสียงของอาจารย์	11	14.47	3	3.95	14	18.42
3. ความขาดแคลนของสาขาวิชา	6	7.89	5	6.58	11	14.47
4. ผู้เรียน	0	0.00	0	0.00	0	0.00
อัตราค่าตอบแทน คิดเป็น						
1. รายชั่วโมง	45	59.21	13	17.11	58	76.32
2. เหมายจ่ายเป็นหลักสูตร	10	13.16	4	5.26	14	18.42
3. รายวัน	9	11.84	0	0.00	9	11.84
4. อื่น ๆ	6	7.89	0	0.00	6	7.89

จากตารางที่ 4.3 พบว่า สถาบันอุดมศึกษาให้การตอบแทนแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในลักษณะคำตอบแทนมากที่สุด รองลงมาเป็นค่าเบี่ยงเลียง โดยจำนวนร้อยละของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนที่ให้คำตอบแทนและค่าเบี่ยงเลียง มีความใกล้เคียงกัน สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่คำนวณคำตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจากข้อกำหนดของสถาบัน โดยจำแนกเป็นสถาบันของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 69.74 และสถาบันเอกชน คิดเป็นร้อยละ 19.74 รองลงมาเป็นการคำนวณอัตราค่าตอบแทนจากชื่อเสียงของอาจารย์ โดยจำแนกเป็นสถาบันของรัฐ ร้อยละ 14.47 และสถาบันเอกชนร้อยละ 3.95 ด้านอัตราค่าตอบแทนนั้น สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่คิดเป็นรายชั่วโมง นอกจากนั้น ยังพบว่า สถาบันเอกชน ไม่ได้ให้คำตอบแทนเป็นรายวันและอื่น ๆ ในขณะที่ สถาบันของรัฐให้คำตอบแทนเป็นรายวันและในลักษณะอื่น ๆ

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละการได้รับคำตอบแทนจากสถาบันอุดมศึกษา ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
การตอบแทนของสถาบันที่ให้แกंपราชญ์ภูมิปัญญาไทย		
1. คำตอบแทน	96	54.86
2. ค่าเบี่ยงเลียง	38	21.71
3. ค่าใช้สอย	24	13.71
4. อื่น ๆ	30	17.14
อัตราค่าตอบแทน คำนวณจาก		
1. ข้อกำหนดของสถาบันฯ	93	53.14
2. ชื่อเสียงของอาจารย์	44	25.14
3. ความขาดแคลนของสาขาวิชา	34	19.43
4. ผู้เรียน	16	9.14
อัตราค่าตอบแทน คิดเป็น		
1. รายชั่วโมง	90	51.43
2. เหมาจ่ายเป็นหลักสูตร	37	21.14
3. รายวัน	20	11.43
4. อื่น ๆ	44	25.14

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยได้รับการตอบแทนในลักษณะคำตอบแทนมากที่สุด ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยคิดว่าสถาบันอุดมศึกษาคำนวณค่าตอบแทนจากข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษา และอัตราค่าตอบแทนคิดเป็นรายชั่วโมงเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ ไม่พบข้อมูลจำแนกประเด็นการให้การตอบแทนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพราะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยสอนให้กับสถาบันทั้งสองกลุ่ม

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละสถานภาพทั่วไปของรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา จำนวน 76 คน

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 เพศชาย	48	63.16
1.2 เพศหญิง	28	36.84
2. อายุ		
2.1 20-40 ปี	8	10.53
2.2 41-50 ปี	24	31.58
2.3 51-60 ปี	40	52.63
2.4 มากกว่า 60 ปี	4	5.26
3. การศึกษา		
3.5 ปริญญาโท	35	46.05
3.6 ปริญญาเอก	41	53.95
4. ประสบการณ์ที่สอนในมหาวิทยาลัย		
4.1 น้อยกว่า 5 ปี	3	3.95
4.2 5-10 ปี	14	18.42
4.3 มากกว่า 10 ปี	59	77.63
5. ความเชี่ยวชาญ		
5.1 ศึกษาศาสตร์	29	38.16
5.2 มนุษยศาสตร์	2	2.63
5.5 สังคมศาสตร์	13	17.11
5.6 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	8	10.53
5.7 แพทยศาสตร์และสุขภาพอนามัย	2	2.63
5.8 วิศวกรรมและสถาปัตยกรรม	7	9.21
5.9 เกษตรศาสตร์ วนศาสตร์	12	15.79
5.10 อื่น ๆ	3	3.95

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละสถานภาพทั่วไปของรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา จำนวน 76 คน (ต่อ)

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
6. ประเภทของมหาวิทยาลัย		
6.1 มหาวิทยาลัยของรัฐ	59	77.63
6.2 มหาวิทยาลัยเอกชน	17	22.37
รวม	76	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 76 คน เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี รองลงมา มีอายุระหว่าง 40 - 50 ปี ส่วนใหญ่ทำงานในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาเอก ด้านประสบการณ์ทำงานในมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ทำงานในมหาวิทยาลัยมากกว่า 10 ปี รองลงมา เป็น 5 - 10 ปี ด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะ ส่วนใหญ่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านศึกษาศาสตร์ รองลงมา เป็นด้านสังคมศาสตร์

3.1.2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบ 4 ระดับ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้วยคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบันและความเหมาะสมของเกณฑ์ ด้วยสถิติที (t-test) ในภาพรวมของทั้งหมดและแยกตามเกณฑ์มาตรฐาน
- 3) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ด้วยสถิติที (t-test) ในภาพรวมของทั้งหมดและแยกตามเกณฑ์มาตรฐาน
- 4) วิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ของตัวแปรความเหมาะสมของเกณฑ์และสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน

เกณฑ์การแปลผล

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ความคิดเห็นของความเหมาะสมของเกณฑ์และสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน มีการแปลผลตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.50 – 4.00	หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.50 – 3.49	หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.50 – 2.49	หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.49	หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นไม่เหมาะสม
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.00 – .49	หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นไม่เกี่ยวข้อง หรือ ผู้ตอบไม่สามารถตอบได้ หรือไม่มีข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

- ก. ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของปราชญ์ภูมิปัญญา และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ที่มีต่อสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน ดังตารางที่ 4.6 – 4.9
- ข. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน ด้วยสถิติที (t-test) ดังตารางที่ 4.10 – 4.15

ค. วิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ของตัวแปรสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันและความเหมาะสมของเกณฑ์ในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ดังตารางที่ 4.16 – 4.34

สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังต่อไปนี้

ก. ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของปราชญ์ภูมิปัญญา และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ที่มีต่อสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน มีดังนี้

สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน

ปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนโดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งเกี่ยวกับประสบการณ์ตรงของปราชญ์ในสาขาวิชานั้น และความเชี่ยวชาญเฉพาะของปราชญ์ตรงกับความเชี่ยวชาญของสถาบันมากที่สุด นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษายังให้ความสำคัญกับการมีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง ผลงานของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม ในขณะที่เดียวกัน ปราชญ์ควรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และมีความเป็นผู้นำการเรียนรู้อุบัติภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษา สถาบันประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้อุบัติภูมิปัญญาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน สถาบันอุดมศึกษาควรให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบัน โดยให้การยอมรับในทางวิชาการ ในการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนนั้น สถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒิหรือประสบการณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย อย่างไรก็ตาม สถาบันอุดมศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญต่อโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้สอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ดูดังตารางที่ 4.6 – 4.7)

ความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียนและประสบการณ์ตรงของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในสาขาวิชานั้น โดยที่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง มีผลงานที่ได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย มีความเป็นผู้นำการเรียนรู้อุบัติภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน อย่างไรก็ตาม

สถาบันอุดมศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญกับการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยนัก และสถาบันอาจประเมินการสอนจากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ในการคัดเลือกและแต่งตั้งนั้น สถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒิหรือประสบการณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบัน โดยออกใบประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน นอกจากนั้น หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษาควรรับผิดชอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ดูดังตารางที่ 4.7 – 4.8)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ที่มีต่อสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน และความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ปรากฏในตารางที่ 4.6 ถึงตารางที่ 4.9 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน รายด้านของทุกกลุ่ม

รายด้าน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน			
1. ด้านคุณสมบัติ			
1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล	3.27	0.69	มาก
1.2 ความเชี่ยวชาญเฉพาะ	3.33	1.10	มาก
1.3 ความรู้และทักษะ	3.00	0.71	มาก
1.4 ผลงาน	3.10	0.78	มาก
1.5 ศักยภาพ	2.92	0.78	มาก
2. ด้านบทบาทและหน้าที่			
2.1 บทบาท	2.67	0.79	มาก
2.2 หน้าที่	2.96	0.78	มาก
3. ด้านการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย			
เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	2.56	0.91	มาก
เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ			
1. ด้านเกณฑ์การจ้าง/เชิญมาสอน	2.99	1.22	มาก
2. ด้านกระบวนการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง	2.67	0.85	มาก
3. ด้านการให้การตอบแทน	2.79	0.87	มาก
รวมเฉลี่ย	2.92	0.87	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะ และด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านโครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนโดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะ อย่างไรก็ตาม สถาบันอุดมศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญต่อโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้สอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ตารางที่ 4.7 คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ด้านคุณสมบัตินั้น ๆ			
1.1.3 ความรู้และทักษะ			
1. มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง	3.41	0.68	มาก
2. มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน	3.28	0.66	มาก
3. มีความรู้และทักษะด้านการสอน	3.06	0.74	มาก
4. มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ	3.35	0.66	มาก
5. มีความรู้และทักษะด้านการบริหาร	2.84	0.72	มาก
6. มีความรู้และทักษะด้านการแก้ปัญหา	3.10	0.67	มาก
7. มีความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต	2.22	0.70	ปานกลาง
8. ความรู้และทักษะไม่ได้เกี่ยวข้องกับคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ	2.75	0.85	มาก
รวม	3.00	0.71	มาก
1.1.4 ผลงาน			
1. มีผลงานด้านการศึกษาและการวิจัย	2.71	0.77	มาก
2. มีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม	3.25	0.76	มาก
3. มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ	3.24	0.80	มาก
4. มีผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ	3.23	0.79	มาก
รวม	3.10	0.78	มาก

ตารางที่ 4.7 คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ด้านคุณสมบัตินี้			
1.1.5 ศักยภาพ			
1. ความสามารถในการจัดทำหลักสูตร	2.59	0.78	มาก
2. ความสามารถในการทำภาระงานให้สำเร็จ	3.17	0.75	มาก
3. ความสามารถในการหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกสถาบัน	2.37	0.82	ปานกลาง
4. ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.04	0.76	มาก
5. ความสามารถในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา	3.10	0.79	มาก
6. มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย	3.24	0.78	มาก
รวม	2.92	0.78	มาก
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ด้านบทบาทและหน้าที่			
1.2.1 ด้านบทบาท			
1. บทบาทในการพัฒนานโยบายของสถาบัน	2.49	0.79	ปานกลาง
2. บทบาทในการส่งเสริมอิสรภาพทางวิชาการ	2.54	0.80	ปานกลาง
3. บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษา	3.00	0.75	มาก
4. เป็นอาจารย์ผู้สอน	2.89	0.82	มาก
5. เป็นอาจารย์วิทยานิพนธ์	2.44	0.77	ปานกลาง
รวม	2.67	0.79	มาก
1.2.2 ด้านหน้าที่			
1. สนับสนุนให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษาปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน	2.99	0.76	มาก
2. สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา	2.85	0.76	มาก
3. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ	3.19	0.71	มาก
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา	2.93	0.75	มาก
5. เน้นการใช้เวลาที่สัมพันธ์กับงานที่ได้มอบหมาย	2.88	0.75	มาก

ตารางที่ 4.7 คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1.2.2 ด้านหน้าที่ (ต่อ)			
6. สื่อสารให้นิสิตนักศึกษาทราบถึงความหวังสูง	2.94	0.73	มาก
7. ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของนิสิตนักศึกษา	3.10	0.75	มาก
8. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ	2.99	0.76	มาก
9. มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.13	0.80	มาก
10. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน	3.24	0.74	มาก
11. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	3.28	0.75	มาก
12. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง	3.16	0.74	มาก
13. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	2.94	0.72	มาก
14. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน	3.06	0.78	มาก
15. รายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ	2.77	0.73	มาก
16. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	3.37	0.69	มาก
17. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	3.22	0.70	มาก
18. ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์	3.31	0.73	มาก
19. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา	3.15	0.67	มาก
20. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์	3.18	0.77	มาก
21. ปฏิบัติตามเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน	3.00	0.74	มาก
22. ทุ่มเวลาให้กับงาน	3.29	0.70	มาก
23. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ	3.52	1.78	มากที่สุด
24. ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น	3.20	0.71	มาก
25. มีส่วนร่วมด้านการวางแผนของสถาบัน	2.29	0.81	ปานกลาง
26. มีส่วนร่วมด้านการบริหารสถาบัน	2.16	0.75	ปานกลาง

ตารางที่ 4.7 คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1.2.2 ด้านหน้าที่ (ต่อ)			
27. มีส่วนร่วมด้านการพัฒนาหลักสูตร	2.42	0.92	ปานกลาง
28. มีส่วนร่วมด้านการจัดทำเกณฑ์ประเมินอาจารย์	2.15	0.74	ปานกลาง
29. มีส่วนร่วมด้านการประเมินอาจารย์	2.07	0.75	ปานกลาง
รวม	2.96	0.78	มาก
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน			
1.3 ด้านการประเมินการสอน			
1. ประเมินการสอนจากแผนการสอน	2.46	0.83	ปานกลาง
2. ประเมินการสอนจากบทเรียนที่จัดสอน	2.97	2.37	มาก
3. ประเมินการสอนจากความรอบรู้ในวิชานั้น	2.87	0.92	มาก
4. ประเมินการสอนจากความรับผิดชอบ	2.88	0.86	มาก
5. ประเมินการสอนจากเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียน	3.00	0.85	มาก
6. ประเมินการสอนจากการแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน	2.56	0.84	มาก
7. ประเมินการสอนจากการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนและการสอน	2.91	0.82	มาก
8. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เรียน	2.85	0.85	มาก
9. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน	2.65	0.84	มาก
10. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของบุคลากรทางการจัดการ	2.50	0.76	มาก
รวม	2.76	0.99	มาก
2. เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร			
1. การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับชาติ	2.68	0.93	มาก
2. สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ ทำการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อรับรองวิทยฐานะ	2.59	0.95	มาก

ตารางที่ 4.7 คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
2. เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร (ต่อ)			
3. สถาบันฯ แต่งตั้งหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	2.54	0.90	มาก
4. หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษาควรรับผิดชอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	2.76	0.96	มาก
5. หน่วยงานอิสระระดับชาติ ทำหน้าที่การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระดับชาติ	2.49	0.92	ปานกลาง
6. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ	2.50	0.90	มาก
7. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากมหาวิทยาลัย	2.60	0.88	มาก
8. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	2.35	0.82	ปานกลาง
รวม	2.56	0.91	มาก
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการการรับรองวิทยฐานะ			
3.1 ด้านเกณฑ์การจ้าง/เชิญมาสอน			
1. สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของคุณวุฒิของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	2.81	0.90	มาก
2. สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	3.25	2.35	มาก
3. สถาบันฯ พิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน	2.98	0.83	มาก
4. สถาบันฯ พิจารณาจำนวนกลุ่ม/นักศึกษาให้เหมาะสมกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	2.91	0.79	มาก
รวม	2.99	1.22	มาก

ตารางที่ 4.7 คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการการรับรองวิทยฐานะ			
3.2 ด้านกระบวนการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง			
1. สถาบันฯ เปิดรับสมัครทั่วไปแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ต้องการสอนในสถาบันฯ	2.39	0.88	ปานกลาง
2. สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒิหรือประสบการณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	2.77	0.86	มาก
3. คณะกรรมการบริหารของคณะวิชาคลั่นกรองข้อพิจารณาเกี่ยวกับการแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	2.77	0.81	มาก
4. สภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	2.73	0.83	มาก
รวม	2.67	0.85	มาก
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการการรับรองวิทยฐานะ			
3.3 ด้านการให้การตอบแทน			
1. ค่าตอบแทนพิจารณาจากเกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ	2.91	0.84	มาก
2. ค่าตอบแทนพิจารณาจากชื่อเสียงของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	2.64	0.84	มาก
3. ค่าตอบแทนพิจารณาจากประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	2.84	0.81	มาก
4. ค่าตอบแทนพิจารณาจากจำนวนหรือกลุ่มของนิสิตนักศึกษา	2.53	0.72	ปานกลาง
5. สถาบันฯ ควรให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	2.80	0.90	มาก
6. สถาบันฯ ควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	2.94	0.93	มาก
7. สถาบันฯ ควรออกไปประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน	2.87	1.03	มาก
รวม	2.79	0.87	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน ในรายประเด็นรายชื่อ พบว่า มีเพียงข้อเดียวที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รายชื่อที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ทุกรายชื่อในด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ความเชี่ยวชาญ ผลงาน การจ้าง/เชิญมาสอน และการให้การตอบแทน และรายชื่อที่อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 13 ข้อ แสดงให้เห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน โดยคำนึงถึงประสบการณ์ตรงของปราชญ์ในสาขาวิชานั้น และความเชี่ยวชาญเฉพาะของปราชญ์ตรงกับความเชี่ยวชาญของสถาบัน นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษายังให้ความสำคัญกับการมีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจน ถูกต้อง ผลงานของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม ในขณะเดียวกัน ปราชญ์ควรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และมีความเป็นผู้นำการเรียนรู้อุภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษา สถาบันประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน สถาบันอุดมศึกษาควรให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบัน โดยให้การยอมรับในทางวิชาการ ในการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนนั้น สถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกหรือประสบการณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ตารางที่ 4.8 คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาชาวไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาชาวไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาชาวไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา รายด้านของทุกกลุ่ม

รายด้าน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาชาวไทยในฐานะผู้สอน			
1.1 ด้านคุณสมบัติ			
1.1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล	3.62	0.52	มากที่สุด
1.1.2 ความเชี่ยวชาญเฉพาะ	3.61	0.53	มากที่สุด
1.1.3 ความรู้และทักษะ	3.32	0.46	มาก
1.1.4 ผลงาน	3.49	0.60	มาก
1.1.5 ศักยภาพ	3.28	0.67	มาก
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่			
1.2.1 บทบาท	3.17	0.74	มาก
1.2.2 หน้าที่	3.37	0.68	มาก
1.3 ด้านการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.26	0.74	มาก
2. เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	3.37	0.75	มาก
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ			
3.1 ด้านเกณฑ์การจ้าง/เชิญมาสอน	3.47	0.68	มาก
3.2 ด้านการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง	3.30	0.77	มาก
3.3 ด้านการให้การตอบแทน	3.37	0.73	มาก
รวมเฉลี่ย	3.39	0.66	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาชาวไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาชาวไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคล และความเชี่ยวชาญเฉพาะของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ตารางที่ 4.9 คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน ผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์มาตรฐาน กระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษารายชื่อของทุกกลุ่ม (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน			
1.1 ด้านคุณสมบัติ			
1.1.3 ความรู้และทักษะ			
1. มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง	3.78	0.42	มากที่สุด
2. มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน	3.62	0.51	มากที่สุด
3. มีความรู้และทักษะด้านการสอน	3.48	0.63	มาก
4. มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ	3.56	0.58	มากที่สุด
5. มีความรู้และทักษะด้านการบริหาร	3.16	0.69	มาก
6. มีความรู้และทักษะด้านการแก้ปัญหา	3.45	0.58	มาก
7. มีความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต	2.72	0.83	มาก
8. ความรู้และทักษะไม่ได้เกี่ยวข้องกับคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ	3.07	0.88	มาก
รวม	3.32	0.46	มาก
1.1.4 ผลงาน			
1. มีผลงานด้านการศึกษาและการวิจัย	3.11	0.81	มาก
2. มีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม	3.60	0.54	มากที่สุด
3. มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ	3.58	0.55	มากที่สุด
4. มีผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ	3.65	0.51	มากที่สุด
รวม	3.49	0.60	มาก

ตารางที่ 4.9 คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน ผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์มาตรฐาน กระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษารายชื่อของทุกกลุ่ม (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน			
1.1 ด้านคุณสมบัติ			
1.1.5 ศักยภาพ			
1. ความสามารถในการจัดทำหลักสูตร	3.01	0.76	มาก
2. ความสามารถในการทำภาระงานให้สำเร็จ	3.45	0.63	มาก
3. ความสามารถในการหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกสถาบัน	2.72	0.87	มาก
4. ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.43	0.63	มาก
5. ความสามารถในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา	3.45	0.58	มาก
6. มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย	3.62	0.55	มากที่สุด
รวม	3.28	0.67	มาก
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน			
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่			
1.2.1 ด้านบทบาท			
1. บทบาทในการพัฒนานโยบายของสถาบัน	3.00	0.79	มาก
2. บทบาทในการส่งเสริมอิสรภาพทางวิชาการ	3.08	0.76	มาก
3. บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษา	3.44	0.61	มาก
4. เป็นอาจารย์ผู้สอน	3.36	0.71	มาก
5. เป็นอาจารย์วิทยานิพนธ์	2.97	0.84	มาก
รวม	3.17	0.74	มาก

ตารางที่ 4.9 คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน ผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์มาตรฐาน กระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษารายชื่อของทุกกลุ่ม (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน			
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่			
1.2.2 ด้านหน้าที่			
1. สนับสนุนให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษาปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน	3.39	0.63	มาก
2. สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา	3.20	0.66	มาก
3. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ	3.55	0.64	มากที่สุด
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา	3.31	0.61	มาก
5. เน้นการใช้เวลาที่สัมพันธ์กับงานที่ได้มอบหมาย	3.25	0.66	มาก
6. สื่อสารให้นิสิตนักศึกษาทราบถึงความหวังสูง	3.20	0.67	มาก
7. ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของนิสิตนักศึกษา	3.50	0.63	มากที่สุด
8. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ	3.36	0.67	มาก
9. มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.54	0.62	มากที่สุด
10. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน	3.57	0.61	มากที่สุด
11. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	3.65	0.59	มากที่สุด
12. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง	3.55	0.64	มากที่สุด
13. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	3.36	0.69	มาก
14. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน	3.45	0.69	มาก
15. รายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ	3.21	0.72	มาก
16. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	3.69	0.59	มากที่สุด
17. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	3.56	0.59	มากที่สุด
18. ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์	3.57	0.62	มากที่สุด
19. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา	3.47	0.64	มาก
20. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์	3.56	0.66	มากที่สุด

ตารางที่ 4.9 คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน ผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์มาตรฐาน กระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษารายชื่อของทุกกลุ่ม (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1.2.2 ด้านหน้าที่ (ต่อ)			
21. ปฏิบัติตามเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน	3.31	0.72	มาก
22. ทุ่มเวลาให้กับงาน	3.64	0.61	มากที่สุด
23. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ	3.68	0.58	มากที่สุด
24. ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น	3.59	0.58	มากที่สุด
25. มีส่วนร่วมด้านการวางแผนของสถาบัน	2.99	0.83	มาก
26. มีส่วนร่วมด้านการบริหารสถาบัน	2.79	0.86	มาก
27. มีส่วนร่วมด้านการพัฒนาหลักสูตร	3.19	0.92	มาก
28. มีส่วนร่วมด้านการจัดทำเกณฑ์ประเมินอาจารย์	2.82	0.89	มาก
29. มีส่วนร่วมด้านการประเมินอาจารย์	2.76	0.89	มาก
รวม	3.37	0.68	มาก
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน			
1.3 ด้านการประเมินการสอน			
1. ประเมินการสอนจากแผนการสอน	3.09	0.81	มาก
2. ประเมินการสอนจากบทเรียนที่จัดสอน	3.23	0.75	มาก
3. ประเมินการสอนจากความรอบรู้ในวิชานั้น	3.37	0.74	มาก
4. ประเมินการสอนจากความรับผิดชอบ	3.40	0.71	มาก
5. ประเมินการสอนจากเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียน	3.47	0.67	มาก
6. ประเมินการสอนจากการแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน	3.20	0.71	มาก
7. ประเมินการสอนจากการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนและการสอน	3.39	0.75	มาก
8. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เรียน	3.28	0.77	มาก
9. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน	3.11	0.77	มาก
10. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของบุคลากรทางการจัดการ	3.04	0.70	มาก
รวม	3.26	0.74	มาก

ตารางที่ 4.9 คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน ผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์มาตรฐาน กระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษารายชื่อของทุกกลุ่ม (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
2. เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร			
1. การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับชาติ	3.42	0.75	มาก
2. สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ ทำการประเมิน ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อรับรองวิทยฐานะ	3.47	0.71	มาก
3. สถาบันฯ แต่งตั้งหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานเพื่อการ รับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.35	0.80	มาก
4. หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษาควรรับผิดชอบการ รับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.59	0.61	มากที่สุด
5. หน่วยงานอิสระระดับชาติ ทำหน้าที่การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระดับชาติ	3.39	0.70	มาก
6. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ	3.26	0.80	มาก
7. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากมหาวิทยาลัย	3.35	0.78	มาก
8. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	3.16	0.85	มาก
รวม	3.37	0.75	มาก
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการการรับรองวิทยฐานะ			
3.1 ด้านเกณฑ์การจ้าง/เชิญมาสอน			
1. สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของคุณวุฒิของปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	3.43	0.73	มาก
2. สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ของปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	3.49	0.69	มาก
3. สถาบันฯ พิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญา ไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน	3.56	0.58	มากที่สุด
4. สถาบันฯ พิจารณาจำนวนกลุ่ม/นักศึกษาให้เหมาะสมกับปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทย	3.42	0.71	มาก
รวม	3.47	0.68	มาก

ตารางที่ 4.9 คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน ผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์มาตรฐาน กระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษารายชื่อของทุกกลุ่ม (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการการรับรองวิทยฐานะ			
3.2 ด้านกระบวนการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง			
1. สถาบันฯ เปิดรับสมัครทั่วไปแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ต้องการสอนในสถาบันฯ	3.02	0.91	มาก
2. สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒิหรือประสบการณ์ หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.50	0.71	มากที่สุด
3. คณะกรรมการบริหารของคณะวิชากลั่นกรองข้อพิจารณาเกี่ยวกับการแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	3.29	0.76	มาก
4. สภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	3.41	0.68	มาก
รวม	3.30	0.77	มาก
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการการรับรองวิทยฐานะ			
3.3 ด้านการให้การตอบแทน			
1. ค่าตอบแทนพิจารณาจากเกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ	3.36	0.74	มาก
2. ค่าตอบแทนพิจารณาจากชื่อเสียงของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.09	0.93	มาก
3. ค่าตอบแทนพิจารณาจากประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.35	0.77	มาก
4. ค่าตอบแทนพิจารณาจากจำนวนหรือกลุ่มของนิสิตนักศึกษา	2.89	0.83	มาก
5. สถาบันฯ ควรให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	3.58	0.64	มากที่สุด
6. สถาบันฯ ควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	3.63	0.61	มากที่สุด
7. สถาบันฯ ควรออกใบประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน	3.67	0.60	มากที่สุด
รวม	3.37	0.73	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา พบว่า ทุกรายข้อในด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะอยู่ในระดับมากที่สุด และทุกรายข้อในด้านการประเมินการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ไม่ปรากฏรายข้อใดอยู่ในระดับปานกลาง ทำให้ได้จำนวนรายข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 37 ข้อ และระดับมากเท่ากับ 62 ข้อ

แสดงให้เห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียนและประสบการณ์ตรงของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในสาขาวิชานั้น โดยที่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาในด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง มีผลงานที่ได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย มีความเป็นผู้นำการเรียนรู้อุบัติภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน อย่างไรก็ตาม สถาบันอุดมศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญกับการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยนัก และสถาบันอาจประเมินการสอนจากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียน ในการคัดเลือกและแต่งตั้งนั้น สถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคณะวุฒิหรือประสบการณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบัน โดยออกใบประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน นอกจากนี้ หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษาควรรับผิดชอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

จ. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน ด้วยสถิติที (t-test) พบว่า

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพปัจจุบันและความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานทั้งสาม

ภาพรวมและรายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานทั้งสาม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและในรายด้าน ทั้งนี้ ค่าคะแนนเฉลี่ยของความเหมาะสมมีค่าสูงกว่าสภาพปัจจุบัน ทั้งในภาพรวมและในรายด้าน จึงแสดงให้เห็นว่า ควรมีการปรับปรุงการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานทั้งสาม (ดูตารางที่ 4.10) ยกเว้นในประเด็น ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความเชี่ยวชาญเฉพาะตรงกับ ความเชี่ยวชาญของสถาบัน ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจากบทเรียนที่จัดสอน และสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน เนื่องจากพบว่า สภาพปัจจุบันและความเหมาะสมมีความสอดคล้องกัน (ดูตารางที่ 4.11)

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน ระหว่างกลุ่ม ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา

ในภาพรวม พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยเฉพาะในรายด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ผลงาน ศักยภาพ บทบาท หน้าที่ และความรู้และทักษะของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โครงสร้าง หน่วยงาน และ บุคลากร การพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง ด้าน และการให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะ ผู้สอน อย่างไรก็ตาม ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐาน การศึกษา มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะ การประเมินการสอน และเกณฑ์การ จ้าง/เชิญปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมาสอน (ดูตารางที่ 12)

รายชื่อที่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐาน การศึกษามีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันจำแนกตามเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน (ดูตารางที่ 13) ดังนี้

1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ได้แก่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ มีบุคลิกดี และมีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตรงกับความเชี่ยวชาญของสถาบัน มีความเป็นเลิศของสาขาวิชานั้น มีประสบการณ์ ตรงในสาขาวิชานั้น มีพรสวรรค์ในสาขาวิชานั้น เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยใน สาขาวิชา มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ มีความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต มีผลงานด้าน การศึกษาและการวิจัย มีส่วนร่วมด้านการบริหารสถาบัน การพัฒนาหลักสูตร และการประเมินอาจารย์ ด้านการประเมินการสอนนั้น ประเมินจากแผนการสอน บทเรียนที่จัดสอน ความรอบรู้ในวิชานั้น ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียน การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนและการสอน โดยทำการประเมิน จากความคิดเห็นของผู้เรียน เพื่อนร่วมงานและบุคลากรทางการจัดการ

2. เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย หน่วยงานอิสระระดับชาติ ซึ่งหมายถึงคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสภา การศึกษา ควรประกอบด้วยผู้แทนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ ด้านการจ้าง/เชิญมาสอน ได้แก่ สถาบันพิจารณาความ เหมาะสมของประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน ความรู้และความสามารถของ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน และจำนวนกลุ่ม/นักศึกษา ด้านการคัดเลือกและ แต่งตั้ง ได้แก่ สภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอน ระดับอุดมศึกษา และด้านการให้การตอบแทนนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบัน สำหรับค่าตอบแทน สถาบันควรใช้เกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ และ พิจารณาจากชื่อเสียงและประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา

ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน (ดูตารางที่ 14)

รายชื่อที่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน จำแนกตามเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน (ดูตารางที่ 15) ได้ดังนี้

1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ประกอบด้วย 62 รายการ ครอบคลุมคุณลักษณะส่วนบุคคล ความเชี่ยวชาญเฉพาะ ความรู้และทักษะ ผลงาน ศักยภาพ บทบาท หน้าที่ และการประเมินการสอน

2. เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร ได้แก่ การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับชาติ หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษา หรือหน่วยงานอิสระระดับชาติทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระดับชาติ และหน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากมหาวิทยาลัย

3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการจ้าง/เชิญมาสอน โดยสถาบันพิจารณาความเหมาะสมของคุณวุฒิของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน ประสิทธิภาพกับรายวิชาที่เปิดสอน ความรู้และความสามารถตรงกับความต้องการของสถาบัน และจำนวนกลุ่ม/นักศึกษาให้เหมาะสมกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

3.2 ด้านการคัดเลือกและแต่งตั้งนั้น สถาบันเปิดรับสมัครทั่วไปแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ต้องการสอนในสถาบัน สถาบันแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคูณวุฒิหรือประสิทธิภาพหรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย คณะกรรมการบริหารของคณะวิชาถ่วงดุลข้อพิจารณาเกี่ยวกับการแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา และสภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา

3. ด้านการตอบแทน สถาบันพิจารณาค่าตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจากเกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ ชื่อเสียงของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ประสิทธิภาพของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และจำนวนหรือกลุ่มของนิสิตนักศึกษา สถาบันควรให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ และควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบัน

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน และความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านเกณฑ์มาตรฐาน ด้วยสถิติ (t-test) ปรากฏในตารางที่ 4.10 ถึงตารางที่ 4.15 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์ รายด้านของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา

รายด้าน	ความเหมาะสมของเกณฑ์		สภาพปัจจุบัน		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.1 ด้านคุณสมบัติ					
1.1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล	3.62	0.52	3.27	0.69	9.76**
1.1.2 ความเชี่ยวชาญเฉพาะ	3.61	0.53	3.33	1.10	5.46**
1.1.3 ความรู้และทักษะ	3.32	0.46	3.00	0.71	9.01**
1.1.4 ผลงาน	3.49	0.60	3.10	0.78	9.98**
1.1.5 ศักยภาพ	3.28	0.67	2.92	0.78	9.45**
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่					
1.2.1 บทบาท	3.17	0.74	2.67	0.79	13.63**
1.2.2 หน้าที่	3.37	0.68	2.96	0.78	10.78**
1.3 ด้านการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.26	0.74	2.76	0.99	11.69**
2. เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	3.37	0.75	2.56	0.91	15.02**
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ					
3.1 ด้านเกณฑ์การจ้าง/เชิญมาสอน	3.47	0.68	2.99	1.22	8.65**
3.2 ด้านการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง	3.30	0.77	2.67	0.85	12.35**
3.3 ด้านการให้การตอบแทน	3.37	0.73	2.79	0.87	12.41**
รวมเฉลี่ย	3.39	0.66	2.92	0.87	21.77**

**p < 0.01

จากตารางที่ 4.10 พบว่า คะแนนเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานทั้งสาม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและในรายด้าน ทั้งนี้ ค่าคะแนนเฉลี่ยของความเหมาะสมมีค่าสูงกว่าสภาพปัจจุบัน ทั้งในภาพรวมและในรายด้าน จึงแสดงให้เห็นว่า ควรมีการปรับปรุงการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานทั้งสาม

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์ รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา

ประเด็น	ความเหมาะสม		สภาพปัจจุบัน		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.1 ด้านคุณสมบัติ					
1.1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล					
1. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม	3.76	0.48	3.35	0.64	9.87**
2. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.62	0.51	3.25	0.68	8.52**
3. ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ	3.72	0.44	3.38	0.68	7.36**
4. มีความรู้ความสามารถในการบริหารและการจัดการ	3.36	0.67	2.99	0.83	7.75**
5. เป็นผู้นำที่ดี และมีความสามารถในการแก้ปัญหา	3.60	0.52	3.24	0.72	8.17**
6. มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของคนสู่สาธารณชน	3.80	0.44	3.46	0.70	7.39**
7. มีบุคลิกดี	3.40	0.63	3.07	0.61	7.78**
8. มีภาวะผู้นำ	3.48	0.63	3.18	0.69	6.94**
9. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน	3.83	0.37	3.49	0.68	7.81**
1.1.2 ความเชี่ยวชาญเฉพาะ					
1. มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตรงกับความเชี่ยวชาญของสถาบัน	3.52	0.57	3.39	2.84	0.70
2. มีความเป็นเลิศของสาขาวิชานั้น	3.62	0.54	3.21	0.69	9.27**
3. มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น	3.77	0.41	3.39	0.67	8.83**
4. มีพรสวรรค์ในสาขาวิชานั้น	3.52	0.61	3.34	0.62	3.96**
5. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา	3.63	0.53	3.30	0.70	7.28**

** P < 0.01

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์ รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ความเหมาะสม		สภาพปัจจุบัน		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.1 ด้านคุณสมบัติ					
1.1.3 ความรู้และทักษะ					
1. มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง	3.78	0.42	3.41	0.68	8.62**
2. มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน	3.62	0.51	3.28	0.66	8.19**
3. มีความรู้และทักษะด้านการสอน	3.48	0.63	3.06	0.74	9.38**
4. มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ	3.56	0.58	3.35	0.66	5.03**
5. มีความรู้และทักษะด้านการบริหาร	3.16	0.69	2.84	0.72	6.70**
6. มีความรู้และทักษะด้านการแก้ปัญหา	3.45	0.58	3.10	0.67	8.34**
7. มีความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต	2.72	0.83	2.22	0.70	9.08**
8. ความรู้และทักษะไม่ได้เกี่ยวข้องกับคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ	3.07	0.88	2.75	0.85	6.87**
1.1.4 ผลงาน					
1. มีผลงานด้านการศึกษาและการวิจัย	3.11	0.81	2.71	0.77	7.86**
2. มีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม	3.60	0.54	3.25	0.76	8.37**
3. มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ	3.58	0.55	3.24	0.80	7.74**
4. มีผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ	3.65	0.51	3.23	0.79	9.21**

** P < 0.01

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์ รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ความเหมาะสม		สภาพปัจจุบัน		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.1 ด้านคุณสมบัติ					
1.1.5 ศักยภาพ					
1. ความสามารถในการจัดทำหลักสูตร	3.01	0.76	2.59	0.78	8.65**
2. ความสามารถในการทำภาระงานให้สำเร็จ	3.45	0.63	3.17	0.75	6.09**
3. ความสามารถในการหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกสถาบัน	2.72	0.87	2.37	0.82	6.42**
4. ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.43	0.63	3.04	0.76	8.81**
5. ความสามารถในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา	3.45	0.58	3.10	0.79	7.39**
6. มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย	3.62	0.55	3.24	0.78	7.81**
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่					
1.2.1 บทบาท					
1. บทบาทในการพัฒนานโยบายของสถาบัน	3.00	0.79	2.49	0.79	9.77**
2. บทบาทในการส่งเสริมอิสรภาพทางวิชาการ	3.08	0.76	2.54	0.80	11.05**
3. บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษา	3.44	0.61	3.00	0.75	8.79**
4. เป็นอาจารย์ผู้สอน	3.36	0.71	2.89	0.82	8.86**
5. เป็นอาจารย์วิทยานิพนธ์	2.97	0.84	2.44	0.77	9.81**

** P < 0.01

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์ รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ความเหมาะสม		สภาพปัจจุบัน		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่					
1.2.2 หน้าที่					
1. สนับสนุนให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษาปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน	3.39	0.63	2.99	0.76	9.24**
2. สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา	3.20	0.66	2.85	0.76	7.54**
3. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ	3.55	0.64	3.19	0.71	8.47**
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา	3.31	0.61	2.93	0.75	9.08**
5. เน้นการใช้เวลาที่สัมพันธ์กับงานที่ได้มอบหมาย	3.25	0.66	2.88	0.75	7.26**
6. สื่อสารให้นิสิตนักศึกษาทราบถึงความหวังสูง	3.20	0.67	2.94	0.73	6.30**
7. ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของนิสิตนักศึกษา	3.50	0.63	3.10	0.75	9.33**
8. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ	3.36	0.67	2.99	0.76	7.65**
9. มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.54	0.62	3.13	0.80	7.33**
10. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน	3.57	0.61	3.24	0.74	7.11**
11. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	3.65	0.59	3.28	0.75	7.52**
12. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง	3.55	0.64	3.16	0.74	8.13**
13. พัฒนาคือการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	3.36	0.69	2.94	0.72	7.86**
14. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน	3.45	0.69	3.06	0.78	7.95**
15. รายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ	3.21	0.72	2.77	0.73	8.51**

** P < 0.01

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์ รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ความเหมาะสม		สภาพปัจจุบัน		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่					
1.2.2 หน้าที่ (ต่อ)					
16. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	3.69	0.59	3.37	0.69	6.90**
17. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	3.56	0.59	3.22	0.70	8.20**
18. ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์	3.57	0.62	3.31	0.73	5.62**
19. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา	3.47	0.64	3.15	0.67	6.94**
20. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์	3.56	0.66	3.18	0.77	7.47**
21. ปฏิบัติตามเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน	3.31	0.72	3.00	0.74	6.16**
22. ทุ่มเวลาให้กับงาน	3.64	0.61	3.29	0.70	7.50**
23. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ	3.68	0.58	3.52	1.78	1.42
24. ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น	3.59	0.58	3.20	0.71	7.95**
25. มีส่วนร่วมด้านการวางแผนของสถาบัน	2.99	0.83	2.29	0.81	12.05**
26. มีส่วนร่วมด้านการบริหารสถาบัน	2.79	0.86	2.16	0.75	10.94**
27. มีส่วนร่วมด้านการพัฒนาหลักสูตร	3.19	0.92	2.42	0.92	12.50**
28. มีส่วนร่วมด้านการจัดทำเกณฑ์ประเมินอาจารย์	2.82	0.89	2.15	0.74	11.71**
29. มีส่วนร่วมด้านการประเมินอาจารย์	2.76	0.89	2.07	0.75	12.49**
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.3 ด้านการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย					
1. ประเมินการสอนจากแผนการสอน	3.09	0.81	2.46	0.83	12.16**
2. ประเมินการสอนจากบทเรียนที่จัดสอน	3.23	0.75	2.97	2.37	1.76
3. ประเมินการสอนจากความรอบรู้ในวิชานั้น	3.37	0.74	2.87	0.92	10.26**

** P < 0.01

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์ รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ความเหมาะสม		สภาพปัจจุบัน		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.3 ด้านการประเมินการสอนของ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)					
4. ประเมินการสอนจากความรับผิดชอบ	3.40	0.71	2.88	0.86	10.24**
5. ประเมินการสอนจากเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ผู้เรียน	3.47	0.67	3.00	0.85	9.18**
6. ประเมินการสอนจากการแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ของผู้เรียน	3.20	0.71	2.56	0.84	12.23**
7. ประเมินการสอนจากการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน บทเรียนและการสอน	3.39	0.75	2.91	0.82	9.02**
8. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เรียน	3.28	0.77	2.85	0.85	10.21**
9. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน	3.11	0.77	2.65	0.84	9.47**
10. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของบุคลากร ทางการจัดการ	3.04	0.70	2.50	0.76	11.43**
2. เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
1. การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับชาติ	3.42	0.75	2.68	0.93	11.22**
2. สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ ทำการ ประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อรับรองวิทยฐานะ	3.47	0.71	2.59	0.95	13.47**
3. สถาบันฯ แต่งตั้งหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงาน เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.35	0.80	2.54	0.90	11.73**
4. หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษาควร รับผิดชอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.59	0.61	2.76	0.96	11.83**

** P < 0.01

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์ รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ความเหมาะสม		สภาพปัจจุบัน		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
2. เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)					
5. หน่วยงานอิสระระดับชาติ ทำหน้าที่การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระดับชาติ	3.39	0.70	2.49	0.92	14.03**
6. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ	3.26	0.80	2.50	0.90	12.23**
7. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากมหาวิทยาลัย	3.35	0.78	2.60	0.88	12.36**
8. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.16	0.85	2.35	0.82	13.02**
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ					
3.1 ด้านเกณฑ์การจ้าง/เชิญมาสอน					
1. สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของคุณสมบัติของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	3.43	0.73	2.81	0.90	9.71**
2. สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	3.49	0.69	3.25	2.35	1.62
3. สถาบันฯ พิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน	3.56	0.58	2.98	0.83	10.54**
4. สถาบันฯ พิจารณาจำนวนกลุ่ม/นักศึกษาให้เหมาะสมกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.42	0.71	2.91	0.79	9.37**
3.2 ด้านการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง					
1. สถาบันฯ เปิดรับสมัครทั่วไปแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ต้องการสอนในสถาบันฯ	3.02	0.91	2.39	0.88	9.94**

** P < 0.01

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์ รายชื่อของทุกกลุ่มที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	ความเหมาะสม		สภาพปัจจุบัน		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ 3.2 ด้านการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง (ต่อ)					
2. สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคณาคุณวุฒิหรือ ประสบการณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ ภูมิปัญญาไทย	3.50	0.71	2.77	0.86	11.85**
3. คณะกรรมการบริหารของคณะวิชากลั่นกรอง ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการแต่งตั้งและให้การรับรองวิทย ฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	3.29	0.76	2.77	0.81	9.67**
4. สภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	3.41	0.68	2.73	0.83	11.74**
3.3 ด้านการให้การตอบแทน					
1. ค่าตอบแทนพิจารณาจากเกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ	3.36	0.74	2.91	0.84	8.36**
2. ค่าตอบแทนพิจารณาจากชื่อเสียงของปราชญ์ ภูมิปัญญาไทย	3.09	0.93	2.64	0.84	7.77**
3. ค่าตอบแทนพิจารณาจากประสบการณ์ของปราชญ์ ภูมิปัญญาไทย	3.35	0.77	2.84	0.81	8.81**
4. ค่าตอบแทนพิจารณาจากจำนวนหรือกลุ่มของนิสิต นักศึกษา	2.89	0.83	2.53	0.72	6.60**
5. สถาบันฯ ควรให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	3.58	0.64	2.80	0.90	12.38**
6. สถาบันฯ ควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	3.63	0.61	2.94	0.93	10.82**
7. สถาบันฯ ควรออกไปประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทย ฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน	3.67	0.60	2.87	1.03	11.11**

** P < 0.01

จากตารางที่ 4.11 พบว่า คะแนนเฉลี่ยระหว่างความเหมาะสมของเกณฑ์ทั้งสามด้าน และสภาพการ
ใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในปัจจุบัน ในประเด็นรายชื่อต่างๆ ของแต่ละด้าน
พบว่า ข้อที่ไม่มีความแตกต่างกัน มีจำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ
ตรงกับความรู้ของสถาบัน พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจาก
บทเรียนที่จัดสอน และสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญา
ไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน สำหรับรายการข้ออื่น ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายด้าน

รายด้าน	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.1 ด้านคุณสมบัติ					
1.1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล	3.33	0.71	3.13	0.63	2.71**
1.1.2 ความเชี่ยวชาญเฉพาะ	3.31	0.67	3.36	1.55	-0.46
1.1.3 ความรู้และทักษะ	3.05	0.71	2.89	0.67	2.27*
1.1.4 ผลงาน	3.20	0.76	2.87	0.78	3.84**
1.1.5 ศักยภาพ	3.04	0.79	2.63	0.78	5.10**
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่					
1.2.1 บทบาท	2.81	0.76	2.36	0.76	5.37**
1.2.2 หน้าที่	3.06	0.79	2.72	0.69	4.80**
1.3 ด้านการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	2.80	0.86	2.68	1.11	1.18
2. เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	2.69	0.92	2.26	0.79	4.21**
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ					
3.1 ด้านเกณฑ์การจ้าง/เชิญมาสอน	2.96	0.86	3.05	1.62	-0.72
3.2 ด้านการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง	2.74	0.87	2.49	0.77	2.68**
3.3 ด้านการให้การตอบแทน	2.85	0.88	2.65	0.81	2.35*
รวมเฉลี่ย	2.99	0.80	2.76	0.91	3.37**

** P < 0.01

จากตารางที่ 4.12 ในภาพรวม พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยเฉพาะในรายด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ผลงาน ศักยภาพ บทบาท หน้าที่ และความรู้และทักษะของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร การพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง และการให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน อย่างไรก็ตาม ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะ การประเมินการสอน และเกณฑ์การจ้าง/เชิญปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมาสอน

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.1 ด้านคุณสมบัตินี้					
1.1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล					
1. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม	3.44	0.66	3.15	0.51	3.67**
2. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.30	0.73	3.14	0.53	1.97
3. ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ	3.38	0.71	3.38	0.59	-0.01
4. มีความรู้ความสามารถในการบริหารและการจัดการ	3.07	0.84	2.79	0.76	2.42*
5. เป็นผู้นำที่ดี และมีความสามารถในการแก้ปัญหา	3.32	0.71	3.07	0.71	2.52**
6. มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของคนสู่สาธารณชน	3.54	0.66	3.28	0.74	2.79**
7. มีบุคลิกดี	3.10	0.61	2.97	0.62	1.55
8. มีภาวะผู้นำ	3.27	0.68	2.96	0.65	3.39**
9. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน	3.50	0.71	3.47	0.60	0.35
1.1.2 ความเชี่ยวชาญเฉพาะ					
1. มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตรงกับความเชี่ยวชาญของสถาบัน	3.17	0.66	3.91	5.09	-1.24
2. มีความเป็นเลิศของสาขาวิชานั้น	3.25	0.70	3.11	0.67	1.49
3. มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น	3.42	0.66	3.31	0.70	1.18
4. มีพรสวรรค์ในสาขาวิชานั้น	3.38	0.61	3.24	0.63	1.63
5. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา	3.33	0.72	3.23	0.65	1.01

** P < 0.01

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.1 ด้านคุณสมบัติ					
1.1.3 ความรู้และทักษะ					
1. มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง	3.44	0.69	3.32	0.64	1.34
2. มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน	3.36	0.67	3.10	0.58	3.09**
3. มีความรู้และทักษะด้านการสอน	3.19	0.71	2.77	0.73	4.22**
4. มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ	3.35	0.69	3.33	0.57	0.26
5. มีความรู้และทักษะด้านการบริหาร	2.93	0.73	2.65	0.66	2.85**
6. มีความรู้และทักษะด้านการแก้ปัญหา	3.17	0.70	2.95	0.59	2.54**
7. มีความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต	2.22	0.65	2.23	0.81	-0.14
8. ความรู้และทักษะไม่ได้เกี่ยวข้องกับคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ	2.72	0.87	2.80	0.80	-0.62
1.1.4 ผลงาน					
1. มีผลงานด้านการศึกษาและการวิจัย	2.74	0.78	2.62	0.75	1.16
2. มีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม	3.32	0.76	3.07	0.73	2.44**
3. มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ	3.40	0.72	2.85	0.84	5.17**
4. มีผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ	3.34	0.76	2.95	0.78	3.70**

** P < 0.01

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.1 ด้านคุณสมบัติ					
1.1.5 ศักยภาพ					
1. ความสามารถในการจัดทำหลักสูตร	2.76	0.73	2.20	0.76	5.49**
2. ความสามารถในการทำภาระงานให้สำเร็จ	3.24	0.72	2.99	0.79	2.49**
3. ความสามารถในการหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกสถาบัน	2.49	0.84	2.08	0.70	4.06**
4. ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.17	0.70	2.75	0.81	4.06**
5. ความสามารถในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา	3.22	0.75	2.80	0.82	3.89**
6. มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย	3.36	0.75	2.97	0.79	3.64**
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่					
1.2.1 บทบาท					
1. บทบาทในการพัฒนานโยบายของสถาบัน	2.70	0.73	1.98	0.68	7.53**
2. บทบาทในการส่งเสริมอิสรภาพทางวิชาการ	2.68	0.76	2.21	0.81	4.35**
3. บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษา	3.13	0.73	2.69	0.73	4.40**
4. เป็นอาจารย์ผู้สอน	2.99	0.81	2.66	0.81	2.93**
5. เป็นอาจารย์วิทยานิพนธ์	2.53	0.76	2.25	0.77	2.65**

** P < 0.01

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่					
1.2.2 หน้าที่					
1. สนับสนุนให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษาปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน	3.12	0.71	2.66	0.79	4.60**
2. สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา	2.97	0.74	2.55	0.71	4.20**
3. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ	3.27	0.73	3.00	0.64	2.94**
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา	3.01	0.78	2.72	0.64	2.87**
5. เน้นการใช้เวลาที่สัมพันธ์กับงานที่ได้มอบหมาย	2.96	0.78	2.70	0.65	2.51**
6. สื่อสารให้นิสิตนักศึกษาทราบถึงความหวังสูง	3.02	0.69	2.75	0.80	2.49**
7. ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของนิสิตนักศึกษา	3.21	0.76	2.84	0.66	3.86**
8. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ	3.14	0.72	2.62	0.73	5.21**
9. มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.34	0.67	2.63	0.85	6.36**
10. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน	3.41	0.66	2.84	0.76	5.85**
11. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	3.36	0.75	3.08	0.73	2.79**
12. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง	3.31	0.69	2.80	0.74	5.26**
13. พัฒนาคือการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	3.07	0.67	2.63	0.74	4.35**
14. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน	3.17	0.80	2.79	0.66	3.88**
15. รายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ	2.88	0.76	2.52	0.58	3.59**

** P < 0.01

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่					
1.2.2 หน้าที่ (ต่อ)					
16. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	3.46	0.71	3.17	0.60	3.28**
17. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	3.33	0.72	2.95	0.57	4.40**
18. ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์	3.41	0.72	3.10	0.71	3.12**
19. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา	3.24	0.67	2.95	0.64	3.29**
20. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์	3.25	0.77	3.00	0.76	2.40*
21. ปฏิบัติตามเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน	3.13	0.72	2.70	0.71	4.33**
22. ทุ่มเวลาให้กับงาน	3.35	0.70	3.15	0.70	2.12*
23. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ	3.71	2.05	3.08	0.64	2.56**
24. ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วนั้น	3.26	0.70	3.05	0.72	2.09*
25. มีส่วนร่วมด้านการวางแผนของสถาบัน	2.36	0.88	2.12	0.59	2.55**
26. มีส่วนร่วมด้านการบริหารสถาบัน	2.21	0.81	2.05	0.56	1.86
27. มีส่วนร่วมด้านการพัฒนาหลักสูตร	2.44	0.95	2.36	0.86	0.61
28. มีส่วนร่วมด้านการจัดทำเกณฑ์ประเมินอาจารย์	2.21	0.78	1.99	0.61	2.19*
29. มีส่วนร่วมด้านการประเมินอาจารย์	2.10	0.78	1.99	0.68	1.06
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.3 ด้านการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย					
1. ประเมินการสอนจากแผนการสอน	2.53	0.84	2.31	0.76	1.89
2. ประเมินการสอนจากบทเรียนที่จัดสอน	2.83	0.84	3.31	4.14	-0.98
3. ประเมินการสอนจากความรอบรู้ในวิชานั้น	2.94	0.92	2.69	0.92	1.93

** P < 0.01

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.3 ด้านการประเมินการสอนของ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)					
4. ประเมินการสอนจากความรับผิดชอบ	2.96	0.84	2.69	0.89	2.23*
5. ประเมินการสอนจากเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดกับ ผู้เรียน	3.04	0.83	2.90	0.89	1.18
6. ประเมินการสอนจากการแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ของผู้เรียน	2.66	0.88	2.33	0.67	3.27**
7. ประเมินการสอนจากการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน บทเรียนและการสอน	2.97	0.87	2.77	0.67	1.76
8. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เรียน	2.81	0.89	2.93	0.76	-1.08
9. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน	2.72	0.89	2.49	0.72	1.93
10. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของบุคลากร ทางการจัดการ	2.55	0.78	2.36	0.69	1.84
2. เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
1. การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับชาติ	2.87	0.90	2.24	0.85	5.16**
2. สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ ทำการ ประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อรับรองวิทยฐานะ	2.73	0.92	2.26	0.94	3.70**
3. สถาบันฯ แต่งตั้งหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงาน เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	2.71	0.85	2.16	0.89	4.55**
4. หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษาควร รับผิดชอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	2.89	1.01	2.46	0.77	3.63**

** P < 0.01

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
2. เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)					
5. หน่วยงานอิสระระดับชาติ ทำหน้าที่การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระดับชาติ	2.60	0.97	2.22	0.72	3.38**
6. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ	2.64	0.94	2.16	0.70	4.50**
7. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากมหาวิทยาลัย	2.69	0.94	2.37	0.67	3.03**
8. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	2.39	0.82	2.24	0.80	1.39
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ					
3.1 ด้านเกณฑ์การจ้าง/เชิญมาสอน					
1. สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของคุณสมบัติของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	2.89	0.90	2.63	0.89	2.07*
2. สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	3.01	0.89	3.80	4.05	-1.66
3. สถาบันฯ พิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน	2.98	0.85	2.99	0.79	-0.14
4. สถาบันฯ พิจารณาจำนวนกลุ่ม/นักศึกษาให้เหมาะสมกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	2.96	0.81	2.77	0.75	1.74
3.2 ด้านการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง					
1. สถาบันฯ เปิดรับสมัครทั่วไปแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ต้องการสอนในสถาบันฯ	2.47	0.90	2.21	0.81	2.18*

** P < 0.01

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ 3.2 ด้านการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง (ต่อ)					
2. สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคณะวุฒิหรือ ประสพ การณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญา ไทย	2.85	0.89	2.58	0.75	2.30*
3. คณะกรรมการบริหารของคณะวิทากลั่นกรอง ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการแต่งตั้งและให้การรับรองวิท ฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	2.85	0.82	2.56	0.75	2.65**
4. สภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทฐานะ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	2.79	0.85	2.59	0.75	1.72
3.3 ด้านการให้การตอบแทน					
1. ค่าตอบแทนพิจารณาจากเกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ	2.90	0.85	2.92	0.80	-0.15
2. ค่าตอบแทนพิจารณาจากชื่อเสียงของปราชญ์ภูมิปัญญา ไทย	2.66	0.88	2.61	0.76	0.43
3. ค่าตอบแทนพิจารณาจากประสพการณ์ของปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทย	2.89	0.85	2.73	0.71	1.49
4. ค่าตอบแทนพิจารณาจากจำนวนหรือกลุ่มของนิสิต นักศึกษา	2.53	0.70	2.52	0.78	0.09
5. สถาบันฯ ควรให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	2.93	0.91	2.48	0.81	3.71**
6. สถาบันฯ ควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	3.00	0.97	2.81	0.84	1.46
7. สถาบันฯ ควรออกไปประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิท ฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน	3.03	1.02	2.49	0.93	3.93**

** P < 0.01

จากตารางที่ 4.13 พบว่า รายชื่อที่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันจำแนกตามเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ประกอบด้วย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ มีบุคลิกดี และมีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตรงกับความเชี่ยวชาญของสถาบัน มีความเป็นเลิศของสาขาวิชานั้น มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น มีพรสวรรค์ในสาขาวิชานั้น เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ มีความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต มีผลงานด้านการศึกษาและการวิจัย มีส่วนร่วมด้านการบริหารสถาบัน การพัฒนาหลักสูตร และการประเมินอาจารย์ด้านการประเมินการสอนนั้น ประเมินจากแผนการสอน บทเรียนที่จัดสอน ความรอบรู้ในวิชานั้น ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนและการสอน โดยทำการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เรียน เพื่อนร่วมงานและบุคลากรทางการจัดการ

2. เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย พบว่า เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอิสระระดับชาติ ซึ่งหมายถึงคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสภาการศึกษา ควรประกอบด้วยผู้แทนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการจ้าง/เชิญมาสอน สถาบันพิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน ความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน และจำนวนกลุ่ม/นักศึกษา

3.2 ด้านการคัดเลือกและแต่งตั้ง กระทำโดยสภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา

3.3 ด้านการให้การตอบแทนนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบัน สำหรับค่าตอบแทน สถาบันควรใช้เกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ และพิจารณาจากชื่อเสียงและประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายด้าน

รายด้าน	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.1 ด้านคุณสมบัติ					
1.1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล	3.63	0.51	3.60	0.54	0.51
1.1.2 ความเชี่ยวชาญเฉพาะ	3.58	0.54	3.67	0.50	-1.63
1.1.3 ความรู้และทักษะ	3.32	0.64	3.32	0.63	0.08
1.1.4 ผลงาน	3.48	0.59	3.51	0.63	-0.52
1.1.5 ศักยภาพ	3.30	0.66	3.24	0.69	0.94
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่					
1.2.1 บทบาท	3.26	0.72	3.21	0.79	0.58
1.2.2 หน้าที่	3.37	0.70	3.36	0.62	0.15
1.3 ด้านการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.23	0.72	3.31	0.77	-0.92
2. เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	3.39	0.72	3.33	0.77	0.79
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ					
3.1 ด้านเกณฑ์การจ้าง/เชิญมาสอน	3.48	0.67	3.46	0.71	0.15
3.2 ด้านการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง	3.32	0.76	3.28	0.76	0.48
3.3 ด้านการให้การตอบแทน	3.39	0.72	3.33	0.74	0.72
รวมเฉลี่ย	3.39	0.66	3.38	0.70	0.20

** P < 0.01

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งในภาพรวมและในรายด้าน แสดงว่าทั้งสองกลุ่มเห็นด้วยกับของเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.1 ด้านคุณสมบัตินี้					
1.1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล					
1. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม	3.78	0.48	3.72	0.50	0.95
2. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.62	0.52	3.64	0.48	-0.23
3. ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ	3.68	0.45	3.81	0.39	-2.25*
4. มีความรู้ความสามารถในการบริหารและการจัดการ	3.37	0.69	3.34	0.65	0.40
5. เป็นผู้นำที่ดี และมีความสามารถในการแก้ปัญหา	3.62	0.49	3.55	0.58	0.88
6. มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของคนสู่สาธารณชน	3.81	0.41	3.80	0.50	0.15
7. มีบุคลิกดี	3.46	0.60	3.28	0.69	2.04
8. มีภาวะผู้นำ	3.51	0.58	3.39	0.73	1.27
9. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน	3.80	0.39	3.89	0.31	-2.02
1.1.2 ความเชี่ยวชาญเฉพาะ					
1. มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตรงกับความเชี่ยวชาญของสถาบัน	3.42	0.59	3.76	0.46	-4.81**
2. มีความเป็นเลิศของสาขาวิชานั้น	3.59	0.55	3.69	0.49	-1.36
3. มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น	3.76	0.41	3.78	0.41	-0.45
4. มีพรสวรรค์ในสาขาวิชานั้น	3.54	0.61	3.46	0.62	0.87
5. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขา	3.61	0.54	3.66	0.50	-0.69

** P < 0.01

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.1 ด้านคุณสมบัติ					
1.1.3 ความรู้และทักษะ					
1. มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง	3.74	0.45	3.86	0.34	-2.31*
2. มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน	3.61	0.52	3.65	0.51	-0.59
3. มีความรู้และทักษะด้านการสอน	3.53	0.59	3.36	0.71	1.94
4. มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ	3.55	0.57	3.58	0.60	-0.36
5. มีความรู้และทักษะด้านการบริหาร	3.21	0.68	3.06	0.70	1.56
6. มีความรู้และทักษะด้านการแก้ปัญหา	3.44	0.58	3.46	0.60	-0.16
7. มีความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต	2.67	0.84	2.84	0.79	-1.46
8. ความรู้และทักษะไม่ได้เกี่ยวข้องกับคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ	3.05	0.92	3.12	0.79	-0.53
1.1.4 ผลงาน					
1. มีผลงานด้านการศึกษาและการวิจัย	3.09	0.76	3.16	0.91	-0.61
2. มีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม	3.57	0.56	3.69	0.47	-1.64
3. มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ	3.59	0.55	3.57	0.55	0.19
4. มีผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ	3.67	0.48	3.61	0.59	0.76

** P < 0.01

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.1 ด้านคุณสมบัติ					
1.1.5 ศักยภาพ					
1. ความสามารถในการจัดทำหลักสูตร	3.08	0.73	2.83	0.82	2.44*
2. ความสามารถในการทำภาระงานให้สำเร็จ	3.43	0.63	3.51	0.64	-0.88
3. ความสามารถในการหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกสถาบัน	2.71	0.91	2.75	0.77	-0.35
4. ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.45	0.59	3.39	0.71	0.68
5. ความสามารถในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา	3.47	0.56	3.41	0.63	0.77
6. มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย	3.66	0.54	3.54	0.58	1.48
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่					
1.2.1 บทบาท					
1. บทบาทในการพัฒนานโยบายของสถาบัน	3.03	0.75	2.93	0.87	0.93
2. บทบาทในการส่งเสริมอิสรภาพทางวิชาการ	3.09	0.73	3.07	0.85	0.18
3. บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษา	3.45	0.60	3.39	0.64	0.74
4. เป็นอาจารย์ผู้สอน	3.36	0.74	3.34	0.67	0.27
5. เป็นอาจารย์วิทยานิพนธ์	2.96	0.81	2.97	0.92	-0.07

** P < 0.01

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่					
1.2.2 หน้าที่					
1. สนับสนุนให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษาปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน	3.44	0.62	3.27	0.65	2.01
2. สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา	3.25	0.66	3.09	0.64	1.77
3. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ	3.54	0.65	3.59	0.59	-0.66
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา	3.34	0.63	3.26	0.57	0.92
5. เน้นการใช้เวลาที่สัมพันธ์กับงานที่ได้มอบหมาย	3.24	0.70	3.26	0.55	-0.28
6. สื่อสารให้นิสิตนักศึกษาทราบถึงความหวังสูง	3.19	0.66	3.24	0.71	-0.51
7. ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของนิสิตนักศึกษา	3.51	0.65	3.50	0.58	0.07
8. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ	3.37	0.70	3.32	0.59	0.56
9. มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.56	0.64	3.49	0.58	0.88
10. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน	3.59	0.62	3.53	0.60	0.72
11. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	3.62	0.61	3.70	0.54	-0.99
12. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง	3.57	0.63	3.50	0.65	0.80
13. พัฒนาคือการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	3.34	0.70	3.41	0.66	-0.72
14. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน	3.42	0.73	3.51	0.58	-1.00
15. รายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ	3.19	0.76	3.26	0.62	-0.71

** P < 0.01

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.2 ด้านบทบาทและหน้าที่					
1.2.2 หน้าที่ (ต่อ)					
16. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	3.64	0.65	3.78	0.41	-2.02*
17. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	3.59	0.62	3.47	0.50	1.49
18. ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์	3.60	0.64	3.51	0.58	1.00
19. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา	3.46	0.68	3.51	0.53	-0.63
20. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์	3.56	0.67	3.58	0.64	-0.28
21. ปฏิบัติตามเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน	3.31	0.72	3.30	0.73	0.07
22. ทุ่มเทเวลาให้กับงาน	3.61	0.64	3.73	0.53	-1.43
23. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ	3.67	0.60	3.72	0.51	-0.57
24. ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น	3.58	0.60	3.62	0.54	-0.52
25. มีส่วนร่วมด้านการวางแผนของสถาบัน	3.02	0.87	2.93	0.75	0.84
26. มีส่วนร่วมด้านการบริหารสถาบัน	2.87	0.90	2.63	0.72	2.01*
27. มีส่วนร่วมด้านการพัฒนาหลักสูตร	3.14	0.92	3.32	0.91	-1.47
28. มีส่วนร่วมด้านการจัดทำเกณฑ์ประเมินอาจารย์	2.84	0.95	2.75	0.71	0.82
29. มีส่วนร่วมด้านการประเมินอาจารย์	2.78	0.95	2.71	0.74	0.62
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.3 ด้านการประเมินการสอนของ					
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย					
1. ประเมินการสอนจากแผนการสอน	3.06	0.78	3.14	0.86	-0.64
2. ประเมินการสอนจากบทเรียนที่จัดสอน	3.15	0.72	3.41	0.79	-2.56**
3. ประเมินการสอนจากความรอบรู้ในวิชานั้น	3.35	0.72	3.41	0.77	-0.60

** P < 0.01

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน					
1.3 ด้านการประเมินการสอนของ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (ต่อ)					
4. ประเมินการสอนจากความรับผิดชอบ	3.43	0.68	3.32	0.79	1.20
5. ประเมินการสอนจากเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดกับ ผู้เรียน	3.44	0.67	3.54	0.67	-1.10
6. ประเมินการสอนจากการแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ของผู้เรียน	3.21	0.69	3.18	0.76	0.30
7. ประเมินการสอนจากการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน บทเรียนและการสอน	3.33	0.74	3.54	0.74	-2.08*
8. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เรียน	3.20	0.79	3.48	0.69	-2.60**
9. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน	3.12	0.76	3.09	0.78	0.19
10. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของบุคลากร ทางการจัดการ	3.06	0.69	3.01	0.71	0.46
2. เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
1. การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับชาติ	3.44	0.77	3.38	0.69	0.54
2. สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ ทำการ ประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อรับรองวิทยฐานะ	3.55	0.64	3.28	0.81	2.50**
3. สถาบันฯ แต่งตั้งหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงาน เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.49	0.67	3.03	0.97	3.73**
4. หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษาควร รับผิดชอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.63	0.60	3.51	0.62	1.45

** P < 0.01

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที่ (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
2. เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)					
5. หน่วยงานอิสระระดับชาติ ทำหน้าที่การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระดับชาติ	3.42	0.69	3.31	0.74	1.12
6. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ	3.27	0.76	3.24	0.90	0.34
7. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากมหาวิทยาลัย	3.30	0.79	3.45	0.78	-1.41
8. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.04	0.88	3.45	0.68	-3.63**
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ					
3.1 ด้านเกณฑ์การจ้าง/เชิญมาสอน					
1. สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของคุณสมบัติของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	3.43	0.72	3.41	0.77	0.28
2. สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	3.48	0.69	3.50	0.71	-0.22
3. สถาบันฯ พิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน	3.58	0.53	3.51	0.69	0.70
4. สถาบันฯ พิจารณาจำนวนกลุ่ม/นักศึกษาให้เหมาะสมกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.42	0.72	3.44	0.68	-0.19
3.2 ด้านการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง					
1. สถาบันฯ เปิดรับสมัครทั่วไปแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ต้องการสอนในสถาบันฯ	3.02	0.89	3.02	0.95	-0.06

** P < 0.01

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายชื่อ (ต่อ)

ประเด็น	ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย		รองอธิการบดี ฯ		ค่าที (t)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ 3.2 ด้านการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง (ต่อ) 2. สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคณะวุฒิหรือ ประสพ การณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญา ไทย	3.50	0.71	3.48	0.71	0.28
3. คณะกรรมการบริหารของคณะวิชาถันกรอง ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการแต่งตั้งและให้การรับรองวิทย ฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	3.31	0.79	3.24	0.68	0.72
4. สภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	3.43	0.65	3.36	0.76	0.69
3.3 ด้านการให้การตอบแทน 1. ค่าตอบแทนพิจารณาจากเกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ	3.34	0.76	3.41	0.70	-0.67
2. ค่าตอบแทนพิจารณาจากชื่อเสียงของปราชญ์ภูมิปัญญา ไทย	3.07	0.94	3.15	0.92	-0.64
3. ค่าตอบแทนพิจารณาจากประสพการณ์ของปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทย	3.40	0.74	3.22	0.85	1.57
4. ค่าตอบแทนพิจารณาจากจำนวนหรือกลุ่มของนิสิต นักศึกษา	2.90	0.87	2.85	0.75	0.45
5. สถาบันฯ ควรให้ออกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	3.60	0.63	3.54	0.65	0.71
6. สถาบันฯ ควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	3.64	0.60	3.59	0.62	0.58
7. สถาบันฯ ควรออกใบประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทย ฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน	3.73	0.53	3.53	0.71	2.26*

** P < 0.01

จากตารางที่ 4.15 พบว่า รายชื่อที่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน จำแนกตามเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน ได้ดังนี้

รายชื่อที่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน จำแนกตามเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน ได้ดังนี้

1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ประกอบด้วย 62 รายการ ครอบคลุมคุณลักษณะส่วนบุคคล ความเชี่ยวชาญเฉพาะ ความรู้และทักษะ ผลงาน ศักยภาพ บทบาท หน้าที่ และการประเมินการสอน

2. เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร ได้แก่ การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับชาติ หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษา หรือหน่วยงานอิสระระดับชาติทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระดับชาติ และหน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากมหาวิทยาลัย

3. เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการจ้าง/เชิญมาสอน โดยสถาบันพิจารณาความเหมาะสมของคุณวุฒิของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน ประสพการณ์กับรายวิชาที่เปิดสอน ความรู้และความสามารถตรงกับความต้องการของสถาบัน และจำนวนกลุ่ม/นักศึกษาให้เหมาะสมกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

3.2 ด้านการคัดเลือกและแต่งตั้งนั้น สถาบัน เปิดรับสมัครทั่วไปแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ต้องการสอนในสถาบัน สถาบันแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคูณวุฒิหรือประสพการณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย คณะกรรมการบริหารของคณะวิชาคลื่นกรองข้อพิจารณาเกี่ยวกับการแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา และสภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา

3.3 ด้านการตอบแทน สถาบันพิจารณาค่าตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจากเกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ ชื่อเสียงของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ประสพการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และจำนวนหรือกลุ่มของนิสิตนักศึกษา สถาบันควรให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ และควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบัน

ก. วิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ของตัวแปรความเหมาะสมของเกณฑ์ในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ของตัวแปรความเหมาะสมของเกณฑ์ในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน จากจำนวน 99 ตัวแปร โดยจำแนกออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านคุณสมบัติ จำนวน 22 ตัวแปร ต่อผู้ตอบจำนวน 251 คน คิดเป็นสัดส่วนของตัวแปรกับผู้ตอบเท่ากับ 1 : 11.40 นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้ผลดังนี้

1.1 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถอธิบายได้ร้อยละ 66.33 ดังนี้ (ดูตารางที่ 4.16 – 4.18)

องค์ประกอบที่ 1 ด้านผลงานและศักยภาพ บรรยายด้วย 8 ตัวแปร ได้แก่ มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ความสามารถในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา การสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำภาระงานให้สำเร็จ และการบริหารและการจัดการ มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ ได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ และผลงานเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม

องค์ประกอบที่ 2 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล บรรยายด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ มีภาวะผู้นำ เป็นผู้หน้าที่ดี และมีความสามารถในการแก้ปัญหา ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม คุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน และมีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่สาธารณะ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านความรู้และประสบการณ์ บรรยายด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชานั้น มีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้องมีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ และมีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน

1.2 ความเหมาะสมของเกณฑ์ในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถอธิบายได้ร้อยละ 58.32 ดังนี้ (ดูตารางที่ 4.19 – 4.21)

องค์ประกอบที่ 1 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล บรรยายด้วย 9 ตัวแปร ได้แก่ คุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น มีความเสถียรในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่สาธารณะ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำ ที่ดี และมีความสามารถในการแก้ปัญหา และ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารและการจัดการ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ บรรยายด้วย 8 ตัวแปร ได้แก่ มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน ด้านวิชาชีพ ด้านการสอนและด้านการแก้ปัญหา มีความสามารถในการทำภาระงานให้สำเร็จ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตรงกับความเชี่ยวชาญของสถาบัน มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย และมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง

องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลงานและศักยภาพ บรรยายด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ มีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ และผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ มีความสามารถในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา และการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านบทบาทและหน้าที่ จำนวน 44 ตัวแปร ต่อผู้ตอบจำนวน 251 คน คิดเป็นสัดส่วนของตัวแปรกับผู้ตอบเท่ากับ 1 : 5.70 นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้ผลดังนี้

2.1 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถอธิบายได้ร้อยละ 62.63 ดังนี้ (ดูตารางที่ 4.22 – 4.24)

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการสอน บรรยายด้วย 15 ตัวแปร ได้แก่ มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ เน้นการใช้เวลาที่สัมพันธ์กับงานที่ได้มอบหมาย สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น ทุ่มเทเวลาให้กับงาน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา สนับสนุนให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ขอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของนิสิตนักศึกษา ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ และตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินการสอน บรรยายด้วย 10 ตัวแปร ได้แก่ ทำการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เรียน การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนและการสอน ความคิดเห็นของ

เพื่อนร่วมงาน ความรับผิดชอบ ความรอบรู้ในวิชานั้น การเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียน ความคิดเห็นของบุคลากรทางการจัดการ การแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน แผนการสอน และบทเรียนที่จัดสอน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านบทบาท บรรยายด้วย 10 ตัวแปร ได้แก่ มีส่วนร่วมด้านการจัดทำเกณฑ์ประเมินอาจารย์ การประเมินอาจารย์ การบริหารสถาบัน การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนของสถาบัน มีบทบาทในการส่งเสริมอิสรภาพทางวิชาการ พัฒนานโยบายของสถาบัน เป็นผู้นำการเรียนรู้อุทิศตนให้กับการศึกษา เป็นอาจารย์ผู้สอนและวิทยานิพนธ์

2.2 ความเหมาะสมของเกณฑ์ในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถอธิบายได้ร้อยละ 63.92 ดังนี้ (ดูตารางที่ 4.25 – 4.27)

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการสอน บรรยายด้วย 16 ตัวแปร ได้แก่ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของนิสิตนักศึกษา สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ๑ ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน เน้นการใช้เวลาที่สัมพันธ์กับงานที่ได้มอบหมาย ทูมเวลาให้กับงาน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา และสนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินการสอน บรรยายด้วย 10 ตัวแปร ได้แก่ ทำการประเมินจากการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน ความคิดเห็นของผู้เรียน ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน การแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน ความคิดเห็นของบุคลากรทางการจัดการ บทเรียนที่จัดสอน แผนการสอน ความรับผิดชอบ การเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียน และความรอบรู้ในวิชานั้น

องค์ประกอบที่ 3 ด้านบทบาท บรรยายด้วย 10 ตัวแปร ได้แก่ มีบทบาทในการส่งเสริมอิสรภาพทางวิชาการ พัฒนานโยบายของสถาบัน เป็นผู้นำการเรียนรู้อุทิศตนให้กับการศึกษา เป็นอาจารย์ผู้สอนและวิทยานิพนธ์ มีส่วนร่วมด้านการวางแผนของสถาบัน การประเมินอาจารย์ การบริหารสถาบัน การจัดทำเกณฑ์ประเมินอาจารย์ และการพัฒนาหลักสูตร

3. เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา จำนวน 23 ตัวแปร ต่อผู้ตอบจำนวน 251 คน คิดเป็นสัดส่วนของตัวแปรกับผู้ตอบเท่ากับ 1 : 10.91 นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้ผลดังนี้

3.1 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถอธิบายได้ร้อยละ 66.40 ดังนี้ (ดูตารางที่ 4.28 – 4.30)

องค์ประกอบที่ 1 ด้านโครงสร้างและหน่วยงาน บรรยายด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับชาติ สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจทำการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อรับรองวิทยฐานะสถาบันฯ แต่งตั้งหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย หน่วยงานอิสระระดับชาติทำหน้าที่การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาระดับชาติ หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้แทนจากมหาวิทยาลัย และผู้แทนจากภาครัฐ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการตอบแทน บรรยายด้วย 6 ตัวแปร ได้แก่ ค่าตอบแทนพิจารณาจากประสพการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ชื่อเสียงของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และเกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ สถาบันอุดมศึกษาควรให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ ให้การยอมรับในทางวิชาการ และควรออกใบประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการคัดเลือกและแต่งตั้ง บรรยายด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ สถาบันฯ พิจารณาจำนวนกลุ่ม/นักศึกษาให้เหมาะสมกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย พิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน พิจารณาความเหมาะสมของคุณวุฒิของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน และพิจารณาความเหมาะสมของประสพการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒิหรือประสพ การณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย คณะกรรมการบริหารของคณะวิชาถ้ันกรองข้อพิจารณาเกี่ยวกับการแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา และสภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา

3.2 ความเหมาะสมของเกณฑ์ในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถอธิบายได้ร้อยละ 66.76 ดังนี้ (ดูตารางที่ 4.31 – 4.34)

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการคัดเลือกและแต่งตั้ง บรรยายด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของคุณวุฒิ ความรู้และความสามารถ และความเหมาะสมของประสพการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒิหรือประสพ การณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา สถาบันฯ พิจารณาจำนวนกลุ่ม/นักศึกษาให้เหมาะสมกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และคณะกรรมการบริหารของคณะวิชาถ้ันกรองข้อพิจารณาเกี่ยวกับการแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 ด้านโครงสร้างและหน่วยงาน บรรยายด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากมหาวิทยาลัย หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานอิสระ

ระดับชาติ ทำหน้าที่การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระดับชาติ และการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับชาติ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการตอบแทน บรรยายด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ ค่าตอบแทน พิจารณาจากประสบการณ์ ชื่อเสียงของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ และจำนวนหรือกลุ่มของนิสิตนักศึกษา สถาบันฯ ควรให้ออกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ ให้การยอมรับในทางวิชาการและ ควรออกใบประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน

องค์ประกอบที่ 4 ด้านบุคลากร บรรยายด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ สถาบันฯ แต่งตั้งหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจทำการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อรับรองวิทยฐานะ หน่วยงานอิสระระดับชาติ ทำหน้าที่การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระดับชาติ และหน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษาควรรับผิดชอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

เกณฑ์การพิจารณาเลือกองค์ประกอบที่สำคัญ มี 2 ประการ คือ

1. น้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละตัวแปรต้องมีค่ามากกว่า 0.30
2. ค่าไอเกนหรือความสัมพันธ์ของรายการที่มีต่อองค์ประกอบ ต้องมีค่ามากกว่า 1

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรความเหมาะสมของเกณฑ์ในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบโดยการหมุนแกนแบบแวนิแมกซ์ โดยมีผลของแต่ละองค์ประกอบ มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน และความเหมาะสมของของเกณฑ์ในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ปรากฏในตารางที่ 4.16 – 4.34 ดังนี้

ตารางที่ 4.16 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ฯ ด้านคุณสมบัติ : องค์ประกอบที่ 1 ผลงานและศักยภาพ	น้ำหนักองค์ประกอบ
---	-------------------

ข้อที่ 46 มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย	0.77
ข้อที่ 45 ความสามารถในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา	0.72
ข้อที่ 44 ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	0.72
ข้อที่ 39 มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ	0.66
ข้อที่ 40 มีผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ	0.59
ข้อที่ 42 ความสามารถในการทำภาระงานให้สำเร็จ	0.59
ข้อที่ 38 มีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม	0.57
ข้อที่ 18 มีความรู้ ความสามารถในการบริหารและการจัดการ	0.35

จากตารางที่ 4.16 พบว่า องค์กรประกอบที่ 1 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านคุณสมบัตินี้ บรรยายด้วย 8 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.35 ถึง 0.77 แสดงความสอดคล้องกับเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ความสามารถในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ และมีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม และแสดงความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนของคณะกรรมการวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยภาคตะวันตกเฉียงใต้และสมาคมภาคกลางตอนเหนือของประเทศสหรัฐอเมริกา (Northwest Commission on Colleges and Universities, 2003; North Central Association, 2005) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ความสามารถในการทำภาระงานให้สำเร็จ และมีความรู้ ความสามารถในการบริหารและการจัดการ

ตารางที่ 4.17 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ฯ ด้านคุณสมบัตินี้ : องค์กรประกอบที่ 2 คุณลักษณะส่วนบุคคล	น้ำหนักองค์ประกอบ
ข้อที่ 22 มีภาวะผู้นำ	0.76

ข้อที่ 19 เป็นผู้นำที่ดี และมีความสามารถในการแก้ปัญหา	0.72
ข้อที่ 17 ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ	0.66
ข้อที่ 16 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	0.64
ข้อที่ 15 ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม	0.52
ข้อที่ 23 มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน	0.51
ข้อที่ 20 มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่สาธารณะ	0.47

จากตารางที่ 4.17 พบว่า องค์กรประกอบที่ 2 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านคุณสมบัตินั้น บรรยายด้วย 7 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.47 ถึง 0.76 แสดงความสอดคล้องกับเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทย จำนวน 6 รายการ ได้แก่ เป็นผู้นำที่ดีและมีความสามารถในการแก้ปัญหา ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน และมีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่สาธารณะ และแสดงความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนของสมาคมรับรองวิทยฐานะมหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่น จำนวน 1 ข้อ คือ มีภาวะผู้นำ

ตารางที่ 4.18 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ด้านคุณสมบัตินั้น องค์กรประกอบที่ 3 ความรู้และประสบการณ์	น้ำหนักองค์ประกอบ
ข้อที่ 26 มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น	0.83
ข้อที่ 28 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา	0.69
ข้อที่ 29 มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง	0.66
ข้อที่ 32 มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ	0.42
ข้อที่ 30 มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน	0.38

จากตารางที่ 4.18 พบว่า องค์กรประกอบที่ 3 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านคุณสมบัตินั้น บรรยายด้วย 5 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.83 แสดงความสอดคล้องกับเกณฑ์ในต่างประเทศ จำนวน 3 รายการ ได้แก่ มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น มีความรู้แลทักษะด้านวิชาชีพ และมีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน สอดคล้องกับระเบียบการโครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 รายการ คือ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา และสอดคล้องกับเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทย จำนวน 1 รายการ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง

ตารางที่ 4.19 ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ฯ ด้านคุณสมบัติ : องค์กรประกอบที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล	น้ำหนักองค์ประกอบ
ข้อที่ 23 มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน	0.76
ข้อที่ 15 ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม	0.75
ข้อที่ 28 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา	0.65
ข้อที่ 26 มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น	0.64
ข้อที่ 20 มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่สาธารณะ	0.58
ข้อที่ 17 ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ	0.53
ข้อที่ 16 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	0.49
ข้อที่ 19 เป็นผู้นำที่ดี และมีความสามารถในการแก้ปัญหา	0.43
ข้อที่ 18 มีความรู้ ความสามารถในการบริหารและการจัดการ	0.32

จากตารางที่ 4.19 พบว่า องค์กรประกอบที่ 1 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านคุณสมบัติ บรรยายด้วย 9 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.32 ถึง 0.76 แสดงความสอดคล้องกับเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย จำนวน 7 รายการ ได้แก่ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยของตนสู่สาธารณะ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำที่ดีและมีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีความรู้ ความสามารถในการบริหารและการจัดการ สอดคล้องกับระเบียบการ โครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 รายการ คือ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา และสอดคล้องกับเกณฑ์ในต่างประเทศ จำนวน 1 รายการ คือ มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น

ตารางที่ 4.20 ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ด้านคุณสมบัติ : องค์กรประกอบที่ 2 ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ	น้ำหนักองค์ประกอบ
--	-------------------

ข้อที่ 30	มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน	0.69
ข้อที่ 32	มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ	0.57
ข้อที่ 31	มีความรู้และทักษะด้านการสอน	0.53
ข้อที่ 42	ความสามารถในการทำภาระงานให้สำเร็จ	0.48
ข้อที่ 34	มีความรู้และทักษะด้านการแก้ปัญหา	0.44
ข้อที่ 46	มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย	0.43
ข้อที่ 24	มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตรงกับความเชี่ยวชาญของสถาบัน	0.41
ข้อที่ 29	มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่าง ชัดเจนถูกต้อง	0.30

จากตารางที่ 4.20 พบว่า องค์กรประกอบที่ 2 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะ ผู้สอนด้านคุณสมบัตื บรรยายด้วย 8 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์กรประกอบตั้งแต่ 0.30 ถึง 0.69 แสดงความ สอดคล้องกับเกณฑ์ในต่างประเทศ จำนวน 6 รายการ ได้แก่ มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน มี ความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ มีความรู้และทักษะด้านการสอน มีความสามารถในการทำภาระงานให้สำเร็จ มีความรู้และทักษะในด้านการแก้ปัญหา และมีความเชี่ยวชาญตรงกับความเชี่ยวชาญของสถาบัน และ สอดคล้องกับเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทย จำนวน 2 รายการ ได้แก่ มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็น ประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย และมีความรู้ ความเข้าใจ และ ความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง

ตารางที่ 4.21 ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะ ผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ฯ ด้านคุณสมบัตื : องค์กรประกอบที่ 3 ผลงานและศักยภาพ	น้ำหนักองค์กรประกอบ
ข้อที่ 38 มีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม	0.75
ข้อที่ 39 มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ	0.62

ข้อที่ 45 ความสามารถในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา	0.53
ข้อที่ 40 มีผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ	0.47
ข้อที่ 44 ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	0.42

จากตารางที่ 4.21 พบว่า องค์ประกอบที่ 3 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านคุณสมบัตินี้ บรรยายด้วย 5 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.42 ถึง 0.75 แสดงความสอดคล้องกับเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทย จำนวน 4 รายการ ได้แก่ มีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม มีความสามารถในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา มีผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ตารางที่ 4.22 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านบทบาทและหน้าที่ : องค์ประกอบที่ 1 การสอน	น้ำหนัก องค์ประกอบ
ข้อที่ 60 มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง	0.81
ข้อที่ 62 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	0.79
ข้อที่ 56 เน้นการใช้เวลาที่สัมพันธ์กับงานที่ได้มอบหมาย	0.78
ข้อที่ 71 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์	0.77
ข้อที่ 67 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	0.74
ข้อที่ 53 สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา	0.74
ข้อที่ 75 ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น	0.74
ข้อที่ 73 ทุ่มเทเวลาให้กับงาน	0.72
ข้อที่ 65 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน	0.72
ข้อที่ 68 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	0.71

ตารางที่ 4.22 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน (ต่อ)

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านบทบาทและหน้าที่ : องค์ประกอบที่ 1 การสอน	น้ำหนัก องค์ประกอบ
ข้อที่ 55 ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา	0.71
ข้อที่ 52 สนับสนุนให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน	0.70

ข้อที่ 58 ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของนิสิตนักศึกษา	0.70
ข้อที่ 54 ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ	0.70
ข้อที่ 61 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน	0.69

จากตารางที่ 4.22 พบว่า องค์กรประกอบที่ 1 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านบทบาทและหน้าที่ บรรยายด้วย 15 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.69 ถึง 0.81 สอดคล้องกับเกณฑ์อาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ จำนวน 6 รายการ ได้แก่ เน้นการใช้เวลาที่มีสัมพันธ์กับงานที่ได้มอบหมาย สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา สนับสนุนให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของนิสิตนักศึกษา และส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย จำนวน 2 รายการ ได้แก่ มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง และติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำนวน 6 รายการ ได้แก่ มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ และตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน

ตารางที่ 4.23 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านบทบาทและหน้าที่ : องค์กรประกอบที่ 2 การประเมินการสอน	น้ำหนักองค์ประกอบ
ข้อที่ 88 ทำการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เรียน	0.85
ข้อที่ 87 ประเมินการสอนจากการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนและการสอน	0.79
ข้อที่ 89 ทำการประเมินจากความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน	0.79
ข้อที่ 84 ประเมินการสอนจากความรับผิดชอบ	0.76

ตารางที่ 4.23 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน (ต่อ)

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านบทบาทและหน้าที่ : องค์กรประกอบที่ 2 การประเมินการสอน	น้ำหนักองค์ประกอบ
ข้อที่ 83 ประเมินการสอนจากความรอบรู้ในวิชานั้น	0.75
ข้อที่ 85 ประเมินการสอนจากเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียน	0.70
ข้อที่ 90 ทำการประเมินจากความคิดเห็นของบุคลากรทางการจัดการ	0.67

ข้อที่ 86 ประเมินการสอนจากการแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน	0.64
ข้อที่ 81 ประเมินการสอนจากแผนการสอน	0.50
ข้อที่ 82 ประเมินการสอนจากบทเรียนที่จัดสอน	0.36

จากตารางที่ 4.23 พบว่า องค์กรประกอบที่ 2 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านบทบาทและหน้าที่ บรรยายด้วย 10 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.36 ถึง 0.85 แสดงความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยทำการประเมินการสอนจากความคิดเห็นของผู้เรียน และการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนและการสอน

ตารางที่ 4.24 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านบทบาทและหน้าที่ : องค์กรประกอบที่ 3 บทบาท	น้ำหนักองค์ประกอบ
ข้อที่ 79 มีส่วนร่วมด้านการจัดทำเกณฑ์ประเมินอาจารย์	0.79
ข้อที่ 80 มีส่วนร่วมด้านการประเมินอาจารย์	0.78
ข้อที่ 77 มีส่วนร่วมด้านการบริหารสถาบัน	0.71
ข้อที่ 78 มีส่วนร่วมด้านการพัฒนาหลักสูตร	0.67
ข้อที่ 48 บทบาทในการส่งเสริมอิสรภาพทางวิชาการ	0.64
ข้อที่ 47 บทบาทในการพัฒนานโยบายของสถาบัน	0.62
ข้อที่ 76 มีส่วนร่วมด้านการวางแผนของสถาบัน	0.62
ข้อที่ 50 เป็นอาจารย์ผู้สอน	0.48
ข้อที่ 49 บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรูภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษา	0.45
ข้อที่ 51 เป็นอาจารย์วิทยานิพนธ์	0.44

จากตารางที่ 4.24 พบว่า องค์กรประกอบที่ 3 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านบทบาทและหน้าที่ บรรยายด้วย 10 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.44 ถึง 0.79 แสดงความสอดคล้องกับเกณฑ์ในต่างประเทศในด้านการมีส่วนร่วม จำนวน 5 รายการ สอดคล้องกับเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย คือ มีบทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรูภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษา และสอดคล้องกับเกณฑ์ในประเทศ ได้แก่ มีบทบาทในการส่งเสริมอิสรภาพทางวิชาการ การพัฒนานโยบายของสถาบัน เป็นอาจารย์ผู้สอนและวิทยานิพนธ์

ตารางที่ 4.25 ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านบทบาทและหน้าที่ : องค์กรประกอบที่ 1 การสอน	น้ำหนัก องค์กรประกอบ
ข้อที่ 67 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	0.79
ข้อที่ 74 พัฒนาตนเองอยู่เสมอ	0.79
ข้อที่ 58 ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของนิสิต นักศึกษา	0.79
ข้อที่ 71 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์	0.78
ข้อที่ 62 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	0.77
ข้อที่ 75 ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น	0.77
ข้อที่ 68 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	0.74
ข้อที่ 60 มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง	0.74
ข้อที่ 69 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์	0.72
ข้อที่ 54 ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ	0.72
ข้อที่ 61 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน	0.72
ข้อที่ 56 เน้นการใช้เวลาที่สัมพันธ์กับงานที่ได้มอบหมาย	0.72
ข้อที่ 73 ทุ่มเทเวลาให้กับงาน	0.70
ข้อที่ 65 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน	0.68
ข้อที่ 55 ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา	0.66
ข้อที่ 53 สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา	0.62

จากตารางที่ 4.25 พบว่า องค์กรประกอบที่ 1 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านบทบาทและหน้าที่ บรรยายด้วย 16 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์กรประกอบตั้งแต่ 0.62 ถึง 0.79 แสดงความสอดคล้องกับเกณฑ์อาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ จำนวน 5 รายการ ได้แก่ ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของนิสิตนักศึกษา ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เน้นการใช้เวลาที่สัมพันธ์กับงานที่ได้มอบหมาย สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา และให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา สอดคล้องกับเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย จำนวน 2 รายการ ได้แก่ ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ และมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำนวน 9 รายการ ได้แก่ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน พัฒนาตนเองอยู่เสมอ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาและในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ทุ่มเทเวลาให้กับงาน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

ตารางที่ 4.26 ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านบทบาทและหน้าที่ : องค์กรประกอบที่ 2 การประเมินการสอน	น้ำหนัก องค์กรประกอบ
ข้อที่ 87 ประเมินการสอนจากการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนและการสอน	0.77
ข้อที่ 88 ทำการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เรียน	0.75
ข้อที่ 89 ทำการประเมินจากความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน	0.74
ข้อที่ 86 ประเมินการสอนจากการแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน	0.74
ข้อที่ 90 ทำการประเมินจากความคิดเห็นของบุคลากรทางการจัดการ	0.71
ข้อที่ 82 ประเมินการสอนจากบทเรียนที่จัดสอน	0.70
ข้อที่ 81 ประเมินการสอนจากแผนการสอน	0.70
ข้อที่ 84 ประเมินการสอนจากความรับผิดชอบ	0.69
ข้อที่ 85 ประเมินการสอนจากเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียน	0.67
ข้อที่ 83 ประเมินการสอนจากความรอบรู้ในวิชานั้น	0.66

จากตารางที่ 4.26 พบว่า องค์กรประกอบที่ 2 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านบทบาทและหน้าที่ บรรยายด้วย 10 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์กรประกอบตั้งแต่ 0.66 ถึง 0.77 แสดงความสอดคล้องกับหลักการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรายการที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุด คือ การประเมินการสอนจากการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนและการสอน รายการอื่น ๆ นอกนั้น เป็นเกณฑ์ที่ปรากฏในต่างประเทศ

ตารางที่ 4.27 ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านบทบาทและหน้าที่ : องค์กรประกอบที่ 3 บทบาท	น้ำหนัก องค์กรประกอบ
ข้อที่ 48 บทบาทในการส่งเสริมอิสรภาพทางวิชาการ	0.77
ข้อที่ 47 บทบาทในการพัฒนานโยบายของสถาบัน	0.74

ข้อที่ 49 บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรู้อุบัติการณ์ไทยให้กับสถานศึกษา	0.66
ข้อที่ 50 เป็นอาจารย์ผู้สอน	0.64
ข้อที่ 51 เป็นอาจารย์วิทยานิพนธ์	0.62
ข้อที่ 76 มีส่วนร่วมด้านการวางแผนของสถาบัน	0.55
ข้อที่ 80 มีส่วนร่วมด้านการประเมินอาจารย์	0.51
ข้อที่ 77 มีส่วนร่วมด้านการบริหารสถาบัน	0.48
ข้อที่ 79 มีส่วนร่วมด้านการจัดทำเกณฑ์ประเมินอาจารย์	0.46
ข้อที่ 78 มีส่วนร่วมด้านการพัฒนาหลักสูตร	0.46

จากตารางที่ 4.27 พบว่า องค์ประกอบที่ 3 ของเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านบทบาทและหน้าที่ บรรยายด้วย 10 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.44 ถึง 0.79 แสดงให้เห็นถึงบทบาทและการมีส่วนร่วมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ควรมีต่อสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งรายการส่วนใหญ่ที่ปรากฏเป็นรายการที่มาจากเกณฑ์ในต่างประเทศ ยกเว้น บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรู้อุบัติการณ์ไทยให้กับสถานศึกษา ซึ่งมาจากเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย

ตารางที่ 4.28 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน

เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ : องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้างและหน่วยงาน	น้ำหนัก องค์ประกอบ
ข้อที่ 92 สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ ทำการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อรับรองวิทยฐานะ	0.82
ข้อที่ 97 หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากมหาวิทยาลัย	0.81
ข้อที่ 93 สถาบันฯ แต่งตั้งหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0.79

ตารางที่ 4.28 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน (ต่อ)

เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ : องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้างและหน่วยงาน	น้ำหนัก องค์ประกอบ
ข้อที่ 95 หน่วยงานอิสระระดับชาติ ทำหน้าที่การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระดับชาติ	0.76
ข้อที่ 98 หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.74
ข้อที่ 91 การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับ	0.74

สถาบันอุดมศึกษา และระดับชาติ	
ข้อที่ 96 หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ	0.68

จากตารางที่ 4.28 พบว่า องค์กรประกอบที่ 1 ของเกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ บรรยายด้วย 7 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์กรประกอบตั้งแต่ 0.68 ถึง 0.82 แสดงให้เห็นว่าการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบัน และระดับชาติ ในด้านโครงสร้างภายในของสถาบันนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจทำหน้าที่ประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และมอบหมายหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงาน โดยที่บุคลากรเป็นผู้แทนจากมหาวิทยาลัย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้แทนจากภาครัฐ

ตารางที่ 4.29 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน

เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ : องค์กรประกอบที่ 2 การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	น้ำหนัก องค์กรประกอบ
ข้อที่ 109 ค่าตอบแทนพิจารณาจากประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0.84
ข้อที่ 108 ค่าตอบแทนพิจารณาจากชื่อเสียงของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0.73
ข้อที่ 107 ค่าตอบแทนพิจารณาจากเกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ	0.73
ข้อที่ 111 สถาบันฯ ควรให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	0.69
ข้อที่ 112 สถาบันฯ ควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	0.67
ข้อที่ 113 สถาบันฯ ควรออกใบประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน	0.55

จากตารางที่ 4.29 พบว่า องค์กรประกอบที่ 2 ของเกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ บรรยายด้วย 6 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์กรประกอบตั้งแต่ 0.55 ถึง 0.84 แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันค่าตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยพิจารณาจากประสบการณ์ ชื่อเสียง และข้อกำหนดของสถาบันตามลำดับ นอกจากนี้ สถาบันควรให้โอกาสการมีส่วนร่วมทางวิชาการ ให้การยอมรับและให้การรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ตารางที่ 4.30 สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน

เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ : องค์ประกอบที่ 3 การคัดเลือกและแต่งตั้ง	น้ำหนัก องค์ประกอบ
ข้อที่ 102 สถาบันฯ พิจารณาจำนวนกลุ่ม/นักศึกษาให้เหมาะสมกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0.77
ข้อที่ 101 สถาบันฯ พิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน	0.74
ข้อที่ 99 สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของคุณวุฒิของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	0.70
ข้อที่ 104 สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒิหรือประสบการณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0.56
ข้อที่ 105 คณะกรรมการบริหารของคณะวิชาคลั่นกรองข้อพิจารณาเกี่ยวกับการแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	0.52
ข้อที่ 100 สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	0.46
ข้อที่ 106 สภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	0.33

จากตารางที่ 4.30 พบว่า องค์ประกอบที่ 3 ของเกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ บรรยายด้วย 7 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.33 ถึง 0.77 แสดงว่า ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาคัดเลือก และแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจากจำนวนกลุ่ม/นักศึกษา ความรู้และความสามารถ ความเหมาะสมของคุณวุฒิของปราชญ์ ตามลำดับ โดยสถาบันแต่งตั้งคณะกรรมการทำการพิจารณา คณะกรรมการบริหารของคณะวิชาคลั่นกรองข้อพิจารณา และเสนอให้สภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้ง

ตารางที่ 4.31 ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ : องค์ประกอบที่ 1 การคัดเลือกและแต่งตั้ง	น้ำหนัก องค์ประกอบ
ข้อที่ 99 สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของคุณวุฒิของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	0.72
ข้อที่ 101 สถาบันฯ พิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับ	0.70

ความต้องการของสถาบัน	
ข้อที่ 100 สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	0.69
ข้อที่ 104 สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒิหรือประสบการณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0.64
ข้อที่ 106 สภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	0.60
ข้อที่ 102 สถาบันฯ พิจารณาจำนวนกลุ่ม/นักศึกษาให้เหมาะสมกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0.52
ข้อที่ 105 คณะกรรมการบริหารของคณะวิชาคลื่นกรองข้อพิจารณาเกี่ยวกับการแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	0.48

จากตารางที่ 4.31 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ของเกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ บรรยายด้วย 7 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.48 ถึง 0.72 แสดงว่าสถาบันอุดมศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒิ ความรู้และความสามารถ และประสบการณ์ของปราชญ์ ตามลำดับ เพื่อเสนอให้สภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.32 ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ : องค์ประกอบที่ 2 โครงสร้างและหน่วยงาน	น้ำหนัก องค์ประกอบ
ข้อที่ 97 หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากมหาวิทยาลัย	0.78
ข้อที่ 96 หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ	0.76
ข้อที่ 94 หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษาควรรับผิดชอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0.64

ข้อที่ 95 หน่วยงานอิสระระดับชาติ ทำหน้าที่การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระดับชาติ	0.59
ข้อที่ 91 การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับชาติ	0.43

จากตารางที่ 4.32 พบว่า องค์กรประกอบที่ 2 ของเกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ บรรยายด้วย 5 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.43 ถึง 0.78 แสดงว่า การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบัน และระดับชาติ โดยที่หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษารับผิดชอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในขณะที่หน่วยงานระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากมหาวิทยาลัย และจากภาครัฐ

ตารางที่ 4.33 ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ : องค์ประกอบที่ 3 การตอบแทน	น้ำหนัก องค์ประกอบ
ข้อที่ 108 ค่าตอบแทนพิจารณาจากชื่อเสียงของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0.80
ข้อที่ 109 ค่าตอบแทนพิจารณาจากประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0.80
ข้อที่ 107 ค่าตอบแทนพิจารณาจากเกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ	0.72
ข้อที่ 110 ค่าตอบแทนพิจารณาจากจำนวนหรือกลุ่มของนิสิตนักศึกษา	0.63
ข้อที่ 111 สถาบันฯ ควรให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอน ในสถาบัน	0.56
ข้อที่ 112 สถาบันฯ ควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบัน	0.50
ข้อที่ 113 สถาบันฯ ควรออกใบประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ ผ่านการประเมิน	0.44

จากตารางที่ 4.33 พบว่า องค์กรประกอบที่ 3 ของเกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ บรรยายด้วย 7 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.44 ถึง 0.80 แสดงว่า ค่าตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรพิจารณาจากชื่อเสียง ประสบการณ์ และเกณฑ์ของสถาบัน ในขณะที่สถาบันควรให้โอกาสการมีส่วนร่วมทางวิชาการ ให้การยอมรับทางวิชาการ และให้การรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.34 ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

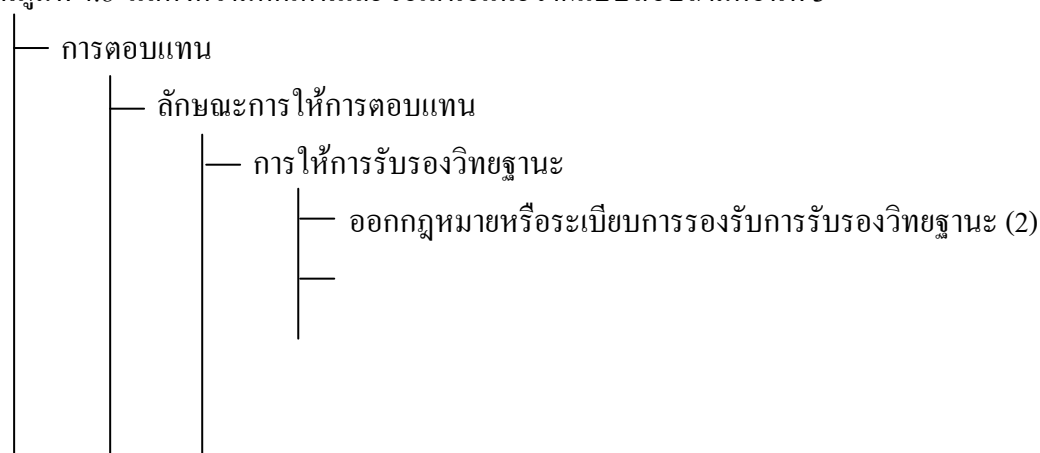
เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ : องค์ประกอบที่ 4 บุคลากร	น้ำหนัก องค์ประกอบ
ข้อที่ 93 สถาบันฯ แต่งตั้งหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0.85
ข้อที่ 92 สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ ทำการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อรับรองวิทยฐานะ	0.78

จากตารางที่ 4.34 พบว่า องค์ประกอบที่ 4 ของเกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ บรรยายด้วย 2 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.78 ถึง 0.85 แสดงว่า สถาบันอุดมศึกษามอบหมายหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงาน และแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจทำการประเมินปราชญ์เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์สาระ โดยระบุความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามไว้ในวงเล็บ และแสดงเป็นแผนภูมิเคนโครแกรมที่ 4.8 ดังนี้

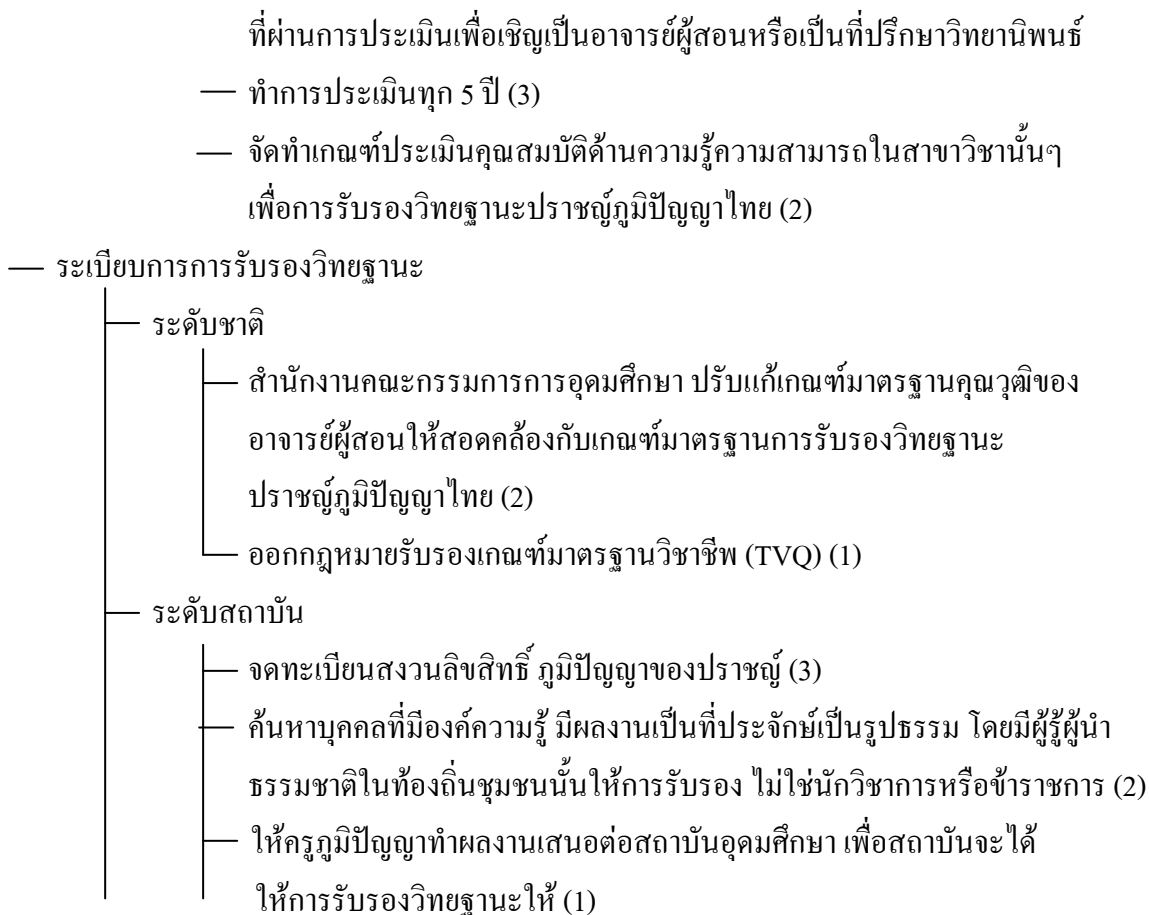
แผนภูมิที่ 4.8 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามตอนที่ 3

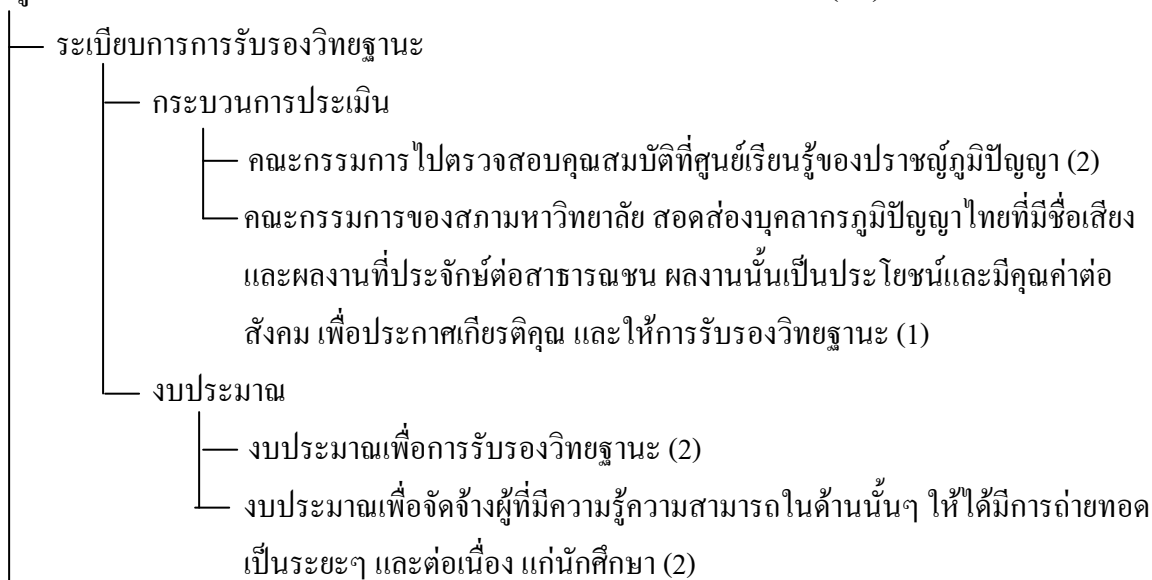
- ให้ประกาศนียบัตรรับรองวิทยฐานะ (3)
- ให้ปริญญาบัตรรับรองวิทยฐานะ (1)
- ค่าตอบแทน
 - ค่าธรรมเนียมการสอน (4)
 - ค่าเดินทาง (3)
 - ค่าที่พัก ในกรณีต้องค้างแรม (3)
 - ค่าเบี้ยเลี้ยง (3)
 - เงินเดือนประจำ (เดือนละ 5,000 บาทหรือเท่ากับศิลปินแห่งชาติ) (1)
- สิทธิประโยชน์
 - เทียบเท่าอาจารย์ประจำ (1)
 - เทียบเท่าข้าราชการชั้น 9 (1)
- เกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาให้การตอบแทน
 - เทียบเท่ากันระหว่างบุคลากรภาครัฐและเอกชน (1)
 - เสมอภาคของมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชน (1)
 - พิจารณาให้การตอบแทนตามศักยภาพของภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาเพื่อยกย่องเชิดชู (1)
- โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร
 - โครงสร้าง
 - ระดับชาติ (3)
 - ระดับสถาบัน (3)
 - ระดับภาค (1)

แผนภูมิที่ 4.8 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามตอนที่ 3 (ต่อ)

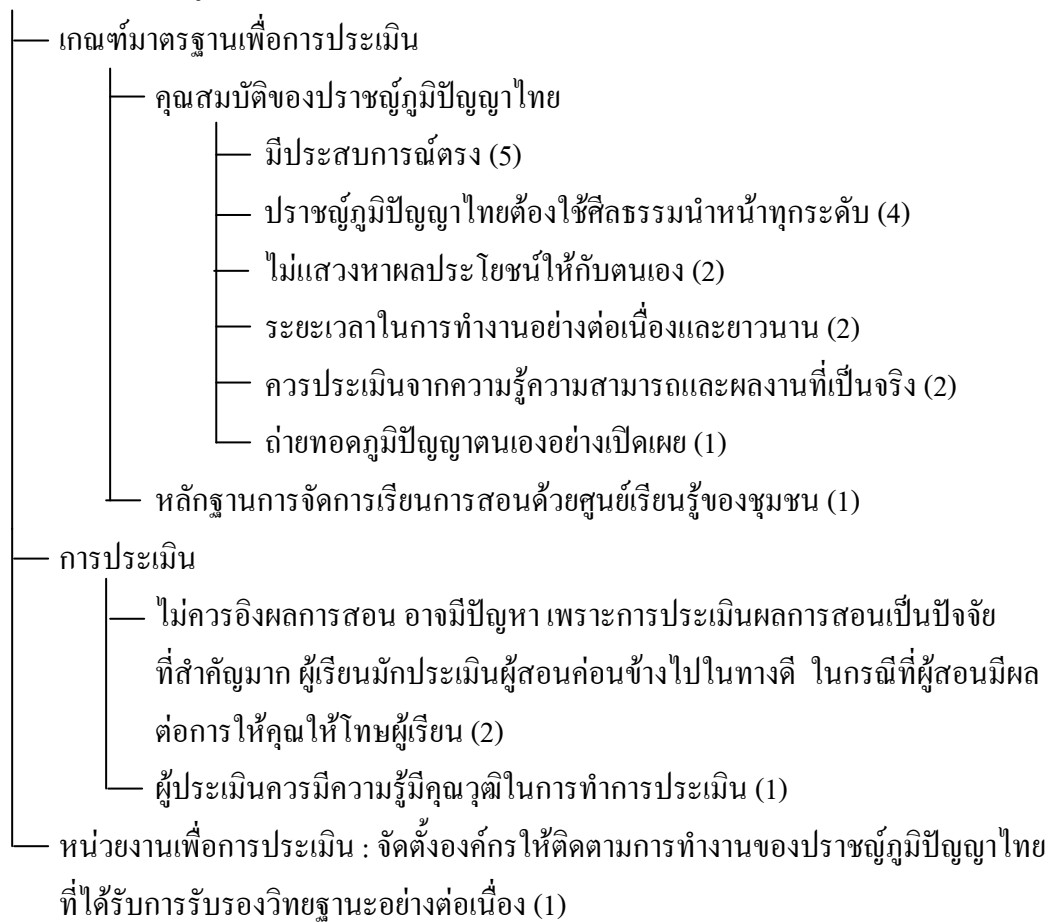
- โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร
 - หน่วยงาน
 - สำนักมาตรฐานการศึกษา (3)
 - สถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ (3)
 - ตั้งหน่วยงานใหม่ “สำนักภูมิปัญญาไทย” ในสังกัดสภาการศึกษา (1)
 - หน่วยงานต่าง ๆ ออกใบรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงนั้นๆ (1)
 - อำนาจและหน้าที่
 - ประกาศให้มหาวิทยาลัยได้ทราบข้อมูลของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (3)

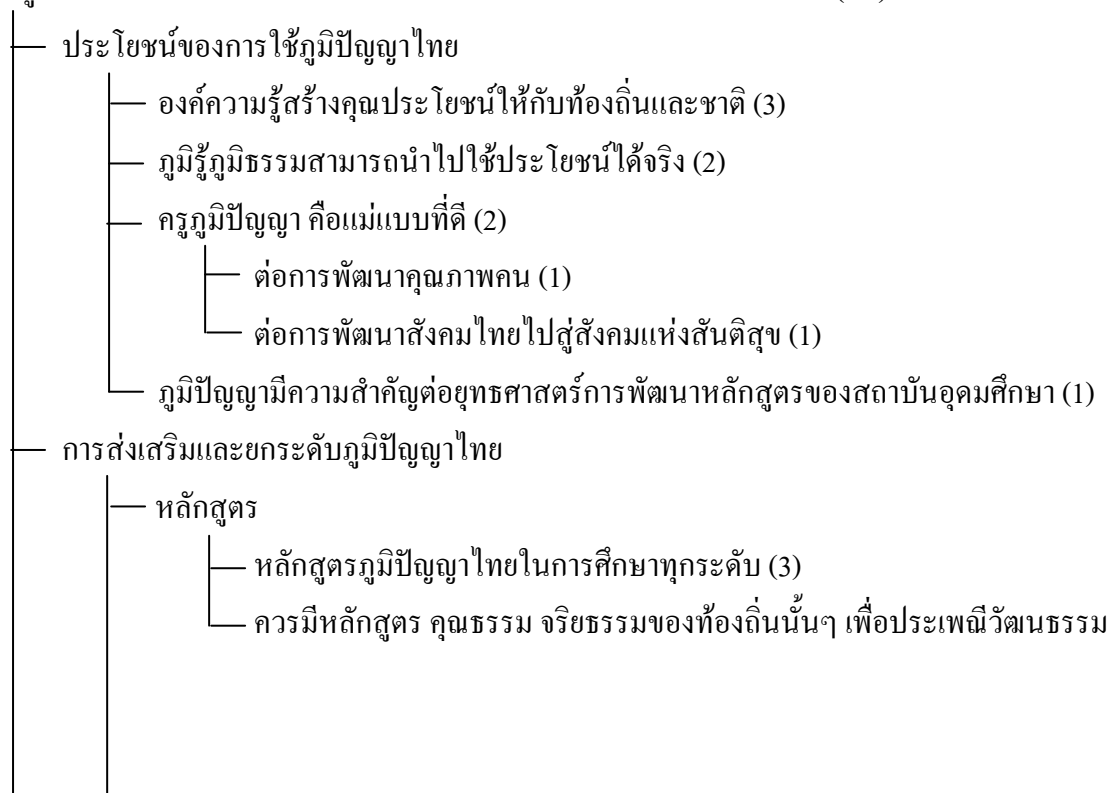
แผนภูมิที่ 4.8 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามตอนที่ 3 (ต่อ)

— การประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

แผนภูมิที่ 4.8 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามตอนที่ 3 (ต่อ)

ของพระพุทธศาสนาของชาติ (2)

- การสอนในระดับอุดมศึกษา
 - ใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในวิชานั้น (2)
 - ควรให้โอกาสครุภูมิปัญญาไทยแต่ละสาขาได้นำคณะไปแสดงและสาธิตให้นักศึกษาได้เรียนและชมเป็นตัวอย่าง (1)
 - ควรให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สอนในสถาบันรัฐอย่างเต็มรูปแบบและมีการสอนอย่างทั่วถึง (1)
 - ให้ปราชญ์มีส่วนร่วมกับสถาบัน เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และสืบทอดภูมิปัญญา และส่งเสริมให้ปราชญ์พัฒนาตนเอง (1)
- วิธีการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย
 - ประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาไทย (4)
 - หน่วยงานพิจารณาออกใบรับรองเพื่อเป็นหลักฐานในการสอนวิชานั้นๆ (3)
 - จัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (2)
 - สร้างเว็บไซต์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (1)
 - จัดสัมมนารวมกันเพราะเป็นทรัพยากรมนุษย์ ที่ทำได้ไม่ยากนัก (1)
- การอุทิศตนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
 - มีได้มุ่งหวังผลประโยชน์หรือสิ่งตอบแทน (4)
 - สนับสนุนการสอนระดับอุดมศึกษา โดยการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมความรู้ต่างๆ (3)
 - ต้องการให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ศึกษาเรียนรู้และการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายและมีความสุข ด้วยการนำหลักธรรม นำมาประกอบการดำเนินชีวิตควบคู่กันไป (2)

แผนภูมิที่ 4.8 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามตอนที่ 3 (ต่อ)

- การอุทิศตนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
 - มีความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ สืบทอด ช่วยสังคมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (2)
 - ทำเต็มที่ตามเวลาและภารกิจที่ตนเองรับผิดชอบ และได้รับมอบหมาย (1)
 - พากเพียรศึกษาเรียนรู้เรื่องของท้องถิ่นในแขนงวิชาที่ตนรักชอบ จากท่านผู้รู้ในท้องถิ่น และศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร โบราณต่างๆ ด้วยตนเองอย่างจริงจัง จนเกิดองค์ความรู้เฉพาะวิชา เพื่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมไทยท้องถิ่น แสดงอัตตะลักษณะของท้องถิ่นไว้มิให้สูญสิ้นไป (1)
- ปัญหาของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
 - กับภาครัฐ
 - ไม่สนับสนุนให้มีการต่อยอดภูมิปัญญาสู่ประชาชนอย่างจริงจัง (1)
 - ไม่จัดสรรงบประมาณหรือจัดสรรไม่เพียงพอ (1)
 - หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยขาดประสิทธิภาพ (1)

— กับสถาบันอุดมศึกษา

- ไม่ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาไทย (4)
- ไม่ยอมรับภูมิปัญญาไทยในเชิงวิชาการ (3)
- ไม่ให้ความสำคัญ
 - ด้านค่าตอบแทน (2)
 - ด้านการมอบหมายงาน (1)
 - ด้านการปฏิบัติทั่วไปต่อปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (1)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสามารถจำแนกได้ 8 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การตอบแทน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ลักษณะการให้การตอบแทน พบว่า สถาบันอุดมศึกษาควรให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย 3 ลักษณะ ได้แก่ การให้การรับรองวิทยฐานะ โดยให้ประกาศนียบัตรรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา สถาบันสามารถให้ค่าตอบแทน เป็นค่าธรรมเนียมการสอน ค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าเบี้ยเลี้ยง และเงินเดือนประจำ พร้อมกับให้สิทธิประโยชน์ อาทิ ให้สวัสดิการที่เทียบเท่าอาจารย์ประจำ และสิทธิประโยชน์เทียบเท่าข้าราชการชั้น 9

1.2 เกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาให้การตอบแทน พบว่า ควรให้ความเท่าเทียมกันระหว่างบุคลากรภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยภาครัฐและเอกชน และให้พิจารณาการตอบแทนตามศักยภาพของภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา

2. โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 โครงสร้าง พบว่า โครงสร้างควรประกอบด้วย ระดับชาติ ระดับภาค และระดับสถาบัน

2.2 หน่วยงาน พบว่า หน่วยงานที่ดูแลด้านมาตรฐานการศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ออกใบรับรองวิทยฐานะให้แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

2.3 อำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จัดทำเกณฑ์ประเมินเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ทำการประเมิน พิจารณาตัดสิน ประกาศให้การรับรองวิทยฐานะ และทำการประเมินใหม่ทุก 5 ปี

3. ระเบียบการการรับรองวิทยฐานะ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 ระดับชาติ พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาปรับแก้เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาจารย์ผู้สอนให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

3.2 ระดับสถาบัน พบว่า สถาบันอุดมศึกษาควรค้นหาบุคคลที่มีองค์ความรู้ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ โดยมีผู้รู้ผู้นำในท้องถิ่นชุมชนนั้นให้การรับรอง และสถาบันอุดมศึกษาจัดสิทธิภูมิปัญญา

3.3 กระบวนการการประเมิน พบว่า คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยตรวจสอบคุณสมบัติที่ศูนย์เรียนรู้ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

3.4 งบประมาณ พบว่า สถาบันอุดมศึกษาตั้งงบประมาณเพื่อการรับรองวิทยฐานะ และจัดจ้างผู้ที่มีความรู้ความสามารถ

4. การประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

4.1 เกณฑ์มาตรฐานเพื่อการประเมิน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ดังนี้

4.1.1 คุณสมบัติของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีประสบการณ์ตรง ถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนอย่างเปิดเผย และใช้ศีลธรรมนำหน้า โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์

4.1.2 หลักฐานการจัดการเรียนการสอน พบว่า ปราชญ์ที่ศูนย์การเรียนรู้

4.2 การประเมิน ต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ในการทำการประเมิน และไม่ควรอ้างอิงผลการสอน

4.3 หน่วยงานเพื่อการประเมิน พบว่า ควรจัดตั้งองค์กรเฉพาะเพื่อติดตามดูแลการทำงานของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะ

5. ประโยชน์ของการใช้ภูมิปัญญาไทย พบว่า เป็นการสร้างคุณประโยชน์ให้กับท้องถิ่นและชาติ มีผลต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา ภูมิรัฐภูมิธรรมนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นแม่แบบที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพคน และต่อการพัฒนาสังคมไทยสู่สังคมแห่งสันติสุข

6. การส่งเสริมและยกระดับภูมิปัญญาไทย ได้แก่ การจัดหลักสูตรและการสอนภูมิปัญญาไทยในระดับอุดมศึกษา และวิธีการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย

7. การอุทิศตนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย พบว่า การทำหน้าที่ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมิได้มุ่งหวังผลประโยชน์หรือตอบแทน แต่ต้องการให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ให้เกิดการศึกษาเรียนรู้และการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายและมีความสุข ด้วยการนำหลักธรรม ศาสนาและประเพณี มาประกอบการดำเนินชีวิต ให้การสนับสนุนการสอนระดับอุดมศึกษา และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมความรู้ต่างๆ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยบางส่วนได้รับการยอมรับในอยู่ระดับหนึ่ง ในแง่ของความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่ด้านการได้รับการยอมรับด้านความรู้ทางด้านวิชาการกลับมีน้อย

8. ปัญหาของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย พบว่า ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นปัญหากับภาครัฐ และประเด็นปัญหากับสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 4 : การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา จำแนกออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การบูรณาการผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน ด้านปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านโครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และด้านกระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยพิจารณาข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด จำนวน 39 ข้อ ข้อคิดเห็นที่ไม่มีความแตกต่างและมีค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุด

จำนวน 34 ข้อ และผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ จำนวน 10 องค์ประกอบ มาเป็นรากฐานของการพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ดังนี้

ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของคนสู่สาธารณะ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นผู้นำที่ดี มีความสามารถในการแก้ปัญหา

ด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะ ได้แก่ มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา และมีความเป็นเลิศของสาขาวิชานั้น

ด้านความรู้และทักษะ ได้แก่ มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญา ด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน และด้านวิชาชีพ สำหรับรายชื่อ “มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตรงกับความเชี่ยวชาญเฉพาะของสถาบัน” ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เนื่องจากมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผู้วิจัยจึงมิได้นำมาบรรจุไว้ในเกณฑ์มาตรฐานผู้สอน

ด้านผลงาน ได้แก่ มีผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ ผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม และผลงานเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ

ด้านศักยภาพ ได้แก่ ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญา ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย

ด้านบทบาท ได้แก่ บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรู้อุบัติภูมิปัญญาไทยให้กับสถานศึกษา และเป็นอาจารย์ผู้สอน

ด้านหน้าที่ ได้แก่ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน พัฒนาตนเองอยู่เสมอ มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ทุ่มเทเวลาให้กับงาน ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาค่านั้น ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของนิสิตนักศึกษา สำหรับรายชื่อ “ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน” ที่แม้พบว่ามีผลแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เนื่องจาก ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้นำมาบรรจุไว้ในเกณฑ์มาตรฐานผู้สอน

ด้านการประเมินการสอน พบความคิดเห็นที่ไม่แตกต่าง แต่เนื่องจากค่าคะแนนเฉลี่ยไม่อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่นำมารวมไว้ในระบบ

ด้านโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษาควรรับผิดชอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ด้านการจ้าง/เชิญมาสอน ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน

ด้านการคัดเลือกและแต่งตั้ง ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒิหรือประสบการณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ด้านการให้การตอบแทน ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาควรออกใบประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน ควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ และให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ สำหรับรายชื่อ “สถาบันอุดมศึกษาควรออกใบประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน” ที่แม้พบว่ามีผลแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เนื่องจาก ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้นำมาบรรจุไว้ในระบบ

ผู้วิจัยได้รวมรายชื่อในแต่ละด้านบรรจุไว้ในเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน และระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ดังนี้

1. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาในฐานะผู้สอนด้านคุณสมบัติ ประกอบด้วย รายชื่อ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ความเชี่ยวชาญเฉพาะ ความรู้และทักษะ ผลงาน และศักยภาพ

2. เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาในฐานะผู้สอนด้านบทบาทและหน้าที่ ประกอบด้วย รายชื่อด้านบทบาทและหน้าที่

3. ระบบการรับรองวิทยฐานะด้านโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะ ประกอบด้วย รายชื่อด้านโครงสร้าง หน่วยงานและบุคลากร

4. ระบบการรับรองวิทยฐานะด้านกระบวนการการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ประกอบด้วย รายชื่อด้านการจ้าง/เชิญมาสอน การคัดเลือกและแต่งตั้ง และการให้การตอบแทน

สำหรับเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาในฐานะผู้สอนนั้น ผู้วิจัยได้แปลงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นคะแนนเพื่อความสะดวกแก่การนำไปใช้ประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยพิจารณาคะแนนเต็มจากค่าเฉลี่ย ดังนี้

มากกว่าหรือเท่ากับ 3.80	ระดับคะแนนเต็มเท่ากับ 4
3.70 – 3.79	ระดับคะแนนเต็มเท่ากับ 3
3.60 – 3.69	ระดับคะแนนเต็มเท่ากับ 2
3.50 – 3.59	ระดับคะแนนเต็มเท่ากับ 1

ผู้วิจัยได้แสดงการบูรณาการไว้ในตารางที่ 4.35 – 4.43 ดังนี้

ตารางที่ 4.35 เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านคุณสมบัติ : คุณลักษณะส่วนบุคคล

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ด้านสมบัติ : คุณลักษณะส่วนบุคคล	ค่าเฉลี่ย	น้ำหนักองค์ประกอบ	คะแนนเต็ม
ข้อที่ 23 คุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน	3.83	0.76	4
ข้อที่ 19 เป็นผู้นำที่ดี และมีความสามารถในการแก้ปัญหา	3.83	0.43	4
ข้อที่ 20 มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่สาธารณะ	3.80	0.58	4
ข้อที่ 26 มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น	3.77	0.64	3
ข้อที่ 15 ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม	3.76	0.75	3
ข้อที่ 17 ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ	3.72	0.53	3
ข้อที่ 28 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา	3.63	0.65	2
ข้อที่ 16 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.62	0.49	2

ตารางที่ 4.36 เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านคุณสมบัติ : ความรู้ ทักษะ และ ความเชี่ยวชาญ

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ด้านสมบัติ : ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ	ค่า เฉลี่ย	น้ำหนัก องค์ประกอบ	คะแนน เต็ม
ข้อที่ 29 มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญา ด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง	3.78	0.30	3
ข้อที่ 30 มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน	3.62	0.69	2
ข้อที่ 46 มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอด ภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย	3.62	0.43	2
ข้อที่ 32 มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ	3.56	0.57	1

ตารางที่ 4.37 เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านคุณสมบัติ : ผลงาน

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ด้านสมบัติ : ผลงาน	ค่า เฉลี่ย	น้ำหนัก องค์ประกอบ	คะแนน เต็ม
ข้อที่ 40 มีผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับ ท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ	3.65	0.47	2
ข้อที่ 38 มีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน และสังคม	3.60	0.75	2
ข้อที่ 39 มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ	3.58	0.62	1

ตารางที่ 4.38 เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านบทบาทและหน้าที่

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ด้านบทบาทและหน้าที่ : การสอน	ค่า เฉลี่ย	น้ำหนัก องค์ประกอบ	คะแนน เต็ม
ข้อที่ 67 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	3.69	0.79	2
ข้อที่ 74 พัฒนาตนเองอยู่เสมอ	3.68	0.79	2
ข้อที่ 62 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	3.65	0.77	2
ข้อที่ 75 ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น	3.59	0.77	1
ข้อที่ 69 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์	3.57	0.72	1
ข้อที่ 71 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์	3.56	0.78	1
ข้อที่ 68 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	3.56	0.74	1
ข้อที่ 54 ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ	3.55	0.72	1
ข้อที่ 60 มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้ อย่างต่อเนื่อง	3.54	0.74	1
ข้อที่ 58 ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่ หลากหลายของนิสิตนักศึกษา	3.50	0.79	1

ตารางที่ 4.39 เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านบทบาทและหน้าที่

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ด้านบทบาทและหน้าที่ : บทบาท	ค่า เฉลี่ย	น้ำหนัก องค์ประกอบ	คะแนน เต็ม
ข้อที่ 49 บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยให้กับ สถานศึกษา	3.44	0.66	0
ข้อที่ 50 เป็นอาจารย์ผู้สอน	3.36	0.64	0
ข้อที่ 48 บทบาทในการส่งเสริมอิสรภาพทางวิชาการ	3.08	0.77	0
ข้อที่ 47 บทบาทในการพัฒนานโยบายของสถาบัน	3.00	0.74	0

* หมายเหตุ เนื่องจากเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านบทบาทและหน้าที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์การพัฒนาระบบ ดังนั้น เกณฑ์มาตรฐานด้านนี้จึงมิได้ปรากฏในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.40 โครงสร้าง และหน่วยงาน ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

โครงสร้าง และหน่วยงาน ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน	ค่า เฉลี่ย	น้ำหนัก องค์ประกอบ	คะแนน เต็ม
ข้อที่ 94 หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษาควรรับผิดชอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.59	0.64	1

ตารางที่ 4.41 บุคลากรในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

บุคลากร ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน	ค่า เฉลี่ย	น้ำหนัก องค์ประกอบ	คะแนน เต็ม
ข้อที่ 92 สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ ทำการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อรับรองวิทยฐานะ	3.47	0.78	0
ข้อที่ 93 สถาบันฯ แต่งตั้งหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.35	0.85	0

ตารางที่ 4.42 การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน	ค่า เฉลี่ย	น้ำหนัก องค์ประกอบ	คะแนน เต็ม
ข้อที่ 113 สถาบันฯ ควรออกใบประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน	3.67	0.44	2
ข้อที่ 112 สถาบันฯ ควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบัน	3.63	0.50	2
ข้อที่ 111 สถาบันฯ ควรให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบัน	3.58	0.56	1
ข้อที่ 107 ค่าตอบแทนพิจารณาจากเกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ	3.36	0.72	0
ข้อที่ 109 ค่าตอบแทนพิจารณาจากประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.35	0.80	0

ตารางที่ 4.43 การคัดเลือกและแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

การคัดเลือกและแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน	ค่าเฉลี่ย	น้ำหนักองค์ประกอบ	คะแนนเต็ม
ข้อที่ 101 สถาบันฯ พิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน	3.56	0.70	1
ข้อที่ 104 สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒิหรือประสบการณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	3.50	0.64	1
ข้อที่ 100 สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	3.49	0.69	0
ข้อที่ 99 สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของคุณวุฒิของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	3.43	0.72	0
ข้อที่ 106 สภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	3.41	0.60	0
ข้อที่ 105 คณะกรรมการบริหารของคณะวิชาถ่วงรองข้อพิจารณาเกี่ยวกับการแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	3.29	0.48	0

4.2 การจัดทำเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 - 4 เป็นเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยได้นำเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านคุณสมบัติ และด้านบทบาทและหน้าที่ จำนวน 4 เกณฑ์ มาประกอบเป็นเกณฑ์มาตรฐาน 4 ด้าน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาทำการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เพื่อให้การรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 มาจากเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน
ด้านคุณสมบัติ – ลักษณะส่วนบุคคล

เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 มาจากเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน
ด้านคุณสมบัติ - ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ

เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 มาจากเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน
ด้านคุณสมบัติ – ผลงาน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 4 มาจากเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน
ด้านบทบาทและหน้าที่ - การสอน

สำหรับองค์ประกอบด้านบทบาทนั้น เนื่องจากค่าคะแนนเฉลี่ยไม่สูงพอที่จะกำหนดให้คะแนนเต็มได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่นำมารวมไว้ในเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

4.3 การจัดทำโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการของระบบการรับรองวิทยฐานะ

ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.40 ตารางที่ 4.41 และการวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะ มาเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร ส่วนผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.42 และตารางที่ 4.43 มาเป็นแนวทางในการกำหนดการคัดเลือกและแต่งตั้ง และการให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ดังนี้

โครงสร้าง การรับรองวิทยฐานะแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน และระดับชาติ โดยที่สถาบันอุดมศึกษาทำการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 - 4 แล้วประกาศแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระดับสถาบัน แล้วเสนอเรื่องการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยนี้ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นต้นสังกัด ทำการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 - 4 อีกครั้ง เพื่อประกาศยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับชาติ

หน่วยงาน หน่วยงานที่รับผิดชอบรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย แบ่งออกเป็น 2 ระดับตามโครงสร้างข้างต้น กล่าวคือ หน่วยงานทั้งระดับสถาบันและระดับชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยหน่วยงาน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. หน่วยงานประจำ
2. คณะกรรมการเฉพาะกิจ

บุคลากร บุคลากรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. บุคลากรประจำ ทำหน้าที่ประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร
2. คณะกรรมการเฉพาะกิจ ทำการประเมินเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยพิจารณาจากความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โดยทำการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ที่ 1- 4

การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย มี 2 ลักษณะ ได้แก่ การให้การยอมรับทางวิชาการ/ การให้โอกาสมีส่วนร่วมทางวิชาการ/การรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา และการให้ค่าตอบแทน ซึ่งสามารถให้ตามเกณฑ์ของสถาบันอุดมศึกษา และหรือพิจารณาจากประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

4.4 การจัดทำระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นไปเพื่อประกันคุณภาพผู้สอนที่เป็นปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ว่ามีคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ เพียงพอต่อการสอนในระดับอุดมศึกษา ดังนั้น ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจึงจำเป็นต้องมีองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ของระบบอุดมศึกษาด้วย ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ มาจัดทำเป็นบริบทของสถาบันอุดมศึกษา และนำผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา มาจัดทำเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 -4 ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เพื่อใช้ในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เพื่อการรับรองวิทยฐานะในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ดังนี้

1. บริบทของสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาที่ให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ควรมีองค์ประกอบคุณภาพ 9 ด้าน ดังนี้

องค์ประกอบ 1 : ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา

องค์ประกอบ 2 : พันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย และการวางแผนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

องค์ประกอบ 3 : การบริหาร

องค์ประกอบ 4 : หลักสูตรภูมิปัญญาไทยและประสิทธิภาพ

องค์ประกอบ 5 : นิสิตนักศึกษา

องค์ประกอบ 6 : ห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ

องค์ประกอบ 7 : การจัดการแหล่งทรัพยากรของสถาบันอุดมศึกษา

องค์ประกอบ 8 : การเงิน

องค์ประกอบ 9 : ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

2. เกณฑ์การประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 – 4 ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 : ด้านคุณสมบัติ - คุณลักษณะส่วนบุคคล

เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 : ด้านคุณสมบัติ - ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ

เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 : ด้านคุณสมบัติ - ผลงาน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 4 : ด้านบทบาทและหน้าที่ – การสอน

การพัฒนาบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการบริหารจัดการเป็นระบบ โดยวิธีการจัดการเชิงระบบ (system approach) เพื่อให้ได้ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยมีกระบวนการและองค์ประกอบ (กระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา) ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และ ปรากฏัญญมปิฎญญาไทย
2. กระบวนการ ประกอบด้วยกระบวนการ 2 ระดับ ดังนี้
 - 2.1 กระบวนการระดับสถาบัน ประกอบด้วยกระบวนการย่อย 3 ขั้นตอน ดังนี้
 - 1) สถาบันอุดมศึกษามอบหมายคณะกรรมการเฉพาะกิจประเมินปรากฏัญญมปิฎญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานที่ 1-4 และมอบหมายหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานเพื่อการรับรองวิทยฐานะปรากฏัญญมปิฎญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร
 - 2) สถาบันอุดมศึกษาตัดสินประกาศรับรองวิทยฐานะปรากฏัญญมปิฎญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน
 - 3) สถาบันอุดมศึกษาจัดทำรายงานผลการประเมินปรากฏัญญมปิฎญญาไทยเพื่อการรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
 - 2.2 กระบวนการระดับชาติ ประกอบด้วยกระบวนการย่อย 3 ขั้นตอน ดังนี้
 - 1) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามอบหมายคณะกรรมการเฉพาะกิจตรวจสอบรายงานการรับรองวิทยฐานะปรากฏัญญมปิฎญญาไทยในฐานะผู้สอน จากสถาบันอุดมศึกษา และมอบหมายหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานเพื่อการรับรองวิทยฐานะปรากฏัญญมปิฎญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร
 - 2) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้การยืนยันการรับรองวิทยฐานะปรากฏัญญมปิฎญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับชาติ
 - 3) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่ผลการพิจารณาตัดสิน
3. ผลผลิต ประกอบด้วยผลผลิตที่สอดคล้องกับกระบวนการ 2 ระดับ ดังนี้
 - 3.1 การรับรองวิทยฐานะปรากฏัญญมปิฎญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน
 - 3.2 การยืนยันรับรองวิทยฐานะปรากฏัญญมปิฎญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับชาติ
4. ข้อมูลป้อนกลับ ประกอบด้วยข้อมูลจากผลผลิตป้อนกลับสู่กระบวนการและปัจจัยนำเข้า

ตอนที่ 5 : การตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

การตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการ 2 ขั้นตอน ได้แก่ การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ และการสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาแต่มีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒิการศึกษา เฉพาะกลุ่มที่สอนในระดับอุดมศึกษา ดังนี้

5.1 การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิจัดในวันพุธที่ 31 ตุลาคม 2550 เวลา 14:00 – 16:00 น. ณ ห้องประชุมนานาชาติ 407 อาคารประชุมสุข อาชีวอารุง (อาคาร 3) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมตรวจสอบร่างระบบ จำนวน 12 คน ดังนี้

ก. รองอธิการบดี ผู้รับผิดชอบงานการประกันคุณภาพการศึกษา/มาตรฐานการศึกษา/วิชาการ จำนวน 3 คน

ข. ผู้อำนวยการกลุ่มงานคุณภาพการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 1 คน

ค. นักวิชาการอุดมศึกษาที่มีความรู้และผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรมาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

ง. นักวิชาการอุดมศึกษาที่มีความรู้และผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการประเมินสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน

จ. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ร่วมงานกับมหาวิทยาลัยด้านการสอน มาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

ฉ. ผู้ควบคุมการผลิตรายการปราชญ์เดินดิน ซึ่งเป็นผู้แทนจากสื่อมวลชน จำนวน 1 คน

ผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิทำให้ได้ข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น ดังนี้

5.1.1 ข้อเสนอแนะด้านการจัดกลุ่มองค์ประกอบของสถาบันอุดมศึกษา โดยเสนอให้เป็นจัดเป็นกลุ่มบริบทของสถาบันเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และกลุ่มเกณฑ์มาตรฐานเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ปรับปรุงร่างระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยใช้ข้อเสนอแนะข้างต้น ทำให้ได้ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

5.1.1.1 ระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ

5.1.1.2 เอกสารแนบท้าย 2 กลุ่ม ดังนี้

1) เอกสารแนบท้ายที่ 1 คือ บริบทของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 – 9

2) เอกสารแนบท้ายที่ 2 คือ เกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 – 4

5.1.2 ข้อเสนอแนะการกำหนดเกณฑ์การประเมินของเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 - 4 ผู้วิจัยจัดระดับการประเมินเป็น 5 ระดับ ซึ่งแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

ระดับที่ 0 หมายถึง ไม่มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด (Fail)

ระดับที่ 1 หมายถึง มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดบางส่วนและต่ำกว่ามาตรฐานที่ควรจะเป็น (Need Improvement)

ระดับที่ 2 หมายถึง มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดในระดับที่ยอมรับได้ (Acceptable)

ระดับที่ 3 หมายถึง มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดครบถ้วน เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด (Satisfied)

ระดับที่ 4 หมายถึง มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดครบถ้วนและสามารถสร้างสรรค์ตัวบ่งชี้ใหม่ (Outstanding)

5.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ปราชญ์หรือครุภูมิปัญญาไทย จำนวน 24 คน โดยทำการสัมภาษณ์ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2551 ได้ข้อเสนอแนะ 4 ประเด็น ดังนี้

5.2.1 ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน พบว่า มีความสำคัญและจำเป็นมากต่อการปฏิรูปการศึกษาของชาติ และจะช่วยขยายชายแดนความรู้ให้กับอุดมศึกษา ในขณะที่ เดียวกัน ก็เป็นการยกระดับภูมิปัญญาไทยสู่สากล

5.2.2 ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ควรประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับสถาบันและระดับชาติ สำหรับคณะกรรมการเฉพาะกิจและองค์ประกอบของคณะกรรมการ พบว่า คณะกรรมการระดับสถาบัน ควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบัน และมีความรู้ ความเข้าใจในสาขานั้นเป็นอย่างดี ประกอบด้วย อธิการบดี คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย คณบดีในสาขาวิชานั้น ๆ คณาจารย์ที่มีความชำนาญการพิเศษในสาขาเดียวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชิญจากหน่วยงานอื่นที่มีความชำนาญการในสาขาเดียวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในสาขาเดียวกัน ที่ได้รับการรับรองแล้ว และคณะกรรมการระดับชาติ ควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ และผู้เชี่ยวชาญในสาขาเดียวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และได้รับการยอมรับในระดับชาติ ประกอบด้วย เลขาธิการสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาเดียวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ

คณะกรรมการเฉพาะกิจต้องมีความรู้เฉพาะสาขาที่จะประเมินอย่างแท้จริง มีคุณธรรมของความเป็นครู และไม่ถือคติต่อปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่จะถูกประเมิน มีจำนวนไม่เกิน 15 คน และ

ได้รับการประกาศแต่งตั้งจากสำนักนายกรัฐมนตรี ในการประเมินนั้นต้องเป็นการประเมินเชิงประจักษ์ โดยต้องกำหนดกรอบระยะเวลาการประเมินหรือปฏิทินการประเมินที่ชัดเจนในรอบปี และการรับรอง วิทยฐานะนั้นมีการกำหนดระยะเวลาเพื่อการประเมินซ้ำที่ทุก 1 – 3 ปี และ 3 – 5 ปี

5.2.3 เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาที่ 1 – 4 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่หรือจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 มีความเห็นว่า เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาสามารถนำไปใช้ได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงวุฒิการศึกษาของ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โดยให้เหตุผลว่าองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยได้รับการพัฒนาขึ้นจากการสั่งสมประสบการณ์จริง ที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 2 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 8.33 เห็นว่าสมควรจำแนกปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตามระดับการศึกษา โดยให้เหตุผลว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่จบต่ำกว่าปริญญา อาจมีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอ แต่มีความรู้ และเชี่ยวชาญอย่างมากเฉพาะสาขาความถนัดของตน ในการประเมินนั้น อาจใช้ตัวชี้วัดไม่เหมือนกัน แต่ ใช้มาตรฐานเดียวกันได้ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรายการการประเมิน อย่างไรก็ตาม ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยได้เสนอให้ปรับปรุงแก้ไขรายการ ดังต่อไปนี้

5.2.3.1 เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 : ด้านคุณสมบัติ – คุณลักษณะส่วนบุคคล ควรแยก คุณสมบัติด้านความดี และความเก่ง ออกจากกัน

5.2.3.2 เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 : ด้านคุณสมบัติ – ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ ข้อที่ 3 คือ “มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน” และข้อที่ 4 คือ “มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ” ไม่ชัดเจน มีความซ้ำซ้อนกับข้อที่ 1 คือ “มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้าน นั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง” และควรเพิ่ม “มีการปรับปรุงและพัฒนาองค์ความรู้ และกระบวนการใช้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้แก้ไข โดยตัดข้อที่ 3 และข้อที่ 4 ออกไป แล้ว เพิ่มรายการ “มีการปรับปรุงและพัฒนาองค์ความรู้ และกระบวนการใช้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง” เป็นข้อที่ 3 โดยให้ค่าคะแนนเต็มเท่ากับ 2

5.4 จากการได้ไปสังเกตการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ผู้วิจัยได้พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยใช้หลักการถ่ายทอดความรู้ 4 ประการ ได้แก่ บอกให้รู้ ทำให้ดู อยู่ ให้เห็น และเป็นให้จริง ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้กับชีวิตจริง ได้อย่างเหมาะสมและแก้ปัญหาได้

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

- **หลักการและเหตุผล** : แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 – 2554) กำหนดให้การส่งเสริมปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในสถานศึกษาทุกระดับ อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษาได้มีการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนตลอดมา
- **พันธกิจ** : จัดให้มีการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 ให้เป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา
- **สาระของระบบ** : ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ทั้งในระดับสถาบันและระดับชาติ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ
- **เงื่อนไข และข้อกำหนด** : ในระดับสถาบันอุดมศึกษาและระดับชาติ
- **เอกสารแนบท้าย** : บริบทของสถาบันอุดมศึกษา และเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

แผนภูมิแสดงโครงสร้างของระบบ

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
ระดับสถาบัน <ul style="list-style-type: none"> ● สถาบันอุดมศึกษา ● บริบท 9 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา ● ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย 	ระดับสถาบัน <ul style="list-style-type: none"> ● หน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยประสานงานทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ● คณะกรรมการเฉพาะกิจประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 - 4 (เอกสารแนบท้าย 2) 	ระดับสถาบัน <p>สถาบันอุดมศึกษาตัดสินใจประกาศรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน และจัดทำรายงานแจ้งเรื่องการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน ต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา</p>
ระดับชาติ <ul style="list-style-type: none"> ● สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ● การแจ้งเรื่องการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจากสถาบันอุดมศึกษา 	ระดับชาติ <ul style="list-style-type: none"> ● หน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานเพื่อการยื่นขออนุมัติรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร ● คณะกรรมการเฉพาะกิจตรวจสอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาของสถาบัน 	ระดับชาติ <p>สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษายื่นขออนุมัติผลการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน โดยแจ้งต่อสถาบัน และปราชญ์ฯ และเผยแพร่ผลการรับรองวิทยฐานะดังกล่าว</p>

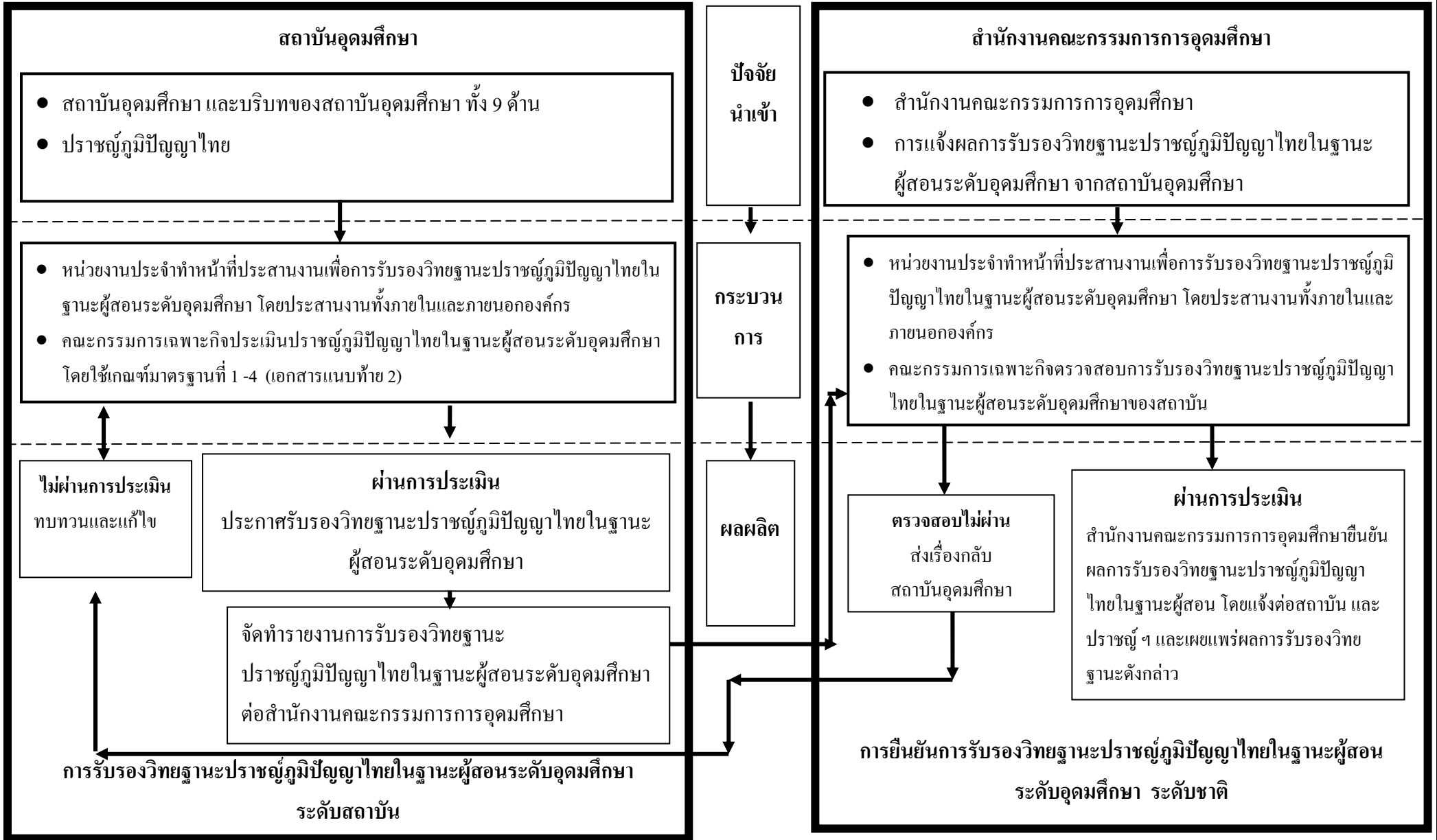
ข้อมูลป้อนกลับ

ป้อนกลับสู่ปัจจัยนำเข้าเพื่อการวางแผนและพัฒนา

ป้อนกลับสู่กระบวนการเพื่อปรับปรุงแก้ไข

ข้อมูลจากผลผลิตที่มาจากปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและผู้ที่เกี่ยวข้อง

แผนภูมิแสดงกระบวนการของระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

หลักการและเหตุผล

ทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. 2550 -2554) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาด้านการจัดการ พัฒนาต่อยอด ใช้ประโยชน์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อรักษาองค์ความรู้ดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาไว้คงอยู่และเผยแพร่สู่สากล โดยการจัดการความรู้ด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการสืบค้น ถอดความรู้/ภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคนออกเป็น ความรู้ที่ผู้อื่นสามารถเรียนรู้ รวบรวมจัดเป็นคลังข้อมูลในชุมชน และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน สนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการปฏิบัติจริงร่วมกับปราชญ์ ผู้รู้ และ ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ผ่านศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ผลักดันให้เป็นวิชาในการเรียนการสอนของ สถาบันการศึกษา และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ควบคู่กับการทำวิจัยพื้นฐานที่นักวิจัยในชุมชนร่วมกับสถาบันการศึกษาและภาครัฐ รวมทั้ง จัดระบบการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงลึก ปราชญ์ภูมิปัญญาที่มีประสบการณ์ตรงจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อ การส่งเสริมภูมิปัญญาไทย อย่างไรก็ตาม ปราชญ์ภูมิปัญญาบางท่านไม่มีวุฒิทางการศึกษาตามข้อกำหนดของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงเป็นอุปสรรคต่อการนำภูมิปัญญาไทยสู่สถาบันอุดมศึกษา ระบบ การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา จึงเป็นการจัดการกับข้อจำกัด ดังกล่าว

พันธกิจ

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้รับการพัฒนา เพื่อส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาไทยในระดับอุดมศึกษา ก่อให้เกิดการถ่ายทอด วิจัยและ พัฒนาภูมิปัญญาไทย ทำให้อุดมศึกษาสามารถพึ่งพาตนเองด้านวิทยาการ ตามปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยจัดให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีคุณสมบัติไม่ เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 ให้เป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา

สาระของระบบ

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้รับการพัฒนา จากการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์เอกสาร ตำรา งานวิจัย และสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ระเบียบและข้อกำหนดต่างๆ ของการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ระดับอุดมศึกษา และเอกสารและคู่มือการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ จากการสอบถามปราชญ์ภูมิปัญญา ไทยและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา หมายถึง หลักการ และเหตุผล พันธกิจ สาระของระบบ เกณฑ์มาตรฐาน เงื่อนไข และ โครงสร้างที่ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบขั้นตอน เพื่อการรับรองวิทย

ฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โดยพิจารณาจากคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบออกประกาศนียบัตรให้การรับรอง

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย การดำเนินการ 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน และระดับชาติ ดังนี้

ระดับสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาทำการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย พิจารณาตัดสิน ประกาศรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และแจ้งผลการรับรองวิทยฐานะนั้น ต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ระดับชาติ คณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านมาตรฐานอุดมศึกษา รับแจ้งผลการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา ดำเนินการตรวจสอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย พิจารณายืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และเผยแพร่ผลการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยให้เป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษาได้

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาทั้ง 2 ระดับ มีรายละเอียดและขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ระดับสถาบัน : การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาที่ประสงค์ประกาศแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ดำเนินการด้านหน่วยงาน และบุคลากร ดังนี้

สถาบันอุดมศึกษามอบหมายหน่วยงาน 2 หน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงาน ทั้งภายในและภายนอกองค์กร และคณะกรรมการเฉพาะกิจทำหน้าที่ประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

บุคลากรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ บุคลากรประจำ และคณะกรรมการเฉพาะกิจ

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ ดังนี้

ปัจจัยนำเข้า

1. สถาบันอุดมศึกษาบริหารจัดการเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยจัดให้มีองค์ประกอบคุณภาพ 9 ด้านที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย ได้แก่ ทัศนคติ พันธกิจและเป้าหมาย การบริหาร หลักสูตร นิสิตนักศึกษา ห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ แหล่งทรัพยากรการเงิน และการบริหารบุคลากรที่เป็นปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

2. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

กระบวนการ

1. สถาบันอุดมศึกษามอบหมายหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
3. สถาบันอุดมศึกษามอบหมายคณะกรรมการเฉพาะกิจ ดำเนินการสรรหา คัดเลือกและประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เพื่อให้การรับรองวิทยฐานะในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
3. คณะกรรมการเฉพาะกิจ ดำเนินการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยโดยใช้เอกสารแนบท้าย 2 : เกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ 1 – 4
4. คณะกรรมการเฉพาะกิจ เสนอผลการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านเกณฑ์การประเมินขั้นต่ำในระดับ 2 ในทุกด้านของเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 – 4 เป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ให้บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาถ่วงดุล
5. บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเสนอให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ต่อคณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษา
6. คณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาประกาศรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน
7. สถาบันอุดมศึกษารายงานการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน ต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อให้การยืนยันและเผยแพร่การรับรองวิทยฐานะนั้น ต่อไป

ผลผลิต

1. สถาบันอุดมศึกษาประกาศรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยออกประกาศนียบัตรให้แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เพื่อให้สามารถทำการสอนในระดับอุดมศึกษาได้
2. สถาบันอุดมศึกษาแจ้งผลการประกาศรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษาต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อมูลป้อนกลับ

1. ข้อมูลจากผลผลิตที่มาจากปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. ข้อมูลป้อนกลับสู่ปัจจัยนำเข้าเพื่อการวางแผน และพัฒนา
3. ข้อมูลป้อนกลับสู่กระบวนการเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

ระดับชาติ : การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบมาตรฐานอุดมศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษามอบหมายหน่วยงาน 2 หน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร และคณะกรรมการเฉพาะกิจทำหน้าที่ตรวจสอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย จากสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้การยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

บุคลากรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ บุคลากรประจำ และคณะกรรมการเฉพาะกิจ
ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ในระดับชาติ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ ดังนี้

ปัจจัยนำเข้า

1. คณะกรรมการการอุดมศึกษามีปณิธาน พันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย
2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาดำเนินการบริหารจัดการด้านการเงินและบุคลากร เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาไทยและยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
3. รายงานผลการประกาศรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอน ระดับอุดมศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษา

กระบวนการ

1. คณะกรรมการการอุดมศึกษามอบหมายหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานทั้งภายใน และภายนอกองค์กร เพื่อการยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
2. คณะกรรมการการอุดมศึกษามอบหมายคณะกรรมการเฉพาะกิจ ดำเนินการตรวจสอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยของสถาบันอุดมศึกษา
3. คณะกรรมการเฉพาะกิจ เสนอผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา
4. คณะกรรมการการอุดมศึกษายืนยันและเผยแพร่การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ผลผลิต

1. คณะกรรมการการอุดมศึกษาประกาศยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับชาติ
2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่ผลการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา พร้อมแจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาทราบ โดยทั่วกัน

ข้อมูลป้อนกลับ

1. ข้อมูลจากผลผลิตที่มาจากปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. ข้อมูลป้อนกลับสู่ปัจจัยนำเข้าเพื่อการวางแผนและพัฒนา
3. ข้อมูลป้อนกลับสู่กระบวนการเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

เงื่อนไข

เงื่อนไขของระบบประกอบด้วยเงื่อนไข 2 ระดับ ได้แก่ เงื่อนไขการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และเงื่อนไขการยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

เงื่อนไขการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ภายใต้งื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สถาบันอุดมศึกษาให้การรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ต้องสอนในระดับอุดมศึกษา
2. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยต้องผ่านเกณฑ์การประเมินขั้นต่ำในระดับ 2 ในเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 – 4 ทุกด้าน เพื่อได้รับการรับรองวิทยฐานะในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เงื่อนไขการยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

คณะกรรมการการอุดมศึกษาให้การยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ภายใต้งื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษาสามารถให้การยืนยันการรับรองวิทยฐานะในฐานะผู้สอนรับอุดมศึกษา ต้องสอนในระดับอุดมศึกษา
2. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยต้องได้รับการรับรองวิทยฐานะในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน

ข้อกำหนด

สถาบันอุดมศึกษาทำการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 – 4

คณะกรรมการการอุดมศึกษาตรวจสอบรายงานการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้การยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

**เอกสารแนบท้ายบริบทของสถาบันอุดมศึกษา
และเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
ประกอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา**

เอกสารแนบท้ายประกอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยเอกสาร 2 ส่วน ได้แก่ บริบทของสถาบันอุดมศึกษา และเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

เอกสารแนบท้าย 1 :

บริบทของสถาบันอุดมศึกษา

บริบทของสถาบันอุดมศึกษาในการให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบคุณภาพ 9 ด้านที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 : ปณิธานของสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษามีพันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย ในการให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา สถาบันยึดมั่นมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม ต่อการบริหารจัดการภายในองค์กร การจัดการเรียนการสอน งานวิชาการ งานบริการ การปฏิบัติต่อนิสิตนักศึกษา ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย บุคลากรของสถาบัน และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาประกาศต่อสาธารณะ และเผยแพร่พันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย โดยการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน และรายงานการรับรองวิทยฐานะนั้น ๆ ต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อการยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับชาติ
2. สถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารสถาบัน ฝ่ายบริหาร ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และบุคลากร เห็นพร้อมกันในการเป็นแบบอย่างที่ดี และให้การสนับสนุนมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมระดับสูงในการบริหารสถาบัน และการปฏิบัติภารกิจกับนิสิตนักศึกษา สาธารณะ องค์กรและหน่วยงานภายนอก

องค์ประกอบที่ 2 : พันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย

พันธกิจและเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาบ่งบอกลักษณะสถาบัน รวมถึงกิจกรรมการศึกษา นิสิตนักศึกษา และบทบาทของสถาบันที่มีต่อประชาคมอุดมศึกษา พันธกิจและเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยข้อกำหนดและมาตรฐานต่าง ๆ นอกจากนั้น สถาบันอุดมศึกษามีการวางแผนเพื่อให้บรรลุพันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย การประเมินเป็นไปเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของแผนและวิธีการดำเนินการตามแผน

สถาบันอุดมศึกษาสอบถาม ค้นหาคำตอบ วิเคราะห์สถาบัน และปรับปรุงเป้าหมาย นโยบาย กระบวนการ และการจัดสรรทรัพยากร ประกอบด้วยปัจจัย 2 ด้าน ดังนี้

2.1 พันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย มีรายละเอียดดังนี้

- 1) พันธกิจและเป้าหมายมาจากความคิดเห็นและการยอมรับของประชาคมของสถาบันอุดมศึกษา
- 2) สถาบันอุดมศึกษากำหนดพันธกิจและเป้าหมายของสถาบันในการส่งเสริมให้มีการถ่ายทอด วิจัยและพัฒนาภูมิปัญญาไทย โดยการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
- 3) เป้าหมายของสถาบันสอดคล้องกับพันธกิจและแหล่งทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ สภาพแวดล้อม และการเงิน
- 4) พันธกิจและเป้าหมายด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยของสถาบันกำหนดทิศทางการศึกษ การรับเข้านิสิตนักศึกษา การคัดเลือกและการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน การจัดสรรทรัพยากร และการวางแผน

2.2 การวางแผนและประสิทธิภาพการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

- 1) สถาบันอุดมศึกษามีกระบวนการประเมินและการวางแผนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา อย่างชัดเจน
- 2) สถาบันอุดมศึกษา มีการวางแผนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา อย่างเป็นระบบ เพื่อการประเมินกิจกรรม การสอน และการวิจัย
- 3) สถาบันอุดมศึกษา มีการวางแผนและประเมินประสิทธิภาพในการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
- 4) กระบวนการวางแผนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ได้รับความร่วมมือจากประชาคมของสถาบันอุดมศึกษา
- 5) สถาบันอุดมศึกษาใช้ผลการประเมินอย่างเป็นระบบและกระบวนการวางแผนที่ต่อเนื่อง เพื่อการจัดสรรทรัพยากรในการพัฒนาการสอน การบริการ และกิจกรรมส่งเสริมภูมิปัญญาไทย
- 6) สถาบันอุดมศึกษาจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อการประเมินและการวางแผนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
- 7) สถาบันอุดมศึกษา มีการวิจัยที่บูรณาการและสนับสนุนการประเมินสถาบันและการวางแผนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 : การบริหาร

ระบบการบริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอื้ออำนวยต่อการประสบความสำเร็จตามพันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย คณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดต่อ

คุณภาพและปณิธานของสถาบัน คณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาคัดเลือกและแต่งตั้งอธิการบดี พิจารณาและอนุมัติพันธกิจของสถาบัน พิจารณาและอนุมัติงบประมาณเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายที่ คณะกรรมการฯ ได้อนุมัติ โดยมอบหมายให้อธิการบดีเป็นผู้รับผิดชอบและนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยปัจจัย 2 ด้าน ดังนี้

3.1 ระบบการบริหาร มีรายละเอียดดังนี้

1) ระบบการบริหารสร้างความมั่นใจว่า ฝ่ายบริหาร อำนาจและหน้าที่ และความสัมพันธ์ ระหว่างคณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษา บุคลากรทางการจัดการ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย พนักงาน และ นิสิตนักศึกษา ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนในธรรมนูญ ข้อกำหนด ระเบียบปฏิบัติ และนโยบายของ สถาบันอุดมศึกษา

2) คณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ฝ่ายจัดการ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย บุคลากร และ นิสิตนักศึกษา มีความเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน ตามที่ระบุไว้ในเอกสารอย่างเป็นทางการของระบบการบริหาร

3) ฝ่ายบริหารรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นและมติของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย นิสิต นักศึกษา และบุคลากร

3.2 คณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1) คณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาทบทวนและอนุมัติพันธกิจด้านภูมิปัญญาไทย ของสถาบัน อนุมัติหลักสูตรภูมิปัญญาไทย และปริญญาบัตรภูมิปัญญาไทย

2) คณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติโครงสร้างขององค์กรเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

3) คณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประเมินเพื่อ การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

4) คณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติงบประมาณประจำปี และแผน งบประมาณระยะยาว เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

5) คณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษารับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะ ผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน ก่อนรายงานการรับรองวิทยฐานะนั้น ๆ ต่อคณะกรรมการการ อุดมศึกษาพิจารณาให้การยืนยันรับรองวิทยฐานะ ในระดับชาติ ต่อไป

องค์ประกอบที่ 4 : หลักสูตรภูมิปัญญาไทยและประสิทธิภาพ

สถาบันเปิดหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ ความสำเร็จ และการรักษาคุณภาพในระดับสูงเป็นความรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้น การวางแผนหลักสูตร การประเมินหลักสูตร และการพัฒนาสถาบันอย่างต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งจำเป็น อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม และความจำเป็นต้องการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันอุดมศึกษาต้องให้การส่งเสริมการ ถ่ายทอด วิจัยและพัฒนาภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องตรวจสอบหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องอย่าง

ต่อเนื่อง เช่นเดียวกันกับการวางแผนหลักสูตรภูมิปัญญาไทย ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ในด้านความจำเป็นต้องการของหลักสูตร สาขาวิชาหรือวิชาชีพที่หลักสูตรเตรียมความพร้อมให้แก่บัณฑิตนักศึกษา และประชาคมของสถาบัน ปัจจัยขององค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

4.1 ข้อกำหนดพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) สถาบันอุดมศึกษาให้พันธสัญญาในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรภูมิปัญญาไทยที่ได้มาตรฐานระดับสูง โดยการจัดสรรทรัพยากรมนุษย์ จัดสภาพแวดล้อม และการเงินอย่างเพียงพอ เพื่อสนับสนุนหลักสูตร และเอื้ออำนวยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- 2) หลักสูตรภูมิปัญญาไทยแสดงความสัมพันธ์ คุณลักษณะที่มีความเหมาะสมทั้งขอบเขต ความลุ่มลึก และลำดับของรายวิชา การสังเคราะห์การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ และความจำเป็นของบริการห้องสมุดและสารสนเทศ
- 3) สถาบันใช้การออกแบบหลักสูตรปริญญาตรีภูมิปัญญาไทยที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่เปิดสอนในแต่ละสาขาวิชา มีการระบุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สาระเนื้อหาหลักสูตร ทักษะทางสติปัญญา ความสามารถทางการสร้างสรรค์ วิธีการ และศักยภาพการเตรียมพร้อมด้านอาชีพ
- 4) สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เพียงพอในหลักสูตรภูมิปัญญาไทยในแต่ละภาคการศึกษาตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- 5) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีบทบาทหลักและรับผิดชอบในการออกแบบ บูรณาการ และดำเนินการตามหลักสูตร
- 6) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ร่วมมือกับบุคลากรของห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ บูรณาการห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศให้เป็นกระบวนการการเรียนรู้
- 7) นโยบาย ข้อกำหนดและระเบียบวิธีในการเพิ่มเติมหรือยกเลิกหลักสูตรภูมิปัญญาไทย มีระบบที่ชัดเจนและได้รับการทบทวนเป็นระยะ ๆ

4.2 การวางแผนหลักสูตรภูมิปัญญาไทยและการประเมิน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) กระบวนการประเมินหลักสูตรภูมิปัญญาไทย พร้อมรายละเอียดของหลักสูตร ได้รับการระบุอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับแผนการประเมินของสถาบัน
- 2) คณะกรรมการการประเมินหลักสูตรภูมิปัญญาไทย ประกอบด้วย คณะกรรมการเฉพาะกิจ
- 3) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีบทบาทหลักในการวางแผน และประเมินหลักสูตรภูมิปัญญาไทย
- 4) สถาบันอุดมศึกษามีหลักฐานการประเมินกิจกรรมต่างๆ อันนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนภูมิปัญญาไทย

องค์ประกอบที่ 5 : นิสิตนักศึกษา

ความสำเร็จของพันธกิจและเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาเห็นได้จากการจัดการให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษาแก่นิสิตนักศึกษา โดยผ่าน โครงการและบริการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของสถาบัน ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงได้จัดทำโครงการและให้บริการนิสิตนักศึกษาตามความจำเป็นต้องการของนิสิตนักศึกษา ให้การสนับสนุนการและให้บริการนิสิตนักศึกษาอย่างเพียงพอ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และประยุกต์ ประชาสัมพันธ์ โดยมีนโยบายที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ประกอบด้วยปัจจัย 2 ด้าน ดังนี้

5.1 จุดมุ่งหมายและการจัดการ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) การจัดการบริการนิสิตศึกษามีประสิทธิภาพ เมื่อการให้บริการมีอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายของสถาบัน
- 2) สถาบันมีนโยบายและขั้นตอนที่เหมาะสมกับ โครงการพัฒนาและบริการนิสิตนักศึกษา วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสอดคล้องกับเป้าหมายในการให้บริการนิสิตนักศึกษา
- 3) ทรัพยากรมนุษย์ สภาพแวดล้อม และการเงิน ได้รับการจัดสรรให้กับการบริการและโครงการพัฒนานิสิตนักศึกษา บนพื้นฐานของความจำเป็นต้องการที่แท้จริง และความเพียงพอ

5.2 ความรับผิดชอบ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) สถาบันอุดมศึกษาระบุคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา และความจำเป็นต้องการจำเพาะที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา สถาบันดำเนินการตามความจำเป็นต้องการ โดยเน้นความสำเร็จตามเป้าหมายทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษา
- 2) สถาบันอุดมศึกษาเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถาบัน
- 3) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายและโครงการเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยและการให้บริการนิสิตนักศึกษา
- 4) สถาบันอุดมศึกษาจัดทำและเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับ ข้อกำหนดและขั้นตอนของการรับเข้าศึกษา สิทธิและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษา ระเบียบของสถาบัน ข้อกำหนดของปริญญาบัตร หน่วยการเรียนรู้หลักสูตรภูมิปัญญาไทย พร้อมรายละเอียด ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม นโยบายการเงิน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหลักสูตรภูมิปัญญาไทยในสถาบัน

องค์ประกอบที่ 6 : ห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ

จุดมุ่งหมายที่สำคัญลำดับแรกของห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ คือ การสนับสนุนการสอน การเรียนรู้ และการวิจัย ซึ่งต้องสอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา บริการห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศที่เพียงพอช่วยเอื้ออำนวยต่อความสามารถทางสติปัญญา ทางวัฒนธรรม และการพัฒนาทักษะของนิสิตนักศึกษา แหล่งสารสนเทศและบริการมีคุณภาพ ทั้งถึง หลากหลาย และทันสมัย เพื่อสนับสนุนหลักสูตรต่าง ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาเปิดสอน นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอสำหรับงานห้องสมุด แหล่งสารสนเทศ อุปกรณ์ และบุคลากร แหล่งทรัพยากรเหล่านี้ต้องมีความพร้อมให้บริการแก่นิสิตนักศึกษา ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และบุคลากรอื่น ๆ กิจกรรมของห้องสมุด

และแหล่งสารสนเทศสนับสนุนงานการเรียนการสอน โดยการอำนวยความสะดวกในงานวิจัยและงานวิชาการให้แก่บัณฑิตนักศึกษาและปราชญ์ภูมิปัญญาไทย กระบวนการประเมินพิจารณาจากคุณภาพ การเข้าถึงบริการ การใช้ห้องสมุดต่าง ๆ แหล่งสารสนเทศ และการให้บริการ ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ดังนี้

6.1 วัตถุประสงค์และขอบเขตของงาน มีรายละเอียดดังนี้

1) แหล่งสารสนเทศและการบริการของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้ง จำนวนหนังสือ อุปกรณ์ และบุคลากรของห้องสมุด สื่อการสอนและศูนย์ผลิตสื่อ ศูนย์คอมพิวเตอร์ เครือข่ายเพื่อการสื่อสาร และสถานที่เก็บรักษาข้อมูล เป็นไปเพื่อบรรลุพันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย

2) แหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ มีความพร้อมและเพียงพอในการสนับสนุนงานหลักสูตรภูมิปัญญาไทย

3) แหล่งสารสนเทศและการบริการถูกกำหนดโดยลักษณะของหลักสูตรภูมิปัญญาไทยของสถาบัน

6.2 แหล่งสารสนเทศและการบริการ มีรายละเอียดดังนี้

1) อุปกรณ์และวัสดุต่าง ๆ ได้รับการเลือกสรร เป็นไปตามความต้องการของผู้รับบริการ มีการจัดการและบำรุงรักษาเป็นอย่างดี เพื่อสนับสนุนงานหลักสูตรภูมิปัญญาไทย

2) ห้องสมุด แหล่งสารสนเทศ และการให้บริการ ช่วยพัฒนาความสามารถของนิสิต นักศึกษา ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และบุคลากร ให้ใช้ได้โดยอิสระและมีประสิทธิภาพ

3) นโยบาย ข้อกำหนด และกระบวนการของการพัฒนาระบบและการบริหารแหล่งสารสนเทศ อยู่ในรูปแบบของการบันทึกเป็นเอกสาร มีความทันสมัย และมีความพร้อมใช้งานสำหรับทุกหน่วยงานในสถาบัน

4) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย บุคลากร และนิสิตนักศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาห้องสมุด แหล่งสารสนเทศ และการให้บริการ

5) บริการการสื่อสารต่าง ๆ ถูกนำมาใช้เพื่อขยายขอบเขตของสารสนเทศด้านภูมิปัญญาจากแหล่งต่างๆ ในทุกระดับ รวมทั้ง เครือข่ายระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

6.3 สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึงบริการ มีรายละเอียดดังนี้

1) ห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศมีความพร้อมใช้งานสำหรับนิสิตนักศึกษาและปราชญ์ภูมิปัญญาไทย แหล่งทรัพยากรเหล่านี้มีทั้งคุณภาพ ปริมาณ ความเหมาะสมกับระดับของผู้ใช้บริการ และความทันสมัย

2) ห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ เก็บรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยในรูปแบบต่างๆ ที่สะดวกแก่การเข้าถึงและการใช้งาน เพื่อสนับสนุนงานวิชาการ การวิจัยและพัฒนาของนิสิตนักศึกษาและปราชญ์ภูมิปัญญา

6.4 การวางแผนและการประเมิน มีรายละเอียดดังนี้

1) สถาบันอุดมศึกษามีกระบวนการวางแผนที่มีส่วนร่วมจากผู้ให้บริการ บุคลากรของห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และบุคลากรทางการจัดการ

2) สถาบันอุดมศึกษาทำการประเมินเป็นประจำและอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมคุณภาพ ความเพียงพอ และการให้บริการห้องสมุด แหล่งสารสนเทศ และการให้บริการ สถาบันใช้ข้อมูลที่ได้จากการ ประเมินมาพัฒนาประสิทธิภาพของแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ

องค์ประกอบที่ 7 : การจัดการแหล่งทรัพยากรของสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษามีการวางแผนด้านการจัดการแหล่งทรัพยากร ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของพันธกิจ และ เป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาจัดแหล่งทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการสอน ให้มีอย่างเพียงพอในการดำเนินกิจกรรม และการบริหารจัดการ เพื่อการบรรลุพันธกิจ และเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย นอกจากนี้ อุปกรณ์ต่างๆ มีคุณภาพและมีจำนวนที่เพียงพอต่อการ บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษาและวัตถุประสงค์ของสถาบัน ประกอบด้วยปัจจัย 3 ด้าน ดังนี้

7.1 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการสอนและการสนับสนุนการสอน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการสอน มีอย่างเพียงพอ เพื่อการบรรลุพันธกิจและเป้าหมาย การส่งเสริมภูมิปัญญาไทย
- 2) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สนับสนุนงานหลักสูตรภูมิปัญญาไทย
- 3) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาเพียงพอสำหรับงานวิชาการ และ งานวิจัยของนิสิตนักศึกษา ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และบุคลากร
- 4) การบริหาร และการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการสอนหลักสูตรภูมิปัญญาไทยมี อย่างเพียงพอที่จะสร้างความมั่นใจในคุณภาพและความปลอดภัย

7.2 วัสดุและอุปกรณ์ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และห้องทดลอง มีความพร้อมใช้งาน
- 2) อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้รับการบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้ และมีความทันสมัย

7.3 การวางแผนด้านการจัดการแหล่งทรัพยากรของสถาบันอุดมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

- 1) การวางแผนด้านการจัดการแหล่งทรัพยากร แสดงการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา
- 2) กรรมการในคณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาและกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบ มี ส่วนร่วมในการวางแผนด้านการจัดการแหล่งทรัพยากรของสถาบัน
- 3) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการจัดการแหล่งทรัพยากรของ สถาบัน

องค์ประกอบที่ 8 : การเงิน

สถาบันอุดมศึกษามีการวางแผนการเงินและงบประมาณที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และอยู่ บนพื้นฐานของพันธกิจและเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา การจัดสรรเงินทุนของสถาบันอุดมศึกษา

สอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา ขอบเขตและความหลากหลายของโครงการและการบริการ และจำนวนนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วยปัจจัย 2 ด้าน ดังนี้

8.1 การวางแผนการเงิน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) คณะกรรมการบริหารสถาบันมอบหมายให้สถาบันมีอิสรภาพในการวางแผนการเงินและงบประมาณ
- 2) สถาบันอุดมศึกษาจัดทำแผนการเงินและงบประมาณโดยใช้กระบวนการทางยุทธศาสตร์
- 3) สถาบันอุดมศึกษาจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย โดยกำหนดไว้ในแผนการเงินและงบประมาณทั้งระยะสั้นและระยะยาว

8.2 การจัดสรรเงินทุน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) สถาบันอุดมศึกษาให้การจัดสรรเงินทุนแก่งานวิชาการและงานสนับสนุนอย่างเหมาะสม
- 2) สถาบันอุดมศึกษาแสดงหลักฐานการจัดสรรเงินทุนให้กับหลักสูตรภูมิปัญญาไทย รวมทั้งกิจกรรมการฝึกเฉพาะทาง การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

องค์ประกอบที่ 9 : ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

การคัดเลือก การพัฒนา และการรักษาไว้ซึ่งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสถาบันอุดมศึกษา เพราะความรับผิดชอบหลักของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา คือ หลักสูตรการศึกษาภูมิปัญญาไทย คุณภาพการสอน และการค้นคว้าวิจัย ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ทำหน้าที่สอนในสถาบันอุดมศึกษาต้องมีจำนวนที่เพียงพอ มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษาประสบความสำเร็จในพันธกิจและเป้าหมาย

ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยรับผิดชอบต่องานวิชาการ งานวิจัย และงานส่งเสริมภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรภูมิปัญญาไทย โดยไม่คำนึงถึงขนาดและลักษณะของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีหลักการ ดังนี้

- งานวิชาการ เป็นการศึกษาภูมิปัญญาไทยอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย ความรู้ความชำนาญ ความคิดริเริ่ม การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ การสาธิตและฝึกปฏิบัติได้ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่บัณฑิตศึกษาโดยการสร้างสรรค์ การประยุกต์ และการสังเคราะห์
- การวิจัย เป็นกิจกรรมทางวิชาการเพื่อสร้างสรรค์ และหรือทดสอบทฤษฎีต่าง ๆ และการสร้างองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ การวิจัยซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วยหน้าที่ 2 ประการ คือ การขยายชายแดนความรู้ และการสร้างนักวิชาการ หรือนักวิจัย หรือนักปฏิบัติรุ่นใหม่
- การส่งเสริมภูมิปัญญาไทย เป็นกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรภูมิปัญญาไทยทั้ง 9 สาขา ได้แก่ เกษตรกรรม แพทย์แผนไทย อุตสาหกรรมและหัตถกรรม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองทุนและธุรกิจชุมชน ศิลปกรรม ภาษาและวรรณกรรม โภชนาการ และปรัชญา ศาสนาและประเพณี

การประกาศรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ถือเป็นภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาในการให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย อีกทั้งยังเป็นหลักฐานสำคัญในการบ่งชี้ถึงความสำเร็จในพันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย ประกอบด้วยปัจจัย 3 ด้าน ดังนี้

9.1 การคัดเลือก บทบาท และการตอบแทน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) สถาบันจ้างปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีหรือไม่มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)
- 2) ภาระงานของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยสะท้อนพันธกิจและเป้าหมายของสถาบัน และศักยภาพของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
- 3) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีส่วนร่วมในการวางแผนทางวิชาการ พัฒนาและประเมินหลักสูตร ให้คำแนะนำทางวิชาการ และบริหารสถาบัน
- 4) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา และการจัดการนโยบายและการปฏิบัติเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย
- 5) การตอบแทนมีอย่างเพียงพอที่จะรักษาศักยภาพของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยไว้
- 6) นโยบายด้านการให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความชัดเจน ได้รับการเผยแพร่ และได้รับการปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา และมีความโปร่งใส
- 7) สถาบันอุดมศึกษาให้การปกป้องเสรีภาพทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
- 8) สถาบันอุดมศึกษาให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถาบัน การมอบหมายงาน สิทธิและหน้าที่ และจัดทำเงื่อนไขและสัญญาจ้างงานแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

9.2 งานวิชาการ การวิจัย และการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีเสรีภาพทางวิชาการ ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย การวิจัยภูมิปัญญาไทย และการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย
- 2) ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยรับผิดชอบงานวิชาการ การวิจัย และการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยตามสาขาความเชี่ยวชาญเฉพาะ เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายของสถาบัน
- 3) สถาบันอุดมศึกษากำหนดพันธสัญญาให้การสนับสนุนการวิจัยและโครงการต่างๆ เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย โดยการจัดสรรงบประมาณ การทำสัญญา และการให้รางวัล
- 4) สถาบันอุดมศึกษาจัดสรรงบประมาณ จัดสภาพแวดล้อม การบริหารจัดการ และจัดแหล่งสารสนเทศ ให้แก่การเรียนรู้และการวิจัยภูมิปัญญาไทย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- 5) สถาบันอุดมศึกษาเผยแพร่ นโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติ รวมทั้ง จรรยาบรรณทางวิชาการ การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

9.3 กระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

- 1) สถาบันอุดมศึกษาให้การยอมรับภูมิปัญญาไทย โดยการส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอด วิจัย และพัฒนาภูมิปัญญาไทยในระดับอุดมศึกษา

- 2) สถาบันอุดมศึกษาให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โดยการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยไม่คำนึงถึงวุฒิการศึกษาพื้นฐานของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
- 3) สถาบันอุดมศึกษามอบหมายอำนาจและหน้าที่แก่หน่วยงานและบุคลากร อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ในการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
- 4) สถาบันอุดมศึกษาจัดทำเกณฑ์มาตรฐานเพื่อการพิจารณาการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
- 5) สถาบันอุดมศึกษาจัดทำระเบียบและขั้นตอนในการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา อย่างชัดเจนและเป็นระบบ

เอกสารแนบท้าย 2 :

เกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 – 4 โดยสถาบันอุดมศึกษาจะให้การรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านเกณฑ์การประเมินขั้นต่ำที่สุดในระดับ 2 ทุกด้านของเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 – 4 เกณฑ์การประเมินมีดังนี้

เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมินใช้สำหรับประเมินเกณฑ์มาตรฐานแต่ละรายการ โดยแสดงผล 5 ระดับ แต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

ระดับที่ 0 หมายถึง ไม่มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด (Fail)

ระดับที่ 1 หมายถึง มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดบางส่วนและต่ำกว่ามาตรฐานที่ควรจะเป็น (Need Improvement)

ระดับที่ 2 หมายถึง มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดในระดับที่ยอมรับได้ (Acceptable)

ระดับที่ 3 หมายถึง มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดครบถ้วน เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด (Satisfied)

ระดับที่ 4 หมายถึง มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดครบถ้วนและสามารถสร้างสรรค์ตัวบ่งชี้ใหม่ (Outstanding)

เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 : ด้านคุณสมบัติ – คุณลักษณะส่วนบุคคล

รายการเพื่อการคัดเลือกและพิจารณาให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านคุณสมบัติ – คุณลักษณะส่วนบุคคล เรียงตามลำดับคะแนนเต็ม ดังต่อไปนี้

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านสมบัติ : คุณลักษณะส่วนบุคคล	คะแนนเต็ม
1. คุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน	4
2. มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่สาธารณะ	4
3. เป็นผู้นำที่ดี และมีความสามารถในการแก้ปัญหา	4
4. มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น	3
5. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม	3
6. ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ	3
7. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา	2
8. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	2

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่ 1 :

ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4
0 – 5 คะแนน	6 – 10 คะแนน	11 – 15 คะแนน	16 - 20 คะแนน	21 - 25 คะแนน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 : ด้านคุณสมบัติ – ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ

รายการเพื่อการคัดเลือกและพิจารณาให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านคุณสมบัติ – ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ เรียงตามลำดับคะแนนเต็ม ดังต่อไปนี้

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ด้านสมบัติ : ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ	คะแนนเต็ม
1. มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจน ถูกต้อง	3
2. มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย	2
3. มีการปรับปรุงและพัฒนาองค์ความรู้ และกระบวนการใช้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง	2

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่ 2 :

ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4
0 คะแนน	1 - 2 คะแนน	3 – 4 คะแนน	5 - 6 คะแนน	7 คะแนน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 : ด้านคุณสมบัติ – ผลงาน

รายการเพื่อการคัดเลือกและพิจารณาให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาชาวไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านคุณสมบัติ – ผลงาน เรียงตามลำดับคะแนนเต็ม ดังต่อไปนี้

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาชาวไทยในฐานะผู้สอนด้านสมบัติ : ผลงาน	คะแนนเต็ม
1. มีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม	2
2. มีผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ	2
3. มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ	1

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่ 3 :

ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4
1 คะแนน	2 คะแนน	3 คะแนน	4 คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 4 : ด้านบทบาทและหน้าที่ – การสอน

รายการเพื่อการคัดเลือกและพิจารณาให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาชาวไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านบทบาทและหน้าที่ – การสอน เรียงตามลำดับคะแนนเต็ม ดังต่อไปนี้

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาชาวไทยในฐานะผู้สอนด้านบทบาทและหน้าที่ : การสอน	คะแนนเต็ม
1. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	2
2. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ	2
3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	2
4. ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของผู้เรียน	1
5. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์	1
6. ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น	1
7. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	1
8. มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง	1
9. ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์	1
10. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ	1

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่ 4 :

ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4
1 – 2 คะแนน	3 – 4 คะแนน	5 – 6 คะแนน	7 - 8 คะแนน	9 - 11 คะแนน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เป็นการวิจัยที่บูรณาการแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาและวิเคราะห์การจัดการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
2. ศึกษาและวิเคราะห์การรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ และในประเทศ
3. พัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
4. ตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีขอบเขต ดังนี้

1. ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เฉพาะกลุ่มที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) และสำนักงานสภาการศึกษา (2550) รุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 4 จำนวน 190 คน ที่มีชีวิตอยู่ ณ. เดือนกันยายน พ.ศ. 2550 เท่านั้น และเนื่องจากประชากรปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีจำนวนจำกัด ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงทำการเก็บข้อมูลจากจำนวนประชากรทั้งหมดของปราชญ์หรือครุภูมิปัญญาไทย จำนวน 190 คน

2. การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และการนำภูมิปัญญาไทยสู่สถาบันอุดมศึกษา การรับรองวิทยฐานะอุดมศึกษาในต่างประเทศ และเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้องในประเทศ ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางบริหารหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548) เกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2549 (บัณฑิตวิทยาลัย, 2549) ระเบียบการโครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์โดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2550) เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2548 (สำนักงาน

เลขที่การครูสภา, 2548) เกณฑ์อาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ (Chickering, A.W. and Gamson, Z.F., 1989) และเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

3. ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เป็นระบบกลาง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ โดยควรคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา และกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนากระบวนการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เป็น การวิจัยที่บูรณาการแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของ ภูมิปัญญาไทยและการนำภูมิปัญญาไทยสู่สถาบันอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 : ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะ ผู้สอนระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศและในประเทศ

ขั้นตอนที่ 3 : การสร้างแบบสอบถาม โดยบูรณาการผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 - 2

ขั้นตอนที่ 4 : การตรวจสอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 5 : การเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 : วิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 : จัดทำร่างระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน โดย เชื่อมโยง จัดกลุ่ม จัดเรียง ประเด็นและรายการบ่งชี้ในประเด็นข้อค้นพบต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 8 : ตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ระดับอุดมศึกษา โดยจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 9 : ตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับ อุดมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา แต่มีความเชี่ยวชาญไม่ ตรงกับสาขาวิชาที่จบการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ เอกสารเกี่ยวกับการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา การรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ และในประเทศ และการรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ระดับอุดมศึกษา

2. กลุ่มข้อมูลจากบุคคล ได้แก่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย จำนวน 190 คน รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา จำนวน 110 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ และปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา แต่มีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับสาขาวิชาที่จบการศึกษา จำนวน 24 คน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. กลุ่มเอกสาร จำนวน 3 กลุ่ม 147 รายการ ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา การรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศและในประเทศ และการรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

2. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา จำนวน 88 คน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา สรุปผลและนำเสนอเป็น 4 ตอน ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศ

ตอนที่ 3 การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 4 ผลการตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์สาระการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ผลการวิเคราะห์สาระการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา สามารถสรุปได้ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน และการเรียนการสอนเฉพาะทาง

แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทยมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่เป็นนามธรรม เป็นโลกทัศน์ จีวรทัศน์ เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิต เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย คุณค่าและความหมายของทุกสิ่งในชีวิตประจำวัน และลักษณะเป็นรูปธรรม เป็นเรื่องเกี่ยวกับเฉพาะด้านต่างๆ เช่น การทำมาหากิน การเกษตร หัตถกรรม ศิลปดนตรี และอื่นๆ เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรม โดยปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีคุณสมบัติ อันประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคล คือ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ มีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ มีกระบวนการและกลวิธีในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยเพื่อพัฒนานั้น สถาบันการศึกษาควรมีการศึกษา ค้นคว้า ฟันฟู หรือประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาตนเอง อาทิ สถาบันอุดมศึกษาต้องปกป้องรักษา อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ยอมรับความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เชื่อมประสานกับปราชญ์ภูมิปัญญา และให้โอกาสได้ถ่ายทอดความรู้ รัฐและสถาบันอุดมศึกษาควรวางแนวทางดำเนินการศึกษาและเผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ และจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น นอกจากนั้น นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญา ยังปรากฏทั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับสถาบันอุดมศึกษา โดยที่ ยูเนสโก ได้กำหนดไว้ใน “การพิทักษ์รักษามรดกวัฒนธรรมและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ในปี ค.ศ. 1989” ให้ถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นใหม่ให้เป็นผู้สืบทอดมรดกทางภูมิปัญญา สำหรับประเทศไทย ก็ได้กำหนดการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา 23 การจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญในเรื่องความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ภูมิปัญญาไทย ต่อมาคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กำหนดให้นำภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษา และสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทุกระดับ รวมถึงระดับอุดมศึกษา โดยให้ครูภูมิปัญญาไทยเป็นแบบอย่างและชี้นำด้านวิถีคิด วิธีการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต นอกจากนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ก็ได้สนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการปฏิบัติจริงร่วมกับปราชญ์ ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ผ่านศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และผลักดันให้เป็นวิชาในการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา สำหรับนโยบายระดับสถาบันอุดมศึกษานั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2550) ได้จำแนกสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม โดยที่หนึ่งในกลุ่มนั้นเป็นกลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนา ศิลปะและวัฒนธรรมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนามาตรฐานศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งการเผยแพร่องค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยสู่สากล

การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

ภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา 4 ประการ คือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคมและ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมอย่างจริงจังต่อเนื่องเพื่อเผยแพร่ให้สังคมได้ตระหนักและจัดการ

ตามที่เห็นสมควร ประการสำคัญ สถาบันอุดมศึกษาควรสร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมหลายรูปแบบให้มี
 ขึ้นในสถาบัน ซึ่งจะทำให้นักศึกษาเข้าใจสังคมและโครงสร้างทางวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษาจึงต้อง
 มีการจัดการความรู้ที่ดี ซึ่งในการจัดการความรู้ นั้น สถาบันควรยึดฐานความรู้ที่อยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน ดังนั้น
 อุดมศึกษาในฐานะผู้ผลิตองค์ความรู้ จึงควรจัดตั้งหน่วยงานในการดูแลโดยเฉพาะ ที่มีโครงสร้างและมี
 กระบวนการบริหารจัดการองค์ความรู้ สถาบันต้องจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการบุคลากรที่เป็นปราชญ์ภูมิ
 ปัญญาไทยเพื่อการสอนที่หลากหลาย โดยการจ้างปราชญ์ภูมิปัญญาไทยซึ่งเป็นบุคลากรจากภายนอกสถาบัน
 มาเป็นอาจารย์พิเศษชั่วคราว แต่สถาบันอุดมศึกษาต้องคำนึงถึงคุณภาพอาจารย์พิเศษเหล่านั้นด้วย และใน
 การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์นั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ในการจ้าง/เชิญปราชญ์ภูมิ
 ปัญญาไทยมาสอนนั้น สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งที่มีการจ้าง/เชิญปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมาสอนจึงมี
 ระเบียบการเชิญ/จ้าง ซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านเกณฑ์การเชิญ/จ้าง และด้านกระบวนการการ
 แต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นอาจารย์พิเศษ โดยคณะกรรมการของคณะวิชาพิจารณาคุณสมบัติ
 ประสพการณ์ และความเหมาะสม ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารสภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้ง
 เป็นอาจารย์พิเศษ ในส่วนของการตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนนั้น สถาบันอุดมศึกษาควร
 คำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ประเภทการตอบแทน การเบิกจ่าย การคำนวณค่าตอบแทน และการ
 ให้การยอมรับและการยกย่องปราชญ์ภูมิปัญญาในฐานะผู้สอน

การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน สามารถสรุปประเด็นหลักได้ 2 ประเด็น ดังนี้

คุณสมบัติ พบว่า ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ และผลงาน ดังนี้

ด้านวุฒิการศึกษา พบว่า ปราชญ์หรือครุภูมิปัญญาไทยสามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่
 ตามวุฒิการศึกษา ได้แก่ กลุ่มปราชญ์หรือครุภูมิปัญญาไทยมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญา ซึ่งมีจำนวน
 มากที่สุด และกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา ซึ่งในกลุ่มนี้ยังสามารถจำแนกปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มี
 วุฒิการศึกษาตรงกับความเชี่ยวชาญ และปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับความเชี่ยวชาญ ซึ่ง
 มีจำนวนมากกว่า ในแต่ละกลุ่มวุฒิศึกษานั้นสามารถจำแนกย่อยออกเป็นกลุ่มที่สอนในระดับอุดมศึกษา
 และกลุ่มที่ไม่ได้สอนในระดับอุดมศึกษา โดยที่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในระดับอุดมศึกษา มีจำนวน
 มากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้สอนในระดับอุดมศึกษา สำหรับด้านสาขาความเชี่ยวชาญทั้ง 9 สาขา พบว่า ปราชญ์ภูมิ
 ปัญญาไทยสาขาศิลปกรรม สอนในสถาบันอุดมศึกษา มากที่สุด รองลงมาเป็นสาขาเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม
 ตาม เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่สอนในระดับอุดมศึกษา พบว่า กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญา มี
 จำนวนมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาแต่เชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น และเมื่อ
 พิจารณาเฉพาะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาแต่เชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น พบว่า
 สาขาที่สอนมากที่สุด คือ ปรัชญา ศาสนาและประเพณี รองลงมา ได้แก่ ศิลปกรรม ภาษาและวรรณกรรม

และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่สาขาแพทย์แผนไทย กองทุนและธุรกิจชุมชน และโภชนาการ ไม่มีปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในกลุ่มนี้ทำการสอนเลย

ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญทั้ง 9 สาขา ประกอบด้วย การสืบสาน การพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการถ่ายทอด โดยพบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยส่วนใหญ่มีการสืบสานภูมิปัญญาจากปราชญ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน บรรพบุรุษและครอบครัว ตำรา คัมภีร์โบราณ ด้านการพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยอาศัยการสังเกต จดจำ ศึกษา ค้นคว้า นำความรู้มาทดลอง ติดตามผล นำผลที่ได้มาประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน นอกจากนั้น ยังได้รวบรวมองค์ความรู้ไว้ในหลายรูปแบบทั้งบทความ หนังสือ เทป ซีดี เพื่อการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ และด้านการถ่ายทอด พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทั้ง 9 สาขาสอนในสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นการฝึกปฏิบัติ เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้ อย่างไรก็ตาม จำนวนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในแต่ละสาขาที่มีผู้ต่ำกว่าปริญญาสอนในระดับอุดมศึกษามีจำนวนมาก และไม่พบความแตกต่างของการสืบสาน การพัฒนาและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการถ่ายทอด ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญา และกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา

ผลงาน ประกอบด้วย ผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ และเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม

ภาระงาน พบว่า ประกอบด้วย การสอนและการเป็นที่ปรึกษา

การเรียนการสอนเฉพาะทาง

ปัจจุบัน กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม คือ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งได้จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเฉพาะทางขึ้น อาทิ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงได้จัดหลักสูตรดุริยางค์บัณฑิต สาขาวิชามวยไทยศึกษา โดยได้กำหนดเกณฑ์การเชิญและแต่งตั้งอาจารย์สอนมวยไทย 3 ประการ ได้แก่ ประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น ความเชี่ยวชาญและผลงานที่เป็นที่ยอมรับ ในส่วนของกระบวนการแต่งตั้งนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน คือ ให้คณะกรรมการบริหารคณะพิจารณาแต่งตั้ง และได้รับความเห็นชอบจากสภาวิชาการ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศและในประเทศ

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์สาระการรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศและในประเทศทำให้ได้ประเด็นสำคัญ 3 ด้าน คือ การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ และการรับรองวิทยฐานะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ดังนี้

การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การรับรองวิทยฐานะมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำกับดูแลมาตรฐาน การศึกษาระหว่างสถาบันกันเอง โดยมีสมาคมรับรองวิทยฐานะระดับชาติและระดับภูมิภาคให้การรับรอง วิทยฐานะสถาบันและหลักสูตร โดยมีเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปรัชญาและ จุดมุ่งหมาย องค์กรและการบริหาร หลักสูตรและการสอน คณาจารย์ ห้องสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้ ทรัพยากร อาคารสถานที่และอุปกรณ์ นักศึกษา การเงิน การวางแผนและประเมินผล ในส่วนของเกณฑ์ มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ คุณสมบัติ บทบาท และหน้าที่ นอกจากนี้ ยังมีเกณฑ์การประเมินการสอนของอาจารย์ อีกด้วย ประเทศอังกฤษ พบว่า สภาอธิการบดีและ ผู้อำนวยการสถาบันซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ แต่งตั้งหน่วยตรวจสอบทางวิชาการ (Academic Audit Unit – AAU) โดยมอบหมายให้วางแผนปฏิบัติ และติดตามดูแลสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้กลไกการกำกับดูแล คุณภาพภายใน ทั้งนี้ ปรากฏเกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอน และเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับ อุดมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ คุณสมบัติ หน้าที่ และการประเมินการสอน ประเทศ เยอรมัน มีเกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอนซึ่งเป็นบุคคลภายนอก โดยสถาบันอาจทำสัญญาจ้าง อาจารย์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้าสอนได้เพื่อทำให้รายวิชามีความสมบูรณ์ สถาบันไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม เกณฑ์การคัดสรรบุคลากรสำหรับตำแหน่งทางวิชาการอย่างครบถ้วน หากเป้าประสงค์หลักของงานสอน มุ่ง สร้างทักษะและความรู้เชิงปฏิบัติการ ในส่วนเกณฑ์มาตรฐานผู้สอน ประกอบด้วย คุณสมบัติ และหน้าที่ ประเทศออสเตรเลีย มีหน่วยมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ เป็นผู้วางเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการจัด การศึกษาระดับต่างๆ และให้การรับรองวิทยฐานะอย่างเป็นทางการแก่หลักสูตร โดยมีเกณฑ์มาตรฐาน ผู้สอนระดับอุดมศึกษา และประเทศญี่ปุ่น มีเกณฑ์มาตรฐานสถาบันด้านการจัดการผู้สอน การจัดการ คัดเลือก แต่งตั้ง/ถอดถอนและส่งเสริมอาจารย์ และเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย คุณสมบัติ และหน้าที่

การรับรองวิทยฐานะในประเทศ

การรับรองวิทยฐานะในประเทศ เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้าง ภายในสถาบัน ได้แก่ คณะกรรมการวิชาการหรือสภาวิชาการ และสภาสถาบัน และโครงสร้างภายนอก ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และรัฐมนตรี สำหรับรูปแบบและวิธีการนั้น พบว่า ประกอบด้วย ภายในสถาบัน ได้แก่ คณะกรรมการวิชาการหรือสภาวิชาการพิจารณาถ้อยแถลงของหลักสูตร สภาสถาบันพิจารณาอนุมัติ และภายนอกสถาบัน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษานำ หลักสูตรที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดการศึกษา เสนอต่อรัฐมนตรี และรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ คณะกรรมการการอุดมศึกษาออกใบรับรองวิทยฐานะให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตรแก่ประชาชนเพื่อเป็นหลักประกันว่า เป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ด้านหลักเกณฑ์ที่ใช้มี 3 เกณฑ์สำคัญ ได้แก่ กฎกระทรวงว่าด้วยการ

ขอให้รับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 และ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548

การรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับ อุดมศึกษา

หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยใน ฐานะผู้สอน พบว่า ประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาสามารถให้การ รับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ดังจะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (2551) มาตรา 61 มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ประกาศนียบัตรในสาขาวิชาที่มีการสอนใน มหาวิทยาลัย และระดับชาติ เกี่ยวข้องกับ 2 หน่วยงานในสังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา คือ สำนัก มาตรฐานและประเมินผลการศึกษา มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อ เสนอระบบการรับรองวิทยฐานะและกลุ่มส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สังกัดงานประสานและส่งเสริมกิจการการอุดมศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการส่งเสริมสนับสนุนให้ สถาบันอุดมศึกษา เสริมสร้างนวัตกรรม เพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น (สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551)

เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา พบว่า ประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคล บทบาทหน้าที่ และผลงาน ดังนี้

คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ และพฤติกรรม บทบาท ประกอบด้วย การเป็นผู้สอน และที่ปรึกษา

หน้าที่ พบว่า ประกอบด้วย การพัฒนาตนเอง และการถ่ายทอดความรู้หรือการสอน ซึ่ง ประกอบด้วย เทคนิคการสอน และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

ผลงาน ประกอบด้วย ผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ และเป็นประโยชน์ใน การแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ

เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถาบันอุดมศึกษามีเกณฑ์ โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยนั้น จัดอยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภูมิปัญญาไทย การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะประกอบด้วย ภาควิชา/ หลักสูตร คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรสาขาวิชา หรือ คณะกรรมการบริหารวิทยาลัย/สถาบัน/สำนักวิชา บัณฑิตวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัย และคณะกรรมการการ อุดมศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการที่เกี่ยวข้องการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้กระบวนการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิ

ปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าว ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ภาควิชา/หลักสูตรเสนอให้มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการการบริหารหลักสูตร สาขาวิชา หรือคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย/สถาบัน/สำนักวิชา พิจารณารับรอง บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาก่อนการสอบ สภามหาวิทยาลัยพิจารณาแต่งตั้ง และแจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบ

ตอนที่ 3 การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

สภาพการใช้การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ในปัจจุบัน

ในภาพรวม ทุกข้อมีค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก โดยในรายด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านคุณสมบัติ - ความเชี่ยวชาญเฉพาะ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด

ด้านโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด

ด้านเกณฑ์การเชิญ/จ้าง พบว่า สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาจากความเหมาะสมของประสบการณ์กับรายวิชาที่เปิดสอน และความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบันอุดมศึกษา

ด้านการตอบแทน พบว่า สถาบันอุดมศึกษาให้การตอบแทนแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในลักษณะค่าตอบแทนมากที่สุด รองลงมาเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่คำนวณค่าตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจากข้อกำหนดของสถาบัน รองลงมาเป็นการคำนวณอัตราค่าตอบแทนจากชื่อเสียงของอาจารย์ ด้านค่าตอบแทนนั้น สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่คิดเป็นรายชั่วโมง

ด้านเกณฑ์การคัดเลือกและแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน พบว่า ค่าเฉลี่ยของเกณฑ์ด้านนี้ เท่ากับ 2.67 ซึ่งเป็นระดับเกือบต่ำที่สุด

ด้านการประเมินการสอน พบว่า ความจำเป็นในการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีค่าเฉลี่ย ในระดับไม่สูง

ความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ในภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมมาก และในรายด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และความเชี่ยวชาญเฉพาะ พบว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด

ด้านโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร พบว่า หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษาควรรับผิดชอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ด้านเกณฑ์การเชิญ/จ้าง พบว่า สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน

ด้านการตอบแทน พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญเป็นธรรมในส่วนของการตอบแทนเมื่อเทียบกับงานที่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยต้องดูแลอย่างต่อเนื่อง และสถาบันอุดมศึกษาสามารถให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยโดยการให้ประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทยฐานะ การให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ และการให้การยอมรับในทางวิชาการ

ด้านเกณฑ์การคัดเลือกและแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน พบว่า สถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒิหรือประสบการณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ด้านการประเมินการสอน พบว่า ความจำเป็นในการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีค่าเฉลี่ย ในระดับไม่สูง

การเปรียบเทียบด้วยสถิติที (t-test)

สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐาน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในปัจจุบัน ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา ในรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะ การประเมินการสอน และเกณฑ์การจ้าง/เชิญปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ความเหมาะสมของสาระในการระบุไว้ในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระหว่างกลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและกลุ่มรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งในภาพรวมและในรายด้าน

การวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปร จำนวน 99 ตัวแปร เพื่อหาองค์ประกอบของเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานผู้สอนระดับอุดมศึกษา ด้านคุณสมบัติ จำนวน 22 ตัวแปร และด้านบทบาทหน้าที่และการประเมินการสอน จำนวน 44 ตัวแปร เกณฑ์มาตรฐาน โครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ จำนวน 23 ตัวแปร พบว่า สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน และความเหมาะสมของเกณฑ์ มีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านคุณสมบัติ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ และด้านผลงานและศักยภาพ สำหรับเกณฑ์ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนด้านบทบาทและหน้าที่ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการสอน การประเมินการสอน และด้านบทบาท

การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยพิจารณาข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด จำนวน 39 ข้อ ข้อคิดเห็นที่ไม่มีมีความแตกต่างและมีค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุด จำนวน 34 ข้อ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ จำนวน 10 องค์ประกอบ และ

ผลการวิเคราะห์สาระมาพัฒนา ทำให้ได้ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยหลักการของระบบ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ ดังนี้

ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 2 ระดับ ดังนี้

ระดับสถาบัน ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาและปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โดยที่สถาบันอุดมศึกษาควรมีบริบทเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ใน 9 ด้าน คือ วัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา พันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย การบริหาร หลักสูตร นิสิตนักศึกษา ห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ การจัดการแหล่งทรัพยากรของสถาบันอุดมศึกษา การเงิน และการจัดการปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ระดับชาติ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และรายงานผลการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษา

กระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการ 2 ระดับ ดังนี้

ระดับสถาบัน สถาบันดำเนินการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาที่ 1 – 4 ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ด้านผลงาน และด้านการสอน

ระดับชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาตรวจสอบรายงานผลการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยของสถาบันอุดมศึกษา และพิจารณาตัดสินให้การยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ผลผลิต ประกอบด้วย ผลผลิตใน 2 ระดับ ดังนี้

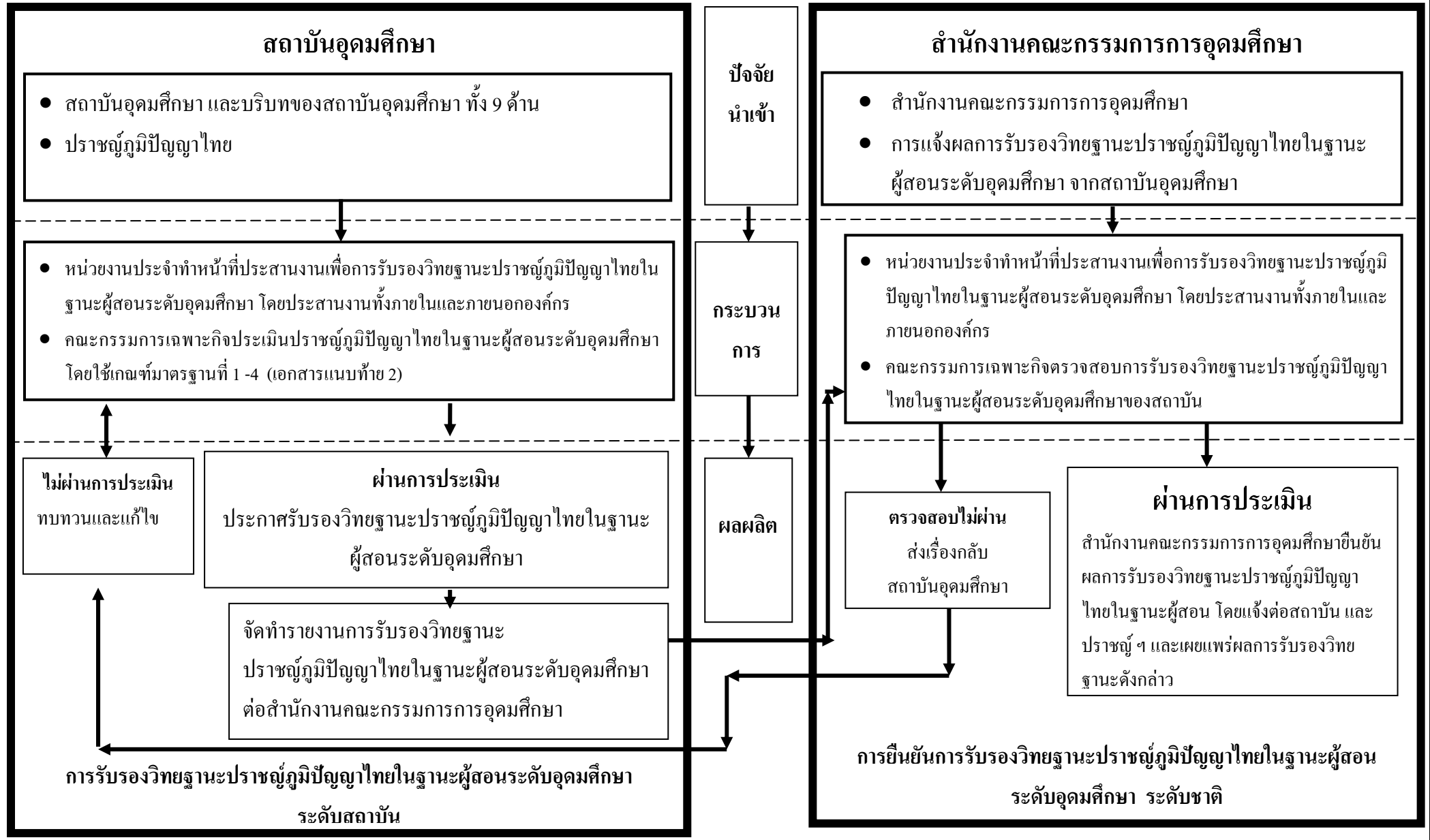
ระดับสถาบัน สถาบันประกาศแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยให้ประกาศนียบัตรรับรองการประกาศแต่งตั้งนั้น

ระดับชาติประกาศยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ข้อมูลป้อนกลับ ประกอบด้วย ข้อมูลจากผลผลิตที่มาจากปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและผู้ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลป้อนกลับสู่ปัจจัยนำเข้าเพื่อการวางแผนและพัฒนา และข้อมูลป้อนกลับสู่กระบวนการเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

ความสัมพันธ์ของกระบวนการและขั้นตอนในระบบ ทั้งในส่วนของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน และการยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับชาติ แสดงเป็นแผนภูมิที่ 5.1 กระบวนการของระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ดังนี้

แผนภูมิที่ 5.1 แสดงกระบวนการของระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 4 ผลการตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ระดับอุดมศึกษา

ผลการตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับ
อุดมศึกษา ประกอบด้วย ผลจากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ และผลจากการสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา แต่มีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับสาขาวิชาที่จบการศึกษา ดังนี้

ผลจากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน
ระดับอุดมศึกษา โดยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ จัดในวันพุธที่ 31 ตุลาคม 2550 เวลา 14:00 – 16:00 น. ณ.
ห้องประชุมนานาชาติ 407 อาคารประชุมสุข อ่าวอ่าวรุ่ง (อาคาร 3) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมตรวจสอบระบบ จำนวน 12 คน ผลการตรวจสอบระบบการ
รับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา พบว่า มีประเด็นที่สำคัญ 2
ประการ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านสถาบันอุดมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้จัดกลุ่มบริบทของสถาบัน
เพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และกลุ่มเกณฑ์มาตรฐานเพื่อการรับรองวิทยฐานะ
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ปรับปรุงระบบการรับรองวิทยฐานะ
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา โดยใช้ข้อเสนอแนะข้างต้น ทำให้ได้ระบบการ
รับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ

1.2 เอกสารแนบท้าย 2 กลุ่ม ดังนี้

1) เอกสารแนบท้ายที่ 1 คือ บริบทของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการรับรองวิทย
ฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 – 9

2) เอกสารแนบท้ายที่ 2 คือ เกณฑ์มาตรฐานเพื่อการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญา
ไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 – 4

2. ข้อเสนอแนะการกำหนดเกณฑ์การประเมินของเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 - 4 ผู้วิจัยจัด
ระดับการประเมินเป็น 5 ระดับ ซึ่งแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

ระดับที่ 0 หมายถึง ไม่มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด (Fail)

ระดับที่ 1 หมายถึง มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดบางส่วนและต่ำกว่า
มาตรฐานที่ควรจะเป็น (Need Improvement)

ระดับที่ 2 หมายถึง มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดในระดับที่ยอมรับได้
(Acceptable)

ระดับที่ 3 หมายถึง มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดครบถ้วน เป็นไปตาม
มาตรฐานที่กำหนด (Satisfied)

ระดับที่ 4 หมายถึง มีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดครบถ้วนและสามารถสร้างสรรค์ตัวบ่งชี้ใหม่ (Outstanding)

ผลจากการสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา แต่มีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับสาขาวิชาที่จบการศึกษา

การสัมภาษณ์ ได้ข้อค้นพบว่า การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีความสำคัญและจำเป็นมากต่อการปฏิรูปการศึกษาของชาติ และจะช่วยขยายชายแดนความรู้ให้กับอุดมศึกษา ระบบนี้ควรประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับสถาบันและระดับชาติ สำหรับเกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า เกณฑ์มาตรฐานปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาสามารถนำไปใช้ได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงวุฒิการศึกษาของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โดยให้เหตุผลว่าองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริง ที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ จากการสังเกตการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยพบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยใช้หลักการถ่ายทอดความรู้ 4 ประการ ได้แก่ บอกให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น และเป็นให้จริง ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้กับชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสมและแก้ปัญหาได้

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับ

อุดมศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทย เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความเชื่อ (belief) และพฤติกรรม (behavior) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541) สอดคล้องกับพงศธร โพธิ์พลศักดิ์ (2546) พบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีคุณสมบัติ อันประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคล คือ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ ดังนั้น ในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาเพื่อพัฒนานั้น ทีสเดล และรี (Teasdale and Rhea, 2000) ได้กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษาต้องยอมรับความรู้และภูมิปัญญาชาวบ้าน เชื่อมประสานกับชาวบ้าน และให้โอกาสพวกเขาได้ถ่ายทอดความรู้ของพวกเขา สอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ซึ่งได้กำหนดให้นำภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษา โดยให้ปราชญ์หรือครูภูมิปัญญาไทยเป็นแบบอย่างและชี้นำด้านวิถีคิด วิธีการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการปฏิบัติจริงร่วมกับปราชญ์ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ และผลักดันให้เป็นวิชาในการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา

การจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน (2546) กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นแหล่งสะสมศึกษาความเปลี่ยนแปลงและติดตามการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่ให้สังคมได้ตระหนักและจัดการสอดคล้องกับชนิตา รัศมีพลเมือง (2537) ที่เห็นว่านิสิตนักศึกษาควรเข้าใจสังคมและโครงสร้างทางวัฒนธรรม ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดทำนโยบายของสถาบัน(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550) และต้องมียุทธศาสตร์การจัดการบุคลากรเพื่อการสอนที่หลากหลาย อาทิ โดยนำเอาปราชญ์ภูมิปัญญาไทยหรือมืออาชีพจากภายนอกสถาบันมาเป็นอาจารย์พิเศษชั่วคราว (พรชูลี อาชวอรุ่ง, 2546) อย่างไรก็ตาม ธเนศ จิตสุทธิภากร (2547) และจารุวรรณ ประทุมศรี (2546) พบว่าสถาบันต้องคำนึงถึงคุณภาพอาจารย์ ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยคุณภาพด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเครือข่ายยุโรปเพื่อการประกันคุณภาพอุดมศึกษา (European Network for Quality Assurance in Higher Education, 2005) ที่เห็นว่า ผู้สอนเป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดเพียงหนึ่งเดียวของนิสิตนักศึกษา และในการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์นั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการบริหารจัดการที่ดี กล่าวคือ ด้านความโปร่งใส สถาบันอุดมศึกษาต้องมีกระบวนการคัดเลือกปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โดยให้มีการประกาศกฎระเบียบที่ชัดเจน ระบุลักษณะงานที่จะปฏิบัติ และการกำหนดค่าตอบแทนที่ชัดเจน ด้านความเป็นธรรม สถาบันควรมีคณะกรรมการพิจารณาให้เหมาะสมกับงานแต่ละตำแหน่งและเขียนเป็นประกาศหรือกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนในการดำเนินการ และด้านกฎระเบียบ สถาบันต้องมีกฎระเบียบคัดเลือกปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ชัดเจน ที่เป็นคำสั่งของสำนักงาน ของสถาบัน หรือระเบียบอื่น ๆ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543) และสอดคล้องกับการปฏิบัติของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี (2550) และ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (2550) ที่มีกระบวนการการแต่งตั้งปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นอาจารย์พิเศษ โดยมอบหมายให้คณะกรรมการของคณะวิชาพิจารณาคณะวุฒิประสบการณ์ และความเหมาะสม ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารสภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษ สำหรับด้านการตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนนั้น สถาบันคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ประเภทการตอบแทนสอดคล้องกับหลักการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ (สำนักงานประมาณ, 2551) (สำนักงานประมาณ, 2551) การเบิกจ่ายสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าสอนพิเศษในสถานศึกษา พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2538 (ปรับปรุง) (กรมบัญชีกลาง, 2550) การคำนวณค่าตอบแทนสอดคล้องกับพรชูลี อาชวอรุ่งที่เสนอให้คำนวณจากฐานรายชั่วโมง (พรชูลี อาชวอรุ่ง, 2546) และการให้การยอมรับและยกย่องปราชญ์ภูมิปัญญาสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ทีสเดลและรี (Teasdale and Rhea Z, 2000) ที่กล่าวว่า อุดมศึกษาต้องยอมรับภูมิปัญญาชาวบ้านและเชื่อมประสานกับชาวบ้าน โดยให้โอกาสพวกเขาได้มีส่วนช่วยเหลือ (Teasdale and Rhea Z, 2000)

การใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

การพัฒนาภูมิปัญญาของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยไม่มีส่วนสัมพันธ์กับวุฒิการศึกษา สอดคล้องกับปราชญ์หรือครูภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันอุดมศึกษา มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญา มีจำนวนมากที่สุด คือ 87 คนจาก 190 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.79 และไม่พบความแตกต่างของความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ระหว่างปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาและที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544; 2545; สำนักงานสภการศึกษา, 2546; 2546) สอดคล้องกับการปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษาที่พิจารณาเชิญจ้างปราชญ์ภูมิปัญญาไทยไปสอนในสถาบัน โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับวุฒิการศึกษา แต่ให้ความสำคัญกับความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โดยเน้นในเรื่องการนำไปใช้ได้จริง และสามารถแก้ปัญหาได้ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549; มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550; มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก, 2550) เมื่อพิจารณาเฉพาะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในระดับอุดมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาแต่เชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น พบว่า สาขาที่สอนมากที่สุด คือ ปรัชญา ศาสนาและประเพณี รองลงมา ได้แก่ ศิลปกรรม และภาษาและวรรณกรรม สอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2550) ที่ได้จำแนกสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม โดยที่หนึ่งในกลุ่มนั้นเป็นกลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนามาตรฐานศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งการเผยแพร่องค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยสู่สากล

การเรียนการสอนเฉพาะทาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (2551) ได้จัดหลักสูตรคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชามวยไทยศึกษา โดยได้กำหนดเกณฑ์การเชิญและแต่งตั้งอาจารย์สอนมวยไทย 3 ประการ ได้แก่ ประสพการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น ความเชี่ยวชาญและผลงานที่เป็นที่ยอมรับ สอดคล้องกับสภาการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษา (Council for Higher Education Accreditation, 2007) ที่ให้ความสำคัญกับประสพการณ์ตรงในสาขาวิชานั้นของผู้สอน ในส่วนของกระบวนการแต่งตั้งนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน คือ ให้คณะกรรมการบริหารคณะพิจารณาแต่งตั้ง และได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย สอดคล้องกับเกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิต ศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2549) และการแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (2550) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (2550) กล่าวคือ การแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามเกณฑ์เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ให้คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการบริหารหลักสูตรหรือคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย/สถาบัน/สำนักวิชาพิจารณารับรองว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และส่งให้บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาก่อนเสนอสภามหาวิทยาลัยพิจารณาแต่งตั้ง

ตอนที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์การรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ และในประเทศ

การรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศและในประเทศ

การรับรองวิทยฐานะในสหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น พบว่า มีความคล้ายคลึงกันในการให้การรับรองวิทยฐานะหลักสูตรและสถาบัน โดยมีได้คำนึงถึงความเป็นสถาบันของรัฐหรือเอกชน (Council for Higher Education Accreditation, 2007; Middle States Commission on Higher Education, 2003; North Central Association, 2005; Northwest Commission on Colleges and Universities, 2003; British Accreditation Council, 2006; Hochschulrahmengesetz, 2005; Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs, 2006; Japan University Accreditation Association, 2004) อย่างไรก็ตาม การรับรองวิทยฐานะในประเทศไทย พบว่า เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเท่านั้น โดยเมื่อไม่นานมานี้ได้มีกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขอให้อำนาจการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551)

การรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนสอดคล้องกับพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551) มาตรา 61 มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ประกาศนียบัตรในสาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับภาระงานของ 2 หน่วยงานในสังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้แก่ สำนักมาตรฐานและประเมินผลการศึกษา มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อเสนอระบบการรับรองวิทยฐานะ และกลุ่มส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สังกัดงานประสานและส่งเสริมกิจการการอุดมศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษา เสริมสร้างนวัตกรรม เพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551)

เกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะด้าน โครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ มีความคล้ายคลึงกันในหลายสถาบัน อาทิ เกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2549) การแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (2550) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (2550) และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550) และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2549) กล่าวคือ ให้คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการบริหารหลักสูตรหรือคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย/สถาบัน/สำนักวิชาพิจารณาแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามเกณฑ์เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติ

เหมาะสม เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อพิจารณาถ้อยแถลงก่อนสภามหาวิทยาลัยพิจารณาแต่งตั้ง และแจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบ

ตอนที่ 3 การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับ อุดมศึกษา

ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ความเป็นปราชญ์ไม่เกี่ยวกับการศึกษาในระบบ แต่ความรู้ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยสามารถสอนระดับอุดมศึกษาได้ เนื่องจากเป็นความชำนาญการพิเศษ อันเกิดจากการสั่งสมความรู้และความสามารถเฉพาะงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541; 2542)

สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในปัจจุบัน

ด้านโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการ สถาบันอุดมศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญมากนักต่อโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง ดังนั้น จึงไม่ปรากฏการดำเนินการเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

ด้านการตอบแทนปราชญ์ มีการคำนวณค่าตอบแทนขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของหน่วยงานหรือสถาบันอุดมศึกษา สอดคล้องกับระเบียบการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ปราชญ์หรือครุภูมิปัญญาไทยของสำนักงานสภาการศึกษา (2550) ที่กำหนดให้ครุภูมิปัญญาไทยเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับค่าตอบแทนวันละ 600 บาท และครุภูมิปัญญาไทยที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รับค่าตอบแทนวันละ 1,200 บาท (สำนักงานสภาการศึกษา, 2550)

ความเหมาะสมของสาระในระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ด้าน โครงสร้างและหน่วยงานมีการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ประกอบด้วยการรับรองวิทยฐานะ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบัน และระดับชาติ ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ สถาบันอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สอดคล้องกับการรับรองวิทยฐานะเกี่ยวข้องกับนโยบายระดับชาติเชื่อมโยงสู่ระดับสถาบัน โดยที่รัฐต้องสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการรับรองวิทยฐานะ (Northwest Commission on Colleges and Universities, 2003; North Central Association, 2005) และสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักมาตรฐานและประเมินผลการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่ทำการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อเสนอระบบการรับรองวิทยฐานะ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551)

ด้านบุคลากรมีการมอบหมายหน่วยงานภายในสถาบันให้รับผิดชอบดำเนินการเพื่อการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะที่มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา สอดคล้องกับเกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2549) การ

แต่งตั้งอาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (2550) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (2550) และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550)

ด้านการเชิญ/จ้างปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน สอดคล้องกับกรอบกฎหมายสำหรับการอุดมศึกษา ว่า สถาบันอาจทำสัญญาจ้างอาจารย์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้าสอนได้เพื่อให้รายวิชามีความสมบูรณ์ และสถาบันไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามเกณฑ์การคัดสรรบุคลากรสำหรับตำแหน่งทางวิชาการอย่างครบถ้วน หากเป้าประสงค์หลักของงานสอน มุ่งสร้างทักษะและความรู้เชิงปฏิบัติการ (Hochschulrahmengesets, 2005)

ด้านกระบวนการคัดเลือกและแต่งตั้งสอดคล้องกับเกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2549) และการแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (2550) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (2550) และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550) กล่าวคือ การแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามเกณฑ์เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ให้คณะกรรมการประจำคณะหรือคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรหรือคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย/สถาบัน/สำนักวิชาพิจารณารับรองว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และส่งให้บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาก่อนเสนอสภามหาวิทยาลัยพิจารณาแต่งตั้ง

ด้านการตอบแทน สถาบันสามารถออกประกาศนียบัตรรับรองการสอน และให้การยอมรับในทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551) มาตรา 61 ที่กำหนดให้สถาบันมีอำนาจให้ประกาศนียบัตรในสาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551) และการให้การยอมรับเป็นการตอบแทนที่ดีอีกวิธีหนึ่ง สอดคล้องกับทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow, 1987) ว่า บุคคลจำเป็นต้องได้รับการยอมรับจากสังคมเพื่อเติมเต็มความต้องการของตน

ด้านปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน จำแนกตามรายด้าน ดังนี้

คุณลักษณะส่วนบุคคลสอดคล้องกับเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) จำนวน 6 รายการ ได้แก่ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยของตนสู่สาธารณะ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นผู้นำที่ดีและมีความสามารถในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับระเบียบการ โครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (มหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2550) จำนวน 1 รายการ คือ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานผู้สอนในต่างประเทศ จำนวน 1 รายการ คือ มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น (North Central Association, 2005)

ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ สอดคล้องกับเกณฑ์ในต่างประเทศ จำนวน 3 รายการ ได้แก่ มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ และมีความ

เชี่ยวชาญตรงกับความเชี่ยวชาญของสถาบัน สอดคล้องกับเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) จำนวน 2 รายการ ได้แก่ มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบหรือนอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย และมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง

ผลงาน สอดคล้องกับเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย ด้านการยอมรับ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

การสอน สอดคล้องกับเกณฑ์อาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ (Chickering and Gamson, 1989) จำนวน 2 รายการ ได้แก่ ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่หลากหลายของนิสิตนักศึกษา และส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) จำนวน 2 รายการ ได้แก่ ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ และมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548) จำนวน 6 รายการ ได้แก่ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน พัฒนาดตนเองอยู่เสมอ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาและในชุมชนอย่างสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์ใช้

ภูมิปัญญาไทยถือเป็นมรดกอันล้ำค่าของประเทศชาติ ฉะนั้น ทุกภาคส่วนในสังคมต้องช่วยกันบำรุงรักษา โดยการนำภูมิปัญญาเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะก่อให้เกิดการวิจัยและพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์ใช้และการวิจัย มีดังนี้

1. การประยุกต์ใช้ระดับสถาบันอุดมศึกษา

1.1 ปัจจุบันปรากฏนโยบายระดับชาติที่ส่งเสริมการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงอาจนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมในระดับสถาบัน

1.2 เนื่องจาก ไม่ปรากฏว่ามีโครงสร้าง หน่วยงาน และการมอบหมายบุคลากรทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา แต่พบว่า มีการดำเนินการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะที่มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาอาจใช้โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรชุดเดียวกันนี้ในการดำเนินการให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

1.3 ในการพิจารณาเชิญ/จ้างปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมาสอนนั้น พบว่า สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน ดังนั้น สถาบันอาจไม่ต้องพิจารณาคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาในการดำเนินการดังกล่าว

1.4 จากการศึกษาพบว่า สถาบันอุดมศึกษาสามารถให้การตอบแทนในลักษณะอื่นแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย อาทิ ประกาศนียบัตรรับรองการสอน และการให้การยอมรับในทางวิชาการ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาอาจออกประกาศนียบัตรรับรองวิทยฐานะให้แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

1.5 จากข้อค้นพบว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญา ดังนั้น ในการประยุกต์ใช้ระบบนี้ สถาบันอุดมศึกษาควรคำนึงถึงคุณสมบัตินี้ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในการมอบหมายภาระงาน

2. การประยุกต์ใช้ในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

2.1 การรับรองวิทยฐานะเกี่ยวข้องกับนโยบายระดับชาติเชื่อมโยงสู่ระดับสถาบัน ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในฐานะหน่วยงานระดับชาติ อาจให้การยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาตามเสนอของสถาบันอุดมศึกษา

2.2 การให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยสามารถกระทำในลักษณะอื่นได้ อาทิ ประกาศนียบัตร การให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ และการให้การยอมรับในทางวิชาการ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาอาจให้การตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โดยการให้การยืนยันการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ และยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเหล่านั้นที่ได้อุทิศตนให้กับอุดมศึกษา

2.3 การเชิญ/จ้าง และการตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน เกี่ยวข้องกับความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมของประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาอาจจัดทำเกณฑ์มาตรฐานกลางในการเชิญ/จ้าง และตอบแทนปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

2.4 ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทั้ง 9 สาขาซึ่งส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ ได้มีการสอนในสถาบันอุดมศึกษาโดยเน้นการปฏิบัติ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรจัดให้มีการบูรณาการภูมิปัญญาทั้ง 9 สาขา ให้ปราชญ์ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิสัยทัศน์ (share vision) ความรู้ (knowledge) และประสบการณ์ (experiences) เพื่อพัฒนา บำรุงรักษาภูมิปัญญาไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. การวิจัยระดับสถาบันอุดมศึกษา

1.1 เพื่อสนองตอบต่อนโยบายส่งเสริมการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนนั้น สถาบันอุดมศึกษาสามารถสนับสนุนการวิจัยโดยความร่วมมือระหว่างองค์กรการจัดการความรู้ชุมชน และสถาบันอุดมศึกษา เพื่อระดมความรู้ในชุมชนสู่อุดมศึกษา

1.2 เนื่องจาก สถาบันอุดมศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอน ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดโครงการวิจัยติดตามการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในระดับอุดมศึกษา ในมิติของประสิทธิผล และการขยายขยายแดนความรู้

2. การวิจัยระดับชาติเพื่อการรับรองวิทยฐานะ

2.1 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีนโยบายสนับสนุนให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน การวิจัย และส่งเสริมสนับสนุนนิสิตนักศึกษาให้ทำกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาอาจจัดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาไทยสู่ตลาดสากล โดยความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทยสาขานั้น ๆ และกรมทรัพย์สินทางปัญญา

2.2 เนื่องจาก ปัจจุบันยังไม่ปรากฏมาตรฐานกลางในด้านโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะต้นสังกัดของสถาบันอุดมศึกษาจึงอาจรับเป็นเจ้าภาพในการจัดทำมาตรฐานกลางด้านโครงสร้าง หน่วยงาน บุคลากร และกระบวนการการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรุงเทพ, มหาวิทยาลัย. 2550. **รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปีการศึกษา 2545 – 2549.** (รายงาน).
- กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2548. **การบริหารงานและพันธกิจกรมวิชาการเกษตร.** แหล่งที่มา : <http://www.doa.go.th>.
- กรมบัญชีกลาง. 2550. **ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าสอนพิเศษในสถานศึกษา พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2538 (ปรับปรุง).** กระทรวงการคลัง.
- กุลวิตรา ภักคานนท์. 2531. นานาพรรณสะเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น. **วารสารการศึกษาแห่งชาติ.** 9 (1) : 21-35 มกราคม – เมษายน 2531.
- กลุ่มสถาบันราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2542. หน่วยที่ 5 ภูมิปัญญาท้องถิ่น. **วิถีไทย.** โครงการพัฒนาสื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษากรุงเทพฯ. เว็บไซต์ เอ็ดดูเคชั่น.
- กองบรรณาธิการ. 2543. ปฐมบทแห่งการจัดการความรู้. **ไมโครคอมพิวเตอร์.** 18, 177 (เมษายน) : 108-109.
- กอปปร กฤตยาภิรม และ คณะ. 2542. **การถ่ายทอดเทคโนโลยี.** รายงานยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- กิตติมา ปรีดีดิถก. 2533. **ปรัชญาการศึกษา เล่ม 1.** กรุงเทพฯ : ประเสริฐการพิมพ์.
- กิดานันท์ มลิทอง. 2540. **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- คุรุสภา, สำนักงาน. 2550. **คู่มือการสรรหาครูภูมิปัญญาไทย.** แหล่งที่มา : <http://www.ksp.or.th>. [1 มิถุนายน 2550]
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2540. **ศูนย์วิชาการและภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น, (ม.ป.ท.)**
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2541. **รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา.** กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน และกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. **รายงานการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน.**
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2542. **การเรียนรู้ตลอดชีวิต : การประเมินการเรียนรู้จากประสบการณ์.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิมพ์ดี.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 ภาคเหนือ**. กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**.
กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 ภาคใต้**. กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545. **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 2 ภาคกลางและภาค
ตะวันออก**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545. **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 2 ภาคเหนือ**. กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545. **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**.
กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545. **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 2 ภาคใต้**. กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการพัฒนาข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. 2550. **เวทีนวัตกรรม ครั้งที่ 3 การจัดการความรู้เครื่องมือ
สู่ความสำเร็จทางยุทธศาสตร์**. วารสาร 360 องศา พัฒนาระบบราชการ. กรุงเทพฯ ฯ.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2543. **กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนา
ฉบับที่ 9 (2545-2549)**. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2549. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)**. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2534. **การสัมมนาเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน**. กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2543. **คู่มือการสรรหาและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ**. (เอกสารอัด
สำเนา).
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. 2545. **แผนพัฒนาการอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 -2549**.
กรุงเทพมหานคร.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. 2548. **เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร
ระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร.

- เดลินิวส์. 2550. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิมหาวิทยาลัยชีวิตสร้างทางเลือกมุ่งการเรียนรู้ในชีวิตจริง. หน้า 34. กรุงเทพฯ : บริษัทที่ปรึกษาการพิมพ์ จำกัด.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542. ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542. การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2543. เป้าหมายสำคัญของแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2543-2557 **อนุสาร อุดมศึกษา**. ปีที่ 26 ฉบับที่ 259 มกราคม.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2543. **วิสัยทัศน์การอุดมศึกษา แนวความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศ**. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549).
- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2543. **การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียนระดับอุดมศึกษา**. รายงานการวิจัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเอกสารเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์.
- เทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี, มหาวิทยาลัย. 2550. **รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะระหว่างปีการศึกษา 2545 – 2549**. (รายงาน) จันทบุรี.
- ทศนา เขมมณีและสร้อยสน สกลรักษ์. 2540. **แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาคารโลก. 2542. **ความรู้เพื่อการพัฒนา : รายงานพัฒนาการโลก พ.ศ. 2541/2542**. แปลโดย ภัทรนันท์ พุทธิยะ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ธนู แก้วโอกาส. 2536. **ปรัชญาตะวันตก**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บางกอกบลิ๊อค.
- ธเนศ จิตสุทธิภากร. 2547. **การพัฒนากลยุทธ์การจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2539. **ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากร ใน สังคมไทยในการแสการเปลี่ยนแปลง**. คณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา (ผสพ.), กรุงเทพฯ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. 2542. **การวิเคราะห์การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศในเอเชีย**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : เซเว่นพรินติ้งกรุ๊ป.
- บดินทร์ วิจารณ์. 2547. **การจัดการความรู้สู่ปัญญาปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

- บัณฑิตวิทยาลัย. 2549. **เกณฑ์การบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.**
2549. บันทึกการประชุม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา)
- บุญส่ง หาญพานิช. 2546. **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย.** วิทยานิพนธ์
 ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจา ยอดดำเนิน. 2522. **รายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข. โครงการลำปาง:**
 การศึกษาทางมานุษยวิทยา (เอกสารอัดสำเนา).
- เบญจา ยอดดำเนิน-แอ็ดติงค์ และคณะ. 2548. **การศึกษาเชิงคุณภาพ : เทคนิคการวิจัยภาคสนาม.** โครงการ
 เผยแพร่ข่าวสารและการศึกษาด้านประชากร สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
 นครปฐม.
- ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน (องค์กรมหาชน). 2545. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข
 เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- ปานจิต โรจนวณิชชากร. 2548. **การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเกี่ยวกับเกษตร
 อินทรีย์สำหรับชาวนาไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- ประกอบ ใจมั่น. 2547. **การพัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับมหาวิทยาลัย
 ราชภัฏ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ ผาสุขยี่ด. 2547. **การจัดการความรู้ฉบับมือใหม่หัดขับ.** กรุงเทพฯ : ไข่ไหม.
- ประเวศ วะสี. 2534. **การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น.** ในการสัมมนาทางวิชาการภูมิปัญญาชาวบ้าน
 กับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ประเวศ วะสี. 2545. **คำนิยาม ใน เอกวิทย์ ฌ ถกลาง. ภาพรวมภูมิปัญญาไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
 อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ประเวศ วะสี. 2547. **การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง. วารสารปราชญ์ชาวบ้านภาคอีสาน. 6, 4**
 (ตุลาคม - ธันวาคม 2547) : 8-27.
- ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงาน. 2544. **เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย.** กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพ
 พิมพ์.
- ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ และไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2541. **ทิศทางการปฏิรูปอุดมศึกษาโลกในศตวรรษที่ 21.**
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- พงษ์ธร โพธิ์พุดศักดิ์. 2546. **การพัฒนากระบวนการถ่ายทอดความรู้ในชนบทของครูภูมิปัญญาไทยด้าน
 การเกษตรกรรม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรคุชฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พรชูลี อาชาวอรุณ. 2527. **เกณฑ์ประเมินสถาบันอุดมศึกษาไทย**. งานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2527 ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชูลี อาชาวอรุณ. 2539. **การพัฒนาและทดลองใช้แบบวัดหลักการเพื่อการอุดมศึกษาปริญญาตรีในอุดมการณ์**. งานวิจัยที่ได้รับทุนวิจัยเอกฤทธิ์ ประดิษฐสุวรรณ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชูลี อาชาวอรุณและคณะ. 2543. **แนวทางการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการอุดมศึกษา : รูปแบบการจัดกลุ่มอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พรชูลี อาชาวอรุณ. 2543. **หลักปฏิบัติในการธำรง รักษา สืบสาน รังสรรค์ และเผยแพร่วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย**. เอกสารประกอบคำบรรยาย. (เอกสารอัดสำเนา)
- พรชูลี อาชาวอรุณและคณะ. 2545. **ประมวลเป้าหมายและภารกิจอุดมศึกษาไทยและนานาชาติ**. เอกสารประกอบการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์อุดมศึกษา: การคิดใหม่ด้วยกระบวนทัศน์ใหม่เพื่อการนำเสนอสถาบันนโยบายการศึกษา ณ โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย กรุงเทพฯ. (เอกสารอัดสำเนา)
- พรชูลี อาชาวอรุณ. 2546 ก. **การวิเคราะห์การคิดเชิงเหตุผลเพื่อพิจารณาตัดสินของคนไทย**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชูลี อาชาวอรุณ. 2546. **การบริหารอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชูลี อาชาวอรุณ. 2547. **การวิเคราะห์สาระ**. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา)
- พรชูลี อาชาวอรุณ. 2549. **การจัดการความรู้**. เอกสารประกอบคำบรรยาย. (เอกสารอัดสำเนา)
- พรชูลี อาชาวอรุณ. 2549. **การศึกษาทบทวนโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน**. กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์. 2540. **การพัฒนากระบวนการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาตามแนวคิดการบริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร : กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. 2544. **ปรัชญาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2526. **ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2542. **ปฏิรูปการศึกษา:แนวคิดและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2546. **อุดมศึกษาไทยในอุดมศึกษาโลก**. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ.

- ราชภัฏนครสวรรค์, มหาวิทยาลัย. 2550. รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปีการศึกษา 2545 – 2549. (รายงาน) นครสวรรค์.
- ราชภัฏสุรินทร์, มหาวิทยาลัย. 2550. ระเบียบการโครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (เอกสารอัดสำเนา)
- ราชภัฏสุรินทร์, มหาวิทยาลัย. 2550. ระเบียบการโครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (เอกสารอัดสำเนา)
- ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, มหาวิทยาลัย. 2550. หลักสูตรคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชามวยไทยศึกษา. (เอกสารอัดสำเนา)
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. 2550. คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับอุดมศึกษา. แหล่งที่มา : <http://www.mua.go.th>. [23 กุมภาพันธ์ 2551]
- ลลิตา จันทร์แก้ง. 2543. การพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการประกันคุณภาพของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ตามแนวทางวมมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เลขาธิการครุสภา, สำนักงาน. 2548. มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วันชัย ศิริชนะ. 2537. การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรคุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. 2545. สภาพชุมชนท้องถิ่นและการวิจัยเพื่อท้องถิ่นท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน การวิจัยเพื่อท้องถิ่น : รากฐานแห่งพลังปัญญา. การประชุมการวิจัยเพื่อท้องถิ่นครั้งที่ 1. เชียงใหม่ : วนิดาเพรส.
- วิฑูรย์ ปัญญากุล. 2540. ภูมิปัญญาพื้นบ้านกับความหลากหลายทางชีวภาพ. สถาบันการแพทย์แผนไทย, กรุงเทพฯ.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทิว. 2540. ปรัชญาการศึกษาไทย : หลักการและจุดมุ่งหมาย. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศรีศักดิ์ จามรมาน. 2549. การประกันคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนทางไกลแบบอีเลิร์นนิ่ง. เอกสารประกอบคำบรรยาย (อัดสำเนา).
- สภาการศึกษา, สำนักงาน. 2546. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 3 ภาคกลางและภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ ฯ. : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สภาการศึกษา, สำนักงาน. 2546. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 3 ภาคเหนือ. กรุงเทพฯ ฯ. : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สภาการศึกษา, สำนักงาน. 2546. **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สภาการศึกษา, สำนักงาน. 2546. **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 3 ภาคใต้**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สภาการศึกษา, สำนักงาน. 2547. **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 4 ภาคกลางและภาคตะวันออก**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สภาการศึกษา, สำนักงาน. 2547. **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 4 ภาคเหนือ**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สภาการศึกษา, สำนักงาน. 2547. **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สภาการศึกษา, สำนักงาน. 2547. **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 4 ภาคใต้**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สภาการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2550. **ครุภูมิปัญญาไทย**. แหล่งที่มา : <http://www.mua.go.th>. [1 มิถุนายน 2550]
- สภาการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2551. **พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551**. แหล่งที่มา : <http://www.mua.go.th>. [2 ตุลาคม 2551]
- สภาสถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2542. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานนโยบายและพัฒนาระบบสถาบัน สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สภาสถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2549. **ระบบข้อมูลท้องถิ่น**. แหล่งที่มา : <http://www.rajabhat.ac.th>. [8 กุมภาพันธ์ 2550]
- สมพร เทพสิทธิ์า. 2549. **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมไทยตามร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10**. เอกสารประกอบคำบรรยาย.
- สมบูรณ์ สุริยวงศ์และคณะ. 2544. **ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. 2542. **รายงานการวิจัย ใบนโยบายประกอบวิชาชีพครู**. คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. แหล่งที่มา : <http://www.ksp.or.th>. [25 เมษายน 2550]
- สามารถ จันทร์สุรย์. 2536. **ภูมิปัญญาท้องถิ่น ใน ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท เล่ม 1. มุลินธิภูมิปัญญาชาวบ้านและมุลินธิหมู่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พรินติ้งกรุ๊ป.

- สุนทร ยุทธชนะ. 2545. การพัฒนารูปแบบการเทียบโอนผลการเรียนสายอาชีพระหว่างการศึกษาตามอัธยาศัยกับการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษานอกระบบโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนห์ จามริก. 2537. แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทย บทวิเคราะห์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.
- เสนห์ จามริก. 2542. สังคมไทยกับการพัฒนาที่ก่อปัญหา. (พิมพ์ครั้งที่ 2) โครงการจัดพิมพ์คปไฟ ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักพิมพ์ไฉไล สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาอีสาน มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา, กรุงเทพฯ.
- เสนห์ จามริก. 2544. ชุมชนไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ใน พลวัตรชุมชนไทยในสมัยโลกาภิวัตน์. (อาภรณ์ จันทร์สมวงศ์ : บรรณาธิการ), โครงการประสานงานวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม, สกว. สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, กรุงเทพฯ.
- เสรี พงศ์พิศ. 2529. คีนส์รอกเหง้า : ทางเลือกและทัศนะวิจารณ์ว่าด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร : เทียนวรรณ.
- เสรี พงศ์พิศ. 2538. ปฏิรูปการศึกษาเพื่อปวงชนและชาวบ้านจะเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), กรุงเทพฯ.
- สุดารัตน์ ชาญเลขา. 2545. รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันราชภัฏกับชุมชนเพื่อพัฒนาด้านวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวนิช. 2525. งานวิจัยเชิงคุณภาพในประเทศไทย. บทวิเคราะห์และบรรณนิทัศน์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เซนเตอร์พับลิเคชั่น.
- สุภางค์ จันทวนิช. 2545. วิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทร สาระวรรณ. 2543. บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตร. งานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต. ปีการศึกษา 2542.
- สุนทร ยุทธชนะ. 2545. การพัฒนารูปแบบการเทียบโอนผลการเรียนสายวิชาชีพระหว่างการศึกษาตามอัธยาศัยกับการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษานอกระบบโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2543. ครูแห่งชาติของประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แหล่งที่มา: <http://www.dfce.gov.uk/ast/index.htm>. และ <http://www.ksp.or.th>. [20 มีนาคม 2550]

- สุวิมล ณะผลเลิศ. 2547. **วิวัฒนาการหลักการอุดมศึกษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษิต สาขาวิชา
อุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิรัช พันธเสน. 2539. **พัฒนาชนบทไทย : สมุทัยและมรรค (ตอนที่ 1 –3) แนวคิด ทฤษฎี และภาพรวมการ
พัฒนา**. มุลินธิภูมิปัญญา.
- อมรรวิชัย นาคทรพรพ. 2544. การศึกษากับวิถีชุมชน ใน **พลวัตรชุมชนไทยในสมัยโลกาภิวัตน์**. (อากรณ
จันทร์สมวงศ์ : บรรณาธิการ), โครงการประสานงานวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม, สกว. สถาบันชุมชนท้องถิ่น
พัฒนา, กรุงเทพฯ.
- อากรณ จันทร์สมวงศ์. 2544. **พลวัตรชุมชนไทยในสมัยโลกาภิวัตน์**. โครงการประสานงานวิจัยเพื่อพัฒนา
สังคม, สกว. สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, กรุงเทพฯ.
- อุทัย คุลเกษม. 2540. **การวิจัยเกี่ยวกับระบบการศึกษากับชุมชน**. มุลินธิศตศรีสฤษฎีวงศ์. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อุทุมพร จามรمان. 2531. **การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ**. กรุงเทพฯ : ฟันนิพับบลิชชิง.
- อุทุมพร จามรมาน. 2539. **การวิเคราะห์องค์ประกอบ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรมาน. 2540. **การสร้างแบบสอบถาม ใน แบบแผนและเครื่องการวิจัยทางการศึกษา**. (ทิสนา แฉม
มณีและสร้อยสน สกลรักษ์ : บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2537. **ภูมิปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย**. สาขาศึกษาศาสตร์
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2540. **ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย**.
โครงการกิตติมธี สาขาศึกษาศาสตร์ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2544. **ภาพรวมภูมิปัญญาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์.

ภาษาอังกฤษ

- Accreditation. 2007. Available from : www.theFreeDictionary.com/accreditation. [19 June 2007]
- Accreditation. 2007. Available from : www.worldstudent.com/uk/mag/features/accreditation. [19 June
2007]
- Accreditation. 2007. Available from : www.worldwidelearn.com/eLearning/eLearning_glossary. [19 June
2007]
- Alderman, Geoffrey. 2006. Compliance or Quality? : American and British Approaches to the Accreditation
of Higher Education Institutions. **Journal Customer Services**. Blackwell.

- Alderman, Geoffrey and Brown, Roger. 2005. Can Quality Assurance Survive the Market? Accreditation and Audit at the Crossroads. **Journal customer services**. Blackwell. Higher Education Quarterly vol. 59 no. 4 p. 313-328. [October 2005]
- American Association of Colleges for Teacher. 2005. **AILACTE characteristics**. A report based on the 2002 professional education data system of the American Association of Colleges for Teacher Education and the National Council for Accreditation of Teacher Education. Washington, DC. Available from : <http://www.aacte.org>. [3 May 2007]
- American Association of Colleges for Teacher. 2005. **CADREI characteristics**. A report based on the 2002 professional education data system of the American Association of Colleges for Teacher Education and the National Council for Accreditation of Teacher Education. Washington, DC 2005. Web site: <http://www.aacte.org>. [3 May 2007]
- American Association of Colleges for Teacher Education. 2005. **TECSCU characteristics**. A report based on the 2002 professional education data system of the American Association Of Colleges for Teacher Education and the National Council for Accreditation of Teacher Education. Washington, DC 2005. Available from : <http://www.aacte.org>. [3 May 2007]
- Back to College. 2000. **Portfolio management & credit banking**. Available from: <http://www.back2college.com/library/portf.htm>. [1 January, 2007]
- Berry, Barnett. 2004. **What it means to be a highly qualified teacher?** Southeast Center for Teaching Quality, University of North Carolina. Available from : <http://www.teachingquality.org/resources/pdfs/definingHQ.pdf>. [3 May 2007]
- Boyer, E.L. 1987. **College : The undergraduate experience in America**. New York : Harper & Row.
- Boyd, Vivian and others. 2003. Accreditation standards for university and college counseling centers. **Journal of counseling & development**. vol. 81 no. 2 p. 168-77. [Spring 2003]
- Bloom, B. 1964. **Stability and change in human characteristics**. New York : Wiley.
- Boynton, A. 1999. Exploring opportunities in knowledge management : How to get started. In Srikantaian, T.K. and Koenig, Michael. D. **Knowledge management for the information professional**. United States of America: American society of information science.
- British Accreditation Council. 2006. **Accreditation handbook 2006-2007**. London.

- Brooking, Ann. 1999. Intellectual capital-core asset for the third millennium enterprise. In Srikantaian, T. K. and Koenig, Michael. D. **Knowledge management for the information professional**. United States of America: American society of information science.
- Brophy, J. and Good, T. 1974. **Teacher-student relationship : causes and consequences**. New York : Holt, Rinehart & Winston.
- Cameron, Kim S. 1991. Measuring organizational effectiveness in institutions of higher education. In Peterson, M.W. (Ed.). **Organization and governance in higher education : An ASHE reader**. Needham Heights, Mass : Ginn.
- Cashin, W.E. 1988. Student ratings of teaching : a summary of the research in **IDEA paper**. no. 20
Manhattan : center for faculty evaluation and development. Kansas State University.
- Cashin, W.E. and Slawson, H.M. 1977. **Description of data base, 1976-77**. IDEA technical report no. 2.
Manhattan : center for faculty evaluation and development. Kansas State University.
- Certification. 2007. Available from : www.theFreeDictionary.com/certification. [19 June 2007]
- Chickering, A.W. 1969. **Education and identity**. San Francisco : Jossey-Bass.
- Chickering, A.W. and Associates. 1981. **The modern American college responding to the new realities of diverse students and a changing society**. San Francisco : Jossey-Bass.
- Chickering, A.W. and Gamson, A.F. 1987. Seven principles for good practice in undergraduate education.
AAHE bulleting. 39 (7), 3-7.
- Chickering, A. W., Gamson, Z. F., and Barsi, L. 1989. **Inventories of Good Practice**. Milwaukee, Wis.: Johnson Foundation.
- Chickering, A.W. and Gamson, Z.F. 1991. Applying the seven principles for good practice in undergraduate education. **New directions for teaching and learning**. San Francisco : Jossey Bass, no. 5, fall.
- Christensen, C.R. 1987. **Teaching and the case method: texts, cases and readings**. Boston : Harvard Business School.
- Clark, Burton R. and Neave, Guy R. 1992. **The encyclopedia of higher education**. Exeter : Pergamon.
- Commission on Higher Education. 2004. **What is accreditation? fifth edition**. Middle States Association of Colleges and Schools. Philadelphia, PA.
- Cortese, Anthony D. 2003. **The critical role of higher education in creating a sustainable future**.
Planning for higher education v. 31 no3 (Mar./May 2003) p. 15-22.

- Council for Higher Education Accreditation . 2004. Profile of Accreditation. **Fact Sheet**. Council for Higher Education Accreditation, Washington, DC. <http://www.chea.org>. [1 June 2007]
- Council for Higher Education Accreditation. 2007. **An overview of U.S. accreditation**. Washington, DC. Available from : <http://www.chea.org>. [1 June 2007]
- Cryer, P. 1993. Preparing for **Quality assessment and audit : establishing and quality assurance system in higher education**. CVCP Publication.
- Daley, Leo Charles. 1977. Philosophical development of education. general background. In Joseph F. Callahan and Leonard M Clark. **Foundations of education : planning for competence**. New York : Macmillan.
- Dalichow, F. "Degrees and Other Qualifications : International Equivalence". **The Encyclopedia of Higher Education (Vol.2)**, Oxford : Pergamon, 1992, pp.877-898.
- Davenport, Thomas H. and Prusak, Laurence. 1998. **Working knowledge : new organization manage what they know**. Boston : Harvard Business School.
- Davenport, Thomas. 1998. **Knowledge**. Library of Congress Cataloging-in-Publication Data.
- Davis, Peter (ed.). 1972. **The American heritage dictionary of English language**. New York : American Heritage Publishing.
- Dezin, N.K. 1978. **The research act : a theoretical introduction to sociological method**. New York : McGraw-Hill Book.
- Eaton, Judith S. 2007. **An overview of U.S. accreditation**. Council for Higher Education Accreditation. Washington, DC. Available from : <http://www.chea.org>. [5 February 2007]
- Erricker, C. and Erricker, J. 2000. **Reconstructing religious, spiritual and moral education**. New York : Routledge and Farmer.
- European Consortium for Accreditation. 2005. **Accreditation in the European higher education area**. Conference of European ministers for education in Bergen.
- European Network for Quality Assurance in Higher Education. 2005. **Standards and guidelines for quality assurance in the European higher education area**. Helsinki, Finland.
- Fitzpatrick, J.L., Sanders, J.R. and Worton, B.R. 2004. **Program evaluation: alternative approaches and practical guidelines**. Boston : Pearson.
- Friedman, T.L. 2005. **The world is flat**. New York : Tuttle-Mori Agency.

- Garvin, D.A. Building Learning Organization. **Harvard business review**. July-August. 1993 : 78-91.
- Gagne, R.M. and Berliner, D.C. 1988. **Educational psychology**. New Jersey : Houghton Mifflin.
- Gagne, R.M. and Driscoll, M.P. 1988. **Essentials of learning for instruction**. Englewood Cliffs : Prentice-Hall.
- Glidden, Robert. 1997. Accreditation at a crossroads. **Educational record**. vol. 66 no. 4 p.22-24. [Fall 1996] Available from : <http://www.chea.org>. [1 June 2007]
- Guba, E.G., Lincoln, Y. 1985. **Naturalistic inquiry**. Beverly Hills, California : Sage.
- Guiron, Jean. **From Equivalence of Degrees to Evaluation of Competence : Present Procedures and Practices New Avenues**. Belgium : Snoeck Ucaju & Zoom.1997.
- Hochschulrahmengesets. 2005. **Framework act for higher education**. Available from : <http://www.firtstsearch.org>. [5 February 2007]
- Hospers, John. 1976. **An introduction to philosophical analysis**. N.J. : Prentice.
- Japan University Accreditation Association. 2004. **University standards and explanation**. Available from : <http://www.juaa.or.jp>. [5 February 2007]
- Jantzen, Robert H. and Yunker, James A. 2001. Effects on the accreditation process and doing things the hard way-problems with mission-linked AACSB Accreditation standards and suggestions for improvement. **Journal of Education for Business**. vol. 75 no. 6 p. 343-47,348-53. [Jul-Aug 2000]
- Johnstone, James N. 1981. **Indicators of education system**. London : Kogan Page.
- Joseph F. Callahan and Leonard M Clark. 1977. **Foundations of education: planning for competence**. New York : Macmillan.
- Knowles, M.S. 1978. **The adult learner : A neglected species**. 2nd ed. Houston: Gulf Publishing Company, Book Division.
- Knowles, M.S. 1975. **Self-directed learning : A guide for learners and teachers**. Chicago: Association Press.
- Kuh G. D., White E. J. 1988. The invisible tapestry : culture in American colleges and universities. **ASHE-ERIC higher education report no.1**. Association for the study of higher education, Washington, DC.
- Kezar, Adrianna and Rhoads, Robert A. 2001. The dynamic tensions of service learning in higher education: a philosophical perspective. **Journal of higher education**. vol. 72 no. 2 p. 148-71. [Mar-Apr 2001]

- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. 1970. Determining sample size for research activities. **Educational and psychological measurement**. 30 : 607-610.
- Krippendorff, K. 1986. **Content analysis : an introduction to its methodology**. London : Sage.
- Leatherman, Courtney. 1998. Do accreditors look the other way when colleges rely on part-timers? **Chronicle of higher education** vol. 44 no. 11 p. A12-A14. [7 November 1997]
- Lotus. 2001. A Lotus Development Corporation White Paper. **Lotus and IBM knowledge management products : an introduction to Lotus and IBM technologies**. Available from : <http://www.Lotus.com/km/>. [2 January 2007]
- Marquardt, Michael J. 1996. **Building the learning organization : a systems approach to quantum improvement and global success**. New York : McGraw-Hill.
- Maslow A.H. 1970. **Motivation and Personality**. 2nd ed., New York: Harper & Row.
- Maslow A.H. 1987. **Motivation and Personality**. 3rd ed., revised by R. Frager, J. Fadiman, C. McReynolds & R. Cox, New York: Harper & Row.
- Middle States Commission on Higher Education. 2003. **Characteristics of excellence in higher education : eligibility requirements and standards for accreditation**. Publications Department, Middle States Commission on Higher Education. Available from : <http://www.msache.org/charac02.pdf>. [5 February 2007]
- Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs. 2006. **National protocols for higher education approval processes**. Available from : <http://www.auqa.edu.au>. [5 February 2007]
- Morse, Jean Avent and Santiago, George Jr. 2000. Accreditation and faculty: working together. **Academe**. Middle States Association of Colleges and Schools. vol. 86 no. 1 p. 30-34. [Jan-Feb 2000]
- National Center for Education Information. 2007. . **Overview of Alternative Routes to teacher certification**. Available from: <http://www.teach-now.org> and www.ncei.com [15 June 2007]
- Northwest Commission on Colleges and Universities. 2003. **Accreditation handbook**. Available from : <http://www.firtstsearch.org>. [5 February 2007]
- Nonaka, Ikujiro and Takeuchi, Hirotaka. 1995. **The knowledge-creating company : how Japanese companies create the dynamics of innovation**. New York : Oxford University.
- Nonaka, Lkujiro and Takeuchi, Hirotaka. 2000. **Classic work : theory of organizational knowledge creation**. New York : Oxford University.

- Nonaka, Ikujiro. 2007. **Knowledge management : a tool for strategic success**. Seminar in Bangkok, [18 January 2007]
- North Central Association. 2005. **Handbook of accreditation**. Third edition. Chicago. Available from : <http://www.ncahigherlearningcommission.org>. [5 February 2007]
- Peters, T. 2006. **Revamping higher education at the crossroad of the 21 century**. Speech at Four Seasons, Bangkok. [August 2006]
- Pokholkov, Y. P. and others. 2003. The national accreditation system for higher education institutions in Russia in **Higher education in Europe**. Vol. 27 no. 3 p. 217.
- Prusak , Larry. **Enabler of sharing knowledge**. [Online] Available from : <http://www2.parc.com>. [2007]
- Prusak , Larry. **Knowledge management synergy**. Available from : <http://www.kmadvantage.com> [August 8, 2007]
- Roger E. Kirk. 1982. **Experimental Design**. California : Wadsworth.
- Russo,J.E., Johnson,E.J. and Stephens,D.L. 1989. **The validity of verbal protocol**. Memory and cognitive, 17(6), 759-769.
- Sandberg, Jacobijn and others. 2001. The CREDIT project: towards a generic framework for assessment and accreditation—a prototype for childcare. **British journal of educational technology**. vol. 31 no. 4 p. 277-294. [October 2000]
- Seerden,Diamme. “WENR Reviews : Fall 1995.” **World Education Services**. Available from : http://www.wes.org/wenrarch/fall95/nlr_f95.htm.
- Senge, Peter M. and others. 1994. **The Fifth discipline fieldbook**. New York : Doubleday/Currency.
- Srikantaiah, T.K. and Koenig, Michael D. 1999. **Knowledge management for the information professional**. United States of America : American society of information science.
- Stebbing, Lionel. 1989. **Quality assurance : the route to efficiency and competitiveness**. West Sussex : Ellis Horwood.
- Stone, P.J., et al. 1996. The general inquirer : a computer approach to content analysis studies. **Psychology, sociology, anthropology and political science**. Cambridge, MA : MIT.
- Sveiby, Karl E. 2003. **What is knowledge management**. Available from : <http://www.co-i-l.com/coil/knowledge-garden/kd/whwtiskm.shtml>. [12 April 2007]

- Teasdale, G.R. and Ma Rhea Z. 2000. **Local knowledge and wisdom in higher education**. Oxford : Elsevier Science.
- Teacher Education Council of State Colleges and Universities. 2002. **TECSCU characteristics**. National Council for Accreditation of Teacher Education. Available from : <http://www.aacte.org>. [5 February 2007]
- UNESCO. 1998. **National strategies and regional co-operation for the 21st century**. Proceeding of the regional conference on higher education. Tokyo.
- UNESCO. 2006. **International standard classification of education**. Available from: <http://www.uis.unesco.org>. [5 February 2007]
- Webster. 1971. **Webster's new twentieth century dictionary**. New York : World Publishing.
- Western Association of Schools and Colleges. 2002. **Handbook of accreditation and policy manual**. California.
- Wilson, Peter. 1996. **Assessing and accrediting adult achievement : issues and principles**. Adults learning (England) vol.7 no. 7 p. 167-68. [March 1996]
- Wilson, T.D. 1994. The proper protocol : validity and completeness of verbal reports. **Psychological sciences**, 5(5), 249-251.
- Yamane, T. 1967. **Statistics : an introductory analysis**. New York : Harper & Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร
2. ตัวอย่างการวิเคราะห์สาระสำคัญของปัญหาไทย
ที่สอนในระดับอุดมศึกษา
3. แบบสอบถามรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
4. แบบสอบถามปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

แบบวิเคราะห์เอกสาร

ประเด็นหลัก :	
ประเด็นรอง :	
อ้างอิง :	
รายละเอียด :	

แบบวิเคราะห์เอกสารครูภูมิปัญญาไทย

ชื่อ - นามสกุล :			
ครูภูมิปัญญาไทย :		สาขา :	
การศึกษา :			
สาระ :			
การถ่ายทอด ความรู้ :			

การใช้รหัส

แหล่งที่มา*	หน้า	-	สาขาภูมิปัญญาไทย	การศึกษา	สอนใน	-	จัดอยู่ในกลุ่ม	-	ลำดับ
1 - 8 = สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษา แห่งชาติ (2544; 2545)			1 = เกษตรกรรม 2 = แพทย์แผนไทย 3 = อุตสาหกรรม ฯ 4 = ทรัพยากร ฯ 5 = กองทุน ฯ 6 = ศิลปกรรม 7 = ภาษาและ วรรณกรรม 8 = โภชนาการ 9 = ปรัชญา ฯ	1 = ต่ำกว่า ปริญญาตรี 2 = ปริญญาตรี 3 = ปริญญาโท 4 = ปริญญาเอก	สถาบัน อุดมศึกษา 1 = สอน 2 = ไม่ สอน		ตัวอย่าง 1 = ไม่มีวุฒิ ทางการศึกษา 2 = มีวุฒิและ สอนตามวุฒิ นั้น 3 = มีวุฒิแต่ สอนไม่ตรง กับวุฒินั้น		ที่

กลุ่มที่ 1 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี
เฉพาะกลุ่มที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล :	นายคำเคื่อง ภาษี	รหัส :	3	11 - 20	-	1	1	1	-	1	-	9
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สาขา :	เกษตรกรรม									
การศึกษา :	ประถมศีกษาปีที่ 4											
สาระ :	ครูคำเคื่องเริ่มศึกษาธรรมชาติอย่างใกล้ชิดจนค้นพบว่า โดยแท้จริงแล้วเมล็ดพืชที่งอกและ ปล่อยให้เติบโตตามธรรมชาตินั้น จะมีความแข็งแรงและให้ผลผลิตที่ดี จึงได้ทดลองปลูกข้าว โดยใช้องค์ความรู้ 4 ไม่ ได้แก่ ไม่พรวนดิน ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ไม่ใช้ยาฆ่าแมลง และไม่กำจัดวัชพืช ปล่อยให้ธรรมชาติควบคุมกันเอง ผลปรากฏว่าสามารถลดต้นทุนการผลิตได้เป็นจำนวนมาก ผลผลิตที่ได้มีความสมบูรณ์และเป็นผลดีต่อผู้บริโภค											
การถ่ายทอด ความรู้ :	ครูคำเคื่องถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในเรื่องเกษตรกรรมธรรมชาติ เกษตรผสมผสาน การประยุกต์ใช้เกษตรธรรมชาติให้เหมาะกับพื้นที่ และการประยุกต์ให้หลักธรรมพระพุทธ ศาสนาในการดำเนินชีวิตในเรื่องความประหยัด ละเว้นอบายมุข และชีวิตที่เรียบง่าย โดยใช้วิธี การบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติจริงที่แปลงนา และการพักอยู่ที่บ้านครูเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตให้แก่ นักเรียน นักศีกษา นักวิชาการ และผู้สนใจสร้างเครือข่ายการเรียนรู้การแก้ปัญหาด้วยภูมิ ปัญญาไทย											

ชื่อ – นามสกุล :	พระครูสุธรรมนาถ	รหัส :	1	11 - 20	-	2	1	1	-	1	-	1
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 1 ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สาขา :	แพทย์แผนไทย									
การศึกษา :	มัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นนิสิตปี 1 คณะเกษตร ม. เกษตรศาสตร์ก่อนลาออกมาช่วยพ่อแม่ ประกอบอาชีพ ด้วยเหตุผลว่า การศีกษาในระบบไม่ได้ตอบสนองต่อวิถีชีวิตอย่างแท้จริง											
สาระ :	พระครูสุธรรมนาถเรียนรู้จากวิถีชีวิต ความรู้จริง ประสบการณ์ที่ผ่านการทดลองด้วยตนเอง และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ที่ได้จากพญัชนะและอรรถสระนั้น ไม่สามารถใช้ ประโยชน์ได้ ถ้าปราศจากการฝึกฝนปฏิบัติจนชำนาญ การฝึกฝนปฏิบัติจนชำนาญก็ไม่บรรลุ เป้าหมายได้ ถ้าผู้ปฏิบัติไม่รู้เป้าหมายที่แท้จริง องค์ความรู้ที่โดดเด่นของพระครูสุธรรม นาถ คือ ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย การรักษาโรคด้วยพืชสมุนไพร การปลูกพืชสมุนไพร การอนุรักษ์ป่าไม้ และความรู้จากพุทธศาสนาที่สามารถปรับใช้จนเป็นส่วนหนึ่งของเพศ บรรพชิต											
การถ่ายทอด ความรู้ :	พระครูสุธรรมนาถจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างธรรมชาติ จนเกิดความคุ้นเคยและเป็น ความเคยชินจากการเห็นจนสามารถจดจำได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เมื่อถึงคราว จำเป็น โดยถ่ายทอดให้แก่ นิสิต นักศีกษา นักวิชาการ และประชาชน โดยใช้วิธีการบรรยาย นำชมสวนสมุนไพร ใช้สถานการณ์จริงมาให้ความรู้ เข้าร่วมสัมมนาและเป็นวิทยากร											

กลุ่มที่ 1 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี
เฉพาะกลุ่มที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล :	นางสุนา ศรีบุตร โคตร	รหัส :	7	165-174	-	3	1	1	-	1	-	37
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สาขา :	อุตสาหกรรมและหัตถกรรม									
การศึกษา :	ประถมศึกษาปีที่ 4											
สาระ :	ครูสุนาศึกษา ค้นคว้า ทดลองจนมีผลงานสร้างสรรค์และสืบสานการทอผ้าเป็นที่ยอมรับของสังคม จนได้มีโอกาสพูดเกล้า ๆ ถวายผ้ามัดหมี่และผ้าขิดฝ้ายแค้นสมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระองค์ทรงมีพระกรุณาให้ความสนพระทัยและพระราชทานเส้นไหมให้ไปทอเป็นผ้าไหมลายขิด ซึ่งต่อมาได้นำขึ้นทูลเกล้า ๆ ถวาย ได้รับพระราชทานรางวัลและแต่งตั้งเป็น “ครูหลวง” สอนการทอผ้าไหมลายขิดประจำที่พระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศน์และศูนย์ศิลปาชีพต่าง ๆ นอกจากนี้ ครูสุนายังได้สืบสาน อนุรักษ์ ฟื้นฟูผ้าโบราณที่กำลังจะสูญหาย และออกแบบประยุกต์เป็นลายขึ้นใหม่											
การถ่ายทอดความรู้ :	ครูสุนาถ่ายทอดความรู้การทอผ้าไหมลายขิด ให้แก่นักเรียน นักศึกษา กลุ่มแม่บ้าน และประชาชนทั่วไป ในเรื่องความรู้เรื่องวัตถุ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือในการทอผ้าไหมลายขิด กรรมวิธีการทอ ลวดลาย สีเส้นของผ้า และประเภทของผ้า โดยการพาฝึกปฏิบัติและให้คำปรึกษา											

ชื่อ – นามสกุล :	นายยุทธชัย วิวิญญ์กุลธร	รหัส :	5	53 - 60	-	4	1	1	-	1	-	20
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 2 ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สาขา :	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม									
การศึกษา :	มัธยมศึกษาปีที่ 6											
สาระ :	ยุทธชัยได้คิดค้นการผสมน้ำมันมะพร้าวและน้ำมันก๊าดเพื่อใช้กับเครื่องจักรกลทางการเกษตร สูตรน้ำมัน ไบโอดีเซลของครูยุทธชัยสามารถให้พลังงานที่ใกล้เคียงกับน้ำมันดีเซลทุกประการ											
การถ่ายทอดความรู้ :	ยุทธชัยถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป โดยเป็นวิทยากรพิเศษ ในเรื่องความรู้เรื่องสูตรผสมและอัตราส่วนผสมของน้ำมันไบโอดีเซล ข้อควรระวังในการผสมน้ำมัน ไบโอดีเซล ใช้การบรรยาย สาธิต สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติ											

กลุ่มที่ 1 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี
เฉพาะกลุ่มที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล :	พระอธิการมนัส ขนดิชมโม	รหัส :	9	23 - 30	-	5	1	1	-	1	-	47
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 3 ภาคกลางและตะวันออก สาขา : กองทุนและธุรกิจชุมชน											
การศึกษา :	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และนักรธรรมเอก											
สาระ :	พระอธิการมนัสได้นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาเป็นแนวทางให้พุทธศาสนิกชนรู้จักหลักของการออมที่เป็นคุณประโยชน์ต่อชีวิต ครอบครัว และสังคม ด้วยการริเริ่มให้ประชาชนร่วมกันจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เพื่อพัฒนาอาชีพและสวัสดิการของสมาชิก มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีสมาชิก 122 กลุ่ม เงินออมมากกว่า 87 ล้านบาท											
การถ่ายทอดความรู้ :	พระอธิการมนัสถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน นักศึกษา เครือข่ายพระสงฆ์ และกลุ่มผู้สนใจในเรื่องการบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชี โดยบูรณาการระหว่างศาสนา จิตใจ เงิน การเมือง สังคม และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โดยใช้การปฏิบัติจริงในกิจกรรมการทำงานของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ การศึกษาดูงาน การวิจัยแบบ PAR ร่วมกับสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี และจัดนิทรรศการร่วมกับองค์กรต่าง ๆ											

ชื่อ – นามสกุล :	นางเกลิยว เสรีจกิจ	รหัส :	1	21-30	-	6	1	1	-	1	-	2
	(ขวัญจิต ศรีประจันต์)											
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 1 ภาคกลางและภาคตะวันออก สาขา : ศิลปกรรม											
การศึกษา :	ประถมศึกษาปีที่ 4											
สาระ :	ครูเกลิยวเรียนรู้จากการแอบฟัง แอบจดจำ ฟังคนวิธีการร้องและแต่งเนื้อร้องด้วยตนเองจนประสบความสำเร็จ ครูเกลิยวเป็นคนชอบอ่านหนังสือและวรรณคดีเก่า ๆ ของไทยมาตั้งแต่เด็ก และเมื่ออ่านแล้วก็นำเนื้อหานั้นมาแต่งเป็นเพลง ทำให้เกิดความคิดแตกฉานในการร้องเพลงพื้นบ้าน และฝึกเพิ่มเติมกับครูเพลงเก่า ๆ เพลงพื้นบ้านที่แต่งไว้มีหลายทำนอง เพลง อาทิ เพลงอีแซว เพลงฉ่อย เพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว และลำตัด มีการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้มีความแตกฉาน สามารถค้นกลอนสด ในลักษณะของปฏิภาณกวีได้อย่างฉับไว											
การถ่ายทอดความรู้ :	ครูเกลิยวเป็นวิทยากรพิเศษด้านเพลงพื้นบ้านให้แก่วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี และยังถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ สื่อมวลชน และประชาชน วิธีการถ่ายทอดกระทำใน 2 ลักษณะ คือ อยู่และติดตามครูไปแสดงยังที่ต่าง ๆ แบบโบราณ และวิธีการสอนสมัยใหม่ ได้แก่ การบรรยาย สาธิต และฝึกปฏิบัติจริง											

กลุ่มที่ 1 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี
เฉพาะกลุ่มที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล :	นายพงษ์ศักดิ์ จันทร์กษา	รหัส :	15	89 - 96	-	7	1	1	-	1	-	80
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สาขา :	ภาษาและวรรณกรรม									
การศึกษา :	มัธยมศึกษาปีที่ 6											
สาระ :	ครูพงษ์ศักดิ์มีความรู้และภูมิปัญญาที่เกิดจากการสั่งสม ศึกษา ค้นคว้าด้วยการอ่าน การคิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ แล้วประพันธ์เป็นงานเพลง งานบทภาพยนตร์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตน											
การถ่ายทอดความรู้ :	ครูพงษ์ศักดิ์ถ่ายทอดความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ให้แก่นักเรียน นักศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และผู้สนใจทั่วไป โดยใช้การบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ และจัดทำตำราเผยแพร่											

กลุ่มที่ 2 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาและมีความเชี่ยวชาญตรงกับวุฒินั้น
เฉพาะกลุ่มที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล :	นายประพนธ์ พลอยพุ่ม	รหัส :	11	53 - 60	-	9	1	1	-	1	-	58
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สาขา :	ปรัชญา ศาสนาและประเพณี									
การศึกษา :	มัธยมศึกษาปีที่ 2											
สาระ :	ครูประพนธ์ศึกษา เรียนรู้ประเพณีและวิถีชีวิตของชาวไทดำ หรือ ไทซ่งดำ จากบรรพบุรุษ ครูประพนธ์ได้ริเริ่ม ฟื้นฟู ส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวไทดำให้กลับมามีความเข้มแข็ง จัดทำแผนที่ชุมชนโบราณ แหล่งประวัติศาสตร์ และก่อตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทดำ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเลย											
การถ่ายทอดความรู้ :	ครูประพนธ์ถ่ายทอดความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ให้แก่นักเรียน นักศึกษา นักท่องเที่ยว และผู้สนใจทั่วไป โดยเป็นวิทยากรบรรยาย											

กลุ่มที่ 2 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาและมีความเชี่ยวชาญตรงกับวุฒินั้น
เฉพาะกลุ่มที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล :	นายนรินทร์ น้อยรักษา	รหัส :	13	43 - 50	-	1	3	1	-	2	-	9
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 4 ภาคกลางและตะวันออก สาขา : เกษตรกรรม											
การศึกษา :	ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์											
สาระ :	ได้ขยายพันธุ์มะม่วง “ขาวนิ่ม” ซึ่งเกิดจากการกลายพันธุ์ของเขียวเสวยเพาะเมล็ด โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำระบบน้ำสปริงเกอร์แบบไดรวด์รในการให้น้ำ ปุ๋ย ยาหรือสารสกัดสมุนไพรกำจัดศัตรูพืชเหนือทรงพุ่ม เพื่อความสะดวก ประหยัด และปลอดภัยในการทำงาน											
การถ่ายทอดความรู้ :	ถ่ายทอดความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยให้แก่นักเรียน นักศึกษา เกษตรกรในประเทศและต่างประเทศ หน่วยงานราชการและเอกชน และประชาชนทั่วไป ใช้การบรรยาย อบรม สาธิต และฝึกปฏิบัติ											

ชื่อ – นามสกุล :	นางมุกดา อินเฒ่าสาร	รหัส :	6	113-122	-	5	2	1	-	2	-	3
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 2 ภาคเหนือ สาขา : กองทุนและธุรกิจชุมชน											
การศึกษา :	สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ											
สาระ :	จากประสบการณ์การทำงานทำให้เห็นปัญหาของเด็กและชุมชน ได้ศึกษาวิธีแก้ปัญหา ซึ่งนำไปสู่การทำงานพัฒนาชุมชนและสังคม ได้จัดทำโครงการออมทรัพย์หรือธนาคารหมู่บ้าน และกองทุนสวัสดิการชุมชน											
การถ่ายทอดความรู้ :	ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป โดยผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ทั้งร่วมคิด ร่วมกันรับผิดชอบ และร่วมติดตามผล											

ชื่อ – นามสกุล :	นายพงษ์พิพัฒน์ ผ่างแก้ว	รหัส :	11	69 - 78	-	6	2	1	-	2	-	8
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สาขา : ศิลปกรรม											
การศึกษา :	ครุศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) สถาบันราชภัฏอุดรธานี											
สาระ :	เป็นผู้สืบสานการบรรเลงพิณจากครูพิณพื้นบ้านและจากการศึกษาด้านดนตรี มีความเชี่ยวชาญทั้งดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล ปรับประยุกต์นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ประดิษฐ์พิณไฟฟ้า พิณเบส พิณคอร์ดเป็นคนแรกของอีสาน พัฒนาเครื่องดนตรีพื้นบ้านให้มีบันไดเสียงเทียบได้กับดนตรีสากล จนเกิดการผสมผสานวาระหว่างดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล											
การถ่ายทอดความรู้ :	ถ่ายทอดความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ และตามอัธยาศัย ให้แก่นักเรียน นักศึกษาปริญญาโท ครูอาจารย์ กลุ่มนักดนตรีพื้นบ้าน นักดนตรีอาชีพ นักดนตรีอิสระ และผู้สนใจทั่วไป โดยเป็นวิทยากรบรรยาย อธิบาย ตอบคำถาม สาธิต ฝึกปฏิบัติ											

กลุ่มที่ 2 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาและมีความเชี่ยวชาญตรงกับวุฒินั้น
เฉพาะกลุ่มที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล :	นายณรงฤทธิ์ โตสง่า	รหัส :	13	153-158	-	6	2	1	-	2	-	11
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 4 ภาคกลางและตะวันออก สาขา : ศิลปกรรม											
การศึกษา :	ภาควิชาดุริยางค์ไทย วิชาเอกเปียโน วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร											
สาระ :	เรียนรู้ ฝึกฝนดนตรีไทยจากบิดา และได้ศึกษาเรื่องดนตรีไทยวิชาเอกเปียโน วิทยาลัยนาฏศิลป์ ทำให้ได้เรียนรู้ดนตรีไทยทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านการอนุรักษ์ สร้างสรรค์ และพัฒนาดนตรีไทยในสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม											
การถ่ายทอดความรู้ :	ถ่ายทอดความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ และตามอัธยาศัยให้นักเรียน นักศึกษา โรงเรียนนายร้อยตำรวจ นักดนตรีไทย เยาวชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และประชาชนทั่วไป ที่บ้านของตนเองโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ใช้การบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ อภิปราย เข้าค่าย และสื่อเทคโนโลยี											

ชื่อ – นามสกุล :	ศาสตราจารย์เกียรติคุณมณี พยอมยงค์	รหัส :	6	95-104	-	7	3	1	-	2	-	2
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 2 ภาคเหนือ สาขา : ภาษาและวรรณกรรม											
การศึกษา :	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาและวรรณคดีไทย)											
สาระ :	ศึกษา ค้นคว้าด้านศิลปกรรม ภาษาและวรรณกรรม สามารถแต่งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ได้เป็นอย่างดี มีงานเขียนหลายเรื่อง สามารถแปลเทศน์มหาชาติ ขับชอ ขับ โคลงแบบล้านนาได้อย่างไพเราะ											
การถ่ายทอดความรู้ :	ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป ใช้การบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ ให้คำปรึกษา และฝึกอบรม											

ชื่อ – นามสกุล :	รศ. ยุพร แสงทักษิณ	รหัส :	13	266-272	-	7	3	1	-	2	-	13
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 4 ภาคกลางและตะวันออก สาขา : ภาษาและวรรณกรรม											
การศึกษา :	อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย											
สาระ :	เรียนรู้ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรมจากความสนใจส่วนตัวในวัยเด็กและจากการศึกษาในระบบ จากนั้นศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมในฐานะอาจารย์ด้านภาษาและวรรณคดี ทำให้สั่งสมความรู้ด้านวรรณคดีไว้มาก											
การถ่ายทอดความรู้ :	ถ่ายทอดความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ และตามอัธยาศัยให้แก่ นิสิต นักศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นวิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การบรรยาย อภิปราย และเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ											

กลุ่มที่ 2 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาและมีความเชี่ยวชาญตรงกับวุฒินั้น
เฉพาะกลุ่มที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล	: ผศ. ศรีสมร คงพันธุ์	รหัส	: 5	69 - 78	-	8	1	1	-	2	-	1
ครูภูมิปัญญาไทย	: รุ่นที่ 2 ภาคกลางและภาคตะวันออก	สาขา	: โภชนาการ									
การศึกษา	: ปริญญาตรี (ภาควิชาอาหารและโภชนาการ) คณะสาธารณสุขศาสตร์ ม.มหิดล											
สาระ	: เรียนรู้การทำอาหารจากครอบครัวซึ่งเป็นการเรียนรู้นอกระบบและตามอัธยาศัย และยังได้เรียนรู้เรื่องอาหารไทยและสากลจากการศึกษาในระบบ ทำให้เกิดการผสมผสานภูมิปัญญาทั้งจากภูมิปัญญาดั้งเดิมและภูมิปัญญาสากล เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่หลากหลาย											
การถ่ายทอดความรู้	: ถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งในระบบ คือ เป็นหัวหน้าภาควิชาอาหารและโภชนาการ และเป็นรองคณบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล นอกระบบและตามอัธยาศัย ได้แก่ พัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจด้านอาหาร และแพทย์แผนไทย เป็นต้น ใช้การบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ ให้คำปรึกษา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน											

กลุ่มที่ 3 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาและมีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น
เฉพาะที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล	: นายแก่นฟ้า แสนเมือง	รหัส	: 11	17 - 24	-	1	2	1	-	3	-	22
ครูภูมิปัญญาไทย	: รุ่นที่ 3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สาขา	: เกษตรกรรม									
การศึกษา	: นักเรียนทุน AFS วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ											
สาระ	: ครูแก่นฟ้าเป็นผู้คิดค้นการทำปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด ซึ่งใช้เครื่องมือที่ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นเอง ทำการวิจัยและเก็บสถิติเรื่องการปลูกข้าว และการใช้วิธีการทางชีวภาพ ในการปลูกข้าวอย่างครบวงจร นอกจากนี้ ครูแก่นฟ้ายังได้ริเริ่มจัดตั้งโรงสีข้าวชุมชน โรงเพาะเห็ด ร้านค้าสหกรณ์ ช่วยลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตให้แก่เกษตรกร ริเริ่มก่อตั้งเครือข่ายกิจกรรมไร้สารพิษแห่งประเทศไทย											
การถ่ายทอดความรู้	: ครูแก่นฟ้าถ่ายทอดความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ให้แก่ นักเรียน นักศึกษาทั่วประเทศ กลุ่มผู้มาดูงานที่ศรีสะเกษ โศกปีละกว่า 10,000 คน และผู้สนใจทั่วไป เป็นวิทยากรบรรยายทั้งในชุมชน ในประเทศและต่างประเทศ โดยใช้การสาธิต ฝึกปฏิบัติจริงในชุมชนศรีสะเกษ โศก ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง คือ ทำให้อยู่ อยู่ให้เห็น											

กลุ่มที่ 3 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาและมีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น
เฉพาะที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล :	นายอุดม สมพร	รหัส :	5	137-144	-	3	3	1	-	3	-	5
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 2 ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สาขา :	อุตสาหกรรมและหัตถกรรม									
การศึกษา :	อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บาลี – สันสกฤต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย											
สาระ :	องค์ความรู้ของครูอูดมมี 2 ลักษณะ ได้แก่ องค์ความรู้เชิงอนุรักษ์ และเชิงพัฒนา โดยครูอูดมได้ริเริ่มให้มีการอนุรักษ์ พัฒนาและสืบทอดศิลปะการทอผ้าจกราชบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยมาเป็นฐานในการปฏิบัติและพัฒนางานจนเกิดการรวมกลุ่มฟื้นฟูการทอผ้าจกราชบุรีอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ครูอูดมยังได้ริเริ่มให้มีการนำภูมิปัญญาด้านการทอผ้าเข้าสู่การศึกษาในระบบ พัฒนาการออกแบบลายผ้า การกำหนดสีผ้า และขั้นตอนการทอผ้าด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นคนแรกของประเทศไทย											
การถ่ายทอดความรู้ :	ครูอูดมถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ผู้ศึกษาดูงาน สื่อมวลชน ในเรื่องประวัติความเป็นมาของชาวไทย-ยวนราชบุรี ศิลปะการทอผ้าของชาวไทย-ยวน การออกแบบลวดลายและสีผ้าจากชาวไทย-ยวนราชบุรี และการทอผ้าจากชาวไทย-ยวนราชบุรี โดยใช้การบรรยาย อธิบาย สาธิต กรณีตัวอย่าง ทดลอง ฝึกปฏิบัติ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้											

ชื่อ – นามสกุล :	นายสรณพงษ์ บัวโรย	รหัส :	9	81 - 88	-	4	2	1	-	3	-	18
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 3 ภาคกลางและตะวันออกเฉียงเหนือ	สาขา :	การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม									
การศึกษา :	ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช											
สาระ :	ครูสรณพงษ์ เป็นผู้นำกระบวนการวิจัยมาพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านให้มีความเป็นวิทยาศาสตร์ สำหรับนำไปใช้พัฒนาท้องถิ่น ครูสรณพงษ์ ริเริ่มการนำยางรถยนต์ไปจัดทำแนวกันคลื่นเพื่ออนุรักษ์ป่าชายเลน ทำให้แผ่นดินงอกแผ่ขยายออกไปในทะเล											
การถ่ายทอดความรู้ :	ครูสรณพงษ์ ถ่ายทอดความรู้ทั้งในระบบและตามอัธยาศัยให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์ กลุ่มศึกษาดูงานทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเป็นวิทยากรเรื่องการอนุรักษ์ป่าชายเลนด้วยวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น ใช้การบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดนิทรรศการ											

กลุ่มที่ 3 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาและมีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น
เฉพาะที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล :	เจ้าอธิการสมคิด จรณธมโม	รหัส :	6	23 - 32	-	4	2	1	-	3	-	6
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 2 ภาคเหนือ	สาขา :	การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม									
การศึกษา :	ครุศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏเชียงใหม่											
สาระ :	องค์ความรู้ของเจ้าอธิการสมคิด มาจากการบูรณาการแนวคิดให้สอดคล้องกับสภาพบนพื้นฐานของเหตุผลที่ดั่งาม เชื่อมโยงกลุ่มต่าง ๆ เข้าด้วยกันโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกคนในสังคม พระสมคิดเป็นผู้จุดประกายในการปลูกจิตสำนึกของคนในชุมชนให้รักถิ่นฐาน รัก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดป่าชุมชน โดยได้รับการบริจาคที่ดินทำกินของชาวบ้าน มีการปลูกป่าเสริมแนวกันไฟ ได้ประยุกต์เอาศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี เช่น การบวชป่า การเลี้ยงผี โดยได้จัดทำกลยุทธ์ 3 ประการ ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างคุณค่าแทนการดีเป็นมูลค่า กลยุทธ์การใช้พิธีกรรมนำจิตใจ และกลยุทธ์การพึ่งพาตนเองตามวิถีวัฒนธรรม จึงทำให้เกิดการจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชน และกองทุนรักษาป่าชุมชน											
การถ่ายทอดความรู้ :	เจ้าอธิการสมคิด ถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ นักวิจัย องค์กรพัฒนาชุมชน และหน่วยงานราชการ ในเรื่องการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าหลายรูปแบบ ผลที่เกิดจากแนว คิดการอนุรักษ์ป่าชุมชน การใช้ประโยชน์จากป่าอนุรักษ์ และความสัมพันธ์ระหว่าง คน ป่า ความเชื่อ และประเพณี โดยใช้การศึกษาจากแปลงสาธิตการฟื้นฟูป่าชุมชน การบรรยาย กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย และการติดป้ายรณรงค์บอกขอบเขตของป่าอนุรักษ์											

ชื่อ – นามสกุล :	ผศ. เด่นศิริ ทองนพคุณ	รหัส :	13	89 - 96	-	4	3	1	-	3	-	34
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 4 ภาคกลางและตะวันออก	สาขา :	การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม									
การศึกษา :	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์											
สาระ :	ประสบการณ์การทำงาน ทำให้ครูเด่นศิริรู้ว่าพลังชุมชนคือความสำเร็จของการทำงานในชุมชน ดังนั้น ครูเด่นศิริจึงได้สร้างจิตสำนึกของประชาชนให้ตระหนักในคุณค่าของแม่น้ำที่เปรียบเสมือนแม่ที่ให้อาหารแก่ทุกคน ทุกคนต้องดูแล ตอบแทนบุญคุณแม่น้ำโดยไม่ทำให้แม่น้ำเน่าเสีย ด้วยการช่วยกันปกป้องคุ้มครองแม่น้ำให้สะอาดอยู่เสมอ จนเกิดการรวมพลังของชุมชนตลอดแม่น้ำท่าจีน ก่อให้เกิดการจัดตั้งเครือข่ายเพื่อพิทักษ์รักษาแม่น้ำท่าจีน โดยอาศัยหลักการ เอาใจเป็นที่ตั้ง เพิ่มพลังโดยกลุ่มเพื่อน กิจกรรมเคลื่อนด้วยบ้าน วัด โรงเรียน											
การถ่ายทอดความรู้ :	ครูเด่นศิริถ่ายทอดความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา เครือข่ายชมรมเรารักแม่น้ำท่าจีน กลุ่มแม่บ้าน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สมาคม ชมรม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ใช้การอบรมเพื่อสร้างวิทยากร อบรมครูและเยาวชน และจัดทำเอกสารเผยแพร่											

กลุ่มที่ 3 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาและมีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น
เฉพาะที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล :	นางสาวนพมาศ พรหมนุชาธิป รหัส :	12	67 - 76	-	6	2	1	-	3	-	29
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 3 ภาคใต้ สาขา :	ศิลปกรรม									
การศึกษา :	ครุศาสตรบัณฑิต จากสถาบันราชภัฏยะลา										
สาระ :	ครูนพมาศ เป็นผู้อนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาศิลปการแสดงรื่องเง็ง จากชุมชนจารึกประสิทธิ์ศึกษากร จากนั้น ได้ศึกษา ค้นคว้า สร้างสรรค์ และพัฒนาการแสดงรื่องเง็งด้วยการปรับปรุงยุคตคนตรี ทำรำ และการแต่งกาย ที่เป็นศิลปะและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ประดิษฐ์ทำรำเพิ่มเติมให้มีความงดงาม ทำให้การแสดงรื่องเง็งเป็นที่ยอมรับในฐานะนาฏศิลป์พื้นบ้านของจังหวัดปัตตานี										
การถ่ายทอดความรู้ :	ครูนพมาศ ถ่ายทอดความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ และตามอัธยาศัย ให้แก่นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป โดยเน้นการรำ การเต้น และความรู้เรื่องรื่องเง็ง ใช้การบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ ประเมินผล นอกจากนี้ ยังเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาธิต และฝึกการแสดงรื่องเง็งให้แก่นักศึกษาระดับอุดมศึกษา										

ชื่อ – นามสกุล :	นายสำเร็จ คำโฆง รหัส :	7	145-154	-	6	2	1	-	3	-	15
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สาขา :	ศิลปกรรม									
การศึกษา :	วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร และมหาวิทยาลัยอัลเบอร์ต้า ประเทศแคนาดา										
สาระ :	ครูสำเร็จได้ศึกษา เรียนรู้การร้องเพลง แต่งเพลงและเล่นดนตรีจากครูเพลงที่เป็นศิลปินพื้นบ้านหลายคน ครูสำเร็จเป็นผู้ที่เมื่อสนใจเรื่องใดก็จะเจาะลึกในเรื่องนั้น ทำให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยเฉพาะผลงานการคิดค้นการประดิษฐ์แคนสิบ พร้อมเอกสารคู่มือการผลิตและการเป่า ซึ่งเป็นต้นแบบการผลิตแคนในปัจจุบัน นอกจากนี้ ครูสำเร็จยังมีผลงานประพันธ์เพลงอีกเป็นจำนวนมาก เช่น เพลงประจำจังหวัด สถานศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ และเพลงทั่วไป										
การถ่ายทอดความรู้ :	ครูสำเร็จถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักศึกษา โปรแกรมดนตรีมากกว่า 45 ปี เปิดสอนที่บ้านหลักสูตร 100 ชั่วโมงแก่ผู้สนใจทั่วไป เขียนตำรา ออกเทปและซีดี และผลิตสื่อการสอนจำนวนมาก										

กลุ่มที่ 3 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาและมีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น
เฉพาะที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล :	นายสุคำ แก้วศรี	รหัส :	14	97-104	-	6	2	1	-	3	-	40
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 4 ภาคเหนือ	สาขา :	ศิลปกรรม									
การศึกษา :	ครุศาสตรบัณฑิต (การประถมศึกษา และสังคมศึกษา)											
สาระ :	ครูสุคำเรียนรู้ด้วยตนเองแบบครูปักหลักจำ อาศัยประสบการณ์การการเป็นเด็กวัด ซึ่งมีวงแหวนแป้นพาทย์ ประกอบกับมีความสนใจ ใฝ่รู้ และฝึกปฏิบัติ จึงมีความเชี่ยวชาญดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้านล้านนา สามารถประดิษฐ์เครื่องดนตรีพื้นบ้านได้อย่างสวยงามและมีคุณภาพ											
การถ่ายทอดความรู้ :	ครูสุคำถ่ายทอดความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยให้นักเรียน นักศึกษาในจังหวัดเชียงราย เขาวชน ประชาชน ผู้สนใจทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ใช้การบรรยาย สาธิต และฝึกปฏิบัติ											

ชื่อ – นามสกุล :	นายสมเจตน์ วัฒนเกษม	รหัส :	14	81 - 88	-	7	3	1	-	3	-	39
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 4 ภาคเหนือ	สาขา :	ภาษาและวรรณกรรม									
การศึกษา :	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์											
สาระ :	ครูสมเจตน์ได้ฝึกอ่านและเขียนอักษรล้านนาจากวัดสันทรายหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาเพิ่มเติมในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน จนเกิดความแตกฉาน ได้จัดทำตำราอักษรล้านนาเพื่อการสอนและการเผยแพร่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524											
การถ่ายทอดความรู้ :	ครูสมเจตน์ถ่ายทอดความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยให้นักเรียน นักศึกษามหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และผู้สนใจทั่วไป ใช้การบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ และสื่อประกอบการสอน											

ชื่อ – นามสกุล :	นายมนัส สุขสาย	รหัส :	11	79 - 88	-	7	3	1	-	3	-	25
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สาขา :	ภาษาและวรรณกรรม									
การศึกษา :	พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการพัฒนาสังคม) จากนิค้ำ											
สาระ :	ครูมนัสศึกษา ค้นคว้า ภาษาและวรรณกรรมจากบรรพบุรุษและปราชญ์อีสานจึงมีความเชี่ยวชาญด้านภาษาบาลี ไวยากรณ์ อักษรขอม อักษรธรรม อักษรไทยน้อย ปวิวรรตวรรณกรรม โบราณอีสาน ศึกษาค้นคว้าเป็นภาษาไทยกว่า 775 เรื่องและเขียนตำราเรียนอักษรโบราณอีสาน											
การถ่ายทอดความรู้ :	ครูมนัสถ่ายทอดความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ให้นักเรียน นักศึกษาสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยต่างๆ สถาบันการศึกษาของพระสงฆ์ นักวิชาการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ครูอาจารย์ และผู้สนใจทั่วไป โดยเป็นครู-อาจารย์ วิทยากร พิธีกร คณะกรรมการในองค์กรต่าง ๆ และนักจัดรายการวิทยุ-โทรทัศน์											

กลุ่มที่ 3 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาและมีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น
เฉพาะที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล	: ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี รหัส :	6	131-138	-	7	4	1	-	3	-	9
ครูภูมิปัญญาไทย	: รุ่นที่ 2 ภาคเหนือ	สาขา : ภาษาและวรรณกรรม									
การศึกษา	: ปริญญาเอกด้านพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมจร ประเทศอินเดีย										
สาระ	: ครูอุดมได้ทำการศึกษาค้นคว้าตำราโบราณ สืบค้นจากผู้ทรงภูมิปัญญาด้านนา จึงทำให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และได้รวบรวมความรู้ต่าง ๆ มาจัดทำพจนานุกรมล้านนาไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง และสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ										
การถ่ายทอดความรู้	: ครูอุดมถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป โดยสอนในสถานศึกษา บรรยายในที่ประชุมและทางวิทยุ เผยแพร่เอกสาร ตำรา และผลงานวิจัย ให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างฐานข้อมูล										

ชื่อ – นามสกุล	: ดร.คาราวรรณ เต็มอุดม รหัส :	7	59 - 66	-	9	4	1	-	3	-	11
ครูภูมิปัญญาไทย	: รุ่นที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สาขา : ปรัชญา ศาสนาและประเพณี									
การศึกษา	: ปริญญาเอก (ภาษาศาสตร์) ประเทศฝรั่งเศส										
สาระ	: ครูคาราวรรณได้ศึกษา ค้นคว้า และปฏิกรรมอย่างจริงจังจากหลวงปู่ดุลย์ อตุโลและหลวงพ่อพุทธ ฐานิโย จนค้นพบองค์ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของจิต หลักการฝึกจิตและผลของการฝึกจิต จากนั้น ครูคาราวรรณจึงได้เป็นแกนนำในการฝึกสมาธิและฝึกการอยู่อย่างมีสติ นอกจากนี้ยังได้เขียนเป็นตำราและจัดเผยแพร่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ										
การถ่ายทอดความรู้	: ครูคาราวรรณจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ ข้าราชการ พ่อค้า และประชาชน โดยจัดเป็นหลักสูตรอบรมระยะสั้นตั้งแต่ 3 – 7 วัน ขึ้นอยู่กับวัย วุฒิภาวะ และหน้าที่การงาน โดยใช้ทั้งภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ										

กลุ่มที่ 3 : ครูภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาและมีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒินั้น
เฉพาะที่ทำการสอนในระดับอุดมศึกษา

ชื่อ – นามสกุล :	นายบำเพ็ญ ณ อุบล	รหัส :	7	101-108	-	9	2	1	-	3	-	13
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สาขา : ปรัชญา ศาสนาและประเพณี											
การศึกษา :	นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 15 ศิลปศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากวิทยาลัยครูอุบลฯ											
สาระ :	ครูบำเพ็ญได้ศึกษา ค้นคว้าประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ ของชาวอีสาน โดยการเฝ้าสังเกตพิธีกรรมต่าง ๆ ค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำรา และสอบถามผู้รู้ใน ท้องถิ่น ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานอย่างลึกซึ้ง											
การถ่ายทอด ความรู้ :	ครูบำเพ็ญถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลหลายกลุ่ม เช่น นักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ และ ผู้สนใจทั่วไป ในเรื่องความรู้เรื่องประวัติเมืองและบุคคลสำคัญของภาคอีสาน พิธีกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การปริวรรตหนังสือผูก วรรณคดีและปรัชญาอีสาน โดยเป็นวิทยากร ให้กับสถานศึกษาทุกระดับ เขียนบทความเผยแพร่ทางสื่อต่าง ๆ											

ชื่อ – นามสกุล :	นายพงษ์เทพ เพียรทำ	รหัส :	15	81 - 88	-	9	3	1	-	3	-	43
ครูภูมิปัญญาไทย :	รุ่นที่ 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สาขา : ปรัชญา ศาสนาและประเพณี											
การศึกษา :	ปริญญาโท (ฟิสิกส์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่											
สาระ :	ครูพงษ์เทพเป็นผู้บุกเบิกการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์กลางแจ้งภู่งาน มีความรู้ด้านดาราศาสตร์แล้ว นำมาประยุกต์ใช้สืบค้นกฎเกณฑ์ที่คนโบราณนำมาตั้งถิ่นฐานและก่อสร้างโบราณสถาน ประวัติความเป็นมาของชุมชน รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมของคนในชุมชน และแหล่งอารยธรรม แหล่งท่องเที่ยวของตำบลภู่งาน											
การถ่ายทอด ความรู้ :	ครูพงษ์เทพถ่ายทอดความรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และผู้สนใจทั่วไป ใช้การบรรยายและนำชมสถานที่จริง จัดทำเอกสารแจก และจัดทำคำ บรรยายสั้น ๆ ประกอบสถานที่และวัตถุ											

แบบสอบถามรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

เรื่อง การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ
 ตอนที่ 1 ข้อมูลเฉพาะของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 ข้อความเพื่อแสดงความคิดเห็น แบบ 4 ระดับ
 ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 : ข้อมูลเฉพาะของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาใส่เครื่องหมาย ลงใน ตามสถานภาพของท่าน

ก. ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ 1.1 เพศชาย 1.2 เพศหญิง
2. อายุ 2.1 20 – 40 ปี 2.2 41 – 50 ปี
 2.3 51 – 60 ปี 2.4 มากกว่า 60 ปี
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด 3.4 ปริญญาตรี 3.5 ปริญญาโท
 3.6 ปริญญาเอก 3.9 อื่นๆ.....
4. ประสบการณ์ที่ท่านทำงานในมหาวิทยาลัย
 4.1 น้อยกว่า 5 ปี 4.2 5 – 10 ปี 4.3 มากกว่า 10 ปี
5. ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในกลุ่มสาขา ISCED กลุ่มสาขา
 4.1 ศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู 4.5 สังคมศาสตร์/เศรษฐศาสตร์/คอมพิวเตอร์
 4.2 มนุษยศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยา 4.6 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
 4.3 วิศวกรรมศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ 4.7 แพทยศาสตร์และสุขภาพอนามัย
 4.4 นิติศาสตร์ 4.8 วิศวกรรมและสถาปัตยกรรม
 4.9 เกษตรศาสตร์ วนศาสตร์และการประมง 4.10 วิชาอื่นๆ
6. มหาวิทยาลัยของท่านเป็นมหาวิทยาลัย 6.1 ของรัฐ 6.2 เอกชน

ข. ความคิดเห็นต่อปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน (เลือกได้มากกว่า 1 รายการ)

7. การตอบแทนที่มหาวิทยาลัยให้แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

7.1 ค่าตอบแทน

7.2 ค่าเบี้ยเลี้ยงพิเศษ

7.3 ค่าใช้สอย

7.4 อื่นๆ

8. อัตราค่าตอบแทนการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย มหาวิทยาลัยคิดจาก

8.1 ข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย

8.2 ความมีชื่อเสียงของอาจารย์

8.3 ความขาดแคลนของสาขาวิชา

8.4 ผู้เรียน

9. อัตราค่าตอบแทนฯ คิดเป็น

9.1 รายชั่วโมง

9.2 เหมายายเป็นหลักสูตร

9.3 รายวัน

9.4 อื่นๆ

แบบสอบถามปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

เรื่อง การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเฉพาะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อความเพื่อแสดงความคิดเห็น แบบ 4 ระดับ

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 : ข้อมูลเฉพาะของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาใส่เครื่องหมาย ลงใน ตามสถานภาพของท่าน

ก. ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ 1.1 เพศชาย 1.2 เพศหญิง
2. อายุ 2.1 20 – 40 ปี 2.2 41 – 50 ปี
 2.3 51 – 60 ปี 2.4 มากกว่า 60 ปี
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด
 3.1 ประถมศึกษา 3.4 ปริญญาตรี 3.7 ปวช.
 3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น 3.5 ปริญญาโท 3.8 ปวส.
 3.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย 3.6 ปริญญาเอก 3.9 อื่นๆ.....
4. ประสบการณ์ที่ท่านทำงานในมหาวิทยาลัย
 4.1 น้อยกว่า 5 ปี 4.2 5 – 10 ปี 4.3 มากกว่า 10 ปี
5. ท่านเป็นครุภูมิปัญญาไทยสาขา
 5.1 เกษตรกรรม 5.4 จัดการทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม 5.7 ภาษา/วรรณกรรม
 5.2 แพทย์แผนไทย 5.5 กองทุน/ธุรกิจชุมชน 5.8 โภชนาการ
 5.3 อุตสาหกรรม/หัตถกรรม 5.6 ศิลปกรรม 5.9 ศาสนา/ประเพณี
6. ปัจจุบันท่านสอนในมหาวิทยาลัย 6.1 ใช่ 6.2 ไม่ใช่

ข. ข้อมูลเฉพาะในฐานะ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย (เลือกได้มากกว่า 1 รายการ)

7. การตอบแทนที่มหาวิทยาลัยให้แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

7.1 ค่าตอบแทน

7.2 ค่าเบี้ยเลี้ยงพิเศษ

7.3 ค่าใช้สอย

7.4 อื่นๆ

8. อัตราค่าตอบแทนการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย คำนวณจาก

8.1 ข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย

8.2 ความมีชื่อเสียงของอาจารย์

8.3 ความขาดแคลนของสาขาวิชา

8.4 ผู้เรียน

9. อัตราค่าตอบแทนการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย คิดเป็น

9.1 รายชั่วโมง

9.2 เหมายจ่ายเป็นหลักสูตร

9.3 รายวัน

9.4 อื่นๆ

ตอนที่ 2 : โปรดพิจารณาใส่เครื่องหมาย (X) ในระดับความเห็นที่ท่านมีต่อข้อความแต่ละข้อ โดยกำหนดให้

ความเหมาะสมในการระบุไว้ในระบบ การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา	ความเห็นต่อสภาพการใช้ปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ระดับอุดมศึกษา ในปัจจุบัน
4 คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด 3 คือ มีความเหมาะสมมาก 2 คือ มีความเหมาะสมน้อย 1 คือ ไม่มีความเหมาะสม 0 คือ ไม่สามารถตอบได้/ไม่มีข้อมูล/ไม่เกี่ยวข้อง	4 คือ ปรากฏในปัจจุบันมากที่สุด 3 คือ ปรากฏในปัจจุบันมาก 2 คือ ปรากฏในปัจจุบันน้อย 1 คือ ไม่ปรากฏในปัจจุบัน 0 คือ ไม่สามารถตอบได้/ไม่มีข้อมูล/ ไม่เกี่ยวข้อง

ความเหมาะสมใน การระบุไว้ใน เกณฑ์มาตรฐาน การรับรองวิทยฐานะ	ประเด็น					สภาพการใช้ปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยใน ฐานะผู้สอน ในปัจจุบัน
เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน ด้านคุณสมบัติ คุณลักษณะส่วนบุคคลของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย						
0	1	2	3	4	1. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม	0 1 2 3 4
0	1	2	3	4	2. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	0 1 2 3 4
0	1	2	3	4	3. ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ	0 1 2 3 4
0	1	2	3	4	4. มีความรู้ ความสามารถในการบริหารและการจัดการ	0 1 2 3 4
0	1	2	3	4	5. เป็นผู้นำ ที่ดี และมีความสามารถในการแก้ปัญหา	0 1 2 3 4
0	1	2	3	4	6. มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่ สาธารณะ	0 1 2 3 4
0	1	2	3	4	7. มีบุคลิกดี	0 1 2 3 4
0	1	2	3	4	8. มีภาวะผู้นำ	0 1 2 3 4
0	1	2	3	4	9. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ ผู้เรียน	0 1 2 3 4

ความเหมาะสมใน การระบุไว้ใน เกณฑ์มาตรฐาน การรับรองวิทยฐานะ					ประเด็น	สภาพการใช้ปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยใน ฐานะผู้สอน ในปัจจุบัน				
เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน ด้านคุณสมบัติ ความเชี่ยวชาญเฉพาะของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย										
0	1	2	3	4	10. มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตรงกับความเชี่ยวชาญของสถาบัน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	11. มีความเป็นเลิศของสาขาวิชานั้น	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	12. มีประสบการณ์ตรงในสาขาวิชานั้น	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	13. มีพรรษารค์ในสาขาวิชานั้น	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	14. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักวิจัยในสาขาวิชา	0	1	2	3	4
เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน ด้านคุณสมบัติ ความรู้และทักษะของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย										
0	1	2	3	4	15. มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญา ด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	16. มีความรู้และทักษะด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	17. มีความรู้และทักษะด้านการสอน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	18. มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	19. มีความรู้และทักษะด้านการบริหาร	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	20. มีความรู้และทักษะด้านการแก้ปัญหา	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	21. มีความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	22. ความรู้และทักษะไม่ได้เกี่ยวข้องกับคุณวุฒิและตำแหน่งทาง วิชาการ	0	1	2	3	4
เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน ด้านคุณสมบัติ ผลงานของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย										
0	1	2	3	4	23. มีผลงานด้านการศึกษาและการวิจัย	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	24. มีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา ชุมชนและสังคม	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	25. มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ	0	1	2	3	4

ความเหมาะสมใน การระบุไว้ใน เกณฑ์มาตรฐาน การรับรองวิทยฐานะ					ประเด็น	สภาพการใช้ปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยใน ฐานะผู้สอน ในปัจจุบัน				
0	1	2	3	4	26. มีผลงานได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับ ท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ	0	1	2	3	4
เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน ด้านคุณสมบัติ ศักยภาพของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย										
0	1	2	3	4	27. ความสามารถในการจัดทำหลักสูตร	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	28. ความสามารถในการทำภาระงานให้สำเร็จ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	29. ความสามารถในการหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกสถาบัน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	30. ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	31. ความสามารถในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	32. มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิ ปัญญาดังรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตาม อัธยาศัย	0	1	2	3	4
เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน ด้านบทบาทและหน้าที่ บทบาทของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย										
0	1	2	3	4	33. บทบาทในการพัฒนานโยบายของสถาบัน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	34. บทบาทในการส่งเสริมอิสรภาพทางวิชาการ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	35. บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรู้อุภูมิปัญญาไทยให้กับ สถานศึกษา	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	36. เป็นอาจารย์ผู้สอน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	37. เป็นอาจารย์วิทยานิพนธ์	0	1	2	3	4
เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน ด้านบทบาทและหน้าที่ หน้าที่ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย										
0	1	2	3	4	38. สนับสนุนให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษาปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่งกัน และกัน	0	1	2	3	4

ความเหมาะสมใน การระบุไว้ใน เกณฑ์มาตรฐาน การรับรองวิทยฐานะ					ประเด็น	สภาพการใช้ประโยชน์ ภูมิปัญญาไทยใน ฐานะผู้สอน ในปัจจุบัน				
0	1	2	3	4	39. สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในหมู่นิสิตนักศึกษา	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	40. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	41. ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	42. เน้นการใช้เวลาที่สัมพันธ์กับงานที่ได้มอบหมาย	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	43. สื่อสารให้นิสิตนักศึกษาทราบถึงความหวังสูง	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	44. ยอมรับนับถือความสามารถพิเศษและวิธีการเรียนที่ หลากหลายของนิสิตนักศึกษา	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	45. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่ เสมอ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	46. มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้ อย่างต่อเนื่อง	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	47. ตัดสินใจปฏิบัติการต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น แก่ผู้เรียน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	48. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	49. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	50. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	51. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ ผู้เรียน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	52. รายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	53. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	54. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	55. ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	56. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	57. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	58. ปฏิบัติตามเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	59. ทุ่มเวลาให้กับงาน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	60. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ	0	1	2	3	4

ความเหมาะสมในการระบุไว้ในเกณฑ์มาตรฐานการรับรองวิทยฐานะ					ประเด็น	สภาพการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนในปัจจุบัน				
0	1	2	3	4	61. ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	62. มีส่วนร่วมด้านการวางแผนของสถาบัน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	63. มีส่วนร่วมด้านการบริหารสถาบัน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	64. มีส่วนร่วมด้านการพัฒนาหลักสูตร	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	65. มีส่วนร่วมด้านการจัดทำเกณฑ์ประเมินอาจารย์	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	66. มีส่วนร่วมด้านการประเมินอาจารย์	0	1	2	3	4
เกณฑ์มาตรฐานผู้สอน ด้านการประเมินการสอนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย										
0	1	2	3	4	67. ประเมินการสอนจากแผนการสอน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	68. ประเมินการสอนจากบทเรียนที่จัดสอน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	69. ประเมินการสอนจากความรอบรู้ในวิชานั้น	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	70. ประเมินการสอนจากความรับผิดชอบ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	71. ประเมินการสอนจากเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	72. ประเมินการสอนจากการแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	73. ประเมินการสอนจากการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนและการสอน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	74. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เรียน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	75. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	76. ทำการประเมินจากความคิดเห็นของบุคลากรทางการจัดการ	0	1	2	3	4
เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย										
0	1	2	3	4	77. การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยควรมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับชาติ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	78. สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ ทำการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อรับรองวิทยฐานะ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	79. สถาบันฯ แต่งตั้งหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานเพื่อการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0	1	2	3	4

ความเหมาะสมใน การระบุไว้ใน เกณฑ์มาตรฐาน การรับรองวิทยฐานะ					ประเด็น	สภาพการใช้ประโยชน์ ภูมิปัญญาไทยใน ฐานะผู้สอน ในปัจจุบัน				
0	1	2	3	4	80. หน่วยงานระดับชาติด้านมาตรฐานการศึกษาควรรับผิดชอบ การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	81. หน่วยงานอิสระระดับชาติ ทำหน้าที่การรับรองวิทยฐานะ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ระดับชาติ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	82. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	83. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจาก มหาวิทยาลัย	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	84. หน่วยงานอิสระระดับชาติประกอบด้วยผู้แทนจากผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย	0	1	2	3	4
เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ด้านเกณฑ์การจ้าง/เชิญมาสอน										
0	1	2	3	4	85. สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของคุณวุฒิของปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	86. สถาบันฯ พิจารณาความเหมาะสมของประสบการณ์ของ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยกับรายวิชาที่เปิดสอน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	87. สถาบันฯ พิจารณาความรู้และความสามารถของปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทยตรงกับความต้องการของสถาบัน	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	88. สถาบันฯ พิจารณาจำนวนกลุ่ม/นักศึกษาให้เหมาะสมกับ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0	1	2	3	4
เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ด้านกระบวนการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง										
0	1	2	3	4	89. สถาบันฯ เปิดรับสมัครทั่วไปแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ ต้องการสอนในสถาบันฯ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	90. สถาบันฯ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒิหรือประสบ การณ์หรือความเหมาะสมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0	1	2	3	4

ความเหมาะสมใน การระบุไว้ใน เกณฑ์มาตรฐาน การรับรองวิทยฐานะ					ประเด็น	สภาพการใช้ปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยใน ฐานะผู้สอน ในปัจจุบัน				
0	1	2	3	4	91. คณะกรรมการบริหารของคณะวิชาชั้นกรองข้อพิจารณา เกี่ยวกับการแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	92. สภาวิชาการพิจารณาแต่งตั้งและให้การรับรองวิทยฐานะ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา	0	1	2	3	4
เกณฑ์มาตรฐานกระบวนการการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ด้านการให้การตอบแทน										
0	1	2	3	4	93. ค่าตอบแทนพิจารณาจากเกณฑ์ของหน่วยงานที่เชิญ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	94. ค่าตอบแทนพิจารณาจากชื่อเสียงของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	95. ค่าตอบแทนพิจารณาจากประสบการณ์ของปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทย	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	96. ค่าตอบแทนพิจารณาจากจำนวนหรือกลุ่มของนิสิตนักศึกษา	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	97. สถาบันฯ ควรให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางวิชาการ แก่ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	98. สถาบันฯ ควรให้การยอมรับในทางวิชาการแก่ปราชญ์ภูมิ ปัญญาไทยที่สอนในสถาบันฯ	0	1	2	3	4
0	1	2	3	4	99. สถาบันฯ ควรออกใบประกาศนียบัตร/ใบรับรองวิทยฐานะ แก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน	0	1	2	3	4

ตอนที่ 3 : ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญา
ไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาให้ข้อมูล อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย

ภาคผนวก ข

สรุปบทสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา แต่มีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับวุฒิการศึกษา

บันทึกคำให้สัมภาษณ์ครูภูมิปัญญาไทย
กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา แต่มีความเชี่ยวชาญไม่ตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษา

1. สาขาเกษตรกรรม

นายแก่นฟ้า แสนเมือง : ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดศรีสะเกษ)

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : นักเรียนทุน AFS

วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

มีความจำเป็นและเร่งด่วนมาก เพื่อจะได้ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถที่ยืนอยู่บนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยองค์ความรู้ของชุมชนที่สอดคล้องผสานไปกับค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและเศรษฐกิจไทยที่ได้รับการพิสูจน์เป็นเวลายาวนานชั่วชีวิตของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งสามารถสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มวิสัยทัศน์ให้ผู้เรียนในการพัฒนาคนและพัฒนาชาติบนพื้นฐานของทรัพยากรไทยโดยคำนึงถึงผลกระทบทั้งฐานทรัพยากร สังคม และสิ่งแวดล้อม

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เห็นด้วยกับการที่ระบบควรมี 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน และระดับชาติ โดยคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทั้งสองระดับ มีความเหมาะสม เพราะในการคัดเลือกปราชญ์ภูมิปัญญาไทย หากมีการกลั่นกรองจากระดับสถาบันก่อนจะเพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าระบบปัจจุบันที่เป็นอยู่ เนื่องจากสถาบันต้องคำนึงถึงมาตรฐานของความรู้ความสามารถอยู่แล้ว ความใกล้ชิดหรือความคุ้นเคยก็จะมากกว่าในระบบเดิมทำให้เห็นรายละเอียดที่ถี่ถ้วน สำหรับปัจจัยนำเข้าที่สำคัญ ควรเป็นเรื่องของมาตรฐานศีลธรรม จริยธรรม ควรจะมีการกำหนดรูปธรรมที่ชัดเจนเช่นหากเป็นชาวพุทธต้องมีค่านิยมในการศีล 5 และเว้นขาดอบายมุข ทั้ง 6 ได้ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่สังคมใช้เป็นเครื่องชี้วัดได้ง่าย ส่วนศาสนาอื่นก็ใช้มาตรฐานขั้นต่ำของศาสนิกในศาสนานั้น นั่นคือความรู้ต้องประกอบด้วยสัมมาปัญญา

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้

เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 : ด้านคุณสมบัติ – คุณลักษณะส่วนบุคคล

ข้อที่ 1 ควรเป็น “มีคุณธรรมและจริยธรรมในตนอย่างน้อยขั้นพื้นฐานของหลักศาสนาที่นับถืออย่างสมบูรณ์” เพราะความเชื่อ ทำให้เกิดการปฏิบัติตามสิ่งที่เชื่อ จะเกิดผลยืนยันทฤษฎีที่เชื่อ ถ้าปฏิบัติถูกต้องตามทฤษฎีโดยสมบูรณ์ย่อมเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของบุคคลอื่น ทำให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นข้อ 1 ของพุทธ หากปฏิบัติตามทฤษฎีจะเกิดจิตเมตตาธรรม ไม่ว่าใครทำ เมื่อไหร่ ที่ไหน ผลจะเหมือนกัน ถือเป็น

ความสมบูรณ์ของสี่ข้อ 1 เป็นต้น สำหรับศาสนาอื่นก็เหมือนกัน เพราะมันคือรากฐานความมั่นคงของสังคมมาหลายพันปี ก่อนที่ลัทธิบริโภคนิยม และนิยมเงินตราจะเข้ามาและล้างผลาญทุกอย่างในชั่วพริบตา ส่วนใหญ่ครูภูมิปัญญาไทยจะสามารถมองทะลุมิติของวัตถุนิยมและเข้าใจมิติของจิตวิญญาณได้ ส่วนข้ออื่นเป็นประเด็นรอง

เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 : ด้านคุณสมบัติ – ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ

มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง ถ้าจะระบุให้ชัดเจน โดยธรรมชาติของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจะมุ่งสอนคนมากกว่าสอนวิชาการ วิชาการจะเป็นแค่เครื่องมือที่ปราชญ์ฯ นำมาใช้ จุดมุ่งหมายคือการเปลี่ยนพฤติกรรมของคน(ขัดเกลา) ไปสู่ทิศทางที่ดีตามหลักศาสนานั้น (จุดเด่นของครูภูมิปัญญาไทยคือมีทฤษฎีที่สังคมส่วนใหญ่เชื่อถืออยู่แล้วแต่นำมาให้คนปฏิบัติเท่านั้นเอง กล่าวคือ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความสามารถในการสื่อให้คนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

คณะกรรมการเฉพาะกิจในระดับสถาบันและระดับชาติ ควรมาจากปราชญ์ชาวบ้านหรือครูภูมิปัญญาไทย

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การยอมรับถึงความจริงของความล้มเหลวของระบบการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จะเป็นแรงผลักดันเอง ส่วนใหญ่คนในระบบจะมองไม่เห็น คนนอกระบบจะมองเห็น คนนอกระบบเช่น พ่อ แม่ ซึ่งต้องขายไร่ ขายนา กู้หนี้ยืมสินให้ลูกหลานไปเรียนตามสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จบแล้วหางานทำไม่ได้หรือได้งานแต่รายได้ไม่คุ้มค่างับดอกเบียเงินกู้เรียนหนังสือ หรือนายจ้างตามสถานประกอบการต่างๆ อย่าลืมนะว่า ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีทัศนคติในทางลบต่อสถาบันอุดมศึกษาในเมืองไทย เพราะเขาถือว่าสถาบัน อุดมศึกษาเป็นแหล่งโจรกรรมลูกหลานหัวดีของเขาออกจากชุมชนและส่งไปเป็นทาสต่างชาติเป็นเครื่องมือให้นายทุนต่างชาติมาปล้นแผ่นดินเขาเองด้วยความไร้ปัญญา สถาบันอุดมศึกษาต้องมีเป้าหมายร่วมที่ชัดเจนเป็นแนวทางเดียวกันจึงจะเกิดแรงผลักดันได้ ปราชญ์ภูมิปัญญาหลายคนต่างก็มีประสบการณ์ในต่างประเทศอย่างรู้เช่นเห็นชาติจึงไม่ยอมตามระบบตะวันตกงายนัก

2. สาขาแพทย์แผนไทย ไม่ปรากฏ

3. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

นายอุดม สมพร : ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 2 ภาคกลางและภาคตะวันออก (จังหวัดราชบุรี)

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บาลี – สันสกฤต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยให้สามารถเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษาได้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติ ทำให้การศึกษานั้นในเรื่องการนำไปใช้จริงและแก้ปัญหาได้จริง ช่วยบูรณาการองค์ความรู้ทั้งของปราชญ์และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เห็นด้วยกับการที่ระบบควรมี 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน ซึ่งเป็นการรับรองให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยท่านนั้น ทำการสอนได้ในสถาบันที่ให้การรับรองวิทยฐานะ และระดับชาติ โดยคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการยืนยันให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยท่านนั้น ๆ สามารถสอนได้ในทุกสถาบันอุดมศึกษา

คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อให้การรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน ควรประกอบด้วยอาจารย์ประจำในสาขาที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาภูมิปัญญานั้น ๆ ส่วนในระดับชาติ ควรประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาภูมิปัญญาไทยนั้น ๆ

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เพราะภูมิปัญญานั้นได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ สำหรับเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 ที่ 3 และที่ 4 นั้น เห็นด้วย ยกเว้นเกณฑ์มาตรฐานที่ 2 ด้านความรู้ ทักษะความเชี่ยวชาญ ข้อสุดท้าย “มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ” ไม่จำเป็นเพราะรวมอยู่แล้วในข้อที่ 1 และ 3

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรจัด Workshop ให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านภูมิปัญญาไทย และด้านมาตรฐานและการประเมิน เจ้าหน้าที่จากสถาบันอุดมศึกษา ให้จัดทำแผนส่งเสริมและสนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยสู่สถาบันอุดมศึกษา และสู่สากล

4. สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เจ้าอธิการสมคิด จรณธมโม : ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 2 ภาคเหนือ (จังหวัดน่าน)

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : ครุศาสตร์บัณฑิต สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีส่วนในการจัดการการศึกษา เพราะระบบการศึกษาของไทย สอนให้คนมุ่งไปข้างหน้า โดยไม่ได้ทบทวนบทเรียน ฐานชีวิตของตนเอง จึงทำให้เกิดสำนึกกรักบ้านเกิด เป็นเหตุให้ปัญหาอื่น ๆ ตามมา และการศึกษาไม่สามารถแก้ปัญหาได้

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เห็นด้วยว่า ระบบควรประกอบด้วย 2 ระดับ พร้อมด้วยปัจจัยคุณภาพ 9 ด้าน และกระบวนการ แต่ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา ให้มีโอกาสเท่าเทียมกับบุคลากรของสถาบัน และการประเมินไม่ควรอ้างอิงเอกสารเพียงอย่างเดียว ควรใช้การประเมินเชิงประจักษ์

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการ

ตั้งสมประสมการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 – 4 มีความเหมาะสมดีแล้ว ในส่วนของ คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อการประเมินนั้น ควรมีความหลากหลาย โดยต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในสาขาภูมิ ปัญญาในด้านนั้น ๆ อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรมีการประสานเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากกระทรวงต่าง ๆ และผลักดันให้เป็นวาระ แห่งชาติ ว่าด้วย ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โดยรัฐให้ความสำคัญอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

นายสมชาย สมนานตระกูล: ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 2 ภาคกลางและภาคตะวันออก (กรุงเทพฯ)

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : ครุศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยครูพระนคร

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ภูมิปัญญาเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่มีระบบคิดต่อกันมาเป็นลำดับ จำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษา จะต้องมีบุคลากรกลุ่มนี้ช่วยเหลือในการจัดการศึกษาเรียนรู้ควบคู่กับทฤษฎีหรือหลักการทางวิชาการ เพื่อ กลั่นกรององค์ความรู้ นำไปสู่ข้อสรุปผล การพัฒนาบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา เป็นการเสริมสร้างคุณภาพ การศึกษา

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ระบบควรประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน และระดับชาติ สถาบันที่จะให้การรับรองวิทยฐานะ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้สอน ควรมีปัจจัยคุณภาพทั้ง 9 ด้านในการส่งเสริมและสนับสนุนภูมิปัญญาไทย คณะกรรมการการอุดมศึกษาควรรับผิดชอบให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยด้วย เพื่อเป็นการ ยืนยันและยกย่องปราชญ์ภูมิปัญญาไทยให้เป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา

คณะกรรมการเพื่อการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ควรมาจากการพิจารณากลั่นกรอง จากบุคคลในสถาบันนั้น ที่มีความรู้ ความสามารถ และเข้าใจองค์ความรู้ของปราชญ์ และมาจากสมาคมครุภูมิ ปัญญาไทยของสภาการศึกษา เพื่อร่วมกันประเมินปราชญ์เหล่านั้น

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการ อุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษา ไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการ ตั้งสมประสมการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรให้ความสำคัญ และส่งเสริมภูมิปัญญาในระดับท้องถิ่นให้มากกว่านี้ และพึงระลึกไว้เสมอว่า หลัก วิชาการและภูมิปัญญาต้องเดินควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง

นายบัวเรียน วาปีลา : **ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดมหาสารคาม)**
 ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และวิทยาการรับเชิญ
 การศึกษา : คุรุศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยครูมหาสารคาม

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ภูมิปัญญาไทย ถือเป็นภูมิปัญญาแห่งชาติ เพราะปราชญ์ทุกคนสะสมองค์ความรู้และมีการเรียนรู้มาตั้งแต่เกิด จึงสมควรนำองค์ความรู้ที่คิดค้น เสาะหาไปเผยแพร่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวปราชญ์เองและประเทศชาติ อย่างไรก็ตาม ใดๆก็ดี โดยปกติ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยส่วนมากทำงานไม่ค่อยมีระบบ ไม่มีหลักฐาน แต่มีการยอมรับโดยภาคปฏิบัติ แต่ถ้าหากได้รับการพัฒนาจากการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์เอกสาร ตำรา งานวิจัย และสื่อต่าง ๆ จะทำให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีหลักฐานและข้อมูลที่ชัดเจน

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ควรประกอบด้วย 2 ระดับ

ระดับสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาควรพิจารณาประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในหลายด้าน รวมถึงระยะเวลาที่ปราชญ์ทำนั้น ๆ ปฏิบัติงานในสถาบัน และการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการสอนเพื่อไม่ซ้ำซ้อนกับอาจารย์ประจำ นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาควรพิจารณาข้อเท็จจริงถึงผลงาน องค์ความรู้ และความสามารถเฉพาะทางปราชญ์ทำนั้น ๆ ด้วย คณะกรรมการเฉพาะกิจควรประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ นิสิต นักศึกษา อาจารย์ในสาขาวิชานั้น และบุคคลภายนอกสถาบัน อาทิ หน่วยงาน ชุมชนหรือตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อปราชญ์ภูมิปัญญาไทยผ่านการประเมินแล้ว สถาบันอุดมศึกษาควรประกาศรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอนในระดับอุดมศึกษา และออกใบประกอบวิชาชีพด้วย

ระดับชาติ เห็นด้วยอย่างยิ่งที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินการตรวจสอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อคัดกรองให้ได้ผลและมีคุณภาพอย่างแท้จริง

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในเกณฑ์ที่ 1 ควรเพิ่ม “ความสามารถในการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้” ในเกณฑ์ที่ 3 ด้านผลงาน ควรเพิ่ม “ความสามารถถ่ายทอดได้โดยง่าย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้” ทั้งนี้ เพื่อยืนยันว่า ภูมิปัญญาไทยเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนไทยสามารถใช้ประโยชน์ และแก้ปัญหาของคนไทยได้จริง และเห็นด้วยว่า สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบันอุดมศึกษาไม่ค่อยได้รับเงินค่าตอบแทนแต่อย่างใด ส่วนมากเป็นการสอนแบบวิทยาทาน โดยนิสิตนักศึกษาไปรับมาสอน หรือไปรับการแนะนำจากปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ศูนย์การเรียนรู้เอง นอกจากนี้ ควรเน้นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยสู่สาธารณะทั้งในและต่างประเทศ

นายสรณพงษ์ บัวโรย : **ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 3 ภาคกลางและตะวันออก (สมุทรสงคราม)ตำแหน่ง**
: อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ระบบนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาวันนี้ เชื้อภูมิปัญญาภายนอกมากกว่าภูมิปัญญาไทย ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติมากมาย แต่ไม่มีการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยตามวิถีหรือบริบทของคนไทย ในการค้นหาการพึ่งพาตนเองที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนไทย จนทำให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่รู้จักตัวตนที่แท้จริงของคนไทย ไม่รู้จักภูมิปัญญาไทย ไม่มีความภูมิใจในความเป็นคนไทยและวิถีไทย ถ้าต้องการให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เกิดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาประเทศตามปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เห็นด้วยกับระบบทั้ง 2 ระดับ แต่ขอให้เพิ่มเติมเหตุผลว่า ในระดับสถาบันเป็นการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยให้สอนในสถาบันนั้นได้ และในระดับชาติหมายถึง ปราชญ์ภูมิปัญญาท่านนั้นสามารถสอนได้ในทุกสถาบัน

คณะกรรมการเฉพาะกิจในระดับสถาบัน ควรมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีความรู้ ความเข้าใจ และกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการให้คุณค่าของภูมิปัญญาไทยเพื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้นำสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องการใช้ภูมิปัญญาไทย ผู้แทนจากภาควิชาในสถาบันนั้น หน่วยงานในการจัดสรรงบประมาณของสถาบันนั้น และผู้แทนจากสมาคมครูภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการเฉพาะกิจระดับชาติ ควรมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีผู้รู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้แทนจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สมาคมครูภูมิปัญญาไทย สำนักงานงบประมาณ และสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ สำหรับเกณฑ์มาตรฐานที่ 3 ด้านคุณสมบัติ – ผลงาน ขอให้เพิ่ม “มีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สามารถพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม ชี้นำเพิ่มเติม

ต้องผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย ซึ่งเป็นเสาเข็มต่อยอดวิถีไทย ให้รู้จักวิถีการศึกษาของตนเองได้ และสามารถต่อยอดพัฒนาวิถีไทยสู่วิถีพึ่งพาตนเอง ให้เป็นวิถีสากลของชาวโลกเกิดความสุขสมคูลด้วยทุนชีวิตอย่างแท้จริงต่อไป

ผศ. เด่นศิริ ทองนพคุณ : **ครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 4 ภาคกลางและตะวันออก (กรุงเทพฯ)**

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

มีความสำคัญและความจำเป็นมาก อย่างไรก็ตาม ระบบต่าง ๆ ในประเทศไทย ขึ้นอยู่กับว่า เป็นยุคใครบริหาร และเห็นคุณค่าของสิ่งที่ผู้นำเสนอขึ้นไปหรือไม่ ถ้าเขาเห็นด้วย ปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนระบบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ก็จะง่ายไปหมด การประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และต่อมา เป็นของสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการนั้น สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนควรยอมรับ โดยไม่มีเงื่อนไข เกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดควรแจ้งให้ทุกสถาบันได้รับทราบ เหมือนเป็นข้อกำหนดร่วมกัน พร้อมกับแจ้งความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยแต่ละท่าน นอกจากนั้น ควรมีเงินประจำตำแหน่งให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เช่นเดียวกับกับศิลปินแห่งชาติ

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เห็นด้วยว่า ระบบควรประกอบด้วย 2 ระดับ และควรมีการดำเนินการตามร่างระบบทุกประการ ในส่วนของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยให้เป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษานั้น ควรประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในแต่ละสาขา ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ได้รับการรับรองแล้ว คณะกรรมการบริหารประจำท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น) เป็นต้น คณะกรรมการเฉพาะกิจต้องมีความรู้เฉพาะสาขาที่จะประเมินอย่างแท้จริง มีคุณธรรมของความเป็นครู และไม่อคติต่อปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่จะถูกประเมิน

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรเร่งผลักดันให้เกิดการดำเนินการ โดยส่งแบบฟอร์มให้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเข้าชื่อเสนอให้มีการดำเนินการตามร่างระบบ

5. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน ไม่ปรากฏ

6. สาขาศิลปกรรม

นายสำเร็จ คำโมง : **ครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดขอนแก่น)**

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร และมหาวิทยาลัยอัลเบอร์ต้า ประเทศแคนาดา

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เห็นด้วยว่าควรมีระบบดังกล่าว เพราะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย มีภูมิปัญญาจริง และยังมีศักยภาพสามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาไปสู่ประชาชน นักศึกษาและนักวิจัยทุกระดับชั้นเป็นปกติอยู่แล้ว และสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งขาดแคลนบุคลากรด้านภูมิปัญญา

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เห็นด้วยว่าระบบนี้ควรประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับสถาบันและระดับชาติ และเห็นด้วยกับกระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับของระบบ

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย แต่ควรแยกประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญา อาทิ ใช้เอกสารในการพิจารณาไม่เหมือนกัน หรือข้อคำถามที่ใกล้เคียงแต่ไม่เหมือนกัน แต่มีเจตนาเดียวกัน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 : ด้านคุณสมบัติ – คุณลักษณะส่วนบุคคล เห็นว่า ควรประกอบด้วย มีภูมิปัญญาจริง มีเจตคติที่ดีต่อการถ่ายทอดภูมิปัญญา และมีแหล่งเรียนรู้ที่จะถ่ายทอด

เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 : ด้านคุณสมบัติ – ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ เห็นว่า ควรประกอบด้วย มีประสบการณ์การถ่ายทอดภูมิปัญญาในสถาบันอุดมศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 ปี

เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 : ด้านคุณสมบัติ – ผลงาน เห็นว่า มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชน มีผลงานที่มีคุณภาพ และมีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติ

เกณฑ์มาตรฐานที่ 4 : ด้านบทบาทและหน้าที่ – การสอน เห็นว่า ควรประกอบด้วย ถ่ายทอดเป็น มีจิตใจดี และมีเจตคติที่ดีต่อการถ่ายทอด

คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อการประเมินทั้งระดับสถาบันและระดับชาติ ควรคัดสรรจากปราชญ์ภูมิปัญญาไทย 9 สาขา ๆ ละ 5 – 10 คน บุคลากรในกระทรวงศึกษาธิการ และบุคลากรในกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอให้ผลงานวิจัยนี้มีส่วนผลักดันให้เกิดระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา อย่างเป็นทางการ

นางสาวนพมาศ พรหมนาชิป : ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 3 ภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี)

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : ครุศาสตรบัณฑิต จากสถาบันราชภัฏยะลา

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบออกประกาศนียบัตร โดยตรง เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับปราชญ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้อนุชนรุ่นหลัง

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ระบบการประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน และระดับชาติ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตมีความเหมาะสมแล้ว แต่ควรจัดงบประมาณประจำตำแหน่งให้กับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะแล้ว

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 – 4 มีความเหมาะสมแล้ว

นายนิยม บำรุงเสนา : ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 3 ภาคใต้ (จังหวัดชุมพร)

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : การศึกษาระดับบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ภูมิปัญญาไทยเป็นสมบัติของชาติ เป็นมรดกที่บรรพบุรุษชาวไทยได้มอบให้แก่คนไทยรุ่นหลัง สืบทอดกันมา เป็นสิ่งที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนไทย ดังนั้น การรับรองวิทยฐานะภูมิปัญญาไทยจึงเป็นการยอมรับและยกย่องภูมิปัญญาอันดีของชนชาติเรา เพื่อให้ภูมิปัญญาไทยได้มีการพัฒนา ต่อยอดในระดับอุดมศึกษา

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ระบบประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน เพื่อให้การรับรองวิทยฐานะให้ปราชญ์สอนในสถาบันได้ และระดับชาติเพื่อให้ปราชญ์สอนได้ในทุกสถาบันอุดมศึกษา

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้

นายสุคำ แก้วศรี : ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 4 ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงราย)

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

การศึกษา : ครุศาสตรบัณฑิต (การประถมศึกษา และสังคมศึกษา)

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ภูมิปัญญาไทยเป็นองค์ความรู้ที่สั่งสมจากประสบการณ์ตรงและสามารถนำไปใช้ได้ผลในทางปฏิบัติจริง นอกจากนั้น องค์ความรู้ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ยังเป็นองค์ความรู้เฉพาะทางและรู้ลึก จึงจำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษาควรสรรหาและเสาะหาเพื่อเสริมความรู้ให้แก่บัณฑิตนักศึกษา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นและเห็นด้วยกับการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ควรประกอบด้วย 2 ระดับ

ระดับสถาบัน ควรจัดทำโครงสร้าง และกระบวนการที่ชัดเจน โดยสถาบันมอบหมายหน่วยงานประจำ ทำหน้าที่ประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร และแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ ดำเนินการ คัดเลือก และประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย แล้วเสนอผลการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยให้บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณา กลับกรอง บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเสนอให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ระดับอุดมศึกษา ต่อคณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการบริหารสถาบัน อุดมศึกษาพิจารณา ประกาศรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา จากนั้นรายงานการรับรองวิทย ฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ในระดับสถาบัน ต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อให้การยืนยันและเผยแพร่การรับรองวิทยฐานะนั้น

ระดับชาติ คณะกรรมการการอุดมศึกษาควรมีปณิธาน พันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย ที่ชัดเจน โดยเฉพาะการบริหารจัดการด้านการเงินและบุคลากรเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาไทย โดยที่คณะกรรมการ อุดมศึกษามอบหมายหน่วยงานประจำทำหน้าที่ประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร มอบหมาย คณะกรรมการเฉพาะกิจ ดำเนินการตรวจสอบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยของสถาบันอุดมศึกษา เสนอผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษายืนยันและเผยแพร่การ รับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยนั้น สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการ อุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษา ไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการ สั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ โดยประเมิน 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญซึ่งเห็นว่าความเพิ่มเติมเรื่องระยะเวลาหรือผลต่อเนื่องของการปฏิบัติ เพื่อ ยืนยันผลงาน ด้านผลงาน และด้านการสอน ในส่วนของค่าคะแนนด้านผลงาน คิดว่า น่าจะเท่ากันทั้ง 3 ข้อ

ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อการประเมินนั้น เห็นว่า ควรแต่งตั้งจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน สาขาวิชานั้น ๆ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารหรือผู้แทน หัวหน้าหรือประธานสาขาวิชา อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชา นั้น และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ เมื่อสถาบันอุดมศึกษาให้การรับรองวิทยฐานะแก่ปราชญ์ภูมิปัญญา ไทยแล้ว คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงไม่จำเป็นต้องมีคณะกรรมการเพื่อคัดกรองอีก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

สมควรเร่งดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

นายสุวิทย์ หาญตระกูล : ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 4 ภาคเหนือ (จังหวัดแพร่)
ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง
การศึกษา : การศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร

*** เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งลำไส้ ***

7. สาขาภาษาและวรรณกรรม

นายอนุสร เพชรนิล : ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 2 ภาคเหนือ (จังหวัดลำปาง)

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : ครุศาสตร์บัณฑิต สถาบันราชภัฏลำปาง

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เห็นสมควรให้เร่งดำเนินการตามระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เพราะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยได้ล้มหายตายจากไปหลายท่านแล้ว ที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ไม่รู้ว่าท่านได้เห็นระบบนี้ถูกนำไปใช้หรือไม่ สาเหตุเพราะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยส่วนมากแก่ชราแล้ว เรียกว่าเกือบ 85% จึงเรียกร้องให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาเร่งดำเนินการตามกระบวนการที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นมา

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เห็นด้วยกับร่างระบบทุกประการ เพราะทุกข้อเป็น format ที่รัดกุมและดีอยู่แล้ว หากเป็นไปได้ เมื่อคณะกรรมการการอุดมศึกษาประสานงานกับทางบัณฑิตวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยแล้ว ก็ให้อาศัย format นี้ นำเสนอตามลำดับในร่างระบบนี้ ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จได้โดยเร็ว นอกจากนี้ คณะกรรมการการอุดมศึกษาควรประสานงานกับครูภูมิปัญญาไทยประจำจังหวัดทุกจังหวัดให้ทราบด้วย ที่สำคัญคือต้องรีบดำเนินการให้ทันเปิดเรียนในภาคเรียนที่ 1/2552 นี้ ก่อนที่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจะละสังขารไปเสียก่อน

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยนั้น สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอให้ผลักดัน project นี้ให้สำเร็จ เป็นของขวัญแก่ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งบัดนี้อยากจะทำงานเพื่อแผ่นดินเกิดเต็มที่ก่อนจะลง โลง (ปัจจุบันคุณพ่ออนุสร เพชรนิล อายุ 70 ปี)

ศ. ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี : ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 2 ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)

ตำแหน่ง : อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การศึกษา : ปริญญาเอกด้านพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมจร ประเทศอินเดีย

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาควรใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้ให้ข้อมูล มากกว่าให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาควรพิจารณาเชิญปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเป็นผู้ให้ข้อมูล จากประสบการณ์ตรง และผลงานของปราชญ์ในสาขาวิชานั้น

นายมนัส สุขสาย : **ครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี)**

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อาจารย์พิเศษคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ุฒาจารย์มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก และข้าราชการบำนาญ สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน

การศึกษา : พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการการพัฒนาสังคม)

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

กระผมขอสนับสนุนแนวคิดและการทำวิจัยเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง สิ่งนี้เป็นขวัญ กำลังใจ และความถูกต้องให้แก่ปวงภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ผู้รู้ และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อประเทศชาติ

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

กระผมเข้าใจเนื้อหา กระบวนการ แนวคิด และวิธีการ ตลอดจนเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกด้าน เห็นว่า มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง และเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้

นายสมเจตน์ วิมลเกษม : **ครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 4 ภาคเหนือ (จังหวัดน่าน)**

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และวิทยากรในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาของชาติ อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับข้อกฎหมาย พ.ร.บ. การศึกษา กฎระเบียบต่าง ๆ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีมาตรการ กฎระเบียบที่ชัดเจน เป็นระบบ ขั้นตอน เพื่อรับรองวิทยฐานะ เนื่องจากปราชญ์ภูมิปัญญาไทยแต่ละสาขาเป็นเจ้าของแนวคิด ทฤษฎี เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มากมาย เป็นองค์ความรู้ที่แท้จริงที่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนมีการบริหารจัดการที่ดี นอกจากนั้น ยังเป็นการยกระดับและมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล และยังส่งผลดีต่อสถาบันอุดมศึกษาที่จะมีหลักสูตรที่หลากหลายที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และมีความเป็นเลิศทางวิชาการได้โดยต่อยอดภูมิปัญญาไทยจากปราชญ์ท้องถิ่นโดยตรง ทำให้องค์ความรู้ต่าง ๆ ได้รับการเผยแพร่ ศึกษา วิจัย ปรับปรุง พัฒนา ไปสู่ระดับมาตรฐานสากล และในส่วนของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยก็จะได้รับการยอมรับจากสังคมไทยและประชาคมโลกมากขึ้น

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ควรประกอบด้วย 2 ระดับ

ระดับสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาต้องเปิดกว้างในการยอมรับและพร้อมที่จะเข้าไปศึกษาองค์ความรู้ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยอย่างบูรณาการและจริงใจ เพราะองค์ความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นไม่มีวุฒิการศึกษารับรอง

และสถาบันต้องทำความเข้าใจ ศึกษา เรียนรู้ และบริหารจัดการระบบ ระเบียบ ขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อการรับรอง วิทยฐานะให้ได้มาตรฐาน โดยบัณฑิตวิทยาลัยต้องพิจารณาถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญ เทคนิค กระบวนการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยอย่างจริงจัง ยึดหลักการและมาตรฐานเป็นสำคัญ ซึ่งได้แก่ หลักเกณฑ์ คุณสมบัติ และข้อกฎหมาย

ระดับชาติ การประกาศรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษาของ คณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ ถือเป็น การประกันคุณภาพผู้สอนที่เป็นปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและการยอมรับในระดับประเทศ ทำให้หน่วยงานและสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ปรับทัศนคติและ เจตคติที่ดีต่อปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และยังช่วยส่งเสริมการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยให้มากขึ้นด้วย ซึ่ง ส่งผลดีต่อการปฏิรูปการศึกษาของชาติ

ด้านคณะกรรมการเฉพาะกิจ

ระดับสถาบัน ควรประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาของภูมิปัญญาไทยทั้ง 9 สาขา โดย คัดสรรบุคคลที่เหมาะสม มีความรู้และความเชี่ยวชาญโดยตรง และได้รับการประกาศแต่งตั้งจากคณะกรรมการ การอุดมศึกษา

ระดับชาติ ควรประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเป็นอิสระ มาจากหลากหลายสาขาวิชาชีพ และผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ของภูมิปัญญาไทยทั้ง 9 สาขา มีจำนวนไม่เกิน 15 คน และได้รับการประกาศ แต่งตั้งจากสำนักนายกรัฐมนตรี

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการ อุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาวุฒิ การศึกษาของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยด้วย เนื่องจากปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่จบต่ำกว่าปริญญา อาจไม่มีความรู้ พื้นฐานไม่เพียงพอ แต่มีความรู้และเชี่ยวชาญอย่างมากเฉพาะสาขาความถนัดของตน ตัวชี้วัดในการประเมินอาจ ไม่เหมือนกัน แต่ใช้มาตรฐานเดียวกันได้ เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 – 4 ควรเน้นในเรื่องต่อไปนี้

เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณสมบัติส่วนบุคคล ควรเน้นความมีจิตสาธารณะและจิตวิญญาณ ความเป็นครู

เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 ด้านความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ควรเน้นประสบการณ์ตรงที่ สามารถแก้ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 ด้านผลงาน ควรเน้นทฤษฎี เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ ของปราชญ์ ภูมิปัญญาไทยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และเกิดผลดีต่อประเทศชาติ

เกณฑ์มาตรฐานที่ 4 ด้านการสอน ควรเน้นเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ และการสอนของ ปราชญ์แต่ละท่าน เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่นักวิชาการด้านการศึกษาต้องเรียนรู้ เพราะ ปราชญ์ท่านสอนแล้ว ลูกศิษย์ของท่านสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ และเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ระบบนี้จะบังเกิดผลดีต่อระบบการบริหารจัดการการศึกษาของชาติ โดยเฉพาะ การนำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบการศึกษาทุกระดับ เป็นการฝ่าทางตันในการจัดการองค์ความรู้ของชาติ ทำให้ได้ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ เป็นของตนเอง ไม่ลอกเลียนแบบทฤษฎีของต่างชาติ งานวิจัยจะมีความหลากหลายมากขึ้นและกระจายสู่ชุมชนเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนการสอน การออกแบบการเรียนรู้ และการจัดทำหลักสูตรด้านภูมิปัญญาไทย

นายโสรัจ นามอ่อน : **ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี)**

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : ปริญญาโท มหาวิทยาลัยฮินดู ประเทศอินเดีย

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติ เพื่อให้คนไทยหันกลับมาสู่วิถีชีวิตดั้งเดิมของตน ภาครัฐควรให้ควมใส่ใจและให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เห็นด้วยว่า ระบบควรประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับสถาบันและระดับชาติ และควรเร่งผลักดันให้เกิดการนำระบบไปใช้อย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว ในส่วนของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ควรประกอบด้วย ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการยกย่องในสาขาเดียวกัน อาจารย์ของสถาบันในสาขาวิชานั้น

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้

8. สาขาโภชนาการ ไม่ปรากฏ

9. สาขาปรัชญา ศาสนาและประเพณี

ดร. ดาราวรรณ เต็มอุดม : **ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา)**

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : ปริญญาเอก (ภาษาศาสตร์) ประเทศฝรั่งเศส

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ระบบนี้มีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ แต่ก็ควรมีคำอธิบายเพิ่มเติมว่า การรับรองในระดับสถาบันนั้น ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีศักดิ์และสิทธิ์ หรือสิทธิและหน้าที่ในระดับใด และการยืนยันการรับรองโดยคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้น ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีสิทธิและหน้าที่เพิ่มขึ้นหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยภาพรวมแล้ว ระบบมีความเหมาะสมดี

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ควรประกอบด้วย 2 ระดับ ระดับสถาบัน เห็นด้วยกับองค์ประกอบของระบบ

ปัจจัยนำเข้า มีความครอบคลุมดี และให้รายละเอียดได้ดี แต่อาจจะปรับปรุงในบางประเด็น เช่น ด้านการวางแผนหลักสูตรและการประเมิน ควรเพิ่มรายละเอียดด้านการวางแผนด้วย ด้านจุดมุ่งหมายและการจัดการนั้น ควรแยกจุดมุ่งหมายออกจากการจัดการ ด้านความรับผิดชอบ เนื้อหาภายในมีแนวโน้มเป็นเรื่องการจัดการมากกว่าความรับผิดชอบ และด้านวัตถุประสงค์และขอบเขตของงาน ไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ควรแยกวัตถุประสงค์และขอบเขตของงานออกจากกัน

กระบวนการและผลผลิตมีความเหมาะสมดีแล้ว ขอชมว่า การบริหารจัดการ ลำดับขั้นตอนถูกต้อง และเป็นระบบ

ระดับชาติ การดำเนินการขั้นตอนนี้ ทำให้เห็นว่า การประกาศรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ในระดับสถาบันยังไม่สมบูรณ์ คือ ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะในระดับสถาบันสามารถ สอนได้เฉพาะในสถาบันที่ให้การรับรองเท่านั้น แต่ถ้าได้รับการรับรองระดับชาติ จะสามารถสอนได้ในทุก สถาบัน ดังนั้น จึงควรมีคำอธิบายเพิ่มเติม แต่เห็นด้วยกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการ อุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษา ไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการ สังสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้

เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ข้อที่ 5 คิดว่ามีความสำคัญมากกว่าข้อที่ 3 น้ำหนัก ของคะแนนน่าจะมากกว่า ควรแยกคุณสมบัติด้านความดี และความเก่ง ออกจากกัน โดยน้ำหนัก ความดี มากกว่าและต้องผ่านเกณฑ์เกินครึ่งทุกข้อ คุณสมบัติเรื่อง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสำคัญ น้ำหนัก คะแนนน่าจะมากกว่านี้ และควรเพิ่มเติม “การเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม”

เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 ด้านความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ คิดว่าข้อที่ 3 และ 4 ไม่ชัดเจน มีความ ซ้ำซ้อนกับข้อที่ 1 และควรเพิ่ม “มีการปรับปรุงและพัฒนาองค์ความรู้ และกระบวนการใช้และการถ่ายทอดภูมิ ปัญญาอย่างต่อเนื่อง”

เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 ด้านผลงาน เห็นด้วย

เกณฑ์มาตรฐานที่ 4 ควรเพิ่ม “มีวิธีการสอน/ถ่ายทอดที่เป็นระบบ มีประสิทธิภาพและหลากหลาย” และข้อที่ 4 ให้เปลี่ยน “นิสิตนักศึกษา” เป็น “ผู้เรียน” เหมือนข้ออื่น ๆ

คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อการประเมิน ฯ

ระดับสถาบัน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบัน และผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในสาขานั้นเป็นอย่างดี ควร ประกอบด้วย อธิการบดี คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย คณบดีในสาขาวิชานั้น ๆ คณาจารย์ที่มีความชำนาญการพิเศษ ในสาขาเดียวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชิญจากหน่วยงานอื่นที่มีความชำนาญการในสาขา เดียวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในสาขาเดียวกัน ที่ได้รับการรับรองแล้ว

ระดับชาติ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ และผู้เชี่ยวชาญในสาขาเดียวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ควรประกอบด้วย เลขานุการสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขานุการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขานุการสภาการศึกษา เลขานุการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาเดียวกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรผลักดันให้มีการตั้ง สำนักภูมิปัญญาไทย เทียบเท่ากระทรวง เพื่อรวบรวมองค์ความรู้และปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกสาขา

นายบำเพ็ญ ฌ อุบล : ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดยโสธร)

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 15

ศิลปศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากวิทยาลัยครูอุบลฯ

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

มีความยินดีมากที่ผู้วิจัยได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ซึ่งไม่มีใครคิดมาก่อน ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกคนที่สอนในสถาบัน อุดมศึกษา เป็นผู้สอนโดยไม่มีหลักฐานภูมิรู้ แต่ภูมิรู้เหล่านั้น เกิดจากความเป็นจริง จากการเอาใจใส่ค้นคว้า ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษมาอย่างยาวนาน จนเป็นวิชาฝังอยู่ในจิตใจ เป็นภูมิรู้ของตน เป็นวิชาที่ไม่จำกัด ในเมื่อจะมีการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเกิดขึ้น จึงเป็นเรื่องที่น่ายินดีมาก ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจะได้หนีจากคำที่ว่า ปราชญ์ชาวบ้าน ไม่มีภูมิรู้ ไม่ได้ผ่านมหาวิทยาลัย ไม่มีหลักฐาน ซึ่งผมเองได้ประสบมาในการไปบรรยายประวัติศาสตร์ของอีสาน ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผมได้ได้ตอบอาจารย์ที่นั่นว่า จริงอยู่ที่ปราชญ์ชาวบ้านไม่มีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร แต่การบอกเล่าสืบทอดต่อ ๆ กันมาก็เป็นหลักฐานได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นหลักฐานในเบื้องต้นของมนุษย์ ตำราและหนังสือเหล่านั้นมาทีหลัง

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เห็นด้วยกับร่างระบบทุกประการ เนื่องจากปราชญ์ภูมิปัญญาไทยไม่เคยได้รับการประกาศรับรองว่าเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา การสอนจึงดำเนินไปตามฐานะของรัฐหรือผู้ให้ข้อมูลเท่านั้น และไม่ได้รับความสนใจจากสถาบันอุดมศึกษา หากมีการประกาศรับรองวิทยฐานะก็จะเป็นการส่งเสริมการสอนของท่านเหล่านั้นให้เป็นผู้สอนโดยแท้ มิใช่เพียงแต่ผู้ให้ข้อมูล ยิ่งไปกว่านั้น จะก่อให้เกิดผลดีกับทั้งสถาบัน ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย และประเทศชาติอย่างอเนกอนันต์

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ผมเห็นด้วยกับร่างระบบทุกประการและเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิ

ปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการศึกษาของชาติ

นายเกรียงศักดิ์ กาญจนอุทธารักษ์ : ครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา)

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : ปริญญาตรี

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เป็นการดียิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาจะได้มีการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยและเป็นเกียรติประวัติของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาไทยให้แก่ชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป ให้ภูมิปัญญาไทยที่อยู่ในท้องถิ่นได้ออกสู่ชาวโลก ถือว่าเป็นการอนุรักษ์องค์ความรู้ของปราชญ์ผู้้นั้นให้ยืนนาน เห็นชอบตามแผนภูมิแสดงกระบวนการของระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา บทบาทของคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามโครงสร้างของระบบ

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ระดับสถาบัน เห็นว่า ปัจจัยนำเข้าทั้ง 9 ด้านมีความเหมาะสมดี รวมถึงกระบวนการซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานประจำและคณะกรรมการเฉพาะกิจ ปฏิบัติหน้าที่ตามแผนภูมิเหมาะสมดี

ระดับชาติ เห็นว่า คณะกรรมการการอุดมศึกษาควรมีพันธกิจและเป้าหมายการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างคนรุ่นใหม่กับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย เป็นการผลักดันปราชญ์ภูมิปัญญาไทยให้เป็นนักวิชาการยิ่งขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาไทย และจัดระบบการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ในเชิงลึก และเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาดำเนินการยื่นขออนุมัติรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทย โดยทำการตรวจสอบอีกครั้ง หลังได้รับการเสนอมาจากสถาบันอุดมศึกษา โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่นี้

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ เกณฑ์มาตรฐานทั้ง 4 มีความเหมาะสมดีแล้ว การผ่านเกณฑ์อาจให้เกณฑ์ขั้นต่ำ 75% หรือระดับ 2 ตามเสนอ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรเร่งผลักดันปราชญ์ภูมิปัญญาไทยหรือผู้รู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้ได้รับการรับรองวิทยฐานะจากหน่วยงานของรัฐ ควรดำเนินการอย่างจริงจัง เป็นกระบวนการต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ รัฐควรให้การสนับสนุนด้านกำลังคนและงบประมาณอย่างเต็มที่

นายบุญเกิด พิมพัวร์เมธากุล : **ครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดขอนแก่น)**

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : การศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการปฏิรูปการศึกษา เพราะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยมีความรู้จริง และองค์ความรู้ได้รับการสืบทอด พัฒนา และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีความเหมาะสมกับสังคมไทย ภาครัฐควรให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย แต่อาจต้องแยกประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาออกจากกลุ่มที่วุฒิระดับปริญญา โดยยังคงให้ใช้เกณฑ์เดียวกัน เช่น เจตนาเดียวกัน แต่คนละคำถาม ทั้งนี้ ต้องยอมรับว่า วุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย

พระครูสิริสุตาทิณนธ์ : **ครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 4 ภาคเหนือ (จังหวัดลำพูน)**

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาและวรรณกรรม) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษา ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการให้เกิดระบบนี้อย่างเป็นรูปธรรม

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เห็นด้วยว่า ระบบควรประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับสถาบันเพื่อให้การรับรองปราชญ์ท่านนั้น ๆ และระดับชาติเพื่อยืนยันให้ปราชญ์ท่านนั้นสามารถสอนได้ทุกสถาบันอุดมศึกษา เห็นด้วยกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของระบบ

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษา

ไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้

นายพงษ์เทพ เพียรทำ : **ครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดยโสธร)**

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : ปริญญาโท (ฟิสิกส์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ครุภูมิปัญญาไทยเป็นปราชญ์ทางปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งขาดการรับรองจากภาครัฐทางด้านวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน ทั้งที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 – 2554) ส่งเสริมและสนับสนุน

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา ควรประกอบด้วย 2 ระดับ

ระดับสถาบัน นอกจากการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทางวิชาการแล้ว สถาบันอุดมศึกษา ยังคงต้องอาศัยปราชญ์ทางภูมิปัญญา เพื่อความชัดเจน ชัดแจ้ง และจรรโลงเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนในชาติอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องสมดุลกัน สถาบันอุดมศึกษาควรมีองค์ประกอบคุณภาพ 7 ด้าน ได้แก่ ภูมิฐานหรือวิสัยทัศน์ พันธกิจหรือเป้าหมาย ความมุ่งหมายและรูปแบบวิธีการจัดการศึกษา (หลักสูตร) นิสิตนักศึกษา แหล่งเรียนรู้ แหล่งเงินทุน และทรัพยากรบุคคล (วิทยากรและครุภูมิปัญญาไทย) โดยสถาบันอุดมศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ จัดทำโครงสร้างการบริหารและขอบเขตของงานอย่างชัดเจน จัดทำเกณฑ์การพิจารณาหรือเกณฑ์การประเมิน กำหนดรูปแบบและวิธีการที่ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจจากหลากหลายวิชาชีพ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแทนจากองค์กรต่าง ๆ จัดการประเมินอย่างต่อเนื่อง รายงานผลการประเมินเผยแพร่ผลงานของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่ผ่านการประเมิน ให้การรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และควรให้การส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพและปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในสถาบัน

ระดับชาติ ความบ่งชี้ของคนในชาติที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเดียวกัน สามารถสืบสานด้านวัฒนธรรมแห่งภูมิปัญญาไทยได้อย่างยั่งยืน จึงเห็นควรให้มีการกำกับ ตรวจสอบ ประเมิน รับรองวิทยฐานะของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยที่สอนในระดับอุดมศึกษา เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานของปราชญ์ภูมิปัญญาไทยสู่สาธารณะ ทั้งนี้ คณะกรรมการการอุดมศึกษาควรจัดทำโครงสร้างการบริหารงานในส่วนนี้ กำหนดบทบาทหน้าที่ และวาระการทำงานของคณะทำงานและคณะกรรมการให้ชัดเจน

ในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยเพื่อให้การรับรองวิทยฐานะเป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษา สถาบันและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรแต่งตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งประกอบด้วย ประธานที่คัดเลือกมาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 สาขา ตัวแทนจากภาครัฐ ตัวแทนจากภาคเอกชน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนจากกรรมการวัฒนธรรม ตัวแทนจากกระทรวงศึกษาธิการ ตัวแทนจากสถาบันพระพุทธศาสนา กรรมการและเลขานุการ และในการประเมินนั้นต้องเป็นการประเมินเชิงประจักษ์ โดยต้อง

กำหนดกรอบระยะเวลาการประเมินหรือปฏิทินการประเมินที่ชัดเจนในรอบปี และการรับรองวิทยฐานะนั้นมีกำหนดระยะเวลาเพื่อการประเมินซ้ำที่ทุก 1 – 3 ปี และ 3 – 5 ปี

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยนั้น สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม เพราะวุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ ทั้งนี้ เกณฑ์มาตรฐานในด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลควรเน้นคุณธรรม จริยธรรม การอุทิศตน การเสียสละ การมีวุฒิภาวะของผู้นำในการแก้ปัญหาเพราะภูมิปัญญาไทยสามารถใช้แก้ปัญหาได้จริง การใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความเป็นนักวิจัยในสาขานั้น ๆ ด้านความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญให้ประเมินจากความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในสาขานั้น ๆ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และความรู้และทักษะในการดำรงชีพ ด้านผลงานควรเน้นมีผลงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคม และด้านการสอนเน้นปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน พัฒนาตนเองอยู่เสมอ และมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เห็นควรให้จัดตั้งองค์กรเฉพาะกิจในสถาบันอุดมศึกษา มีการประสานงานกับเครือข่ายภูมิปัญญาไทยด้านต่าง ๆ จัดประชุมเป็นประจำ และขยายผลการดำเนินงาน

นายเต็ดดวง เรตสันเทียะ : **ครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี)**

ตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษ และวิทยากรรับเชิญในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

การศึกษา : ครุศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยครูอุบลราชธานี และนักธรรมเอก

ภาพรวมของการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ระบบนี้เป็นประโยชน์และมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

ระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

เห็นด้วยว่า ระบบควรมี 2 ระดับ คือ ระดับสถาบัน และระดับชาติ และเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

ด้านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทย สถาบันอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินปราชญ์ภูมิปัญญาไทยทุกกลุ่ม วุฒิการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของปราชญ์ภูมิปัญญาไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์จริงที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้

ภาคผนวก ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ
2. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบการรับรองวิทยฐานะ
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 4 คน ประกอบด้วย

- ก. นักวิชาการอุดมศึกษาที่ปฏิบัติงานในศาสตร์อุดมศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน
- ข. นักวิชาการที่มีความรู้และผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย จำนวน 2 คน
- ค. นักวิชาการที่มีความรู้ด้านวิจัย จำนวน 1 คน

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนอด้วยตารางได้ดังนี้

ลำดับที่	รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	ตำแหน่ง
1	รศ. ดร. พิศิษฐ์ ตันทวนิช	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในฐานะนักวิชาการอุดมศึกษาที่ปฏิบัติงานในศาสตร์ อุดมศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี และนักวิชาการที่มีความรู้ ด้านวิจัย
2	ดร. สุภารัตน์ ชาญเลขา	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในฐานะนักวิชาการอุดมศึกษาที่ปฏิบัติงานในศาสตร์ อุดมศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี และนักวิชาการที่มีความรู้ และผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย
3	ผศ. ดร. มาลินี อุทธิเสน	อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในฐานะนักวิชาการอุดมศึกษาที่ปฏิบัติงานในศาสตร์ อุดมศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี และนักวิชาการที่มีความรู้ และผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย
4	ผศ. ดร. ปานจิต โรจนวิษชากร	อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ในฐานะนักวิชาการอุดมศึกษาที่ปฏิบัติงานในศาสตร์ อุดมศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี และนักวิชาการที่มีความรู้ และผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน
ระดับอุดมศึกษา จำนวน 19 คน ดังนี้

ชื่อ	สังกัด/หน่วยงาน
1. ผศ.ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์	ประธานสาขาวิชาอุดมศึกษา (ประธานในที่ประชุม)
2. นางวราภรณ์ สีหนาท	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
3. นางมยุรี สิงห์ไข่มุกข์	ผู้อำนวยการกลุ่มรับรองมาตรฐานการศึกษาและเทียบคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
4. นางอรสา ภาววิมล	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
5. นางสาวอัมพา สุวรรณศรี	รักษาการผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการความรู้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
6. รศ.ดร. เกสร จันทร์ศิริ	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
7. รศ.ดร. วศิน อิงคพัฒนากุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
8. คณบดี คณะเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
9. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย	มหาวิทยาลัยศิลปากร
10. ดร. สุภารัตน์ ชาญเลขา	รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
11. ผศ.ดร. วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล	รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
12. ผศ.ดร. บังอร เสรีรัตน์	รองผู้อำนวยการสำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
13. ผศ. ฉัตรชัย เขียรหิรัญ	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
14. ผศ. แก้วตา ขาวเหลือง	ผู้อำนวยการสำนักประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
15. นายมนตรี รัตนวิจิตร	รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
16. นายทิม ไทยทวี	ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 4 สาขาเกษตรกรรม
17. นายจักรกริช สุขสวัสดิ์	ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 4 สาขาศิลปกรรม
18. นายนิสิตธิ์ วงศ์สวัสดิ์	บริษัทพีริเซนเทีย จำกัด (ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ)
19. นายธาดา ปรีชาชาติ	ผู้ควบคุมการผลิตรายการปราชญ์เดินดิน บริษัทพานอรามา

ภาคผนวก ง รายชื่อเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญา
2. เอกสารเกี่ยวกับการจัดการการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทย
ในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา
3. เอกสารเกี่ยวกับครุภูมิปัญญาไทย
4. เอกสารเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ
5. เอกสารเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับรองวิทยฐานะ
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

รายชื่อเอกสารที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญา

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)
(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕
3. รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541)
4. รายงานการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)
5. คินส์รูกเหง้า : ทางเลือกและทัศนะวิจารณ์ว่าด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน (เสรี พงศ์พิศ, 2529)
6. การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง. วารสารปราชญ์ชาวบ้านภาคอีสาน (ประเวศ วะสี, 2547)
7. การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (ประเวศ วะสี, 2534)
8. ครูภูมิปัญญาไทย (สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2550)
9. คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา
(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550)
10. การพัฒนากระบวนการถ่ายทอดความรู้ในชนบทของครูภูมิปัญญาไทยด้านการเกษตรกรรม
(พงศ์ธร โพธิ์พลศักดิ์, 2546)
11. หลักปฏิบัติในการธำรง รักษา สืบสาน รังสรรค์ และเผยแพร่วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย
(พรชูลี อาชาวำรุง, 2543)
12. หลักสูตรคุษุภิมณฑิต สาขาวิชามวยไทยศึกษา (มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2550)
13. ภาพรวมภูมิปัญญาไทย (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2544)
14. Local knowledge and wisdom in higher education (Teasdale,G.R. and Ma Rhea Z, 2000)
15. National strategies and regional co-operation for the 21st century (UNESCO, 1998)

การจัดการอุดมศึกษาด้านการใช้ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

1. แนวทางการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการอุดมศึกษา : รูปแบบการจัดกลุ่มอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพปัจจุบัน (พรชูลี อาชาวำรุงและคณะ, 2543)
2. รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปีการศึกษา 2545 – 2549
(มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2550)
3. รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปีการศึกษา 2545 – 2549

- (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี, 2550)
4. รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปี การศึกษา 2545 – 2549 (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550)
 5. หลักการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ (สำนักงานงบประมาณ, 2551)
 6. ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าสอนพิเศษในสถานศึกษา พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2538 (ปรับปรุง) (กรมบัญชีกลาง, 2550)
 7. การพัฒนากลยุทธ์การจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย (ชเนศ จิตสุทธิภากร, 2547)
 8. อุดมศึกษาไทย (จรัส สุวรรณเวลา, 2545)
 9. อุดมศึกษาไทยในอุดมศึกษาโลก (ไพฑูรย์ สีนลรัตน์, 2546)
 10. การศึกษาเพื่อการพัฒนา (ชนิดา รักษ์พลเมือง, 2537)
 11. การบริหารอุดมศึกษา (พรชูลี อาชาวำรุง, 2546)
 12. วิสัยทัศน์การอุดมศึกษา แนวความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543)
 13. แผนการพัฒนาอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)
 14. ศูนย์วิชาการและภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)
 15. รายงานการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2542)
 16. อุดมศึกษาไทย (จรัส สุวรรณเวลา, 2545)
 17. หลักสูตรบูรณาการเพื่อสร้างคุณภาพทางปัญญา (ชัยอนันต์ สมุทวนิช, 2543)
 18. ยุทธศาสตร์อุดมศึกษา (ชัยอนันต์ สมุทวนิช, 2546)
 19. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิบูรณาการมหาวิทยาลัยชีวิตสร้างทางเลือกมุ่งการเรียนรู้ในชีวิตจริง (เดลินิวส์, 2550)
 20. การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (ประเวศ วะสี, 2534)
 21. ภาพรวมภูมิปัญญาไทย (ประเวศ วะสี, 2545)
 22. การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้งในวารสารปราชญ์ชาวบ้านภาคอีสาน (ประเวศ วะสี, 2547)
 23. ทิศทางการปฏิรูปอุดมศึกษาโลกในศตวรรษที่ 21 (ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์และไพฑูรย์ สีนลรัตน์, 2541)
 24. แนวทางการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการอุดมศึกษา : รูปแบบการจัดกลุ่มอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพปัจจุบัน (พรชูลี อาชาวำรุงและคณะ, 2543)
 25. ประมวลเป้าหมายและภารกิจอุดมศึกษาไทยและนานาชาติ (พรชูลี อาชาวำรุงและคณะ, 2545)
 26. การบริหารอุดมศึกษา (พรชูลี อาชาวำรุง, 2546)

27. Motivation and Personality (Maslow A.H., 1987)
28. Local knowledge and wisdom in higher education (Teasdale and Ma Rhea, 2000)

เอกสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา

1. แผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2565)
2. แผนการพัฒนาอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)
3. คู่มือการประกันคุณภาพภายในของสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา
4. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
6. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยศิลปากร
7. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
8. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
9. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
10. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
11. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยอีสต์สมิธัญ
12. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
13. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
14. หลักการ แนวทาง และวิธีการในการประกันคุณภาพทางวิชาการในมหาวิทยาลัยไทย
(คณะทำงานของที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, 2537)
15. การพัฒนารูปแบบการเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับสาขาวิชาบริหารการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิตในมหาวิทยาลัยของรัฐ (จารุวรรณ ประทุมศรี, 2546)
16. ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไทย
(ทบวงมหาวิทยาลัย, 2542)
17. การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2542)
18. วิสัยทัศน์การอุดมศึกษา แนวความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศ
(ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543)
19. การพัฒนากระบวนการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาตามแนวคิดการบริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร : กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์, 2540)
20. การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (วันชัย ศิริชนะ, 2537)
21. เกณฑ์ประเมินสถาบันอุดมศึกษาไทย (พรชูลี อาชาวอรุณ, 2527)

เอกสารเกี่ยวกับครุภูมิปัญญาไทย

1. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)
2. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 ภาคเหนือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)
3. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)
4. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 1 ภาคใต้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)
5. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 2 ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)
6. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 2 ภาคเหนือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)
7. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)
8. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 2 ภาคใต้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)
9. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 3 ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานสภาการศึกษา, 2546)
10. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 3 ภาคเหนือ (สำนักงานสภาการศึกษา, 2546)
11. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานสภาการศึกษา, 2546)
12. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 3 ภาคใต้ (สำนักงานสภาการศึกษา, 2546)
13. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 4 ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานสภาการศึกษา, 2547)
14. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 4 ภาคเหนือ (สำนักงานสภาการศึกษา, 2547)
15. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานสภาการศึกษา, 2547)
16. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 4 ภาคใต้ (สำนักงานสภาการศึกษา, 2547)
17. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)
(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)
18. การสัมมนาเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2534)
19. นานาพรรณสนะเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในวารสารการศึกษาแห่งชาติ (กุลวิตรา กังคานนท์, 2531)
20. หน่วยที่ 5 ภูมิปัญญาท้องถิ่นในวารสารวิถีไทย (กลุ่มสถาบันราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2542)
21. ศูนย์วิชาการและภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)
22. รายงานการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)
23. รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541)
24. เวทีนวัตกรรม ครั้งที่ 3 การจัดการความรู้ เครื่องมือสู่ความสำเร็จทางยุทธศาสตร์
(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2550)

25. หลักสูตรบูรณาการเพื่อสร้างคุณภาพทางปัญญา (ชัยอนันต์ สมุทวนิช, 2543)
26. วิสัยทัศน์การอุดมศึกษา แนวความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543)
27. ความรู้เพื่อการพัฒนา : รายงานพัฒนาการ โลก พ.ศ. 2541/2542 (ธนาคารโลก, 2542)
28. ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากร ใน สังคมไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2539)
29. การจัดการความรู้สู่ปัญญาปฏิบัติ (บดินทร์ วิจารณ์, 2547)
30. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย (บุญส่ง หาญพานิช, 2546)
31. การพัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับมหาวิทยาลัย ราชภัฏ (ประกอบ ใจมั่น, 2547)
32. การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (ประเวศ วะสี, 2534)
33. อุดมศึกษาไทยในอุดมศึกษาโลก (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2546)
34. สภาพชุมชนท้องถิ่นและการวิจัยเพื่อท้องถิ่นท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง
ในการวิจัยเพื่อท้องถิ่น : รากฐานแห่งพลังปัญญา (วิจารณ์ พานิช, 2545)
35. ภูมิปัญญาพื้นบ้านกับความหลากหลายทางชีวภาพ (วิฑูริย์ ปัญญากุล, 2540)
36. ครุภูมิปัญญาไทย (สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2550)
37. แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทย บทวิเคราะห์เบื้องต้น (เสนห์ จามริก, 2537)
38. คืบสู่รากเหง้า : ทางเลือกและทัศนะวิจารณ์ว่าด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน (เสรี พงศ์พิศ, 2529)
39. ปฏิรูปการศึกษาเพื่อปวงชนและชาวบ้านจะเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร (เสรี พงศ์พิศ, 2538)
40. รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันราชภัฏกับชุมชนเพื่อพัฒนาด้านวัฒนธรรม (สุภารัตน์ ชาญเลขา, 2545)
41. บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตร (สุนทร สาระวรรณ, 2543)
42. การวิจัยเกี่ยวกับระบบการศึกษากับชุมชน (อุทัย ดุลยเกษม, 2540)
43. ภูมิปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย (เอกวิทย์ ฌ กลาง, 2537)
44. ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย (เอกวิทย์ ฌ กลาง, 2540)
45. ภาพรวมภูมิปัญญาไทย (เอกวิทย์ ฌ กลาง, 2544)

เอกสารเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะในต่างประเทศ

1. Compliance or Quality? : American and British Approaches to the Accreditation of Higher Education Institutions in Journal customer services (Alderman, Geoffrey, 2006)
2. Can Quality Assurance Survive the Market? Accreditation and Audit at the Crossroads. In Journal customer services (Alderman, Geoffrey and Brown, Roger, 2005)
3. AILACTE characteristics (American Association of Colleges for Teacher, 2005)
4. CADREI characteristics (American Association of Colleges for Teacher, 2005)
5. TECSCU characteristics (American Association of Colleges for Teacher Education, 2005)

6. What it means to be a highly qualified teacher? (Berry, Barnett, 2004)
7. Accreditation standards for university and college counseling centers. *Journal of counseling & development* (Boyd, Vivian and others, 2003)
8. Accreditation handbook 2006-2007 (British Accreditation Council, 2006)
9. What is accreditation? fifth edition (Commission on Higher Education, 2004)
10. An overview of U.S. accreditation (Council for Higher Education Accreditation, 2007)
11. An overview of U.S. accreditation (Eaton, Judith S, 2007)
12. Accreditation in the European higher education area (European Consortium for Accreditation, 2005)
13. Standards and guidelines for quality assurance in the European higher education area (European Network for Quality Assurance in Higher Education, 2005)
14. Framework act for higher education (Hochschulrahmengesets, 2005)
15. University standards and explanation (Japan University Accreditation Association, 2004)
16. Do accreditors look the other way when colleges rely on part-timers? in *Chronicle of higher education* (Leatherman, Courtney, 1998)
17. Characteristics of excellence in higher education : eligibility requirements and standards for accreditation (Middle States Commission on Higher Education, 2003)
18. National protocols for higher education approval processes (Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs, 2006)
19. Accreditation and faculty: working together. *Academe* (Morse, Jean Avent and Santiago, George Jr., 2000)
20. Overview of Alternative Routes to teacher certification (National Center for Education Information, 2007)
21. Accreditation handbook (Northwest Commission on Colleges and Universities, 2003)
22. Handbook of accreditation (North Central Association, 2005)
23. The national accreditation system for higher education institutions in Russia in *Higher education in Europe* (Pokholkov, Y. P. and others, 2003)
24. Accreditation, standards and diversity : an analysis of EQUIS accreditation reports (Proitz, Tine S. and others, 2006)
25. TECSCU characteristics (Teacher Education Council of State Colleges and Universities, 2002)

การรับรองวิทยฐานะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

1. รายงานการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)
2. เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)
3. พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2551 (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551)
4. รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปีการศึกษา 2545 – 2549 (มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2550)
5. รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปีการศึกษา 2545 – 2549 (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550)
6. รายชื่ออาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ระหว่างปีการศึกษา 2545 – 2549 (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี, 2550)
7. ระเบียบการ โครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2550)
8. ระเบียบการ โครงการมหาวิทยาลัยชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2550)
9. มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548)
10. Inventories of Good Practice (Chickering and Gamson, 1989)
11. คู่มือการสรรหาและคัดเลือกคณาจารย์แห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2543)
12. การพัฒนารูปแบบการเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับสาขาวิชาบริหารการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิตในมหาวิทยาลัยของรัฐ (จารุวรรณ ประทุมศรี, 2546)
13. การพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบการประกันคุณภาพของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ตามแนวทบทวมหาวิทยาลัย (ลลิตา จันทร์แก้ง, 2543)

ภาคผนวก จ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย

1. การสรรหาและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ
2. เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย

การสรรหาและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ

หลักเกณฑ์การสรรหาและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ ประกอบด้วย 3 หลักเกณฑ์ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2550) ได้แก่ เกณฑ์ด้านคุณสมบัติของศิลปินแห่งชาติ เกณฑ์ด้านคุณค่ามาตรฐานผลงานศิลปะของศิลปินแห่งชาติ และเกณฑ์ด้านการเผยแพร่และยอมรับคุณค่าผลงานของศิลปินแห่งชาติ ซึ่งสาขาต่าง ๆ ของศิลปินแห่งชาติเกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ สาขาจิตรศิลป์ ประยุกต์ศิลป์ ศิลปะพื้นบ้าน สาขางานออกแบบสถาปัตยกรรมไทยแบบประเพณี สาขาวรรณศิลป์ที่รวมถึงบทประพันธ์ที่แต่งอย่างมีศิลปะ ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง และสาขาคณตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย เกณฑ์การสรรหาและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติเกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทย 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยด้านคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ ประเด็นด้านโครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากร ประเด็นด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับสรรหาและการคัดเลือก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. คุณสมบัติ ประกอบด้วยเกณฑ์ 2 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคล บทบาทและหน้าที่

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล มีดังนี้

1.1.1 เป็นผู้มิสัญชาติไทยและยังมีชีวิตอยู่ในวันตัดสิน

1.1.2 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ และมีผลงานดีเด่นเป็นที่

ยอมรับของวงการศิลปะแขนงนั้น ๆ

1.1.3 เป็นผู้สร้างสรรค์และพัฒนาศิลปะแขนงนั้น ๆ

1.1.4 เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ และมีความรักในงานศิลปะของตน

1.2 บทบาทและหน้าที่ มีดังนี้

1.2.1 เป็นผู้ผดุง ถ่ายทอด หรือเป็นต้นแบบศิลปะแขนงนั้น ๆ

1.2.2 เป็นผู้มีผลงานที่ยังประโยชน์ต่อสังคมและมนุษยชาติ

1.2.3 มีผลงานสื่อให้เห็นถึงคุณค่าในความคิด ความงาม คุณค่าทางอารมณ์ สะท้อน

ความเป็นธรรมชาติ หรือสถานภาพทางสังคม และวัฒนธรรมแห่งยุคสมัย ค่านิยม จริยธรรม เอกลักษณ์ของท้องถิ่น และเอกลักษณ์ของชาติ

1.2.4 มีผลงานสร้างสรรค์แสดงออกถึงแนวคิด กระตุ้นและพัฒนาทางสติปัญญาแก่มนุษยชาติด้านศิลปะสาขานั้น ๆ

1.2.5 มีผลงานสร้างสรรค์มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ไม่ลอกเลียนแบบจากผู้อื่นหรือมีกลวิธีเชิงสร้างสรรค์

1.2.6 มีผลงานได้รับการจัดแสดงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง มีหลักฐานอ้างอิง โดยเป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด พัฒนาการทางงานศิลปะอย่างเคร่งครัด

1.2.7 มีผลงานได้รับรางวัลหรือเกียรติคุณในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ หรือระบับนานาชาติ ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาเป็นมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

2. โครงสร้าง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการสรรหาและคัดเลือก มีดังนี้

2.1 องค์การวิชาชีพและเครือข่ายทางวัฒนธรรมทั่วประเทศ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด 76 แห่ง สภาวัฒนธรรมทั่วประเทศ ศูนย์วัฒนธรรมทุกศูนย์ ศูนย์วัฒนธรรมเขตกรุงเทพ ฯ สถาบันการศึกษา สมาคม/มูลนิธิที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะทุกสาขา

2.2 คณะอนุกรรมการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ 6 คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ สาขาสถาปัตยกรรม สาขาวรรณศิลป์ สาขาศิลปะ-การแสดง กลุ่มดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย สาขาศิลปะ-การแสดง กลุ่มดนตรีสากลและนาฏศิลป์สากล สาขาศิลปะ-การแสดง กลุ่มดนตรีสากลและนาฏศิลป์สากล และสาขาศิลปะ-การแสดง กลุ่มภาพยนตร์และละคร

2.3 คณะอนุกรรมการอำนวยการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ

2.4 คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

3. กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสรรหาและคัดเลือก มีดังนี้

3.1 องค์การวิชาชีพและเครือข่ายทางวัฒนธรรมทั่วประเทศ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด 76 แห่ง สภาวัฒนธรรมทั่วประเทศ ศูนย์วัฒนธรรมทุกศูนย์ ศูนย์วัฒนธรรมเขตกรุงเทพ ฯ สถาบันการศึกษา สมาคม/มูลนิธิที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะทุกสาขา (ยกเว้น ศิลปินแห่งชาติ ไม่ต้องผ่านกระบวนการดังกล่าว สามารถเสนอข้อมูลประวัติชีวิตและผลงานของศิลปินที่สมควรได้รับการพิจารณาไปยังสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้โดยตรง) พิจารณาสรรหาและกลั่นกรองให้ได้ศิลปินดีเด่นตามกระบวนการสรรหา คัดเลือกศิลปินดีเด่นระดับองค์การวิชาชีพและเครือข่ายทางวัฒนธรรมทั่วประเทศ แล้วเสนอรายชื่อผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเข้ารับการพิจารณาในระดับชาติ พร้อมข้อมูลประวัติและผลงาน ตามแบบเสนอข้อมูลประวัติชีวิตและผลงานของผู้ที่สมควรได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติใน 4 สาขา มายังสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ประมาณสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนพฤษภาคมของทุกปี

3.2 คณะอนุกรรมการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติทั้ง 6 คณะดำเนินการพิจารณาคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ ไม่เกิน 9 คน เสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ

3.3 คณะอนุกรรมการอำนวยการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ 1 คณะ ทำหน้าที่พิจารณากลั่นกรองขั้นสุดท้ายในเรื่องคุณสมบัติ และกำหนดจำนวนศิลปินแห่งชาติที่จะประกาศในปีนั้น ๆ

3.4 คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศผลการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติประจำปี โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะประธานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นผู้ลงนามการประกาศเกียรติคุณ นำศิลปินแห่งชาติเข้าเฝ้ารับพระราชทานเครื่องหมายเชิดชูเกียรติจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จัดงานยกย่องเชิดชูเกียรติ เช่น จัดงานเลี้ยงแสดงความยินดีแก่ศิลปินแห่งชาติ จัดทำฐานข้อมูลศิลปินดีเด่นและศิลปินแห่งชาติ และเผยแพร่ถ่ายทอดภูมิปัญญาของศิลปินแห่งชาติต่อเนื่องตลอดไป ณ หออัครศิลปิน ฯ

เกณฑ์มาตรฐานคนตรีไทย

คนตรีไทยเกี่ยวข้องกับปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะที่เป็น 1 ใน 9 สาขาของภูมิปัญญาไทย คือสาขา ศิลปกรรม ดังนั้น เกณฑ์มาตรฐานคนตรีไทยจึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางให้กับภูมิปัญญาไทยใน สาขาอื่น ๆ เกณฑ์มาตรฐานคนตรีไทยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเทียบระดับความรู้ ความสามารถของ ปราชญ์หรือศิลปินคนตรีไทย โดยมีแนวทางการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละระดับการศึกษาที่มีความ สัมพันธ์กับวุฒิภาวะและระดับการศึกษาของผู้เรียนคนตรีไทย (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2544) ดังนี้

- 1) ระดับอนุบาล เป็นการจัดการเรียนการสอนคนตรีไทยเพื่อการวางรากฐานสำหรับ วิชาการคนตรีไทยด้านจังหวะ โสตทัศนยะ และระเบียบวินัยแห่งนิสสัยการคนตรี
- 2) ระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนวิชาคนตรีไทยเพื่อเป็นพื้นฐานการ ปฏิบัติเครื่องคนตรี ชั้นเตรียมการ โดยเน้นทักษะด้านกายภาพ และทักษะด้านการใช้เครื่องคนตรี
- 3) ระดับมัธยมศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนวิชาคนตรีไทยเพื่อการเตรียมความ พร้อมสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อไปประกอบอาชีพในระดับที่เหมาะสมได้
- 4) ระดับอุดมศึกษา

ปริญญาตรี ให้มีความรู้ในวิชาชีพเฉพาะสาขา ชั้นวิเคราะห์วิชาการที่เกี่ยวข้อง รู้จักจำแนก ความเป็นเหตุเป็นผลเชิงวิชาการในวิชาชีพอย่างสมเหตุสมผล ควรให้นักศึกษาค้นคว้าได้เรียนรู้จากประสบการณ์ นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน สำหรับในเรื่องการอนุรักษ์ การพัฒนาวิชาการให้เป็นไปตาม หลักสูตรของแต่ละสถาบัน โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานคนตรีไทยเป็นแนวทางในการดำเนินการ

ปริญญาโท ให้มีความรอบรู้ลุ่มลึกตามลักษณะแห่งวิชาเอกที่กำหนดในแต่ละสาขาโดย กระบวนการศึกษาวิจัย ในระดับบัณฑิตศึกษา

ปริญญาเอก ให้การศึกษาค้นคว้าคนตรีไทยโดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการค้นคว้าและเสาะ แสวงหาแนวทางสำหรับก่อให้เกิดวิวัฒนาการเชิงวิชาการ และทักษะที่ลุ่มลึกเชิงปรัชญาสุนทรียศาสตร์

คณะกรรมการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานคนตรีไทยจึงได้ดำเนินการจัดทำร่างเกณฑ์ มาตรฐานความสามารถการบรรเลงคนตรีไทย โดยกำหนดเกณฑ์ออกเป็น 12 ชั้น ดังต่อไปนี้

ชั้นเตรียม เทียบเท่าการศึกษาในระดับก่อนภาคบังคับ (การศึกษาเด็กเล็ก หรือ การศึกษา ระดับอนุบาล หรือ ผู้ที่จะเริ่มฝึกหัดคนตรีไทย)

ชั้นที่ 1-2 -

ชั้นที่ 3 เทียบเท่าระดับประโยคประถมบริบูรณ์ของการศึกษาค้นคว้าคนตรีไทย

ชั้นที่ 4-5 -

ชั้นที่ 6 เทียบเท่าระดับประโยคมัธยมบริบูรณ์ของการศึกษาค้นคว้าคนตรีไทย

ชั้นที่ 7 -

ชั้นที่ 8 เทียบเท่าระดับอุดมศึกษา ชั้นอนุปริญญา

ขั้นที่ 9 เทียบเท่าระดับอุดมศึกษา ขั้นปริญญาตรี

ขั้นที่ 10 เทียบเท่าระดับอุดมศึกษา ขั้นปริญญาโท (ผู้มีความชำนาญ)

ขั้นที่ 11 เทียบเท่าระดับอุดมศึกษา ขั้นปริญญาเอก (ผู้มีความเชี่ยวชาญ)

เกณฑ์ภาคปฏิบัติ หมายถึง ข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ให้ถือปฏิบัติโดยพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของการกระทำเป็นเกณฑ์ ขอบเขตของเกณฑ์ขั้นเตรียม – ขั้นที่ 11 มีโดยลำดับ ดังตาราง ต่อไปนี้

ขอบเขตของเกณฑ์ภาคปฏิบัติ

เกณฑ์	กลุ่มเครื่องดนตรี	ขอบเขตของเกณฑ์
ขั้นเตรียม	เครื่องดนตรีตามถนัด	เป็นการเตรียมตัวให้ผู้เริ่มฝึกหัดดนตรีไทยได้คุ้นเคยกับการใช้ความจำเป็นพื้นฐานทั้งด้านทำนองและจังหวะ สามารถฟังเพลงทางบรรเลงหรือทางร้องทำนองเพลงไทยง่าย ๆ สั้น ๆ ที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะ โดยสามารถขับร้องตาม และ/หรือเคาะ หรือตบมือหรือปฏิบัติให้เข้ากับกิจกรรมเข้าจังหวะได้ตามจังหวะหรือทำนองเพลง รวมทั้งให้รู้จักและคุ้นเคยกับเครื่องดนตรีก่อนที่จะเรียนรู้และฝึกฝนเครื่องดนตรีแต่ละชนิดและ/หรือการขับร้องเพลงไทยต่อไป
ขั้นที่ 1 – 3 สร้างพื้นฐานปฏิบัติเครื่องดนตรี	ปี่พาทย์ เครื่องสาย ขับร้อง เครื่องกำกับจังหวะ หน้าทับ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามคำสั่ง 2. เป็นผู้มีจังหวะ 3. รู้เสียงดนตรี 4. เลือกปฏิบัติเครื่องดนตรีที่ถนัดได้ตามเพลงและหน้าทับที่กำหนด
ขั้นที่ 7	ปี่พาทย์ เครื่องสาย ขับร้อง เครื่องกำกับจังหวะ หน้าทับ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสามารถในการระบวนการฝึกฝนเพื่อพัฒนาฝีมือในการบังคับเครื่องดนตรีและ/หรือการขับร้อง เพียงพอต่อการรับรองกรณีศึกษาวิชาการและความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีในระดับสูง 2. มีความสมบูรณ์ในกรณีศึกษาเพื่อพิธีกรรม 3. มีความสมบูรณ์ในกระบวนการบรรเลงขับกล่อมสำหรับวงปี่พาทย์และวงเครื่องสาย
ขั้นที่ 8	ปี่พาทย์ เครื่องสาย ขับร้อง เครื่องกำกับจังหวะ หน้าทับ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสมบูรณ์ในกรณีศึกษาเพื่อการบรรเลงขับกล่อมสำหรับวงมโหรี 2. มีความสมบูรณ์ในกรณีศึกษาเพื่อการบรรเลงสำหรับการแสดง 3. มีความสามารถและใช้เทคนิคการบรรเลงในระดับปานกลาง

ขอบเขตของเกณฑ์ภาคปฏิบัติ (ต่อ)

เกณฑ์	กลุ่มเครื่องดนตรี	ขอบเขตของเกณฑ์
ขั้นที่ 9	ปี่พาทย์ เครื่องสาย ขับร้อง เครื่องกำกับจังหวะ หน้าทับ	1. มีความสมบูรณ์ในกรณีศึกษาเพื่อการบรรเลงฝีมือขั้นสูงสำหรับวงปี่พาทย์และ/หรือวงเครื่องสายและ/หรือวงมโหรีและ/หรือการขับร้องและ/หรือเครื่องกำกับจังหวะหน้าทับ 2. มีพื้นฐานการวิเคราะห์กระบวนการบรรเลง
ขั้นที่ 10	- หน่วยเครื่องดนตรี - หน่วยทฤษฎีการฝึก - กลุ่มวิชาการ - ประเภทของเพลง - ประเภทของการประพันธ์	มีความลุ่มลึกและสมบูรณ์ต่อวิชาการเฉพาะด้าน โดยใช้กระบวนการวิจัยต่อกรณีวิชาการด้วยการจำแนกเป็นประเภทหรือหมวดหมู่ หรือหน่วยเอกภาพฝึกฝน ฯ
ขั้นที่ 11	ระบบของการดนตรี	1. มีข้อค้นพบองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ด้วยการใช้กลไกการวิจัย 2. ได้หลักวิชาหรือแนวทฤษฎีใหม่หรือทางเลือกใหม่ที่มีประสิทธิภาพคงรูปหรือเพิ่มขึ้น ด้วยการ ใช้กลไกการวิจัยเป็นเครื่องมือในการได้กระบวนการหรือองค์ความรู้ที่ค้นพบ

การใช้เกณฑ์เพื่อพิจารณาเทียบมาตรฐานความรู้ความสามารถทางวิชาชีพดนตรีแก่ผู้ศึกษานอกระบบ โรงเรียนและ/หรือนักวิชาชีพที่มีความรู้ ความสามารถแต่ขาดวุฒิการศึกษาวชิชาชีพดนตรีไทย ให้ดำเนินการได้ 2 วิธี ดังนี้

1. พิจารณาสอบเทียบความรู้ความสามารถทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตามเกณฑ์ โดยองค์กรเฉพาะเพื่อการวัดและประเมินผลที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งขึ้น หรือสถาบันวิชาชีพที่มีความสามารถเพียงพอต่อการประเมินตามเกณฑ์ที่ได้รับการแต่งตั้ง

2. พิจารณาสอบเทียบโดยหน่วยที่มีความประสงค์จะประเมินเพื่อพิจารณาบุคคลเข้าทำงานในหน่วยงานนั้น ด้วยวิธีแต่งตั้งคณะนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญต่อการประเมินผลตามเกณฑ์ที่กำหนด ในความเห็นชอบของสภาวิชาชีพดนตรีไทยหรือกรมศิลปากรเป็นผู้ประเมินผล

ภาคผนวก ฉ หนังสือประสานงาน

1. หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ
2. หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
3. หนังสือขอเชิญประชุมผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบระบบการรับรอง
วิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา

โรงเรียนภาษาอังกฤษวรวรรณ
143/1 ซอยศรีไพบทสมันต์
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

..... 2550

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
และขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รศ. ดร. พิศิษฐ์ ตันทวนิช

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการวิทยานิพนธ์ปีที่ 1 และ 3 (บางส่วน) จำนวน 1 ชุด
2. แบบสอบถามเพื่อการตรวจสอบ จำนวน 3 ชุด
3. แบบตรวจสอบแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วยดิฉันทำวิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตร์ศึกษบัณฑิต เรื่องการพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะ
ปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และขั้นตอนสำคัญประการหนึ่งคือการตรวจสอบ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัยและการประกันคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา เป็นที่
ยอมรับของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ดิฉันจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการ
วิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด ดังแนบ และขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนเชิญมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการจักขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาววรวรรณ ศรีตะลานุกค์)

นิสิตหลักสูตรคุษฎิบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา

ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทร : 08-9844-6161

โรงเรียนภาษาอังกฤษวรวรรณ
143/1 ซอยศรีไพทสมัน ถนนเทศบาล 2
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

12 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน ท่านรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ประกันคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย	1. แบบสอบถาม	จำนวน 1 ชุด
	2. วัตถุประสงค์และคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน 1 ชุด
	3. ชองและแสดมปีสำหรับส่งกลับข้อมูล	จำนวน 1 ชุด

สืบเนื่องจากดิฉันซึ่งเป็นนิสิตในหลักสูตรคุุณชีพัฒนิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา และด้วยเหตุที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว อีกทั้งงานวิทยานิพนธ์นี้อาจช่วยงานของท่านได้ในระดับหนึ่ง

ดิฉันจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านกรุณาตอบแบบสอบถามดังแนบ เพื่อร่วมกันพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอนระดับอุดมศึกษา อันเป็นการตอบสนองต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และขอความกรุณาส่งกลับมายังดิฉันตามที่อยู่ข้างบน ภายในวันที่ 27 สิงหาคม 2550 จักขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาววรวรรณ ศรีตะลานุกค์)
ผู้จัดการ โรงเรียนภาษาอังกฤษวรวรรณ

โทร : 08-9844-6161

คำร้องขอจดหมายขอความร่วมมือในการทำวิจัย

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานหลักสูตรและการสอน เลขที่..... วันที่รับ..... ผู้รับ รักษาคน ช่างไม้
--

เรียน รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

ชื่อ – นามสกุล นางสาววรรณ ศรีตะลานุกค์

เลขประจำตัวนิต 488-46346-27

ระดับมหาบัณฑิต ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา อุดมศึกษา

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

หมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อสะดวก 089 – 844 - 6161

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ฉบับที่ 3/2550_ อนุมัติครั้งที่ 18/2550 /มดิเวียน วันที่ 16 สิงหาคม 2550 ลำดับที่ ____

หัวข้อวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย) การพัฒนาระบบการรับรองวิทยฐานะปราชญ์ภูมิปัญญาไทยในฐานะผู้สอน
ระดับอุดมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร. พรชูลี อาชวรอรุง

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผศ.ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์

เพื่อ ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
 ขอทดลองใช้เครื่องมือวิจัย ขอเก็บข้อมูลวิจัย
 ขอใช้สถานที่, ขอใช้อุปกรณ์ อื่นๆ.....

(นิติตต้องระบุสังกัด หรือหน่วยงานของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญมาด้วย)

(ลงชื่อ)..... นิติต

(นางสาววรรณ ศรีตะลานุกค์)

วันที่ยื่นคำร้อง 10 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2550

ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(รศ.ดร. พรชูลี อาชวรอรุง)

วันที่ 9 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2550

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววรรณ ศรีตะลานุกค์ เกิดวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2504 เขตหิรัญบุรี กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากเมืองเออแบนเดล รัฐไอโอวา ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 1980 สำเร็จการศึกษาปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2527 สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อปีการศึกษา 2547 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรดุขฎิบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2548 ปัจจุบันเป็นผู้จัดการโรงเรียนภาษาอังกฤษวรรณ